

18.4.2012

Asiano:
R 10/10433

Puheenjohtaja Käräjätuomari Airi Jousila

EI LAINVOIMAINEN

Lisäjäsenet Käräjätuomari Inkeri Gummerus
Käräjätuomari Petri Voima

Syyttäjä Valtionsyyttäjät Jukka Rappe, Jarmo Toivola
Kihlakunnansyyttäjät Tapio Nyrhilä, Katri Lyytikäinen

Vastaaja(t) GRÖHN VEIKKO ARMAS
HAKALA PASI MARKUS
HAKALA PAULI ILMARI
KAKKONEN KYÖSTI NIILO JUHANI
KANERVA ILKKA ARMAS MIKAEL
KEHITTYVÄ MAAKUNTA RY
KONTIOLA LASSE AATOS
LIND PEKKA TOIVO TAAVETTI
LINDEN PENTTI UOLEVI
MERISALO AIJA ELIISA
MERISALO ARTO HEIKKI
RUOTSALAINEN ARI
SUKARI TOIVO ILMO KALEVI
VARSINAIS-SUOMEN LINJANVETÄJÄT RY
YLI-SAUNAMÄKI TAPANI ANTERO

Asianomistaja(t) NOVA GROUP OY:N KONKURSSIPESÄ
NOVA KIIINTEISTÖKEHITYS OY KONKURSSIPESÄ

Asia TÖRKEÄ VELALLISEN EPÄREHELLISYYS, TÖRKEÄ LAHJUksen
ANTAMINEN YM.

Vireille 28.10.2010

SISÄLLYSLUETTELO

1. NOVA GROUP OY (10/10433)

Syyttäjän rangaistusvaatimukset	1
Syyttäjän muut vaatimukset	7
Asianomistajan vaatimukset	8
Vastaukset syyttäjän rangaistusvaatimukseen	19
Vastaukset asianomistajan vaatimukseen	45
KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU	
Syyksilukeminen	57
PERUSTELUT	57
Vastuuasemat	58
Maksukyvyttömyys	63
1.1 Törkeä velallisen epärehellisyys	75
1.2 Törkeä kirjanpitorikos	98
1.3 Liiketoimintakiellon rikkominen	107

2. NOVA KIINTEISTÖKEHITYS OY (10/10434)

Syyttäjän rangaistusvaatimukset	108
Syyttäjän muut vaatimukset	112
Asianomistajan vaatimukset	113
Vastaukset syyttäjän rangaistusvaatimukseen	119
Vastaukset asianomistajan vaatimukseen	139
KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU	
Syyksilukeminen	151
PERUSTELUT	151
Vastuuasemat	151
Maksukyvyttömyys	152
2.1 Törkeä velallisen epärehellisyys	157
2.2 Törkeä kirjanpitorikos	170

3. TÖRKEÄ LAHJUKSEN ANTAMINEN ym. KANERVA (11/813)

Syyttäjän rangaistusvaatimus	173
Syyttäjän muut vaatimukset	185
Vastaukset	185
KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU	
Syyksilukeminen	207
PERUSTELUT	207

4. LAHJUksen ANTAMINEN ym. RUOTSALAINEN (11/5156)

Syyttäjän rangaistusvaatimus	255
Syyttäjän muut vaatimukset	258

Vastaukset	258
------------	-----

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU	
Syyksilukeminen	266

PERUSTELUT	266
-------------------	-----

5. KEHITTYVIEN MAAKUNTIEN SUOMI RY (11/8575)

Syyttäjän rangaistusvaatimus	282
Syyttäjän muut vaatimukset	284

Vastaukset	284
------------	-----

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU	
Syyksilukeminen	292

PERUSTELUT	293
-------------------	-----

YHTEISET LAUSUMAT

Vahingonkorvaukset	301
Menettämisseuraamukset	304
Takavarikko	304
Liiketoimintakiellot	304
Rangaistusseuraamukset	308
Viraltapano	311
Oikeudenkäyntikulut	312
Muutoksenhaku	321

Tuomiolauselma	
Erimielisyyslausunto	

Lisälehti yksityisoikeudelliset korvausvaatimukset

Liitteet:	Todistelu
	Asianomistajan korvauserittely

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUSAsiano:
R 10/10433**1. NOVA GROUP OY**

Puheenjohtaja Käräjätuomari Airi Jousila

Lisäjäsenet Käräjätuomari Inkeri Gummerus
Käräjätuomari Petri Voima

Syyttäjä Kihlakunnansyyttäjät Tapio Nyrhilä ja Katri Lyytikäinen

Vastajaat GRÖHN VEIKKO ARMAS
HAKALA PASI MARKUS
HAKALA PAULI ILMARI
LINDEN PENTTI UOLEVI
MERISALO AIJA ELIISA
MERISALO ARTO HEIKKI
YLI-SAUNAMÄKI TAPANI ANTERO

Asianomistaja NOVA GROUP OY:N KONKURSSIPESÄ

Asia TÖRKEÄ VELALLISEN EPÄREHELLISYYS YM.

Vireille 28.10.2010

SELOSTUS ASIASTA**Syyttäjän rangaistusvaatimus**

1.1. TÖRKEÄ VELALLISEN EPÄREHELLISYYS
(6070/R/0191632/08)
Rikoslaki 39 luku 1 a §

1.1.2005 - 15.6.2009 HELSINKI

Arto Heikki Merisalo Nova Group Oy:n toiminnasta koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä,

Pauli Ilmari Hakala Nova Group Oy:n toiminnasta Arto Merisalon ohella koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Tapani Antero Yli-Saunamäki Nova Group Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 alkaen sekä toimitusjohtajana 1.5.2008 alkaen ja

Arto Merisal on ohella tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Aija Eliisa Merisalo Nova Group Oy:n hallituksen puheenjohtajana ja

Pasi Markus Hakala Nova Group Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä

Pentti Uolevi Lindén Nova Group Oy:n toimitusjohtajana 1.5.2006 - 30.4.2008,

Veikko Armas Gröhn Nova Group Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 - 21.11.2008,

ovat lahjoittaneet ja luovuttaneet ja/tai hävittäneet yhtiön omaisuutta ilman hyväksyttävää syytä ja lisänneet yhtiön velvoitteita perusteettomasti:

1.1.1. Antamalla yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti ja osakeyhtiölain vastaisesti lähipiirilainoja pääasiassa Merisaloille ja Hakaloille niin, että lähipiirilainojen yhteismäärä on ollut tilinpäätöksessä 31.12.2005 58.955,95, tilinpäätöksessä 31.12.2006 447.512,75 euroa ja tilinpäätöksessä 31.12.2007 737.341,08 euroa, sekä kuittaamalla perusteettomasti 6.11.2008 Aija ja Arto Merisal on sekä Pasi ja Pauli Hakalan lähipiirilainoja yhteensä 438.784,42 euroa kohdassa 1.2. kerrotun osakekaupan kauppahintoja vastaan.

Tilikaudella 1.1.2005 – 31.12.2005 lähipiirilainoja on kertynyt yhteensä 96.076,93 euroa. Ko. tilikaudella kertyneet lähipiirilainat eivät koske Yli-Saunamäkeä, Grögniä eikä Lindéniä.

Tilikaudella 1.1.2006 – 31.12.2006 lähipiirilainoja on kertynyt yhteensä 351.435,81 euroa. Lindénin vastuuajana lainoja on kertynyt 291.366,73 euroa. Yli-Saunamäen ja Grögnin vastuuajana lainoja on kertynyt 225.377,27 euroa.

Tilikaudella 1.1.2007 – 31.12.2007 lähipiirilainoja on kertynyt yhteensä 286.022,50 euroa. Ko. tilikausi koskee kaikkia vastaajia.

1.1.2008 alkaneella tilikaudella lähipiirilainoja on kertynyt 313.038,18 euroa. Lindénin vastuuajana lainoja on kertynyt 138.937,05 euroa. Grögnin vastuuajana lainoja on kertynyt 288.747,55 euroa.

Lähipiirilainojen kuittaus 6.11.2008 ei koske Lindéniä.

Aija Merisal on lainan saldo on ollut ennen kuittausta 96.384,33 euroa. 15.6.2009 mennessä hänen lähipiirilainansa määrä yhtiölle on kasvanut lisää 3.137,53 euroa.

Arto Merisal on lainan saldo on ollut ennen kuittausta 46.337,76 euroa.

Pasi Hakalan lainan saldo on ollut ennen kuittausta 153.756,54 euroa. 15.6.2009 mennessä hänen velkansa yhtiölle on kasvanut määrään 11.059,46 euroa.

Pauli Hakalan lainan saldo on ollut ennen kuittausta 125.726,60 euroa. 15.6.2009 mennessä hänen velkansa yhtiölle on kasvanut määrään 10.885,99 euroa.

Muilta kuin kuittauksen ja edellä mainituin tavoin Pasi ja Pauli Hakalan osalta lähipiirilainat on suoritettu yhtiölle ennen yhtiön konkurssia.

1.1.2. Ostamalla 6.11.2008 300.000 euron hinnalla Pasi Hakalalta tämän omistamat 25 % ja 300.000 euron hinnalla Aija Merisalolta tämän omistamat 25 % Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskuksen osakkeista, vaikka osakkeilla ei ole ollut kaupantekohetkellä kauppahintaa vastaavaa substanssiarvoa.

Kauppahinnalla on kuitattu 1.1.1. -kohdassa kerrotuin tavoin yhtiön lähipiirilainasaamisia ja siitä on jäänyt perusteetonta velkaa Aija Hakalalle 131.812,28 euroa ja Pasi Hakalalle 8.569,88 euroa.

Ko. kohta ei koske Lindéniä.

1.1.3. Ostamalla 26.1.2006 Aija Merisalon äidiltä Nova-Asunnot Oy LKV:n koko osakekannan 60.000 euron kauppahinnalla, vaikka Nova-Asunnot Oy on ollut toimimaton eikä sillä ole ollut kauppahintaa vastaavaa varallisuutta eikä arvoa. Kauppahinnalla on 29.12.2006 lyhennetty Aija Merisalon lähipiirilainaa Nova Group Oy:lle 45.470,91 euroa, jonka kirjauksen yhtiön hallitus on 5.3.2007 käsitellyt kokouksessaan.

Ko. kohta koskee Yli-Saunamäkeä, Gröhniä ja Lindéniä siltä osin kun kauppahinnalla on lyhennetty Aija Merisalon lähipiirilainaa Nova Group Oy:lle 45.470,91 euroa.

1.1.4. Antamalla perusteettomasti lainaa tytäryhtiö Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle, vaikka Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n taloudellinen tilanne on ollut heikko. Lainatilin saldo on ollut 30.4.2009 yhteensä 270.955,69 euroa, minkä lisäksi 31.12.2007 on siihen asti kertyneistä lainoista 282.000 euroa muutettu pääomalainaksi. Lainojen yhteismäärä on siten 552.955,69 euroa.

1.1.5. Lahjoittamalla poliittisina tukimaksuina yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti yhteensä 322.586,34 euroa:

- maksamalla 20.4.2006 presidentinvaalikampanjaan liittyviä ilmoituskuluja 30.500 euroa. Ko. kohta ei koske Yli-Saunamäkeä, Gröhniä eikä Lindéniä.

- maksamalla 27.11.2006 MJT-Klubi Ry:lle 5.000 euroa.

- maksamalla 1.11.2006 Keski-Espoon Keskusta ry:lle 2.000 euroa.

- maksamalla puolueen varainhankintaa hoitavalle Menestyvä Suomi ry:lle Illallisseminaari 31.1.2007 lipuista 24.000 euroa ja Talousseminaari 9.11.2007 lipuista 50.310 euroa.

- maksamalla toukokuussa 2007 Uusi Lappi ry:lle 3.000 euroa

- maksamalla Suomen keskustalle risteilyistä 3.000 euroa lokakuussa 2006 ja 7.000 euroa joulukuussa 2007. Lokakuun 2006 risteily 3.000 euroa ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhnä.

- maksamalla tammikuussa 2008 6.100 euroa Suomen Kansallismedia Oy:lle Talouspoliittinen seminaari 11.2.2008 -lipuista.

- maksamalla vuosina 2007-2008 Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle kannatusjäsenmaksuina, ilmoituskuluina ja markkinointikuluina yhteensä 191.766,34 euroa.

Lindénin vastuuajana ko. markkinointikuluja on syntynyt 183.297,11 euroa.

1.1.6. Maksamalla 11.9.2007-31.3.2008 yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettoman paljon eli yhteensä 187.475,45 euroa sponsorointikustannuksia eli maksuja kiertuekustannuksista, tarjoiluista ja matkoista useille henkilöille aiheutuneita laskuja liittyen Tapani Kansan juhlakiertueeseen ja sen konsertteihin.

1.1.7. Maksamalla Aija Merisalolle huomattavaa palkkaa, vaikka Aija Merisalo ei ole todellisuudessa työskennellyt yhtiössä, vaan ainoastaan ollut läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa ja joissakin edustustilaisuuksissa. Liiallisen palkanmaksun määrä on ollut vuodelta 2006 82.587 euroa, vuodelta 2007 132.359,40 euroa, vuodelta 2008 143.401,11 euroa ja vuodelta 2009 46.931,78 euroa.

Lindénin vastuuajana liiallista palkkaa on maksettu yhteensä 237.544 euroa.

Gröhnin vastuuajana liiallista palkkaa on maksettu yhteensä 286.079,93 euroa.

Yli-Saunamäen vastuuajana liiallista palkkaa on maksettu yhteensä 345.611,49 euroa.

1.1.8. Ostamalla yhtiölle yhtiön taloudellinen tila huomioiden perusteettoman useita ja kalliita henkilöautoja osamaksusopimuksin

- 22.4.2005 149.220 euron hintaisen BMW 750i –auton ; ei koske Yli-Saunamäkeä, Gröhnä eikä Lindéniä

- 26.6.2006 185.760 euron hintaisen BMW M6 Coupe –auton; ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhnä

- 8.12.2006 84.406 euron hintaisen BMW 523 IA –auton; ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhnä

- 13.12.2006 93.860 euron hintaisen BMW 535 DA –auton; ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhnä

- 8.5.2007 151.786 euron hintaisen BMW X5 –auton

- 8.5.2007 85.511,20 euron hintaisen BMW 530 DA -auton

ja tilaamalla 9.1.-10.5.2008 yhtiölle yhtiön taloudellinen tila huomioiden perusteettomasti seitsemän Audi A4 2,0 TDI -autoa 58.740-58.770 euron hinnalla autoa kohti. Näitä autoja ei ole maksettu eikä otettu vastaan, mutta niitä koskevista tilaussopimuksista on aiheutunut yhtiölle kauppahinnan maksuvelvoite.

1.1.9. Maksamalla yhtiön liiketoimintaan liittymättömiä Aija Merisaloon radio-ohjelmakustannuksia, CD-levy- ja musiikkiharjoituskustannuksia sekä hankituista Aija Merisaloon CD-levyistä yhteensä 87.828,57 euroa.

Lindénin vastuuajana ko. kustannuksia on kertynyt 44.111,02 euroa, Gröhnin vastuuajana 73.778,53 euroa ja Yli-Saunamäen vastuuajana 82.991,27 euroa.

1.1.10. Maksamalla matkoihin liittyviä luottokortti-, majoitus- ja muita kuluja, vaikka kyse on ollut yksityisluontoisista matkoista:

- Nova Kiinteistökehitys Oy:n kustantamaan Etelä-Afrikan matkaan liittyviä Arto Merisaloon ja Tapani Yli-Saunamäen luottokorttimaksuja yhteensä 10.126,42 euroa.

- Aija Merisaloon Pariisin matkan 29.12.2006-2.1.2007 kustannuksia 1.941 euroa.

1.1.11. Maksamalla kannatustukimaksuina yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti eri yhteisöille:

- Apu Lähetä ry:lle 3.000 euroa

- Apu Lähetä ry:lle / Uganda-yhdistykselle 2.000 euroa

- Sanan Helmiä ry:lle 5.000 euroa

- Suomen Urheiluliitolle 10.000 euroa

- Kotkan kaupungille näyttelyn tukemiseen 2.000 euroa.

Sanan Helmiä ry:lle maksettuja suorituksia on Lindénin vastuuajana tehty 3.000 euroa.

Siinä tapauksessa, että jonkun vastaajan osalta katsottaisiin, ettei hän ole aktiivisesti ryhtynyt joihinkin edellä kerrottuihin vararikkotekoihin, on hän kuitenkin osakeyhtiölakiin perustuvan erityisen oikeudellisen velvollisuutensa vastaisesti laiminlyönyt ryhtyä toimenpiteisiin estääkseen velallisyhtiön omaisuuden hävittämisen, ilman hyväksyttävää syytä tehdyn lahjoittamisen tai luovuttamisen taikka perusteettomien velvoitteiden lisäämisen, ja siten velallisyhtiön maksukyvyttömäksi tulemisen tai sen oleellisen pahentamisen.

Rikoslaki 3 luku 3 § 2 mom. ja 5 luku 8 § 1 mom.

Edellä kuvatulla menettelyllä he ovat aiheuttaneet Nova Group Oy:n maksukyvyttömäksi tulemisen ja sen jälkeen oleellisesti pahentaneet yhtiön maksukyvyttömyyttä. Yhtiö on tullut maksukyvyttömäksi

viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella.

Velallisen epärehellisyttä on pidettävä törkeänä, koska sillä on tavoitettu huomattavaa hyötyä, aiheutettu huomattavaa vahinkoa velkojille ja rikos on tehty erityisen suunnitelmallisesti. Rikosta on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

1.2. TÖRKEÄ KIRJANPITORIKOS

(6070/R/0191632/08)

Rikoslaki 30 luku 9 a §

27.6.2006 - 9.6.2009 HELSINKI

Arto Heikki Merisalo Nova Group Oy:n toiminnasta koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä,

Pauli Ilmari Hakala Nova Group Oy:n toiminnasta Arto Merisalon ohella koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Tapani Antero Yli-Saunamäki Nova Group Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 alkaen sekä toimitusjohtajana 1.5.2008 alkaen ja Arto Merisalon ohella tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Aija Eliisa Merisalo Nova Group Oy:n hallituksen puheenjohtajana ja

Pasi Markus Hakala Nova Group Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä

Pentti Uolevi Lindén Nova Group Oy:n toimitusjohtajana 1.5.2006 - 30.4.2008,

Veikko Armas Gröhn Nova Group Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 - 21.11.2008,

laiminlyöneet liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolainsäädännön mukaisia velvollisuuksia.

1.2.1. Tilikauden 2005 tilinpäätöksessä on tuloutettu laskuttamattomia, keskeneräisiä töitä (keskeneräisiä hankkeita) 774.000 euron arvosta, tilikauden 2006 tilinpäätöksessä 735.489 euron arvosta ja tilikauden 2007 tilinpäätöksessä 2.628.157 euron arvosta, mutta tilinpäätöksessä on laiminlyöty kirjata kuluksi näissä tilinpäätöksissä keskeneräisiin hankkeisiin kohdistuvat välittäjille maksettavat välityspalkkiot vastaavasti sille tilikaudelle, jolloin hanke on tuloutettu.

Tilikauden 2005 kuluksi on jätetty kirjaamatta välityspalkkioita vähintään 137.943 euroa, tilikauden 2006 kuluksi vähintään 124.257 euroa ja tilikauden 2007 kuluksi vähintään 390.536 euroa.

1.2.2. Yhtiö on sitoutunut 1.6.2006 alkaen vastaamaan Huonekaluliike Vepsäläinen Oy:lle sen omistamien tilojen vuokrasta aiheutuvia kustannuksia, mutta näitä vuokria ei ole kirjattu tilinpäätöksiin.

Kirjaamatta jätetyt vuokrat ovat tilikauden 2006 tilinpäätöksessä 80.169,24 euroa ja tilikauden 2007 tilinpäätöksessä on jätetty kirjaamatta pakollisena varauksena kuluksi 57.849 euroa.

1.2.3. Tilikauden 2006 tilinpäätöksessä on jätetty kirjaamatta toimitusjohtaja Lindénille maksettuja bonuspalkkioita 125.097 euroa, lomakorvauksineen ja sivukuluineen 175.135,80 euroa ja tilikauden 2007 tilinpäätöksessä 161.198 euroa, lomakorvauksineen ja sivukuluineen 225.676,99 euroa.

1.2.4. Tilikauden 2007 tilinpäätöksessä on jätetty kirjaamatta Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n osakkeiden arvoon ja nettosaatavaan vähintään 200.000 euron arvonalennus.

He ovat siten menetellessään vaikeuttaneet oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Yhtiön liiketapahtumien kirjaamista ja tilinpäätöksen laatimista on laiminlyöty olennaisilta osin ja kirjanpitorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

1.3. LIIKETOIMINTAKIELLON RIKKOMINEN

(6070/R/0191632/08)
Rikoslaki 16 luku 11 §

30.9.2005 - 30.9.2008 HELSINKI

Pauli Ilmari Hakala on rikkonut liiketoimintakiellon toimimalla Nova Group Oy:ssä ja Nova Kiinteistökehitys Oy:ssä tosiasiallisen määräysvallan käyttäjänä.

Pasi Markus Hakala on toiminut Pauli Ilmari Hakalan välikätenä liiketoimintakiellon kiertämiseksi toimiessaan Nova Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen jäsenenä tosiasiallisesti isänsä sijasta tämän ollessa liiketoimintakiellossa.

Syyttäjän muut vaatimukset

Vaatus liiketoimintakiellon määräämiseksi
(8010/R/0160792/09)
Laki liiketoimintakiellosta 3 §

16.10.2006 - 15.6.2009 HELSINKI

Arto Heikki Merisalo, Pauli Ilmari Hakala, Tapani Antero Yli-Saunamäki, Aija Eliisa Merisalo, Pasi Markus Hakala, Pentti Uolevi Lindén ja Veikko Armas Gröhn on määrättävä liiketoimintakieltoon, koska he ovat edellä 1.1- ja 1.2- kohdissa kerrotuin tavoin syyllistyneet liiketoiminnassa rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä, ja heidän toimintaansa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojien, sopimuskumppaneiden, julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Todistelukustannusten korvaaminen

Arto Heikki Merisalo, Pauli Ilmari Hakala, Tapani Antero Yli-Saunamäki, Pentti Uolevi Lindén, Veikko Armas Gröhn, Aija Eliisa Merisalo ja Pasi Markus Hakala on velvoitettava korvaamaan valtiolle sen varoista mahdollisesti maksettavat todistelukustannukset.
Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Muu vaatimus

Tapani Antero Yli-Saunamäen omaisuutta on määrätty 16.12.2009 Helsingin käräjäoikeuden päätöksellä pantavaksi vakuustakavarikkoon (PK09/10923). Vakuustakavarikko on pidettävä edelleen voimassa.

Asianomistajan vaatimukset

Nova Group Oy:n (jäljempänä NG) konkurssipesä (jäljempänä konkurssipesä) on vaatinut vastaajille rangaistusta törkeästä velallisen epärehellisyydestä syyttäjän esittämän syytteen ja rangaistusvaatimuksen mukaisesti ja vaatinut, että vastaajat veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan rikoksiin perustuvina vahingonkorvauksina asianomistajalle 2.074.845,37 euroa laillisine korkoineen vahingon aiheutumisesta lukien jäljempänä mainitun mukaisesti; pääoman osalta vastuu rajoittuu kuitenkin Veikko Gröhnin osalta 1.704.039 euroon, Pentti Lindénin osalta 1.561.466,05 euroon ja Tapani Yli-Saunamäen osalta 1.798.274,93 euroon, ja että vastaajat veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan asianomistajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Perustelut

Vastaajat ovat toimineet NG:ssä ja sen hallintoelimissä seuraavasti:

Arto Merisalo NG:n toiminnasta koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä,

Pauli Hakala NG:n toiminnasta Arto Merisalon ohella koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Tapani Yli-Saunamäki NG:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 alkaen sekä toimitusjohtajana 1.5.2008 alkaen ja Arto Merisalon ohella tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Aija Merisalo NG:n hallituksen puheenjohtajana,

Pasi Hakala NG:n hallituksen varsinaisena jäsenenä,

Pentti Lindén NG:n toimitusjohtajana 1.5.2006 - 30.4.2008,

Veikko Gröhn NG:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 - 21.11.2008.

Edellä mainitut vastaajat ovat lahjoittaneet ja luovuttaneet ja/tai hävittäneet yhtiön omaisuutta ilman hyväksyttävää syytä ja lisänneet yhtiön velvoitteita perusteettomasti seuraavasti:

1.1.1 Lähipiirilainat

1. Antamalla yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti ja osakeyhtiölain vastaisesti lähipiirilainoja pääasiassa Merisaloille ja Hakaloille niin, että lähipiirilainojen yhteismäärä on ollut eri vuosien tilinpäätöksissä syytteessä kuvatut määrät sekä kuittaamalla perusteettomasti 6.11.2008 Aija ja Arto Merisaloon sekä Pasi ja Pauli Hakalan lähipiirilainoja yhteensä 438.784,42 euroa alla kohdassa 2. kerrotun osakekaupan kauppahintoja vastaan.

Lähipiirilainoja on kertynyt tilikausien 2005 - 2007 aikana ja 1.1.2008 alkaneella tilikaudella syytteessä ja sen täsmennyksissä mainitut määrät.

Lähipiirilainojen kuittaus 6.11.2008 ei koske Lindéniä.

1.1.2. Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskuksen (jäljempänä Nummela) osakkeet

2. Ostamalla 6.11.2008 300.000 euron hinnalla Pasi Hakalalta tämän omistamat 25 % ja 300.000 euron hinnalla Aija Merisalolta tämän omistamat 25 % Nummelan osakkeista, vaikka osakkeilla ei ole ollut kaupantekohetkellä kauppahintaa vastaavaa substanssiarvoa.

Kauppahinnalla on kuitattu edellä 1.-kohdassa kerrotuin tavoin yhtiön lähipiirilainasaamisia ja siitä on jäänyt perusteetonta velkaa Aija Merisalolle 131.812,28 euroa ja Pasi Hakalalle 8.569,88 euroa.

Ko. kohta ei koske Lindéniä.

NG:n konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus asianomistajana perustuu syytekohtien 1.1.1. - 1.1.2. osalta osakekaupassa 6.11.2008 perusteettomasti kuitattuihin määriin ja lähipiirilainojen kasvuun konkurssin alkamiseen 15.6.2009 mennessä. Kuittaamalla lähipiirilainat 6.11.2008 osakekaupan kauppahintaa vastaan on heidän velkansa yhtiölle saatu perusteettomasti nolliin. Lindénin osalta vaatimus perustuu kuitenkin vain syytekohtien 1.1.1. tarkoittamaan lähipiirilainojen antamiseen hänen vastuukautensa loppuun 30.4.2008 asti. Lindén ei voi kiistää korvausvelvollisuuttaan vastuukautensa jälkeen 6.11.2008 tapahtuneilla lähipiirilainojen kuittauksella, koska osakekauppaa ja sen perusteella tapahtuneita kuittauksia on pidettävä velallisen epärehellisyystekoina.

Aija Merisalo ja Arto Merisalo ovat maksaneet lähipiirilainansa per 31.12.2007 pois yhtiölle touko- ja heinäkuussa 2008. Eli osakekaupalla 6.11.2008 kuitatut heidän lähipiirilainat olivat kertyneet ajalla 1.1. - 31.10.2008. Pasi Hakalan lähipiirilaina on alkanut muodostua helmikuun 2007 jälkeen, Pauli Hakalan lähipiirilaina on puolestaan kasvanut tasaisesti vuoden 2006 alusta lukien.

Aija Merisalolle on siten perusteettomasti annettu lähipiirilainaa yhteensä 98.729,51 euroa (muodostuu seuraavasti: kuitattu 96.384,33 euroa plus lähipiirilainan lisäys välillä 6.11.2008 - 15.6.2009 yhteensä 3.137,53 euroa miinus virhemerkinnät 26.5.2008 737,90 euroa ja ostoreskontra 30.11.2008 "Ostoreskontra 112008" sisältynyt 54,45 euroa). Välillä 1.1.-30.4.2008 (Lindénin vastuukausi) muodostuneen lainan osuus on ollut 49.857,55 euroa ja välillä 1.1.-21.11.2008 (Gröhnin vastuukausi) vastaavasti kuitattu määrä eli 96.384,33 euroa.

Arto Merisalolle perusteettomasti annetun lähipiirilainan määrä on ollut yhteensä 43.246,57 euroa (kuitattu 46.337,76 euroa miinus lainasaatavan pienentyminen välillä 6.11.2008 - 15.6.2009 yhteensä 3.091,19 euroa). Välillä 1.1.-30.4.2008 muodostuneen lainan osuus on ollut 31.901,13 euroa ja välillä 1.1.-21.11.2008 vastaavasti kuitattu määrä eli 46.337,76 euroa (Gröhiniin kohdistuva vaatimus on kuitenkin pienempi lopullinen lainan määrä eli 43.246,57 euroa).

Pasi Hakalalle perusteettomasti annetun lähipiirilainan määrä on ollut yhteensä 164.816 euroa (kuitattu 153.756,54 euroa plus lähipiirilainan lisäys välillä 6.11.2008 - 15.6.2009 yhteensä 11.059,46 euroa). Lähipiirilainaa on muodostunut 30.4.2008 mennessä yhteensä 75.923,24 euroa ja 21.11.2008 mennessä kuitattu määrä eli 153.756,54 euroa.

Pauli Hakalalle perusteettomasti annetun lähipiirilainan määrä on ollut yhteensä 136.612,59 euroa (kuitattu 125.726,60 euroa + lähipiirilainan kasvu 10.885,99 euroa). Lähipiirilainaa on muodostunut ajalla 1.5.2006-30.4.2008 (Lindénin vastuukausi) yhteensä 71.681,32 euroa ja ajalla 24.10.2006-21.11.2008 (Gröhnin vastuukausi) yhteensä 68.652,31 euroa ja ajalla 24.10.2006-15.6.2009 (Yli-Saunamäen vastuukausi) 79.538,30 euroa.

Vahingonkorvausvaatimus vastaajilta syytekohtien 1.1.1. ja 1.1.2. osalta on (Lindéniltä kuitenkin perustuen vain syytekohtaan 1.1.1. em. mukaisesti) siten pääomaltaan 443.404,67 euroa kuitenkin siten, että vastaajista Gröhnin osuus on tästä 362.039,75 euroa, Lindénin osuus 229.363,24 euroa ja Tapani Yli-Saunamäen 386.330,38 euroa. Summille vaaditaan korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa konkurssin alkamisesta 15.6.2009 alkaen.

Vastaajien maksettaviksi tuomittavista summista on vastaajilla oikeus vähentää ne määrät, jotka saadaan perittyä osakekaupan 6.11.2008 peräyttämistä konkurssitakaisinsaannilla ja velkomusta koskevissa oikeudenkäynneissä Aija Merisalolta ja Arto Merisalolta (Helsingin käräjäoikeus, L 10/20076) sekä Pasi Hakalalta ja Pauli Hakalalta (Helsingin käräjäoikeus, L 10/20077).

1.1.3. Nova-Asunnot Oy LKV:n kauppa

3. Ostamalla 26.1.2006 Aija Merisalon äidiltä Nova-Asunnot Oy LKV:n koko osakekannan 60.000 euron kauppahinnalla, vaikka Nova-Asunnot Oy LKV on ollut toimimaton eikä sillä ole ollut kauppahintaa vastaavaa varallisuutta eikä arvoa. Kauppahinnalla on lyhennetty Aija Merisalon

lähipiirilainaa NG:lle 45.470,91 euroa, jonka kirjauksen yhtiön hallitus on 5.3.2007 käsitellyt kokouksessaan. Tämä summa on kuitattu 29.12.2006 ja kauppahinnasta 14.529,09 eurolla on maksettu 8.4.2006 veroviranomaisille myyjän eli Saara Roivaksen verovelkoja.

Ko. kohta koskee Yli-Saunamäkeä, Gröhnä ja Lindéniä siltä osin, kun kauppahinnalla on lyhennetty Aija Merisalón lähipiirilainaa Nova Group Oy:lle 45.470,91 euroa.

Vahingonkorvausvaatimus vastaajilta on syytekohtan 1.1.3 osalta pääomaltaan 60.000 euroa kuitenkin siten, että vastaajista Gröhnin, Lindénin ja Yli-Saunamäen osuus vastuukausien mukaisesti on pääomaltaan 45.470,91 euroa. Korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa vaaditaan Aija Merisalolta, Arto Merisalolta, Pasi Hakalalta ja Pauli Hakalalta 14.529,09 euron pääomalle 8.4.2006 alkaen ja kaikilta vastaajilta 45.470,91 euron pääomalle 29.12.2006 alkaen.

1.1.4. Laina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

4. Antamalla perusteettomasti lainaa tytäryhtiö Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle, vaikka Nova Kiinteistöt Oy LKV:n taloudellinen tilanne on ollut heikko. Lainatilin saldo on ollut 30.4.2009 yhteensä 270.955,69 euroa, minkä lisäksi 31.12.2007 on siihen asti kertyneistä lainoista 282.000 euroa muutettu pääomalainaksi. Lainojen yhteismäärä on siten 552.955,69 euroa.

NG:n saatava on alkanut kertyä 16.11.2006 lähtien. Nova-Kiinteistöt Oy LKV on asetettu konkurssiin 21.7.2009 eikä sen konkurssipesältä ole odotettavissa jako-osuutta NG:n saatavalle. Tilinpäätöshetken 31.12.2006 mukainen saatava on ollut 161.226,18 euroa ja tilinpäätöshetken 31.12.2007 mukainen kokonaissaatava vastaavasti 478.221,89 euroa (196.221,89 euroa + pääomalainaksi muutettu 282.000 euroa).

Vahingonkorvausvaatimus kaikilta vastaajilta syytekohtan 1.1.4. osalta on siten pääomaltaan 552.955,69 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa tilinpäätöshetken 31.12.2006 mukaiselle pääomalle 161.226,18 eurolle 1.1.-31.12.2007 väliseltä ajalta 18.041,87 euroa, tilinpäätöshetken 31.12.2007 mukaiselle määrälle 478.221,89 eurolle 1.1.2008-30.4.2009 väliseltä ajalta 69.807,30 euroa ja 1.5.2009 alkaen koko pääomalle 552.955,69 eurolle.

1.1.5. Poliittiset tukimaksut

5. Lahjoittamalla poliittisina tukimaksuina yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti yhteensä 322.586,34 euroa:

- maksamalla 20.4.2006 presidentinvaalikampanjaan liittyviä ilmoituskuluja 30.500 euroa, ko. kohta ei koske Yli-Saunamäkeä, Gröhnä eikä Lindéniä
- maksamalla 27.11.2006 MJT-Klubi Ry:lle 5.000 euroa
- maksamalla 1.11.2006 Keski-Espoon Keskusta ry:lle 2.000 euroa
- maksamalla puolueen varainhankintaa hoitavalle Menestyvä Suomi ry:lle illallisseminaari 31.1.2007 lipuista 24.000 euroa ja Talousseminaari 9.11.2007 lipuista 50.310 euroa

- maksamalla toukokuussa 2007 Uusi Lappi ry:lle 3.000 euroa
- maksamalla Suomen keskustalle risteilyistä 3.000 euroa lokakuussa 2006 ja 7.000 euroa joulukuussa 2007
- Lokakuun 2006 risteily 3.000 euroa ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhnä
- maksamalla tammikuussa 2008 6.100 euroa Suomen Kansallismedia Oy:lle Talouspoliittinen seminaari 11.2.2008 lipuista
- maksamalla vuosina 2007 - 2008 Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle kannatusjäsenmaksuina, ilmoituskuluina ja markkinointikuluina yhteensä 191.766,34euroa.

Lindénin vastuuajana ko. markkinointikuluja on syntynyt 183.297,11 euroa.

Syytteessä mainituista poliittisista tukimaksuista on konkurssipesälle palautettu seuraavat maksut:

- Kansallinen Kokoomus rp. palauttanut presidentinvaalikampanjaan 2006 liittyviä lehti-ilmoituskuluja koko maksetun summan eli 30.500 euroa 21.9.2009,
- MJT-Klubi ry palauttanut koko maksetun summan eli 5.000 euroa 31.8.2009,
- Suomen Keskusta rp. palauttanut Illallisseminaarin 31.1.2007 ja Talousseminaari 9.11.2007 lipuista osan eli yhteensä 49.490 euroa 30.9.2009, jäänyt 24.819,54 euroa
- Kansallinen Kokoomus rp. palauttanut Talouspoliittinen seminaari 11.2.2008 lipuista koko maksetun summan eli 6.100 euroa 21.9.2009, Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle (jäljempänä KMS) tai sen puolesta tehdyistä suorituksista (yhteensä 191.766,34 euroa) on tehty palautuksia yhtiölle ja konkurssipesälle yhteensä 131.860 euroa aikavälillä 23.3.2009 - 1.7.2010 seuraavasti:

- NG:n maksamista lehti-ilmoituslaskuista (38.297,11 euroa, eräpäivät 23.4.2007 mennessä) on KMS itse maksanut yhtiölle 9.900 euroa 23.3.2009 ja kolme poliitikkoa konkurssipesälle yhteensä 12.577 euroa 12.5.2010, 14.6.2010 ja 1.7.2010,
- KMS:lle maksetuista kannatusjäsenmaksuista (130.000 euroa, maksettu useassa erässä välillä 5.2.-4.9.2007; 11.000 euroa, maksettu 4.9.2007; 4.000 euroa, maksettu 8.2.2008) ovat eri poliitikot ja heidän tukiyhdistyksensä sekä puolueet palauttaneet yhteensä 105.383 euroa välillä 9.9.-15.10.2009 ja kaksi poliitikkoa yhteensä 4.000 euroa 26.1.2010 ja 7.4.2010.
- saamatta on siten jäänyt yhteensä 59.906,34 euroa
- KMS:lle tai sen puolesta tehdyt suoritukset ovat kaikkiaan muodostuneet em. lehti-ilmoituslaskujen (38.297,11 e) ja kannatusjäsenmaksujen (145.000 e) lisäksi markkinointikuluista 8.469,23 euroa (eräpäivät 29.8.2008 mennessä).

Edellä mainitun perusteella syytekohtan 1.1.5. osalta konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus on seuraava (kohdat tekojen mukaisessa järjestyksessä):

- vastaajista Arto Merisalon, Aija Merisalon, Pauli Hakalan ja Pasi Hakalan on korvattava korkolain 4.1 §:n mukaiset viivästyskorot 30.500

eurolle väliltä 20.4.2006 - 20.9.2009,

- kaikkien vastaajien on korvattava korkolain 4.1 §:n mukaiset viivästyskorot 5.000 eurolle väliltä 27.11.2006 - 30.8.2009,
- kaikkien vastaajien on korvattava pääomaltaan 2.000 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 30.11.2006 (vähennetty silloin Arto Merisalón lähipiirilainan saldosta) alkaen,
- kaikkien vastaajien on korvattava pääomaltaan 24.819,54 euroa 30.9.2009 alkaen sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 24.000 eurolle väliltä 28.4.2007 - 29.9.2009 ja 50.310 eurolle väliltä 30.11.2007 - 29.9.2009,
- kaikkien vastaajien on korvattava pääomaltaan 3.000 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 6.6.2007 alkaen,
- kaikkien vastaajien on korvattava pääomaltaan 3.000 euroa (tämä ei koske kuitenkaan Yli-Saunamäkeä eikä Grönniä) ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 30.10.2006 alkaen sekä pääomaltaan 7.000 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 31.12.2007 alkaen,
- kaikkien vastaajien on korvattava korkolain 4.1 §:n mukaiset viivästyskorot 6.100 eurolle väliltä 28.2.2008 - 20.9.2009,
- KMS:lle tai sen puolesta maksetuista suorituksista
- kaikkien vastaajien on korvattava lehti-ilmoituskuluista pääomaltaan 15.820,11 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 38.297,11 eurolle väliltä 30.4.2007 - 23.3.2009, 28.397,11 eurolle väliltä 24.3.2009 - 12.5.2010 ja 15.820,11 eurolle 13.5.2010 alkaen,
- vastaajien on Lindéniä lukuun ottamatta korvattava markkinointikulut pääomaltaan 8.469,23 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 30.8.2008 alkaen,
- kaikkien vastaajien on korvattava kannatusjäsenmaksuista pääomaltaan 35.617 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 141.000 eurolle väliltä 4.9.2007 - 8.2.2008, 145.000 eurolle väliltä 9.2.2008 - 9.9.2009, 39.617 eurolle väliltä 10.9.2009 - 26.1.2010 ja 35.617 eurolle 27.1.2010 alkaen

1.1.6. Tapani Kansan juhlakiertue

6. Maksamalla 11.9.2007 - 31.3.2008 yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettoman paljon eli yhteensä 187.475,45 euroa sponsorointikustannuksia eli maksuja kiertuekustannuksista, tarjoiluista ja matkoista useille henkilöille aiheutuneita laskuja liittyen Tapani Kansan juhiakiertueeseen ja sen konsertteihin.

Syytteessä mainituista kustannuksista on maksamatta 12.200 euroa (Suomi-Soffa SSF Oy:lle osoitettu lasku) eikä velkoja ole valvonut saatavaansa NG:n konkurssissa. Syytekohtan 1.1.6. osalta konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus on siten kaikilta vastaajilta pääomaltaan 175.275,45 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 31.3.2008 alkaen.

1.1.7. Aija Merisalón palkka

7. Maksamalla Aija Merisalón huomattavaa palkkaa, vaikka Aija Merisalo ei todellisuudessa työskennellyt yhtiössä, vaan ainoastaan ollut läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa ja joissakin edustustilaisuuksissa. Liiallisen palkanmaksun määrä on ollut vuodelta 2006 82.587 euroa, vuodelta 2007 132.359,40 euroa, vuodelta 2008 143.401,11 euroa ja

vuodelta 2009 81.764 euroa.

Lindénin vastuuajana liiallista palkkaa on maksettu yhteensä 237.544 euroa. Gröhnin vastuuajana liiallista palkkaa on maksettu yhteensä 286.079,93 euroa, Yli-Saunamäen vastuuajana liiallista palkkaa on maksettu yhteensä 345.611,49 euroa.

Vuonna 2009 Aija Merisalolle ei maksettu palkkakortista ilmenevää 1.4.-15.6.2009 välisen ajan palkkaa 50.832,22 euroa, vaan se jäi velaksi. Aija Merisalo ei ole valvonut tätä saatavaansa NG:n konkurssissa, joten se ei sisälly konkurssipesän vahingonkorvausvaatimukseen. Hänelle on maksettu palkkaa vuonna 2009 yhteensä 54.931,78 euroa brutto, joten liikaa maksetun palkan määrä on ko. vuodelta 46.931,78 euroa. Vahingonkorvausvaatimuksessa - kuten syytteessäkin - on katsottu, että Aija Merisalon hyväksyttävä kuukausipalkka hänen työpanoksensa huomioiden olisi ollut korkeintaan 2.000 euroa brutto.

Vahingonkorvausvaatimus vastaajilta on siten syytekohtan 1.1.7. osalta seuraava.

Vastaajista Aija Merisalolta, Arto Merisalolta, Pasi Hakalalta ja Pauli Hakalalta vaaditaan korvausta pääomaltaan 405.279,29 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa vuonna 2006 liikaa maksetulle 82.587 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen, vuonna 2008 liikaa maksetulle 143.401,11 eurolle 31.12.2008 alkaen ja vuonna 2009 liikaa maksetulle 46.931,78 eurolle 10.4.2009 alkaen.

Gröhniltä vaaditaan korvausta pääomaltaan 286.079,93 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 11-12/2006 liikaa maksetulle 22.919,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-11/2008 liikaa maksetulle 130.801,33 eurolle 10.11.2008 alkaen.

Lindéniltä vaaditaan korvausta pääomaltaan 237.544 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 5-12/2006 liikaa maksetulle 67.811,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-4/2008 liikaa maksetulle 37.373,40 eurolle 9.4.2008 alkaen.

Yli-Saunamäeltä vaaditaan korvausta pääomaltaan 345.611,49 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 11-12/2006 liikaa maksetulle 22.919,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen, vuonna 2008 liikaa maksetulle 143.401,11 eurolle 31.12.2008 alkaen ja vuonna 2009 liikaa maksetulle 46.931,78 eurolle 10.4.2009 alkaen.

Vastaajien maksettaviksi tuomittavista summista on vastaajilla oikeus vähentää ne määrät, jotka saadaan perittyä kohtuuttoman ison palkanmaksun peräyttämistä konkurssitakaisinsaannilla koskevassa oikeudenkäynnissä Aija Merisalolta (Helsingin käräjäoikeus, L 10/344).

1.1.8. Autohankinnat

8. Ostamalla yhtiölle yhtiön taloudellinen tila huomioiden perusteettoman useita ja kalliita henkilöautoja osamaksusopimuksin
 22.4.2005 149.220 euron hintaisen BMW 750i -auton ei koske Yli-Saunamäkeä, Gröhniä eikä Lindéniä
 26.6.2006 185.760 euron hintaisen BMW M6 Coupe -auton ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhniä
 8.12.2006 84.406 euron hintaisen BMW 530 IA -auton ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhniä
 13.12.2006 93.860 euron hintaisen BMW 535 DA -auton ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhniä
 8.5.2007 151.786 euron hintaisen BMW X5 -auton
 8.5.2007 85.511,20 euron hintaisen BMW 530 DA -auton ja tilaamalla
 9.1.-10.5.2008 yhtiölle yhtiön taloudellinen tila huomioiden perusteettomasti seitsemän Audi A4 2,0 TDI -autoa 58.740 - 58.770 euron hinnalla autoa kohti. Näitä autoja ei ole maksettu eikä otettu vastaan, mutta niitä koskevista tilaussopimuksista on aiheutunut yhtiölle kauppahinnan maksuvelvoite.

Autoista 22.4.2005 hankitusta (osamaksusopimus 7.7.2005) BMW 750i:stä on tehty 12.3.2009 vapaaehtoinen tilitys rahoitusyhtiön kanssa. Tuohon mennessä autosta oli maksettu pääomaa 92.365,29 euroa ja tilityksen jälkeen (auton arvo vähennettynä) jäännösvelka rahoitusyhtiölle oli vielä 28.111,53 euroa. Kustannus yhtiölle autosta oli siis 120.476,82 euroa. Hyväksyttäväksi auton hankintahinnaksi yhtiössä vallinneessa taloudellisessa tilanteessa konkurssipesä katsoo enintään 60.000 euroa, jolla olisi saanut ja saisi esimerkiksi jo kohtuuhintaisen ja -kokoisen premiumluokan auton (esim. Audi A6 2,0 tai vastaava) runsaan 10.000 euron lisävarusteillakin. Vahinko yhtiölle on siis ollut kokonaiskustannuksen ja hyväksytyh hankintahinnan erotus, tässä 60.476,82 euroa.

BMW M6 Coupe -autosta (hankittu 26.6.2006, osamaksusopimus 20.10.2006) on tehty 12.3.2009 vapaaehtoinen tilitys rahoitusyhtiön kanssa. Tuohon mennessä autosta oli maksettu pääomaa 76.216,21 euroa ja tilityksen jälkeen (auton arvo vähennettynä) jäännösvelka rahoitusyhtiölle oli vielä 60.085,05 euroa. Kustannus yhtiölle autosta oli siis 130.301,26 euroa. Em. hyväksyty hankintahinta huomioiden vahinko yhtiölle on ollut siten 70.301,26 euroa.

BMW 535 DA- autosta (hankittu ja osamaksusopimus 13.12.2006) on tehty 17.9.2009 ulosoton toimesta osamaksukauppalain mukainen virka-apu ja tilitys. Tuohon mennessä autosta oli maksettu pääomaa 41.921,61 euroa ja tilityksen jälkeen (auton arvo vähennettynä) jäännösvelka rahoitusyhtiölle oli vielä 23.645,97 euroa. Kustannus yhtiölle autosta oli siis 65.567,58 euroa. Em. hyväksyty hankintahinta huomioiden vahinko yhtiölle on ollut siten 5.567,58 euroa.

BMW X5 4,8 L -auto (hankittu ja osamaksusopimus 8.5.2007) on siirretty rahoitusyhtiön kanssa sovitusti uudelle ostajalle 12.6.2009. Tuolloin myös jäljellä oleva pääomavelka 91.013,66 euroa on siirtynyt ostajalle. Tuohon mennessä autosta oli maksettu pääomaa 60.772,34 euroa (hankintahinta miinus jäljellä oleva pääoma). Kahdessa vuodessa

hankintahinnan pääoma oli siis pienentynyt 40 %. Vastaavasti 60.000 euron hankintahintaisen auton pääomavelkaa olisi maksettu rahoitusyhtiölle samana aikana 24.000 eurolla. Vahinko yhtiölle on siis (60.772,34 - 24.000) 36.772,34 euroa.

BMW 530 DA -auto (hankittu 26.2.2007, osamaksusopimus 8.5.2007) on siirretty rahoitusyhtiön kanssa sovituksi uudelle ostajalle 3.12.2008. Tuolloin myös jäljellä oleva pääomavelka 54.279,41 euroa on siirtynyt ostajalle. Tuohon mennessä autosta oli maksettu pääomaa 31.231,79 euroa (hankintahinta miinus jäljellä oleva pääoma). Puolessatoista vuodessa hankintahinnan pääoma oli siis pienentynyt 36,5 %. Vastaavasti 60.000 euron hankintahintaisen auton pääomavelkaa olisi maksettu rahoitusyhtiölle samana aikana 21.900 eurolla. Vahinko yhtiölle on siis (31.231,79 - 21.900) 9.331,79 euroa.

Konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus vastaajista Aija Merisalolta, Arto Merisalolta, Pasi Hakalalta ja Pauli Hakalalta BMW- henkilöautojen osalta on siten pääomaltaan yhteensä 182.449,79 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa em. autojen mukaisessa järjestyksessä tilitys- tai sopimuksen siirtopäivistä lukien 60.476,82 eurolle 12.3.2009 alkaen, 70.301,26 eurolle 12.3.2009 alkaen, 5.567,58 eurolle 17.9.2009 alkaen, 36.772,34 eurolle 12.6.2009 alkaen ja 9.331,79 eurolle 3.12.2008 alkaen.

Konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus Lindéniltä BMW- henkilöautojen osalta on pääomaltaan yhteensä 121.972,97 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa Lindéniä koskevien autojen mukaisessa järjestyksessä tilitys- tai sopimuksen siirtopäivistä lukien 70.301,26 eurolle 12.3.2009 alkaen, 5.567,58 eurolle 17.9.2009 alkaen, 36.772,34 eurolle 12.6.2009 alkaen ja 9.331,79 eurolle 3.12.2008 alkaen.

Konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus Gröhniltä ja Yli-Saunamäeltä BMW-henkilöautojen osalta on pääomaltaan yhteensä 46.104,13 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa heitä koskevien autojen mukaisessa järjestyksessä sopimuksen siirtopäivistä lukien 36.772,34 eurolle 12.6.2009 alkaen ja 9.331,79 eurolle 3.12.2008 alkaen.

Konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus tilattujen Audi A4 -henkilöautojen osalta on kaupan purusta yhtiölle aiheutunut velvoite maksaa Käyttöauto Oy:lle vahingonkorvausta kauppasopimusten ehtojen perusteella. Kaikilta vastaajilta vaaditaan siten korvausta pääomaltaan 41.118 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa autolaskujen jälkimmäisestä eräpäivästä eli 21.5.2008 lukien.

1.1.9. Radio-ohjelmakulut ym.

9. Maksamalla yhtiön liiketoimintaan liittymättömiä Aija Merisalon radio-ohjelmakustannuksia, CD-levy- ja musiikkiharjoituskustannuksia sekä hankituista Aija Merisalon CD-levyistä yhteensä 87.828,57 euroa.

Lindénin vastuuajana ko. kustannuksia on kertynyt 44.111,02 euroa, Gröhnin vastuuajana 73.778,53 euroa ja Yli-Saunamäen vastuuajana 82.991,27 euroa.

Kustannukset koostuvat syyttäjän haastehakemuksen kirjallisten todisteiden luettelon numeroiden 59-65 mukaisista maksuista. Konkurssipesän vahingonkorvausvaatimus vastaajilta on siten syytekohtan 1.1.9. osalta seuraava.

Vastaajien on korvattava levyn lehti-ilmoituskulut pääomaltaan 4.800 euroa, Lindénin kuitenkin 1.200 euroa ja Gröhnin 2.400 euroa, ja näille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa viimeisen laskun eräpäivästä 17.12.2008 alkaen.

Vastaajien on Lindéniä lukuun ottamatta korvattava levyn mainostuskustannukset 3.660 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 9.6.2008 alkaen sekä mainos/kansikuvauspalkkio 915 euroa ja sille viivästyskorkoa 15.7.2008 alkaen.

Vastaajien Aija Merisalon, Arto Merisalon, Pasi Hakalan ja Pauli Hakalan on korvattava radio-ohjelmia koskevista kustannuksista pääomaltaan 59.306,32 euroa sekä vuosittain maksetuille summille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa vuonna 2006 maksetulle 6.697,80 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 maksetulle 16.257,26 eurolle 31.12.2007 alkaen ja vuonna 2008 maksetulle 36.351,26 eurolle 31.12.2008 alkaen. Lindénin on korvattava pääomaltaan yhteensä 27.722,71 euroa sekä vastuuaijojensa aikana vuosittain maksetuille summille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 5-12/2006 maksetulle 4.465,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 maksetulle 16.257,26 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-4/2008 maksetulle 7.000,25 eurolle 31.12.2008 alkaen. Gröhnin on korvattava pääomaltaan yhteensä 46.389,98 euroa sekä vastuuaijojensa aikana vuosittain maksetuille summille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 11-12/2006 maksetulle 744,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 maksetulle 16.257,26 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-11/2008 maksetulle 29.388,52 eurolle 31.12.2008 alkaen. Yli-Saunamäen on korvattava pääomaltaan yhteensä 53.352,72 euroa sekä vastuuaijojensa aikana vuosittain maksetuille summille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 11-12/2006 maksetulle 744,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 maksetulle 16.257,26 eurolle 31.12.2007 alkaen ja vuonna 2008 maksetulle 36.351,26 eurolle 31.12.2008 alkaen.

Vastaajien on korvattava levyjen hankkimiskustannukset pääomaltaan 14.102,26 euroa, Lindénin kuitenkin 11.233,41 euroa ja näille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa viimeisen laskun eräpäivästä 29.5.2008 alkaen. Pääomissa on huomioitu vähennyksenä konkurssipesän huutokaupassa 7.8.2009 kaikista jäljelle jääneistä levyistä yhteensä saatu 260 euroa.

Vastaajien Aija Merisalon, Arto Merisalon, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan ja Yli-Saunamäen on korvattava harjoittelutilan kustannuksia pääomaltaan 4.785 euroa näille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa viimeisen laskun eräpäivästä 2.2.2009 alkaen. Lindénin on korvattava vastuuaijansa mukaisesti pääomaa ajalta 1-4/2008 yhteensä 1.285 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa jakson viimeisen laskun eräpäivästä 2.4.2008 alkaen. Gröhnin on

korvattava vastuuajansa mukaisesti pääomaa ajalta 1-11/2008 yhteensä 3.735 euroa ja sille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa jakson viimeisen laskun eräpäivästä 2.11.2008 alkaen.

1.1.10. Matkat

10. Maksamalla matkoihin liittyviä luottokortti-, majoitus- ja muita kuluja, vaikka kyse on ollut yksityisluontoisista matkoista:

NKK:n kustantamaan Etelä-Afrikan matkaan liittyviä Arto Merisaloon ja Yli-Saunamäen luottokorttimaksuja yhteensä 10.126,42 euroa.

Aija Merisaloon Pariisiin matkan 29.12.2006 - 2.1.2007 kustannuksia 1.941 euroa.

Vahingonkorvausvaatimus kaikilta vastaajilta syytekohtaan 1.1.10. osalta on siten pääomaltaan yhteensä 12.068,02 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa kunkin luottokorttilaskun eräpäivästä lukien, eli 6.423,58 eurolle 31.12.2007 alkaen, 1.359,37 eurolle 14.12.2007 alkaen, 2.343,47 eurolle 13.1.2008 alkaen ja 1.941,60 eurolle 30.1.2007 alkaen.

1.1.11. Kannatustukimaksut

11. Maksamalla kannatustukimaksuina yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti eri yhteisöille:

- Apu Lähetä ry:lle 3.000 euroa
- Apu Lähetä ry:lle / Uganda-yhdistykselle 2.000 euroa
- Sanan Helmiä ry:lle 5.000 euroa
- Suomen Urheiluliitolle 10.000 euroa
- Kotkan kaupungille näyttelyn tukemiseen 2.000 euroa

Sanan Helmiä ry:lle maksettuja suorituksia on Lindénin vastuuajana tehty 3.000 euroa.

Vahingonkorvausvaatimus vastaajilta syytekohtaan 1.1.11. osalta on siten pääomaltaan yhteensä 22.000 euroa, Lindénin osalta kuitenkin 20.000 euroa sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa kullekin tukimaksun maksupäivälle eli 3.000 eurolle (Apu Lähetä ry) 6.2.2007 alkaen, 2.000 eurolle (Uganda-yhdistys) 21.12.2007 alkaen, 3.000 eurolle (Sanan Helmiä ry:n 1. suoritus) 2.4.2008 alkaen, 1.000 eurolle (2. suoritus yhdistykselle, ei koske Lindéniä) 28.5.2008 alkaen, 1.000 eurolle (3. suoritus yhdistykselle, ei koske Lindéniä) 4.7.2008 alkaen, 1.000 eurolle (4. suoritus yhdistykselle, ei koske Lindéniä) 9.7.2008 alkaen, 10.000 eurolle (Suomen Urheiluliitto ry) 9.11.2007 alkaen ja 2.000 eurolle (Kotkan kaupunki) 30.11.2007 alkaen.

Edellä kohdissa 1-11 kuvatulla menettelyllä vastaajat ovat aiheuttaneet NG:n maksukyvyttömäksi tulemisen ja sen jälkeen oleellisesti pahentaneet yhtiön maksukyvyttömyyttä. Yhtiö on tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella.

Velallisen epärehellisyyttä on pidettävä törkeänä, koska sillä on tavoiteltu huomattavaa hyötyä, aiheutettu huomattavaa vahinkoa velkojille ja rikos on tehty erityisen suunnitelmallisesti. Rikosta on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Lisälausuma

Maksukyvyttömyysarviointi 31.12.2006 ja 31.12.2007

Erääntyneiden ja erääntymättömien ostovelkojen määrä suhteessa tilinpäätökseen kirjattuihin keskeneräisiin töihin ei muuta maksukyvyttömyydestä tehtyä arvioita.

Tilinpäätöshetkellä on tullut huomioida myös muut velat, joita on ollut runsaasti. Esimerkiksi tilinpäätöksen 31.12.2006 tase-erittelyjen mukaan vieraan pääoman määrästä 1.830.662,92 euroa erilaisten verovelkojen määrä on ollut 396.938,61 euroa ja konsernívelan yhteismäärä 789.011,39 euroa. Verovelat ovat olleet joko erääntyneitä tai lyhyen ajan sisällä erääntyviä. Vastaavasti tilinpäätöksen 31.12.2007 tase-erittelyjen mukaan lyhytaikaisen vieraan pääoman määrästä 4.600.090,35 euroa erilaisten verovelkojen määrä on ollut 750.914,48 euroa. Näistä suuri osa on ollut erääntynyttä ja loput lyhyen ajan sisällä erääntyviä. Konsernívelkojen määrä on ollut 1.841.930,74 euroa. Keskeneräisistä töistä sittemmin tuloutuneet määrät eivät ole riittäneet edes tilinpäätöshetkellä olleiden veloitteiden maksamiseen. Alkuvuonna on myös syntynyt uudet velvoitteet. Velkatilannetta ei ole saatu nollatilanteeseen missään vaiheessa.

Arvonlisävero

Laskuihin sisältyvän arvonlisäveron määrä on yhteensä 55.337,70 euroa. Vähennyskelpoisen veron määrää ei kyetä selvittämään yhtä noin 7.000 euron määrää lukuunottamatta ilman kirjanpidon tarkempaa selvittämistä. Arvonlisäveroa ei vähennetä miltään osin, koska vahinko on aiheutunut bruttomääräisenä. Pesä tulee tarvittaessa oikaisemaan arvonlisäverotusta siten, ettei konkurssipesä saa ylimääräistä hyötyä.

Maksupalautukset ns. poliittisista tukimaksuista

Tehdyillä sovintosopimuksilla ei ole merkitystä vastaajien vahingonkorvausvelvollisuuteen. Vahinko on syntynyt omaisuuden luovuttamishetkellä ja on lähtökohtaisesti luovutetun omaisuuden suuruisen. Luovuttamiseen syyllinen on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Tukimaksujen saajia ei ole syytetty osallisuudesta rikokseen, joten rikosperusteinen yhteisvastuullinen korvausvelvollisuus maksajan ja saajan kesken ei tule kyseeseen. Siten pesän ja tukimaksun saajan välinen sopimus ei loukkaa velallisen epärehellisyyteen syyllistyneen maksajan etua. Korvauksen maksajalla ei ole oikeudellista intressiä saada tietää sovintoperusteista.

Vastaukset syyttäjän rangaistusvaatimukseen

Veikko Gröhn

Gröhn on vaatinut syytteiden hylkäämistä kaikilta osin ja vastustanut liiketoimintakieltoon määräämistä.

1.1 Törkeä velallisen epärehellisyys

Göhn ei ole menetellyt syytteen teonkuvauksen mukaisesti. Vastaaja ei ole ollut myöskään tietoinen mahdollisista väärinkäytöksistä.

NG ei ole tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella tai Gröhn ei ole ollut siitä ainakaan tietoinen. Tilintarkastuksissakaan 31.12.2006 ja 31.12.2007 ei väitettyä maksukyvyttömyyttä oltu todettu.

1.1.1 Lähipiirilainat

Gröhn ei ole vaikuttanut eikä voinut vaikuttaa lainoihin. Gröhnin saamien tietojen mukaan lainoilla oli ollut vakuudet. Lainat on kokonaisuudessaan suoritettu 6.11.2008.

1.1.2 Nummelan osakkeet

Gröhn ei ole osallistunut kokoukseen, jossa hankintapäätös on tehty, kauppa vahvistettu 10.3.2009 yhtiötä sitovaksi. Hallituksen kokouksessa 18.11.2008 oli päätetty, että ennen kaupan lopullista päättämistä pyydetään asiantuntijan arvio, voidaanko kauppa ylipäättään tehdä ja millä tavoin ja millä hinnalla. Gröhnillä ei ollut ollut tietoa kaupan teosta jo ennen 18.11.2008. Gröhnin vastuu-aika oli yhtiössä päättynyt 21.11.2008.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV:n osakekannan osto

Gröhn ei ollut hallituksen jäsen 26.1.2006.

1.1.4 Tytäryhtiölaina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Gröhn ei tuntenut syytteessä kuvattua rahaliikennettä. Päätöksiä asiassa oli tehty jo ennen Gröhnin hallitusjäsenyyttä.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Gröhn ei ollut maksuista tietoinen. Osa päätöksistä tehty ennen Gröhnin hallitusvastuuta ja maksuja ei oltu käsitelty hallituksessa.

1.1.6 Tapani Kansan konsertit

Gröhnin käsityksen mukaan kulujen olisi tullut olla pienemmät. Konserttien järjestäminen on tapahtunut markkinointitarkoituksessa.

1.1.7 Palkka Aija Merisalolle

Aija Merisaloon palkkauksen perusteet oli päätetty 15.7.2004 eli ennen Gröhnin vastuuaseman alkamista yhtiössä.

1.1.8 Henkilöautojen hankinta

Osa autoista hankittu ennen Gröhnin vastuuasemaa. Gröhnillä oli tieto, että Arto Merisalolla oli työsuhdeautona BMW X5. Muilta osin Gröhnillä ei ole ollut tietoa autojen hankintaan liittyvistä seikoista.

1.1.9 Radio-ohjelma, levy- ja musiikkikustannukset

Gröhnillä ei ole ollut tietoa maksuista. Gröhnin käsityksen mukaan Aija Merisaloon toimintaa oli rahoittanut taustayhdistys.

1.1.10 Yksityisluontoisten matkojen kulut

Etelä-Afrikan matkaa ei oltu käsitelty hallituksessa eikä Gröhn ollut tietoinen matkasta. Gröhn ei ole ollut tietoinen Aija Merisaloon Pariisin matkasta.

1.1.11 Kannatustukimaksut

Gröhnillä ei ole ollut tietoa maksuista.

1.2. Törkeä kirjanpitorikos

Gröhn ei ole laiminlyönyt kirjanpitolain mukaisia velvollisuuksia eikä yhtiön kirjanpidossa tai tilinpäätöksissä ole virheitä tai puutteita. Yhtiössä on pidetty kirjanpito ja tilinpäätökset on tarkastettu. Kirjanpitoa ovat hoitaneet ammattihenkilöt ja tarkastus on suoritettu KHT tilintarkastajan toimesta. Gröhn on voinut luottaa siihen, että yhtiön kirjanpito ja tilinpäätökset on asianmukaisesti laaditut eivätkä sisällä virheitä tai puutteita.

Gröhn on voinut luottaa, että syytekohtien 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3 ja 1.2.4 kirjaukset on tehty oikein.

Liiketoimintakielto

Kuten NKK:n kohdalla on lausuttu.

Pasi Hakala

Pasi Hakala on kiistänyt syyllistyneensä törkeään velallisen epärehellisyteen kaikilta osin tai törkeään kirjanpitorikokseen tai liiketoimintakiellon rikkomiseen ja vaatinut vaatimusten hylkäämistä.

Hakala on vastustanut myös liiketoimintakieltoon määräämistä.

1.1. Törkeä velallisen epärehellisyys

Hakala ei ole menetellyt syytteessä kuvatuin tavoin.

NG:n maksukyvyttömäksi tuleminenMaksuvalmius per 31.12.2005

NG:llä oli 31.12.2005 ostovelkoja 182.806,59 euroa, joista erääntyneitä 123.740,96 euroa. Pääosa erääntynyt kahden viimeisen kuukauden aikana. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2005 keskeneräisten ja vuoden 2006 alussa tuloutuneiden töiden arvo on ollut yli kuusinkertainen vuoden 2005 päättyessä erääntyneisiin ostovelkoihin nähden. Luvut eivät viittaa kassakriisiin tai pysyvään maksukyvyttömyyteen.

Maksuvalmius per 31.12.2006

NG:llä oli 31.12.2006 ostovelkoja 166.433,74 euroa, joista noin puolet erääntyneinä. Suurin osa erääntynyt marras-joulukuussa ja suurin velka ollut riitainen. Tilinpäätöshetkellä keskeneräisten ja lähitulevaisuudessa vuonna 2007 tuloutuneiden töiden arvo on ollut yhdeksänkertainen ostovelkojen kokonaismäärään nähden.

Maksuvalmius per 31.12.2007

NG:llä oli 31.12.2007 ostovelkoja 1.153.838,98 euroa, joista erääntynyt noin 65 %. Puolet erääntyneistä veloista oli erääntynyt kahden viimeisen kuukauden aikana. Liikevaihtoon oli sisällytetty keskeneräisiä laskuttamattomia töitä 2.628.156,53 euroa, joista suurin osa oli tuloutunut. Tilikauden päättyessä laskuttamattomien töiden arvo on ollut

3,5 kertainen tilinpäätöshetkellä maksamatta olleisiin erääntyneisiin ostovelkoihin verrattuna. Yhtiöllä oli siten ollut näköpiirissä riittävästi tuloja laskujen maksamiseen.

Maksukyvyttömyys vuoden 2008 aikana ja maksukyvyttömyyden syyt
NG tuli maksukyvyttömäksi vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla. Tämä oli aiheutunut maailmanlaajuisesta finanssikriisistä, joka oli johtanut NG:n lukuisten kauppojen peruuntumiseen tai lykkääntymiseen. NG:llä oli 15.6.2009 (konkurssi) 145.000 euroa sellaista velkaa, joka oli erääntynyt yli vuosi ennen konkurssia. Yli 90 % ostovelloista oli erääntynyt toukokuun 2008 jälkeen. NG maksoi verovelkansa toukokuussa 2008.

Konsernin likviditeettiä heikensi erityisesti vielä Arto Merisalon omavaltainen menettely. Merisalo oli neuvotellut hallituksen antamien valtuuksien vastaisesti Sukarin kanssa maksuista siten, että Maskun Kalustetalon suoritus oli ohjattu suoraan Merisalon tilille, vaikka se oli tullut suorittaa Nova-yhtiöille. Merisalo oli kirjauttanut Kalustetalon suorituksen osakaslainaksi ja sittemmin palkkseen. Palkkakirjausta ei oltu hyväksytetty kenelläkään muulla Nova-yhtiöissä. Merisalolle vuonna 2008 maksetusta lähes 1.200.000 euron palkasta olisi pitänyt suorittaa ennakonpidätyksiä ja työeläkemaksuja yli 500.000 euroa. Näiden suorittamiseen NG:llä ei ollut varoja.

Pasi Hakalan asema NG:ssä ja hänen tietämyksensä yhtiön taloudellisesta asemasta ja maksuvalmiudesta

Hakala ei ollut osallistunut NG:n operatiiviseen johtamiseen ja hän oli toiminut työntekijänä suorittavassa portaassa. Yhtiön tosiasiallinen operatiivinen johto on tehnyt hallituksessa päätökset. Arto Merisalo oli NG:n keskeinen toimija. Merisalo oli päättänyt hallituksen toimivaltaan kuuluneista asioista omatoimisesti ja informoi hallitusta päätöksistä jälkikäteen. Suuri osa väitetyistä vararikkoteoista liittyy sellaisiin asioihin, joita ei ollut käsitelty NG:n hallituksessa ja joista Hakala ei ole ollut tietoinen eikä osallistunut päätöksentekoon.

Hakalan käsitys NG:n maksuvalmiudesta oli perustunut keskeisesti siihen informaatioon, jonka hän sai Merisalolta. Tämän tiedon nojalla Hakalalla ei ollut aihetta olettaa NG:n olleen maksuvalmiuskriisissä ennen syksyä 2008. Yhtiön talouteen ja maksuvalmiuteen liittyviä asioita käsiteltiin elokuun 2006 loppuun saakka johtoryhmässä, jonka jäsen Pasi Hakala ei ollut. Hän tuli johtoryhmän jäseneksi vasta maaliskuussa 2007.

Väitetyt vararikkoteot

Kaikkien kohtien osalta Hakala on vedonnut siihen, että ennen NG:n syksyllä 2008 alkaneita likviditeettiongelmia tehdyt toimet ja suoritettavat maksut eivät ole aiheuttaneet maksukyvyttömyyttä.

1.1.1 Lähipiirilainat Merisaloille ja Hakaloille

Osakaslainat olivat syntyneet ennen likviditeettiongelmia. Osakeyhtiölain vastaisilla lainoilla ei oltu aiheutettu NG:n maksukyvyttömyyttä. Osa lainoista on maksettu takaisin eli ainakaan näiltä osin yhtiön omaisuutta ei ole menetetty syytteessä kuvatuin tavoin.

Lainat olivat syntyneet ennakkomaksuista Pasi ja Pauli Hakalalle sekä Arto ja Aija Merisalolle sekä luottokorttistoista, joista ei ollut toimitettu asianmukaista tositeselvitystä. Suoritukset oli kirjattu osakaslainoiksi. Pasi Hakalan rikosoikeudellinen vastuu voi ulottua vain hänen omiin ennakkoihin ja ostoksiin.

Hakalan osakaslainan saldo oli kuitattu 6.11.2008. Velka oli ajalla 6.11.2008-15.6.2009 kasvanut lainan koroilla (6.309,10 euroa) sekä 19.1.2009 maksetuista kulukorvausennakoista (6.000 euroa), joita ei voitu kuitata Hakalan palkkasaatavista, koska NG oli jättänyt palkkoja vuoden 2009 puolella maksamatta.

1.1.2 Nummelan osakkeiden kauppa

Kaupalle oli perusteltu liiketaloudellinen syy eikä osakkeista maksettu ylihintaa. Osakkeet olivat olleet osakaslainojen vakuutena ja hankkimalla osakkeet yhtiö sai omistukseensa 50 % kiinteistöyhtiön osakkeista.

Hankintahinta oli perustunut Pauli Hakalan hankekatelaskelmaan, jossa hankkeen tuotoksi oli arvioitu vähintään 2,3 milj. euroa. Kiinteistöyhtiö ja Vihdin kunta olivat allekirjoittaneet sitovan esisopimuksen maa-alueiden ostamisesta liikerakennuksen käyttöön. Kohteen myynnistä oli käyty neuvotteluja useiden toimijoiden kanssa. Osakekanta oli myyty 23.4.2009 Oka Oy:lle 1.500.000 euron kauppahinnalla. NG sai siten voittoa Hakalalta ja Aija Merisalolta ostamillaan osakkeilla.

1.1.3. Nova-Asunnot Oy LKV:n osakkeita koskeva kauppa

NG ei ollut maksukyvytön 26.1.2006 eikä tullut maksukyvyttömäksi. Kaupasta oli tehty päätös jo 15.7.2004. Kaupalla NG sai käyttöönsä ARAKIRE-rekisterin. Nova-asunnot Oy LKV tuotti voittoa tilikaudella 2006 56.614,08 euroa ja yhtiön tuotoiksi oli budjetissa ennakoitu 500.000 euroa. Osakkeilla oli tammikuussa 2006 vähintään 60.000 euron taloudellinen arvo NG:lle.

1.1.4. Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle annetut lainat

Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli maksanut tosiasiallisesti NG:n maksettaviksi kuuluneita kuluja. Yhtiö ei ollut perinyt kuluja NG:ltä, koska yhtiö oli tarkoitus fuusioida NG:hen. Kulujen osalta oli toimittu ikään kuin NG ja Nova-Kiinteistöt Oy LKV olisivat olleet yksi yhtiö, vaikka niitä ei ollut virallisesti fuusioitu.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Suurin osa maksuista kohdistuu ajankohtiin, jolloin NG ei ollut maksukyvytön. Hakala ei ollut osallistunut päätöksentekoon eikä hän ollut tiennyt suuresta osasta maksuja. Yhteydenpito poliittisiin päättäjiin oli kuulunut Arto Merisalolle ja Yli-Saunamäelle.

1.1.6 Tapani Kansan juhlaikiertueeseen liittyneet sponsorisopimukset

Kulut liittyivät markkinointiin. Hakala ei ollut päättänyt kustannusten määrästä.

1.1.7 NG:n Aija Merisalolle maksama palkka

Hakalan oli pakko hyväksyä Arto Merisalalon päätös Aija Merisalolle

maksettavasta palkasta. Palkan määrä ei ole vastannut tosiasiallista työpanosta.

1.1.8 Osamaksusopimukset BMW-henkilöautoista ja Audi-henkilöautojen tilaaminen

Autojen hankkiminen oli liiketaloudellisesti perusteltua, koska yhtiön palveluksessa oli useita autoedun omaavia työntekijöitä. Päätökset autojen laadusta ja määrästä oli tehnyt Arto Merisalo. Hakala sai tiedon päätöksistä vasta jälkikäteen.

NG oli tilannut osin aiempien sopimusten päättymisen vuoksi keväällä 2008 7 Audia, päätös oli tehty 17.10.2007. Uudet Audit olivat merkittävästi halvempia aiempiin nähden.

1.1.9 Aija Merisaloon liittyvät radio-ohjelmakustannukset ym.

Päätökset oli tehnyt Arto Merisalo. Hakala ei tiennyt asiasta eikä ollut osallistunut päätöksentekoon. Levyjä oli annettu liikelahjoiksi sidosryhmille ja radio-ohjelmien avulla oli tavoiteltu näkyvyyttä NG:n toiminnalle.

1.1.10 Matkat, 1.1.11 Kannatustukimaksut yhteisöille

Hakala ei ollut osallistunut päätöksentekoon matkojen osalta tai laskujen maksamisesta.

- matkakustannukset euromääräisesti pieniä eikä näillä ole myötävaikutettu maksukyvyttömyystilan syntymiseen (1.1.10.)

1.2. Törkeä kirjanpitorikos

Hakala ei ole laiminlyönyt liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista lain vaatimusten mukaisesti. Mahdolliset laiminlyönnit eivät ole tilinpäätöksen kannalta olennaisia eikä teot kokonaisuutena arvostellen törkeitä.

NG:llä on ollut toimitusjohtaja, joka on vastannut kirjanpidosta ja yhtiöllä on ollut myös hallintopäällikkö, ulkopuolinen tilitoimisto ja KHT-tasoinen tilitarkastaja. Hakala ei ole laiminlyönyt hänelle kuuluvia velvollisuuksiaan. Hakala ei ole osallistunut tilinpäätösten laatimiseen eikä valmisteluun. Hakalalla ei ole ollut syytä olettaa, että toisten henkilöiden toimesta laadituissa ja KHT-tilintarkastajan tarkastamissa tilinpäätöksissä olisi sellaisia virheellisyksiä kuin syytteessä väitetty. Mikäli virheitä tosiasiallisesti on, Hakala ei ole niistä rikosoikeudellisessa vastuussa.

Jäljempänä mainittujen yksittäisten kohtien osalta Hakala on vedonnut muun ohessa siihen, että tilintarkastaja ei ole puuttanut kirjauksiin.

Keskeneräisiin hankkeisiin liittyneet välityspalkkiot

Mahdollinen virhe liittyy vain kustannusten jaksottamiseen. Tahallisuudesta ei ole kysymys.

Vepsäläisen vuokravastuut

Hakalan tietojen mukaan NG:ssä ei ollut tehty päätöstä Vepsäläisen vuokrien vastattavaksi ottamisesta, joka olisi velvoittanut kirjaamaan

vuokrat tilinpäätökseen.

Toimitusjohtaja Lindénille maksetut bonuspalkkiot

Lindénin asia on ollut huolehtia, että hänen palkkansa kirjataan lain edellyttämien tavoin. Hakala ei ole vastuussa mahdollisesta Lindénin huolimattomuudesta.

Nova-Kiinteistöjen osakkeisiin liittyvä arvonalennus

Kyse on korkeintaan tilinpäätöksen laatimisesta vastanneiden henkilöiden huolimattomuudesta. Hakalalla ei ole ollut heitä parempaa tietoa osakkeiden arvostamisesta.

1.3 Liiketoimintakiellon rikkominen

Pasi Hakala ei ole toiminut isänsä Pauli Hakalan bulvaanina. Pasi Hakala oli saanut tietää Pauli Hakalalle määrätystä liiketoimintakiellosta vasta vuonna 2009. Pasi Hakala oli kuullut Pauli Hakalalle tuomitusta vankeusrangaistuksesta ja vankeusrangaistukseen johtaneesta oikeudenkäynnistä vasta syksyllä 2006, kun Pauli Hakala oli lähtenyt suorittamaan vankeusrangaistusta.

Pasi Hakala oli toiminut NG:n hallituksessa vuodesta 2003 lukien ja omistanut yhtiön osakekannasta 50 %. Toiminnan alkuvaiheessa Pasi Hakala oli aikaansaanut yhtiölle liikevaihtoa omilla kontakteillaan.

Pauli Hakala ei ole ollut liiketoimintakiellossa vuonna 2003, vaan kiello on alkanut vasta 30.9.2005. Pasi Hakalan rooli NG:ssä ei ole 30.9.2005 muuttunut Pauli Hakalan välikädeksi. Pauli Hakala ei ole myöskään ollut Nova-yhtiöissä tosiasiallisen määräysvallan käyttäjä. Pauli Hakala oli ollut myös merkittävän osan syytteessä tarkoitettua ajanjaksosta poissa Nova-yhtiöiden toiminnasta. Päätösvaltaa Nova-yhtiöissä oli käyttänyt yksin Arto Merisalo.

Liiketoimintakiellon määrääminen

Hakala ei ole syyllistynyt sellaiseen rikolliseen menettelyyn, jonka perusteella liiketoimintakiellon määrääminen olisi lain mukaan mahdollinen seuraamus.

Pauli Hakala

Hakala on kiistänyt syyllistyneensä törkeään velallisen epärehellisyyteen kaikilta osin tai törkeään kirjanpitorikokseen.

Liiketoimintakiello

Hakala on kiistänyt rikkoneensa liiketoimintakielloa. Perustetta liiketoimintakiellon määräämiselle ei ole.

Määräysvalta

Tosiasiallista määräysvaltaa on käyttänyt koko konsernin osalta Arto Merisalo, ei vastaaja. NG:n liikevaihto oli kasvanut voimakkaasti vuosina 2005-2007. Liikevaihdon voimakas kasvu oli seurausta keskeisesti Arto Merisalon hankkimista asiakkaista yhtiölle. Tämä johti Arto Merisalon itsenäiseen päätöksentekoon yhtiössä. Hallitus ei tehnyt päätöksiä tai sai tietää ratkaisuksista jälkikäteen.

Hakala oli vastuussa toiminnasta 30.4.2006 saakka vt. toimitusjohtajan asemassa. Hakala on ollut pois johtoryhmästä 1.8.2006 lukien yli vuoden ajan. Hakala suoritti 2006-2007 vankeusrangaistusta. Pauli Hakalan vankeusrangaistuksen suorittaminen on alkanut vasta 1.11.2006. Johtoryhmästä hän on ollut pois 1.8.2006 lukien.

Hakalan toimenkuvaa kuului hankkeiden kustannus- ja tuottolaskennat ja Hakala on hoitanut neuvotteluja tärkeimpien asiakkaiden kanssa. Hakalalla ei ollut kuitenkaan itsenäistä päätöksentekovaltaa. Hakalan määräysvallan puutetta ilmentää myös se, että Hakala ei ole ollut mukana NG:n yhdistymisestä muihin yhtiöihin neuvoteltaessa.

Maksukyvyttömyyden alkamisajankohta

NG:n liikevaihto oli kaksinkertaistunut vuosina 2004-2007. Yhtiö oli kasvanut maakunnallisesta toimitilavälittäjästä valtakunnalliseksi välittäjäksi ja kiinteistökehittäjäksi. Kasvuvaiheessa oleva yhtiö on usein tappiollinen.

Tilinpäätös 31.12.2005

Erääntyneiden ostovelkojen määrä 123.740 euroa, pääosin velat olivat erääntyneet vasta marras-joulukuussa. Toisaalta keskeneräisiin ja sittemmin tuloutuneisiin töihin oli kirjattu 774.00 euroa. Erääntyneiden ostovelkojen määrä ollut siten pieni suhteessa toteutuneisiin saataviin.

NG ei ollut siten taloudellisessa kriisitilanteessa 31.12.2005, eikä tällainen kriisi ollut odotettavissa.

Tilinpäätös 31.12.2006

Erääntyneiden ostovelkojen määrä 83.282 euroa, pienempi kuin edellisenä vuonna. Vanhoja erääntyneitä laskuja 7.926 euroa. Pääosa laskuista erääntynyt joulukuussa 2006. Ajalla 1.1.2006-30.11.2006 erääntyneitä ostolaskuja 33.406 euroa, mukana riitainen 13.000 euron velka. Vuoden 2006 ostolaskuja ei ollut myöskään maksamatta konkurssihetkellä 15.6.2009. Toisaalta keskeneräisiä ja sittemmin tuloutuneita töitä oli kirjattu 735.489 euroa. NG ei ole ollut siten taloudellisessa kriisissä 31.12.2006 eikä tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella.

Tilinpäätös 31.12.2007

Erääntyneitä ostovelkoja 748.019 euroa. Yli puolet erääntynyt marras-joulukuussa. Vanhemmista laskuista 102.000 euron velka riitainen ja muutoin kyse pääosin hoidetuista veloista. Saamisia keskeneräisistä töistä oli 2.628.156 euroa mistä tuloutui noin 1.900.000 euroa. Konkurssihetkellä lähes kaikki 31.12.2007 erääntyneenä olleet ostolaskut oli maksettu.

Yhtiö ei ole siten ollut maksukyvytön 31.12.2007, eikä ollut todennäköistä, että yhtiö tulisi maksukyvyttömäksi.

Tilinpäätös 31.12.2008

NG on tullut maksukyvyttömäksi viimeistään loppusyksystä 2008. Erääntyneitä ostolaskuja ollut 15.6.2009 1.799.686 euroa. Kuitenkin

ennen 1.6.2008 oli erääntyneinä vain 145.051 euron velat. Lähes kaikki konkurssihetkellä maksamattomat ostolaskut olivat erääntyneet 1.6.2008 jälkeen. Vuodelta 2005 ja 2006 ei yhtään ostolaskua maksamatta. Vuodelta 2007 maksamatta vain yhdelle velkojalle ostolasku ja alkuvuoden 2008 ostolaskuista vain pieni osa maksamatta. Verovelat oli maksettu pois toukokuun 2008 lopulla. NG:n pysyvä maksukyvyttömyys ei ollut alkanut ainakaan 1.6.2008 mennessä.

Maksukyvyttömäksi ajautumiseen 1.6.2008-30.11.2008 välisenä aikana vaikuttivat keskeisesti 1) yleinen talouskriisi loppukesällä ja 2) Arto Merisaloon yksinään tekemät päätökset 1,2 miljoonan euron palkan nostamisesta ja siihen liittyvät Merisaloon tilille maksetut suoritteet, voitonjako-osuudesta luopuminen, ennakonpidätysvelan ym. kasvaminen.

Yhtiörakenteen merkitys

Yhtiöitä on tarkasteltava kokonaisuutena. Yhtiöissä on ollut pääosin yhteinen henkilöstö ja asiakkaat. Tuottojen ja kustannusten jakaminen eri yhtiöiden kesken on ollut mahdotonta, koska eri kustannusten kohdistumista eri yhtiöihin on ollut mahdoton osoittaa. Yhtiöissä on ollut konsernikassa eli rahaa on siirretty konsernin sisällä yhtiöstä toiseen tarpeen mukaan. Hakalan käsityksen mukaan NG oli emoyhtiö, johon oli tarkoitus fuusioida kaikki tytäryhtiöt ja niiden tytäryhtiöt. Fuusioiden aloittamisesta oli tehty lukuisia päätöksiä.

Väitetyt vararikkoteot

1.1.1 Lähipiirilainat

Osakaslainat ovat syntyneet ennakkomaksuista, joista ei ole toimitettu asianmukaisia tositteita tai henkilöt eivät ole toimittaneet luottokorttimenoistaan hyväksyttäviä tositteita. Hakala ei ole voinut vaikuttaa muiden henkilöiden lainojen muodostumiseen tai päinvastoin. Hakala on ollut toiminnasta pois 1.8.2006-31.7.2007 välisenä aikana ja tältä osin hän ei ole vastuussa lainamäärän kasvusta.

Arto Merisalo maksanut lainansa toukokuussa 2008. Pauli (ja Pasi) Hakalan osakaslainat oli maksettu marraskuussa 2008. Pauli Hakalan laina oli maksun jälkeen kasvanut vielä 10.885 eurolla sisältäen 59,4 % aiemman lainan korkoa. Uusi laina on ollut siten vähäinen.

Yhtiössä tehty vielä vuonna 2008 päätös, ettei uusia osakaslainoja anneta. Huomattavaa on, että lainamäärä oli ollut suurimmillaan vuoden 2007 lopussa, jolloin yhtiö ei ollut vielä taloudellisessa kriisitilassa. Kokonaislainamäärä oli pienentynyt n. 300.000 euroa vuoden 2008 aikana.

1.1.2 Nummelan osakkeet

Hanke oli todellinen. Marraskuussa 2008 Hakalalla oli perusteltuja tuotto-odotuksia hankkeen suhteen. Vuokralaisten saaminen kohteeseen on ratkaiseva sen arvon kannalta. Hakala oli laatinut kohteesta 23.3.2008 tuottolaskelmat, jotka oli päivitetty 8.9.2008. Hankkeen vuokraustilanne oli edennyt ja hankelaskelman mukaan tuotto olisi 2.295.066 euroa ja hankkeesta arvioitiin saatavan vähintään 1,2 me.

Pasi Hakalalle ja Aija Merisalolle maksettu hinta on ollut alhaisempi.

Huomattavaa lisäksi on, että osakkeista oli allekirjoitettu jatkokauppa ulkopuolisen, ammattimaisen toimijan Oka Oy:n kanssa 23.4.2009 1.500.000 euron kauppahinnalla. Hinta ei ollut perustunut substanssiarvoon. Kaupan peruuntuminen oli johtunut rahoittajien vuokrausasteen kohonneista vaatimuksista keväällä 2009.

Kaupan kohteena olleilla osakkeilla on siten katsottu perustellusti olleen marraskuussa 2008 todellinen, vähintään maksetun kauppahinnan suuruinen arvo.

Huomattava myös on, että myydyt osakkeet olivat olleet panttina NG:ltä otetuista osakaslainoista, jotka oli sovittu maksettavaksi vuoden 2008 aikana. Osakkeiden myynnistä saatu kauppahinta olisi käytetty Hakaloiden osakaslainojen maksamiseen riippumatta siitä, olisiko osakkeet myyty ulkopuoliselle taholle tai NG:lle.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV

Kauppa tehty 26.1.2006 eli ennen väitettyä maksukyvyttömyyttä.

Kauppahinta on ollut suhteessa tulo-odotuksiin nähden. Nova-Asunnot Oy LKV:n kautta oli tarkoitus päästä ns. ara-kohteisiin. Kauppahinta 60.000 euroa ei ole ollut ylihintainen ottaen huomioon ostetun yhtiön tulos vuosina 2006-2007 yhteensä 76.127,25 euroa. Nova-Asunnot Oy LKV:llä oli arakohteista rekisteri. Tilintarkastaja ei ole puuttanut kauppaan eikä verottaja ole pitänyt kauppaa ylihintaisena. Nova-Asunnot Oy LKV:llä oli saatavaa NG:ltä kaupantekohetkellä 75.000 euroa.

1.1.4 Laina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Konserniin kuuluvat yhtiöt ovat toimineet osittain päällekkäin esim. henkilöstön osalta, ja toimintojen erottaminen yhtiöiden kesken on vaikeaa. Kustannusten ja tuottojen oikeaa jakoperustetta ei voida yhtiöiden välillä yksiselitteisesti tehdä. Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n toiminta on ollut päällekkäinen NG:n kanssa ja Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n kulut ovat olleet osa NG:n toimintaa. Tämän vuoksi NG on ollut velvollinen rahoittamaan Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n toimintaa.

Lainasaamisten määrä oli kasvanut vuosina 2006-2007 aikana, jolloin Hakala on ollut poissa yhtiön toiminnasta noin vuoden. Lainan saldo oli Hakalan jäädessä pois 1.8.2006 134.346 euroa ja elokuussa 2007 497.240 euroa.

1.1.5 Poliittiset avustukset

Hakala ei osallistunut päätöksentekoon. Arto Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat tehneet päätökset. Suurin osa teoista aikana, jolloin Hakala ei ollut toiminnassa mukana (1.8.2006-31.7.2007). MJT- Klubi ry, Keski-Espoon Keskusta, Menestyvä Suomi, Uusi Lappi, Suomen Keskusta, osin KMS ry. Hakala ei ollut päättämässä KMS ry:lle maksetuista maksuista vuosilta 2007-2008. Presidentinvaalikampanjan maksun aikaan 20.4.2006 NG:llä ei ollut maksuvaikeuksia.

1.1.6 Tapani Kansan juhlakiertue

Kyse markkinointi- ja suhdetoimintakuluista. Muu mainonta (TV- tai lehtimainonta) ei olisi ollut edullisempaa. Johtoryhmä oli päättänyt 100.00 euron kustannuksista. Hakala ei ollut tietoinen kustannusten huomattavasta ylityksestä.

1.1.7 Aija Merisalón palkka

Hakala ei ole vaikuttanut eikä voinut vaikuttaa palkan määrään. Palkka ollut työpanokseen nähden liian suuri.

1.1.8 Henkilöautot

22.4.2005 yhtiö ei maksukyvytön. 26.6.2006 Hakala ei käyttänyt yhtiössä määräysvaltaa eikä yhtiö ollut maksukyvyttömyystilassa. Muutoin Hakala ei mukana yhtiön toiminnassa. Syytteessä tarkoitetut 7 auton osalta hankintapäätös 15.10.2007 oli ollut perusteltua autoetujen vuoksi. Autojen hankintahinnat olivat alle 60.000 euroa eikä niitä voi pitää tarpeettoman kalliina.

1.1.9 Aija Merisalón radio-ohjelman yms. kustannukset

Hakala ei ollut näistä tietoinen eikä päättänyt niistä.

1.1.10 Etelä-Afrikan ja Pariisin matkat

Hakala oli tullut tietoiseksi matkasta vasta lippujen hankkimisen jälkeen. Hakalalla ei tietoa, oliko matka liiketoiminnan kannalta perusteltu. Pariisin matka ajankohtana, jolloin Hakala ei ollut mukana.

1.1.11 Avustukset eri yhteisöille

Hakala ei päättänyt näistä maksuista. Suoritukset tehty osin aikana, jolloin Hakala ei ollut toiminnassa mukana. Määrät pieniä.

1.2. Törkeä kirjanpitorikos

Hakala on kiistänyt syytteen.

Hakala ei ole ollut 27.6.2006-9.6.2009 sellaisessa asemassa, että olisi vastuussa kirjanpidosta. Kirjanpito on ollut asianmukaisesti ammattihenkilöiden hoidettavana eikä yhtiön tilintarkastaja ole puuttunut syytteessä yksilöityihin väitettyihin kirjanpitovirheisiin.

Kohta 1.2.1.

Keskeneräisten hankkeiden arvostaminen on tämän tyyppisessä toiminnassa vaikeaa. Välityspalkkioiden kirjaamisessa ei ole ainakaan tahallista virhettä. Kyse enintään kustannusten jaksotuksesta ja näin ollen ei voi olla kyse ainakaan törkeästä tekemuodosta.

Kohta 1.2.2

NG:lle ei ollut syntynyt oikeudellisesti sitovaa velvollisuutta vastata kustannuksista Vepsäläinen Oy:lle. Kyse enintään jaksotuksesta. Hakala ei ollut osallistunut tilinpäätöksen 31.12.2006 valmisteluun tai päätöksentekoon kirjauksista. Tilinpäätös allekirjoitettu kesäkuussa 2007.

Kohta 1.2.3.

Hakala ei ollut osallistunut tilinpäätöksen 31.12.2006 valmisteluun tai

päätöksentekoon. Kyse enintään jaksotuksesta.

Kohta 1.2.4

Kyse ei tahallista menettelystä. Konsernin sisällä hyvin harvoin kirjataan osakkeiden arvonalennuksia.

Pentti Lindén

Lindén on kiistänyt syytteet törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta ja vastustanut vaatimusta liiketoimintakieltoon määräämisestä. Lindén on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista laillisine korkoineen.

Yleistä

Huomattava osa NG:n ja NKK:n töistä oli ns. yhteistyöprojekteja, joissa NKK hoiti kohteen kiinteistökehitysvaiheen (kiinteistön hankinnan, kaavoituksen, rakentamisen ym. / saneerauksesta sopimisen ja kohteen myymisen sijoittajalle / loppukäyttäjälle) ja NG hoiti kohteen vuokrauksen.

Yhtiö sai palkkionsa vuokrausvälitystoiminnasta ja NKK esim. rakennusliikkeen ja /tai sijoittajan kanssa tekemänsä voitonjakosopimuksen perusteella, kun kohde oli myyty loppukäyttäjälle tai kiinteistösijoittajalle. NKK:n palkkion määrä saattoi siten selvitä vasta kuukausien tai vuosien jälkeen. Yhteistyöprojektiluonteisuudesta johtuen hankkeiden kulut olivat pitkälti yhteiset. NKK:lla ei ollut omaa palkattua henkilökuntaa Lindénin toimitusjohtajuuden aikana, vaan se osti palvelunsa NG:ltä. Vasta keväällä 2008 (1.4.) Arto Merisalo, Esko Kaasila ja Pauli Hakala siirtyivät NG:stä NKK:n palvelukseen.

Yhteistyöstä seurasi se, että kulujen jakautuminen NG:n ja NKK:n kesken oli mahdollista tehdä vasta hankkeen päätyttyä ja tilikausittain kulut oli arvioitava.

NG:n puolesta projekteihin osallistui pääosin ulkopuolisia konsultteja.

Lindénin vastuuasema

Talous- ja hallintoasiat olivat siirtyneet pois Lindénin vastuulta viimeistään 1.2.2008 lukien ja käytännössä 28.1.2008 hallituksen päätöksestä lukien. Lindénillä ei ollut tosiasiallisesti päätäntä- ja määräysvaltaa yhtiössä viimeksimainitun ajankohdan jälkeen, vaikka muodollinen toimitusjohtajuus jatkui 30.4.2008 saakka. Lindénillä ei ollut missään vaiheessa NG:n tilinkäyttöoikeutta.

NG:n taloudellinen asema

Yhtiöllä oli Lindénin toimitusjohtajakauden päättyessä 28.1./1.2.2008 maksamatta laskuja 95.084,37 euron määrästä. Laskut ovat olleet riidanalaisia, epäselviä tai muutoin aiheettomia. Kaikki Lindénin toimitusjohtajakautteen liittyvät velat olivat tulleet maksetuiksi. Lindén ei voi siten syyllistyä velallisen epärehellisyyteen.

NG ei ollut tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. KHT tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa ja tilintarkastuspöytäkirjassa koskien tilikautta 1.1.-31.12.2006 ei mainita

yhtiön maksukyvyttömyydestä. Väitetty maksukyvyttömyys olisi varmuudella tuotu esiin, mikäli se olisi ollut käsillä.

Tilintarkastuskertomuksessa todetaan mm., että "Tilinpäätös ja toimintakertomus antavat kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta." Toimitusjohtajalla on ollut oikeus luottaa ammattitilintarkastajan tekemiin havaintoihin yhtiön taloudellisesta asemasta.

Väitetyt vararikkoteot

Lindén on vedonnut väitettyjen vararikkotekojen osalta keskeisesti muun ohessa siihen, että pääosa maksuista ym. ovat olleet määrältään siten pieniä, etteivät ne ole yksittäisinä tekoina vaikuttaneet NG:n maksukykyyn.

1.1.1 Lähipiirilainat

Lindén ei ollut päättänyt ko. lainoista tai Merisalojen ja Hakaloiden luottokorttien käytöstä eikä saanut mitään taloudellista etua itselleen. Lainat oli päätetty toimitusjohtajan yläpuolella olevassa hallituksessa.

Lindénin toimitusjohtajakaudella/vastuukaudella NG:n toimintaan liittymättömät luottokorttimaksut kirjattiin mainittujen henkilöiden velaksi yhtiölle asianmukaisine velkakirjoineen. Tilikauden 1.1.-31.12.2007 päättymisen jälkeen lähipiirilainoja on maksettu yhtiölle yhteensä 540.000 euroa eli lähes kaikki lähipiirilainat oli maksettu takaisin.

1.1.3 Nova-asunnot Oy LKV:n ostaminen

Kauppa tehty ennen Lindénin toimitusjohtajakautta.

1.1.4 Laina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Kysymys on ollut rahansiirroista Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle siinä tarkoituksessa, että yhtiö voisi maksaa laskut, joiden laskutusperuste oli syntynyt tosiasiallisesti NG:n toiminnasta. Maksatuskäytännölle ollut hyväksyttävät liiketaloudelliset perusteet.

Lindén ei ollut myöskään päättänyt kyseisistä rahansiirroista.

1.1.5 Poliittiset avustukset

b) MJT-Klubi 27.11.2006, 5.000 euroa

Lindén ei osallistunut maksusta päättämiseen ja/tai maksatukseen.

c) Avustus Keski-Espoon Keskusta ry:lle 1.11.2006, 2.000 euroa
Kuten yllä kohdassa b.

d) Seminaariliput Menestyvä Suomi ry:ltä 31.1.2007 24.000 euroa ja
9.11.2007 50.310 euroa
Tukimaksut eivät ole johtaneet yhtiön maksukyvyttömyyteen. Muutoin kuten kohdassa b.

e) Taulut Uusi Lappi ry:ltä toukokuu 2007, 3.000 euroa
Kuten yllä kohdassa b.

f) Keskusta-risteilyt lokakuu 2006, 3.000 euroa ja joulukuu 2007, 7.000

euroa

Kuten yllä kohdassa b. Maksut ajoittuvat kahdelle tilikaudelle.

g) Seminaariliput Suomen Kansallismedia Oy:lle tammikuu 2008, 6.100 euroa

Kuten yllä kohdassa b.

h) Maksut KMS:lle

Lindén ei ole päättänyt ko. suorituksista. NG:n puolesta yhdyshenkilönä oli toiminut Yli-Saunamäki. NG on myös laskuttanut KMS:ää toimenpiteistä, jotka yhtiö oli maksanut yhdistyksen puolesta.

1.1.6. Tapani Kansan juhlakiertue 11.9.2007-31.3.2008, 187.475,45 euroa

Varojen käyttö perustunut hyväksytystä syystä yhtiön markkinointiin ja tunnetuksi tulemiseen. Juhlakiertueen 12 konsertin kulut ovat vaihdelleet 1.044-7.678,60 euron välillä ja vierasta kohden 58-144,59 euroa. Kuluja ei voida pitää kohtuuttomina. Päätöskonsertti Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen.

1.1.7 Aija Merisalon palkanmaksu

Lindén ollut yhtiön pääomistajaan ja hallituksen puheenjohtajaan Aija Merisalon alisteisessa asemassa. Lindén ei osallistunut Aija Merisalon palkan perusteiden ja määrän päättämiseen. Palkkaus oli päätetty yhtiön hallituksessa.

1.1.8 Ajoneuvot

NG saanut varoille sen arvon mukaisen vastikkeen. Kyse ei ole omaisuuden lahjoittamisesta tai luovuttamisesta. Autojen hankinnat eivät kuuluneet toimitusjohtajan toimivaltaan eikä Lindén ollut päättänyt hankinnoista. Hankinnat oli päätetty hallituksessa. Seitsemän Audin osalta lopulliset hankintapäätökset oli tehty Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen. Yhtiö ei ollut tullut osamaksusuoritusten johdosta maksukyvyttömäksi.

1.1.9 Aija Merisalon levytys- ym. musiikkikulut

Lindén ei ollut osallistunut päättämiseen eikä maksatukseen.

Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen ajoittuvat laskut:

- 12.3.-3.12.2008, 4.800 euroa,

Aija Merisalon radio-ohjelmat 31.1.2006-15.12.2008; päätöksen tehnyt Arto Merisalo, osin Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen, varoille saatu vastinetta mainostamisella radio-ohjelmissa. Aija Merisalon cd-levyt, yhteensä 14.452 euroa, levyt hankittu asiakaslahjoiksi, joten hankinnalle hyväksyttävä syy. Osin tapahtuneet Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen. Harjoittelutilan vuokrasopimuksen allekirjoittanut Aija Merisalo ja vuokrat on yhtä lukuunottamatta maksettu tosiasiallisesti Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen.

1.1.10 Matkakustannukset

Lindén ei ollut hyväksynyt matkakustannusten laskuttamista eikä osallistunut niiden maksatukseen.

1.1.11 Tukimaksut

Lindén ei päättänyt seuraavista maksuista:

- Apu Lähetti ry
- Suomen Urheiluliitto
- Kotkan kaupunki Kulttuuriasiankeskus.

Tukimaksu Sanan Helmiä ry:lle Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen.

1.2.Törkeä kirjanpitorikos

1.2.1 Siirtosaamisten kirjaaminen

Tilikausi 2005

Lindén ei toimitusjohtajana.

Tilikausi 2006

Yhtiön hallitus oli päättänyt keskeneräisten töiden kirjauksista.

NG:n ja NKK:n lopullinen palkkio saattoi selvitä vasta kuukausien/vuosien jälkeen työsuorituksesta.

Yhteistyöprojektiluonteisuudesta johtuen hankkeiden kulut ja välittäjien palkkiot olivat pitkälti yhteiset. Välittäjille maksettavat palkkiot oli saatu selville vasta kun koko yhteistyöprojekti oli saatettu loppuun. Vasta tässä vaiheessa kyettiin laskemaan tulojen ja kustannusten jakautuminen eri Nova yhtiöiden kesken. Kirjaamisvirhettä ei ole tapahtunut.

Tilikausi 2007

Yhtiön hallitus oli päättänyt näistä kirjauksista. Nova konsernin konsernitilinpäätös valmistui vasta useita kuukausia Lindénin toimitusjohtajakauden päättymisen jälkeen eikä hän osallistunut tilinpäätöksen laadintaan tai päättänyt kirjanpidon kirjausmerkinnöistä.

1.2.2. Huonekaluliike Vepsäläinen Oy:n vuokravastuun kirjaaminen

Vepsäläisen asiaa olivat hoitaneet Arto Merisalo ja Erkki Pursiainen.

NG ei ollut sitoutunut ottamaan vastatakseen Vepsäläisen omistamien tilojen vuokrasta 1.6.2006 alkaen. Syyttäjän todisteen osoittama sähköposti 21.6.2006 ei tätä osoita. Vuokra-asia oli ollut vielä keskeneräinen 13.8.2007 asiaa johtoryhmässä käsiteltäessä. Vuoden 2006 tilinpäätöstä laadittaessa ei ollut yhtiötä sitovaa sopimusta, josta vuokravastuu ja sen määrä oli käynyt ilmi. Tilintarkastaja ei ole myöskään huomauttanut asiasta, joten toimitusjohtajalla on ollut oikeus luottaa kirjaamisten oikeellisuuteen. Asia oli sovittu 16.4.2008 eli Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen ja vasta tällöin oli tiedossa yhtiötä sitova sopimus vuokravastuusta ja sen määrästä.

1.2.3. Lindénin palkkakirjaukset

Lindénille NG:tä maksettavaksi sovittu provisioperusteinen palkka muodostuu ko. yhtiöiden nettolaskutuksesta, joka on todennettavissa vasta kunkin yhtiön tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen eli kutakin tilikautta seuranneen vuoden huhti-toukokuussa. Koska palkan suuruus saatiin selville vasta näin myöhään, sitä ei voitu verottajan ohjeen mukaan kirjata ko. vuoden tilinpäätökseen, vaan vasta seuraavalle

vuodelle palkkakuluksi. Palkkakirjaukset on tehty saatujen ohjeiden mukaisesti ja tilintarkastaja ei ole niistä huomauttanut.

Tilikaudelta 1.1.-31.12.2007 konsernitilinpäätös valmistui vasta useita kuukausia Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen.

1.2.4 Nova-Kiinteistöt Oy:hyn liittyvät kirjaukset

Kyse ei ole ollut lainasta, vaan rahansiirroista Nova-Kiinteistöille, jotta yhtiö voisi maksaa NG:n toiminnasta tosiasiallisesti syntyneet laskut. Maksatuskäytännölle oli liiketaloudelliset perusteet.

Lindénillä oli oikeus luottaa kirjanpidon ammattilaisten hoitamaan kirjanpitoon ja tilintarkastajan ohjeisiin. Tilintarkastaja ei ole yhtiön tilikausia 2005, 2006 ja 2007 koskevissa tilintarkastuskertomuksissa ja tilintarkastuspöytäkirjoissa huomauttanut tältä osin väitetystä virheellisyydestä. Tilikaudelta 1.1.-31.12.2007 Nova konsernissa laadittiin konsernitilinpäätös, joka valmistui vasta useita kuukausia sen jälkeen, kun Lindénin tosiasiallinen toimitusjohtajuus oli päättynyt.

Liiketoimintakielto

Lindén vastustaa liiketoimintakiellon määräämistä. Kaikki selvät ja riidattomat saatavat sekä julkisoikeudelliset maksut, jotka kohdistuvat Lindénin tosiasialliseen toimitusjohtajakautteen ovat tulleet kokonaisuudessaan maksetuiksi.

Arto Merisalo

Arto Merisalo on kiistänyt syytteet törkeästä velallisen epärehellisydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta ja vastustanut vaatimusta liiketoimintakieltoon määräämisestä.

1.2. Törkeä velallisen epärehellisyys

Vastuuasema

Vastaaja ei ollut hallituksen jäsen eikä toimitusjohtaja. Vastaaja on myöntänyt käyttäneensä yhtiössä ns. tosiasiallista määräysvaltaa.

Yhtiön maksukyvyttömyys

NG:n talousongelmat olivat alkaneet syksyllä/loppuvuodesta 2008 johtuen kiinteistömarkkinoiden nopeasta heikentymisestä ja yleisestä taloudellisesta tilanteesta. Tähän saakka NG kykeni suoriutumaan velvoitteistaan tosin osin viiveellä ja ainakin maksujärjestelyin.

NG:n käyttökate oli vuoden 2007 tilinpäätöksessä 650.000 euroa ja vuonna 2006 510.000 euroa eli toiminta oli kannattavaa. Vuoden 2008 osalta lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä on korkea, mutta siihen sisältyy lähipiirivelkaa, jonka maksuaikatauluista oli mahdollista sopia.

Ennen loppuvuotta 2008 tapahtumat eivät ole syy-yhteydessä yhtiön maksukyvyttömyyteen.

Väitetyt vararikkoteot:

1.1.1. Lähipiirilainat

Kysymys ei ole lähipiirilainan maksusta vastasaatavalla kuittaamalla vaan varallisuusluovutuksella. Lähipiirilainan maksaminen varallisuusluovutuksella osoittaa aitoa takaisinmaksutarkoitusta. Yhtiö on saanut täyden vastikkeen lähipiirilainoista.

1.1.2. Nummelan osakkeet

Kyse oli yhtiön toimialaan liittyvästä kiinteistösijoitushankkeesta. Hankkeen tarkoituksena oli myydä osakkeet edelleen hyvällä voitolla (hankkeessa oli ostajaehdokas ja vuokrausta oli alustavasti 50 %:sesti sovittu). NG:n velvoitteita ei ole perusteettomasti lisätty.

1.1.3. Nova Asunnot Oy LKV:n osakekannan ostaminen

Yhtiön osakekannan arvosta ei ole esitetty selvitystä. Väitetyistä ylihinnoista ei ole mitään näyttöä. Yhtiön taseesta ilmenevät lähipiirilainat olisi voitu periä NG:ltä vuonna 2006 eikä niitä olisi voinut alaskirjata tutkinnassa tehdyin tavoin.

1.1.4. Laina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n kautta oli maksettu eräitä NG:n kuluja, jotka perustuivat Nova Kiinteistöt Oy LKV:n nimiin jääneisiin sopimuksiin. NG:n ja Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n väliseen luototukseen on ollut liiketaloudellinen peruste sekä toiminnallisesti sekä konsernirakenteen kautta.

1.1.5. Poliittiset avustukset

Kyseessä on normaaleihin edustus- tai markkinointikustannuksiin rinnastettavista eristä erityisesti yhtiön toiminnan luonne (kiinteistönkehitys) huomioon ottaen. Maksetut erät ovat olleet myös pääosin vähäisiä lukuunottamatta KMS:lle maksettua summaa.

1.1.6. Tapani Kansaan liittyvät maksut

Kysymyksessä normaalia liiketoimintaan liittyvää edustamista ja markkinointia tarjoamalla asiakkaille osallistumista konsertteihin.

1.1.7. Palkanmaksu Aija Merisalolle

Yhtiö voi päättää omasta palkkauspolitiikastaan ja sen ehdoista.

1.1.8. Ajoneuvot

Kohtuullisia ajoneuvokohtaisia autojen hankintahintoja ei ole määritetty siten, että ne voisivat rajoittaa yhtiön toimivaltaa hankkia tietyn hintaisia ajoneuvoja. NG ei ole ollut myöskään taloudellisessa kriisitilanteessa vuosina 2006 ja 2007 eikä alkuvuonna 2008, jolloin sopimukset hankinnoista oli tehty.

1.1.9. Aija Merisalon levytys- ym. musiikkikulut

Aija Merisalon levyt ovat liikelahjatavaroita. Kustannuksissa on kysymys myös markkinointiin liittyvistä kustannuseristä.

1.1.10. Ulkomaanmatkat

Matkat ovat olleet liiketaloudellisesti perusteltuja mm. NG:n hankkeisiin

liittyvänä tutustumisena vastaaviin kohteisiin ulkomailla.

1.1.11. Maksetut hyväntekeväisyys- ym. tuet

Kysymyksessä on tavanomaisia yritystoiminnassa hyväntekeväisyyteen, kulttuuriin, urheiluun ym. annettavia sponsorointi- ja tukimaksuja. Maksut ovat myös NG:n toiminnan laajuuteen nähden vähäisiä.

1.2. Törkeä kirjanpitorikos

Arto Merisalo ei ole antanut kirjausohjeita kirjanpitoon liittyen. Teonkuvauksessa mainitut siirtosaamisten kirjaaminen, Vepsäläisen vuokravastuiden kirjaaminen, Lindénin palkan kirjaaminen ja saatavien arvostuskysymykset ovat tulkinnanvaraisia.

Aija Merisalo

Aija Merisalo on kiistänyt syytteet ja vaatinut niiden hylkäämistä. Aija Merisalo on vastustanut liiketoimintakieltoon määräämistä.

1.1. Törkeä velallisen epärehellisyys

Aija Merisalo ei ole lahjoittanut tai luovuttanut yhtiön omaisuutta ilman hyväksyttävää syytä eikä lisännyt yhtiön velvoitteita perusteettomasti eikä hävittänyt yhtiön omaisuutta. Joka tapauksessa vastaaja ei ole ollut mahdollisista rikollisista menettelyistä tietoinen eikä ole sellaiseen tahallisesti osallistunut.

Yhtiö ei ole tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2006 tai ainakaan Aija Merisalo ei ole ollut siitä tietoinen.

Aija Merisalon vastuuasema, toiminta, tietoisuus

Merisalo oli toiminut syytteen tekoaikana NG:n hallituksen puheenjohtajana. Merisalo ei ole osallistunut NG:n operatiiviseen toimintaan. Syytekohtan 1.7 mukaan Aija Merisalo oli ollut vain läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa ja joissakin edustustilaisuuksissa. Aija Merisalon tosiasiallinen asema yhtiössä on ollut vähäisempi kuin useiden muiden yhtiössä. Aija Merisalolla ei ole ollut taloudellista koulutusta tai kokemusta taustallaan. Aija Merisalo oli myös luottanut Arto Merisalon toimintaan ja kertomaan. NG:n toiminnassa kaikkia hallituksen päätettäviin kuuluvia asioita ei ollut tuotu hallituksen päätettäväksi. Asioita oli tuotu hallituksen tietoon vasta jälkikäteen, jolloin vaikutusmahdollisuutta ei enää ollut.

NG:n maksukyvyttömyys

NG ei ole ollut 31.12.2006 lukien maksukyvytön.

- kukaan velkoja ei ole hakenut yhtiötä konkurssiin, vaan velkojat ovat saaneet maksuja 31.12.2006 tilikauden jälkeenkin,
- tilintarkastuksen perusteella NG ei ollut maksukyvytön 31.12.2006,
- NG:n liikevaihto ollut vuonna 2006 3,627 miljoonaa euroa ja liikevoitto 351.000 euroa, yhtiöllä on ollut enemmän tuloja kuin menoja ja liiketoiminta on ollut kannattavaa. NG ei ole ollut muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Yhtiö ei ole

31.12.2006 lukien lakkauttanut maksujaan.

1.1.-31.12.2007

- liikevaihto 6.112.421 euroa
- liikevoitto 449.318 euroa
- tilikauden voitto 212.538 euroa

Erääntyneitä ostovelkoja 748.019 euroa. Yli puolet veloista erääntyneet marras-joulukuussa ja 354.403 euroa ns. vanhaa reskontraa, jossa suurin velka riitainen ja toiseksi suurin velka yhtiön rahoittajataholle. Konkurssihetkellä lähes kaikki 31.12.2007 erääntyneenä olleet ostolaskut maksettu ja vuodelta 2005 tai 2006 ei ollut yhtään ostolaskua maksamatta. Vuodelta 2007 yhden velkojan ostolasku maksamatta. NG ei ollut ylivelkainen tai maksukyvytön 31.12.2007.

NG maksoi verovelat toukokuussa 2008 kokonaan. Ostovelkoja oli erääntyneinä 1.6.2008 115.600 euroa.

NG:n liikevaihto oli kasvanut nopeasti ja yhtiön johdolla oli ollut perusteltu syy uskoa yhtiön selviytyvän veloistaan. Tilintarkastusten mukaan NG ei ollut ylivelkainen tai maksukyvytön vuosien 2006, 2007 ja 2008 päättyessä. Joka tapauksessa, mikäli yhtiö olisi tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella tai muutenkaan ennen joulukuuta 2008, Aija Merisalo ei ole ollut siitä tietoinen.

1.1.1. Lähipiirilainat

Lainoille on annettu vakuudet

- Arto Merisalo pantannut 15 kpl Kiinteistö Oy Hämeen Varalan osakkeita,
- Aija Merisalo 800 kpl NKK:n osakkeita ja 250 kpl Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskuksen osakkeita,
- Pasi Hakala pantannut 800 kpl NKK:n osakkeita ja 250 kpl Kodinkeskuksen.

Lainat ovat olleet korolliset.

NG oli vaatinut lainan takaisinmaksua viimeistään 31.12.2008. Aija Merisalo oli maksanut lainat korkoineen asianmukaisesti takaisin NG:lle Nummelan Kodinkeskuksen osakkeiden myynnistä saaduilla varoilla. Aija Merisalo ei ollut velkaa enää NG:lle 6.11.2008 jälkeen.

Aija Merisalo ei ole vaikuttanut eikä voinut vaikuttaa Arto Merisalon tai Hakaloiden nostamiin lähipiirilainoihin.

Osa 63.103,59 euroa kohdistuu syytteen tekoajan ulkopuolelle ja annettu ennen syytteessä väitettyä maksukyvyttömyysaikaa. Lähipiirilainojen laskennalliset määrät riidattomat. Aija Merisalo kiistää syytteen 21.945,45 euroa ylittäviltä osin määrällisesti (6.11.2008 jälkeen syntynyt laina).

1.1.2. Nummelan osakkeiden osto

Aija Merisalo ja Pasi Hakala olivat pantanneet 12.5.2008 omistamansa Nummelan osakkeet NG:lle Aija Merisalon omien ja Arto Merisalon sekä Pasi Hakala omien ja Pauli Hakalan NG:lle olevien velkojen vakuudeksi.

Aija Merisalo ja Pasi Hakala myivät 6.11.2008 mainitut osakkeet NG:lle 300.000 eurolla. Kauppahinnalla oli maksettu panttaussopimuksen mukaisia velkoja.

Osakkeiden arvo ei ollut substanssiarvossa vaan osakkeet olivat tuottaneet oikeuden merkittävään hankkeeseen. NG oli tavoitellut liiketaloudellista voittoa hankkimalla osakkeet. NG oli myynyt osakkeet Oka Oy:lle 30.4.2009 voitolla. Aija Merisalon ja Pasi Hakalan myymillä osakkeilla oli ollut kauppahintaa vastaava arvo ja NG oli saanut käyvän maksun lähipiirisaataville.

Aija Merisalo ei ole myöskään tosiasiallisesti päättänyt, että NG ostaa osakkeet eikä niistä maksetun kauppahinnan määrää.

Kauppahinnalla kuitattu lähipiirilainasaatavan määrä on riidaton.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV:n osakekannan osto

Osakekannan ostosta oli päätetty jo 15.7.2004. NG:llä on ollut perustellut syyt Nova-Asunnot Oy LKV:n osakekannan ostoon. Yhtiöllä on ollut tasearvoa ja ns. Arakire-rekisteri. Konserni oli päässyt kaupalla harjoittamaan asuntopalvelut toimintaa ja saanut haltuunsa kaupankohteen Nova-nimen. Yhtiön arvo on vastannut maksettua kauppahintaa. Aija Merisalo ei ole myöskään tosiasiallisesti päättänyt kaupasta eikä kauppahinnan määrästä.

Kauppahinnan määrä 60.000 euroa on riidaton.

1.1.4 Tytäryhtiölaina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Kyse ei ole ollut NG:n lainasta Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle. Lainasaldo on syntynyt siitä, että Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli maksanut NG:n liiketoimintakuluja ja NG oli maksanut niistä Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle. NG:n liiketoiminta oli ollut aiemmin Nova-Kiinteistöt Oy LKV:ssä. Liiketoimintojen siirtyessä NG:lle Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n nimiin jäi sopimuksia, jotka olivat osa NG:n toimintaa. Yhtiöt oli tarkoitus fuusioda ainakin vuodesta 2005 lähtien. Aija Merisalo ei ollut tiennyt tästä järjestelystä. Menettely ei ollut hänen päätettävissään.

Saatavan määrä Nova Kiinteistöt Oy LKV:ltä per 30.4.2009 on oikea, kuitenkin siten, että vuodelta 2009 NG:n kirjanpidossa on siirtämättä Nova Kiinteistöiltä NG:lle NG:n kulut konsernilaskutuksena tai konserniostovelkoina. Jos Nova-Kiinteistöt Oy LKV olisi maksanut NG:n kuluja arviolta 9.270,35 euroa kk eli 1.1.-30.4.2009 neljässä kuukaudessa 37.081,40 euroa, olisi oikea määrä 515.874,29 euroa (552.955,69 — 37.081,40 = 515.874,29), mikäli syytekohta 1.4 syyksiluettaisiin 1.1.2005 lukien.

Lisäksi on huomattava, että kun kalenterivuosien aikana Nova-Kiinteistöt Oy LKV on maksanut NG:n kuluja, ei yhtiön kirjanpidon saldo kalenterivuoden aikana osoita perusteetonta velkaantumista, koska määrään sisältyy NG:n omia kuluja. Vuoden 2007 aikana Nova Kiinteistöt Oy LKV on kirjanpidon mukaan maksanut NG:n kuluja yhteensä 167.398,63 euroa eli keskimäärin 13.949,89 €/kk. Vuoden 2008 aikana Nova-Kiinteistöt Oy LKV on kirjanpidon mukaan maksanut

NG:n kuluja yhteensä 111.244,22 euroa eli keskimäärin 9.270,35 €/kk. Ainakaan näiltä osin NG ei ole velkaantunut perusteettomasti.

Lisäksi NG ei ole velkaantunut Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle syksyn 2008 jälkeen.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Aija Merisalo ei ollut maksuista tai niiden määrästä tietoinen eikä ole maksamisesta päättänyt. NG saanut vastikkeiden pääosin jo asiakirjoista ilmenevin tavoin maksuille. Maksuille ollut hyväksyttävä syy.

Presidentinvaalikampanja

NG ei ole ollut maksukyvytön maksujen päättämisen ja maksamisen ajankohtana alkuvuodesta 2006.

KMS 191.676,34 euroa

Määrä ja peruste kiistetään siltä osin kun NG on veloittanut maksamansa suoritukset edelleen KMS:ltä eli 46.766,34 euroa.

1.1.6 Tapani Kansan konsertit

Maksuissa kyse NG:n markkinointikuluista. NG:llä ollut konserttikiertueesta mainos- ja markkinointisopimus. Maksuilla NG:n logo on ollut painettuna kiertuebussin kyljissä, lehti-ilmoituksissa, julisteissa, lipun myyntipisteissä, käsiohjelmassa ym. NG sai Kansan nettisivuille linkin omille sivuilleen. NG oli järjestänyt henkilökunnalleen, asiakkailleen ja eri sidosryhmille asiakastilaisuuksia eri kiertuepaikkakunnilla. Aija Merisalo ei ollut tietoinen kulujen kokonaismäärästä eikä sitä saatettu hallituksen päätettäväksi tai tietoon.

1.1.7 Palkka Aija Merisalolle

Palkka ei ollut liiallinen suhteessa konsernin yleiseen palkkatasoon, konsernin liikevaihdon määrään, Aija Merisalon yhtiöoikeudelliseen asemaan, antamaan panokseen yhtiössä, palkan sisältöön ja nettopalkkaan. Palkka vuodelta 2006 7.200 euroa/kk ja pidätysten jälkeen noin 2.400 euroa/kk, vuodelta 2007 7.150 euroa/kk ja pidätysten jälkeen 2.990,08 euroa/kk.

Riidatonta on, että Aija Merisalo ei ole osallistunut NG:n operatiiviseen toimintaan, Arto Merisalo ja Pauli Hakala ovat johtaneet keskeisesti yhtiön toimintaa. Aija Merisalo on osallistunut kuukausittain lukuisiin hallituksen ja johtoryhmän kokouksiin. Tehtäviin olivat kuuluneet myös asiakirjojen allekirjoitukset, eräät yksittäiset neuvottelut ja suunniteltu Nova-Asuntojen liiketoiminnan johtaminen. Aija Merisalo oli osallistunut lisäksi asiakas- ja henkilökunnan tilaisuuksiin sekä NG:n markkinointiin. Aija Merisalo ollut myös Kiinteistökehityksen ja Nova-Asuntojen hallituksen puheenjohtaja. NG:n maksama palkka oli käsittänyt myös nämä konserniyhtiöiden tehtävät.

Huomattavaa, että NG:n konkurssipesän vaatimus takaisinsaantiasiaassa koskee 4.000 euroa ylittävää palkan osaa.

Vuoden 2006 palkan määrä päätetty 11.2.2005, jolloin maksukyvyttömyyttä ei ollut syytteenkään mukaan. Vuonna 2007 Aija Merisalon vastustuksesta huolimatta hankittu autoetu BMW M6 oli

nostanut kokonaispalkan määrää, vaikka nettopalkan määrä ei ollut noussut.

Huomattavaa myös, että toimitusjohtajan (Lindén) palkka on ollut samaan aikaan yli 400.000 euroa vuodessa. Lisäksi syytteessä ei ole huomioitu palkkaa Aija Merisalolle kolmelta viimeiseltä kuukaudelta.

1.1.8 Henkilöautojen hankinta

Aija Merisalolla ei ollut tosiasiallista päätösvaltaa autojen hankintaan nähden. NG ei ollut maksukyvytön syytteenkään mukaan 22.4.2005.

1.1.9 Radio-ohjelma, levy- ja musiikkikustannukset

NG oli sponsoroinut pastori Juntusen radio-ohjelmaa sekä Aija Merisalon levyn mainontakustannuksia. Vastikkeena maksuille yhtiön nimi radio-ohjelmaan sekä levyyn ja mainoksiin. Kyse on ollut liiketoimintaan liittyvistä markkinointikustannuksista. Levyt hankittu asiakaslahjoiksi vähintään 50 %:n alennuksella. NG:n maksama vuokra oli maksettu yhtiön varastona käytetystä tilasta. Tila ei ole ollut Aija Merisalon musiikkiharjoittelutila.

1.1.10 Yksityisluontoisten matkojen kulut

Etelä-Afrikan matka on liittynyt yhtiön liiketoimintaan. Pariisin matkan aikana NG ei ollut maksukyvytön eikä ole tullut maksukyvyttömäksi 1.961 euron maksun johdosta. Matka liittynyt myös liiketoimintaan ja ollut osin yksityisluontoinen matka. Matkalla tutustuttiin kauppakeskuksiin liittyen Novan vireillä olleisiin hankkeisiin.

1.1.11 Kannatustukimaksut

Aija Merisalo ei tunne maksuja Apu Lähetä ry:lle, Suomen Urheiluliitolle tai Kotkan kaupungille. Sanan Helmiä ry:lle maksusta NG saanut vastiketta ja maksut olivat liittyneet liiketoimintaan. Yhdistyksen tilaisuuksissa oli mainostettu Novaa ja pyritty myönteiseen näkyvyyteen hengellisten tilaisuuksien sponsorioijana. Yhdistys oli myös lainannut NG:lle rahaa.

1.2. Törkeä kirjanpitorikos

Aija Merisalo kiistää syytteen.

NG:n toiminnasta on pidetty kirjanpitoa ja laadittu tilinpäätökset, jotka on tilintarkastettu. NG:n kirjanpidon pitäminen ja tilinpäätösten laatiminen on ollut asianmukaisesti järjestetty omalla henkilöstöllä sekä ammattitaitoisella ulkopuolisilla kirjanpitäjällä sekä KHT-tilintarkastajalla. Aija Merisalo on voinut perustellusti luottaa siihen, että kirjanpito ja tilinpäätökset on asianmukaisesti hoidettu eikä se sisällä virheitä tai puutteita. Aija Merisalolta on joka tapauksessa puuttunut tietoisuus siitä, että kirjanpitoon sisältyisi virheitä.

1.2.1 Keskeneräisiin töihin kohdistuvat välityspalkkiot

Aija Merisalo ei ollut tietoinen, että tilinpäätöksissä 2005, 2006 ja 2007 olisi laiminlyöty kirjata kuluksi keskeneräisiin hankkeisiin kohdistuvia välityspalkkioita. Aija Merisalo ei ole tiedoillaan osannut myöskään kiinnittää huomiota mahdolliseen virheeseen. Syytteessä mainittu määrä

poikkeaa erityistilintarkastuksen tehneen Suontaustan ilmoittamista määristä.

1.2.2 Vepsäläisen vuokratulot

Aija Merisalo ei ole ollut tietoinen, että tilinpäätöksiin 2006 ja 2007 olisi kirjaamatta vuokratuluita. Suontaustan mukaan kyseessä on jaksotusvirhe perustuen Kilan lausuntoihin.

1.2.3. Lindénille maksettu palkka

Aija Merisalo ei ole ollut tietoinen, että Lindénin palkka olisi puuttunut. Vastaaaja on voinut luottaa yhtiön toimitusjohtajan ja muiden kirjanpidon ammattilaisten huolehtivan palkkojen oikein kirjaamisesta.

1.2.4 Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n arvostus

Aija Merisalo ei ole ollut tietoinen, että osakkeiden arvoon olisi tullut kirjata 200.000 euron arvonalennus tai että tällainen kirjaus olisi ylipäättään laiminlyöty.

Liiketoimintakielto

Aija Merisalon osalta laillisia edellytyksiä elinkeino-oikeudellisen turvaamistoimenpiteen, liiketoimintakiellon määräämiseen ei ole.

Tapani Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäki on kiistänyt syytteen ja kaikki muut vaatimukset perusteiltaan ja määriltään ja vaatinut niitä hylättäviksi. Vastaaaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista laillisine korkoineen.

Vastaaaja on vastustanut vaatimusta liiketoimintakielloon määräämisestä.

Vastaaaja on vaatinut, että vakuustakavarikko kumotaan tai että sen määrää alennetaan merkittävästi.

1.1. Törkeä velallisen epärehellisyys

Syytteessä kuvatut teot eivät voi olla omaisuuden hävittämistä.

Yli-Saunamäen asemasta

Vastaaaja oli toiminut 12.12.2006 lukien NG:n hallituksen jäsenenä ja toimitusjohtajana 3.6.2008 lukien. Vastaaaja ei ollut toiminut Arto Merisalon ohella tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttävänä henkilönä. Pelkkä muodollinen asema ei perusta vastuuta. Vastaaaja oli palkattu NG:hen vaikuttamaan yhteiskuntasuhteisiin. Talousasiat eivät olleet vastaajan vastuulla. Vastaaaja toimi työsuhteisena työntekijänä sopimuksen mukaisesti. Vastaaaja oli myös sairauslomalla lähes yhtäjaksoisesti 1.5.2008 lukien.

NG:n maksukyvyttömyydestä

NG ei ole tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. NG oli saattanut tulla maksukyvyttömäksi aikaisintaan vuoden 2008 lopussa ennalta-arvaamattoman talouden taantumien johdosta. NG:n talouden heikentymiseen olivat vaikuttaneet taantuma sekä keväällä 2008 alkanut ns. vaalirahakohu.

NG on saattanut olla maksuvaikeustilanteessa ennen syksyä 2008, mutta ei lain tarkoittamin tavoin pysyvästi maksukyvytön. NG oli mm. maksanut kesällä verot ja muut ulkopuoliset velat, tosin viiveellä.

NG:n tilintarkastaja Koivikko ei ole todennut keväällä 2008 tai aiemmin, että NG olisi maksukyvytön.

Väitetyt vararikkoteot

Kaikkien ennen 24.10.2006 tehdyiksi väitettyjen vararikkotekojen osalta vastaaja on vedonnut siihen, että hän ei voi olla näiden osalta rikosoikeudellisessa vastuussa.

Ennen vuoden 2008 loppua tapahtuneiden suoritusten osalta on vastaaja on vedonnut siihen, että ne ovat tapahtuneet ennen kuin yhtiö on väitetty olleen maksukyvytön. Lähes kaikki toimet on tehty ennen kuin NG on tullut maksukyvyttömäksi, aikaisintaan vuoden 2008 lopussa.

Alle 10.000 euron suoritusten osalta on katsottu, että ne eivät ole voineet määränsä vuoksi aiheuttaa maksukyvyttömyyttä tai oleellisesti sitä pahentaneet.

1.1.1 Lähipiirilainat

Lainoille oli vakuudet ja lainat olivat korolliset ja ne oli edellytetty maksettavaksi takaisin viimeistään 31.12.2008. Vastaaja oli heti ryhdyttyään toimitusjohtajaksi puuttunut lainoihin ja kieltänyt uusien myöntämisen. Saatavat ovat pienentyneet merkittävästi 30.9.2008 mennessä eikä niiden määrä ole kasvanut 7.11.2008 jälkeen. Lainoista joka tapauksessa pääosa, 447.512 euroa ei voi liittyä vastaajaan vastuuaseman ajallisen rajoituksen vuoksi. Vastaaja ei ole myöskään päättänyt lainoista.

1.1.2 Nummelan osakkeet

Vastaaja oli voinut saamansa tiedon (60 % tiloista vuokrattu, nettotuotto 1.062.000 euroa) nojalla olettaa, että kyseessä oli tuottava hanke. Mitään lainojen kuittaamista vastaajan osalta ei ole myöskään tapahtunut.

Kohdan 1.1. lähipiirilainojen ja kohdan 1.2. kuittausten määriin ei ole sinällään huomautettavaa. Yli-Saunamäen vastuu voi koskea kuitenkin korkeintaan vastuuajan alkamisen 24.10.2006 jälkeen kertynyttä saldoa.

Lähipiirilainaa on kertynyt 6.11.2008 jälkeen 25.082,98 euroa. Mikäli tunnusmerkistöjen katsottaisiin täyttyvän syksyllä 2008 syyksiluettava määrä olisi edellä mainittu. Yli-Saunamäki kiistää syytteen määrällisesti siten 25.082,98 euroa ylittäviltä osin.

Joka tapauksessa Nummelan osakkeiden osalta on huomattavaa, että osakkeet eivät ole arvottomat.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV:n ostaminen

Kauppa on tehty ennen 26.1.2006 eli ennen 26.10.2006. Kauppa tapahtunut myös merkittävästi ennen väitettyä maksukyvyttömyyttä.

Syytteessä mainittuun euromäärään ei ole sinällään huomautettavaa. Riitaista on osakkeiden arvo. Joka tapauksessa osakkeet eivät ole olleet arvottomat.

1.1.4 Laina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Vastaaja ei ole päättänyt tällaista asiaa eikä ole ollut siitä tietoinen. Lainasaldo oli syntynyt Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n maksamista NG:n liiketoimintakuluista.

Määrästä on vähennettävä NG:n kulut vuodelta 2009.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Avustus MJT-Klubi ry:lle ja avustus Keski-Espoon Keskusta ry:lle

Vastaaja ei ole ollut vastuuasemassa yhtiössä avustuksesta päätettäessä.

Seminaariliput Menestyvä Suomi ry:lle

Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta. Suoritukselle saatu vastiketta, ei kyse lahjoituksesta.

Suoritus Uusi Lappi ry:lle

Yhtiö on saanut suoritukselle vastikkeeksi tauluja, ei kyse lahjoituksesta.

Suomen Keskustan risteilyt

Vastaaja ei ole ollut vastuuasemassa yhtiössä lokakuussa 2006 maksupäivänä. Suoritukselle vastiketta, ei kyse lahjoituksesta.

Seminaariliput Suomen Kansallismedia Oy:ltä

Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta. Osto oli tapahtunut 11.2.2008, eli ennen kuin yhtiö on ollut maksukyvytön. Suoritukselle vastiketta, ei kyse lahjoituksesta.

Maksut KMS:lle

Vastaaja ei ole tietoinen asiasta kuin osin vuoden 2008 osalta.

Pääosa suorituksista (183.297) tapahtunut vuonna 2007.

Tapani Kansan juhlakiertue, kustannukset 11.9.2007-31.3.2008

Kyse NG:n markkinointikustannuksista. Konserttikiertueesta oli mainos- ja markkinointisopimus. Kulut Arto Merisaloon päättämiä.

1.1.7 Palkanmaksu Aija Merisalolle

Vastajalle ei ollut tietoa maksusta eikä hän ole siitä päättänyt. Pääosin päätetty ennen vastaajan vastuuaseman alkamista NG:ssä. Vastaaja on kiistänyt ajatuksen liiallisesta palkasta. Hallituksen puheenjohtajalle ei makseta läsnä olosta vaan puheenjohtajuudesta sinänsä.

1.1.8 Ajoneuvohankinnat

Hankinnat perusteltuja ja NG:lle tarpeellisia, toimialaan liittyviä pakollisia kuluja. NG saanut markkinahintaisen vastineen. Vastaaja ei ollut hankintojen kanssa tekemisissä. Syytteestä ei ilmene, mikä auto olisi "ylimääräinen" tai "liian" kallis.

Vastaaja ei ollut päättänyt 7 Audi A4 ajoneuvosta 9.1.-10.5.2008. Asia esillä hallituksessa jälkikäteen jo tapahtuneena hankintana. Autojen hinta täyttää esitutkinnassakin hyväksytyyn auton hinnan 60.000 euroa.

1.1.9. Aija Merisalon radio-ohjelma ja musiikkikustannukset

Vastaaja ei ollut tiennyt asiasta eikä ollut päättänyt maksuista. Kuusi laskua (4.837,30 euroa) kohdistuu aikaan ennen vastaajan vastuuasemaa. Kustannukset olleet markkinointikustannuksia ja levyt asiakaslahjoja. NG:n maksamat vuokrat maksettu NG:n varastona käyttämästä tilasta.

1.1.10 Matkakulut

Vastaaja ei ole päättänyt Merisalojen matkakuluista. Vastajaan liitetty Etelä-Afrikan matka normaali työmatka ja osin vapaa-ajan vietto.

1.1.11 Kannatustukimaksut eri yhteisöille 2006-2008

Vastaaja ei ole päättänyt maksuista eikä suorittanut niitä. Maksut ovat liittyneet NG:n liiketoimintaan.

1.2. Kirjanpitorikos

NG:n talousasiat eivät kuuluneet Yli-Saunamäen vastuulle. Kirjanpito oli sinällään asianmukaisesti järjestetty. Kirjanpito ja tilinpäätös on tarkastettu KHT tilintarkastajan toimesta eikä syytteessä tarkoitettujen rikosten tarkoittamia huomautuksia ole esitetty.

Vastaajalla ei ole ollut tietoa, että kirjanpitoon tai tilinpäätöksiin sisältyisi virheitä.

1.2.1 Siirtosaamisten kirjaaminen

Tilikauden 2005 osalta ja vuoden 2006 osalta syyte kohdistuu aikaan ennen vastaajan vastuuasemaa.

Tilikauden 2007 osalta vastaajalla ei ole ollut tietoa syytteessä esitetyistä tapahtumista.

Konsernin eri yhtiöiden läheisestä yhteistyöstä johtuen palkkioiden määrä saatiin selville vasta projektin päätyttyä. Tilintarkastaja ei ollut todennut kirjaustapaa virheelliseksi tai harhaanjohtavaksi. Tilinpäätös ja toimintakertomus eivät ole sisältäneet olennaisia virheitä tai puutteita.

1.2.2 Vuokravastuut Huonekaluliike Vepsäläinen Oy:lle

Vastaaja ei ole ollut tietoinen tästä asiasta. Vastaaja ei ollut 1.6.2006 vastuuasemassa yhtiössä.

Asia on ollut keskeneräinen ja riitainen, eikä kirjattavissa. KHT tilintarkastaja ei ollut havainnut asiassa mitään huomautettavaa.

1.2.3 Pentti Lindénin palkka

Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta. Vastaaja ei ollut vastuussa palkkiokirjauksista vuosina 2006 ja 2007. Tilintarkastajalla ei ole ollut kirjauksesta huomautettavaa.

1.2.4 Osakkeiden ja saatavien arvostukset kirjanpidossa
Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta.

Vaatus liike-toimintakieltoon määräämisestä

Yli-Saunamäen osalta ei ole olemassa perusteita elinkeino-oikeudellisen turvaamistoimenpiteen eli liike-toimintakiellon määräämiseen.

Vastaukset asianomistajan vaatimuksiin

Veikko Gröhn

Gröhn on kiistänyt konkurssipesän korvausvaatimukset perusteiltaan ja lausunut määristä seuraavasti:

Kohta 1

Vaatimuksesta 1.836.939 euroa myönnetään määrällisesti 1.022.717,49 euroa.

1.1.1 Lähipiirilainat ja 1.1.2 Nummelan osakekauppa

Vaatus 362.032,56 euroa myönnetään määrällisesti 195.056,65 euroa.

Aija Merisal on osalta lähipiirilaina per 31.10.2006 on ollut määrältään 84.032,56 euroa ja ennen 6.11.2006 tapahtunutta kuittausta 96.384,33 euroa, josta koron osuus on 2006-2008 yhteensä 13,651,35 euroa. Aija Merisal on osalta määrä kiistetään kokonaan.

Arto Merisal on osalta lähipiirilaina per 31.10.2006 on ollut määrältään 94.087,79 euroa ja ennen 6.11.2006 tapahtunutta kuittausta 46.337,76 euroa, josta koron osuus on 2006-2008 yhteensä 43.045,80 euroa. Arto Merisal on osalta määrä kiistetään kokonaan.

Pasi Hakalan osalta lähipiirilaina per 31.10.2006 on ollut määrältään - 16.552,25 euroa ja ennen 6.11.2006 tapahtunutta kuittausta 153.756,54 euroa, josta koron osuus on 774,22 euroa. Pasi Hakalaa koskeva lähipiirilainan osalta myönnetään määräksi 136.430,07 euroa.

Pauli Hakalan osalta lähipiirilaina per 31.10.2006 on ollut määrältään 58.179,95 euroa ja ennen 6.11.2006 tapahtunutta kuittausta 125.726,60 euroa, josta koron osuus on ollut 8.920,07 euroa. Pauli Hakalaa koskevan lähipiirilainan osalta myönnetään määräksi 58.626,58 euroa.

1.1.3 Nova-Asunnot LKV Oy osakekauppa 26.1.2006

Vaatus 45.470,91 euroa kiistetään myös määrällisesti kokonaan, koska yhtiö on tullut NG:n omistukseen. Yhtiö on myös jatkanut toimintaansa hankinnan jälkeen.

1.1.4 Saamiset Nova -Kiinteistöt Oy LKV

Vaatus on 552.955,69 euroa.

Nova-Kiinteistöt Oy LKV on ollut velkaa NG:lle per 24.10.2006 yhteensä 96 945,64 euroa ja 30.4.2009 yhteensä 270.955,69 euroa. Kun erotukseen 174.010,05 euroa lisätään pääomalainaksi sijoitettu 282.000 euroa, saadaan määräksi 456.010,05 euroa. Tämä määrä myönnetään.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Huomioiden Gröhnin vastuu aika yhtiön hallituksessa syyttäjän ja asianomistajan vaatimus voi enimmillään olla 289.086,34 euroa (322.589,34 ./ 30.500 euroa, ilmoitusmaksu 20.4.2006 ./ 3.000 euroa risteilymaksu, lokakuu 2006). Tästä määrästä tulee vähentää pesän saamat palautukset (yhteensä 188.350 euroa). Laskelmasta ilmenee, että määrä on 100.736,43 euroa, josta tulee vähentää arvonlisävero (1.100 euroa, 6206,90 euroa ja 1.527,24 euroa) yhteensä 8.834,14 euroa, määrällisesti myönnetään 91.902,29 euroa.

1.1.6 Tapani Kansan sponsorointikulut

Vaatimuksesta 175.275,45 euroa on vähennettävä arvonlisäveron osuus 29.918.,40 euroa ja määrällisesti myönnetään 145.357,05 euroa.

1.1.7 Aija Merisalon palkka

Vaatimus kiistetään myös määrällisesti kokonaan.

1.1.8 Autot

Konkurssipesän vaatimukset Gröhniin nähden ovat :

BMW-autot

Ottaen huomioon Gröhnin vastuu aika yhtiössä, vaatimus voi olla enintään (5.567,58 euroa + 36.662,34 euroa + 9.331,79 euroa)

51.561,71 euroa, jos hyväksytään pesän lähtökohta ajoneuvon arvosta 60.000 euroa.

Kun kuitenkin tilityksiä ja sopimuksen siirtoja ei ole tehty Gröhnin vastuu aikana (kaikki tilitykset vuonna 2009) Gröhn kiistää myös määrän kokonaisuudessaan.

Audit

41.118 euroa, määrä myönnetään.

1.1.9 Aija Merisalon kulut

Vaatimuksista yhteensä 71.291,98 euroa vähennettävä arvonlisäveron osuus yhteensä 13.085,95 euroa. Määrällisesti myönnetään 58.206,03 euroa.

1.1.10 Etelä-Afrikan ja Pariisin matkat

Vaatimus 12.067,42 euroa, määrä myönnetään.

1.1.11 Kannatustukimaksut

Vaatimus 23.000 euroa, määrä myönnetään

Pasi Hakala

Pasi Hakala on kiistänyt konkurssipesän korvausvaatimukset perusteiltaan ja osin myös määriltään ja vaatinut, että vaatimukset hylätään.

Joka tapauksessa yhteisvastuullisesti vaadittu korvausmäärä on jaettava vastaajien kesken sekä vahingonkorvauksen määrää ja korkoa soviteltava.

Korvausvaatimusten peruste

Perustetta rikosperusteisille vaatimuksille ei ole. NG ei ole ollut maksukyvytön eikä sellaiseksi tullut syytekohtaan 1 teonkuvauksessa väitetyllä tavalla eikä Hakalalla myöskään ole ollut sellaista tietämystä NG:n taloudellisesta asemasta ja maksuvalmiudesta kuin osakeyhtiön hallituksen jäsenenä normaalisti on. Hakala ei tosiasiasa ole osallistunut NG:n operatiiviseen johtamiseen, vaikka hän onkin muodollisesti ollut yhtiön hallituksen jäsen. Yhtiötä johti tosiasiasa Arto Merisalo.

Asianomistajan vaatimien korvausten määrät syyte/vaatimuskohdittain

1.1.1 ja 1.1.2 Lähipiirilainat; Nummelan osakkeet

Pasi Hakala viittaa syytteeseen antamaansa vastaukseen.

Lähipiirilainojen määrän osalta ei huomauttamista. Koska Pasi Hakalalle ja Aija Merisalolle ei ole maksettu heiltä ostetuista Nummelan Kodinkeskuksen osakkeista ylihintaa, on lähipiirilainasaamisia voitu pätevästi kuitata osakkeiden kauppahintaa vastaan. Osakkeiden käyvästä arvosta vallitsee perustava erimielisyys.

1.1.3 Nova Asunnot Oy LKV:n kauppa

Pasi Hakala viittaa syytteeseen antamaansa vastaukseen, jossa on perusteltu osakkeista Roivakselle maksetun vastikkeen oikeellisuutta.

1.1.4 Lainat Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Lainaa saanut tytäryhtiö ei ole ollut maksukyvytön lainoja myönnettäessä.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Asianomistajalla olisi ollut mahdollisuus periä

- viivästyskorke Kokoomuksen konkurssipesälle palauttamalle 30.500 euron määrälle ajalta 20.4.2006-21.9.2009. Määrä, jolle korkoa vaaditaan suoritettavaksi, on muutoin riidaton,
- MJT-Klubi ry:ltä viivästyskorke yhdistyksen palauttamalle 5.000 euron määrälle ajalta 27.11.2006-31.8.2009. Määrä, jolle korkoa vaaditaan suoritettavaksi, on muutoin riidaton.

Asianomistajan vaatimukset koskien 2.000 euron maksua Keski-Espoon Keskusta ry:lle, 3.000 euron maksua Uusi Lappi ry:lle, Suomen Kansallismedia Oy:ltä ostettujen seminaarilippujen osalta ovat määrältään riidattomia.

Asianomistaja on voinut vaatia takaisinsaantikanteella Menestyvä Suomi ry:tä palauttamaan yhdistyksen konkurssivelalliselta saamia suorituksia. Asianomistajan tältä osin esittämän 24.819,54 euron vaatimuksen määrä myös kiistetään. Vaatimus Suomen Keskustalle maksettujen risteilyjen osalta (3.000 + 7.000 euroa) kiistetään määrältään samalla perusteella.

Asianomistaja on ilmoittanut, että KMS:lle on maksettu lehti-ilmoituskuluja, markkinointikuluja ja kannatusjäsenmaksuja yhteensä 191.676,34 euroa, josta määrästä on saatu palautuksina 131.860 euroa. Maksujen ja palautusten erotus on 59.816,34 euroa,

mikä myönnetään määrän osalta oikeaksi. Asianomistajan vaatimus kiistetään määrältään enemmän.

Pasi Hakalalla ei ole huomauttamista Tapani Kansan juhlakiertueen, Aija Merisaloon palkan, autohankintojen, matkoja ja kannatustukimaksuja koskevien vaatimusten määrien osalta.

Korvausmäärän jakaminen ja vahingonkorvauksen sovittelu

Pasi Hakalalla ei ole ollut yhtiössä tosiasiallista johtavaa asemaa eikä hän ole ollut lainkaan tietoinen suuresta osasta syytteissä selostetuista tapahtumista.

Korvausmäärä tulisi jakaa korvausvelvollisiksi katsottavien vastaajan kesken siten kuin on kohtuullista ottaen huomioon kunkin vastaajan viaksi asiassa jäävä syyllisyyden määrä, vahinkotapahtumasta ehkä saatu etu ja muut seikat. Vahingonkorvauslain 6 luvun 3 § 1 momentin soveltamisessa keskeinen merkitys olisi annettava vastaajien tosiasiallisille vastuuasemille ja niistä tehtävälle johtopäätökselle kunkin henkilökohtaisen syyllisyyden määrästä.

Korvausvelvollisuutta on joka tapauksessa sovittava vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella. Vaaditun määräinen korvausvelvollisuus olisi kohtuuton ottaen huomioon Hakalan henkilökohtaiset varallisuusolot sekä olosuhteet muutoinkin. Jo se seikka, että Hakala ei ole ollut yhtiössä tosiasiallinen vallankäyttäjä, puoltaa mahdollisen korvausvelvollisuuden olennaista sovittelua sekä pääoman että koron osalta.

Pauli Hakala

Pauli Hakala on kiistänyt korvausvaatimusten perusteen.

1.1.1. Lähipiirilainat

Määrien osalta ei huomauttamista.

1.1.2. Nummelan osakkeet

Osakkeet oli myyty käyvällä hinnalla. Joka tapauksessa osakkeet eivät ole olleet täysin arvottomia.

1.1.3. Nova-Asunnot Oy LKV:n kauppa

Osakkeiden arvo vähintään 60.000 euroa. Yhtiö tuottanut voittoa, eivätkä osakkeet ole missään tapauksessa arvottomia.

1.1.4. Laina Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Saman konsernin sisäisistä luotoista kyse. Saatavia molemmin puolin. Korvattavia voisivat olla enintään maksukyvyttömyystilan aikana annetut luotot. Määrät riidattomia.

1.1.5. Poliittiset tukimaksut

Määrät riidattomia. Palauttamatta jääneiden pääomien ja korkojen osalta konkurssipesä oli voinut periä määrät maksujen saajilta.

Asiakohdat 1.1.6-11

Määrät riidattomia.

Pentti Lindén

Pentti Linden on kiistänyt vaatimukset kokonaan perusteiltaan ja määriltäänkin ja vaatinut niiden hylkäämistä sekä vaatinut, että NG:n konkurssipesä velvoitetaan maksamaan Lindénin oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Vastaaja on joka tapauksessa vaatinut korvausten sovittelua.

Lindén viittaa kirjallisessa vastauksessaan haastehakemuksiin R 10/10433 ja R 10/10434 esittämäänsä ja lausuu NG:n konkurssipesän esittämistä vaatimuksista vielä seuraavan.

Yleistä

NG:n talous- ja hallintoasiat ovat tosiasiallisesti siirtyneet pois Lindéniltä viimeistään 1.2.2008 lukien ja käytännössä 28.1.2008 lukien, kun hallitus vapautti hänet tosiasiallisesti toimitusjohtajan tehtävästä, eikä hänellä ole ollut ko. päivämäärän jälkeen määräysvaltaa yhtiössä, vaikka hän oli muodollisesti toimitusjohtajana 30.4.2008 saakka.

NG asetettiin konkurssiin 15.6.2009. Yhtiöllä oli erääntyneitä maksamattomia ostolaskuja konkurssihetkellä 1.799 686,54 euroa. Tästä summasta Lindénin tosiasiallisen toimitusjohtajakauden päättyessä 28.1/1.2.2008 oli maksamatta erääntyneeksi merkittyjä saatavia yhteensä 95.084,37 euroa. Laskut olivat riidanalaisia, epäselviä tai muutoin aiheettomia, eikä NG:llä ollut sen konkurssiin asettamishetkellä maksamatta yhtäkään selvää ja riidatonta ostolaskua tai muuta velkaa, joka olisi eräännytynyt ennen Lindénin tosiasiallisen toimitusjohtajakauden päättymistä.

1.1.1 ja 1.1.2 Lähipiirilainat Merisaloille ja Hakaloille

Lindén ei ole toiminut asiassa tahallisesti ja asianomistajan vaatimus on siten hylättävä.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV:n osto ja kauppahinnan kuittaus

NG:n hallitus on useita vuosia aikaisemmin, ennen kuin Lindén on tullut yhtiöön valtuuttanut yhtiön toimitusjohtajan ostamaan Nova-Asunnot Oy LKV:n koko osakekannan Saara Roivakselta. Asiakirjoista käy ilmi miksi kauppa oli NG:n kannalta liiketaloudellisesti perusteltu.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Poliittisten tukimaksujen maksaminen ei ole ylipäätään lainvastaista tai kiellettyä.

- Maksu Keski-Espoon Keskusta ry:lle 2.000 euroa

12.11.2006 päivätty Nordea -pankki tilitapahtumakysely osoittaa, että Arto Merisalo on maksanut omalta tililtään kyseisen tukimaksun. Tästä voidaan päätellä, että Arto Merisalo on myöskin päättänyt kyseisestä tukimaksusta ja sen maksatuksesta.

- Seminaariliput Menestyvä Suomi ry:ltä 31.1.2007 24.000 euroa ja 9.11.2007 50.310 euroa

Menestyvä Suomi ry:n 16.2.2007 ja 31.10.2007 päivätyistä laskuista

voidaan päätellä, että päätöksen seminaarilippujen hankinnasta ja niihin osallistumisesta on tehnyt Arto Merisalo.

- Keskusta-risteilyt lokakuu 2006 3.000 euroa ja joulukuu 2007 7.000 euroa

Rex ryhmäexpertit 28.9.2006 päivätystä laskusta voidaan päätellä, että 3.000 euron risteilytilauksen teki Yli-Saunamäki ja risteilylle osallistuivat Yli-Saunamäen lisäksi muun muassa Arto Merisalo.

Suomen Keskusta r.p:n 21.11.2007 päivätystä laskusta ja siihen liittyvästä sähköpostiviestistä voidaan päätellä, että 7.000 euron risteilytilauksesta vastasi Johanna Vironmäki ja risteilylle osallistuivat Erkki O. Auranen ja Rainer Sourander NG:stä.

- Maksu Suomen Kansallismedia Oy:lle; Talouspoliittinen seminaari Suomen Kansallismedia Oy:n 11.1.2008 päivätystä laskusta voidaan päätellä, että päätöksen kyseisten seminaarilippujen hankinnasta on tehnyt Arto Merisalo.

- Maksut KMS:lle

KMS:n kannatusjäsenmaksulaskuista 130.000 euroa ja 11.000 euroa voidaan todeta, että yhdyshenkilönä NG:n puolelta on ollut Yli-Saunamäki ja laskut on hyväksynyt Arto Merisalo. Lindénillä ei ole ollut mitään tekemistä kyseisten laskujen kanssa

Lindén ei ole myöskään osallistunut sen päättämiseen, että NG maksaisi KMS:n puolesta joitakin ilmoituskuluja tai toimisi tällaisessa järjestelmässä välikätenä. NG:n puolesta toimineet (Yli-Saunamäki) ovat sinänsä toimineet asiassa huolellisesti, kun ovat laskuttaneet kaikki ilmoituskulut edelleen KMS:ltä.

1.1.6 Tapani Kansan kiertueen kustannus- ym. maksut

Kulut yhtä vierasta kohden on ollut 144,59 euroa, jota ei voida pitää kohtuuttomana.

Aija Merisalo

Aija Merisalo kiistää asianomistajan rangaistusvaatimuksen törkeästä velallisen epärehellisyydestä kuten syytteen. Syyte hylättäessä myös asianomistajan rangaistusvaatimus on hylättävä.

Aija Merisalo katsoo, että asianomistajan vahingonkorvausvaatimus tulee jättää tutkittavaksi ottamatta siltä osin kuin se on päällekkäinen asianomistajan Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olevassa asiassa L 10/20076 ja L 10/344 esittämien vaatimuksen kanssa.

Aija Merisalo kiistää asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen korkoineen perusteeltaan ja määrältään. Aija Merisalo kiistää perusteeltaan asianomistajan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen korkoineen. Aija Merisalo vaatii vahingonkorvausvelvollisuuden ja koron sovittelua ja/tai kohtuullistamista sekä vahingonkorvausvelvollisuuden jakamista. Asianomistajan vaatimukset tutkimatta jätettäessä tai hylättäessä asianomistaja on velvoitettava korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut.

Tutkimatta jättämisestä

Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olevassa asiassa L 10/20076 asianomistaja vaatii asiallisesti samalla perusteella kuin tässä asiassa syytekohtiin 1.1. ja 1.2. perustuen Aija Merisalon velvoittamista suorittamaan asianomistajalle 122.517,12 euroa. Vaatimus perustuu samoihin tapahtumiin, perusteeseen siten, että asiaomistaja ei ole samanaikaisesti oikeutettu saamaan korvausta sekä asiassa L 10/20076 että tässä asiassa. Asiassa L 10/20076 on kysymys tässä asiassa käsiteltävistä Aija Merisalon ja Arto Merisalon ns. lähipiirilainoista ja niiden takaisinmaksusta. Asiassa L 10/20077 on kysymys tässä asiassa käsiteltävistä Pasi Hakalan ja Pauli Hakalan ns. lähipiirilainoista ja niiden takaisinmaksusta.

Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olevassa asiassa L 10/344 asianomistaja vaatii asiallisesti samalla perusteella kuin tässä asiassa syytekohtaan 1.7 perustuen Aija Merisalon velvoittamista suorittamaan asianomistajalle 262.292,29 euroa. Vaatimus perustuu samoihin tapahtumiin, perusteeseen siten, että asianomistaja ei ole samanaikaisesti oikeutettu saamaan korvausta sekä asiassa L 10/344 että tässä asiassa.

Näiltä osin asianomistajan vaatimus tässä asiassa on jätettävä ne lis pendens/vireilläolovaikutuksen perusteella tutkimatta.

Yleistä

Asiassa ei suurelta osin ole selvitystä siitä, että NG / konkurssipesä olisi maksanut vahingonkorvauksena vaaditut määrät/laskut. Siltä osin kuin niitä ei ole maksettu, ei asianomistajalle ole aiheutunut vahinkoa.

Siltä osin kuin asianomistaja vaatii vahingonkorvauksena määriä, joihin on sisältynyt vähennettävää arvonlisäveroa, ei arvonlisäveron osuus ole asianomistajalle aiheutunutta vahinkoa.

Asiassa ei ole selvitystä asianomistajan ilmoittamista sen saamista maksupalautuksista. Niitä ja niihin liittyviä korkopäivämääriä ei siten ole mahdollista tarkastaa.

Asiassa ei ole selvitystä siitä, minkälaisia sopimuksia asianomistaja on tehnyt maksupalautusten yhteydessä tai niihin liittyen. Mahdollisilla sopimuksilla on merkitystä vastaajan vahingonkorvausvelvollisuuden sovittelulle/kohtuullistamiselle perusteella onko asianomistaja itse myötävaikuttanut sille aiheutuneeseen vahinkoon.

1.1.1 Lähipiirilainat

1.1.2 Nummelan osakkeiden osto

Aija Merisalo kiistää korvausvaatimuksen määrällisesti 21.945,45 euroa ylittävältä osin.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV:n osakekannan osto

Kauppahinnan määrä on riidaton. Koska osakkeet olleet kauppahinnan arvoiset, Aija Merisalo kiistää vaatimuksen kokonaan.

1.1.4 Tytäryhtiölain Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Ks. syytetiivistelmässä mainittu määrästä.

Aija Merisalo kiistää korvausvaatimuksen myös määrällisesti kokonaan.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Kun/jos asianomistaja on luopunut enemmästä pääoma- ja/tai korkovaatimuksestaan, ei sillä ole oikeutta vaatia vahingonkorvauksena rikosasian vastaajalta enemmälti.

- presidentinvaalikampanjan ilmoituskulut 30.500 euroa 27.1.2006 / 20.4.2006

Lasku sisältää arvonlisäveroa 5.500 euroa, joten nettokulu 25.000 euroa. Asianomistaja on saanut korvauksena 30.500 euroa. Koska asianomistajan saama määrä ylittää yhtiölle aiheutuneen kulun, vastaaja kiistää korkovaatimuksen.

- MJT-Klubi ry 5.000 euroa 16.11.2006 / 27.11.2006

Korkovaatimuksesta ei huomautettavaa.

Mikäli yhtiö on saanut maksulle vastiketta, määrä on vähennettävä seuraavien maksujen osalta korvauksesta.

- Keski-Espoon Keskusta ry 2.000 euroa 1.11.2006

- Maailmantalouden visiot -seminaariliput 24.000 euroa 31.1.2007

Talousseminaari -seminaariliput 50.310 euroa 9.11.2007

- Uusi Lappi ry 3.000 euroa 21.5.2007

- Keskustan Juhla -risteily 3.000 euroa lokakuu 2006 Keskusta risteily 7.000 euroa joulukuu 2007

- Talouspoliittinen seminaari -seminaariliput 6.100 euroa 11.2.2008

Lasku on sisältänyt arvonlisäveroa 1.100 euroa. Nettokulu on siten 5.000 euroa. Asianomistaja on saanut maksuna 6.100 euroa. Koska asianomistajan saama määrä ylittää yhtiölle aiheutuneen kulun, vastaaja kiistää korkovaatimuksen.

- KMS 191.676,34 euroa

Aija Merisalo kiistää määrällisesti asianomistajan vaatimuksen 59.906,34 euroa siten, että mahdollisesta vahingon määrästä on vähennettävä arvonlisäveron määrä 7.734,14 euroa ja yhtiön saama vastike.

1.1.6. Tapani Kansan juhlakiertue

Asianomistajan vaatimus on 17.2.2011 esitetyn mukaan 175.275,45 euroa. Asianomistaja on 14.10.2011 ilmoittanut, että syytteen sisältämistä yhteiskustannuksista 187.475,45 euroa on asianomistaja vähentänyt 12.200 euroa ja 9.338,66 euroa. Tällöin vaatimuksen määrä olisi 165.936,79 euroa. Sanotusta määrästä on vähennettävä arvonlisäveron osuus 29.918,40 euroa.

Aija Merisalo kiistää määrällisesti vaatimuksen 136.018,39 euroa ylittävältä osalta. Määrästä on vähennettävä vielä yhtiön saama vastike.

1.1.7 Palkka Aija Merisalolle

Asiassa L 10/344 asianomistaja pitää Aija Merisalon kohtuullisen palkan määränä 4.000 euroa kuukaudessa, kun käsillä olevassa asiassa sama

asianomistaja pitää saman palkan kohtuullisena määränä 2.000 euroa kuukaudessa.

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen määrän. Hänen kohtuullinen palkkansa on ollut enemmän kuin 2.000 euroa/kk brutto sisältäen luontoisedut ja myös enemmän kuin 4.000 euroa/kk brutto sisältäen luontoisedut. Lisäksi vaatimuksessa ei ole huomioitu palkkaa Aija Merisalolle kolmelta viimeiseltä kuukaudelta.

1.1.8. Henkilöautojen hankinta

Asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen määrä on sinällään matemaattisesti laskettu oikein.

Siltä osin kun yhtiö ei ole maksanut vaatimuksen perusteena olevia maksuja, ei yhtiön varojen määrä, joka on ollut jaettavissa velkojille, ole vähentynyt. Siltä osin kuin tällaiset velat on valvottu yhtiön konkurssissa, on tapahtuman johdosta muiden velkojien jako-osuus pienentynyt ko. jako-osuuden verran.

Auton hyväksyttävä hankintahinta vaikuttaa vahingon määrään.

BMW 750i

- asianomistajan vaatimus 60.476,82 euroa
- jos hyväksyttävän auton hinta 100.000 euroa, asianomistajan vahinko 20.476,82 euroa

BMW M6

- asianomistajan vaatimus 70.301,26 euroa
- jos hyväksyttävän auton hinta 100.000 euroa, asianomistajan vahinko 30.301,26 euroa

BMW 535 koskien

- asianomistajan vaatimus 5.567,58 euroa
- jos hyväksyttävän auton hinta 100.000 euroa, ei vahinkoa

BMW X5:n ja BMW 530:n hankinnasta ei ole aiheutunut vahinkoa yhtiölle/asianomistajalle. BMW X5:n kustannus on ollut 772,34 euroa enemmän kuin 60.000 euron hintaisen auton olisi ollut. BMW 530:n kustannus yhtiölle on ollut 28.768 euroa vähemmän kuin 60.000 euron hintaisen auton kustannus olisi ollut.

Aija Merisalo kiistää asianomistajan vaatimuksen määrän 50.778 euroa ylittävältä osalta (20.476,82 + 30.301,26 = 50.778,08).

1.1.9 Radio-ohjelma, levy- ja musiikkikustannukset

Syytteen määrästä 87.828,57 euroa on vähennettävä asianomistajan levyistä saama 260 euroa sekä arvonnisäveron osuus 7.925,57 euroa (660 + 165 + 7.100,57). Aija Merisalo kiistää määrällisesti vaatimuksen 79.643 euroa ylittävältä osalta. Lisäksi määrästä tulee vähentää yhtiön saama vastike.

1.1.10 Yksityisluontoisen matkojen kulut

Määrä kiistetään 10.000 euroa ylittäviltä osin, koska arvonnisäveron

määrä vähennettävä.

1.1.11. Kannatustukimaksut

Määrä kiistetään 22.639 euroa ylittäviltä osin, koska arvonlisäveron määrä vähennettävä.

Sovittelusta, kohtuullistamisesta ja jakamisesta

Aija Merisalo vaatii vahingonkorvausvelvollisuuden ja koron sovittelua ja/tai kohtuullistamista sekä vahingonkorvausvelvollisuuden jakamista vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n, 6 luvun 1 §:n, oikeustoimilain 36 §:n, korkolain 11 §:n perusteella ja vahingonkorvauslain 6 luvun 3 §:n perusteella.

Vahingonkorvausvelvollisuus vaaditun mukaisena on kohtuuttoman raskas ottaen huomioon Aija Merisalon ja konkurssipesän/velkojen varallisuusolot ja muut olosuhteet. Aija Merisalon osuus (vika) vahinkoon johtaneissa tapahtumissa on ollut vähäinen. Vaadittu maksuvelvollisuus johtaisi Aija Merisalon kohdalla täyteen kohtuuttomuuteen.

Arto Merisalo

Merisalo on kiistänyt korvausvaatimukset perusteiltaan ja määriltään sekä vaatinut joka tapauksessa korvausten sovittelua ja kohtuullistamista.

Tapani Yli-Saunamäki

Tapani Yli-Saunamäki kiistää asianomistajan kaikki vaatimukset sekä perusteiltaan että määriltään ja vaatii, että ne hylätään. Asianomistajan vaatimukset hylättäessä asianomistaja on velvoitettava korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut. Vastaaja on vaatinut, että valtio ja konkurssipesä on velvoitettava yhteisvastuullisesti korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Vastaaja vaatii vahingonkorvausvelvollisuuden korkoineen sovittelua ja/tai kohtuullistamista sekä jakamista vastaajien kesken.

Perustelut

Vastaaja vetoaa myös asianomistajan vaatimukseen vastatessaan kaikkeen syyttäjän syytteeseen 18.2.2011 vastatessaan lausumaansa.

Asianomistaja ei ole kaikilta osin esittänyt selvitystä väitetystä todellisesta vahingosta. Mikäli vaatimukseen sisältyy arvonlisäveroa, jonka yhtiö on jo vähentänyt verotuksessaan, ovat vaatimukset perusteettomia siltäkin perusteella. Asianomistaja on ilmoituksensa mukaan saanut maksunpalautuksia. Näistä ei kuitenkaan ole annettu kattavaa selvitystä. Selvitystä ei myöskään ole siitä, minkälaisia sopimuksia asianomistaja on tehnyt palautuksia tehneiden tai muiden tahojen kanssa, ja onko niillä vaikutusta vastaajan väitettyyn korvausvelvollisuuteen.

1.1.1 Lähipiirilainat Merisaloille ja Hakaloille

Yli-Saunamäki kiistää asianomistajan vaatimuksen myös määrällisesti 25.082,98 euron ylittäviltä osin syytteeseen vastattaessa lausutuin

perustein.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV

Koska osakkeet ovat olleet kauppahinnan suuruiset, vastaaja kiistää asianomistajan vaatimuksen myös määrällisesti.

1.1.4 Nova-Kiinteistöt Oy LKV

Vastaaja kiistää asianomistajan korvausvaatimuksen myös määrällisesti kokonaan.

1.1.5 Väitetyt poliittiset tukimaksut

- Avustus MJT-Klubi ry:lle 27.11.2006 (5.000 euroa)

Mikäli asianomistaja ei ole korkoa vaatinut tai on korosta luopunut, ei se myöskään ole oikeutettu sitä vaatimaan vastaajalta.

- Avustus Keski-Espoon Keskusta ry:lle 1.11.2006

Mikäli asianomistaja ei ole määrää korkoineen perinyt saajalta, tai on muutoin luopunut saatavastaan, ei se voi sitä myöskään vaatia vastaajalta. Yhtiön saama vastike on vähennettävä korvauksesta.

- Seminaarilipuista Menestyvä Suomi ry:lle 31.1.2007 (24.000 euroa) ja 9.11.2007 (50.310 euroa)

Asianomistajan ilmoituksen mukaan asianomistajalle on palautettu 49.490 euroa ja palauttamatta on jäänyt 24.819,54 euroa. Mikäli asianomistaja ei ole koko pääomaa korkoineen vaatinut tai on osasta luopunut, ei se myöskään ole oikeutettu sitä vaatimaan vastaajalta. Yhtiö oli saanut maksulle vastikkeen, joten yhtiölle ei ole voinut aiheutua vahinkoa.

- Suoritus Uusi Lappi ry:lle 21.5.2007 (3.000 euroa)

Asianomistaja ei ilmoita, miksi määrää korkoineen ei ole palautettu. Mikäli asianomistaja ei ole koko pääomaa korkoineen vaatinut tai on siitä luopunut, ei se myöskään ole oikeutettu sitä vaatimaan vastaajalta. Yhtiö oli saanut maksulle vastikkeen, joten yhtiölle ei ole voinut aiheutua vahinkoa.

- Suomen Keskustalle risteilyistä 2006 (3.000 euroa) ja 2007 (7.000 euroa)

Asianomistaja ei ilmoita, miksi määrää korkoineen ei ole palautettu. Mikäli asianomistaja ei ole koko pääomaa korkoineen vaatinut tai on siitä luopunut, ei se myöskään ole oikeutettu sitä vaatimaan vastaajalta. Yhtiö oli saanut maksulle vastikkeen, joten yhtiölle ei ole voinut aiheutua vahinkoa.

- Seminaariliput Suomen Kansallismedia Oy:ltä 11.2.2008 (6.100 euroa)

Mikäli asianomistaja ei ole korkoa vaatinut tai on korosta luopunut, ei se myöskään ole oikeutettu sitä vaatimaan vastaajalta. Määrästä vähennettävä arvonlisäveron osuus 1.100 euroa. Yhtiölle aiheutunut vahinko nettona on siten 5.000 euroa. Asianomistaja on saanut maksuna 6.100 euroa. Koska asianomistajan saama määrä ylittää yhtiölle aiheutuneen kulun, vastaaja kiistää korkovaatimuksen.

- Maksut Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle 2007 — 2008 (191.676,34 euroa)

Korvauksesta on vähennettävä arvonlisäveronosuus 7.734,14 euroa sekä yhtiön saama vastike.

Mikäli asianomistaja ei ole koko pääomaa korkoineen vaatinut tai on osasta luopunut, ei se myöskään ole oikeutettu sitä vaatimaan vastaajalta.

Syytekohta 1.1.6.

Korvauksesta on vähennettävä arvonlisäveron määrä 29.918,40 euroa sekä yhtiön saama vastike. Vastaja kiistää vaatimuksen määrällisesti 145.357,05 euroa ylittäviltä osin.

Syytekohta 1.1.7.

Vaatimuksen laskennallisesta määrästä ei ole huomautettavaa. Vastaja kiistää määrän muutoin vaatimuksen perusteeseen nähden selvittämättömänä.

Syytekohta 1.1.8.

Vaatimuksen laskennallisesta määrästä ei ole huomautettavaa. Ottaen kuitenkin huomioon korvausvaatimuksen peruste sekä yhtiön saama vastike yhtiölle ei ole aiheutunut lainkaan ajoneuvojen hankinnoista vahinkoa. Vastaja kiistää korvausvaatimuksen määrän kokonaisuudessaan.

Syytekohta 1.1.9

Määrästä vähennettävä arvonlisäveronosuus 11.085 euroa. Vastaja kiistää määrän 71.906 euroa ylittäviltä osin. Yhtiö on saanut vastikkeen maksuille, eikä vahinkoa ole aiheutunut.

Syytekohta 1.1.10

Vastaja kiistää määrän 9.891 euroa ylittäviltä osin sekä koko vahingon aiheutumisen kohdassa 1.9. lausutuin perustein.

Syytekohta 1.1.11.

Vastaja kiistää määrän 21.639 euroa ylittäviltä osin sekä koko vahingon aiheutumisen kohdassa 1.9. lausutuin perustein.

Sovittelusta, kohtuullistamisesta ja jakamisesta

Yli-Saunamäki vaatii vahingonkorvausvelvollisuuden ja koron sovittelua ja/tai kohtuullistamista sekä vahingonkorvausvelvollisuuden jakamista vastaajien kesken muun muassa vahingonkorvauslain, oikeustoimilain ja korkolain perusteella.

Vahingonkorvausvelvollisuus vaaditun mukaisena on kohtuuttoman raskas ottaen huomioon Yli-Saunamäen ja konkurssipesän ja sen velkojien varallisuusolot ja muut olosuhteet. Yli-saunamäen osuus mahdolliseen vahinkoon johtaneissa tapahtumissa olisi joka tapauksessa korkeintaan vähäinen. Mitään hyötyä esitetyistä vahinkotapahtumista ei Yli-saunamäelle ole koitunut. Päinvastoin hän on menettänyt omia varojaan. Vaadittu maksuvelvollisuus johtaisi Yli-Saunamäen osalta kohtuuttomuuteen.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Syyksilukeminen

Veikko Armas Gröhn on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.1 alakohtia 1.1.2, 1.1.9, 1.1.10 ja 1.1.11 ja syytekohtan 1.2 alakohtia 1.2.1, 1.2.3 ja 1.2.4. Syytekohtan 1.1. alakohdan 1.1.6 osalta Gröhnin syyksi luetaan 40.000 euroa.

Pasi Markus Hakala on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.1 alakohtia 1.1.9, 1.1.10 ja 1.1.11 ja syytekohtan 1.2 alakohtia 1.2.1, 1.2.3 ja 1.2.4 sekä syytekohtaa 1.3, joka hylätään. Syytekohtan 1.1. alakohdan 1.1.6 osalta Pasi Hakalan syyksi luetaan 40.000 euroa.

Pauli Ilmari Hakala on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.1 alakohtia 1.1.9, 1.1.10 ja 1.1.11 ja syytekohtan 1.2 alakohtia 1.2.3 ja 1.2.4. Syytekohtan 1.1. alakohdan 1.1.6 osalta Pauli Hakalan syyksi luetaan 40.000 euroa.

Pentti Uolevi Lindén on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.2 alakohtaa 1.2.4. Syytekohtan 1.1. alakohdan 1.1.6 osalta Lindénin syyksi luetaan 115.275,45 euroa.

Aija Eliisa Merisalo on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.2 alakohtia 1.2.1, 1.2.3 ja 1.2.4. Syytekohtan 1.1. alakohdan 1.1.6 osalta Aija Merisalon syyksi luetaan 40.000 euroa ja alakohdan 1.1.11 osalta 5.000 euroa.

Arto Heikki Merisalo on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.2 alakohtia 1.2.3 ja 1.2.4. Syytekohtan 1.1. alakohdan 1.1.6 osalta Arto Merisalon syyksi luetaan 115.275,45 euroa.

Tapani Antero Yli-Saunamäki on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 1.1 alakohtia 1.1.9 ja 1.1.11 ja syytekohtan 1.2 alakohtia 1.2.1, 1.2.3 ja 1.2.4. Syytekohtan 1.1 alakohdan 1.1.10 osalta Yli-Saunamäen syyksi luetaan 10.126,24 euroa ja alakohdan 1.1.6 osalta 115.275,45 euroa.

Perustelut

Konsernirakenne

Nova Group Oy (jäljempänä NG) on rekisteröity kaupparekisteriin 22.5.1991. NG on ollut emoyhtiönä konsernissa, johon ovat kuuluneet tytäryhtiöt Nova-Asunnot Oy LKV, Nova-Kiinteistöt Oy LKV, Nova Kiinteistökehitys Oy (jäljempänä NKK) ja Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskus(jäljempänä Nummela) sekä VG-Group Oy 17.2.2006-24.11.2008 välisenä aikana.

NG:n toimialana on ollut kiinteistö- ja vuokrausvälitystoiminta sekä toimitila- ja kiinteistökonsultointi.

Aija Merisalo omistaa NG:n osakkeista 50 prosenttia ja Pasi Hakala 50 prosenttia.

NG:n tytäryhtiö NKK:n muodostamaan alikonserniin ovat kuuluneet lisäksi Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaa (jäljempänä Keminmaa), Kiinteistö Oy Villanika ja Kiinteistö Oy Rovaniemen Teollisuustie 13.

NG omistaa NKK:n osakkeista 70 prosenttia ja Aija Merisalo, Pasi Hakala ja Pentti Lindén kukin 5 prosenttia.

NG ja NKK on asetettu konkurssiin 15.6.2009 ja Nova-Kiinteistöt Oy LKV 21.7.2009 ja Nova-Asunnot Oy LKV 14.8.2009.

Vastuuasemat

Velallisen epärehellisyyteen voi syyllistyä tekijänä vain velallinen tai velallisen puolesta toiminut henkilö. Velallisen puolesta toimineen vastuuseen asettamisen lähtökohtana on muodollinen vastuuasema. Osakeyhtiössä hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja voivat joutua tekijävastuuseen yhtiön toiminnassa tehdystä velallisen rikoksesta. Toisaalta ketään tosiasiallista tekijää ei ole syytä rajata rikoksen tekijäpiiriin ulkopuolelle. Jos henkilöllä on tosiasiallisesti oikeus toimia organisaatiota velvoittavalla tavalla, niin hänellä on yleensä käytännössä sellainen asema, johon tekojen rikosoikeudellinen vastuu voidaan liittää.

Rikoslain 5 luvun 8 §:n nojalla oikeushenkilössä tosiasiallisesti päätösvaltaa käyttävä henkilö voidaan tuomita oikeushenkilön toiminnassa tehdystä rikoksesta.

Arto Merisalo

Riidatonta on, että Arto Merisalo on syytteessä kuvatuin tavoin ollut NG:n ja NKK:n toiminnasta koko ajan tosiasiallisesti vastaava ja päätösvaltaa käyttänyt henkilö.

Pauli Hakala

Syyttäjä on katsonut Pauli Hakalan toimineen Arto Merisalon ohella koko syytteessä tarkoitetun ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä.

Pauli Hakala on kiistänyt yllä selostetuin tavoin vastuuasemansa. Pauli Hakalan toimenkuvaan olivat kuuluneet hankkeiden kustannus- ja tuottolaskennat ja hän oli hoitanut neuvotteluja tärkeimpien asiakkaiden kanssa. Pauli Hakalalla ei ollut ollut kuitenkaan itsenäistä päätöksentekovaltaa.

Oikeudelle esitetyistä hallituksen pöytäkirjoista on käynyt ilmi, että Pauli Hakala oli osallistunut lukuisiin hallituksen kokouksiin Arto Merisalon ohella kutsuttuna henkilönä.

Kirjallisten todisteiden mukaan Pauli Hakala oli aloittanut vankeusrangaistuksen suorittamisen Satakunnan vankilassa 1.11.2006. Vastaajalle oli myönnetty siviilityölupa ajalle 5.2.-30.4.2007 ja 1.5.-27.7.2007. Siviilityöpaikan osoite oli ollut Tampereella. Lähdöt vankilalta omalla autolla noin kello 7.00 ja paluu noin 17.30-17.50.

Pauli Hakala oli päästetty valvottuun koevapauteen ajaksi 11.6.-31.7.2007, jonka jälkeen on vapautunut. Valvotussa koevapaudessa työpaikka oli ollut sama ja vastaaja oli lisäksi saanut oleskella viikonloppuisin mökillään Lavialla.

Henkilötodistelu

Pauli Hakalan kertoman mukaan Arto Merisalo oli pyytänyt häntä mukaan yhtiön toimintaan. Pauli Hakalan poika Pasi Hakala oli ryhtynyt omistajaksi yhtiöön Pauli Hakalan maksuhäiriöiden vuoksi. Pauli Hakala oli harjoittanut toimitilavälitystä sekä toisaalta etsinyt kehitettäviä kohteita sekä tehnyt hankelaskelmia. Pauli Hakalan työpiste oli sijainnut Tampereella ja hän oli käynyt Helsingissä 2-3 kertaa viikossa. Pauli Hakalalle oli maksettu rahapalkkaa sekä sen lisäksi hänellä oli ollut auto- ja lounasetu. Lisäksi Pauli Hakalan käytössä oli ollut yhtiön luottokortti. Pauli Hakala oli osallistunut myös hallituksen kokouksiin. Pauli Hakala oli ollut päivittäin yhteydessä Arto Merisaloon koskien hankkeisiin liittyviä kysymyksiä. Pauli Hakala oli osallistunut yhtiön talouden hoitoon käymällä läpi Arto Merisalon listoja maksettavien laskujen järjestyksestä, koska yhtiön varat eivät olleet riittäneet kaikkien laskujen maksuun. Pauli Hakala oli osallistunut Vironmäen palkkaamiseen.

Arto Merisalon kertoman mukaan hän ja Pauli Hakala olivat yhtiöitä perustettaessa sopineet, että Pauli Hakala edustaa Pasi Hakalaa ja Arto Merisalo Aija Merisaloa ja valvovat heidän etujaan liiketoiminnassa. Arto Merisalo oli johtanut operatiivista toimintaa, asiakassuhteita ja kaupankäyntiä ja Pauli Hakala toisaalta hallintoa. Pauli Hakala oli ollut yhteydessä lähes päivittäin omistajatahojen puolesta Vironmäkeen. Yhtiön operatiiviseen johtoon olivat kuuluneet Arto Merisalo, Pauli Hakala, Lindén ja Yli-Saunamäki, jotka olivat olleet tiiviisti yhteydessä toisiinsa päivittäin. Operatiivinen johto oli päättänyt liiketoimintaan liittyvistä asioista. Arto Merisalo oli tiedustellut Pauli Hakalan kantaa vähäisissäkin kysymyksissä, jotta Pasi Hakala oli otettu huomioon päätöksenteossa.

Gröhnin kertoman mukaan Pauli Hakala oli laatinut hankelaskelmat sekä hän oli osallistunut kutsuttuna hallituksen kokouksiin.

Pasi Hakalan kertoman mukaan hän oli ryhtynyt hallituksen jäseneksi, koska Pauli Hakalan luottotietojen menetys oli estänyt tämän hallituksen jäsenyyden ja toisaalta tarkoituksena oli ollut siirtää Pauli Hakalan osaamista Pasi Hakalalle.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan Pauli Hakala oli Arto Merisalon ohella ylläpitänyt maksamattomista maksuista laadittua listaa.

Ulla Auranen oli saanut kirjanpitoon liittyviä ohjeita alkuvaiheessa muun

muassa Pauli Hakalalta.

Sulinin kertoman mukaan hankelaskelmia tehnyt Pauli Hakala oli saanut hanketiedot Arto Merisalolta ja laatinut laskelmat niiden pohjalta. Sulinin kertomasta on käynyt ilmi, että Sulinin yhtiöiden saneeraukseen liittyvää laajaa tehtäväkuvausta suunniteltaessa Pauli Hakala oli osallistunut neuvotteluihin. Sulin oli myös keskustellut yhtiön pitkäaikaisesta velkaantumuksesta Pauli Hakalan kanssa ja käynyt yhdessä Pauli Hakalan kanssa erään ulkopuolisen tahon kanssa neuvotteluja lyhytaikaisesta rahoituksesta. Sulinin käsityksen mukaan Pauli Hakala ei ollut käyttänyt itsenäistä päätösvaltaa Nova-yhtiöissä.

Vironmäen kertoman mukaan Pauli Hakalan liiketoimintakielto oli tosiasiallisesti estänyt hänen toimintansa muodollisessa asemassa yhtiössä. Vironmäki oli raportoinut kaikki talousasiat Arto Merisalon ohella Pauli Hakalalle ja Arto Merisalo ja Pauli Hakala olivat päättäneet muun muassa laskujen maksujärjestyksestä. Viikkoraportti eli ns. akuutilista kassatilanteesta, erääntyneistä veloista ja niiden maksamisen kiireellisyydestä oli jaettu Arto Merisalon ohella Pauli Hakalalle. Edelleen Pauli Hakala oli saanut käyttöönsä hallitusten jäsenten ohella kuukausiraportin, joka oli sisältänyt kirjanpidon tuloslaskelman ja tiedot ostoreskontrasta ja muista veloista ja niiden erääntyneisyydestä. Pauli Hakala oli saanut tiedon myös tilintarkastuskertomuksista. Pauli Hakala oli ilmoittanut Arto Merisalon ohella tiedot keskeneräisistä hankkeista ja neuvotellut niiden valmiusasteeseen ja kirjanpitoon kirjaamiseen liittyvistä kysymyksistä. Vironmäen havaintojen mukaan Yli-Saunamäki oli kieltänyt tekemästä tilisiirtoja Hakaloille toukokuun 2008 hallituksen kokouksen päätöksen jälkeen. Toimitusjohtaja Yli-Saunamäen kielto ei ollut kuitenkaan estänyt yhtiön varojen siirtymistä tämänkin jälkeen Pauli Hakalan käyttöön. Niin ikään Pauli Hakala oli muiden yhtiön päättäjien kanssa osallistunut 30.5.2008 pidettyyn kriisikokoukseen.

Johtopäätökset Pauli Hakalan vastuuasemasta

Pauli Hakala on yhdessä Arto Merisalon kanssa perustanut NG:n. Yhtiön liiketoiminta on Arto Merisalon ammattitaidon ohella huomattavassa määrin perustunut Pauli Hakalan kiinteistöalan osaamiseen. Pauli Hakalan, Pasi Hakalan, Arto Merisalon ja Vironmäen kertomuksilla on osoitettu, että Pauli Hakala ei ollut voinut maksuhäiriömerkintöjen ja sittemmin myös liiketoimintakiellon johdosta ryhtyä hallituksen jäseneksi.

Riidatonta on, että Pauli Hakala oli osallistunut hallitustyöskentelyyn erikseen kutsuttuna henkilönä.

Arto Merisalon kertomaa Pauli Hakalan kuulumisesta yhtiön operatiiviseen johtoon on pidettävä uskottavana ottaen huomioon Pauli Hakalalle suunnattu laaja yhtiön taloudellista tilaa koskeva raportointi, joka on ylittänyt jopa eräiden hallitusten jäsenten saaman raportoinnin. Vironmäen ja osin Pauli Hakalan kertomuksella on osoitettu, että Pauli Hakalaa oli raportoitu yhtiön taloudellisesta tilanteesta ajantasaisesti ja muun muassa niin kutsuttu akuutilista maksamattomista laskuista oli toimitettu Arto Merisalon ohella Pauli Hakalalle. Pauli Hakala oli niin

ikään osallistunut yhtiössä jatkuvasti kasvavan ongelman eli viivästyneiden maksujen järjestelyyn yritystoiminnan jatkumisen turvaamiseksi.

Sulinin kertomuksella on edelleen osoitettu, että Pauli Hakala oli osallistunut Sulinin palkkauksen yhteydessä käytyihin neuvotteluihin yritystoiminnan saneerauksesta sekä osallistunut erääseen rahoitusneuvotteluun.

Riidatonta vielä on, että Pauli Hakala oli erittäin huomattavassa määrin käyttänyt yhtiön varoja omiin tarkoituksiinsa, mistä ovat osoituksena merkittävät lähipiirilainat syytteessä selostetuin tavoin.

Esitetyn todistelun perusteella on selvää, että Pauli Hakala on käyttänyt NG:ssä tosiasiallista päätösvaltaa. Tätä ilmentävät Pauli Hakalan osallistuminen hallituksen kokouksiin, kuuluminen operatiiviseen sisäpiiriin, hänen keskeinen asemansa kriisiyhtiön talouden hallinnoimisessa sekä yhtiön toiminnan kannalta keskeisten kiinteistökehityshankkeiden laskelmien laatimisessa ja hankkeiden valmiusasteen määrittämisessä kirjanpitoa varten. Pauli Hakalan mahdollisuus käyttää yhtiön varoja omiin tarkoituksiin osoittaa osaltaan varsin selvästi, että kysymyksessä ei ole ollut työntekijään rinnasteisessa asemassa olleesta henkilöstä.

Pauli Hakalan vankeusrangaistus ajalla 1.11.2006-31.7.2007 ei anna aihetta arvioida yllä tehtyä johtopäätöstä toisin, koska Pauli Hakalalle myönnetty siviilityölupa sekä 11.6.2007 alkanut koevapaus olivat mahdollistaneet käytännössä toiminnan yhtiön päätösvallan käyttäjänä.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala ja Aija Merisalo

Riidatonta on, että Gröhn, Pasi Hakala ja Aija Merisalo olivat olleet NG:n ja NKK:n hallituksen jäseniä syytteestä ilmenevät ajankohdat.

Riidanalaiasta on edellä mainittujen vastaajien osalta heidän vastuunsa hallituksen jäsenenä/puheenjohtajana yhtiöiden toiminnasta. Vastaajat ovat vedonneet siihen, että päätösvaltaa yhtiöissä oli käyttänyt Arto Merisalo. Kaikkia päätöksiä ei ollut tuotu hallituksen päätettäväksi, vaan tieto oli saatu vasta jälkikäteen, jolloin vaikutusmahdollisuutta ei enää ollut ollut. Toisaalta Pasi Hakala on tuonut esiin, ettei hän ollut myöskään toiminut isänsä Pauli Hakalan bulvaanina.

Osakeyhtiölain 1.9.2006 voimaan tulleen osakeyhtiölain (2006/624) 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Säännös vastaa sisällöllisesti aikaisemmin voimassa olleen osakeyhtiölain 8 luvun 6 §:n 1 momentin (1978/734) säännöstä. Yhtiön hallinnosta huolehtiminen ja yhtiön toiminnan asianmukainen järjestäminen on määritelty hallituksen yleistoimivallaksi. Hallituksen niin sanottu valvontavastuu tarkoittaa muun ohessa velvollisuutta jatkuvasti seurata ja arvioida yhtiön taloudellista asemaa sekä huolehtia tätä arviointia koskevan raportoinnin järjestämisestä.

Taloudellisen aseman raportointi oli NG:ssä ja NKK:ssa järjestetty asianmukaisesti ja vastaajat olivat olleet yhtiöiden taloudellisesta tilanteesta ja velkaantuneisuudesta tietoisia lähes reaaliaikaisesti.

Hallituksen jäsenen valvontavastuuta ei voida esimerkiksi sopimuksinkaan (KKO 2001:85) siirtää muille toimijoille. Se seikka, että hallituksen jäsenet eivät ole halunneet puuttua yhtiön talouden hoitoon ja toteuttaa valvontavastuutaan ei poista tai vähennä lain nojalla hallituksen jäsenelle/puheenjohtajalle kuuluvaa vastuuta.

Velallisen epärehellisyyteen voi syyllistyä tekijänä vain velallinen tai velallisen puolesta toiminut henkilö. Velallisen puolesta toimineen vastuuseen asettamisen lähtökohtana on muodollinen vastuuasema. Osakeyhtiössä muun muassa hallituksen jäsen voi joutua tekijävastuuseen yhtiön toiminnassa tehdystä velallisen rikoksesta.

Gröhn ja Pasi Hakala hallituksen jäseninä sekä Aija Merisalo hallituksen puheenjohtajana ovat siten tekijöinä vastuussa yhtiöiden toiminnassa tehdyistä velallisen rikoksista.

Pentti Lindén

Kaupparekisteritietojen mukaan Lindén oli valittu NG:n toimitusjohtajaksi 1.5.2006 lukien ja hän oli eronnut 30.4.2008.

Lindén on vastuuajansa pituuden osalta vedonnut siihen, että talous- ja hallintoasiat olivat siirtyneet pois hänen vastuultaan viimeistään 1.2.2008 lukien ja käytännössä 28.1.2008 hallituksen päätöksestä lukien. Lindénillä ei ollut ollut tosiasiallista päätösvaltaa mainitun ajankohdan jälkeen, vaikka muodollinen toimitusjohtajuus olikin jatkunut 30.4.2008 saakka.

NG:n hallitus oli 28.1.2008 päättänyt vapauttaa Lindénin toimitusjohtajan tehtävästään. Aija Merisalo oli valtuutettu neuvottelemaan ehdot Lindénin kanssa. NG:n hallitus oli 31.3.2008 vahvistanut sopimuksen, jonka mukaan Lindénin toimitusjohtajuus päättyy 30.4.2008.

Lindénin toimitusjohtajuus ja vastuuasema oli siten päättynyt yllä todetuin tavoin 30.4.2008.

Osakeyhtiölain (2006/624) 6 luvun 17 §:n nojalla toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajalle kuuluvat kaikki yhtiön juoksevaan hallintoon kuuluvat operatiiviseksi määritettävät tehtävät, jotka eivät kuulu hallituksen tehtäviin ja jollei hallituksen antamista ohjeista ja määräyksistä muut johdu. Juoksevan hallinnon ulkopuolelle kuuluvat sellaiset asiat, joissa on kysymys yhtiön toiminnan huomattavasta laajentamisesta tai supistamisesta taikka organisaation olennaisesta muuttamisesta. Toimitusjohtaja vastaa myös hallituksen päätösten täytäntöönpanosta.

Osakeyhtiössä toimitusjohtaja voi hallituksen jäsenen ohella joutua tekijävastuuseen yhtiön toiminnassa tehdystä velallisen rikoksesta.

Lindén on siten ollut toimitusjohtajan asemassa tekijänä vastuussa yhtiöiden toiminnassa tehdyistä velallisen rikoksista.

Tapani Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäki oli ollut NG:n hallituksen jäsen 24.10.2006 lukien sekä toimitusjohtaja 1.5.2008 lukien.

Yli-Saunamäki on vedonnut siihen, että hänet oli palkattu ainoastaan vaikuttamaan yhteiskuntasuhteisiin. Talousasiat eivät olleet olleet hänen vastuulla.

Yli-Saunamäki on yllä hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan vastuusta lausutuun perusteiden mukaan ollut tekijänä vastuussa yhtiön toiminnassa tehdystä velallisen rikoksesta.

Maksukyvyttömyys

Takaisinsaantilain 4 § mukaan maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Oikeuskäytännössä (KKO 2004:46 ja 1998:110) rikoslain 39 luvun 1 §:ssä tarkoitettua maksukyvyttömyyttä on tulkittu takaisinsaantilain määritelmäsäännöstä vastaavalla tavalla.

Maksukyvyttömyyden on vakiintuneesti katsottu tarkoittavan kyvyttömyyttä maksaa erääntyneitä velvoitteita kohtuullisessa ajassa ja tämän tilan tiettyä ajallista pysyvyyttä siten, ettei kysymyksessä ole ainoastaan tilapäinen häiriö. Siten pelkkä käteisvarojen puute ei ole välttämättä riittävä osoitus maksukyvyttömyydestä, jos velallinen kykenisi varsin nopeasti suoriutumaan velvoitteistaan esimerkiksi omaisuuttaan myymällä vaarantamatta muiden velvoitteiden suorittamista. Maksamatta jääviltä erääntyneiltä veloilta vaaditaan myös tiettyä olennaisuutta (KKO 2004:46, Koponen: Talousrikokset 2007 s. 122, Nuutila & Hakamies s. 1067 teoksessa Rikosoikeus 2009).

Lainvalmistelutöiden (HE 53/2002 s. 39) mukaan maksukyvyttömyys saatetaan aiheuttaa yhdellä varallisuuden siirroilla. Yleisempää on kuitenkin se, että varallisuussiirtoja on useampia, eikä maksukyvyttömyydelle ole aina helppoa osoittaa tiettyä syntyhetkeä. Näissä tapauksissa maksukyvyttömyystunnusmerkin täyttymiseen riittää, että voidaan osoittaa varallisuussiirtojen yhdessä aiheuttaneen maksukyvyttömyyden. Maksukyvyttömyys voi syntyä myös jonkin aikaa sen jälkeen, kun velallinen on ryhtynyt varallisuuttaan vähentäviin toimiin.

Tunnusmerkistön täyttymiseen riittää, että maksukyvyttömyys aiheutuu tietystä menettelystä vasta myöhemmin tulevaisuudessa. Tekijän menettelyn ei myöskään tarvitse olla maksukyvyttömyyden ainoa syy, kunhan se on osaltaan vaikuttanut maksukyvyttömyyden aiheutumiseen. Maksukyvyttömyys saattaa realisoitua vasta pitkän ajan kuluttua luovutustoimesta. Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että useampienkin vuosien kuluttua realisoitunut maksukyvyttömyys on voinut olla tekohetkellä tunnusmerkistön edellyttämien tavoin ennakoitavissa (Koponen 2007, s. 125-128).

NG on asetettu konkurssiin verottajan hakemuksesta 15.6.2009. Tuolloin yhtiön varat ovat olleet 28.661,07 euroa ja velat 6.930.809,24 euroa.

Tuokko tilintarkastus Oy:n laatima erityistarkastus ja todistaja Suontaustan kertomus

KHT Seppo Suontausta on laatinut konkurssiasiamiehen toimeksiannosta NG:n tilien ja hallinnon erityistarkastuksen, joka on päivätty 21.9.2009. Sen tarkoituksena oli ollut selvittää yhtiön toimintaa ennen konkurssia, sen varojen käyttöä ja kulurakennetta sekä velkojien oikeuksien mahdollisia loukkauksia ja takaisinsaanti- tai rikosperusteisia kanneperusteita. Suontausta on käräjäoikeudessa kuultuna vahvistanut kirjallisena todisteena olevan erityistarkastuskertomuksen vastaavan edelleen hänen käsityksiään.

Suontaustan tarkastushavaintojen mukaan vuosien 2005-2007 tilinpäätökset eivät olleet antaneet oikeita ja riittäviä tietoja NG:n toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätöksiin oli sisällytynyt virheellisyyksiä, joiden poistamisen jälkeen oikaistut tilinpäätösluvut osoittivat NG:n toiminnan tosiasiasa olleen tappiollista ja oman pääoma negatiivinen 31.12.2005 päättyneestä tilikaudesta alkaen.

Erytistarkastuksessa tilinpäätöksiä oli oikaistu keskeneräisiin töihin kohdistuvien välityspalkkioiden, Vepsäläisen vuokravastuiden, Lindénin bonuspalkkioiden sekä Nova Kiinteistöt Oy:n osakkeiden ja saatavan arvonalennusten osalta.

Oikaisussa oli noudatettu varovaisuusperiaatetta ja korjauksia olisi voinut tehdä perustellusti enemmänkin. Esimerkiksi vuoden 2007 liikevaihtoon kirjattuja toteutumattomia hankkeita määrältään 700.000 euroa ei ollut oikaistu. Lisäksi keskeneräisiin hankkeisiin liittyvät alv-velat puuttuivat oikaisuista. Niiden määrä vuoden 2006 tilinpäätöksessä olisi ollut noin 161.000 euroa ja vuoden 2007 tilinpäätöksessä noin 578.000 euroa. Oikaisussa ei myöskään ollut huomioitu Lindénin palkkioiden sivukuluja.

Suontausta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että 15.6.2009 päättyneellä tilikaudella ulkopuolisten palvelujen määrä oli kasvanut 1,2 miljoonasta eurosta 1,9 miljoonaan euroon edelliseen tilikauteen verrattuna, vaikka liikevaihto oli samanaikaisesti supistunut 6,1 miljoonasta eurosta 1,6 miljoonaan euroon. Tämä viittasi siihen, että kirjanpidossa oli mahdollisesti ollut muitakin jaksotusvirheitä.

Taloudellisen tilan kehittyminen

Yhtiön suhteellinen kannattavuus oli ollut huono ja heikentynyt tilikausittain. Käyttökate oli laskenut prosentista 10 prosenttiin laskettuna oikaisemattomien tilinpäätöslukujenkin perusteella. Lasku oli ollut merkittävä.

Taseasemaa kuvaava omavaraisuusaste oli ollut jokaisella tilikaudella alle 10 prosenttia, mitä voitiin pitää heikkona. Vuoden 2006

oikaisemattomasta tilinpäätöksestä laskettuna se oli ollut 3,5 prosenttia ja vuonna 2007 5,6 prosenttia. Tutkimusten mukaan omavaraisuusaste ennustaa parhaiten maksukyvyttömyyttä. Yhtiö on kriisitilassa jos omavaraisuusaste on alle 10 prosenttia.

Taseen vastattavaa -puolella oli ollut omaa pääomaa enimmillään vuoden 2007 tilinpäätöksessä 293.000 euroa ja sitä vastaan velkaa oli ollut noin 5 miljoonaa euroa, josta puolet oli ollut velkaa konserniyhtiöille ja puolet ulkopuolisille sisältäen ostovelkoja 1,1 miljoonaa euroa.

Suontaustan käsityksen mukaan yhtiön taseessa ei ollut ollut ansaintapotentialiaa eikä puskuria velkojen maksuun. Varat olivat muodostuneet osamaksulla hankituista autoista, saman konsernin yhtiöiltä olevista saamisista sekä näiden osakkeista. Tytäryhtiöt eivät olisi pystyneet maksamaan lainojaan takaisin ja niiden osakkeissa oli yliarvostusta. Yhtiön toiminta oli ollut tappiollista ja se oli tosiasiallisesti velkaantunut koko ajan lisää.

Yhtiön oma pääoma on tosiasiallisesti menetetty viimeistään 31.12.2005.

Maksuvalmius ja maksukyvyttömyys

Suontausta oli arvioinut yhtiön maksuvalmiutta vertaamalla pääkirjan kuukausisaldoista laskettuja likvidien varojen ja lyhytaikaisten velkojen suhteen kehittymistä. Hän oli huomionnut varoina myyntisaatavat, alv-saatavat sekä pankkitilien varat ja velkoina ostovelat sekä ennakonpidätys- sotu- ja alv-velat. Näiden erotus oli ollut negatiivinen vuoden 2006 alusta lukien, mikä tarkoitti, että lyhytaikaiset velat olivat olleet lyhytaikaisia varoja suuremmat. Erotus oli vaihdellut -500.000 euron molemmin puolin kesäkuuhun 2007 saakka, jonka jälkeen erotus oli ollut kesäkuuhun 2008 saakka -1-1,5 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen velat oli kasvaneet lähes 2 miljoonaa euroa varoja suuremmiksi.

Erityistarkastuskertomuksesta käy ilmi, että NG:llä oli ollut säännönmukaisesti merkittäviä vaikeuksia suorittaa velkojaan niiden erääntyessä ainakin 31.12.2005 päättyneestä tilikaudesta lähtien. Viivästyksiä verojen maksuissa oli ollut jo tilikaudella 2004. Verottajan maksuunpanopäätösten perusteella työnantajasuoritusten ja arvonnisäveron maksu oli laiminlyöty toistuvasti tai maksettu vasta maksuunpanopäätösten jälkeen. NG oli maksanut sanottuja veroja 16.3.2005 Helsingin ulosottovirastolle yhteensä yli 28.000 euroa. NG oli tehnyt verottajan kanssa maksusuunnitelmia verovelosta 21.4.2006, 21.9.2006 ja 23.7.2007.

NG:lle oli aiheutunut korkokuluja verovelosta, veronkorotuksia sekä muita rahoitus- ja viivästyskuluja vuonna 2006 yhteensä 37.000 euroa, vuonna 2007 yhteensä 67.000 euroa ja 15.6.2009 päättyneellä tilikaudella yhteensä 100.000 euroa.

Tilinpäätöksissä olleista ostovelosta oli tilinpäätöshetkenä vuodesta 2005 alkaen toiminnan loppuun saakka ollut erääntyneenä 50-99 prosenttia.

Eriyistarkastuksessa on todettu, että NG oli käyttänyt rahaa poikkeuksellisen paljon sellaisiin tarkoituksiin, joiden liittymistä yhtiön liiketoimintaan ei ollut voitu varmentaa. Tällaisia olivat olleet muun muassa runsaat edustus-, ravintola- ja muut kestituskulut henkilöille, joiden liittymistä yhtiön liiketoimintaan ei ollut voitu todeta, edustusluontoiset matkakulut, ilmoitus-, tuki- ja mainontakulut sekä huomattavat kannatusjäsenmaksut poliittisille ym. järjestöille. Yhtiön johdolle maksetut palkat ja palkkiot sekä luontaisedut olivat olleet yhtiön taloudelliseen tilaan nähden hyvin merkittäviä. Lisäksi on kiinnitetty huomiota merkittäviin lähipiirilainoihin yhtiön johdolle. Yhtiön kassavirta ei ollut mahdollistanut sanotun kaltaista rahankäyttöä ilman merkittävää lisävelkaantumista.

Suontaustan käsityksen mukaan poikkeuksellisilla kuluilla ja rahojen sitoutumisella lähipiirilainoihin oli ollut merkittävä yhteys maksukyvyyn jatkuvaan heikentymiseen.

Ottaen huomioon NG:n toiminnan tosiasiallinen tappiollisuus, lyhytaikaisten velkojen enemmyys verrattuna likvideihin ja nopeasti rahaksi muuttuviin varoihin, yhtiön maksuvaikeudet, erääntyneiden ostovelkojen osuus kaikista ostovelvoista ja yhtiön varojen koostumus oli NG erityistarkastuksen kokonaisarvion mukaan tullut maksukyvyttömäksi takaisinsaantilain tarkoittamassa merkityksessä viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella.

Muu henkilötodistelu

Yli-Saunamäki ja Arto Merisalo ovat kertoneet, että Yli-Saunamäki oli toukokuussa 2008 lainannut Arto Merisalolle 540.000 euroa. Rahat oli käytetty Merisalojen lähipiirilainojen maksuun NG:lle. Yhtiö oli maksanut saamillaan varoilla verovelkansa.

Yli-Saunamäki oli lisäksi lainannut NG:lle 5.9.2008 300.000 euroa yhtiön akuuttiin rahantarpeeseen, joka oli johtunut Vepsäläisen vuokravastuista. Yli-Saunamäki oli vielä lainannut NG:lle vuonna 2007 ja 2008 keväällä rahoja palkkojen maksua varten 40.000 ja 60.000 euroa.

Kinnunen on kertonut, että hän oli Arto Merisalon pyynnöstä aloittanut NG:n toimitusjohtajana 3.1.2005. Hän oli eronnut tehtävästä 24.1.2005.

Kinnunen oli havainnut, että yhtiön maksuvalmius oli ollut erittäin heikko ja sillä oli ollut huomattavia vero- ja työnantajamaksuvelkoja. Yhtiön taseessa oli ollut epävarmoja saatavia lähipiiriltä ja oma pääoma oli menetetty. Kyseessä oli ollut kriisiyhtiö.

Kinnunen oli hallituksille sekä Arto Merisalolle ja Pauli Hakalalle antamissaan raporteissa 19.1.2005 ja 24.1.2005 selostanut vallitsevan tilanteen ja esittänyt toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi. Kinnunen oli ehdottanut hankintojen jäädyttämistä, puuttumista kulurakenteeseen sekä kassatilanteen saattamista kuntoon. Yhtiön päättäjien asenne ei ollut tyydyttänyt Kinnusta ja hän oli eronnut.

Sulin oli tullut NKK:n palvelukseen marraskuussa 2007

kiinteistökehitysjohtajaksi ja vuoden 2008 alkupuolelta NG:n varatoimitusjohtajaksi. Sulin oli irtisanonut sopimuksen 30.8.2008. Sulinin tehtävänä oli ollut muun muassa käyttöpääomarahoituksen hankkiminen sekä taloushallinnon uudelleen järjestäminen.

Yhtiön taloudellinen tilanne oli lähtenyt heikkenemään Sulinin käsityksen mukaan loppukevästä tai alkukesästä 2008. Mahdollista tosin oli, että hän oli tuolloin tullut aikaisempaa paremmin tietoiseksi yhtiön vastuista ja niiden hoitamistavasta. Vuoden 2007 osalta Sulinilla ei ollut tarkkaa kuvaa muutoin kuin että hänen oma palkkionsa oli maksettu myöhässä.

Velkapatjan kasvaminen loppukevästä oli ollut huolestuttavaa. Velkapatja oli ollut pitkäaikainen suuruudeltaan pahimmillaan yli 2.000.000 euroa. Pitkäaikaisimmat velat olivat olleet esim. vuokrat ja vuokrat. Sulin oli pitänyt ongelmaa pysyvänä eikä tuloilla ollut kyetty maksamaan velkaa pois.

Yhtiön kulurakenne oli ollut erittäin raskas ja yhtiöllä oli ollut velkoja eri tahoille liikevaihtoon nähden varsin huomattava määrä. Autokanta oli ollut huomattavasti yli sen, mitä liikevaihto olisi antanut myöten ja markkinointi- ja myyntikulut olivat olleet poikkeuksellisen suuret, hyväksyttävään tasoon nähden noin 10 -kertaiset. Palkat ja palkkiot olivat niin ikään olleet suhteettomia hankkeisiin nähden.

Sulin oli käynyt rahoitusneuvotteluja keväällä 2008 sekä Nordean että Handelsbankenin kanssa. Nordea oli laatinut NG:n tilinpäätösanalyysin, jonka mukaan tulos oli ollut heikkoakin huonompi. Rahoitusneuvottelut Nordean, Handelsbankenin ja Osuuspankin kanssa olivat päättyneet tuloksettomina. Mahdollisuudet ulkopuoliseen rahoitukseen olivat siten olleet heikot ilman merkittäviä vakuuksia. Rahoitusta oli saatu Tokmannilta ja Okalta. Tokmannilta saatiin 100.000 euroa ennakkomaksuja ennen kesälomia 2008 akuuttiin rahantarpeeseen.

Kesällä 2008 Sulin oli todennut Vironmäelle, että yhtiöt olisi asetettava likviditeettikonkurssiin. Velkojien kanssa oli pitänyt neuvotella maksuajoista ja lyhennyssuunnitelmista. Erityisesti verottajan ja eläkeyhtiöiden kanssa oli käyty neuvotteluja. Toukokuussa/kesäkuussa 2008 kyse oli ollut erääntyneistä erittäin merkittävistä veloista. Verovelat oli maksettu toukokuun 2008 lopussa. Alv-velka oli kuitenkin jäänyt ja Sulin oli neuvotellut sen maksuun lisäaikaa 2 viikkoa. Jos velkojat olisivat vaatineet velat maksettaviksi aikataulussa yhtiöt olisivat joutuneet konkurssiin.

Vironmäki on kertonut, että vaikka NG:n taloudellinen tila oli ajoittain ollut hyvä maksamattomia erääntyneitä laskuja oli koko ajan ollut. Verovelat jäivät yleensä maksamatta eräpäivinä ja niistä tehtiin maksusuunnitelmia, koska kassassa ei ollut rahaa. Normaali käytäntö oli ollut, että verot maksettiin vasta maksuhuomautusten jälkeen. Tietyt asiat kuten palkat oli priorisoitu samoin kuin luottokorttimaksut ja autot sekä vuokrat. Myös vaalirahoitusta oli priorisoitu. Arto Merisalo ja myös Pauli Hakala olivat antaneet ohjeita siitä, mitkä laskut maksetaan ensin, kun rahaa oli tullut. Tuleva raha ei aina ollut riittänyt kaikkiin priorisoituihin laskuihin ja oli tarvittu lämpimänpriorisointia. Myös tratat ja

haastehakemukset oli pitänyt hoitaa ennen protestia ja tuomioita. Maksuhuomautuksiin ei useinkaan ollut reagoitu ennen tratan tuloa. Vironmäki oli työskennellyt aikaisemmin pitkään perintätoimistossa ja oli sen vuoksi kyennyt hoitamaan trattoja, haasteita ym.

Kakkonen on kertonut, että SLK oli lainannut 3.7. 2007 NKK:lle 600.000 euroa käyttöpääoman rahoittamiseen. Kakkosen mukaan Nova oli kärsinyt kroonisesta rahapulasta. Laina oli sopimusehtojen mukaan vaadittaessa maksettava.

Sukari on kertonut, että hän oli usein joutunut maksamaan NG:lle ennakkoa ja etupainotteisia maksuja hankkeista. Menettely oli muodostunut tavaksi rahapulasta johtuen.

Jorma Tamminen on kertonut toimineensa Oka Oy:n toimitusjohtajana. Oka Oy:llä oli ollut yhteistyötä NG:n kanssa vuosina 2006-2009. Vuosi 2007 oli ollut alalla huippuvuosi. Nova-yhtiöille oli ollut tyypillistä, että he olivat olleet jatkuvasti pyytämässä rahaa isoja summia sellaisista projekteista, jotka eivät vielä olleet olleet maalissa. He olivat tarvinneet jatkuvasti rahaa laskujensa ja palkkojen maksuun ja olivat pyytäneet Okalta sitä varten ennakkoa. Oka Oy oli maksanut Novalle säännöllisesti silloin tällöin ennakkoa.

Arto Autio ja Lauri Hassinen ovat kertoneet toimineensa Comreal Oy:ssä, joka oli hoitanut toimitila- ja kiinteistövälitystä. Vuosina 2006-7 hintakehitys oli ollut huipussaan ja markkinoilla oli ollut ulkomaisia sijoittajia. Ala oli alkanut hiljentyä keväällä 2008 ja syksyllä kaupankäynti oli pysähtynyt.

Salon on koulutukseltaan ekonomi ja KHT. Hänellä on 30 vuoden kokemus tilintarkastustehtävistä. Vuodesta 2003 alkaen hän on työskennellyt Tilitieto Audit Oy:n toimitusjohtajana ja tilintarkastajana.

Salon on kysyttäessä ilmoittanut olleensa NG:n kaupparekisteriin merkitty tilintarkastaja vuosina 14.11.2003-24.4.2005. Hän ei ollut kuitenkaan suorittanut tilintarkastusta. Hän oli ainoastaan käynyt keskusteluja tilikauden aikana. Salon on myöntänyt, että hänen olisi pitänyt tuoda esille tämä seikka lausunnossaan.

Salon oli yhdessä vetämänsä työryhmän kanssa laatinut 4.12.2011 päivätyn lausunnon NG:n ja NKK:n asiassa Arto Merisaloon puolustajan asianajaja Vennon toimeksiannosta. Salolla oli ollut käytettävissään yhtiöiden tilinpäätökset tilikausilta 2004-2007, tuloslaskelma ja tase 1.1.2008-15.6.2009, hallinto- ja sopimusaineistoa, hallituksen, johtoryhmän ja yhtiökokousten pöytäkirjat vuosilta 2006-2009, tilintarkastuskertomukset ja -pöytäkirjat, Tuokko Tilintarkastus Oy:n laatima erityistilintarkastuskertomus liitteineen sekä muuta hallintomateriaalia. Hän oli saanut materiaalia konkurssipesiltä, vastaajien avustajilta sekä Arto Merisalolta. Lausuntoa varten Salon oli tavannut Arto Merisaloa ja Lindeniä avustajineen noin 10-20 tunnin ajan. Lisäksi muut työryhmän jäsenet olivat tavanneet yhtiöiden edustajia.

Salon on ilmoittanut uudistavansa lausuntonsa sisällön. Sen lisäksi

hänen käsityksensä mukaan tarkastelussa olisi tullut ottaa huomioon Arkkitehtitoimisto VG Group Oy:n vaikutus konsernin omaan pääomaan. VG-Group Oy:n tilinpäätöksissä oli tehty jaksotusvirhe, mikä vaikutus vuoden 2008 tilinpäätökseen olisi ollut suuruudeltaan noin 0,5 miljoonaa euroa.

NG:n konsernissa yhtiöiden kassavaroja oli käytetty kuten yhtiöillä olisi ollut konsernikassa maksamalla laskuja sen yhtiön tililtä, jolla oli ollut varoja. Konserniympäristössä maksukyvyttömyyttä pitäisi tarkastella Salon käsityksen mukaan kokonaistarkasteluna, jossa otetaan huomioon kunkin yhtiön tulos- sekä rahoitusmahdollisuudet. Nova-yhtiöitä olisi pitänyt tarkastella erityisesti oman pääoman osalta konsernina. Konsernin oma pääoma oli keskeisessä merkityksessä kun arvioitiin maksukyvyttömyyden ajankohtaa.

Konserniyhtiöiden maksukykyä tuli arvioida kokonaistarkastelun perusteella, johon sisältyi ennuste tulevista kassavirroista ja luotonsaantimahdollisuuksista. Mikäli yhtiöllä oli odotettavissa suuria maksueriä ei se ollut maksukyvytön, vaikka sillä olisi erääntyneitä laskuja. Pysyvä maksukyvyttömyys tarkoitti sitä, että yritys oli pysyvästi lopettanut maksunsa. Laskujen maksaminen viiveellä ei osoittanut maksukyvyttömyyttä. Vuosien 2006 ja 2007 tilinpäätöksissä ostoreskontroissa olleet velat oli lähes kaikki maksettu seuraavan vuoden alkupuolella.

Salon käsityksen mukaan NG ja NKK olivat tulleet maksukyvyttömiksi vuoden 2008 kesällä tai alkusyksyllä, jolloin yhtiöiden kassavirta oli romahtanut ja velkaantuminen oli lisääntynyt kansainvälisen rahoituskriisin seurauksena.

Suontaustan selvityksessä ei ollut esitetty arvioita tulevista tuotoista, vaikka yhtiöillä oli ollut 2009 noin 14 miljoonan euron suuruinen projektikanta. Salo ei ollut tutustunut kaikkien projektien konkreettisuuteen. Hän oli saanut tiedot Pauli Hakalalta hankelaskelmista. Tietoja oli lisäksi täydennetty joidenkin henkilöiden taholta.

Johtopäätökset

Käräjäoikeus pitää Suontaustan laatimaa erityistilintarkastuskertomusta ja sen johtopäätöksiä maksukyvyttömyyden syistä ja ajankohdasta luotettavina. Johtopäätöksissä on otettu huomioon NG:n toiminnan tosiasiallinen tappiollisuus, lyhytaikaisten velkojen enemmyys verrattuna likvideihin ja nopeasti rahaksi muuttuviin varoihin, yhtiön maksuvaikeudet, erääntyneiden ostovelkojen osuus kaikista ostovelloista sekä yhtiön varojen koostumus. Kokonaisarvion mukaan NG on tullut maksukyvyttömäksi takaisinsaantilain tarkoittamassa merkityksessä viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella.

Todistajien kertomukset NG:n maksuvalmiudesta ja velkaantumisesta sekä maksukäyttäytymisestä tukevat erityistilintarkastuksen havaintoja. Kinnunen oli jo vuoden 2005 alussa todennut NG:n kriisiyhtiöksi. Vironmäki on kertonut maksukäyttäytymisestä ja laskujen jatkuvasta

priorisointitarpeesta.

NG oli joutunut lainaamaan rahaa muun muassa Yli-Saunamäeltä verojen ja palkkojen maksuun. Verojen osalta oli jouduttu tekemään useita maksusuunnitelmia ja liikekumppaneilta pyytämään ennakkomaksuja ja lainaa. Kakkonen ja Sukari sekä Oka Oy olivat maksaneet hankkeista ennakkoja ja antaneet lainaa yhtiön krooniseen rahapulaan. Näitä rahoitustapoja ei voida pitää tavanomaisina. Sulin oli käynyt keväällä 2008 pankkien kanssa lainaneuvotteluja, jotka olivat kuitenkin päättyneet tuloksettomina NG:n taloudellisen tilanteen vuoksi. Verojen osalta yhtiölle oli aiheutunut huomattavia viivästysseuraamuksia.

Oikeuskirjallisuudessa (Frände ym. Keskeiset rikokset 2010 s.536: Kähkönen 1998 s. 78-103) maksukyvyttömyyttä edeltävä maksuvaikeustilanne on määritelty 'maksujen kasautumiseksi' tai 'maksuvalmiuskriisiksi'. Tällöin velallisella on niin paljon maksuja, että hän ei selviydy niistä normaalisti, mutta likviditeettikriisiä voidaan pitää vielä satunnaisena tai tilapäisenä. Maksuvalmiuskriisi kuvaa sitä, että maksukyvyttömyyden arvioinnissa on keskeistä kassavirtojen jälkeenjääneisyys: kyse on dynaamisesta tarkastelukulmasta, mikä merkitsee sitä, että yrityksen maksuvaikeudet kasautuvat vähitellen

Yhtiön velkaantuminen on alkanut vuonna 2005. Erityistarkastuksen havaintojen mukaan sillä on ollut säännönmukaisesti merkittäviä vaikeuksia suorittaa velkojaan niiden erääntyessä ainakin 31.12.2005 päättyneestä tilikaudesta lähtien. Kun maksukriisi on jatkunut ja pahentunut käräjäoikeus katsoo, että viimeistään 31.12.2006 päättyneen tilikauden osalta voidaan todeta, ettei kyseessä ole ollut enää tilapäinen häiriö, vaan NG on ollut pysyvästi kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä.

Vastaajien puolelta on kiistetty NG:n maksukyvyttömyys 31.12.2006 ja 31.12.2007 päättyneillä tilikausilla. Tämä on perustunut siihen, että 31.12.2006 olleista erääntyneistä ostovelvoista enin osa oli maksettu pian vuodenvaihteen jälkeen kun keskeneräisistä töistä oli tuloutunut helmikuussa 2007 yli 800.000 euroa. Myös 31.12.2007 olleista erääntyneistä ostovelvoista suurin osa oli maksettu helmikuun alussa.

Lisäksi vastaajat ovat vedonneet siihen, että ostovelkoihin sisältyneet ns. vanhan reskontran ostovelat olivat olleet riitaisia, epäselviä tai perusteettomia eikä niitä tulisi huomioida yhtiön velkaantuneisuutta arvioitaessa.

Käräjäoikeus toteaa, ettei NG:n maksuvalmius ollut parantunut helmikuun 2007 huomattavasta suorituksesta huolimatta. Likvidien varojen ja lyhytaikaisten velkojen suhde oli ollut negatiivinen ja velkaantuminen oli helmikuun 2007 lopussa ylittänyt vuodenvaihteen tason. Tämä osoittaa sen, että erääntyneiden velkojen maksun johdosta uutta velkaa oli jäänyt maksamatta eikä kassavirtojen jälkeenjääneisyyttä ollut kyetty korjaamaan. Tilanne on jatkunut samankaltaisena seuraavankin vuodenvaihteen jälkeen. Lisäksi on todettava, että vastaajien tarkastelu on perustunut ainoastaan erääntyneisiin ostovelkoihin. Maksuvalmiutta arvioitaessa huomioon tulee ottaa myös

muut lyhytaikaiset velat kuten yhtiön verovelat Suontaustan laskelmien mukaisesti.

Lisäksi erityistarkastuksesta ja Suontaustan 5.1.2012 antamasta lausunnosta käy ilmi, että ostovelkojen määrä oli ajanjaksolla 31.12.2005-31.3.2008 kasvanut yli 600.000 eurolla. Tämä merkitsee sitä, että NG:n toimintaa oli rahoitettu ainakin osittain ostovelkoja kasvattamalla. Selvää on, ettei yrityksen maksukyky voi perustua jatkuvaan velkaantumiseen.

Vanhan reskontran osalta käräjäoikeus toteaa, että hallituksen kokouksessa 31.3.2008 vanhat ostolaskut on todettu erääntyneiksi ja huomioitu kokonaisvelkatilanteessa, mikä ei tue vastaajien väitettä niiden perusteettomuudesta. Velkojen perusteettomuutta ei myöskään ollut huomioitu kirjanpidossa oikaisemalla niiden arvoa. Pesänhoitaja Kokko on kertonut, että vanhaan reskontraan sisältyneitä velkoja oli joiltain osin valvottu konkurssissa. Näin ollen käräjäoikeus katsoo, ettei asiassa ole esitetty sellaista selvitystä, mikä antaisi aiheutta arvioida vanhan reskontran ostovelkoja vastaajien esittämällä tavalla.

Vastaajat ovat esittäneet käsityksensä kuten Salokin, että NG:n maksukyvyttömyys oli alkanut vasta alkusyksyllä 2008. Maksukyvyttömyyden syynä oli ollut kansainvälinen rahoituskriisi, jonka seurauksena toiminta kiinteistöalalla oli nopeasti pysähtynyt.

Käräjäoikeus toteaa, että NG:n maksuvaikeudet olivat olleet huomattavia jo vuodesta 2006 alkaen, vaikka NG:n kilpailijoina kyseisenä aikana toimineiden Hassisen ja Aution mukaan markkinatilanne tuolloin oli ollut erittäin hyvä. Myös Kakkonen ja Sukari ovat kertoneet vuosien 2006 ja 2007 olleen erittäin hyviä kiinteistöalalla. Näin ollen on selvää, ettei NG:n maksukyvyttömyyden syynä voida pitää kansainvälistä rahoituskriisiä ja sen vaikutuksia alalle vaikka se osaltaan onkin saattanut jouduttaa NG:n ajautumista konkurssiin.

Salon edustamaa konsernin kokonaistarkasteluun perustuvaa lähestymistapaa maksukyvyttömyyden arvioinnissa ei voida pitää oikeana. Kutakin konsernin yhtiötä on tarkasteltava erillisenä oikeushenkilönä, jolla on omat varansa ja velkansa. Tämä lähtökohta on vahvistettu myös oikeuskäytännössä (KKO 2004:69).

Tahallisuudesta

Lainvalmistelutöiden (HE 53/2002 vp s.39) mukaan tahallisuusvaatimus edellyttää, että velallisen on oltava tietoinen maksukyvyttömyydestään tai siitä, että hänen tekonsa voi aiheuttaa maksukyvyttömyyden. Kun maksukyvyttömyyteen liittyvää tahallisuutta arvioidaan, velalliselle asetetaan kuitenkin velvollisuus olla selvillä taloudellisesta asemastaan.

Oikeuskirjallisuudessa (Koponen s.123) on katsottu syyksilukemisen edellyttävän, että tekijän tahallisuus on kattanut maksukyvyttömyyden aiheutumisen tai oleellisen pahentumisen tekohetkellä arvioiden. Tekijä ei voi joutua vastuuseen ennalta arvaamattomista olosuhteiden muutoksista. Arvioinnin palauttamisen takaisin tekohetkeen ja tekijän subjektiivisiin mieltämiin on kuitenkin ongelmallista. Useimmiten joudutaan turvautumaan arvioinnin tietynasteiseen objektivisointiin

yleisesti ulkoisesti todettavissa oleviin tosiseikkoihin, jotka tekijän on täytynyt havaita.

Arto Merisalo on kertonut, että yhtiöiden kokonaistilannetta oli ollut vaikea hahmottaa, koska yhtiöt olivat toimineet yhteiskassaperiaatteella. Hänen käsityksensä mukaan konsernin taloudellinen tilanne oli ollut hyvä vuosina 2006-2007 ja vuoden 2008 alkupuolelle saakka. Novakonsernin taloudellinen tilanne oli heikentynyt voimakkaasti syksyllä 2008 johtuen markkinoiden romahtamisesta.

NG ja NKK olivat kasvaneet voimakkaasti vuodesta 2002 lähtien 500.000 euron liikevaihdosta vuoteen 2007 yhteensä 10.000.000 euron liikevaihtoon. Kasvu oli hiipunut vuoden 2008 loppupuolella markkinoiden romahtamiseen. Kasvun hiipuminen oli alkanut keväällä 2008, jolloin tuottovaatimukset olivat muuttuneet ja kaupankäynti oli hidastunut. Syyskesällä 2008 sovittuja kauppvoja oli peruuntunut ja marras-joulukuussa 2008 kaupankäynti oli pysähtynyt täysin. Syyskuun 2008 alussa Yli-Saunamäen lainatessa rahaa markkinoihin vielä uskottiin. Mikäli sovittuja kauppvoja ei olisi purkautunut yhtiöiden voimakas kasvu olisi jatkunut edelleen.

Pauli Hakala on kertonut, että hallituksen pöytäkirjoissa mainitut tiedot tulevista hankkeista ja niiden tuotoista olivat Arto Merisalon ilmoittamia. Hankkeita oli pitänyt olla paljon, koska kaikki eivät olleet toteutuneet. Hallituksella oli ollut näkemys, että useimmat menisivät maaliin. Arto Merisalo oli aina tuonut hallituksen kokoukseen optimistisen näkemyksen.

Hakala on esitutkinnassa kertonut, että vuonna 2007 oli tehty muutamia suuria esisopimuksia, jotka eivät kuitenkaan toteutuneet. Tuolloin oli tapahtunut jonkinlainen käänne eikä vuonna 2008 enää ollut tehtykään mitään suuria sopimuksia. Joka tilinpäätöksessä oli ollut tilivelkoja. Yhtiön velkasuhde oli kuitenkin kasvanut huomattavasti vuosien 2007 ja 2008 aikana.

Toteutumatta jääneitä, pääasiallisesti NKK:n esisopimuksia olivat olleet muun muassa ulkomaisten sijoittajien kiinteistömassakohteet, Lakan ja Milanin kohteet Paraisilla ja Liedossa sekä Okan kohde. Jotkut kohteet olivat olleet valmiita, mutta sijoittajat eivät olleet saaneet niihin rahoitusta. Novalta oli jäänyt saamatta näiden kohteiden hankepalkkiot. Nova oli neuvotellut Okan kohteesta vielä syyskuun alussa 2008. Ulkomaiset sijoittajat olivat purkaneet esisopimuksia osin vuonna 2007 ja osin vuonna 2008.

Aija Merisalo on kertonut, että hallituksella oli ollut riittävä tieto yhtiön taloudellisen tilanteen kehittymisestä. Vironmäki oli esitelty taloustilanteen hallituksen kokouksissa. Arto Merisalo oli kertonut tulevista hankkeista myös suoraan Aija Merisalolle. Aija Merisalo oli luottanut Arto Merisaloon ja tämän hankkeisiin eikä ollut kyseenalaistanut tämän antamia tietoja.

Pasi Hakala on kertonut, että yhtiön taloudelliseen tilanteeseen kuuluvia kysymyksiä oli käyty läpi johtoryhmässä. Johtoryhmässä tapahtunut

informointi oli siirretty hallitukseen kesällä 2006. Vironmäki oli selvittänyt velat sekä tiedossa olevat tulot. Tulot olivat aina isommat kuin menot. Laskuja oli tosin maksettu viiveellä, mutta Arto Merisalo oli selvittänyt tulossa olevien ja sittemmin yleensä toteutuneen varojen määrän. Merisalo oli päättänyt, missä järjestyksessä laskuja oli maksettu. Tilanne oli tältä osin muuttunut kesän 2008 jälkeen. Jo sovittuja kauppoja oli peruuntunut ja toimitilavälitys oli hiipunut.

Yli-Saunamäki on kertonut, että hän ei ollut ollut kiinnostunut talousasioista eikä saamistaan talousraporteista, koska ne eivät kuuluneet hänen vastuualueeseensa. Hän oli seurannut NG:n taloustilannetta enemmän kuin NKK:n tilannetta.

Talousasioita oli käsitelty kaikissa hallituksen kokouksissa. Vironmäki oli tehnyt laskelmat velkatilanteesta. Arto Merisalo oli luetellut selvityksestä puuttuvia hankkeita, joita oli ollut vaikea kyseenalaistaa, koska hänellä oli ollut tietämystä ja ne olivat liittyneet hänen omiin asiakkaisiinsa. Yli-Saunamäki ei tiennyt, olivatko ne toteutuneet. Vuoden 2008 alussa yhtiöllä oli ollut runsaasti hankkeita eikä syksyn 2008 tapahtumia ollut voitu ennakoida.

Yli-Saunamäki on esitutkinnassa kertonut, että voittopuolisesti Merisalon puheet tulevista rahoista olivat olleet vain lupauksia eikä rahaa aina ollut tullut. Yhtiöllä oli ollut kassavirtaongelma ja tulevat maksut oli syöty jo ennen kuin ne olivat tulleet tilille.

Gröhn on kertonut, että yhtiöiden kokonaistilannetta oli ollut vaikea hahmottaa, koska yhtiöt olivat toimineet yhteiskassaperiaatteella. Vastaajan saamien tietojen mukaan konsernin taloudellinen tilanne oli ollut hyvä vuosina 2006 ja 2007 vuoden 2008 alkuun saakka. Novakonsernin taloudellinen tilanne oli heikentynyt voimakkaasti syksyllä 2008 johtuen markkinoiden romahtamisesta. Esitutkinnassa Gröhn oli kertonut, että yhtiö oli selvinnyt maksuistaan kivuliaasti. Kasaan ei ollut tullut rahaa esitetystä aikataulussa. Verojen ja maksujen osalta oli tehty maksujärjestelyjä, mutta ne olivat vielä hallinnassa vuonna 2006 ja alkuvuonna 2007, minkä jälkeen tilanne oli heikentynyt.

Gröhn oli ryhtynyt ensimmäisen kerran kesällä 2008 epäilemään hallituksessa esiteltyjen laskelmien paikkansapitävyyttä. Vuosina 2006-2007 laskelmat olivat pääosin toteutuneet. Tuottojen tuloutuminen yhtiölle oli tosin viivästynyt esitetystä ja hankkeen valmistumisen aikataulut olivat liian optimistisia.

NG:n pesänhoitaja Kokko on kertonut, että hallituksen pöytäkirjoissa yhtiön taloudellista tilannetta oli raportoitu poikkeuksellisen tarkasti. Yhtiöllä oli ollut velkoja toiminnan alusta lähtien ja maksusuunnitelmia oli tehty jo 2-3 vuotta ennen konkurssia.

Konkurssin alkaessa NG:llä ja NKK:lla oli ollut Arto Merisalon antaman listan mukaan 29 kiinteistön myynti-, vuokraus- tai kehityshanketta. Kokko oli käynyt ne läpi kohde kohteelta ja ollut yhteydessä niiden sopijakumppaneihin. Hänelle oli selvinnyt, että mikään näistä hankkeista ei tulisi toteutumaan. Ainoastaan yhden hankkeen osalta NG:llä oli ollut

oikeus 50.000 euron palkkioon.

NKK:n pesänhoitaja Kyläkoski oli havainnut konkurssin alkaessa NKK:n hankkeet arvottomiksi eikä yhtiöllä ollut ollut mitään laskutettavaa.

Vironmäki on kertonut, että hallitusten kokousten aluksi hän oli esitellyt yhtiöiden taloudellisen tilanteen. Hallituksen jäsenet sekä Arto Merisalo ja Pauli Hakala olivat saaneet kuukausiraportin, joka oli sisältänyt kirjanpidon tuloslaskelman sekä tiedot ostoreskontrasta ja muista veloista ja niiden erääntyneisyydestä. Kaikki hallituksen jäsenet olivat olleet tietoisia yhtiöiden taloudellisesta tilanteesta. Muun muassa velkatilannetta, erääntyneitä laskuja ja ostoreskontraa oli kokouksissa käyty isompien erien osalta hyvinkin yksityiskohtaisesti.

Vironmäen viikkoraportti oli jaettu Arto Merisalolle, Pauli Hakalalle ja Lindénille. Se oli ollut ns. akuutttilista kassatilanteesta, erääntyneistä veloista ja niiden maksamisen kiireellisyydestä. Hän oli siirtänyt rahaa yhtiöstä toiseen tarpeen mukaan Arto Merisalon ohjeiden mukaisesti. Hallitus oli ollut tästä tietoinen.

Vironmäki on lisäksi kertonut, että Koivikon tilintarkastusmuistiot oli käsitelty hallituksen kokouksissa, mutta huomautuksia ei ollut otettu kovin vakavasti. Tilintarkastuskertomukset olivat tulleet kaikkien hallituksen jäsenten sekä Pauli Hakalan ja Arto Merisalon tietoon. Lähinnä oli todettu, että tilintarkastajalle ei kuulunut, mitä yhtiössä tehtiin. Arto Merisalo oli ollut närkästynyt Koivikon huomautuksista. Yli-Saunamäki oli todennut, että asiaan ei enää palata. Lähipiirilainojen osalta oli tehty päätös, että niitä ei enää myönnetä, mutta luottokortteja oli käytetty aikaisempaan tapaan omiin ostoksiin. Yli-Saunamäki oli kieltänyt tekemästä tilisiirtoja Hakaloille kulukorvausennakoista.

Arto Merisalo oli kertonut tulevista hankkeista, joista oli osin ollut kirjallisia laskelmia ja osa oli perustunut suullisiin sopimuksiin. Osa hankkeista oli ollut ylioptimistisia eikä niistä ollut ollut vielä sopimuksia. Hallituksen jäsenet olivat suhtautuneet positiivisesti ja luottavaisin mielin Merisalon hankkeisiin.

Sulinin havaintojen mukaan noin puolet Arto Merisalon ilmoittamista hankkeista oli ollut epärealistisia.

Johtopäätökset

Käräjäoikeus toteaa, että yhtiöiden taloudellista tilaa on raportoitu hallituksen pöytäkirjoissa erityisen tarkasti. Lisäksi hallituksen jäsenet sekä Arto Merisalo ja Pauli Hakala olivat saaneet Vironmäen laatiman kuukausiraportin, joka oli sisältänyt kirjanpidon tuloslaskelman sekä tiedot ostoreskontrasta ja muista veloista ja niiden erääntyneisyydestä. Viikoittainen akuutttilista kiireellisistä maksuista oli jaettu Arto Merisalolle, Pauli Hakalalle ja Lindénille. Näin ollen on selvää, että yhtiöiden taloudellinen tilanne ja velkaantuneisuus oli ollut kaikkien vastaajien tiedossa lähes reaaliaikaisesti.

NG:n velkaantuminen ei ollut pysähtynyt eikä kääntynyt laskuun Arto

Merisalonn lupaamista suurista tulo-odotuksista huolimatta eikä kassavirtojen jälkeensä jääneisyyttä ollut pystytty korjaamaan. Osa hankkeista oli ollut Pauli Hakalan, Yli-Saunamäen, Gröhnin, Vironmäen ja Sulinin mukaan ylioptimistisia. Myös pesänhoitajat olivat havainneet tulo-odotusten olleen perusteettomia. Näissä olosuhteissa yhtiön varoja on käytetty huomattavia määriä muun muassa lähipiirilainoihin, joiden osakeyhtiölain vastaisuudesta yhtiön tilintarkastaja oli vuosittain huomauttanut. Selvää on, että vastaajat ovat ymmärtäneet sanotunlaisen rahankäytön yhdessä muun vailla liiketaloudellista perustetta olevan rahankäytön kanssa johtavan yhtiön maksukyvyttömyyteen ja pahentavan sitä.

1.1. Törkeä velallisen epärehellisyys

Rikoslain 39 luvun 1 §:n mukaan velallisen epärehellisyys syyllistyy velallinen, joka muun muassa hävittää tai ilman hyväksyttävää syytä lahjoittaa tai muuten luovuttaa omaisuuttaan ja siten aiheuttaa maksukyvyttömäksi tulemisen tai oleellisesti pahentaa maksukyvyttömyyttään. Saman luvun 1a §:n mukaan kyseessä on törkeä tekemuoto, jos rikoksessa tavoitellaan huomattavaa hyötyä, aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa tai rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti ja teko on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Lain esitöiden (HE 66/1988 vp. s.161) mukaan 1 §:n tekotavoilla tarkoitetaan oikeustoimia, joilla velallinen huonontaa varallisuusasemaansa esimerkiksi siten, että yhtiön yksin omistama henkilö ottaa perusteettomasti itselleen yhtiön varoja.

Kuten oikeuskäytännössä (KKO 2005:68 ja 2005:119) on todettu, velallisen epärehellisuuden rangaistavuudella suojellaan ensisijaisesti yksittäisten velkojien oikeuksia, mutta myös yleisemmin luotonannon perusteena olevaa luottamusta velallisen rehelliseen menettelyyn myös silloin, kun velallinen joutuu taloudellisiin vaikeuksiin. Siksi varojen luovuttamisen hyväksyttävyyden arvioinnissa on olennaista velkojien näkökulma ja syyn hyväksyttävyyttä on arvioitava objektiivisin perustein. Arviointi on tehtävä siltä pohjalta, onko varojen luovuttamiseen velallisen toimintaan liittyvä todellinen ja oikeudellisesti perusteltu syy ja onko luovuttaminen toteutettu asiaa koskevia säännöksiä noudattaen. Osakeyhtiön kohdalla tämän merkitsee sitä, että yhtiön varoja luovutettaessa on noudatettava osakeyhtiölain säännöksiä.

Osakeyhtiölain (21.7.2006/624), joka on tullut voimaan 1.9.2006, 13 luvun 1 §:n mukaan yhtiön varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille vain voitonjakona osinkona ja vapaan oman pääoman rahastosta sekä osakepääomaa alennettaessa, omia osakkeita hankittaessa tai purettaessa yhtiö. Muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojen jakoa.

Aiemman osakeyhtiölain (29.9.1978/734) 12 luvun 7 §:n mukaan yhtiö sai antaa rahalainan lähipiiriin kuuluvalla vain voitonjakokelpoisten varojen puitteissa ja turvaavaa vakuutta vastaan.

Osakeyhtiölain 13 luvun 8 §:n mukaan yhtiökokous voi päättää lahjan antamisesta yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen, jos lahjoituksen määrää voidaan käyttötarkoitukseen sekä yhtiön tilaan ja muihin olosuhteisiin katsoen pitää kohtuullisena. Hallitus saa käyttää sanottuun tarkoitukseen varoja, joiden merkitys yhtiön tila huomioon ottaen on vähäinen.

Vararikkoteot

Hallituksen jäsenten yleistoimivallan osalta käräjäoikeus viittaa yllä vastuuasemien yhteydessä lausuttuun. Hallituksen niin sanottu valvontavastuu tarkoittaa muun ohessa velvollisuutta jatkuvasti seurata ja arvioida yhtiön taloudellista asemaa sekä huolehtia tätä arviointia koskevan raportoinnin järjestämisestä.

NG:ssä hallituksen jäsenet ja yhtiön toiminnasta tosiasiallisesti vastaavat henkilöt olivat olleet tietoisia saamansa informaation nojalla yhtiön raskaasta kulurakenteesta ja velkataakan lisääntymisestä. Huomattavaa on, että muun muassa poliittisia tukimaksuja eli käytännössä laitonta varojen jakoa oli nimenomaan käsitelty hallituksessa ilman että se oli johtanut mihinkään toimenpiteisiin hallituksen taholta. Myöskään lähipiirilainojen muodossa tapahtunut ja tilintarkastajan huomauttama laitton varojen jako ei ollut johtanut toimenpiteisiin. Yhtiön toiminnasta vastuulliset henkilöt eivät ole millään tavoin puuttuneet yhtiön kulurakenteeseen ja yhtiössä harjoitettuun laittomaan varojen jakoon eivätkä pyrkineet toimenpiteillä karsimaan yhtiön menoja. Vastuuhenkilöt ovat siten hyväksyneet kokonaisuudessaan yhtiön laittoman varojen jaon ja holtittoman varojen käytön.

Huomattavaa on, että tilintarkastaja Koivikko oli muistiossaan 9.5.2008 kiinnittänyt yhtiön johdon huomiota muun muassa seuraaviin seikkoihin:

Tilintarkastajan käsityksen mukaan rahaa käytetään poikkeuksellisen paljon tarkoituksiin, joiden liittymistä konsernin liiketoimintaan ei voi heti yhdistää tai rahankäyttö ulkopuolisen näkökulmasta joka tapauksessa näyttää hyvin välillisesti liittyvän liiketoimintaan. Muistiossa on todettu, että nykyinen kassavirta ei mahdollista tämän kaltaista rahankäyttöä. Esimerkkinä varojen käytöstä on viitattu kannatusjäsenmaksuihin ja seminaarimaksuihin, joita on yli 200.000 euroa. Muistiossa oli kiinnitetty huomiota myös henkilöautokannan aiheuttamaan rahan käyttöön. Muistio oli annettu tiedoksi kaikille hallituksen jäsenille sekä Pauli Hakalalle ja Arto Merisalolle.

NG:n hallitus oli kokouksessa 12.5.2008 käsitellyt edellä kuvattua muistiota ja hallituksessa oli todettu, että hallitus päättää harkinnan mukaan suuremmista hankinnoista ja rahankäytöstä. Edustusautoon oli päätetty hankkia ajopäiväkirja.

Vastaajat ovat vedonneet siihen, että varojen käytöstä oli päättänyt lähinnä Arto Merisalo ja hän oli tuonut sitä koskevat päätökset jälkikäteen hallituksen tietoon, minkä vuoksi niihin ei enää ollut ollut mahdollista vaikuttaa. Käräjäoikeus toteaa, että jättäessään puuttumatta varojen käyttöön tullessaan siitä tietoisiksi vastaajat ovat tosiasiallisesti

hyväksyneet sanotun varojen käytön.

Se seikka, että hallituksen jäsen tai muu vastuhenkilö ei ollut halunnut puuttua yhtiön talouden hoitoon tai toteuttaa valvontavastuutaan ei poista vastuuta. Vallinnee tilanteen hyväksymiseen oli mitä ilmeisimmin vaikuttanut keskeisesti vastuhenkilöiden nauttimat erittäin merkittävät taloudelliset etuudet yhtiöstä, joiden saanti olisi päättynyt, mikäli vastuhenkilöt olisivat vastustaneet laitonta ja holtitonta varojen käyttöä.

Toimitusjohtajan yleistöimivallan osalta käräjäoikeus viittaa edellä vastuuaseman yhteydessä lausuttuun. Lindén on yhtiön juoksevan hallinnon hoitajana varmuudella ollut tietoinen yhtiön varojen käytöstä.

1.1.1 Lähipiirilainat

Riidattomat seikat

Syytteessä kirjattujen lähipiirilainojen määrät ovat riidattomat. Lähipiirilainat olivat muodostuneet pääasiassa lähipiirille maksetuista kulukorvausennakoista, NG:n luottokorttien yksityiskäytöstä ja tililtä nostoista sekä NG:n laskuun omaa käyttöön hankituista hyödykkeistä.

Tilintarkastaja oli tilintarkastuskertomuksissa kiinnittänyt yhtiön johdon huomiota aina vuodesta 2004 lähtien lähipiirilainojen lainvastaisuuteen.

Keskeisesti riidanalaista

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, olivatko kaikki vastaajat vastuussa Hakaloiden ja Merisalojen yksityismenojen pohjalta syntyneistä lähipiirilainoista ja eri vastaajien vastuuasemaan liittyvät erityiskysymykset. Riidanalaista on lisäksi lainojen takaisinmaksun merkitys.

Osan lainoista kohdistuminen syytteen tekoajan ulkopuolelle eli yhteensä 63.103,59 euroa.

Kirjallinen todistelu

Kinnusen muistiossa 24.1.2005 oli kiinnitetty yhtiön johdon huomiota lähipiirilainojen lainvastaisuuteen.

NG:n hallitus oli 18.12.2006 myöntänyt Arto Merisalolle 200.000 euron lainan. Takaisinmaksu oli sovittu seuraavasti: 50.000 euroa 31.12.2008 mennessä, 50.000 euroa 31.12.2009 mennessä, 50.000 euroa 31.12.2010 mennessä ja 50.000 euroa 31.12.2011 mennessä. Lainasta ei ollut annettu vakuutta. Lainasta oli tehty 27.11.2006 velkakirja.

Hallituksen kokouksessa 5.3.2007 oli todettu, että Pauli Hakalan, Aija Merisalon ja Arto Merisalon veloista oli tehty uudet velkakirjat. Edellisten tilikausien aikana kertyneet velat oli lisätty vuonna 2006 kertyneisiin ja velkakirjat oli tehty 31.12.2006 kirjanpidon tilanteen mukaisesti. Viivästyskorko oli 7 % ja maksuehto 31.12.2008 mennessä. Arto Merisalolle 27.11.2006 myönnetty laina ei kuulunut tähän järjestelyyn.

Hallituksen kokouksessa 31.12.2007 oli todettu Arto Merisalolta, Aija Merisalolta sekä Pasi Hakalalta olevien saatavien vakuudeksi 27.12.2007 annetun panttaussitoumukset. Arto Merisalo oli pantannut velkojensa ja Aija Merisalon velkojen vakuudeksi Kiinteistö Oy Hämeen Varala osakkeet 15 kpl, joiden vakuusarvo oli Pauli Hakalan tekemän arvion mukaan 328.000 euroa. Aija Merisalo ja Pasi Hakala olivat pantanneet kumpikin NKK:n osakkeita velkojensa vakuudeksi.

Hallituksen kokouksessa 12.5.2008 oli vahvistettu, että lähipiirilainoille oli annettu panttaussitoumuksilla vakuudet. Pasi Hakala oli pantannut omien ja Pauli Hakalalta olevien lainojen vakuudeksi 250 kpl Nummelan osakkeita ja Aija Merisalo omien ja Arto Merisalolta olevien lainojen vakuudeksi 250 kpl Nummelan osakkeita.

Hallituksen kokouksessa 9.6.2008 Pasi Hakalalle oli myönnetty 32.846,23 euron laina ja Pauli Hakalalle 26.104,55 euron laina. Lainoista oli tehty velkakirjat, joiden mukaan lainat erääntyivät maksettaviksi 31.12.2008. Pasi Hakala oli antanut lainojensa vakuudeksi NKK:n osakkeita ja Nummelan osakkeita. Pöytäkirjaan oli myös merkitty, että "vahvistettiin ja kirjattiin hallituksen 12.5.2008 tekemä päätös, että jatkossa lähipiirilainoja ei myönnetä ja kaikki lainat tulee maksaa kuluvan tilikauden aikana. Keskusteltiin hallituksen vastuusta lähipiirilainoista ja todettiin, että mahdollisessa konkurssitilanteessa hallitus ja toimitusjohtaja ovat niistä vastuussa." Hallitus oli 8.9.2008 edellyttänyt, että lähipiirilainat on hoidettava vuoden 2008 loppuun mennessä.

NG:n taseessa on ollut 31.12.2004 Aija Merisalolta 1.961,86 euron saaminen. Lisäksi taseen erä muut saamiset oli ollut määrältään 25.613,54 euroa, mikä tilin erittelyn mukaan on ollut kassan saldo saaminen Arto Merisalolta.

Henkilötodistelu

Gröhnin kertoman mukaan hallitus ei ollut päättänyt lähipiirilainojen myöntämisestä. Lähipiirilainat olivat muodostuneet pääosin yhtiön luottokorttien käytöstä. Hallituksen 12.5.2008 lähipiirilainoja koskevan päätöksen jälkeen vastaaja oli olettanut, että niitä ei enää synny.

Pasi ja Pauli Hakalan käsityksen mukaan jokainen oli ollut vastuussa vain omista lainoistaan ja omasta luottokortin käytöstään.

Aija Merisalon kertoman mukaan lainat oli ollut tarkoitus maksaa takaisin. Aija Merisalo oli ollut tietoinen tilintarkastajan lähipiirilainoja koskevista huomautuksista.

Arto Merisalon kertoman mukaan lainoille oli annettu vakuudet ja niille oli suoritettu korkoa. Vastaajan arvion mukaan lähipiirilainoihin oli tosiasiallisesti sisällynyt yhtiön menoja 30-40 prosenttia. Arto Merisalon osalta lainojen syntymiseen olivat johtaneet myös maksamatta jääneet provisiot.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan hän ei ollut myöntänyt kenellekään

lähipiirilainaa. Yli-Saunamäki ei ollut tutustunut vuosien 2006 ja 2007 tilintarkastuskertomuksiin. Hän oli tosin allekirjoittanut osaltaan tilinpäätökset. Yli-Saunamäki oli saanut tiedon lähipiirilainoista vasta vuoden 2008 alkukesällä. Yli-Saunamäki oli vaatinut hallituksen pöytäkirjaan merkittäväksi, että lähipiirilainat on maksettava pois, niistä on maksettava korkoa ja annettava vakuus. Lainat oli tarkoitus maksaa vuoden 2008 loppuun mennessä. Yli-Saunamäki oli myöhemmin syksyllä 2008 kuullut, että lainojen määrä oli edelleen kasvanut. Luottokorttien käyttöön ei ollut kuitenkaan mahdollista puuttua.

Lindénin kertoman mukaan tilinpäätöksen yhteydessä oli tullut ilmi maksuja, joita ei ollut voitu hyväksyä yhtiön maksuiksi. Hallitus oli päättänyt nämä määrät lähipiirilainoiksi. Lainoista oli laadittu velkakirjat ja niissä oli ollut lyhennysaikataulu. Lindén oli esitellyt asian hallituksessa, mutta hallitus oli päättänyt lainojen myöntämisestä. Lindén ei ollut voinut vaikuttaa lähipiirilainojen syntyyn eikä luottokortin poisottaminen Lindénin toimesta ollut ollut mahdollista. Luottojen määrät olivat selvinneet vasta tilinpäätöksen yhteydessä vuoden vaihteessa.

Koivikko oli laatimassaan tilintarkastusmuistiossa 9.5.2008 todennut, että saamiset lähipiiriin kuuluvilta olivat olleet yhteismäärältään noin 900.000 euroa tilikauden päättyessä. Vuoden 2007 aikana määrä oli kasvanut merkittävästi eikä niitä ollut lyhennetty lainkaan. Saamiset olivat olleet osakeyhtiölain vastaisia. Lainasaamiset olivat taseessa täydestä arvosta ja mikäli niiden käypä arvo oli todellista arvoa alhaisempi yhtiön oma pääoma oli menetetty. Koivikko oli lisäksi kiinnittänyt yhtiön johdon huomiota siihen, että asiaan liittyi myös ulkopuolinen velkojen intressi.

Kinnunen oli kiinnittänyt huomiota raportissaan 24.1.2005 muun ohessa lähipiirilainojen lainvastaisuuteen. Kinnusen raportti oli saatettu tiedoksi hallituksen jäsenille ja omistajien edustajille Pauli Hakalalle ja Arto Merisalolle. Yhtiön päättäjien asenne ei ollut kuitenkaan tyydyttänyt Kinnusta ja hän oli eronnut yhtiöstä.

Johtopäätökset

Asiassa on selvitetty, että Hakaloiden ja Merisalojen lainat olivat muodostuneet NG:n varojen käyttämisestä heidän yksityismenoihinsa. Asiassa ei ole ilmennyt liiketaloudellisesti hyväksyttävää perustetta jo vuodesta 2005 lähtien taloudellisissa maksuvaikeuksissa olleen osakeyhtiön varojen luovutukselle lähipiiriin hyväksi. Lähipiirilainat on siten annettu syytteessä selostetuin tavoin yhtiön taloudelliseen tilanteeseen nähden perusteettomasti ja osakeyhtiölain vastaisesti.

Korkeimman oikeuden tapauksessaan KKO 1998:56 antaman oikeusohjeen mukaisesti velallisen epärehellisyyden tunnusmerkistö toteutuu jo varat nostettaessa. Vastaajan mahdollisesti ennen yhtiön konkurssia tekemä suoritus ei poista rangaistavuutta. Lähipiirilainojen suoritukset eivät siten anna aihetta arvioida toisin johtopäätöstä velallisen epärehellisyyden tunnusmerkistön täyttymisestä käsillä olevassa tapauksessa.

NG:n tilintarkastaja oli vuodesta 2004 lukien vuosittain huomauttanut tilintarkastuskertomuksissaan lähipiirilainoista. Yhtiön johdon toimintaan tyytymätön Kinnunen oli niin ikään kiinnittänyt johdon huomiota lähipiirilainojen lainvastaisuuteen. Kaikki vastaajat ovat siten joko hallituksen jäsenenä, yhtiön toiminnasta tosiasiallisesti vastaavana sekä Lindén toimitusjohtajana olleet tietoisia yhtiössä tapahtuvasta laittomasta varojen luovutuksesta ja vastuuasemansa mukaisesti olleet myös rikosoikeudellisessa vastuussa kukin vastuuajaltaan näistä tosiasiallisesti hyväksymistään luovutustoimista.

Vastaajat ovat menettelyllään syyllistyneet siihen rikokseen, josta heille on rangaistusta vaadittu.

Vuoden 2004 tilinpäätöksen tasetietojen perusteella 31.12.2004 NG:llä oli ollut Aija Merisalolta 1.961,86 euron ja Arto Merisalolta 25.613,54 euron suuruinen saatava. Näin ollen 6.11.2008 tapahtunut lähipiirilainojen kuittaus on vastaavalta osin kohdistunut syytteen tekoajan ulkopuolisiin lainoihin.

1.1.2 Nummelan osakkeiden osto

Nummela oli perustettu 10.3.2008. Osakekannan omistus oli jakautunut seuraavasti: Aija Merisalo 25 prosenttia, Pasi Hakala 25 prosenttia, Tapani Yli-Saunamäki 25 prosenttia ja NKK 25 prosenttia. Nummelan hallituksen varsinaisiksi jäseniksi oli valittu Aija Merisalo, Pasi Hakala ja Yli-Saunamäki. Yhtiön toimitusjohtajaksi oli valittu Yli-Saunamäki.

Nummela oli 24.4.2008 solminut Vihdin kunnan kanssa esisopimuksen kauppakirjassa yksilöityjen kiinteistöjen ostamisesta. Osapuolet olivat sitoutuneet tekemään kaupan kohteesta kauppakirjassa yksilöidyillä ehdoilla. Kunta oli sitoutunut käynnistämään alueen asemakaavoituksen. Tavoitteena oli ollut, että mahdollinen asemakaava käsitellään lautakunnassa viimeistään 31.8.2008. Lopullinen kiinteistökauppa oli sovittu allekirjoitettavaksi ja 2.000.000 euron kauppahinta maksettavaksi viimeistään kahden kuukauden kuluessa asemakaavan muutoksen voimaantulosta. Esisopimus oli sovittu raukeamaan, mikäli asemakaavan muutosta ei ollut hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.5.2009 mennessä tai mikäli asemakaavamuutos tulee voimaan muodossa, jossa kaupan kohdetta ei ole osoitettu liikerakennuspaikaksi tai muutoin ostajan liikekäyttöön soveltuvaksi. Sopimuksen rautessa osapuolilla ei ollut toisiaan kohtaan vaatimuksia.

NG:n johtoryhmä oli 8.9.2008 todennut hankkeen etenevän tulossa olevine vuokralaisineen. Hallitus oli 15.12.2008 todennut kohteesta käytävän neuvotteluja. Hallitus oli kirjannut 29.1.2009 Oka Oy:n pyytäneen kirjallista tarjousta kohteesta. Sourander oli NG:n puolesta lähettänyt 17.9.2008 Tokmannille vuokrasopimuksen allekirjoitettavaksi.

Erkki Pursiaisen Arto Merisalolle 4.11.2008 toimittaman sähköpostin mukaan Nummelan hankkeeseen olivat ilmaisseet halukkuutensa useat ketjut yhteensä noin 7600 m².

NG oli 6.11.2008 päivätyllä kauppakirjalla ostanut Aija Merisalolta ja Pasi Hakalalta kummaltakin 300.000 euron kauppahinnalla 250 osaketta eli kaikkiaan 50 prosenttia Nummelan osakekannasta. Kauppakirjat oli allekirjoittanut NG:n puolesta Yli-Saunamäki. Kauppahinta oli perustunut Pauli Hakalan 29.10.2008 laatimaan hankelaskelmaan, jonka mukaan hankekate 7,5 prosentin tuotolla olisi noin 2,3 miljoonaa euroa. Edelleen kauppakirjaan kirjatun mukaisesti kohde oli myyty vallitseva markkinatilannekin huomioiden selkeästi alle markkinahinnan. Hankkeen rakentamisesta sekä rakennusaikaisesta rahoituksesta oli sovittu Oka Oy:n kanssa neuvottelussa 9.9.2008. Kauppahinta oli sovittu maksettavaksi siten, että ostaja oli oikeutettu välittömästi kuittaamaan kauppahinnasta kaikki sillä olevat koko NG- konsernia koskevat vastasaatavat myyjiltä sekä myyjien suostumuksin Pauli Hakalalta ja Arto Merisalolta.

NG:n hallitus oli käsitellyt kauppaa 18.11.2008. Hallitus oli keskustellut kaupasta, jolla NG ostaisi kodinkeskuksen osakkeet yllä selostetuin tavoin. Hallitus oli päättänyt pyytää asianajaja Jarkko Otvalta lausunnon kaupasta, kauppahinnasta ja sen pätevyydestä mahdollisen yrityssaneerausmenettelyn alkaessa. Osakekauppa oli todettu käsiteltävän seuraavassa kokouksessa.

NG:n hallitus oli 10.3.2009 vahvistanut 6.11.2008 tehdyn osakekaupan. Kokouspöytäkirjaan kirjatun mukaisesti osakekauppakirjaluonnos oli lähetetty Oka Oy:lle. Vuokrasopimuksista 50 prosenttia saadaan valmiiksi viikon 12 aikana. Sopimus oli tarkoitus tehdä 18.3.2009 Oka Oy:n kanssa. Hallitus oli vielä hyväksynyt Oka Oy:n kanssa tehtävän osakekaupan, jonka mukaan NG myy 50 prosenttia ja NKK 25 prosenttia Nummelan osakkeista. NG:n saamaksi kauppahinnaksi oli todettu 750.000 euroa ja NKK:n 375.000 euroa. Kokouksessa läsnä olleet selvittäjät ovat pidättäneet oikeuden puuttua em. oikeustoimiin, mikäli meneillään oleva erityistilintarkastus antaa siihen aiheita.

NG, NKK ja Yli-Saunamäki olivat 30.4.2009 myyneet Nummelan osakkeet Oka Oy:lle. NG:n osuus 1,5 miljoonan euron kauppahinnasta oli ollut 750.000 euroa. Kaupan ehtojen mukaan kaupan edellytyksenä oli ollut muun muassa, että osapuolet ovat yhdessä todenneet vähintään 60 prosenttia kaikista Nummelaan rakennettavista liiketiloista tulleen sitovasti vuokratuiksi kauppakirjassa määritellyillä edellytyksillä. Tämän lisäksi ostajan oli tullut löytää sijoittaja ja tehdä tämän kanssa vähintään sitova esisopimus kaupan kohteen edelleen myynnistä sekä saada rahoitus järjestetyksi. Erityistarkastuksen havaintojen mukaan yhtään vuokrasopimusta ei ollut solmittu ja osakekauppa oli rauennut.

Vihdin kunnanhallitus oli 15.6.2009 päättänyt purkaa kiinteistökaupan esisopimuksen, koska Nummela ei ollut tehnyt lopullista kiinteistökauppaa.

Henkilötodistelu

Gröhnin kertoman mukaan hallituksen kokouksessa 18.11.2008 kauppa oli ollut esillä ja hän oli edellyttänyt tilintarkastajan hyväksyntää menettelylle. Gröhnillä ei ollut ollut tällöin tietoa, että kauppa oli jo tosiasiallisesti tehty, eikä tätä oltu hänelle kokouksessa kerrottu. Gröhn

on uudistanut esitutkinnassa kertomansa siitä, että hän ei ollut ollut 30.10.2008 hallituksen kokouksessa läsnä eikä hän ollut saanut sanotun kokouksen pöytäkirjaa. Mikäli hanke olisi edennyt, osakkeilla olisi ollut jokin arvo. Hanke oli ollut vielä kesken, eikä sitä olisi voitu myydä valmiina pakettina eteenpäin. Osakkeilla oli ollut tosin odotusarvoa. Marraskuun 2008 heikon markkinatilanteen johdosta oli ollut uhka, että hanke ei etene odotusten mukaan. Gröhnin käsityksen mukaan kaupalle ei ollut ollut liiketaloudellisia perusteita.

Pauli Hakalan kertoman mukaan hän oli tehnyt lokakuussa 2008 päivitetyn hankelaskelman. Osakkeiden hinta oli perustunut tähän laskelmaan. Kohteen vuokraamisesta oli käyty neuvotteluja eri tahojen kanssa. Hakala on arvellut, että NG:n ostopäätöksen taustalla oli ollut lähipiirilainojen kuittaustarve. Toisaalta kyseessä oli ollut hyvä liikepaikka Nummelassa ja Hakala oli uskonut hankkeen toteutuvan.

Pasi Hakalan saamien tietojen mukaan tontille oli ollut tarkoitus perustaa liikekeskus ja myydä se sijoittajille. Arto Merisalo oli määritellyt osakkeiden jakautumisen eri tahojen kesken. Pasi Hakala oli maksanut osaltaan osakepääomana 625 euroa. Osakkeiden myynnillä oli ollut tarkoitus kuitata hänen ja Pauli Hakalan lähipiirilainat pois. Osakkeiden myynti marraskuussa 2008 oli ollut Arto Merisaloon idea. Vastaaja ei ollut tiennyt miten kauppahinta oli määräytynyt, hän oli vain allekirjoittanut osaltaan kauppakirjan.

Aija Merisaloon kertoman mukaan NG oli ostanut osakkeet, koska rahaa oli tarvittu nopeasti kassaan ja kohteella oli ollut ostaja. Nummelalla ei ollut ollut omaisuutta. Yhtiöllä oli ollut oikeus tonttiin ja odotusarvoa. Aija Merisalo oli luottanut Arto Merisaloon eikä hänen ollut tarvinnut tietää kaupan yksityiskohdista.

Arto Merisaloon kertoman mukaan Aija Merisalo, Pasi Hakala, Yli-Saunamäki ja NG olivat tehneet kehitettävästä tontista sopimuksen Vihdin kunnan kanssa. Hanke oli edennyt suotuisasti. Kauppahinta 6.11.2008 oli perustunut tarkistettuun hankelaskelmaan. Hankelaskelmassa oli arvioitu, että vaikeissakin olosuhteissa pääkaupunkiseutuun kuuluva Vihdin kohde saadaan myytyä. Hinta oli päätetty kaupantekohetkellä tiedossa olleilla tuottotasotiedoilla. Kohteeseen oli ollut tulossa vuokralaisia tosin yhtään sitovaa vuokrasopimusta syksyllä 2008 ei ollut tehty. Neuvottelut Tokmannin kanssa olivat edenneet NG:ltä elo-syyskuussa 2008 lähetettyyn vuokrasopimusluonnokseen. Normaalisti kun noin 50 % kohteesta oli vuokrattu, kohde oli käynnistetty. Käyttöastevaatimukset olivat muuttuneet keväällä 2009. Tontti oli jäänyt laman vuoksi rakentamatta.

NG:llä oli ollut kiireellinen tarve saada rahaa ja osin tästä syystä kauppa oli tehty marraskuussa 2008, koska kohteesta oli uskottu saatavan nopeasti varoja. Kaupalla oli tavoiteltu 1.500.000 euroa. Voittotavoite oli ollut vielä marraskuussa 2008 realistinen ottaen huomioon kohteen sijainti. Oka Oy:n kanssa tehty kauppa oli kariutunut, koska markkinat olivat pysähtyneet kokonaan. Tilanne oli näyttänyt marraskuussa 2008 erilaiselta.

Aija Merisalo ja Pasi Hakala olivat antaneet lähipiirilainojensa vakuudeksi yhtiön osakkeet. Osakkeita ei ollut tarjottu ulkopuolisille senkään takia, koska osakkeet olivat olleet panttina yhtiölle. Marraskuun kaupassa ei ollut ollut samoja ehtoja kuin Oka Oy:n kaupassa, koska osakkeet olivat olleet panttina.

Yli-Saunamäki on kertonut tiedustelleensa, miksei hänen osakkeitaan ollut ostettu kaupanteon yhteydessä 6.11.2008. Hänelle oli luvattu varat toisesta kohteesta myöhemmin. Yli-Saunamäki oli vasta esitutkinnassa kuullut, että kaupalla oli kuitattu lähipiirilainoja. Yli-Saunamäki ei ollut epäillyt osakkeista maksettua hintaa perustuen Pauli Hakalan laskelmiin ja muutoin hankkeesta saamiinsa tietoihin. Esitutkinnassa vastaaja oli kertonut, että 6.11.2008 mitään ei ollut sovittu kenenkään kanssa. Käräjäoikeudessa vastaaja oli kertonut, että vuokralaisista oli ollut hahmotelmia, joista hän oli kuullut Pursiaiselta. Yli-Saunamäki oli esitutkinnassa vielä arvioinut, että 6.11.2008 kaupalle oli ollut liiketaloudellinen peruste hankelaskelmien perusteella sekä ostajista saatujen tietojen perusteella.

Lindénin käsityksen mukaan yhtiön osakkeiden arvoa oli mahdoton arvioida, mikäli yhtiöllä oli vain tonttivaraus.

Pursiaisen kertoman mukaan loka-marraskuussa 2008 kohteessa ei ollut ollut yhtään vuokrasopimusta. Useat toimijat olivat tosin osoittaneet kiinnostuksensa kohteeseen puhelinkontaktein. Pursiainen on vahvistanut esitutkinnassa kertomansa, jonka mukaan loppuvuodesta 2008 ei ollut vielä laadittu sopimusluonnoksia tai sovittu ehtoja. Hän oli tavannut asiakkaita helmi-maaliskuussa 2009 ja sopimusten yksityiskohtia oli ryhdytty neuvottelemaan. Hanke oli jäänyt kesken.

Pursiainen on vahvistanut esitutkinnassa kertomansa siitä, että hankkeen arvo oli perustunut keskeisesti vuokrasopimusten syntymiseen. Kun juridisesti sitovia sopimuksia ei ollut, keskeneräisen projektin arvoa oli mahdoton määrittellä. Tällaisista keskeneräisistä projekteista olivat kiinnostuneita vain rakennusliikkeet ja niiden hinta määräytyi sen mukaan, miten he uskoivat projektin toteutuvan. Todistaja on arvioinut, että kauppahinnan arvioinnin oli tullut perustua sitovien sopimusten syntymiseen. Marraskuussa 2008 näkymät olivat olleet aika "murheelliset". Kaupankäynti loka-marraskuussa 2008 oli pysähtynyt.

Kojon kertoman mukaan hän oli yrittänyt vuokrata Nummelan tiloja huonolla menestyksellä. Hän ei ollut saanut yhtään vuokrasopimusta solmittua ja sittemmin taantuma oli heikentänyt mahdollisuuksia. Kojon asiakaskontakteista yksikään ei ollut ollut lähelläkään sopimusta. Tokmanni olisi tullut kohteeseen, jos sinne olisi saatu riittävä määrä muita vuokralaisia. Tokmanni oli edustanut noin puolta koko pinta-alasta. Tämä iso toimijakaan ei ollut kuitenkaan helpottanut muiden vuokralaisten saamista. Todistaja oli raportoinut Arto Merisalolle tilanteesta.

Taantuma oli vaikuttanut siten, että vuoden 2008 loka-marraskuussa asiakkaiden päätöksentekoprosessi oli pidentynyt. Ensimmäiset merkit taantumasta oli havaittavissa jo toukokuussa 2008 pahentuen kesän

jälkeen.

Oka Oy:n edustajan Elorannan kertoman mukaan hanketta oli ajettu vuodesta 2007 lukien, mutta se ei ollut toteutunut missään vaiheessa. Vuonna 2008 taloudelliset suhdanteet olivat romahtaneet. Kohteeseen ei ollut saatu solmittua yhtään vuokrasopimusta ja vuokralaiset olivat hankkeen "henki", jonka ympärille rakennetaan.

Oka Oy:n ja Novan välisessä kauppasopimuksessa oli ollut erittäin lukuisia ehtoja, muun muassa 60 prosenttia kohteesta tuli olla sitovasti vuokrattu. Kun kohteeseen ei ollut saatu vuokrasopimuksia ehto ei ollut toteutunut. Kyseessä oli vakioehto. Ehdot olivat edellyttäneet myös sijoittajaa. Kaupanteon ajankohta oli sisältänyt paljon riskejä. Vuokralaisia pitää olla sitovilla sopimuksilla yleensä vähintään 50 prosenttia sekä edellytykset täyttävä sijoittaja ennenkuin Oka Oy:n hallitus hyväksyy sopimuksen.

Souranderin kertoman mukaan vuokrausneuvottelut olivat pysähtyneet syyskuun 2008 taantuman käynnistymisen jälkeen. Kakkoselle toimitettua vuokrasopimusluonnosta ei ollut allekirjoitettu.

Vironmäen kertoman mukaan lähipiirilainoja oli kuitattu siten, että NG oli ostanut Aija Merisalón ja Pasi Hakalan omistamat Nummelan osakkeet. Arto Merisalo oli Nummelaa perustettaessa todennut, että tämä olisi tapa päästä osakaslainoista eroon.

Riidattomat seikat

Yllä kirjatut sopimustiedot.

Keskeisesti riidanalaisia

Osakkeiden arvo kaupantekohetkellä. Oliko kauppahinnalla kuitattu perusteettomasti lähipiirilainoja.

Johtopäätökset

Esitetyllä kirjallisella todistelulla sekä henkilötodistelulla on osoitettu, että kohteen arvo oli perustunut esisopimuksen antamaan mahdollisuuteen tehdä kiinteistön kauppa tietyin ehdoin sekä Pauli Hakalan tekemään hankelaskelmaan kohteen oletetusta arvosta.

Pursiaisen kertomuksella on osoitettu, että hankelaskelman ja arvonmäärityksen oli tullut perustua sitovien vuokrasopimusten syntymiseen kohteessa.

Kirjallisella todistelulla sekä Pursiaisen, Kojon ja Souranderin kertomuksilla on osoitettu, että vuokrausneuvottelut olivat pysähtyneet jo alkusyksystä 2008 alkaneen taantuman johdosta. Kohteeseen ei ollut solmittu yhtään sitovaa vuokrasopimusta eikä neuvottelukosketuksissa ollut päästy lähellekään vuokrasopimuksia.

Elorannan kertomuksesta käy myös ilmi, että Oka Oy oli edellyttänyt

sitovia vuokrasopimuksia 60 prosenttia sekä sijoittajan löytymisen kaupan ehdoksi. Kysymyksessä oli alalla vakiintunut käytäntö. Koska mainitut ehdot eivät olleet toteutuneet, kauppa Oka Oy:n kanssa ei ollut toteutunut.

Aija Merisalon ja Pasi Hakalan osakekaupan ehdoksi ei ollut asetettu markkinakäytännön mukaista vuokrasopimusten solmimista tai sijoittajaa tilanteessa, jossa kiinteistömarkkinat olivat olleet riidatta voimakkaassa laskussa ja käytännössä jo pysähtyneet.

Käräjäoikeus katsoo, että edellä mainituissa olosuhteissa Nummelan osakkeilla ei ollut ollut todellista arvoa. Kauppahinta oli perustunut tosiasiallisesti yksinomaan tonttivaraukseen ja teoreettiseen hankelaskelmaan, jonka oletukset muun muassa vuokralaisista ja vuokratuotoista eivät kaupantekohetkellä olleet täyttyneet eikä niiden toteutuminen myöhemminkään ollut ollut todennäköistä.

Arvioitaessa kaupan tarkoitusta on huomattavaa, että kiinteistöyhtiötä perustettaessa yksityishenkilöt olivat merkinneet sen osakkeet NG:n sijaan. Se seikka sekä kaupat yksinomaan Aija Merisalon ja Pasi Hakalan kanssa Yli-Saunamäki sivuuttaen antavat käräjäoikeudelle aiheen päätellä, että kaupan tarkoitus oli ollut nimenomaan lähipiirilainojen kuittaaminen, mitä johtopäätöstä tukee Vironmäen kertomus Arto Merisalon lausumista. Lähipiirilainojen kuittaamisella oli ollut erityinen merkitys, koska näköpiirissä oli ollut tässä vaiheessa maksukyvyttömäksi tulleen yhtiön saneerausmenettely tai konkurssi.

Gröhn on vedonnut keskeisesti siihen, että hallituksen kokouksessa 18.11.2008 oli yllä selostetuin tavoin päätetty ennen kaupan lopullista päättämistä pyytää asiantuntijan arvio. Gröhnillä ei ollut ollut tietoa kaupan teosta ennen 18.11.2008 eikä sitä ollut hänelle kokouksessa kerrottu. Gröhnin vastuu-aika yhtiössä oli päättynyt 21.11.2008, joten hän ei ollut hyväksynyt osaltaan kauppaa.

Ottaen huomioon esitetty kirjallinen selvitys sekä Gröhnin kertoma näyttämättä on jäänyt, että Gröhn olisi hyväksynyt tehtyä kauppaa. Näin ollen hän ei ole vastuussa kohdan 1.1.2. tarkoittamasta vararikkoteosta.

Näin ollen käräjäoikeus katsoo, että vastaajat lukuun ottamatta Gröhniiä ovat menettelleet teonkuvauksen mukaisesti. Merisalot ja Hakalat ovat olleet järjestelyn osapuolina ja Yli-Saunamäki on hyväksynyt kaupan allekirjoittamalla kauppakirjan NG:n puolesta.

1.1.3 Nova-Asunnot Oy LKV:n osakkeiden osto

Yhtiön hallitus oli valtuuttanut 15.7.2004 toimitusjohtaja Pauli Hakalan ostamaan Nova-Asunnot Oy LKV:n osakekannan enimmäishintaan 200.000 euroa.

NG:n hallitus oli kokouksessaan 11.2.2005 vahvistanut osakekannan enimmäishinnaksi 200.000 euroa ja päättänyt toteuttaa kaupan kun yhtiöllä on siihen taloudelliset edellytykset. Pöytäkirjassa oli perusteltu kaupan tarkoitusta ARAKIRE-rekisterillä sekä liiketoiminta-alueita

koskevalla sopimuksella.

NG oli ostanut 26.1.2006 NG:n läheiseltä Saara Roivakselta Nova-Asunnot Oy LKV:n osakekannan 60.000 eurolla. Kauppahinta oli suoritettu maksamalla Roivaksen jäännösveroja 14.529,09 euroa, mikä oli kuitattu kauppahinnan osasuorituksiksi. Kauppahinnasta 45.470,91 euroa oli suoritettu siten, että NG:n velka Roivakselle oli kuitattu maksetuksi lyhentämällä Aija Merisaloon velkaa NG:lle. NG:n hallitus oli vahvistanut 5.3.2007 kuittauksen.

Nova-Asunnot Oy LKV:stä laaditun velallisselvityksen mukaan yhtiöllä ei ollut ollut merkittävää liiketoimintaa viimeisen kolmen vuoden aikana. Yhtiöllä ei ollut omaa itsenäistä liiketoimintaa vaan sitä oli käytetty toiminnan loppuvaiheessa pääasiassa vain eräänlaisena apuyhtiönä mm. luottojen ja rahoituksen järjestämiseksi NG:lle.

Johtoryhmän pöytäkirjassa 14.3.2005 Nova-Asunnot Oy LKV:n liikevaihto oli 31.12.2004 päättyneellä tilikaudella todettu 250.000 euron suuruiseksi, minkä yhtiö pyrki kasvattamaan kuluvalle tilikaudella 500.000 euroon. Tilikauden tulokseksi 31.12.2004 oli todettu 17.269 euroa.

Yhtiön liikevaihto 31.12.2005 päättyneellä tilikaudella oli ollut 29.030 euroa ja tilikauden tulos 7.438 euroa tappiollinen. Yhtiön varallisuus oli perustunut saatavaan NG:ltä, jota ei ollut lyhennetty. Saatava oli ollut avoinna vielä konkurssissa.

Vuodelle 2006 oli budjetoitu myyntiä 500.000 euroa ja tulokseksi 79.600 euroa. Yhtiön toteutunut liikevaihto vuodelta 2006 oli ollut 150.000 euroa ja tulos 56.614 euroa. Vuoden 2007 tulos oli ollut 19.513 euroa.

Nova Kiinteistöt Oy LKV oli 7.12.2004 saanut ARAn tulosteen Arava-kiinteistörekisteristä. Kiinteistörekisterin tiedot ovat julkisia.

Henkilötodistelu

Aija Merisaloon kertoman mukaan yhtiö oli ostettu Aija Merisaloon äidin Saara Roivaksen sairastumisen ja asioiden järjestelytarpeen vuoksi. Kauppahinta oli perustunut yhtiöllä olleeseen ARAKIRE-rekisteriin. Tarkoitus oli ollut myös käyttää Aija Merisaloon työpanosta yhtiössä.

Arto Merisaloon kertoman mukaan yhtiöllä oli ollut omistuksessaan ARAKIRE rekisteri. Asuntoliiketoiminta oli ollut tarkoitus pysyttää tässä yhtiössä ja yhtiö oli ollut tarkoitus fuusioda NG:hen. NG:llä ja yhtiöllä oli ollut myös sopimus, ettei NG harjoita samaa liiketoimintaa. Yhtiöllä oli ollut myös Nova-nimi. Yhtiöön oli tarkoitus siirtää myös itsepalvelupesulaprojekti.

Gröhnin kertoman mukaan yhtiön nimissä oli tarkoitus kehittää pesulatoimintaa ja kehitteillä oli myös kerrostalojen kauppaa. Yhtiöllä oli ollut odotusarvoa. Pauli Hakalan käsityksen mukaan osakkeiden oston syynä oli ollut yhtiön hallussa ollut ARA-lista. Hakala ei ollut tiennyt

rekisterin olevan julkinen. Lindénin kertoman mukaan hänellä ei ollut tietoa kaupasta tai lähipiirilainojen kuittauksesta. Yli-Saunamäen kertoman mukaan hän ei ollut tiennyt kaupasta eikä lainojen kuittauksesta mitään.

Nova-Asunnot Oy LKV:n konkurssipesän pesänhoitaja Tuomisen havaintojen mukaan yhtiö oli toiminut emoyhtiö NG:n apuyhtiönä. Yhtiöllä ei ollut omaa liiketoimintaa, vaan NG:stä oli ohjattu joitain yksittäisiä toimeksiantoja tai laskutusta Nova-Asunnot Oy LKV:n kautta. Yhtiötä oli käytetty rahoituksen saamiseksi NG:llä olleiden rahoitusvaikeuksien vuoksi. Vuosina 2005 ja 2006 taseessa ei ollut ollut merkittävää varallisuutta paitsi mahdollisia saamia konserniyhtiöiltä ja toisaalta velkaa konserniyhtiöille. Saamia oli ollut vielä yhtiön mentyä konkurssiin noin 130.000 euroa. Tuomisen käytettävissä olevien tietojen nojalla yhtiön tasearvo oli vähäinen eikä sillä ollut merkittäviä tuotto-odotuksia. Kauppahinta oli vaikuttanut suurelta substanssiarvoon nähden. ARAKIRE-rekisteri ei ollut tullut esille missään vaiheessa.

Tuomisen saamien tietojen mukaan Nova-Asunnot Oy LKV:n oli ollut tarkoitus perustaa Nova Pesulakoneet- niminen tytäryhtiö tarkoituksin harjoittaa itsepesulapalvelutoimintaa. Toimintaa ei ollut aloitettu rahoituksen puuttumisen vuoksi. Eräitä pesukoneita oli hankittu toisten yhtiöiden toimesta. Pesukoneet eivät olleet Nova-Asunnot Oy LKV:n kirjanpidossa.

Riidatonta

Yllä selostetut kirjallisesta todisteaineistosta ilmenevät tiedot.

Keskeisesti riidanalaista

Nova-Asunnot Oy LKV:n osakkeiden arvo 26.1.2006.

Johtopäätökset

Asiassa esitetyn kirjallisen selvityksen ja todistaja Tuomisen kertoman nojalla on osoitettu, että yhtiöllä ei ollut ollut tosiasiallisesti omaa toimintaa, vaan sitä oli käytetty lähinnä apuyhtiönä. Yhtiön ainoa varallisuus taseessa per 31.12.2005 oli ollut saatava NG:ltä, jolla ei ollut käytännössä ollut arvoa. Yhtiön budjetoitu liikevaihto ei ollut toteutunut tilikaudella 2005 eikä tilikaudella 2006 eikä suunniteltua pesulatoimintaa ollut aloitettu.

Nova-Asunnot Oy LKV:n osakkeilla ei ollut ollut siten 26.1.2006 kauppahintaa vastaavaa arvoa eikä osakekauppaa voida pitää liiketaloudellisesti perusteltuna. Osakekaupalla on luovutettu yhtiön varoja Aija Merisaloon äidille sekä Aija Merisalolle kuittaamalla hänen lähipiirilainojaan.

ARAKIRE-rekisteri oli ollut julkinen asiakirja vuodesta 2004 lukien ja rekisteri oli ylipäätään alunpitäen luovutettu toiselle yhtiölle. Mainitun rekisterin merkitystä koskevat väitteet tai muutkaan kauppahinnan määrää selittävät perusteet eivät anna aihetta arvioida toisin yhtiön

arvosta tehtyä johtopäätöstä.

Hallitus on päättänyt osakekaupasta 15.7.2004 ja 11.2.2005.

Gröhn, Lindén ja Yli-Saunamäki olivat hallituksen kokouksessa 5.3.2007 päättäneet Aija Merisalón lähipiirilainan lyhennyksestä ja vastaavat muiden ohessa vastuuasemansa nojalla tehdystä päätöksestä.

1.1.4 Lainat Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle

Syytteessä selostetut määrät on osoitettu kirjallisella todisteaineistolla. Yhtiö oli menettänyt tilikaudella 10.1.2002-30.6.2003 koko oman pääomansa. Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli asetettu konkurssiin 21.7.2009. Pesäluettelon mukaan varat olivat koostuneet keskeisesti lainasaamisista muun muassa Arto Merisalolta ja Pauli Hakalalta, joilla saatujen tietojen mukaan ei ollut varoja saatavan maksamiseen. Velallisselvityksen mukaan yhtiön tosiasiallinen toiminta oli päättynyt vuonna 2005, jonka jälkeen suurin osa kirjauksista oli liittynyt yhtiön ja NG:n välisiin liiketoimiin ja näiden perusteella NG:lle oli syntynyt saatava yhtiöltä.

Erityistarkastuksessa tehtyjen havaintojen mukaan NG:n ja konserniyhtiöiden välillä oli ollut merkittäviä velka- ja saatavasuhteita, joiden määrät olivat vaihdelleet vuosittain. Lainoista ei ollut tehty velkakirjoja eikä niille ollut annettu vakuuksia. Tarkastuksessa ei ollut voitu varmentua konsernivelka- ja saatavasaldojen oikeellisuudesta kaikilta osin. Saldoihin vaikuttavien konsernivoitusten osalta ei ollut voitu varmistua siitä, että kaikki veloittamiset oli tehty. Kustannusten edelleen veloittamisen perusteet olivat vaihdelleet vuosittain. Kulutositteiden erittelyt olivat puutteelliset.

Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli laskuttanut NG:ltä konserniostovelkoina 31.12.2007 167.398,63 euroa sekä 31.12.2008 konsernilaskutuksena 111.244,22 euroa.

Hallituksen kokouspöytäkirjasta 11.2.2005 sekä tilintarkastuspöytäkirjasta koskien tilikautta 2005 käy ilmi, että Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli päätetty fuusioda NG:hen. Hallituksen kokouksessa 12.5.2008 oli päätetty, että NG:n saatavasta Nova-Kiinteistöt Oy LKV:ltä 282.000 euroa muutetaan pääomalainaksi.

Keskeisesti riidanalaista on, oliko luovutukseen hyväksyttävä liiketaloudellinen peruste. Vastajat ovat vedonneet siihen, että NG:n ja Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n väliseen luototukseen oli ollut liiketaloudellinen peruste, koska Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n kautta oli maksettu eräitä NG:n liiketoimintakuluja. Yhtiöiden välillä sovitun fuusion johdosta oli myös odotettavissa kuluongelman poistuvan.

Riidanalaiseksi on myös jäänyt laskennallisten kulujen vähentäminen vuodelta 2009.

Johtopäätökset

Yllä todetuin tavoin NG:n kirjanpidossa oli huomioitu Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n maksamat NG:n kulut. Vastajaat olivat yhtiön toiminnasta vastuullisina henkilöinä ja Lindén toimitusjohtajana vastanneet siitä, että NG:n kulut oli asianmukaisesti kirjattu kirjanpitoon. Nova-Kiinteistöt Oy LKV:ltä ollut saatavan kasvu oli ollut nähtävissä tilinpäätöksissä ja todettu muun muassa hallituksen kokouksessa 12.5.2008.

Lainan annolle Nova-Kiinteistöt Oy LKV:lle syytteessä tarkoitetuissa olosuhteissa ei ole osoitettu hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. Vastajien esiin tuoma fuusiotarkoitus ei anna aihetta arvioida edellä tehtyä johtopäätöstä toisin. Fuusiojärjestelyä ei ollut käynnistetty ja Vironmäen kertomasta on käynyt ilmi, että Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n velka NG:lle oli estänyt fuusion toteuttamisen.

Vastajaat ovat menettelyllään syyllistyneet siihen rikokseen, josta syyttäjä on vaatinut heille rangaistusta.

Erityistarkastuksessa tehtyjen havaintojen nojalla konsernivelka- ja saatavasaldojen oikeellisuus oli jäänyt puutteellisen selvityksen johdosta epäselväksi. Toisaalta erityistarkastuksessa tehdyt havainnot perustuvat parhaaseen käytettävissä olevaan selvitykseen eikä sitä ole osoitettu vääräksi. Vaaditulle laskennalliselle vähennykselle vuodelta 2009 ei ole ilmennyt perusteita.

1.1.5 Poliittiset tukimaksut

Kirjallisella todisteaineistolla on selvitetty, että NG:n varoista oli maksettu syytteessä selostetut maksut yhteensä 322.586,34 euroa.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymys edustus- tai markkinointikustannuksiin rinnastettavista eristä ja olivatko muut vastajaat kuin Arto Merisalo vastuussa maksuista.

Yksityiset yritykset voivat lähtökohtaisesti päättää maksamistaan tukimaksuista tai vastaavista itsenäisesti. Osakeyhtiöiden osalta yhtiön laillista varojen jakoa sääntelevät osakeyhtiölain säännökset yllä kohdassa 1.1. Törkeä velallisen epärehellisyys- kohdassa lausutuin tavoin.

Erityistarkastuksen tehneen Suontaustan käsityksen mukaan muun muassa poliittisiin tukimaksuihin kohdistettujen varojen liiketaloudellista perustetta ei ollut voitu tarkastuksessa varmentaa. Syytekohdassa tarkoitettujen maksujen osalta keskeisen toimijan Arto Merisalon kertomuksesta on ilmennyt, että tukimaksut ja muu rahoitus eri tahoille ei ollut palvellut tavanomaiseen liiketoimintaan tähtääviä päämääriä. Arto Merisalon kertoma tukimaksujen ja muun rahoituksen luonteesta, erityistarkastuksen havainnot sekä kirjallisista todisteista ilmenevät seikat antavat käräjäoikeudelle oikeuden päätellä, että objektiivisin perustein arvosteltuna varojen luovutus ei ollut tapahtunut yhtiön liiketoimintaan perustuvilla todellisilla syillä. Kysymys ei siten ole ollut liiketoimintaan liittyvistä kustannuksista.

Vastikkeettomien suoritusten osalta osakeyhtiölaki asettaa tietyt, yllä selostetussa osakeyhtiölain 13 luvun 8 §:ssä säännellyt rajoitukset erilaisille lahjoituksille ja avustuksille. Lahjan antaminen säännöksessä tarkoitettuun rajoitukseen voi siten tapahtua joko yhtiökokouksen päätöksellä, josta tässä tapauksessa ei ole kysymys. Hallitus voi käyttää sanottuun tarkoitukseen varoja, joiden merkitys yhtiön tila huomioon ottaen on vähäinen. Ottaen huomioon maksujen merkittävä määrä ja yhtiön huono taloudellinen tila kysymys ei ole ollut osakeyhtiölain tarkoittamasta yhtiön tilaan nähden vähäisestä suorituksesta.

Poliittisen toiminnan tukemiseen suunnatuille maksuille ei ole siten osoitettu yhtiön kannalta liiketaloudellisesti hyväksyttävää perustetta. Ottaen huomioon yhtiön heikko taloudellinen tila myöskään lahjan antamiseen yhtiön varoista ei ole ilmennyt laillista perustetta. Kyse on siten ollut osakeyhtiölain tarkoittamin tavoin laittomasta varojen jaosta. Menettely täyttää velallisen epärehellisyysrikoksen tunnusmerkistön syytteessä tarkoitettuun tavoin.

Vastuulliset henkilöt

Gröhn, Pasi Hakala ja Aija Merisalo ovat kertoneet, että he eivät olleet olleet tietoisia näistä maksuista. Pauli Hakala, Lindén ja Yli-Saunamäki ovat puolestaan kertoneet, etteivät he olleet päättäneet maksuista.

Kirjallisella todisteaineistolla sekä Pauli Hakalan, Arto Merisalon, Lindénin ja Vironmäen kertomuksilla on osoitettu, että keskeiset toimijat poliittisten maksujen osalta NG:ssä olivat olleet Arto Merisalo ja Yli-Saunamäki.

Muiden vastaajien osalta voidaan todeta, että hallituksen kokouksessa 5.3.2007 oli käsitelty nk. yhteiskunnallisia maksuja, jotka oli päätetty kirjata yhtiön kirjanpidossa kuluina jäsen- ja kannatusmaksuihin. Vironmäen kertoman mukaan yhteiskunnallisilla maksuilla oli tarkoitettu poliittisia tukimaksuja.

Lindénin kertoman mukaan hän oli laskettanut maksujen määriä ja informoinut hallitusta, että maksut eivät olleet kirjanpidossa vähennyskelpoisia. Esitutkinnassa Lindén oli kertonut, hallituksen kokouksessa 5.3.2007 käsitellyt nk. yhteiskunnalliset maksut olivat liittyneet politiikkaan. Hallitus oli tullut tietoiseksi poliittisesta tuesta jo syksyllä 2006 Arto Merisalon kerrottua johtoryhmälle, että hän maksaa Keskustalle 120.000 euroa vaalitukea. Kaikki hallituksen jäsenet olivat olleet täysin tietoisia näistä maksuista.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan hän oli ollut tietoinen maksuista. Tukipäätökset oli tuotu hallitukselle tiedoksi jälkikäteen, eikä kukaan ollut niitä vastustanut.

Koivikon kertoman mukaan tilintarkastusmuistiossa 9.5.2008 oli kiinnitetty yhtiön johdon huomiota esimerkiksi kannatus- ja seminaarimaksuihin, joiden liittymistä liiketoimintaan ei ollut voitu heti yhdistää ja joita yhtiön kassavirta ei ollut mahdollistanut.

Hallituksen kokouksen pöytäkirjasta 5.3.2007 ilmenevä merkintä ja sen sisältöä selventävät Vironmäen sekä Lindénin kertomukset osoittavat, että poliittiset tukimaksut olivat olleet hallituksen käsiteltävänä keväällä 2007 ja hallitus oli tosiasiallisesti päättänyt tukimaksuista. Huomattavaa on, että esimerkiksi KMS:n laskutuksesta merkittävä osa oli ollut jo tiedossa 5.3.2007.

Esitetty selvitys osoittaa, että hallituksen jäsenet ja Pauli Hakala olivat tosiasiallisesti hyväksyneet NG:n toimesta harjoitetun poliittisen tukitoiminnan haluamatta puuttua siihen esimerkiksi asettamalla rajoituksia maksujen määrille tai vaatimalla jatkuvaa selontekoa toteutettavasta tukitoiminnasta. Huomattavaa edelleen on, että tilintarkastaja Koivikonkaan tilintarkastusmuistio 8.5.2008 ei ollut antanut aiheita yhtiön johdon taholta toimenpiteisiin merkittävää määrää edustaneiden maksujen osalta. Hallitus ja tosiasiallisesti toiminnasta vastuussa oleva Pauli Hakala sekä Lindén toimitusjohtajana olivat siten tosiasiallisesti hyväksyneet Arto Merisalón ja Yli-Saunamäen toimenpiteet ja vastaavat asemansa mukaisesti tehdyistä toimista.

1.1.6 Tapani Kansan kiertueen sponsorointikulut

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NG:n varoista oli maksettu syytteessä selostetut kustannukset.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymyksessä liiketaloudellisesti hyväksyttävistä markkinointikustannuksista.

Kirjallinen todistelu

Kansanviihde T. Kansa Oy:n ja NG:n välisen 14.8.2007 mainos- ja markkinointisopimuksen mukaan NG sponsoroit Tapani Kansan juhlakonserttikiertuetta. Vastineeksi NG:n logo oli saanut näkyvyyttä kiertueen mediamarkkinoinnissa muun muassa lehti-ilmoittelussa, julisteissa, käsiohjelmissa ja muutoin eri tavoin. Sopimuksen mukainen NG:n vastike oli ollut 48.800 euroa.

Johtoryhmässä oli 4.6.2007 todettu NG:n sponsoroivan Tapani Kansan juhlakiertuetta 40.000 eurolla. Johtoryhmän kokouksessa 15.10.2007 oli todettu budjetin muodostuvan noin 100.000 euron määräiseksi.

Henkilötodistelu

Arto Merisalón kertoman mukaan NG:n nimi oli ollut näkyvästi esillä kiertueen keikkabussissa, fanikorteissa, käsiesitteissä ja lehti-ilmoituksissa ym. Markkinointikululla oli pidetty yhteyttä sidosryhmiin ja asiakkaisiin.

Pauli Hakalan kertoman mukaan kyse oli ollut edustuskuluista. Kustannukset olivat ylittäneet alkuperäisen päätöksen määrän.

Lindénin käsityksen mukaan kyseessä oli ollut järkevä markkinointisopimus alkuperäisellä 48.000 euron kustannusmäärällä.

Kustannuksilla oli saatu yhtiölle merkittävästi näkyvyyttä. Lindénin käsityksen mukaan kokonaissumma oli ollut suhteeton.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan kyse oli ollut markkinointikuluista. Hän oli itse ollut mukana neljässä tilaisuudessa.

Johtopäätökset

Henkilötodistelulla ja kirjallisella sopimuksella on osoitettu, että NG oli saanut näkyvyyttä konserttikiertueeseen liittyen sekä asiakastilaisuuksilla oli pidetty yhteyttä NG:n toimialan asiakkaisiin ja sidosryhmiin. Käräjäoikeus katsoo, että kysymyksessä on ollut lähtökohtaisesti hyväksyttäviin markkinointikustannuksiin liittyvä menoerä.

Oikeuskäytännössä vahvistettujen linjausten mukaan maksuvaikeuksissa olevan tai sellaisten vaikeuksien uhkaaman velallisen tulee varojaan käyttäessään ottaa huomioon velkojensa edut. Velallisen on siten sovitettava menonsa taloudelliseen tilanteeseensa ja rajoitettava se siihen, mitä velallisen taloudenhoito kohtuudella vaatii.

Käräjäoikeus arvioi yhtiön taloudelliseen tilaan nähden kohtuullisena pidettäväksi määräksi 60.000 euroa, mikä käsittää sekä sponsoroinnista että asiakastapaamisista aiheutuneet kulut.

Tapani Kansan kiertueen kuluja oli käsitelty johtoryhmässä. Vastaajat olivat tulleet tietoisiksi kuluista ja niiden merkittävästä kohoamisesta. Vastaajat olivat myös itse tapahtumiin osallistuneina olleet tietoisia yhtiön toimesta kustannetusta selvästi merkittäviä kustannuksia vaativasta kokonaisuudesta.

Käräjäoikeus katsoo, että Pauli Hakala, Pasi Hakala, Aija Merisalo ja Gröhn ovat tulleet tietoisiksi 100.000 euron määrään kohonneista kustannuksista. Heidän vastuunsa rajoittuu sen vuoksi kohtuulliseksi määräksi hyväksytyn 60.000 euron ylittävään osaan eli 40.000 euroon. Arto Merisalo, Yli-Saunamäki ja Lindén ovat vastuussa kohtuulliseksi katsotun määrän ylittävistä kuluista kokonaisuudessaan. Arto Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat päättäneet sponsoroinnista ja asiakastapahtumien järjestämisestä ja Lindén toimitusjohtajana on tullut tietoiseksi aiheutuneista kustannuksista ja hyväksynyt ne.

1.1.7 Aija Merisalon palkka

Riidatonta on, että Aija Merisalo ei ollut osallistunut NG:n operatiiviseen toimintaan.

Aija Merisalon työpanos yhtiön hyväksi oli käsittänyt lähinnä hallituksen kokouksiin ja eräisiin edustustilaisuuksiin osallistumisen. Yhtiön hallituksen jäsen Pasi Hakala ja tosiasiallinen vastuuhenkilö Pauli Hakala ovat yhtenevästi arvioineet, että Aija Merisalon palkka oli ollut liiallinen hänen työpanokseensa verrattuna.

Käräjäoikeus katsoo, että taloudellisessa kriisitilassa olleen yrityksen varojen ohjaaminen suhteettomilla palkan nimikkeellä suoritetuilla

etuuksilla lähipiirin hyväksi ei ole ollut liiketaloudellisesti perusteltua. Käräjäoikeus katsoo, että syyttäjän ja asianomistajatahon arvioimaa 2.000 euron määräistä kuukausipalkkaa on pidettävä varsin kohtuullisena korvauksena Aija Merisal on vähäiseksi arvioitavasta työpanoksesta yhtiön hyväksi.

Gröhn on katsonut, ettei ollut ollut vastuussa Aija Merisal on palkasta, koska palkkauksen perusteista oli päätetty jo ennen Gröhnin vastuuaseman alkamista yhtiössä. Pasi Hakala on vedonnut siihen, että hänen oli ollut pakko hyväksyä Arto Merisal on päätös Aija Merisal on palkasta. Pauli Hakala on vedonnut siihen, että hän ei ollut voinut vaikuttaa Aija Merisal on palkan määrään. Yli-Saunamäki on vedonnut siihen, ettei hänellä ollut tietoa Aija Merisal on palkan määrästä eikä hän ollut siitä päättänyt.

Lindén on vedonnut siihen, että hän oli ollut hallituksen puheenjohtajaan Aija Merisal on nähden alisteisessa asemassa. Palkkaus oli päätetty yhtiön hallituksessa eikä Lindén ollut osallistunut palkan perusteiden tai määrän päättämiseen.

Aija Merisal on palkkauksen perusteista ja määrästä sekä palkan korotuksista oli päätetty NG:n hallituksen kokouksissa. Pasi Hakala oli hallituksen jäsenenä päättänyt Aija Merisal on palkkauksesta hallituksen kokouksessa 15.7.2004 sekä myöhemmin palkan korotuksista. Huomattavaa on, että Pasi Hakalan oman palkan määrä oli kehittynyt myös erittäin merkittävästi hallituksen päätöksillä. Pauli Hakala oli yhtiön toiminnasta tosiasiallisesta vastaavana henkilönä osallistunut muun muassa hallituksen kokoukseen 11.9.2006 kutsuttuna, jossa Aija Merisal on palkka oli korotettu 7.000 euroksi kuukaudessa ja sen lisäksi päätetty luontoiseduiksi asuntoetu, vapaa autoetu sekä matka- ja kotipuhelinetu, vapaa ateriaetu sekä provisiot mahdollisista toimeksiannoista. Gröhn oli hallituksen kokouksessa 27.11.2006 päättänyt Aija Merisal on edellä 11.9.2006 korotetun kuukausipalkan korottamisesta edelleen uuden autoedun nousun määrällä. Yli-Saunamäki oli 27.11.2006 päättänyt yllä todetuin tavoin Aija Merisal on palkan korottamisesta hallituksen kokouksessa, jossa oli käsitelty myös Yli-Saunamäen omia palkkaetuja.

Vastaajat ovat siten joko hallituksen jäseninä, tosiasiallisesti toiminnasta vastaavina ja Lindén toimitusjohtajana vastuuajansa mukaisesti vastuussa yhtiössä suoritettusta liiallisesta palkanmaksusta syytteessä tarkoitettuin tavoin.

Aija Merisal on vetoaman kolmen kuukauden palkan huomioon ottamisesta viitataan jäljempänä korvausvaatimusten yhteydessä lausuttuun.

1.1.8 Henkilöautot

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että yhtiölle oli hankittu sekä tilattu syytteessä selostetut ajoneuvot.

Käyttöauto Oy:n 17.12.2008 päivätyn purkuvaatimuksen mukaan NG oli tehnyt kauppasopimuksen seitsemästä Audi A4 -henkilöautosta

9.1.2008-10.5.2008. NG oli kuitenkin laiminlyönyt autojen maksamisen eikä yhtiö ollut myöskään purkanut kauppoja. Kaupan kohteena olevat autot oli tilattu valmistajalta yksilöllisten vaatimusten mukaisesti ja erikoisvarusteltuna. Autojen kauppahinnat olivat huomattavasti korkeammat kuin Audi A4- henkilöautojen yleensä. Lisävarusteiden hinnat olivat autoa kohden noin 17.000 euroa. Tästä syystä Käyttöauto Oy ei ollut voinut myydä ajoneuvoja edelleen ilman huomattavaa taloudellista tappiota. Yhtiö oli vaatinut NG:ltä vahingonkorvauksena 59.600,72 euroa.

Hallitus oli 15.10.2007 päättänyt autokannan uusimisesta alkuvuoden 2008 aikana siten, että NG:n kuusi Volvoa ja kaksi Audia vaihdetaan yhteen Audi A6 ja 7 Audi A4 malliin, kun uusi korimalli tulee markkinoille helmi-maaliskuussa. Hallitus oli päättänyt edelleen 28.1.2008, että Voltot ja Audit vaihdetaan Audi A4 -autoihin, joita oli tilattu 7 kpl.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt ajoneuvojen kohtuullinen hankintahinta sekä 7 uuden Audin hankinnan tarpeellisuus vuonna 2008.

Henkilötodistelu

Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakala, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen kertoman mukaan Arto Merisalo oli päättänyt yhtiön autojen hankinnasta ja tieto hankinnoista oli tullut hallitukseen ilmoitusluontoisena asiana.

Arto Merisalon kertoman mukaan syytteessä mainittujen tasoisten autojen hankinta oli ollut perusteltua, koska yhtiön toimijoille oli kertynyt vuosittain erittäin runsaasti kilometrejä ja kysymyksessä oli ollut myös turvallisuus- ja terveystarkastus sekä yhtiön imagokysymys. Autoilla oli myös pitkät takuuajat ja tätä kautta autojen käyttö muodostui edullisemmaksi. Yhtiöllä oli ollut käytössään myös yksi edustusauto (BMW 750i) autonkuljettajineen, jota oli lainattu sidosryhmille. Vuonna 2008 yhtiö oli joutunut siirtymään bensa-autoista dieselmalleihin. Autojen tulo oli kuitenkin viivästynyt eikä niitä ollut enää kyetty lunastamaan.

Arto Merisalo oli vastannut yhtiön autojen hankinnoista. Audien hankkimisesta Arto Merisalo oli päättänyt yhdessä Pauli Hakalan kanssa. Hallitus oli myöhemmin 28.1.2007 päättänyt asian. Pauli Hakala oli ollut useiden autojen hankinnassa mukana, ei kuitenkaan kaikissa.

Lindénin kertoman mukaan hän ei ollut tiennyt autoista mitään eikä osallistunut niiden hankintaan. Esitutkinnassa Lindén oli kertonut pitäneensä rahankäyttöä autoihin liiallisena. "Poskettomat" autohankinnat tulivat 2007 ja 2008. Lindénin mukaan yhtiö oli kyennyt maksamaan autojen osamaksut.

Johtopäätökset

Yritysten hankkimien ajoneuvojen kohtuullista hankintahintaa ei ole lähtökohtaisesti lainsäädännössä tai muissa määräyksissä säännelty. Yritykset päättävät itsenäisesti hankkimiensa ajoneuvojen arvosta ja määrästä ja uusimistiheydestä. Oikeuskäytännössä vahvistettujen

linjausten mukaan maksuvaikeuksissa olevan tai sellaisten vaikeuksien uhkaaman velallisen tulee varojaan käyttäessään ottaa huomioon velkojensa edut. Velallisen on siten sovittava menonsa taloudelliseen tilanteeseensa ja rajoitettava se siihen, mitä velallisen taloudenhoito kohtuudella vaatii.

Käräjäoikeus arvioi, että syytteessä tarkoitettujen erittäin arvokkaiden ajoneuvojen hankintaa ja niiden uusimista syytteessä kuvatuin tavoin on pidettävä kohtuukäytön ylittävänä menettelynä. Yhtiön taloudellinen tilanne huomioon ottaen vastaajat ovat menettelyllään syyllistyneet syytteessä tarkoitettuun rikokseen. Syyttäjän ja asianomistajatahon arvioimaa noin 60.000 euron hankintahintaa on pidettävä vähintäänkin kohtuullisena ajoneuvon arvona kriisiyhtiön ajoneuvoja hankittaessa. Autokannan vuoden 2008 alkuvaiheessa tapahtunut uusiminen huomattavan arvokkaine lisävarusteineen on osaltaan osoittanut tuhlailevaa varojen käyttöä.

Yllä vastuuasemien yhteydessä lausuttuun nähden käräjäoikeus katsoo, että kaikki vastaajat ovat vastuuajansa mukaisesti vastuussa syytteessä kuvatusta menettelystä. Vastaajat ovat varmuudella olleet tietoisia yhtiössä käytössä olleista ajoneuvoista ja osin autot ovat olleet heidän omassa käytössään.

1.1.9 Radio-ohjelma-, CD-levy- ja musiikkiharjoituskustannukset

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NG:n varoista oli maksettu syytteessä selostetut kustannukset.

Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala ja Yli-Saunamäki ovat vedonneet siihen, että heillä ei ollut ollut tietoa tällaisista maksuista.

Lindén on vedonnut siihen, ettei hän ollut osallistunut maksuista päättämiseen.

Kustannuserät olivat liittyneet keskeisesti Arto ja Aija Merisalon tukemaan aatteelliseen toimintaan sekä Aija Merisalon musiikkiharrastustoimintaan.

Kustannusten liittymistä yhtiön liiketoimintaan ei ole esitettyllä selvityksellä osoitettu. Todistajien Gröger, Vaismaa ja Roivas kuulemiset eivät anna aiheutta arvioida asiaa toisin.

Maksuja ei ole esitetyn selvityksen mukaan käsitelty hallituksessa eikä niiden maksamista ole tuotu jälkikäteenkään hallituksen tietoon. Käräjäoikeus pitää uskottavana, että Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala ja Yli-Saunamäki eivät olleet olleet tietoisia näistä yksittäisinä summina sinänsä vähäisistä maksuista. Käräjäoikeus katsoo, että Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala ja Yli-Saunamäki eivät ole vastuussa mainituista selkeästi Aija ja Arto Merisalon omaan intressipiiriin kuuluvista maksuista.

Lindénin on tullut olla toimitusjohtajana tietoinen yhtiön toimesta suoritetuista maksuista. Lindén on siten Aija ja Arto Merisalon kanssa

vastuussa yhtiön varoista suoritetuista liiketoimintaan liittymättömistä maksuista.

1.1.10 Etelä-Afrikan ja Pariisin matkat

Syytteessä mainitut kustannusten määrät ovat riidattomia.

Etelä-Afrikan matka

Asiassa on selvitetty Souranderin ja Sulinin saamiensa tietojen pohjalta kertomana, että matkalla oli käyty lukuisissa kauppakeskuksissa. Matkaan ei ollut sisällynyt neuvotteluita paikallisten kiinteistöalan toimijoiden kanssa eikä käyntiä esimerkiksi paikallisessa vastaavan toimialan yrityksessä.

Käräjäoikeus katsoo, että Etelä-Afrikkaan suuntautunut matka oli ollut yksityisluontoinen lomamatka, jonka kustantamiselle yhtiön varoista ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta.

Matkaan osallistuneiden kertomukset ostoskeskuksissa käynneistä tai matkalla keskeisesti autonkuljettajana ja muutoin Arto Merisalon avustajana toimineen Souranderin laatima matkaraportti ei anna aihetta arvioida toisin yllä tehtyä johtopäätöstä matkan luonteesta.

Gröhn, Pasi Hakala ja Pauli Hakala ovat vedonneet siihen, että matkaa ei ollut missään vaiheessa käsitelty eikä siitä ollut tehty päätöstä hallituksessa. Lindén on vedonnut siihen, että hän ei ollut hyväksynyt matkakustannusten laskuttamista.

Maksuja ei ollut esitetyn selvityksen mukaan käsitelty hallituksessa eikä niiden maksamista ollut tuotu jälkikäteenkään hallituksen tietoon. Käräjäoikeus pitää uskottavana, että Gröhn, Pasi Hakala ja Pauli Hakala eivät olleet olleet tietoisia näistä maksuista. Käräjäoikeus katsoo, että Gröhn, Pasi Hakala ja Pauli Hakala eivät ole vastuussa mainituista selkeästi Aija ja Arto Merisalon sekä Yli-Saunamäen hyödyksi tulleista maksuista.

Lindén on tullut olla toimitusjohtajana tietoinen yhtiön toimesta suoritetuista liiketoimintaan liittymättömistä maksuista. Lindén on siten Aija ja Arto Merisalon sekä Yli-Saunamäen kanssa vastuussa yhtiön varoista suoritetuista sanotuista maksuista.

Aija Merisalon Pariisin matka

NG:n varoista oli maksettu Aija Merisalon ja erään toisen henkilön Pariisiin suuntautunut matka 29.12.2006-2.1.2007.

NG:n operatiiviseen toimintaan osallistumattoman Aija Merisalon ja hänen läheisensä uuden vuoden matkan kustantamiselle ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta.

Arto Merisalo on myöntänyt päättäneensä matkasta Aija Merisalon kanssa.

Gröhn, Yli-Saunamäki, Pasi Hakala ja Pauli Hakala ovat vedonneet siihen, että matkaa ei ollut missään vaiheessa käsitelty eikä siitä ollut tehty päätöstä hallituksessa. Lindén on vedonnut siihen, että hän ei ollut hyväksynyt matkakustannusten laskuttamista.

Pariisin matkan kustannuksia ei ollut esitetyn selvityksen mukaan käsitelty hallituksessa eikä niiden maksamista ollut tuotu jälkikäteenkään hallituksen tietoon. Käräjäoikeus pitää uskottavana, että Gröhn, Yli-Saunamäki, Pasi Hakala ja Pauli Hakala eivät olleet olleet tietoisia näistä maksuista. Käräjäoikeus katsoo, että Gröhn, Yli-Saunamäki, Pasi Hakala ja Pauli Hakala eivät ole vastuussa mainituista selkeästi Aija Merisalon hyödyksi tulleista kustannuksista.

Lindénin on tullut toimitusjohtajana olla tietoinen yhtiön toimesta suoritetuista liiketoimintaan liittymättömistä maksuista. Lindén on siten Aija ja Arto Merisalon kanssa vastuussa sanotuista maksuista.

1.1.11 Kannatustukimaksut

Suoritettujen maksujen määrä on riidaton.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymyksessä ollut tavanomaisia yritystoiminnassa hyväntekeväisyyteen ym. annettavista sponsorointimaksuista ja markkinointikuluista.

Maksut olivat liittyneet keskeisesti Arto Merisalon ja osin Aija Merisalon tukemaan aatteelliseen toimintaan sekä eräiden tapahtumien kannattamiseen. Käräjäoikeus katsoo henkilötodistelun perusteella, että Sanan Helmiä ry on ollut Aija Merisalon yhdistys. Arto Merisalo on myöntänyt hyväksyneensä syytekohtassa tarkoitetut maksut.

Käräjäoikeus katsoo, että kustannusten liittymistä yhtiön harjoittamaan liiketoimintaan ei ole esitetyllä selvityksellä osoitettu.

Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala ja Yli-Saunamäki ovat vedonneet siihen, että sanottuja maksuja ei ollut missään vaiheessa käsitelty eikä päätetty hallituksessa. Lindén on vedonnut siihen, että hän ei ollut hyväksynyt kustannusten maksamista.

Kannatustukimaksuja ei ollut esitetyn selvityksen mukaan käsitelty hallituksessa eikä niiden maksamista ollut tuotu jälkikäteenkään hallituksen tietoon. Käräjäoikeus pitää uskottavana, että Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala ja Yli-Saunamäki eivät olleet olleet tietoisia näistä maksuista. Käräjäoikeus katsoo, että he eivät ole vastuussa mainituista selkeästi Aija ja Arto Merisalon intressissä olleista kustannuksista.

Lindénin on tullut toimitusjohtajana olla tietoinen yhtiön toimesta suoritetuista liiketoimintaan liittymättömistä maksuista. Lindén on siten Aija ja Arto Merisalon kanssa vastuussa yhtiön varoista suoritetuista liiketoimintaan liittymättömistä maksuista syytteen mukaisesti. Arto Merisalo vastaa maksuista kokonaisuudessaan ja Aija Merisalo 5.000 euron osalta.

Törkeysarvostelu

Käräjäoikeus toteaa, että vastaajat ovat edellä selostetuilla vararikkoteoilla aiheuttaneet NG:n maksukyvyttömäksi tulemisen ja sen jälkeen oleellisesti pahentaneet sitä. Menettelyllä on tavoiteltu huomattavaa hyötyä ja sillä on aiheutettu velkojille huomattavaa vahinkoa. Yhtiön varoja on käytetty usean vuoden ajan lähimpiin hyväksi ja yhtiön liiketoimintaan kuulumattomiin tarkoituksiin, minkä vuoksi tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

1.2 Törkeä kirjanpitorikos

Rikoslain 30 luvun 9 §:ssä kirjanpitorikokseen syyllistyy kirjanpitovelvollinen, tämän edustaja, kirjanpitovelvollisessa oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä tai se, jonka tehtäväksi kirjanpito on toimeksiannolla uskottu, joka laiminlyö liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolainsäädännön mukaisia velvollisuuksia tai merkitsee kirjanpitoon vääriä tai harhaanjohtavia tietoja ja siten vaikeuttaa oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta. Kirjanpitorikos on 9a §:n 1 ja 2 kohtien mukaan törkeä, jos liiketapahtumien kirjaaminen tai tilinpäätöksen laatiminen laiminlyödään kokonaan tai olennaisilta osiltaan tai väärien tai harhaanjohtavien tietojen määrä on huomattavan suuri, ne koskevat suuria summia tai ne perustuvat sisällöltään vääriin tositteisiin ja kirjanpitorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Osakeyhtiölain 1.9.2006 voimaan tulleen osakeyhtiölain (2006/624) 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan hallitus vastaa siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja toimitusjohtaja 17 §:n 1 momentin siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Säännökset vastaavat sisällöllisesti aikaisemmin voimassa olleen osakeyhtiölain 8 luvun 6 §:n 2 momentin (1978/734) säännöksiä.

Oikeuskirjallisuudessa (Lehtonen: Kirjanpitorikokset 2006) on katsottu, että yhtiön hallitus ei yleensä vastaa kirjanpidon yksityiskohtien oikeellisuudesta, jos tehtävää hoitamaan on valittu asiantunteva ja kyvykäs henkilö (henkilövastuu) ja jos hänelle on annettu tarpeelliset tiedot tehtävän hoitamiseksi (informaatiovastuu) sekä jos tehtävien suorittamisen valvonta on asianmukaisesti järjestetty (valvontavastuu). Näiden velvollisuuksien osittainenkin laiminlyönti voi aiheuttaa vastuun kanavoitumisen myös yhtiön hallitukselle. Kirjanpidon lainmukaisuuden järjestäminen ja valvonta ovat tarvittaessa yksityiskohtia myöten sellaisia juoksevaan hallintoon kuuluvia tehtäviä, jotka kuuluvat toimitusjohtajan vastuualueeseen.

NG:n ja NKK:n talousasioita on toimitusjohtajan ohella hoitanut hallintopäällikkö. Yhtiöillä on ollut ulkopuolinen kirjanpito toimisto sekä tilintarkastajana KHT-tilintarkastaja. Käräjäoikeus toteaa, että kirjanpidon hoito on näin ollen ollut yhtiöissä asianmukaisesti järjestetty. Asiassa on siten kysymys siitä, olivatko hallitus ja yhtiöissä määräysvaltaa käyttäneet henkilöt antaneet kirjanpitoa varten kaikki

tarvittavat tiedot ja oliko valvonta ollut asianmukaisesti järjestetty.

1.2.1 Laskuttamattomat keskeneräiset työt

Yhtiön vuoden 2005 tilinpäätöksessä oli tuloutettu laskuttamattomia, keskeneräisiä hankkeita 774.000 euron arvosta, vuoden 2006 tilinpäätöksessä 735.489 euron arvosta ja vuoden 2007 tilinpäätöksessä 2.628.157 euron arvosta. Vuoden 2007 tilinpäätöksen liikevaihtoon kirjatuista hankkeista noin 700.000 euroa oli jäänyt saamatta.

Hallituksen kokouksissa 29.12.2006 ja 31.12.2007 oli tehty päätökset kirjata keskeneräisiä töitä tilikausille 1.1.-31.12.2006 ja 1.1.-31.12.2007. Töiden valmiusasteeksi oli kirjattu 85-95 prosenttia.

Arto Merisalo on kertonut, että alalla on tavanomaista, että pitkään kestävien hankkeiden palkkioita jaksotetaan. Lindén ja Pauli Hakala olivat laatineet rungot jaksotettavista hankkeista, jotka Merisalo oli osaltaan hyväksynyt. Yli-Saunamäki oli tullut varmaan informoiduksi asiassa. Merisalon tietoon ei ollut tullut, että jaksotuksissa olisi jotain ongelmaa. Jaksotuksia oli käsitelty myös hallituksessa pöytäkirjojen osoittamin tavoin. Hallitus oli tehnyt päätöksen täysin operatiivisen johdon esityksen pohjalta.

Pauli Hakala on kertonut, että hän oli arvioinut keskeneräisten hankkeiden valmiusasteen tilinpäätöstä varten. Valmiusasteesta oli neuvoteltu Arto Merisalon ja Vironmäen sekä tilintarkastajan ja toimitusjohtajan kanssa. Kohteista oli kirjattu 80-90 prosenttia, koska ne olivat olleet kesken. Hallitus oli tehnyt sitten kirjauksesta teknisen päätöksen. Myös rakennusalalla oli ollut käytäntö, jonka mukaan kirjaus tehdään kun osa kohteesta on valmis. Hakala ei tiennyt, miksi välityspalkkioita ei ollut kirjattu, mutta hänen käsityksensä mukaan ne sisältyivät kirjaamatta jääneeseen osuuteen.

Pasi Hakala, Aija Merisalo ja Yli-Saunamäki eivät ole osanneet lausua kirjanpitoasioista mitään.

Gröhn on kertonut, että Lindén oli selvittänyt hallitukselle periaatteet hankkeiden tulouttamisen osalta. Lindén oli perustanut näkemyksensä Pauli Hakalalta ja Arto Merisalolta samaansa raporttiin.

Lindén on kertonut, että tuloutetusta summasta oli varattu 10 prosenttia kuluihin. Tämä määrä oli jouduttu arvioimaan. Kaikki alihankkijoiden kulut, oman henkilöstön palkat ja mainoskulut oli kirjattu kuluihin. Siirtosaamisten kirjausten osalta oli konsultoitu tilintarkastajaa. 10 prosentin varaus oli ollut lähellä toteutunutta määrää.

Vironmäki on kertonut, että keskeneräisiä hankkeita koskevat tiedot olivat tulleet Arto Merisalolta ja Pauli Hakalalta. Kirjaamisesta ja valmiusasteesta olivat keskustelleet näiden lisäksi Vironmäki ja Lindén. Vastaavien kulujen kirjaamisesta ei ollut keskusteltu. Lopullisen päätöksen oli tehnyt hallitus.

Tilintarkastaja Koivikko oli ollut mukana keskeneräisten töiden

tulouttamista koskevilla keskusteluilla mahdollisesti vuonna 2005. Hän ei kuitenkaan ollut osallistunut hankkeiden valmiusasteiden arviointiin. Pääosin Koivikko oli ottanut asiaan kantaa tilintarkastuksen yhteydessä. Hän oli kritisoinut lopputulosta, koska mukaan olisi pitänyt ottaa projektilaskentaa. Koivikko oli vaatinut laajempia selvityksiä siitä, mihin kirjaukset olivat perustuneet.

Koivikko on kertonut, että keskeneräisten töiden kirjaamisperiaatteista oli keskusteltu hyvin tarkkaan Vironmäen ja Lindénin kanssa. Tuloutusmäärä oli perustunut Lindénin antamiin tietoihin. Hankkeiden valmiusasteesta oli saatu Lindénin allekirjoittama tosite. Tuloja vastaava määrä kuluja piti kirjata. Kuluja oli lisätty vuoden 2007 tilinpäätökseen vuoden 2008 aineiston perusteella. Koivikko oli tuolloin tiedustellut puuttuiko muita kuluja. Lindén oli vakuuttanut, että oikeat tiedot oli annettu. Koivikko ei ollut todennut sillä hetkellä olevien tietojen perusteella, että kuluja tai palkkoja olisi ollut kirjaamatta eikä hän ollut ollut tietoinen, että keskeneräisiin töihin liittyviä välityspalkkioita oli jätetty pois. Tämä oli perustunut siihen, mitä yhtiön johto oli kertonut. Hänellä ei ollut ollut tiedossa missä määrin yhtiön käyttämät välittäjät olivat toimineet omien yhtiöidensä kautta eivätkä olleet olleet työntekijäasemassa.

Suontausta oli erityistarkastuksessa todennut, että keskeneräiset hankkeet oli tuloutettu ennen aikaisesti ja kirjattu yhtiön liikevaihtoon. Keskeneräisten hankkeiden käsittelyssä ei ollut noudatettu osatuloutusmenetelmää. Yhtiöllä ei ollut ollut erillistä projektiseurantaa, joka olisi edellyttänyt projektikohtaista kulujen kohdistamista ja kateseurantaa. Kirjaukset olivat perustuneet tarkkojen laskelmien sijaan arvioihin. Hankkeista ei ollut ollut käytettävissä kirjallisia sopimuksia.

Suontaustan tarkastuksessa tekemien havaintojen mukaan vuosien 2005-2007 tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeita ja riittäviä tietoja NG:n toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Erityistarkastuksessa oli päädytty oikaisemaan yhtiön valitsemaa keskeneräisten hankkeiden tuloutusratkaisua niin, että tuloja vastaavat kulut eli välityspalkkiot oli kirjattu samalle tilikaudelle. Suontausta on kertonut, että oikaisujen lähtökohtana oli ollut varovaisuuden periaate ja oikaisuja olisi perustellusti voitu tehdä enemmänkin.

Salo on todennut, että yhtiössä ei ollut ollut projektikohtaista seurantaa tuotoista ja kuluista, minkä vuoksi projekteja oli käsitelty tilinpäätöksissä virheellisesti. Keskeneräisten hankkeiden kuluja, kuten palkkoja ja matkakuluja oli kirjattu niiden maksuhetkellä aktivoimatta niitä tilinpäätöksessä. Keskeneräisiä hankkeita oli tuloutettu kun niiden valmiusaste oli ollut 85-95 prosenttia. Salon mukaan myös 50 prosentin valmiusasteen projekteja olisi tullut tulouttaa. Myös välityspalkkiot olisi tullut ottaa huomioon, sillä nämä olivat olleet suurin kuluerä. Ongelmana oli kuitenkin ollut kirjallisten sopimusten puuttuminen. Näiden puutteiden vuoksi Suontaustan oikaistut tilinpäätöslaskelmat ovat johtaneet vääriin lopputuloksiin. Suontaustan tilinpäätöslaskelmiin tekemät korjaukset olivat olleet yksittäisiä eivätkä olleet ottaneet kokonaisuutta huomioon.

Johtopäätökset

Sekä Suontausta että Salo ovat todenneet, että välityspalkkiot olisi pitänyt kirjata kuluksi samalle tilikaudelle kuin tuloutetut keskeneräiset työt. Molempien lausunnoista on pääteltävissä, että täysin oikeaan lopputulokseen päätyminen ja kirjauksen laatiminen keskeneräisistä hankkeista oli käytettävissä olevien tietojen perusteella ollut mahdotonta, koska yhtiöllä ei ollut ollut asianmukaista projektiseurantaa. Käräjäoikeus hyväksyy Suontaustan tekemän varovaisuuden periaatteeseen perustuvan ratkaisun.

Vuosina 2005-2007 tuloutettuihin keskeneräisiin ja laskuttamattomiin hankkeisiin liittyneet välityspalkkiot ovat olleet määrältään huomattavia ja niiden kirjaamatta jättämisen merkitys tilinpäätöksessä esitettyyn tulokseen ja oman pääoman määrään on ollut suuri erityisesti 31.12.2005 ja 31.12.2007 päättyneillä tilikausilla. Selvää on, että välityspalkkioiden kirjaamatta jättäminen on vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Keskeneräisten hankkeiden tulouttamisesta on tehty päätös yhtiön hallituksessa Arto Merisalon ja Pauli Hakalan selvitysten perusteella. Kun hankkeiden valmiusaste tuloutushetkellä on hallituksen pöytäkirjojen mukaan vaihdellut 85-95 prosentissa olisi tätä osuutta vastaavat välityspalkkiot tulleet kirjata kuluksi samalle tilikaudelle. Näin ollen on selvää, että vastaajien väite siitä, että välityspalkkiot olisi huomioitu jättämällä osa hankkeesta tulouttamatta ei ole uskottava, koska hankkeet ovat olleet keskeneräisiä.

Keskeneräisten hankkeiden tulouttamisesta oli keskusteltu tilintarkastaja Koivikon kanssa. Hänen kertomuksensa osoittaa, että tuloutettuja määriä vastaavien kulujen kirjaamista oli selvitetty. Kertomuksesta on lisäksi pääteltävissä, että Koivikolla ei ollut ollut käytössään kaikkea tietoa kulurakenteesta ja välityspalkkioiden osuudesta eikä hän näin ollen ollut hyväksynyt noudatettua menettelyä.

Käräjäoikeus katsoo, että Arto Merisalo ja Pauli Hakala ovat NG:ssa tosiasiallista määräysvaltaa käyttäneinä menettelleet syytekohdassa selostetulla tavalla. Keskeneräisten hankkeiden tulouttaminen on perustunut heidän laatimiinsa selvityksiin ja he ovat asemansa perusteella olleet tietoisia hankkeisiin liittyneistä välityspalkkioista.

Lindén on ollut NG:n toimitusjohtaja 1.5.2006-30.4.2008. Hänellä on asemansa perusteella ollut vastuu kirjanpidon lainmukaisuudesta. Lisäksi hän oli keskustellut kyseisten erien kirjaamisesta tilintarkastaja Koivikon kanssa ja vakuuttanut tälle, että kaikki kulut on otettu huomioon. Näin ollen Lindén on menetellyt syytekohdan teonkuvauksessa selostetulla tavalla. Hänen vastuuajansa käsittää tilikausien 2006 ja 2007 tilinpäätökset.

Aija Merisalolla, Pasi Hakalalla, Yli-Saunamäellä ja Gröhnillä on hallituksen jäsenenä ollut yleinen valvontavastuu kirjanpidon

asianmukaisesta hoitamisesta. Keskenräisten hankkeiden tulouttamisesta oli päättänyt hallitus. Asiakirjoista ei käy ilmi, että päätöksen yhteydessä olisi käsitelty välityspalkkioiden kirjaamista. Aija Merisalo, Pasi Hakala, Yli-Saunamäki ja Gröhn eivät ole myöskään keskustelleet kirjaamisesta tilintarkastaja Koivikon kanssa. Käräjäoikeus katsoo, ettei hallituksen jäsenenä asemansa perusteella ole vastuuta yksittäisen kirjauksen oikeellisuudesta jos hän ei ole millään tavoin vaikuttanut sen sisältöön. Näin ollen syytekohta on sanottujen vastaajien osalta hylättävä.

1.2.2 Vepsäläinen Oy:n vuokra

Erityistilintarkastuksessa kirjatun mukaisesti NG oli hoitanut vuokralaishankintaa Joensuun Kauppa ja Kone Oy:n Retail Park -hankkeessa. 27.1.2006 allekirjoitetun vuokrasopimuksen mukaan Vepsäläinen vuokraa kohteesta liiketilan 1.4.2006 lukien. Vuokrasopimuksen olivat allekirjoittaneet Mauri Ikola Vepsäläisen puolesta sekä Arto Merisalo ja Erkki Pursiainen Joensuun Kauppa ja Kone Oy:n valtuuttamina. NG oli antanut 27.1.2006 toimitusjohtaja Pauli Hakalan allekirjoittaman sitoumuksen, jonka mukaan NG hankkii Vepsäläiselle vanhaan liiketilaan uuden vuokralaisen 1.4.2006 lukien. Vuokrasopimuksessa oli sovittu Vepsäläisen oikeudesta purkaa sopimus, mikäli vanhoja tiloja ei ole vuokrattu 1.4.2006 lukien.

Erkki Pursiainen oli ilmoittanut Vepsäläisen asiamiehelle sähköpostiviestillä 21.6.2006, että hän oli keskustellut Joensuun vanhasta tilasta Arto Merisalon kanssa ja tämä oli pyytänyt ilmoittamaan, että Nova huolehtii siitä, että vanhasta tilasta aiheutuva perusvuokra hyvitetään Vepsäläiselle siltä ajalta, kunnes tila on vuokrattu uudelleen. Käytännön järjestely sovitaan erikseen, mutta asia tullaan hoitamaan.

Vepsäläisen NG:lle lähettämän 2.4.2007 päivätyyn velkomuskirjeen mukaan muuton edellytyksenä oli ollut, että Vepsäläinen vapautuu entisen toimitilansa vuokravastuusta. Uutta toimitilaa koskevaan vuokrasopimukseen oli näin ollen sisällytetty vuokralaisen optio purkaa tehty sopimus 15.4.2006 mennessä ja myöhemmin optiolle sovitun jatkoajan mukaisesti 31.5.2006 mennessä. NG:n ja Ikolan välisissä myöhemmin käydyissä neuvotteluissa NG oli sopinut ottavansa vastattavakseen entisestä toimitilasta maksettavasta perusvuokrasta, joka sopimus oli erikseen vielä vahvistettu sähköpostitse. Vepsäläinen oli vaatinut vuokria ajalta 1.4.2006-31.3.2007 maksettavaksi yhteensä 139.784,48 euroa.

Vepsäläisen asiamiehen Vesa Hiltusen Arto Merisalolle 22.5.2007 lähettämän sähköpostiviestin mukaan Hiltunen ja Merisalo olivat keskustelleet 3.5.2007 Joensuun saatavasta. Hiltunen on todennut, että "lupauksestasi huolimatta Vepsäläisen tilillä ei ole näkynyt suoritusta".

Arto Merisalon Hiltuselle 23.5.2007 sähköpostitse lähettämän vastauksen mukaan toukokuun 2007 loppuun kertyvien vuokrien osalta asia on käytettävä Novan johtoryhmässä ja hallituksessa, jotka molemmat ovat 5.6.2007. Merisalo oli ilmoittanut, että Pursiaisen lähettämä sähköposti oli uusi tieto Merisalolle. Pursiaisella tai Merisalolla

ei ole edes valtuuksia tuollaiseen sitoumukseen Novan puolesta. Sähköpostissa oli todettu, että asia olisi tullut ja tulee hyväksyttäväksi Novan johtoryhmällä ja hallituksella. Merisalo on edelleen mainitussa sähköpostissa ilmoittanut, että hän haluaa väliin kuntoon ja yhteistyön alkuun, josta syystä hän esittää Novan johtoryhmälle ja hallitukselle, että Vepsäläiselle maksetaan hyvitys kesäkuu 2006- toukokuu 2007 sekä vuokrasummalle korkoa 6 %. Merisalo ei ollut ollut Vepsäläisellä asiaa hoitaneeseen henkilöön yhteydessä, vaan hänen tarkoituksena oli käsitteilyä asia ensiksi täällä ja sitten olla yhteydessä Vepsäläiseen.

NG:n johtoryhmän kokouspöytäkirjaan 5.6.2007 kirjattun mukaisesti Joensuun Vepsäläisen vanhasta tilasta on luvattu kompensoida vuokrat, kun Vepsäläinen muuttaa uusiin tiloihin. Vepsäläinen on lähettänyt Novalle 120.000 euron laskun vuokrasta. Sitoumus vanhan tilan vuokran maksamisesta ei välttämättä sitoiisi Novaa juridisesti, mutta vuokra joudutaan todennäköisesti maksamaan, jotta yhteistyötä Vepsäläisen kanssa voidaan jatkaa. Arto Merisalo valtuutetaan sopimaan ehdot Ikolan kanssa. Pöytäkirjaan on edelleen kirjattu, että jatkossa asiakkaan kanssa voidaan sopia vanhan tilan vuokravuoksesta, mutta vuokravastuun ottamista ei saa luvata. Vuokravastuun ottaminen edellyttää johtoryhmän päätöstä.

Erityistilintarkastuksessa kirjatuin tavoin Arto Merisalo oli luvannut 25.6.2007 sähköpostitse Novan korvaavan vuokrat 1.6.2006 lukien 7 prosentin korkoineen kunnes tila on kokonaan vuokrattu.

NG:n hallituksen kokouspöytäkirjaan 14.8.2007 kohtaan "Taloudellinen tilanne" velkoja käsiteltäessä on kirjattu "elokuun aikana Huonekaluliike Vepsäläiselle pitää maksaa 200.000 euroa". NG oli 4.9.2007 maksanut 100.000 euroa Vepsäläiselle.

Vepsäläinen oli jättänyt 7.2.2008 Joensuun käräjäoikeudelle haastehakemuksen koskien vuokrien maksamista. Vepsäläinen ja NG olivat 16.4.2008 sopineet Joensuun käräjäoikeudessa asian siten, että NG maksaa Vepsäläiselle korvausta vuokraamatta jääneestä liikehuoneistosta yhteensä 300.000 euroa korkoineen.

Henkilötodistelu

Arto Merisalon kertoman mukaan Pursiainen oli neuvotellut sopimusta Vepsäläisen kanssa. Vepsäläisestä oli otettu yhteyttä NG:hen ilmoittaen, että NG oli luvannut ottaa vastuun vanhoista Vepsäläisen tiloista, minkä tiedon Arto Merisalo oli kiistänyt. Pursiainen oli lähettänyt Vepsäläiselle viestin, jossa hän oli ilmoittanut NG:n ottavan vanhojen tilojen vuokravuoksesta vastuun. Tällä ilmoituksella ei ollut kuitenkaan tarkoitettu vanhojen tilojen vuokravastuuta, mistä oli syntynyt riita yhtiöiden kesken johtaen Vepsäläisen nostamaan kanteeseen asiassa. Riita-asia oli sittemmin sovittu kesällä 2008 johtuen pitkälti Vepsäläisen asiakkuudesta ja vaikutusvallasta markkinoilla. Kirjanpitoa hoitavilta henkilöiltä ei ollut tullut mitään tietoa, että tällainen riidanalainen saatava pitäisi kirjata kirjanpidossa velaksi.

Todistajana kuullun mainittua Vepsäläisen asiaa hoitaneen Pursiaisen

kertoman mukaan todistaja oli neuvotellut Vepsäläisen kanssa uudesta kohteesta, samalla oli harkittu mitä vanhalle tilalle tehdään. Arto Merisalo oli pyytänyt todistajaa ilmoittamaan Vepsäläiselle, että Nova voisi ottaa vastuun vanhasta tilasta. Tämän lupauksen jälkeen Vepsäläinen oli tehnyt sopimuksen. Todistajan laatima sähköposti 21.6.2006 oli lähetetty Arto Merisalon pyynnöstä, minkä todistaja oli nimenomaisesti kirjannut sähköpostiin "hän (Arto Merisalo) pyysi ilmoittamaan". Todistaja oli vielä kertonut sähköpostista Lindénille ja Vironmäelle kesäkuussa 2006 turvatakseen selustansa, mikäli Arto Merisalo kiistäisi antaneensa tällaisen toimeksiannon. Vuokravastuun oli arvioitu voivan nousta 100.000 euroon tietyllä ajanjaksolla. Pursiainen ei ollut antanut sitoumusta omissa nimissään, koska hänellä ei ollut siihen toimivaltaa. Toisaalta kukaan ei ollut väittänytkaan, että hän olisi ylittänyt valtuutensa. Todistaja oli jättänyt yllä selostetun tiedoksi saamansa Arto Merisalon sähköpostin 23.5.2007 omaan arvoonsa, koska todistaja merkinnyt sähköpostiin 21.6.2006 kenen pyynnöstä hän oli toiminut ja kertonut suullisesti sähköpostista.

Edellinen sopimus 27.1.2006 oli todistajan muistaman mukaan purettu, koska tiloja ei ollut vuokrattu. Arto Merisalo oli neuvotellut Vepsäläisen edustajan Ikolan kanssa veloitteen täyttämistä, jotta liikesuhde jatkuisi. Vuokravastuuta koskeva sitoumus oli ollut Vepsäläisen ehto sopimukselle.

Velkomusasia oli lopulta sovittu oikeudessa. Novan maksuvaikeudet olivat riita-asiaan syynä, koska yhtiöllä ei ollut ollut varoja maksaa sitoumusta.

Pauli Hakalan kertoman mukaan hänellä ei ollut ollut roolia Vepsäläisen vuokravastuu-asiassa. Hän oli vain kuullut asiasta.

Todistaja Koivikon kertoman mukaan hän oli saanut tiedon, että vuonna 2007 Vepsäläisen vastuita oli maksettu 200.000 euroa, joka oli merkitty kirjanpitoon. Keskustelussa Lindénin, Sulinin ja Vironmäen kanssa oli käynyt ilmi, että NG:lle on tulossa mahdollisesti lisälasku, mutta vastaavasti myös vuokratuloja, joten lisäkuluja ei aiheudu. Koivikko oli ymmärtänyt saaneensa kaiken tiedon asiasta. Myöhemmin oli käynyt ilmi, että hänellä oli ollut käytettävissään vähemmän tietoa kuin Suontaustalla.

Erikoistilintarkastuksen tehneen Suontaustan käsityksen mukaan kirjauksiin oli tältä osin liittynyt jaksotusvirhe. Tilinpäätös 31.12.2006 ei ollut sisältänyt NG:lle 1.6.2006 alkaen syntyneitä vuokratuloja määrältään 80.169 euroa, jotka olivat tilinpäätöksen laatimishetkellä olleet yhtiön tiedossa ja joita oli voitu pitää varmoina. Vastuu oli perustunut Pursiaisen 21.6.2006 ja Arto Merisalon 25.6.2007 Vepsäläiselle lähettämiin sähköpostiviesteihin. Yhtiö oli sitoutunut vuokravastuuseen Vepsäläistä kohtaan. Tilinpäätöksessä 31.12.2007 oli jätetty kirjaamatta 57.849 euroa vuokratuloja.

Johtopäätökset

Kirjallinen todistelu ja sitä tukeva todistaja Pursiaisen kertomus

osoittavat, että Vepsäläinen oli ollut oikeutettu purkamaan uuden vuokrasopimuksen, mikäli vanhojen toimitilojen vuokraus ei toteudu. Sopimuksen jatkumisen turvaamiseksi Arto Merisalo oli NG:n päätösvallan käyttäjänä antanut Pursiaiselle toimeksiannon ilmoittaa Vepsäläiselle, että NG huolehtii vanhojen tilojen perusvuokran hyvittämisestä. Pursiainen oli vahvistanut mainitun sitoumuksen sähköpostitse 21.6.2006. Vepsäläisen ryhdyttyä keväällä 2007 kirjeitse vaatimaan suorittamatta olleita vuokria Arto Merisalo oli ilmoittanut, että asia tulee vielä saattaa yhtiön johtoryhmän ja hallituksen päätettäväksi. Asia oli käsitelty yhtiön johtoryhmässä 5.6.2007, jossa oli todettu vastuun syntyneen. Arto Merisalo oli 25.6.2007 ilmoittanut Vepsäläiselle NG:n korvaavan vuokrat 1.6.2006 lukien. Hallituksen kokouksessa 14.8.2007 oli sittemmin todettu Vepsäläisen vastuun 200.000 erääntyneen maksettavaksi. Vastuu oli osittain maksettu.

Käräjäoikeus hyväksyy Suontaustan käsityksen vuokrakulujen kirjaamisperusteista sekä laskelmat puuttuvista kulukirjauksista. Kulukirjausten puuttumisella on ollut merkittävä vaikutus yhtiön tulokseen erityisesti 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. Selvää on, että kulujen kirjaamatta jättäminen on vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Esitetyn selvityksen nojalla on osoitettu, että NG oli sitoutunut vuokravastuun maksamiseen jo 1.6.2006 lukien. Vastuu on tullut Aija Merisalon, Pasi Hakalan, Gröhnin, Yli-Saunamäen ja Lindénin tietoon viimeistään 5.6.2007 eli ennen NG:n vuoden 2006 tilinpäätöksen allekirjoittamista 11.6.2007. Arto Merisalo ja Pauli Hakala olivat olleet prosessissa mukana jo sopimuksen alkuvaiheessa. Vastaajien velvollisuutena olisi ollut huolehtia siitä, että yhtiön kannalta näin merkittävä asia on kirjanpidossa oikein käsitelty ja että tilintarkastajalla on sen osalta oikeat tiedot käytettävissään.

1.2.3 Lindénin bonuspalkkio

Erityistarkastuskertomuksessa on todettu, että tilikausien 2006 ja 2007 kuluksi ei ollut kirjattu toimitusjohtaja Lindénin toimitusjohtajasopimuksessa sovittuja sanotuille vuosille kuuluneita merkittäviä bonuspalkkioita. Vuoden 2006 bonuspalkkio oli ollut 125.097 euroa sivukuluineen yhteensä 175.135,80 euroa ja vuoden 2007 bonuspalkkio oli ollut 161.198 euroa sivukuluineen 225.676,99 euroa. Vuodelle 2006 kuuluneet kulut oli kirjattu vuonna 2007 ja vuodelle 2007 kuuluneet kulut vuonna 2008.

Lindén on kertonut, että edellisen vuoden palkkion oikea määrä oli selvinnyt vasta toukokuussa, minkä vuoksi sitä ei ollut voitu kirjata kyseiselle vuodelle. Kyseessä ei ollut ollut bonus- vaan provisiopalkkio.

Suontausta on todennut, että bonuspalkkion kirjaamisessa oli tapahtunut jaksotusvirhe. Palkkio oli perustunut yhtiöiden liikevaihtoon. Kun tilinpäätöstä laadittaessa oli ollut tarkka tieto yhtiöiden liikevaihdosta palkkion määrittäminen oli ollut mahdollista ja sen suorittamisvelvollisuus toimitusjohtajasopimukseen perustuvana oli ollut selvä.

Johtopäätökset

Lindén on ollut NG:n toimitusjohtaja 1.5.2006-30.4.2008. Hänellä on asemansa perusteella ollut vastuu kirjanpidon lainmukaisuudesta. Lisäksi kyse on ollut hänen omasta palkkiostaan, minkä suorittamisvelvollisuus on varmuudella ollut hänen tiedossaan ja intressissään. Kulukirjausten puuttumisella on ollut merkittävä vaikutus yhtiön tulokseen erityisesti 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. Selvää on, että palkkioiden kirjaamatta jättäminen on vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Näin ollen Lindén on menetellyt syytekohtan teonkuvauksessa selostetulla tavalla.

Muiden vastaajien osalta käräjäoikeus toteaa, että Lindénin palkkion kirjaamista ei ole käsitelty hallituksessa. Käräjäoikeus katsoo, ettei hallituksen jäsenenä asemansa perusteella tai määräysvaltaa käyttävällä henkilöllä ole vastuuta yksittäisen kirjauksen oikeellisuudesta jos hän ei ole millään tavoin vaikuttanut sen sisältöön. Näin ollen syytekohta on heidän osaltaan hylättävä.

1.2.4 Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n osakkeiden arvo ja saatavan arvonalennus

Erylistarkastuskertomuksen mukaan NG:llä on vuoden 2007 taseessa ollut varoina 288.221 euron nettosaatava Nova-Kiinteistöt Oy LKV:ltä. Lisäksi Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n osakkeet on arvostettu taseessa 152.400 euron hankintahintaan.

Suontausta on kertonut, että Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n liiketoiminta oli vuonna 2007 perustunut lähinnä erilaisiin kuluveloituksiin muilta Nova-yhtiöiltä. Sen liiketoiminta oli ollut kannattamatonta ja yhtiön oma pääoma oli menetetty tilikaudella 2007. Näin ollen osakkeiden arvoon ja siltä olevaan saatavaan olisi NG:n tilinpäätöksessä 31.12.2007 pitänyt tehdä huomattava arvonalennus. Saatava sekä omistus olivat tilinpäätöshetkellä olleet arvottomia. Suontaustan käsityksen mukaan varovaisuuden periaatetta noudattaen arvonalennuksen olisi tullut olla yhteensä ainakin 200.000 euroa.

Suontaustan mukaan tilintarkastajan tulisi tilinpäätöksessä käydä läpi omaisuuserien arvostukset erityisesti jos oman pääoman määrä on kriittinen.

Johtopäätökset

Kirjanpitolain 5 luvun 2 §:n arvostusperiaatteissa korostuu varovaisuuden periaate, jonka mukaan muun muassa saamiset on arvostettava enintään todennäköiseen arvoonsa.

Käräjäoikeus katsoo Suontaustan kertomuksen ja erityistarkastuskertomuksen havaintojen perusteella, että NG:n tilinpäätöksessä 31.12.2007 olisi pitänyt kirjata huomattava arvonalennus Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n osakkeiden arvoon sekä yhtiöltä olevaan saatavaan.

KHT Koivikko, joka oli toiminut sekä NG:n että Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n tilintarkastajana ei ollut kiinnittänyt tähän asiaan huomiota tilikaudelta 2007 antamassaan tilintarkastuskertomuksessa tai -muistiossa.

Arvonlennusten kirjaamatta jättämistä ei ole käsitelty NG:n hallituksessa eikä muutoinkaan ole näytetty, että vastaajat olisivat tahallisesti jättäneet arvonlennukset kirjaamatta. Käräjäoikeus katsoo, ettei hallituksen jäsenellä asemansa perusteella tai määräysvaltaa käyttävällä henkilöllä ole vastuuta yksittäisen kirjauksen oikeellisuudesta jos hän ei ole millään tavoin vaikuttanut sen sisältöön. Näin ollen syytekohta on heidän osaltaan hylättävä.

Törkeysarvostelu

NG:n tilinpäätöksiin vuosilta 2005-2007 on jätetty kirjaamatta huomattavia kulukirjauksia, minkä vuoksi ne eivät ole antaneet oikeita ja riittäviä tietoja yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Väärien kirjausten vuoksi yhtiö tulos ja ja oma pääoma ovat sanottujen vuosien tilinpäätöksissä olleet positiivisia vaikka tosiasiallisesti yhtiön toiminta on ollut tappiollista ja oma pääoma menetetty jo 31.12.2005 päättyneestä tilikaudesta alkaen. Näin ollen kirjanpitorikosta on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

1.3 Liiketoimintakiellon rikkominen

Pauli Hakala on ollut määrätynä liiketoimintakieltoon 30.9.2005-30.9.2008 välisen ajan.

Käräjäoikeus on edellä vastuuasemista lausutun yhteydessä esitetyn perusteiden katsonut, että Pauli Hakala on käyttänyt tosiasiallista määräysvaltaa NG:ssa ja NKK:ssä syytteen koko tekoajan. Kun hän on sanottuna aikana ollut liiketoimintakiellossa hän on menettellyllään syyllistynyt liiketoimintakiellon rikkomiseen.

Pasi Hakala on ollut NG:n ja NKK:n hallituksen varsinainen jäsen 28.9.2003 lähtien.

Käräjäoikeus on edellä vastuuasemista lausutun yhteydessä esitetyn perusteiden katsonut, että Pasi Hakala on toiminut hallituksen jäsenenä ja käyttänyt tähän asemaan kuuluvaa päätösvaltaa. Hänen ei näin ollen voida katsoa toimineen isänsä Pauli Hakalan välikätenä liiketoimintakiellon kiertämiseksi. Syyte on Pasi Hakalan osalta hylättävä.

Tuomiolauselma

Käräjäoikeus on ratkaissut asian tuomiolauselmasta ilmenevällä tavalla.

2. NOVA KIINTEISTÖKEHITYS OY

Puheenjohtaja	Käräjätuomari Airi Jousila
Lisäjäsenet	Käräjätuomari Inkeri Gummerus Käräjätuomari Petri Voima
Syyttäjät	Kihlakunnansyyttäjät Tapio Nyrhilä ja Katri Lyytikäinen
Vastaajat	GRÖHN VEIKKO ARMAS HAKALA PASI MARKUS HAKALA PAULI ILMARI LINDEN PENTTI UOLEVI MERISALO AIJA ELIISA MERISALO ARTO HEIKKI YLI-SAUNAMÄKI TAPANI ANTERO
Asianomistaja	Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesä
Asia	TÖRKEÄ VELALLISEN EPÄREHELLISYYS YM.
Vireille	28.10.2010

SELOSTUS ASIASTA

Syyttäjän rangaistusvaatimus

2.1. TÖRKEÄ VELALLISEN EPÄREHELLISYYS
(8010/R/0160792/09)
Rikoslaki 39 luku 1 a §
16.10.2006 - 15.6.2009 HELSINKI

Arto Heikki Merisalo Nova Kiinteistökehitys Oy:n toiminnasta koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä ja 1.9.2007 alkaen myös yhtiön toimitusjohtajana,

Pauli Ilmari Hakala Nova Kiinteistökehitys Oy:n toiminnasta Arto Merisalon ohella koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Tapani Antero Yli-Saunamäki Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 alkaen sekä varatoimitusjohtajana 31.10.2006 alkaen ja Arto Merisalon ohella tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Aija Eliisa Merisalo Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen puheenjohtajana ja

Pasi Markus Hakala Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen varsinaisena

jäsenenä

Pentti Uolevi Lindén Nova Kiinteistökehitys Oy:n toimitusjohtajana
16.10.2006 - 31.8.2007,

Veikko Armas Gröhn Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen
varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 - 21.11.2008,

ovat lahjoittaneet ja luovuttaneet yhtiön omaisuutta ilman hyväksyttävää syytä, lisänneet yhtiön velvoitteita perusteettomasti sekä hävittäneet omaisuuttaan:

2.1.1. Antamalla lainaa tai luottoa ilman turvaavia vakuuksia emoyhtiö Nova Group Oy:lle, vaikka Nova Group Oy on tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. Saamiset Nova Group Oy:ltä ovat 1.1.2007 – 15.9.2009 välisenä aikana kasvaneet 2.057.665 euroon. Saamisesta 678.509 euroa liittyy jäljempänä kohdassa 1.1.12. kerrottuun palkanmaksuun.

Veikko Gröhnin vastuuajana em. laina on kasvanut 1.934.778,07 euroa ja Pentti Lindénin vastuuajana 280.521,63 euroa.

2.1.2. hankkimalla yhtiölle kalliita henkilöautoja:

- 16.10.2006 ostettu BMW 760 iL, jonka hankintahinta on ollut 210.990 euroa, käteismaksuosuus 42.200 euroa ja rahoitettava osuus ajalle 16.10.2006-16.10.2011 168.790 euroa. Kuukausierä (60 kuukauden sopimuskaudella) on ollut 2.689,52 euroa ja viimeinen erä 42.199,80 euroa. Ko. kohta ei koske Yli-Saunamäkeä eikä Gröhniä.

- 9.11.2007 rahoitusleasing-vuokrattu BMW X5, jonka ensimmäinen vuokraerä on ollut 40.058 euroa ja kuukausierä (36 kuukauden sopimuskaudella) on ollut 2.271 euroa. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

- 12.11.2007 leasingvuokrattu Mercedes Benz 500 SEL, jonka ensimmäinen vuokraerä on ollut 52.480 euroa ja kuukausierä (36 kuukauden sopimuskaudella) on ollut 3.078 euroa. Ko. kohta ei koske Yli-Saunamäkeä, Gröhniä eikä Lindéniä.

2.1.3. Maksamalla 27.3.2007 100.800 euroa illallisseminaarilipuista Menestyvä Suomi ry:lle, joka on erään puolueen varainhankintayhdistys. Varoista ainakin 50.400 euroa on ollut Nova Kiinteistökehitys Oy:n varoja.

2.1.4. lahjoittamalla koneita ja laitteita eri yhteisöille:

- 16.3.2007 6.507 euron arvoisen pesukoneen (kone ja asennus) Aholansaari-säätiölle.

- 11.-31.1.2008 Anna Tapion koululle pesukoneita yms. yhteensä 21.633 euron määrystä. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

- 14.-30.5.2008 Päivölän opistolle pesukoneita yms. yhteensä 13.852

euron määrästä. Tämä määrä on jäänyt maksamattomaksi velaksi pesäluetteloon. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.5. Maksamalla tukimaksuja eri yhteisöille:

- 27.6.2007 Suomen Urheiluliitto ry:lle 10.000 euroa.

- 1.7.2008 Savonlinnan balettijuhlien kannatusyhdistykselle 5.000 euroa.

Ko. maksu ei koske Lindéniä.

2.1.6. Maksamalla marraskuussa 2007 27.481 euroa matkasta Etelä-Afrikkaan, vaikka matka ei ollut todellisuudessa liittynyt yhtiön liiketoimintaan, vaan kyse on ollut lomamatkasta. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.7. Rahoittamalla kansanedustajan 60-vuotisjuhlia siten, että Nova Kiinteistökehitys Oy on maksanut 8.2.2008 Kehittyvä Maakunta ry:lle

seminaarin osanottomaksuna 14.000 euroa ja 25.1.2008

musiikkiesityksestä ja sen teknisestä toteutuksesta 2.992 euroa.

Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.8. Maksamalla 25.2.2008 - 31.12.2008 yhteensä 75.502,42 euroa astioiden, kalusteiden, laitteiden ym. sisustusesineiden hankinnoista Arto Merisal on työsuhdeasuntoon. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.9. Maksamalla 28.8.2008 4.575 euroa tilausristeilystä höyrylaivalla. Risteily ei ole liittynyt yhtiön liiketoimintaan. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.10. Ostamalla 16.9.2008 kalvosinnappeja, solmiopitimiä, rintaneuloja ja avaimenperiä 7.419 eurolla. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.11. Luovuttamalla 2.7.2008 Arto Merisalolle 732.000 euroa Nova Kiinteistökehitys Oy:lle kuuluvia varoja. Nova Kiinteistökehitys Oy:n asiakas on maksanut mainitun summan Nova Kiinteistökehitys Oy:lle kuuluvana suorituksena Merisal on osoittamalle Merisal on henkilökohtaiselle tilille. Summa on merkitty Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpitoon saatavaksi Merisalolta. Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.12. Kirjaamalla perusteettomasti 31.12.2008 Arto Merisalolle maksetuksi palkaksi ajalta 1.1.2007-31.12.2008 1.178.441 euroa ja vähentämällä tätä palkkaa (ennakonpidätysten ja eläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen vähennysten jälkeen 648.850 euroa) vastaan Merisal on velkaa Nova Kiinteistökehitys Oy:lle mainitut 648.850 euroa. Kirjauksella on myös lisätty perusteettomasti Nova Kiinteistökehitys Oy:n ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelkaa 525.583 euroa. Ko. kohta ei koske Lindéniä eikä Gröhnin.

2.1.13. Maksamalla 1.1.2008-15.6.2009 Pauli Hakalan yhtiön luottokortilla maksamia yksityismenoja yhteensä 33.151,61 euroa ja siten tosiasiallisesti antamalla ilman turvaavia vakuuksia lainaa Hakalalle. Veikko Gröhnin vastuuajana maksetut yksityismenot ovat olleet 27.937,10 euroa.

Ko. kohta ei koske Lindéniä.

2.1.14. Sitoutumalla – Lindén toimitusjohtajana 24.8.2007 ja muut

vastaajat 10.9.2007 - vastaamaan maksukyvyttömän tytäryhtiönsä Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaan veloitteesta maksaa Osuuskauppa Arinalle kiinteistön kaupasta 950.000 euroa. Edelleen vastaajat ovat sitoutuneet vastaamaan mainitusta kiinteistöstä aiheutuneista ylläpitokustannuksista määrältään 515.083,55 euroa.

Siinä tapauksessa, että jonkun vastaajan osalta katsottaisiin, ettei hän ole aktiivisesti ryhtynyt joihinkin edellä kerrottuihin vararikkotekoihin, on hän kuitenkin osakeyhtiölakiin perustuvan erityisen oikeudellisen velvollisuutensa vastaisesti laiminlyönyt ryhtyä toimenpiteisiin estääkseen velallisyhtiön omaisuuden hävittämisen, ilman hyväksyttävää syytä tehdyn lahjoittamisen tai luovuttamisen taikka perusteettomien veloitteiden lisäämisen, ja siten velallisyhtiön maksukyvyttömäksi tulemisen tai sen oleellisen pahentamisen.

(Rikoslaki 3 luku 3 § 2 mom. ja 5 luku 8 § 1 mom.)

Edellä kuvatulla yhtiön varojen käytöllä muuhun kuin Nova Kiinteistökehitys Oy:n liiketoiminnan kannalta hyväksyttäviin tarkoituksiin he ovat aiheuttaneet Nova Kiinteistökehitys Oy:n maksukyvyttömäksi tulemisen ja sen jälkeen oleellisesti pahentaneet yhtiön maksukyvyttömyyttä. Yhtiö on tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2007 päättyneellä tilikaudella.

Velallisen epärehellisyyttä on pidettävä törkeänä, koska sillä on tavoiteltu huomattavaa hyötyä, aiheutettu huomattavaa vahinkoa velkojille ja rikos on tehty erityisen suunnitelmallisesti. Rikosta on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

2.2 TÖRKEÄ KIRJANPITORIKOS

(8010/R/0160792/09)

Rikoslaki 30 luku 9 a §

14.3.2007 - 12.5.2008 HELSINKI

Arto Heikki Merisalo Nova Kiinteistökehitys Oy:n toiminnasta koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä ja 1.9.2007 alkaen myös yhtiön toimitusjohtajana,

Pauli Ilmari Hakala Nova Kiinteistökehitys Oy:n toiminnasta Arto Merisalon ohella koko ajan tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Tapani Antero Yli-Saunamäki Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 alkaen sekä varatoimitusjohtajana 31.10.2006 alkaen ja Arto Merisalon ohella tosiasiallisesti vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä,

Aija Eliisa Merisalo Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen puheenjohtajana ja

Pasi Markus Hakala Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä

Pentti Uolevi Lindén Nova Kiinteistökehitys Oy:n toimitusjohtajana
28.10.2006 - 31.8.2007,

Veikko Armas Gröhn Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen
varsinaisena jäsenenä 24.10.2006 - 21.11.2008,

2.2.1. ovat laiminlyöneet yhtiön liiketapahtumien kirjaamista ja tilinpäätöksen laatimista osaksi jättämällä merkittävää kirjanpitoon ja tilinpäätökseen 31.12.2007 päättyneellä tilikaudella 950.000 euron suuruisen, mainittuna päivänä kokonaisuudessaan erääntyneen kauppahintavelan osuuskunta Arinalle, jonka velan Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallitus on 10.9.2007 hyväksynyt yhtiötä sitovaksi. Sitoumus on mainittu tilinpäätöksen liitetiedoissa tuomatta ilmi, että kyse on ollut erääntyneestä velasta. Laiminlyönnin vuoksi velkojen kokonaismäärä tilinpäätöksessä 31.12.2007 on ollut 1.326.810 euroa, kun todellisuudessa sen olisi tullut olla 2.276.810 euroa.

2.2.2. ovat merkinneet 22.3.-31.3.2007 yhtiön alv-vähennyskelpoisiksi menoiksi 10.784,80 euron määrällä Lapin Kansassa ja 6.588,00 euron määrällä Pohjolan Sanomissa julkaistuja vaalimainoksia, joissa ei ole ollut kyse yhtiön lehti-ilmoituksista vaan tuesta vaaliehdokkaille.

2.2.3. ovat merkinneet yhtiön kirjanpitoon väärää tai harhaanjohtavia tietoja kirjaamalla myyntilaskuksi 14.3.2007 päivätyn 50.000 euron (ilman arvonlisäveroa) laskun Oka Oy:lle konsultoinnista, vaikka kyse on ollut vaalituen läpilaskutuksesta Oka Oy:stä Nova Kiinteistökehitys Oy:n kautta edelleen puolueen varainhankintayhdistykselle.

ja siten vaikeuttaneet oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Yhtiön liiketapahtumien kirjaamista ja tilinpäätöksen laatimista on laiminlyöty olennaisilta osin ja kirjanpitorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Syyttäjän muut vaatimukset

Vaatimus liiketoimintakiellon määräämiseksi
(8010/R/0160792/09)
Laki liiketoimintakiellosta 3 §

16.10.2006 - 15.6.2009 HELSINKI

Arto Heikki Merisalo, Pauli Ilmari Hakala, Tapani Antero Yli-Saunamäki, Aija Eliisa Merisalo, Pasi Markus Hakala, Pentti Uolevi Lindén ja Veikko Armas Gröhn on määrättävä liiketoimintakieltoon, koska he ovat edellä 2.1.- ja 2.2.- kohdissa kerrotuin tavoin syyllistyneet liiketoiminnassa rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä, ja heidän toimintaansa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojen, sopimuskumppaneiden, julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Todistelukustannusten korvaaminen

Arto Heikki Merisalo, Pauli Ilmari Hakala, Tapani Antero Yli-Saunamäki, Pentti Uolevi Lindén, Veikko Armas Gröhn, Aija Eliisa Merisalo ja Pasi Markus Hakala on veloitettava korvaamaan valtiolle sen varoista mahdollisesti maksettavat todistelukustannukset.
Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Muu vaatimus

Tapani Antero Yli-Saunamäen omaisuutta on määrätty 16.12.2009 Helsingin käräjäoikeuden päätöksellä pantavaksi vakuustakavarikkoon (PK09/10923). Vakuustakavarikko on pidettävä edelleen voimassa.

Asianomistajan vaatimukset

Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesä (jäljempänä NKK:n konkurssipesä) on yhtynyt syyttäjän rangaistusvaatimukseen törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja vaatinut, että vastaajat veloitetaan korvaamaan asianomistajalle:

- yhtiölle aiheutuneena vahinkona yhteensä 4.783.723,96 euroa laillisine korkoineen aiheutettujen vahinkojen tapahtumisesta lähtien jäljempänä esitetyissä kohdissa 1.-13. mainittujen määrien ja tapahtumapäivien osalta jokaisesta erikseen laskettuna Veikko Gröhnin osuuden rajoituksella kuitenkin 3.995.252,89 euroon ja Pentti Lindénin 1.506.001,37 euroon ja Tapani Yli-Saunamäen 4.677.085,96 euroon sekä

- asianomistajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Toissijainen rangaistusvaatimus:

Syytekohtien 2.1.11. ja 2.1.12. mukainen laina/palkka Arto Merisalolle

Mikäli Arto Merisalon yhtiöstä nostamat varat katsotaan Merisalon palkkaennakoksi, NKK:n konkurssipesä katsoo syytekohtien 2.1.11. ja 2.1.12. osalta syytteessä olevien vastaajien syyllistyneen RL 39:6 §:n mukaiseen velkojansuosintarikokseen, josta heille vaaditaan rangaistusta sekä vastaaviin korvauksiin tuomitsemista kuin alkuperäisen syytteen osalta. Vastaajat ovat tietäen NKK:n kyvyttömäksi täyttämään veloitteensa, suosineet Arto Merisaloa muiden velkojien kustannuksella maksamalla hänelle palkkaa ennakkoisesti olosuhteissa, joissa maksu ei ole tavanomainen huomioiden, että samana päivänä kun suoritus on kirjattu Arto Merisalon palkaksi, on velallisyhtiö jättänyt yrityssaneeraushakemuksen Helsingin käräjäoikeudelle.

Toissijainen korvausvaatimus

Asianomistajan syytekohtaan 2.1.1. kohdistuva korvausvaatimus sisältää edellä mainittuun palkkakirjaukseen liittyvän, NKK:n emoyhtiö NG:n puolesta 31.12.2008 maksetuksi väitetyn suorituksen 678 509,00 euroa, joka voidaan vähentää vastaajille syytekohtaan 2.1.1. perusteella

(asianomistajan vaatimuskohta 1.) tuomittavasta korvausmäärästä siinä tapauksessa, että vastaajat tuomitaan syytekohtien 2.1.11. ja 2.1.12. (asianomistajan vaatimuskohtat 10. ja 11.) mukaisesti korvauksiin. Vähennys ei koske Lindéniä ja Gröhniä, jotka olivat eronneet yhtiön hallituksesta jo ennen mainittua kirjausta.

Mikäli edellytyksiä vastaajien velvoittamiseen korvausten maksamiseen syytekohtien 2.1.11. ja 2.1.12. perusteella ole, vaatii NKK:n konkurssipesä toissijaisesti, että mainittu summa 678 509,00 euroa tulee asianomistajan alkuperäisen korvausvaatimuksen mukaisesti sisällyttää syytekohtaan 2.1.1. mukaiseen korvausvaatimukseen (eli vaatimus on tältä osin tällöin täysin NKK:n konkurssipesän vaatimuskirjelmän 13.10.2011 mukainen).

NKK:n maksukyvyttömäksi tuleminen

Uusi rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimus

Syytekohta 2.1.14. Keminmaa

Vastaajat ovat ilman hyväksyttävää syytä lisänneet perusteettomasti yhtiön veloitteita sitoutumalla - Lindén toimitusjohtajana 24.8.2007 ja muut vastaajat 10.9.2007 - vastaamaan maksukyvyttömän tytäryhtiönsä Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaan (jäljempänä Keminmaa) veloitteesta maksaa Osuuskauppa Arinalle (jäljempänä Arina) kiinteistön kaupasta 950 000 euroa. Edelleen vastaajat ovat sitoutuneet vastaamaan mainitusta kiinteistöstä aiheutuneista ylläpitokustannuksista määrältään 515 083,55 euroa.

Näitä maksuja he ovat osittain maksaneet ja siten lahjoittaneet tai muutoin ilman hyväksyttävää syytä luovuttaneet omaisuuttaan maksukyvyttömän tytäryhtiönsä Keminmaan puolesta ja aiheuttaneet siten oman maksukyvyttömäksi tulemisensa tai oleellisesti pahentaneet maksukyvyttömyyttään, josta teosta vastaajille vaaditaan rangaistusta. (RL 39:1 §).

Vastaajia vaaditaan korvaamaan teosta asianomistajalle aiheutunut yhteensä ainakin 1 015 083,55 euron suuruinen vahinko. Näiden vahinkojen korvaamista laillisine korkoineen NKK:n konkurssipesä vaatii kaikilta vastaajilta, 500 000 euron osalta tapahtumapäivästä 24.8.2007 ja 515 083,55 euron osalta konkurssiin asettamispäivää seuraavasta päivästä 16.6.2009 lukien.

Perusteet

Vastaajat ovat kuuluneet yhtiön johtoon hallituksen jäseninä

Aija Merisalo 17.1.2005 - 15.6.2009,

Pasi Hakala 17.1.2005 - 15.6.2009,

Tapani Yli-Saunamäki 24.10.2006 -15.6.2009,

Veikko Gröhn 24.10.2006 - 21.11.2008 ja

toimitusjohtajina

Pentti Lindén 28.10.2005 - 31.8.2007 Arto Merisalo 1.9.2007 -15.6.2009

sekä lisäksi yhtiössä sen toiminnasta tosiasiallisesti vastaavina ja

päätösvaltaa käyttäneinä henkilönä Pauli Hakala 17.1.2005 -15.6.2009

ja Arto Merisalo 17.1.2005 -15.6.2009.

Vastaajat ovat lahjoittaneet ja luovuttaneet yhtiön omaisuutta ilman

hyväksyttävää syytä ja lisänneet yhtiön velvoitteita perusteettomasti:

2.1.1. Lainat

Antamalla lainaa tai luottoa ilman turvaavia vakuuksia emoyhtiö NG:lle ajalla 1.1.2007-15.9.2009 yhteensä 2.057.665,08 euroa, vaikka NG on tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. Saamisesta 678.509 euroa liittyy jäljempänä kohdassa 11 (syytekohta 2.1.12.) kerrottuun palkanmaksuun.

NKK:n konkurssipesä vaatii vastaajia em. vastuujaltaan korvaamaan vahingon konkurssiin asettamispäivälle 15.6.2009 asti laskettuina korkoineen yhteensä 96.797,99 euroa, jonka jälkeen pääomalle 2.057.665,08 euroa vaaditaan laillista korkoa seuraavin rajoituksin.

Vastuu jakautuu vastaajien kesken heidän hallintokausiensa mukaisesti siten, että Aija ja Arto Merisalo, Pasi ja Pauli Hakala sekä Yli-Saunamäki vastaavat yhteisvastuullisesti koko lainatusta määrästä ja Gröhn yhteisvastuullisesti lainan lisäyksestä hallintokaudellaan 1.934.778,07 euron ja Lindén 280.521,63 euron määrästä. Gröhnin osalta korkovaatimus konkurssiin alkamiseen 15.6.2009 asti on 80 724,74 euroa, jonka jälkeen vaaditaan laillista korkoa pääomalle 1.934.778,07 euroa. Lindénin osalta korkovaatimus konkurssiin alkamiseen 15.6.2009 asti on 29 642,51 euroa, jonka jälkeen vaaditaan laillista korkoa pääomalle 280.521,63 euroa.

2.1.2. Autot

Ostamalla 16.10.2006 BMW 760 LI -henkilöauton hankintahintaan 210 990 euroa. Autosta maksettiin 91 427 euroa, jonka jälkeen jäännösvelaksi jäi 75 211 euroa. Kun auton hankintakulusta vähennetään hyväksyttävä kokonaishankintahinta rahoituskustannuksineen 60 000 euroa, vahingon määräksi tulee 106 638 euroa. Yhtiölle näin aiheutuneen vahingon korvaamisesta ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuun ottamatta Gröhnä ja Yli-Saunamäkeä.

2.1.3. Illallisseminaariliput

Maksamalla 27.3.2007 Menestyvä Suomi Ry:lle Keskusta- puolueen eduskuntavaalityön tukemiseksi Katajanokan Kasinolla 31.1.2007 järjestetyn illallisseminaarin "Maailmantalouden visiot" osanottamismaksuina 100 800,00 euroa. Keskustapuolue on palauttanut konkurssipesälle 67 166,40 euroa. Erotuksen 33 633,60 euroa korvaamisesta ovat vastuussa kaikki vastaajat. Pääomalle 100 800,00 euroa korkoa 27.3.2007 lukien em. palautuksen ensimmäisen erän 33 566,40 euroa suorittamiseen 30.9.2009 asti, yhteensä 27 930,00 euroa, jonka jälkeen jäävälle pääomalle 67 233,60 euroa ja korkoa toisen erän 33 600,00 euroa suorittamiseen 19.2.2010 asti, yhteensä 2 552,08 euroa, jonka jälkeen jäävälle määrälle 33 633,60 euroa vaaditaan korkoa em. toisen erän maksupäivästä lukien.

2.1.4. Pesukoneet

Lahjoittamalla pesukoneita eri yhteisöille:

- 11.1.2008 Anna Tapion koululle pesukoneita yms. arvoltaan 21 013,28 euroa

- 30.5.2008 Päivölän Kansanopistolle arvoltaan 13 851,94 euroa.

Pesukoneista on konkurssipesälle palautettu yhteensä 14 000,00 euroa. Yhtiölle aiheutuneesta vahingosta, 20 865,22 euroa, ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuun ottamatta Lindéniä. Mainituille pääomille vaaditaan korkolain 4.1 §:n mukaista korkoa lahjojen antamispäivistä lukien em. palautusten suorittamisiin 7.8.2009 asti / Anna Tapio, 3 799,32 euroa, ja 29.3.2010 asti / Päivölä, 2 761,92 euroa, jonka jälkeen jääville määrille, 10 513,28 euroa / Anna Tapio ja 10 351,94 / Päivölä vaaditaan korkoa em. maksupäivistä lukien.

2.1.5 Tuki- ja sponsorimaksut

Maksamalla 18.7.2007 tuki-/sponsorimaksuja Suomen Urheiluliitolle 10 000,00 euroa ja 1.7.2008 Savonlinnan Balettijuhlien Kannatusyhdistys Ry:lle 5 000,00 euroa. Yhtiölle näin aiheutuneesta vahingon korvaamisesta ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuun ottamatta Lindéniä Savonlinnan Balettijuhlien Kannatusyhdistys Ry:n tukimaksun osalta.

2.1.6. Etelä-Afrikan matka

Maksamalla 8.11.2007 yhtiön liiketoimintaan liittymättömän Etelä-Afrikan matkan lentolipuista 27 481,20 euroa. Yhtiölle näin aiheutuneen vahingon korvaamisesta ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuun ottamatta Lindéniä.

2.1.8. Vuokrahuoneiston sisustus ym.

Maksamalla 25.2.2008-31.12.2008 Arto ja Aija Merisaloon vuokrahuoneiston sisustuksesta, kalusteista ja astioista 75 502,42 euroa. Konkurssipesä on saanut vuokrahuoneiston kalusteiden realisoinnista 22 000,00 euroa. Erotuksen 53 502,42 euroa korvaamisesta vastaavat kaikki vastaajat lukuun ottamatta Lindéniä. Pääomalle 75 502,42 euroa vaaditaan korkolain 4.1 §:n mukaista korkoa 31.12.2008 lukien kalusteiden maksupäivään 6.8.2009 asti, yhteensä 5 209,67 euroa, ja erotukselle 53 502,42 euroa vaaditaan korkoa tästä lukien.

2.1.9. Höyrylaivaristeily

Maksamalla 28.8.2008 yhtiön liiketoimintaan liittymättömästä höyrylaivaristeilystä 4 575 euroa. Yhtiölle näin aiheutuneen vahingon korvaamisesta ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuun ottamatta Lindéniä.

2.1.10 Kalvosinnapit ym.

Ostamalla 16.9.2008 kalvosinnappeja, solmiopitimiä, rintaneuloja ja avaimenperiä 7 419 eurolla. Yhtiölle näin aiheutuneen vahingon korvaamisesta ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuunottamatta Lindéniä.

2.1.11 Lainat

Lainaamalla 2.7.2008 Arto Merisalolle 732 000,00 euroa, minkä määrän Arto Merisalo on 31.12.2008 kuitannut palkakseen. Lainanantoon ja palkannostoon ei ole ollut hyväksyttävää liiketaloudellista syytä. Yhtiölle näin aiheutuneen vahingon korvaamisesta laillisine korkoineen lainapäivästä 2.7.2008 lukien ovat vastuussa kaikki vastaajat lukuun ottamatta Lindéniä.

2.1.12. Arto Merisalón palkka

Kirjaamalla perusteettomasti 31.12.2008 Arto Merisalolle maksetuksi palkaksi ajalta 1.1.2007-31.12.2008 yhteensä 1 178 441 euroa ja vähentämällä tätä palkkaa (ennakonpidätysten sekä eläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen vähennysten jälkeen 648 850 euroa) vastaan Merisalón velkaa NKK:lle mainitut 648 850 euroa. Kirjauksella on perusteettomasti lisätty NKK:n ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelkaa 525 583 euroa, josta aiheutuneesta vahingosta vastaavat kaikki vastaajat korkolain 8 §:n mukaisesti laillisine korkoineen kirjauspäivästä 31.12.2008 lukien lukuun ottamatta Gröhnä ja Lindéniä.

Toissijainen rangaistusvaatimus (syytekohtat 2.1.11. ja 2.1.12.)

Arto Merisalo on ilmoittanut, että hänen 2.7.2008 nostamansa lainan, joka oli myöhemmin 31.12.2008 kuitattu ja kirjattu hänen palkkaseen, osalta olisi todellisuudessa ollut kyse Merisalolle kuuluneesta palkkaennakosta. Merisalolla ei ole yhtiön kirjanpidon eikä Merisalón työsopimuksen 12.5.2008 mukaan ollut mitään palkkasaatavia NKK:lta ainakaan per 31.3.2008 ja jo itse väite palkkaennakosta tarkoittaa käytännössä sitä, ettei maksamattomia palkkasaatavia lainanantohetkellä 2.7.2008 ole ollut. Toisaalta Merisalón 8.11.2011 kirjalliseksi todisteeksi nimeämän palkkalaskelman 31.12.2008 mukaan väitetyistä palkkasaatavista ainoastaan kaksi "BRP Finland osakekauppa 37 500,00 euroa (jonka mukainen 15 %:n provisio ei ole Merisalón työsopimuksen mukainen) ja "Suomi-Soffa SSF Oy, Mikkeli 5 000,00 euroa", ovat ajalta 31.3.2008 jälkeen.

2.1.13. Lainat

Lainaamalla yhtiön varoja ilman vakuutta ja liiketaloudellista perustetta Pauli Hakalalle 1.1.2008 -15.6.2009 yhteensä 33.151,61 euroa. Yhtiölle Pauli Hakalan maksukyvyttömyydestä aiheutuneesta vahingosta ovat vastuussa Pauli Hakala itse, hallituksen jäsenet Aija Merisalo, Pasi Hakala ja Yli-Saunamäki sekä toimitusjohtaja Arto Merisalo koko määrästä ja hallituksen jäsen Gröhn 27.937,10 euroon saakka. Em. yhteismäärälle vaaditaan korkolain 4.1 §:n mukaista korkoa 16.6.2009 lukien.

2.1.14 Keminmaa

Riidatonta, että 9.6.2005 syntynyt kauppahintavastuu 950 000 euroa Arinalle on tullut yhtiötä sitovaksi 24.8.2007, jolloin yhtiön toimitusjohtaja Lindén on allekirjoittanut tätä koskevan sitoumuksen ja joka sitoumus on vielä 10.9.2007 hyväksytty NKK:n hallituksen kokouksessa.

Arina myi 9.6.2005 NKK:lle perustettavan yhtiön (Keminmaa) lukuun kiinteistön 1 000 000 euron kauppahinnalla. Keminmaa on merkitty kaupparekisteriin 29.9.2005. Yhtiö on vastaajien käräjäoikeudessa kertoman mukaisesti hyväksynyt kiinteistökaupan itseään sitovaksi yhtiökokouksen 20.2.2006 tekemällä päätöksellä.

Kauppahinnasta maksettiin 9.6.2005 kaupantekotilaisuudessa 50 000 euroa. Loppukauppahinta, 950 000 euroa, sovittiin maksettavaksi viikon kuluttua siitä, kun kiinteistön hallintaoikeus on luovutettu. Arina on

luovuttanut hallintaoikeuden 30.11.2005. Kauppakirjan ehtojen mukaan loppukauppahinta olisi tullut suorittaa 8.12.2005, mutta sitä ei koskaan maksettu. Kaupasta on maksettu käsirahan, 50 000 euroa, lisäksi ainoastaan 4.9.2007 viivästyskorkoa 80 997,26 euroa ajalta 8.12.2005 - 31.12.2006.

NKK on syksyllä 2005 havainnut mm. Arkkitehtitoimisto VG-Group Oy:n edustajan Gröhnin suorittaman tarkastuksen perusteella, että kaupan kohteessa on ollut "erittäin huomattavia virheellisyyksiä ja puutteellisuuksia".

Kaikki vastaajat olivat NG:n hallituksen kokouksessa 14.8.2007 todenneet, että "kauppa Osuuskauppa Arinan kanssa puretaan elokuun aikana." Haastehakemuksessa 7.4.2008 NKK vaati, että "kauppahinta on alennettava ainakin 500 000 eurolla vastaamaan kaupan kohteen todellista kuntoa ja arvoa kaupantekohetkellä."

Huolimatta havaituista virheistä jo syksyllä 2005 ja kaupan purkua koskevasta päätöksestä 14.8.2007, NKK sitoutui 24.8.2007 vastaamaan tytäryhtiönsä Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaan kanssa "kaikista 9.6.2005 allekirjoitetun kauppakirjan velvoitteista." Arto Merisalon neuvotteleman ja myös tosiasiallisesti sopiman sitoumuksen kaikki muut vastaajat erikseen hyväksyivät NKK:n hallituksen kokouksessa 10.9.2007.

Sanotulla sitoutumisella NKK lisäsi velvoitteitaan ilman hyväksyttävää syytä 950 000 eurolla. Kaikki vastaajat olivat tietoisia, että Keminmaa oli kyvyttöön maksamaan velkansa ja että sen lukuun ostetun kiinteistön arvo oli tuolloin enintään 500 000 euroa. Arina sai sanotusta kiinteistöstä sen edelleen myytyään 15.11.2010 vain 350 000 euroa. Edellä sanotun lisäksi NKK otti ilman hyväksyttävää syytä vastakseen Keminmaan puolesta haastehakemuksessa 7.4.2008 luetellut kiinteistön vakuutus- yms. ylläpitokustannukset, yhteensä 515 083,55 euroa.

Kiinteistökaupan vastattavaksi ottamisella 24.8.2007 ja sitä edeltävillä toimilla (NG:n lainan lisäykset ennen mainittua päivää (syytekohta 2.1.1.), BMW 760 LI:n hankinta (syytekohta 2.1.2.) sekä tuki Menestyvä Suomi Ry:lle (syytekohta 2.1.3.)) NKK aiheutti maksukyvyttömäksi tulemisensa. Kaupan ja kiinteistön kulujen vastattavaksi ottaminen merkitsi myös NKK:n velvoitteiden lisäämistä ilman hyväksyttävää syytä.

Kauppahintavastuun ja kiinteistön ylläpitokustannusten vastattavaksi ottamisella NKK:lle ja sen yleiselle velkojatalolle aiheutui ainakin 1.015.083,55 euron suuruinen vahinko. Korvausmäärää arvioidessaan NKK:n konkurssipesä on hyväksynyt vastaajien näkemyksen siitä, että kiinteistön arvo oli kaupantekohetkellä enintään 500.000 euroa.

Vastaajat olivat kaikki osallistuessaan asiasta päättämiseen NKK:n ja NG:n hallituksen kokouksissa olleet tietoisia, että Keminmaalla ei ole kykyä vastata kaupasta ja kiinteistön hoito- ja ylläpitokustannuksista ja että tämän yhtiön lukuun ostetun kiinteistön arvo oli enintään puolet siitä kauppahinnasta, josta NKK sitoutui vastaamaan.

Oikeustoimen vahingollisuutta on tarkasteltava yhtiökohtaisesti. Kun NKK on ottanut vastatakseen Keminmaan velasta ja vastuista, kyse on ollut sellaisen riskin ottamisesta maksukyvyttömän tytäryhtiön puolesta, mihin ei ole hyväksyttävää liiketaloudellista tai muutakaan syytä.

Vaikka yhtiön maksukyvyttömäksi tulemisen hetki voidaan nyt selvästi osoittaa tietyksi ajankohdaksi (24.8.2007), vaatii asianomistaja edelleen vastaajille rangaistusta sekä vaatii heitä korvaamaan asianomistajalle aiheutuneen vahingon myös niistä toimista {Nova Group Oy lainan lisäykset ennen ko. päivää (syytekohta 2.1.1.), BMW 760 LI:n hankinta (syytekohta 2.1.2.) sekä tuki Menestyvä Suomi Ry:lle (syytekohta 2.1.3.)}, jotka ovat tapahtuneet ennen NKK:n vastattavakseen ottamaa 950 000 euron kauppahintavelkaa. Näillä teolla on joka tapauksessa ollut merkittävä vaikutus NKK:n maksukyvyttömyyden syntymiseen.

Asianomistajan vaatimusten tarkempi erittely korkovaatimuksineen on erillisenä liitteenä.

Vastaukset syyttäjän rangaistusvaatimukseen

Veikko Gröhn

Gröhn on vaatinut, että syytteet kaikilta osin kokonaisuudessaan hylätään ja vastustanut vaatimusta liiketoimintakieltoon määräämiseksi.

Riidatonta on, että yhtiö oli tullut maksukyvyttömäksi syyskuun 2008 loppupuolella.

Gröhnin vastuuasemasta

Gröhn ei ole osallistunut yhtiön rahaliikenteen hoitamiseen eikä saanut yhtiön johdolta tietoja, joita hänellä olisi ollut aihetta epäillä. Gröhnille annettu tieto yhtiön operatiivisesta toiminnasta on ollut puutteellista. Yhtiön taloudellisia asioita ovat selvittäneet puutteellisesti Arto Merisalo ja Johanna Vironmäki. Gröhn ei ole osallistunut yhtiön operatiiviseen johtamiseen. Gröhn on työskennellyt Lahdessa VG-Group Oy:ssä.

2.1. Törkeä velallisen epärehellisyys

Gröhn ei ole menetellyt syytteessä kuvatuin tavoin tai joka tapauksessa hän ei ole ollut tällaisista teoista tietoinen. Syytteessä väitetyjä tekoja ei voi yhdistää Gröhniin. Gröhn on ollut perustellussa käsityksessä, että yhtiön taloudellinen tilanne on ollut kunnossa.

2.1.1 Lainat emoyhtiö NG:lle

Gröhn on ollut hallituksessa 24.10.2006-21.11.2008 välisen ajan. Gröhnin vastuu voisi siten käsittää enintään n. 1.380.000 euron suuruisen määrän. Gröhn katsoo, että syytteessä todettu määrä on kokonaisuudessaan epäselvä, koska yhtiöiden väliset keskinäiset velka- ja saamissuhteet ovat puutteellisesti selvitetty. Gröhn ei ole ollut tietoinen lainan väitetystä perusteettomuudesta eikä NG:n väitetystä maksukyvyttömyydestä.

2.1.2 Henkilöautojen hankinta

Gröhnillä ei ole ollut päätösvaltaa autojen hankintapäätösten sisältöön;

- BMW X5 leasing sopimusta ei käsitelty hallituksessa, kyse myös rahoituksen uudelleen järjestämisestä. BMW X5 tosiasiallinen hankintapäätös liittyy 18.9.2006 annettuun valtuutukseen Arto Merisalolle ja Lindénille solmia työsopimus Yli-Saunamäen kanssa. Gröhn ei 18.9.2006 ole ollut hallituksessa. Työsopimus, jossa ajoneuvo on myöhemmin yksilöity BMW X5 malliksi on allekirjoitettu 14.11.2006. Valtuutuksesta johtuen asiaa ei ole enää käsitelty hallituksessa.

2.1.3 Illallisseminaariliput

Gröhn ei ole ollut tietoinen maksusta eikä asiaa ole myöskään käsitelty yhtiön hallituksessa tai johtoryhmässä. Asia on tullut Gröhnille ilmi vasta poliisikuulusteluissa.

2.1.4 Pesukoneet, 2.1.5. tukimaksut, 2.1.6 Etelä-Afrikan matka, 2.1.7. kansanedustajan 60-vuotisjuhlat, 2.1.8. hankinnat Arto Merisaloon, 2.1.9. risteily höyrylaivalla, 2.1.10. kalvosinnarit ym.

Gröhn ei ollut tietoinen lahjoituksista, maksuista, matkasta eikä hankinnoista. Hallitus ei tehnyt päätöstä eikä asioita ollut käsitelty hallituksessa.

- toimenpide on liittynyt yhtiön liiketoimintaan pesula-alalle laajentumiseksi (2.1.4.),
- johto oli ilmeisesti arvioinut matkan olevan liiketaloudellisesti merkityksellinen (2.1.7),
- hankinnat olivat ilmeisesti liittyneet Arto Merisaloon palkkauksen ehtoihin (2.1.8.)
- risteily liittynyt ilmeisesti liiketoimintaan edustustilaisuutena (2.1.9.)
- Gröhnin saamien tietojen mukaan kyse olisi palkkioista työntekijöille (2.1.10.)

2.1.11 Arto Merisalo 732.000 euroa

Gröhn ei ole ollut tietoinen asiakkaan suorasta maksusta 2.7.2008 Arto Merisalolle. Gröhn ei ole ollut myöskään tietoinen, että summa oli merkitty kirjanpidossa saatavaksi Arto Merisalolta. Asiakirjat osoittavat, että Arto Merisaloon toiminta asiassa on tullut hallituksen tietoon vasta Vironmäen 24.11.2008 päivätyn kirjeen perusteella. Gröhnin vastuu aika on yhtiössä päättynyt 21.11.2008.

2.1.13 Pauli Hakalan luottokorttilaskut 1.1.2008-15.6.2009

Gröhn oli tullut tietoiseksi Hakalan lainamäärästä hallituksen kokouksessa 12.5.2008. Gröhnille ilmoitetun mukaan Hakalalle jo aiemmin myönnetty laina on tuolloin ollut määrältään 9.923,23 euroa. Samassa hallituksen kokouksessa oli päätetty, että lainoja ei tule enää myöntää. Kokouksessa oli päätetty, että laina maksetaan takaisin 31.12.2008 mennessä. Gröhnillä ei ollut tietoa, että lainaa oli Hakalalla 12.5.2008 kertynyt 19.212,09 euroa. Gröhn oli lähtenyt yhtiöstä 21.11.2008, joten hän ei ole voinut vaikuttaa, onko velka maksettu takaisin tai muutoin ryhdytty perimään, kuten kokouksessa 12.5.2008 oli päätetty.

2.2. Törkeä kirjanpitorikos

Yhtiön kirjanpidossa ei ole laiminlyöty liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolain mukaisia velvollisuuksia.

joka tapauksessa Gröhn ei ole tietoinen mahdollisista virheistä. Gröhnin käsityksen mukaan kirjanpito oli järjestetty yhtiössä asianmukaisesti. Tehtävää olivat hoitaneet ammattitaitoiset henkilöt. Gröhn oli voinut luottaa kirjanpidon oikeellisuuteen kaikkien alakohtien 2.2.1.-2.2.3 osalta.

Liiketoimintakielto

Gröhn vastustaa liiketoimintakieltoon määräämistä. Gröhn ei ole syyllistynyt liiketoiminnassa rikolliseen menettelyyn eikä olennaisesti laiminlyönyt liiketoimintaan liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia.

Pasi Hakala

Pasi Hakala on kiistänyt syyllistyneensä törkeään velallisen epärehellisyteen kaikilta osin ja törkeään kirjanpitorikokseen tai liiketoimintakieltoon rikkomiseen ja vaatinut vaatimusten hylkäämistä.

Hakala on vastustanut myös liiketoimintakieltoon määräämistä.

2.1.Törkeä velallisen epärehellisyys

Hakala ei ole menetellyt syytteessä kuvatuin tavoin.

Kiinteistökehityksen maksukyvyttömäksi tuleminen

Yhtiön maksuvalmius oli ollut hyvä syksyyn 2008 saakka. Likviditeettiongelmät alkoivat vasta loppuvuodesta 2008.

Maksuvalmius per 31.12.2006

Tilikauden liikevaihto 600.000 euroa ja voitto 103.011 euroa. Yhtiöllä ei ollut tilikauden päättyessä eräänntyneitä maksamattomia maksuja. Yhtiö ei ollut maksukyvyttömäksi tilikauden 2006 päättyessä.

Maksuvalmius per 31.12.2007

Tilikauden liikevaihto 1.620.448 euroa ja voitto 247.402,62 euroa. Ostovelat 74.694,36 euroa. Lisäksi muuta lyhytaikaista velkaa 767.506,08 euroa, johon sisältyy SLK Oy:n laina 600.000 euroa, jota ei ollut eräännytetty eikä laina ollut hoitamatta. Yhtiö ei ollut tilikauden 2007 päättyessä pysyvästi maksukyvyttömäksi.

Yhtiön tuleminen maksukyvyttömäksi vuoden 2008 aikana ja maksukyvyttömyyden syyt

Yhtiön taloudellinen ennuste oli vuoden 2008 alussa positiivinen. Yhtiön myyntituotot tammi-maaliskuun 2008 aikana yhteensä 700.000 euroa ja tulo-rahoitus riitti alkuvuodesta eräänntyneiden ostovelkojen hoitamiseen. Yhtiön myynti ei kehittynyt odotuksien mukaisesti loppuvuodesta 2008. Yhtiö tuli maksukyvyttömäksi vuoden 2008 lopulla.

Yhtiön maksukyvyttömäksi joutuminen johtui pitkälti samoista syistä kuin NG:n kohdalla eli syyskuussa 2008 puhjennut finanssikriisi sekä Arto Merisalon omavaltainen menettely. Näitä tapahtumia ennen yhtiö ei ollut maksukyvyttömäksi eikä maksukyvyttömyys näyttänyt millään tavalla todennäköiseltä.

Pasi Hakalan asema NKK:ssa ja tietämys yhtiön taloudellisesta asemasta ja maksuvalmiudesta

Tältä osin viitataan NG:n osalta lausuttuun.

Väitetyt vararikkoteot

2.1.1 Lainan antaminen emoyhtiö NG:lle

NG ei ollut tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella, vaan vasta vuoden 2008 loppupuolella. Konserniyhtiöiden välisestä rahaliikenteestä päätti kaikilta osin Arto Merisalo. NG:n lainoittaminen oli perusteltua. Yhtiöt toimivat samassa konsernissa, hankkeet liittyivät kiinteästi toisiinsa, yhtiöllä oli käytössään yhteiset toimitilat ja henkilöresurssit ym. Lainan saldo oli 1.1.2008 noin 1,4 miljoonaa euroa. Lainan määrä oli kasvanut vuoden 2008 alun jälkeen noin miljoonalla eurolla ennen konkurssia. Tästä määrästä suurimman osan selittää Arto Merisalon tekemä palkkakirjaus (kohta 2.1.12). Ainakaan ennen vuoden 2007 loppua NG:lle annetuilla lainoilla ei aiheutettu NKK:n maksukyvyttömyyttä.

2.1.2 Henkilöautojen hankkiminen

16.10.2006 hankitun henkilöauton osalta ammattimaisesti toimiva rahoitusyhtiö ei olisi myöntänyt rahoitusta, mikäli yhtiö olisi ollut syksyllä 2006 taloudellisessa kriisitilassa. Sopimusasiakirjat allekirjoittanut Lindén, asiaa ei oltu käsitelty hallituksessa. Leasing-rahoituksen saatavuus BMW X5 auton ja Mercedes Benz 500 SEL auton osalta osoittaa, ettei yhtiö ollut maksukyvytön marraskuussa 2007. Rahoitussopimukset allekirjoittanut Arto Merisalo, asiaa ei käsitelty hallituksessa.

2.1.3 Illallisseminaarilippujen maksaminen

Päätöksen oli tehnyt yksin Arto Merisalo ja hyväksynyt yhtiölle toimitetun laskun. Pasi Hakala ei ollut tiennyt asiasta eikä ole vastuussa Arto Merisalon yksin tekemästä päätöksestä.

2.1.4 Pesukoneiden ym. lahjoittaminen, 2.1.5. tukimaksut eri yhteisöille

Pasi Hakala ei ollut tiennyt varojen käytöstä eikä maksuista. Maksut myös osin määrältään vähäisiä.

2.1.6 Etelä-Afrikan matka

Asiaa ei oltu käsitelty hallituksessa. Matkaa koskevat päätökset tehneet matkalle osallistuneet henkilöt.

2.1.7. Kansanedustaja Ilkka Kanervan 60-vuotisjuhlien rahoittaminen

Yhtiöllä ei ole ollut liiketaloudellista perustetta Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseen. Pasi Hakala ei ollut asiasta tietoinen eikä olisi rahankäyttöä tähän tarkoitukseen hyväksynyt.

2.1.8. Sisustusesineiden hankinnat Arto Merisalon työsuhteeseen

Merisalon vapaasta asuntoedusta oli sovittu yhtiön ja Arto Merisalon välisessä Aija Merisalon allekirjoittamassa työsuhtesopimuksessa 12.5.2008. Pasi Hakala ei ole ollut hyväksymässä syytteessä mainittuja hankintoja.

2.1.9. Tilauristeily höyrylaiva s/s Tarjanteella

Pasi Hakala ei ole osallistunut risteilylle eikä hyväksynyt risteilyyn liittyvää rahankäyttöä. Hakala ei ollut tietoinen, mistä risteilyssä on ollut kysymys.

2.1.10 Kalvosinnappien ym. hankkiminen

Pasi Hakala ei ole osallistunut hankinnoista päättämiseen. Kyse ilmeisesti liikelahjoiksi tapahtuneista hankinnoista.

2.1.11 Varojen luovuttaminen Arto Merisalolle, perusteeton palkkakirjaus ja Arto Merisaloon yhtiölle olevan velan vähentäminen palkkaa vastaan

Pasi Hakala ei ollut millään tavoin vaikuttanut siihen, että yhtiölle kuuluva rahasuoritus oli ohjattu Arto Merisaloon henkilökohtaiselle pankkitilille. Arto Merisalo oli tehnyt päätöksen tästä yksin. Tämä suoritus on ollut talouskriisin ohella keskeinen syy siihen, miksi NKK oli ajautunut maksuvaikeuksiin.

Sanottu 732.000 euron summa on kirjattu kirjanpitoon 31.10.2008 saatavaksi Merisalolta. Kirjaus ollut hallituksen 12.5.2008 tekemän lähipiirilainojen epäämistä ja takaisin maksamista koskevan päätöksen vastainen. Pasi Hakala ei ollut tietoinen Arto Merisaloon omavaltaisesta menettelystä.

2.1.12. Perusteeton palkkakirjaus ja lähipiirilainan kuittaaminen

Päätöksen oli tehnyt Arto Merisalo.

2.1.13 Pauli Hakalan yksityismenojen maksaminen

Pasi Hakala ei ole Pauli Hakalan lainasaldon kasvamisesta hallituksen päätöksen 12.5.2008 vastaisesti vastuussa. Ennen sanottua ajankohtaa yhtiö oli maksukykyinen.

2.1.14. Keminmaa

Lindénin NKK:n puolesta 24.8.2007 allekirjoittaman sitoumuksen hyväksymiselle on 10.9.2007 ollut liiketaloudellisesti hyväksyttävä peruste.

Kohde oli alun perin perustettu kahta NKK:n asiakasta - Lakkaa ja Milania - varten. Nämä vetäytyivät kuitenkin hankkeesta. Kohde jäi asiakkaiden vetäytymisen jälkeen NKK:n tytäryhtiölle. Hankkeesta ennakoitiin kertyvän voittoa, kohdetta myytiin 1,2 miljoonalla eurolla. Kohteesta saatiin ainakin kaksi tarjousta, tammikuussa 2008 ja elokuussa 2008. Päätettäessä hallituksessa 10.9.2007 Lindénin 24.8.2007 allekirjoittaman tukikirjeen ("letter of comfort") hyväksymisestä, ei ole tiedetty, että liikekiinteistöjen kysyntä tulisi jatkossa heikkenemään. Tukikirjeen antaminen oli perusteltua myös S-ryhmän asiakkuuden säilyttämiseksi.

Sitoumuksen sanamuotojen perusteella yhtiö ei ole sitoutunut kiinteistön ylläpitovastuuseen eikä myöskään hallituksen kokouksessa 10.9.2007. Ylläpitovastuu olisi siirtynyt Keminmaalle - ei NKK:lle - tytäryhtiön saadessa kauppakirjan ehtojen mukaan kohteen omistusoikeuden itselleen. Asianomistajan vaatiman vahingonkorvauksen määrä on yhteensä 1.015.083,55 euroa. Vaatimus on siten määrältään perusteeton ylläpitokulujen osalta.

Vaatimuksessa on lähdetty siitä, että kiinteistön arvo olisi sitoumuksen antamishetkellä (elokuussa 2007) ollut enintään 500.000 euroa. Asiassa on riidatonta, että Keminmaalla oli maksamatta kauppahintaa Arinalle elokuussa 2007 950.000 euroa. Mikäli asianomistajan näkemys kohteen oikeasta arvosta per elokuu 2007 hyväksyttäisiin, olisi erotus tällöinkin $950.000 - 500.000 = 450.000$ euroa. Kohteen arvo oli elokuussa 2007 huomattavasti yli 500.000 euroa, mitä osoittaa mm. ulkopuolisten 700.000-800.000 euron määräiset tarjoukset kohteesta vuoden 2008 aikana.

Pasi Hakala viittaa lisäksi soveltuvin osin Pauli Hakalan, Aija Merisalon ja Lindénin puolesta lausuttuun.

2.2. Törkeä kirjanpitorikos

Hakala ei ole laiminlyönyt liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista lain vaatimusten mukaisesti. Mahdolliset laiminlyönnit eivät ole tilinpäätöksen kannalta olennaisia eikä teot kokonaisuutena arvostellen törkeitä.

NG:llä on ollut toimitusjohtaja, joka on vastannut kirjanpidosta ja yhtiöllä on ollut myös hallintopäällikkö, ulkopuolinen tilitoimisto ja KHT-tasoinen tilitarkastaja. Hakala ei ole laiminlyönyt hänelle kuuluvia velvollisuuksiaan. Hakala ei ole osallistunut tilinpäätösten laatimiseen eikä valmisteluun. Hakalalla ei ole ollut syytä olettaa, että toisten henkilöiden toimesta laadituissa ja KHT-tilintarkastajan tarkastamissa tilinpäätöksissä olisi sellaisia virheellisyyksiä kuin syytteessä väitetty. Mikäli virheitä tosiasiallisesti on, Hakala ei ole niistä rikosoikeudellisessa vastuussa.

2.2.1 Kauppahintavastuu Osuuskauppa Arinalle

NKK oli ostanut kiinteistön perustettavan yhtiön lukuun. Vastuu kauppahinnan suorittamisesta oli Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaalla. Osapuolten välillä oli erimielisyyttä siitä, mikä yhtiö oli vastuussa kauppahinnan suorittamisesta. Osuuskauppa Arinan nostamassa kanteessa saatiin sovinto aikaiseksi lokakuussa 2008. Keväällä 2008 tilinpäätöstä laadittaessa kauppahinnan maksuvastuu oli epäselvä ja kauppahintavastuu oli merkitty tilinpäätöksen taseen vastattavia koskeviin liitetietoihin. Kirjaustavasta olivat päättäneet muut henkilöt kuin Pasi Hakala. Tilintarkastaja ei ollut huomauttanut menettelystä. Koska vastuu on esitetty avoimesti tasetta koskevissa liitetiedoissa, yhtiön taloudellisesta asemasta on saanut oikean ja riittävän kuvan tilinpäätökseen perehtymällä.

2.2.2 Lehti-ilmoitukset Lapin Kansassa ja Pohjolan Sanomissa; maaliskuu 2007

Pasi Hakala oli luottanut, että laskut on viety kirjanpitoon lain mukaisesti. Maksut ovat olleet euromääräisesti yhtiön liikevaihtoon nähden vähäiset. Mahdollinen virhe ei ole olennainen.

2.2.3 Oka Oy:ltä laskutettu konsultointi; maaliskuu 2007

NKK:n tulosta ei ole manipuloitu vaalituen läpilaskituksen avulla. Yhtiö

on maksanut vaalitukena Keskustalle ja laskuttanut maksamansa vaalituen määrän Oka Oy:lle. Kirjauksilla ei vaikutusta kirjanpidon lopputulokseen. Yhtiön hallituksella ei ole ollut tietoa, että laskun selite ei vastaa tosiasioita. Lindén ja Vironmäki ovat saaneet asiasta tiedon 31.7.2007 sähköpostilla, mutta eivät ole asiaan puuttuneet. Tilintarkastaja ei huomauttanut.

Liiketoimintakielto

Kuten NG:n osalta lausuttu.

Pauli Hakala

Hakala on kiistänyt syyllistyneensä törkeään velallisen epärehellisyyteen kaikilta osin. Hakala on kiistänyt syyllistyneensä törkeään kirjanpitorikokseen.

Hakala on kiistänyt korvausvaatimukset perusteiltaan.

Maksukyvyttömyys

Tilinpäätös 31.12.2006

Yhtiön liikevaihto on ollut 31.12.2006 600.000 euroa, voitto 103.010 euroa ja sittemmin suoritettavat ostovelat 30.222 euroa. Tilintarkastaja puoltanut tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä. Yhtiöllä ei eräänntyneitä maksuja maksamatta.

Tilinpäätös 31.12.2007

Tilikaudella liikevaihto kolminkertaistunut. Voitto verojen jälkeen 247.402 euroa. Ostovelat 74.694 euroa. Muut lyhytaikaiset velat 767.506 euroa. Määrä on pitänyt sisällään 600.000 euroa SLK:lta saatua lainaa, joka olisi pitänyt olla taseessa 31.12.2006 pitkäaikaisena velkana ja muutoin verottajan kanssa maksujärjestelyin sovittua arvonnlisäveroa. Siirtovelat laskennallista, erääntymätöntä verovelkaa.

Yhtiö ei ollut edellä mainituilla tiedoilla 31.12.2007 maksukyvytön. Toiminta oli voitollista ja liikevaihto kasvussa. Tämä mahdollisti myös lainaamisen emoyhtiölle NG:lle.

1.1.2008 jälkeen

Laskutus ja kertymä vuoden 2008 aikana 2.214.707 euroa. Ostovelkojen määrä suhteessa liikevaihtoon on ollut vuoden alkupuoliskolla vähäinen. Laskennallinen voitto ollut 1.1.2008-31.7.2008 592.880 euroa. Toiminta tullut kirjanpidollisesti tappiolliseksi vasta kun kustannuksiin lisättiin maksuja 700.000 euroa NG:lle. Yhtiön taloudellinen tilanne vielä hyvä ainakin kesään 2008 saakka.

Loppuvuonna jäi tuloutumatta laman vuoksi merkittäviä hankkeita. Yhtiöltä jäi myös saamatta Maskun Kalustetalolta 600.000 euroa, jonka Arto Merisalo ohjasi omalle tililleen. Merisalo kirjasi tämän johdosta itselleen palkkaa lähes 1,2 miljoonaa euroa tietyn velkaantumisseuraamuksin. Yhtiön velkaantuminen tapahtui nopeasti loppuvuonna 2008. Hakala katsoo, että yhtiön taloudelliset vaikeudet olivat odotettavissa sen jälkeen, kun Arto Merisalo oli ohjannut 732.000 euroa omalle tililleen. Tieto tästä oli tullut Hakalalle vasta jälkikäteen.

Yhtiö oli siten ollut riittävän hyvässä taloudellisessa asemassa vähintään 31.5.2008 saakka.

Ostovelat/verovelat/maksukyvyttömyys

Ostovelkoja konkurssihetkellä 8.209 euroa. Verovelat 1.259.353 euroa, joista valtaosa oli aiheutunut Arto Merisalon yllä mainituista toimista.

Kauppahintavelka Arinalle

Ostajana kiinteistökaupassa oli Keminmaa, joka vastasi kauppahinnan maksamisesta. NKK oli emoyhtiönä taannut velan maksun. Velan pääoma oli tullut maksaa vuoden 2008 loppuun mennessä ja korko 30.6.2009 mennessä. Yhtiö oli päättänyt purkaa kaupan (15.7.2007 ptk). Kyse siten riitaisesta saatavasta. Riita-asiassa oli sittemmin päästy sovintoon.

600.000 euron laina SLK Oy:ltä

SLK Oy on ollut NKK:n toiminnan rahoittaja. Laina oli sovittu erääntyväksi lokakuussa 2009. Velan maksamattomuus ei osoita maksukyvyttömyyttä vaan päinvastoin luotonsaantimahdollisuuksia vielä syyskuussa 2007 velkakirjaa laadittaessa.

Verottaja

Erääntyneen 116.512 euron velan järjestely oli tehty 22.5.2008. Uusi maksujärjestely oli tehty 6.10.2008, jolloin verovelan määrä oli alentunut 83.841 euroon. Veroja oli maksettu 60.000 euroa 30.6.2008, 60.000 euroa 28.7.2008 sekä 17.9.2008 79.663 euroa. Edellä selostettu ei tue väitettä yhtiön taloudellisesta kriisitilasta ennen kesää 2008.

Yhtiössä oli keväällä 2008 lisätty henkilökuntaa ja avattu uusi toimipiste ja henkilöstön lisääminen on ollut esillä vielä 8.9.2008. Syys-lokakuussa 2008 toimintoja ryhdyttiin voimakkaasti supistamaan liittyen yleisen talouskriisin puhkeamiseen. Maksukyvyttömyystila on syntynyt alkusyksystä 2008.

Vararikkoteot

2.1.1 lainananto NG:lle

Lainan anto maksukykyiselle emoyhtiölle on ollut liiketaloudellisesti perusteltua. Yhtiöiden toiminnat olivat toisiaan tukevia. Yhtiöillä oli yhteinen henkilöstö, toimitilat, asiakkaat ja kiinteistökohteet. Lainan kasvu ennen konkurssia on johtunut suurelta osin Arto Merisalon palkkakirjauksesta. Hakala ei ollut mukana 1.8.2006-15.8.2007 välisenä aikana eikä hän ole vastuussa Merisalon palkkakirjauksesta.

2.1.2 Autohankinnat

Hakala ei mukana 16.10.2006. Hakala ei osallistunut 9.11.2007 ja 12.11.2007 leasingosimusten hyväksyntään. Yhtiö ei myöskään silloin maksukyvytön ja autot selvästi halvempia kuin 16.10.2006 hankittu BMW.

2.1.3 Menestyvä Suomi

Hakala ei ollut päättänyt lippuhankinnoista, Hakala ei tällöin toiminnassa mukana.

2.1.4 Pesukonelahjoitukset

Arto Merisalo oli tehnyt päätökset. Aholansaarisäätiölle lahjoituksen ajankohtaan Hakala ei ollut toiminnassa mukana. Lahjoitukseen ollut liiketaloudellisesti perusteltu syy pesulaliiketoiminnan käynnistämiseen liittyvänä toimenä.

2.1.5 Tukimaksut

Hakala ei toiminnassa mukana 27.6.2007 (Suomen Urheiluliitto ry). Savonlinnan balettijuhlien lahjoituksesta Hakala ei ole ollut tietoinen.

Hakala ei ollut päättänyt seuraavista kohdista

- 2.1.6. Etelä-Afrikan matka
- 2.1.7. Ilkka Kanervan 60-vuotisjuhlat
- 2.1.8. Arto Merisalon työsuhdeasunto
- 2.1.10 Hankinnat; Arto Merisalo toiminut omavaltaisesti

2.1.9. Höyrylaivaristeily

Arto Merisalo järjestänyt kyseisen risteilyn yhtiön PR-toimintana.

2.1.11 732.000 euron luovutus Arto Merisalolle

NG ja NKK olivat valmiit alentamaan Sukarin yhtiöiden suorittamia saatavia 1.500.000 eurosta 1.200.000 euroon, mikäli ne maksetaan heti. Arto Merisalolla oli oikeus neuvotella tästä, mutta ei oikeutta alentaa palkkiota 600.000 euroon tai oikeutta pyytää Sukaria maksamaan rahaa Merisalon tilille. Hallituksen suostumusta Merisalolla ei ollut. Hakala sai asian tietoonsa jälkikäteen.

Yhtiöiden saatavien tulouttaminen Merisalolle ja saatavista luopuminen aiheuttivat yhtiöiden maksukyvyttömyyden.

2.1.12 Palkkakirjaus Arto Merisalolle

Hakala ei ollut päättänyt asiasta.

2.1.13 Osakaslainat

Hakala oli vastuussa omista luottokorttiosastoistaan. Ostot oli tehty pääosin ennen yhtiön maksukyvyttömyyttä. Vastaaja syyllistynyt enintään osakeyhtiörikokseen. Pauli Hakala myöntää, että hän on käyttänyt luottokorttia siten, että osakaslainan määrä on kasvanut yhtiön ollessa maksukyvyttömyystilassa 23.862 euroa. Hakalan menettely ei toteuta velallisen epärehellisyyttä, koska Hakala ei ole ollut tunnusmerkistön vaatimassa asemassa (määräsvallan käyttäjä). Tunnusmerkistön muut osatekijät, eli maksukyvyttömyyden pahentaminen ja omaisuuden luovuttaminen ilman hyväksyttävää syytä sen sijaan toteutuvat.

2.2. Törkeä kirjanpitorikos

Pauli Hakala on kiistänyt syytteen. Hakala ei ole ollut siinä asemassa, että hän olisi syyllistynyt kirjanpitorikokseen.

2.2.1 Osuuskunta Arina

Yhtiön kirjanpidon liitetiedoista on ilmennyt, että yhtiöllä on

takausvastuuta tytäryhtiönsä kauppahintavelasta Arinalle. Asia ollut riitainen. Kirjaus oli tehty tilintarkastajan hyväksymällä tavalla.

2.2.2 Sanomalehti-ilmoituksia

Hakala ei ole tietoinen kirjauksista tai laskuista; syntyneet keväällä 2007.

2.2.3 Konsultointi Oka Oy:lle

Kyse on ollut vaalituen läpilaskutuksesta. Menettely ei ole vääristänyt kirjanpidon lopputulosta. Hakala ei ollut menettelystä tietoinen, koska ei toiminnassa mukana keväällä 2007.

Liiketoimintakielto

Hakala on vastustanut vaatimusta perusteettomana.

1.3 Liiketoimintakiellon rikkominen

Hakala ei ole rikkonut liiketoimintakieltoa. Hän ei ole käyttänyt tosiasiallista määräysvaltaa NG:ssä tai NKK:ssa. Hakala oli vt. toimitusjohtaja 30.4.2006 saakka NG:ssä. Päätösvalta oli tällöinkin Arto Merisalolla. 1.8.2006-15.8.2007 Hakala ei ole osallistunut toimintaan tai käyttänyt määräysvaltaa.

Pasi Hakala ei ole toiminut Pauli Hakalan välikätenä. Pasi Hakala oli tullut yhtiöiden osaomistajaksi ja hallituksen jäseneksi ennen kuin Pauli Hakalalle oli määrätty liiketoimintakielto. Pasi Hakala oli ollut alussa aidosti osakkeenomistaja yhtiössä. Pauli Hakala ei ole "tarvinnut" Pasi Hakalaa välikädenä. Pauli Hakala on voinut toimia yhtiöissä asiantuntijatehtävissä liiketoimintakiellosta huolimatta. Osakkeenomistus ei tuonut sellaisia etuja, joiden vuoksi välikäsijärjestelyyn olisi ollut tarvetta.

Pentti Lindén

Lindén on kiistänyt syytteen ja syyttäjän muut vaatimukset kokonaisuudessaan ja vastustanut liiketoimintakieltoon määräämistä sekä vaatinut, että valtio ja asianomistajat veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Vastuuasema

Lindén toiminut toimitusjohtajana 28.10.2005-31.8.2007 välisen ajan. Yhtiöllä ei ole ollut tuolloin omaa palkattua henkilökuntaa.

Yhtiön taloudellinen asema

Lindénin toimitusjohtajakaudella 28.10.2005-31.8.2007 yhtiön taloudellinen asema on ollut hyvä, eikä se ole ollut tuona aikana maksukyvytön. Huomioon on otettava myös yhtiön toiminnan luonne ja sen toiminta puhtaasti tulorahoituksen varassa.

Erikoistilintarkastaja Jari Kemppainen on 28.1.2009 lausunnossaan NKK:n yrityssaneeraushakemuksesta todennut, että yhtiön toiminnan kannattavuus on ollut positiivista ja varsin hyvää (yli 15 % liikevaihdesta) tilikausilla 2006-2008. KHT Koivikko ei ole myöskään tilintarkastuskertomuksessaan tilikaudelta 1.1.-31.12.2007 tuonut esiin, että yhtiö olisi maksukyvytön.

Autojen osamaksuerät, lahjoitukset, ym. vähäisemmät suoritukset eivät ole määrältään pieninä, yksittäisinä suoritteina vaarantaneet yhtiön maksukykyä eikä se näillä suorituksilla ole tullut maksukyvyttömäksi.

2.1.1 Lainat emoyhtiö NG:lle

2.442.023,77 euron määrästä on 1.777.143,77 euroa syntynyt Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen, eikä hän ole niistä vastuussa.

Nova Konsernissa oli käytössä ns. konsernikassa. Kiinteistökehityksellä ei ollut omaa henkilökuntaa ja palvelut ostettiin NG:stä. NG maksoi myös markkinointi- ym. kuluja, jotka kohdistuivat NKK:n toimintaan.

2.1.2 Henkilöautohankinta BMW 760iL

Yhtiö saanut varoille sen arvon mukaisen vastikkeen.

Autojen hankinnat eivät kuuluneet toimitusjohtajan toimivaltaan.

2.1.3 Illallisseminaariliput Menestyvä Suomi ry:lle

Lindén ei ole päättänyt lippujen hankinnasta. Tuen myöntämisen aikaan yhtiön asema oli hyvä, eikä summa ole vaikuttanut yhtiön maksukykyyn ainakaan siten, että se sen seurauksena olisi tullut maksukyvyttömäksi.

2.1.4 Koneiden ja laitteiden lahjoitukset Aholansaari-säätiölle

Lindén ei ole päättänyt lahjoituksesta.

2.1.5 Tukimaksu eri yhteisöille

- Lindén ei ole päättänyt Suomen Urheiluliiton tukimaksusta

2.2. Törkeä kirjanpitorikos

2.2.1. Osuuskunta Arinaan liittyvä kirjaus

Yhtiön hallituksen 10.9.2007 antama kauppahinnan hyväksyminen on tapahtunut Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen.

Yhtiö osti kiinteistön vuonna 2005 perustettavan yhtiön (Keminmaa) lukuun. Keminmaa perustettiin sen jälkeen. Kiinteistö Oy on yhtiön 100 %:sti omistama tytäryhtiö, joka on ollut velallinen.

Yhtiö oli antanut 24.8.2007 allekirjoitetun ja hallituksen 10.9.2007 hyväksymän sitoumuksen loppukauppahinnan 950.000 euron maksamisesta. Sitoumus oli ollut takaussitoumuksen luonteinen päävelallisena Kiinteistö Oy Retail Park. Kauppahintavelka oli kirjattu Kiinteistöyhtiön taseeseen, konsernitaseeseen sekä ilmenee yhtiön tilinpäätöksen liitetiedoissa tilintarkastajan ohjeiden mukaisesti. Kysymys ei ole kirjaamisvirheestä tai laiminlyönnistä.

Ko. kiinteistö ei ollut siirtynyt Kiinteistö Oy Retail Parkin tai NKK:n omistukseen.

2.2.2 Lapin Kansan ja Pohjolan Sanoman laskuihin liittyvät kirjaukset

Laskut oli laskutettu edelleen KMS:ltä, joka maksoi niistä alv:n. Laskut eivät olleet jääneet yhtiön kuluksi, vaan ne läpilaskutettiin KMS:lle.

Kirjaamisvirhettä ei ole tapahtunut.

Kirjaukset oli tehty tilintarkastajan ohjeiden mukaisesti. Arvonlisäveron osuus on ollut myös liikevaihtoon nähden vähäinen eikä ole voinut vaikeuttaa oikean ja riittävän kuvan saamista NKK:n toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

2.2.3. Myyntilasku Oka Oy:lle

Laskusta ilmenevä laskutusperuste on todellinen ja lasku on tullut kirjata yhtiön kirjanpitoon. Projektin hoitamiseen oli osallistunut myös Lahden aluejohtaja sekä eräs arkkitehtitoimisto. Kohde on ollut todellinen. Lindén on voinut luottaa, että lasku on totuudenmukainen. Lindén ei ole osallistunut laskun laatimiseen tai ollut sen perusteista tarkemmin selvillä. Laskun oli laatinut Arto Merisalo.

Edellä mainitut väitetyt kirjanpitorikokset kohdistuvat tilikauteen 1.1.-31.12.2007. Konsernitilinpäätös tältä tilikaudelta valmistui vasta useita kuukausia Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen. Lindén ei ollut osallistunut tilinpäätöksen laadintaan tai päättänyt kirjanpidon kirjausmerkinnöistä, vaan oli ainoastaan hallinnon kuultavana toimitusjohtajakautensa tapahtumista. KHT Koivikon 16.5.2008 päivätyssä tilintarkastuskertomuksessa ei ole tuotu esiin virheitä.

Liiketoimintakielto

Lindénin toimitusjohtajakaudella yhtiö ei ollut maksukyvytön. Suurin osa väitetyistä vararikkoteoista on tapahtunut Lindénin toimitusjohtajakauden jälkeen. Muilta osin Lindén ei ollut päättänyt väitettyjä vararikkotekoja.

Aija Merisalo

Aija Merisalo on kiistänyt syytteet törkeästä velallisen epärehellisyydestä kaikilta osin ja törkeästä kirjanpitorikoksesta perusteiltaan ja määriltään sekä vastustanut liiketoimintakieltoon määräämistä. Vastaaja on vaatinut kaikkien vaatimusten hylkäämistä.

Aija Merisalo ei ole menetellyt syytteissä kuvatuin tavoin ja joka tapauksessa vastaaja ei ole ollut tietoinen väitetyistä rikoksista. NKK ei ole tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2007 päättyneellä tilikaudella tai Aija Merisalo ei ole ollut siitä tietoinen.

Aija Merisalon asemasta

Aija Merisalo on ollut syytteen tekoaikana NKK:n hallituksen puheenjohtaja. Merisalo ei ole osallistunut yhtiön operatiiviseen toimintaan. Syytteessä mainitut tehtävät eli läsnäolo yhtiön hallituksen kokouksissa tai joissakin edustustilaisuuksissa ei muodosta Merisalolle tekijäasemaa syytteessä mainittuihin rikoksiin eikä luo vaadittavaa tietoisuutta. Osin asioita ei oltu tuotu hallituksen tietoon ja päätettäväksi tai niitä oli tuotu vasta jälkikäteen.

Aija Merisalo ei osallistunut yhtiön rahaliikenneasioiden hoitamiseen eikä ollut yksityiskohtaisesti perehtynyt yhtiön talousasiakirjoihin. Syytteessä tarkoitettu varainkäyttö on ollut Arto Merisalon, Yli-Saunamäen tai muun operatiivisen johdon päätettävissä. Vastaaja oli tullut tietoiseksi

varainkäytöstä vain osittain ja jälkikäteen. Aija Merisalolla on ollut oikeus luottaa tilintarkastajan tilintarkastukseen. Aija Merisalolla ei ole ollut koulutusta tai kokemusta arvioida yhtiön taloudellista.

Maksukyvyttömyys

NKK ei ole ollut 31.12.2007 lähtien maksukyvytön eikä muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Yhtiö ei ole 31.12.2007 lukien lakkauttanut maksujaan. Verovelat oli maksettu 17.9.2008 mennessä.

NKK:n maksukyvyttömyydestä tehty johtopäätös perustuu keskeisesti NG:lle lainattuihin varoihin sekä NKK:n 950.000 euron sitoumukseen Arinalle. Yhtiön NG:lle antamien lainojen määrä on ollut 2.442.023,77 euroa. NKK:n maksukyvyttömyys riippuu siten osin NG:n maksukykyisyydestä. NG ei ole tullut maksukyvyttömäksi 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella.

Tilintarkastuksen perusteella yhtiö ei ollut tullut maksukyvyttömäksi 16.5.2008 mennessä. Erikoistilintarkastaja Kemppaisen mukaan yhtiön toiminnan kannattavuus on ollut positiivista tilikausilla 2006-2008 ja yhtiön vakavaraisuus on pysynyt kohtuullisella tasolla kulumassa olleelle tilikaudelle 2009 saakka.

NKK:n tilinpäätökset 2006 ja 2007 ovat olleet voitollisia ja ajalta 1.1.-30.9.2008 laaditun välitilinpäätöksen mukaan toiminta oli ollut voitollista. NKK:n kirjanpidon, tilinpäätösten tai tilintarkastuksen perusteella yhtiö ei ole ollut maksukyvytön. Aija Merisalon perustellun käsityksen mukaan yhtiön taloudellinen asema on ollut hyvä eikä emoyhtiö NG ollut tullut maksukyvyttömäksi ainakaan ennen syksyä 2008. Joka tapauksessa Aija Merisalo ei ole ollut maksukyvyttömyydestä tietoinen.

2.1.1 Lainat emoyhtiö NG:lle

NG ei ole ollut maksukyvytön 1.1.2007 lukien, syytteessä mainittu määrä ei ole ollut lainanantamista ja varojen siirtämiseen NG:lle on ollut hyväksyttävä syy.

Rahaliikennettä oli hoidettu keskitetysti NG:stä ja yhtiöt olivat siirtäneet sen käyttöön varoja. NKK ja NG ovat toimineet osittain samalla toimialalla ja hankkeiden päällekkäisyydestä johtuen tulojen ja kulujen erittely yhtiöiden kesken on ollut tulkinnanvaraista. NKK:lla ei ole ollut omaa henkilökuntaa ja palvelut on hankittu NG:ltä. NKK:n varojen siirto NG:lle on siten tapahtunut kulujen maksamiseksi.

Aija Merisalo ei ole ollut tietoinen väitetystä perusteettomasta lainanantamisesta NG:lle tai laskujen virheellisestä kohdentamisesta eri yhtiöille. Aija Merisalon tietämän mukaan tulot ja kulut oli jaettu yhtiöiden kesken yhtiön kirjanpidon ammattilaisten toimesta viimeistään kunkin tilikauden tilinpäätöstä tehtäessä.

NKK:n saatavasta on 1.1.2007 jälkeen syntynyt 2.057.665 euroa. Saataviin sisältyy myös 678.509 euron erä koskien Arto Merisalon nostamia varoja/palkkoja. Määrään sisältyy myös NKK:n liiketoiminnan

kuluja, miltä osin kysymys ei ole NG:lle annetusta lainasta.

2.1.2 Henkilöautojen hankinta

Aija Merisalolla ei ole ollut tosiasiallista päätösvaltaa yhtiön autojen hankintaan. BMW 760iL oli ostettu 16.10.2006. Yhtiö ei ole ollut maksukyvytön 16.10.2006. Hankinta osamaksulla ei ole aiheuttanut eikä voinut aiheuttaa maksukyvyttömyyttä. Osamaksutilitykseen päätyminen lähes kolme vuotta myöhemmin ei ole ollut ennalta arvattavaa elokuussa 2006.

BMW X5:n kohdalla on ollut kysymys rahoitusyhtiön vaihdosta ja rahoitusleasingin siirtämisestä NG:ltä NKK:lle. Yhtiön vastuut eivät ole lisääntyneet 9.11.2007.

2.1.3 Illallisseminaariliput, 2.1.4. Pesukoneet, 2.1.5. Tukimaksut, 2.1.7. Kansanedustajan 60-vuotisjuhlat, 2.1.10. Kalvosinnapit ym.

Aija Merisalo on ei ole millään tavoin osallistunut varojen luovuttamiseen yhdistykselle, lahjoitukseen, maksuihin, eikä ollut niistä tietoinen. Hallitus ei ollut tehnyt päätöstä.

- NKK ei ollut maksukyvytön laskun maksaessaan (2.1.3.),
- yhtiö ei ollut maksukyvytön ja lahjoitukseen on ollut liiketoimintaan liittyvä hyväksyttävä syy. Pesukoneista oli tarkoitus tehdä referenssikohde suunnitellussa pesulaliiketoiminnassa (2.1.4.),
- 27.6.2007 NKK:n taloudellinen asema on ollut hyvä. Maksu 1.7.2008 Savonlinnan Balettijuhlien Kannatusyhdistykselle liittyy yhtiön markkinointiin. Taloudellisia vaikeuksia ei ollut tähän ajankohtaan näköpiirissä (2.1.5.),
- hankinta on ollut NG:n hallituksen kulujen karsimispäätöksen vastainen. Hankinta liittyy yhtiön liiketoimintaan liikelahjoina ja henkilökunnan palkitsemiseksi (2.1.10.).

2.1.6 Etelä-Afrikan matka

Matka on liittynyt yhtiön toimintaan.

2.1.8 Hankinnat Arto Merisaloon työsuhdeasuntoon

Aija Merisalo ei ole päättänyt hankinnoista.

Arto Merisaloon työsuhde-etuuksiin oli kuulunut työsuhdeasunto ja yhtiö oli saanut vastikkeena maksuilleen kalusteet ja esineet. Mainittu omaisuus oli siirtynyt konkurssipesän haltuun. Asuntoa oli käytetty myös yhtiön asiakastapaamisiin ja edustustilaisuuksiin.

2.1.9 Risteily höyrylaivalla

Aija Merisalo ei ole päättänyt risteilystä. Risteily oli liittynyt oletettavasti yhtiön liiketoimintaan edustustilaisuutena.

2.1.11 Arto Merisalo 732.000 euroa

Aija Merisalo ei ole osallistunut maksuun millään tavalla eikä ollut siitä tietoinen. Yhtiö ei ole luovuttanut varoja Arto Merisalolle. Varat eivät ole kulkeneet yhtiön kautta, vaan yhtiön asiakas on maksanut suoraan Merisaloon tilille Aija Merisaloon ja hallituksen tietämättä. Maksu oli tullut hallituksen tietoon 24.11.2008 jälkeen. Kun hallitus oli saanut asian tietoonsa, asia oli vaadittu välittömästi korjattavaksi. Maksun päädyttyä

tosiasiallisesti Arto Merisalolle yhtiö oli joutunut kirjaamaan sen yhtiön saamiseksi.

2.1.12 Arto Merisalon velan kirjaaminen palkaksi

Aija Merisalo ei ole osallistunut kuittaukseen ja kirjaukseen millään tavoin eikä ollut siitä tietoinen. Hallitus ei ole päättänyt asiaa.

2.1.13 Pauli Hakalan luottokorttilaskut

Aija Merisalo ei ole kyennyt vaikuttamaan vakuudettoman saatavan syntymiseen Pauli Hakalalta. Hallitus on 12.5.2008 "myöntänyt" Hakalan luottokortin käytön perusteella syntyneen lainan 9.923,23 euroa, laadittanut siitä velkakirjan ja edellyttänyt lainan maksettavan takaisin 31.12.2008. Määrästä 1.000 euroa palkkaennakkoa on kirjattuna palkkaennakot-tilille, joten se on otettu huomioon myös Hakalalle maksetuissa palkoissa.

2.1.14. Keminmaa

NKK:lla on 24.8. / 10.9.2007 ollut hyväksyttävä syy ja liiketaloudellinen peruste sitoutua kauppahintavastuuseen Arinalle tytäryhtiönsä Keminmaan kanssa. Kysymys on ollut NKK:n harjoittamaan liiketoimintaan sisältyneestä hankkeesta, josta oli perustellusti oletettu kertyvän voittoa.

Keminmaa on perustettu ja yhtiölle on hankittu kiinteistö Arinalta NKK:n asiakkaille Olli Lakalle ja Jarkko Milanille. Kun Lakka ja Milan vetäytyivät hankkeesta, kohdetta myytiin edelleen ja hankkeesta perustellusti odotettiin kertyvän voittoa. NKK on sittemmin joutunut nostamaan Arinaa vastaan kanteen, jossa se on vaatinut muun ohessa kaupan purkamista kaupan kohteessa olleen laatuvirheen vuoksi. Oikeudenkäynti on päätetty 28.10.2008 sovinnon vahvistamiseen syistä, joita Aija Merisalo ei tunne.

NKK ei ole 24.8. / 10.9.2007 sitoutunut kiinteistön ylläpitovastuuseen. Kauppakirjan mukaan kiinteistön ylläpitovastuu on ollut myyjällä, kunnes omistusoikeus täyttä kauppahintasuoritusta vastaan siirtyy ostajalle eli Keminmaalle. Ylläpitovastuu ei ole koskaan siirtynyt NKK:lle.

Kiinteistön arvoa 24.8. /10.9.2007 ei voida suoraan verrata siihen määrään, mitä Arina sai kiinteistöstä sen uudelleen myydessään 15.11.2010, koska liikekiinteistöjen kysyntä on laskenut ajalla 24.8. /10.9.2007- 15.11.2010 ja liikekiinteistöjen hinnat yleisesti laskeneet ja koska tiedossa ei ole, miten kiinteistöä oli hoidettu tai mitä kiinteistössä on tapahtunut ajalla 24.8./10.9.2007 - 15.11.2010.

Kohdetta myytiin 1.200.000 euron hintaan. Veli-Matti Kilpimaa tarjosi 10.1.2008 kohteesta 800.000 euroa ja Lapin Autokeskus Oy 24.8.2008 705.000 euroa.

2.2. Törkeä kirjanpitorikos

Yhtiön kirjanpidossa ei ole laiminlyöty liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista kirjanpitolain vastaisesti. KHT Koivikon mukaan

tilinpäätös 31.12.2007 antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Mikäli laiminlyöntejä olisi jäljempänä mainituissa kohdin tapahtunut Aija Merisalo ei ole ollut niistä tietoinen eikä ole tahallisesti tai tarkoituksellisesti toimiin osallistunut.

Yhtiön kirjanpidon pitäminen ja tilinpäätösten laatiminen on ollut asianmukaisesti järjestetty. Kirjanpitoa ja tilinpäätöksiä varten yhtiöllä on ollut hallintojohtaja, toimitusjohtaja, ulkopuolinen kirjanpitäjä sekä KHT-tilintarkastaja Arne Koivikko. Yhtiön kirjanpidon ja tilinpäätösten oikeellisuus on ollut heidän vastuullaan. Aija Merisalo on voinut perustellusti luottaa kirjanpidon asianmukaisuuteen ja oikeellisuuteen.

Aija Merisalon osalta kysymys ei voi olla törkeästä tekemuodosta.

2.2.1 Kauppahintavastuu Osuuskunta Arinalle

Merkintä oli tehty tilintarkastajan ohjeesta. Vastuu sisältyy asianmukaisesti yhtiön tilinpäätökseen tilintarkastajan hyväksymän tavoin. Asian tulkinnanvaraisuus tarkoittaa sitä, ettei kyseessä voi olla tahallinen rikos.

2.2.2 Vaalimainosten lehti-ilmoituskulut

Kyseessä on 3 laskun kirjaamistavasta yhtiön kirjanpidossa. Laskut sisältyvät tarkastettuun tilinpäätökseen. Yhtiön hallitus ei ole voinut saada mistään tietoa kolmen laskun virheellisestä kirjaamisesta.

Yhtiö on veloittanut kulut KMS:ltä, joka on myös maksanut ne yhtiölle. Väitetty virhe ei ole olennainen eikä törkeä.

2.2.3 Lasku Oka Oy:lle

Aija Merisalo ei ole ollut tietoinen tällaisesta väitetyistä väärästä tiedosta kirjanpidossa.

Liiketoimintakieltovaatimus

Viitataan NG:n kohdalla lausuttuun.

Arto Merisalo

Merisalo on kiistänyt syytteen törkeästä velallisen epärehellisyydestä sekä törkeästä kirjanpitorikoksesta ja vastustanut liiketoimintakieltoon määräämistä.

Asema

Riidatonta on, että Merisalo on ollut yhtiön toiminnasta tosiasiallisesti vastaava ja päätösvaltaa käyttänyt henkilö.

Taloudellinen asema

Yhtiön, kuten koko Nova-kokonaisuuden osalta taloudellinen tilanne oli heikentynyt nopeasti vasta vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla.

Yhtiön velkojien kanssa tekemät maksujärjestelyt eivät osoita pysyväisluonteista kyvyttömyyttä hoitaa velvoitteitaan. Tilapäiset maksujen viiveet ja maksujen järjestelyt ovat tavanomaisia tulorahoituksella kasvavalle yritykselle.

2.1.1. Varojen lainaaminen emoyhtiö NG:lle

Novakonsernissa kaikki yhtiöt harjoittivat liiketoimintaa toiminnallisesti lähellä toisiaan ja konsernissa oli käytössä yhteinen kassa. Liiketaloudellisesti perusteltu lainananto on perustunut toiminnalliseen yhteyteen. Nova-Asunnot Oy LKV ja Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli myös päätetty fuusioda emoyhtiöön.

2.1.2. Henkilöautot

Työsuhdeautot liittyvät yhtiön liiketoimintaan ja niitä on siihen käytetty. Autoja hankittaessa talouskriisiä ei ollut näkyvissä. Mitään normia auton kohtuullisesta hankintahinnan tasosta ei ole olemassa.

2.1.3. Keskustapuolueen eduskuntavaalityön tukeminen

Kyse ollut normaaleista edustus- ja markkinointikuluista. Sidosryhmäsuhteiden ylläpito myös poliittisiin päättäjiin on ollut liiketaloudellisesti perusteltua kiinteistökehitystoimintaa harjoittavassa yrityksessä. Puolet suorituksesta on ns. läpilaskutusta siten, että yhtiö on maksanut Alfred A Palmberg -konsernin puolesta sen osuuden seminaarilippujen hinnasta, mikä oli sovittu laskutettavaksi takaisin Alfred A Palmberg Oy:ltä.

2.1.4. Pesukonelahjoitukset

Novakonsernilla oli tarkoitus käynnistää kiinteistöpesulakoneiden myynti- ja vuokraustoiminta, joka olisi suunnattu oppilaitoksiin ym. Kysymys oli ollut referenssikohteiden hankkimisesta ja liiketoiminnallisesti perustellusta toimenpiteestä.

2.1.5. Kunniakierros -tukimaksu ja Savonlinnan balettijuhlien kannatusyhdistyksen maksu

Kunniakierros -tukimaksun osalta kyseessä normaali sponsori/hyvän tekeväisyysluonteinen suoritus. 10.000 euroa on edustanut vähäistä määrää Nova-konsernin kannalta. Savonlinnan balettijuhlien kannatusyhdistyksen maksussa ollut kyse määrältään vähäisestä ja tavanomaisesta suorituksesta.

2.1.6. Etelä-Afrikan matkaliput

Kysymys liikematkasta. Matkalla tutustuttiin uudentyyppisiin ostoskeskuksiin ja vastaaviin kauppapaikkoihin silmälläpitäen yhtiön kiinteistökehityshankkeita.

2.1.7. Ilkka Kanervan 60-vuotisjuhlat

Kysymys edustus- ja markkinointikulusta. Tapahtumaan oli osallistunut lukuisa määrä Nova-yhtiöiden asiakkaita ja sidosryhmiä.

2.1.8. Arto Merisalonen työsuhdeasunnon kalusteet

Merisalonen työsopimuksessa oli sovittu vapaasta asuntoedusta. Yhtiö oli saanut vastikkeena asuntoon hankitut kalusteet. Asuntoa oli käytetty myös yhtiön asiakastapaamisiin ja edustustilaisuuksiin. Hankinnoille liiketaloudellinen peruste.

2.1.9. Höyrylaivaristeily

Kyse vähäisestä ja tavanomaisesta perustellusta edustuskulusta.

2.1.10. Kalvosinnapit ym.

Liikelahjoiksi ja henkilökunnan palkinnoiksi hankitut esineet. Määrä ollut yhtiön toiminnassa vähäinen ja tarkoitus tavanomainen.

2.1.11.-1.12. Arto Merisalon laina 2.7.2008 ja siihen liittyvä palkkakirjaus 31.12.2008

Maskun Kalustetalo oli suorittanut yhtiölle kuuluvan maksun Merisalon tilille, jolloin yhtiölle oli syntynyt saatava Merisalolta. Osakaslaina oli sittemmin kuitattu palkkakirjauksella. Kysymys oli ollut palkkaennakosta, joka perustui työsopimuksiin.

Merisalo oli oikeutettu saamaan yhtiöltä työsopimuksen mukaiset provisiopalkkasaatavansa.

2.1.13. Lainasaaminen Pauli Hakalalta

Hakalan toimesta tapahtunut yhtiön luottokortin käyttö yksityismenoihin oli kirjattu lainasaatavaksi. Merisalo ei ole osallistunut millään tavoin lainasaatavan perusteiden syntyyn.

2.2 Törkeä kirjanpitorikos

Kauppahintavelka Osuuskauppa Arinalle oli kirjattu tilinpäätöksen liitetietoihin ja ollut sieltä havaittavissa. Kirjanpitoa ei ole yritetty manipuloida ja saattaa vääransisältöiseksi. Merisalo ei ole antanut määräystä kirjaukseen. Kyse kirjanpidollisesti tulkinnanvaraisesta asiasta.

Merisalo ei ole myöskään antanut ohjetta väärään kirjaukseen vaali-ilmoitusten kirjaamisen ja Oka Oy:n vaaliavustuksen kirjaamisen osalta.

Tapani Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäki on kiistänyt syyttäjän syytteen kaikilta osin ja muut vaatimukset sekä perusteiltaan että määriltään ja vaatinut niiden hylkäämistä. Vastaaja on vaatinut, että valtio ja asianomistaja veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Vastaaja on myös vaatinut, että vakuustakavarikko kumotaan tai sen määrää alennetaan.

2.1. Törkeä velallisen epärehellisyys

Yli-Saunamäen asema

Vastaaja ei ole ollut NKK:ssa missään vastuun perustavassa asemassa kuten hallituksen jäsenenä, varatoimitusjohtajana tai toimitusjohtajan sijaisena. Vastaaja ei ole antanut suostumusta sanottuihin tehtäviin eikä ole ollut tietoinen hallituksen kokouksissa tehdyistä päätöksistä. Yhtiöjärjestyksessä ei myöskään mainita varatoimitusjohtajaa tai toimitusjohtajan sijaista yhtiön toimielimenä.

Vastaaja ei ole myöskään toiminut Arto Merisalon ohella tosiasiallisesti

vastaavana ja päätösvaltaa käyttäneenä henkilönä.

Yhtiön taloudellisesta asemasta

Yhtiö on tullut maksukyvyttömäksi aikaisintaan vuoden 2008 lopussa taantuman johdosta. Tilintarkastaja Koivikon tilintarkastus 16.5.2008 osoittaa, että yhtiö ei ole ollut maksukyvytön tähän ajankohtaan mennessä. Saneeraushakemuksessa lausuttu yhtiön toiminnan kannattavuudesta osoittaa samaa. Maksuvaikkeudet alkoivat vuonna 2008 ja kärjistyivät vuoden 2008 lopussa. Ensimmäinen merkintä yhtiökokouksen pöytäkirjassa 15.12.2008. Kykenemättömyys maksaa laskuja on ollut tilapäistä eikä yhtiö ole 31.12.2007 lähtien lakkauttanut maksujaan. Yhtiön verovelat oli maksettu 17.9.2008 mennessä.

Joka tapauksessa vastaaja ei ole ollut tietoinen maksukyvyttömyydestä.

Väitetyt vararikkoteot

Vastaaja on vedonnut kohtien 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5, 2.1.6, 2.1.7, 2.1.11, osalta siihen, että yhtiön taloudellinen asema on ollut hankinta/maksu tehtäessä hyvä eivätkä maksut ole vaikuttaneet yhtiön maksukykyyn ainakaan siten, että se maksun seurauksena olisi tullut maksukyvyttömäksi. Syytteessä kuvatut teot eivät voi olla omaisuuden hävittämistä.

2.1.1. Varojen lainaaminen NG:ltä

Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta eikä ole siihen osallistunut. Joka tapauksessa merkittävä osa luototuksesta on tapahtunut ennen vastaajan vastuuaikaa.

NKK oli antanut lainaa emoyhtiölleen, joka ei ollut lainaa annettaessa maksukyvytön. Menettelyyn oli ollut syynä myös rahaliikenteen hoitaminen konsernissa keskitetysti NG:stä ja varojen siirtäminen sen käyttöön tässä tarkoituksessa. Lainanannolle on ollut hyväksyttävä syy.

Syytteen määrästä on vähennettävä 510.403 euroa, joka on lainasaldo per 16.10.2006. Määrästä on vähennettävä myös 678.509 euroa, joka johtuu Arto Merisaloon palkkakirjauksesta. Tästä määrästä hallitus ja vastaaja eivät ole päättäneet eivätkä antaneet suostumustaan. Syytekohdasta 2.1.1. on joka tapauksessa vähennettävä 678.509 euroa, koska määrä tulisi muutoin luettavaksi syyksi kahdessa syytekohdassa.

2.1.2 Henkilöautohankinnat

Henkilöauto BMW X5 9.11.2007 ja Mercedes Benz 500 SEL 12.11.2007 Hankinta ollut tavanomainen yhtiön liiketoimintaan liittyvä kulu. Vastaaja ei ole osallistunut hankinnasta päättämiseen.

2.1.3 Illallisseminaariliput Menestyvä Suomi Ry:lle 27.3.2007

Vastaaja ei ole päättänyt maksuista.

2.1.4 Koneet ja laitteet eri yhteisöille

Pesukone Aholansaari-säätiölle 16.3.2007

Rahamäärältään vähäinen lahjoitus verrattuna yhtiön toiminnan

laajuuteen. Vastaaja ei ole osallistunut lahjoitukseen. Toimella liiketaloudellinen perusta, lahjoitusta oli tarkoitus käyttää referenssinä käynnistettävään Novan pesulatoimintaan.

Pesukonelahjoitukset Anna Tapion koululle 11.1.2008-31.1.2008 ja Päivöläopistolle 14.5.-30.5.2008

Vastaaja ei ole ollut osallisena lahjoituksissa. Liiketaloudellinen peruste sama kuin edellä.

2.1.5 Tukimaksut eri yhteisöille

Vastaaja ei ole päättänyt maksuista. (sairasloma 4.6.2008 alkaen)

2.1.6 Etelä-Afrikan matka marraskuu 2007

Tavanomainen liiketoimintaan liittynyt matka.

2.1.7 Kansanedustajan 60-vuotisjuhlat

Maksuista päättänyt Arto Merisalo. Vastaaja tuntenut asian yleisellä tasolla lähinnä NG:n yhteiskuntasuhteiden hoitajana. Maksut tavanomaisia yhtiön liiketoimintaan liittyviä kuluja.

2.1.8 Työsuhdeasunnon kalusto 25.2.2008-31.12.2008

Hankinta liittynyt työsuhdeasuntoa koskevaan sopimukseen.

Hankinnasta päättänyt Arto Merisalo. Vastaaja ei ole ollut tietoinen hankinnasta (sairasloma 4.6.2008 alkaen).

2.1.9 Tilausristeily 28.8.2008

Maksu liittynyt yhtiön liiketoimintaan markkinointikuluna. Vastaaja ei ollut tietoinen maksusta (sairasloma 4.6.2008 alkaen).

2.1.10 Kalvosinnapit ym. 16.9.2008

Hankinnat liittyneet tavanomaisina liikelahjoina ym. yhtiön liiketoimintaan. Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta (sairasloma 4.6.2008 alkaen).

2.1.11 Laina Arto Merisalolle 2.7.2008

Arto Merisalo on kertonut toimineensa asiassa omavaltaisesti. Hallitus oli saanut tiedon asiasta jälkikäteen. Vastaaja sairaslomalla 4.6.2008 lukien.

2.1.12 Arto Merisalon palkkakirjaus 31.12.2008

Kirjauksesta oli päättänyt Arto Merisalo. Vastaaja ei ole osallistunut toimeen (sairasloma 4.6.2008 lukien).

2.1.13 Lainasaaminen Pauli Hakalalta 1.1.2008-15.6.2009

Vastaaja ei ole ollut tietoinen asiasta. (sairasloma 4.6.2008 lukien).

2.1.14. Kauppahintavastuu Arinalle

Yli-Saunamäki ei alun perin tunne asiaa, eikä ole siitä vastuussa.

Vastaajan nyttemmin saamien tietojen nojalla NKK:lla on 24.8.2007 / 10.9.2007 ollut hyväksyttävä syy ja liiketaloudellinen peruste sitoutua kauppahintavastuuseen Arinalle tytäryhtiönsä Keminmaan kanssa.

Kysymys on ollut nimenomaisesti NKKn harjoittamaan liiketoimintaan sisältyneestä hankkeesta. Hankkeesta on perustellusti oletettu kertyvän voittoa.

Vastaja viittaa myös etenkin Pauli Hakalan sekä Aija Merisalon puolesta annettuihin vastauksiin.

2.2. Törkeä kirjanpitorikos

Vastaja ei ole ollut sellaisessa asemassa yhtiössä, joka perustaisi vastuun yhtiön kirjanpidosta. Vastaja ei ole osallistunut jäljempänä yksilöityihin kirjauksiin.

Joka tapauksessa yhtiön kirjanpito on ollut asianmukaisesti järjestetty ammattitaitoisella henkilökunnalla, ulkopuolisella kirjanpitäjällä sekä KHT-tilintarkastajalla. Kirjanpito pidetty, tilinpäätökset laadittu sekä tarkastettu. Tilinpäätöksissä ei ollut havaittu tarkastuksen mukaan olennaisia virheitä tai puutteita. Yhtiön konkurssipesän hoitaja on niin ikään todennut, ettei kirjanpidossa havaittu puutteita, jotka olisivat vaikeuttaneet pesäluettelon laatimista.

Vastajalla ei ole ollut tietoa väitetyistä virheistä ja hän on voinut perustellusti luottaa kirjanpidon ja sen yksittäisten kirjausten olevan asianmukaisesti hoidettu. Joka tapauksessa tarkoitus on puuttunut.

2.2.1 Kauppahintavelka Osuuskauppa Arinalle

Kyse on yhtiön sitoumukseen perustuvasta vastuusta, joka on kirjattu tilinpäätöksen liitetietoihin. Vaikka kyseessä olisi puutteellinen kirjaus, teko ei ole törkeä kirjanpitorikos.

2.2.2 Maksut Lapin Kansalle ja Pohjolan Sanomille 22.3.-31.3.2007

Maksut on maksettu ja ne on tullut viedä kirjanpitoon. Kirjaukset eivät ole myöskään määrältään olennaisia.

2.2.3 Lasku Oka Oy:lle

Myyntilasku on tullut viedä kirjanpitoon.

Vastaukset asianomistajan vaatimuksiin

Veikko Gröhn

Gröhn on kiistänyt konkurssipesän vaatimukset perusteiltaan ja lausunut määristä seuraavasti:

2.1. Törkeä velallinen epärehellisyys

Konkurssipesän vaatimus 2.865.967,40 euroa koostuu pääomasta 2.742.989,67 € ja koroista yhteensä 122.977,73 euroa. Määrän osalta myönnetään yhteensä 887.926,62 euroa.

2.1.1 Lainat NG:lle

Tältä osin Gröhniltä syytteessä vaaditut pääomamäärä 1.810.652,90 € ja korkomäärä 80.724,74 € kiistetään kokonaisuudessa määrältään. Yhtiöiden väliset velka- ja saamissuhteet ovat selvittämättä.

2.1.3 Menestyvä Suomi illallisseminaariliput 27.3.2007

Vaatus on pääomamäärältään 33.633,60 euroa ja korkoja 30.482,08 €. Määrä kiistetään kokonaisuudessaan. Pesä on saanut takaisin koko määrän palautuksena.

2.1.4 Koneiden ja laitteiden lahjoitus

Vaatus on pääomamäärältään yhteensä 20.865,22 euroa ja korkoja 6.561,24 euroa.

- Anna Tapion koulun osalta myönnetään määräksi 6.724 euroa arvonnisävero vähennettynä,
- Päivölän Kansanopiston osalta määrä kiistetään kokonaisuudessaan. Koneita ei ole lainkaan maksettu, näin ollen velkojille jaettavissa olevien varojen määrä ei ole pienentynyt.

2.1.5 Tukimaksuja

Vaatus 15.000 euroa myönnetään määrältään.

2.1.6 Etelä-Afrikan matka

Vaatus 27.481,20 euroa myönnetään määrältään.

2.1.8 Työsuhdeasunto

Vaatus pääomamäärältään 53.502,42 euroa ja korot 5.209,67 euroa myönnetään määrältään.

2.1.9 Tilausristeily

Vaatus 4.575 euroa kiistetään, koska vaatimuksesta ei ole vähennetty arvonnisäveronosuutta. Määräksi myönnetään 4.068 euroa.

2.1.10 Kalvosinnapit, solmiopitimet, rintaneulat ja avaimenperät

Vaatus 7.419 euroa kiistetään, koska vaatimuksesta ei ole vähennetty arvonnisäveronosuutta. Määräksi myönnetään 6.081 euroa.

2.1.11 Arto Merisalolle luovutetut 732.000 euroa

Vaatus 732.000 euroa myönnetään määrältään.

2.1.13 Laina Pauli Hakalalle

Vaatus 37.860,33 euroa myönnetään määrältään.

Toissijainen rangaistusvaatus, syytekohtat 2.1.11 ja 2.1.12

Gröhn kiistää toissijaisen rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimuksen perusteiltaan ja vaatii vaatimusten hylkäämistä.

Gröhn ei ollut tietoinen Arto Merisal on 2.7.2008 lainanotosta. Jos lainanotosta on sovittu, ei Gröhn ole kuitenkaan ollut myöntämässä ja sopimassa lainaa. Gröhn ei ole ollut myöskään tietoinen, että varat ovat menneet 2.7.2008 Arto Merisal on omalle tilille. Asiassa on riidatonta, että Arto Merisal on pyynnöstä on suorituksen maksaja siirtänyt maksun suoraan Merisalolle. Hallitus oli tullut tietoiseksi vasta sen jälkeen, kun Gröhn on eronnut hallituksesta.

Asianomistajan uusi rangaistus- ja vahingonkorvausvaatus

Gröhn kiistää konkurssipesän esittämän uuden rangaistus- ja

vahingonkorvausvaatimuksen kokonaisuudessaan niin perusteiltaan kuin määrältäänkin ja vaatii, että vaatimukset hylätään.

Gröhnin käsityksen mukaan yhtiö ei ollut ottanut vastuuta kiinteistön ylläpitokustannuksista vaan Gröhn oli ymmärtänyt ylläpitokustannusten kuuluvan yksinomaan kiinteistön omistajalle eli Keminmaalle.

Alussa mukana olleet asiakkaat olivat vetäytyneet hankkeesta. Annettaessa 24.8.2007 sitoumus myyjälle, yhtiöllä oli ollut perusteltu syy olettaa, että kohde saadaan taloudellisesti onnistumaan ja että kohde päästään myymään eteenpäin nopeasti. Tämän jälkeen kohdetta oli yritetty markkinoida eri tavoin edelleen kolmansille tahoille, mutta pääosin rahoitusongelmat olivat estäneet hankkeen myynnin.

Pasi Hakala

Pasi Hakala on kiistänyt NKK:n konkurssipesän korvausvaatimukset perusteeltaan ja osin myös määriltään ja vaatinut, että vaatimukset hylätään.

Joka tapauksessa yhteisvastuullisesti vaadittu korvausmäärä on jaettava vastaajien kesken sekä vahingonkorvauksen määrää ja korkoa soviteltava.

Korvausvaatimusten peruste

Syytteiden tullessa hylättäväksi on myös rikosperusteiset korvausvaatimukset hylättävä. Syytteiden kiistäminen perustuu siihen, että NKK ei ole ollut maksukyvytön eikä sellaiseksi tullut syytekohtan 2.1 teonkuvauksessa väitetyllä tavalla eikä Hakalalla myöskään ole ollut sellaista tietämystä NKK:n taloudellisesta asemasta ja maksuvalmiudesta kuin osakeyhtiön hallituksen jäsenenä normaalisti on. Hakala ei tosiasiallisesti osallistunut NKK:n operatiiviseen johtamiseen, vaikka hän onkin muodollisesti ollut yhtiön hallituksen jäsen. Yhtiötä johti tosiasiallisesti Arto Merisalo.

Asianomistajan vaatimien korvausten määrät syyte/vaatimuskohdittain
Pasi Hakala toistaa asianomistajan vaatimien määrien osalta sen, mitä on jo lausunut Helsingin käräjäoikeudelle takaisinsaantia konkurssipesään koskevassa riita-asiassa 17.6.2010 antamassaan vastauksessa. Lisäksi todetaan vaatimuskohdittain lyhyesti seuraavaa:

2.1.1 Lainat

Nova-konsernin sisäisestä lainanannosta ei päättänyt NKK:n hallitus, vaan Arto Merisalo. Hakala ei hallituksen jäsenen ominaisuudessa "antanut lainaa tai luottoa" emoyhtiölle. Konsernin sisäisellä lainanannolla ei ylipäätään ole aiheutettu NKK:n maksukyvyttömyyttä. Vaadittuun korvausmäärään sisältyy Arto Merisaloon syytekohtassa 2.1.12 kuvattu 678.509 euron määräinen palkkakirjaus. Asiaa on käsitelty siviilikanteeseen annetussa vastauksessa s. 5-7.

2.1.2 Autot

Autohankinnoilla ei ole aiheutettu yhtiön tulemistakin maksukyvyttömäksi.

Hakala kiistää asianomistajan näkemyksen 60.000 euron "hyväksyttävästä hankintahinnasta". Asiaa on käsitelty siviilikanteeseen annetussa vastauksessa s. 11.

2.1.3 Illallisseminaariliput

Asianomistajan vaatimuksen perusteluissa on väitetty, että vastaajat olisivat maksaneet seminaarin osanottomaksuja 100.800 euroa. Illallisseminaarilippuihin käytettiin kuitenkin NKK:n varoja vain 50.400 euroa, koska Oka Oy oli maaliskuussa 2007 maksanut NKK:lle lipuista 50.400 euroa. Kun Suomen Keskusta on palauttanut konkurssipesälle illallisseminaarilipuista 67.166,40 euroa, on erotus 16.766,40 euroa. Asianomistajalle ei ole aiheutunut vahinkoa. Asiaa on käsitelty siviilikanteeseen annetussa vastauksessa s. 7-8.

2.1.4-2.1.8 Pesukoneet, tuki- ja sponsorimaksut, Etelä-Afrikan matka, vuokrahuoneiston sisustus ym.

Korvausvaatimuksen määrästä ei ole riitaa. Perusteen kiistämisen osalta viitataan syytteeseen annettuun vastaukseen sekä siviilikanteeseen annettuun vastaukseen.

2.1.9 jja 2.1.10 Höyrylaivaristeily, kalvosinnapit ym.

Korvausvaatimuksen määrästä ei ole riitaa.

2.1.11 Lainat

Hakala kiistää osallistuneensa lainanantoon. Korvausvaatimus on siten perusteeton häneen kohdistettuna. Arto Merisalo on ohjannut 732.000 euron suorituksen NKK:n pankkitilin sijasta omalle tililleen. Korvausvaatimuksen määrä on riidaton.

2.1.12 Arto Merisalon palkka

Palkkakirjauksella on perusteettomasti lisätty yhtiön ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelkaa. Velan määrä on riidaton. Hakala kiistää olevansa vastuussa ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelan perusteettomasta lisäämisestä.

2.1.13 Lainat

Korvausvaatimuksen määrästä ei ole huomauttamista. Perusteen kiistämisen osalta viitataan syytteeseen annettuun vastaukseen sekä siviilikanteeseen annettuun vastaukseen s. 15-16.

Korvausmäärän jakaminen ja vahingonkorvauksen sovittelu

Viitataan NG:n yhteydessä lausuttuun.

NKK:n konkurssipesän toissijainen rangaistusvaatimus velkojainsuosinnasta ja toissijainen korvausvaatimus syytekohtien 2.1.11 ja 2.1.12 osalta (laina/palkka Arto Merisalolle)

Pasi Hakala kiistää menelleensä asianomistajan väittämällä tavalla. Hakala ei ollut NKK:n hallituksen jäsenenä tietoinen yhtiölle kuuluvien varojen ohjaamisesta Arto Merisalon henkilökohtaiselle pankkitilille. Hakala ei ollut tietoinen myöskään tilikauden 2008 päättyessä 31.12.2008 tehdystä palkkakirjaukseen liittyvistä järjestelyistä. Koska em. järjestely on toteutettu kaikilta osin Pasi Hakalan tietämättä, hän ei

ole toiminut asiassa tahallisesti.

Toissijainen korvausvaatimus on myös perusteettomana hylättävä.

NKK:n konkurssipesän uusi rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimus (Keminmaa)

Pasi Hakala kiistää uudet vaatimukset ja vaatii niiden hylkäämistä.

Toimitusjohtaja Lindénin NKK:n puolesta 24.8.2007 allekirjoittaman sitoumuksen hyväksymiselle on 10.9.2007 ollut liiketaloudellisesti hyväksyttävä peruste.

Kohde oli alun perin perustettu kahta NKK:n asiakasta — Lakkaa ja Milania — varten. Nämä vetäytyivät kuitenkin hankkeesta. Kohde jäi asiakkaiden vetäytymisen jälkeen NKK:n tytäryhtiölle. Hankkeesta ennakoitiin kertyvän voittoa, kohdetta myytiin 1,2 miljoonalla eurolla. Kohteesta saatiin ainakin kaksi tarjousta, tammikuussa 2008 ja elokuussa 2008.

Päätettäessä hallituksessa 10.9.2007 Lindénin 24.8.2007 allekirjoittaman tukikirjeen ("letter of comfort") hyväksymisestä, ei ole tiedetty, että liikekiinteistöjen kysyntä tulisi jatkossa heikkenemään. Tukikirjeen antaminen oli perusteltua myös S-ryhmän asiakkuuden säilyttämiseksi.

Lindénin 24.8.2007 allekirjoittaman sitoumuksen sanamuotojen perusteella yhtiö ei ole sitoutunut kiinteistön ylläpitovastuuseen eikä myöskään hallituksen kokouksessa 10.9.2007. Ylläpitovastuu olisi siirtynyt Keminmaalle — ei NKK:lle — tytäryhtiön saadessa kauppakirjan ehtojen mukaan kohteen omistusoikeuden itselleen. Asianomistajan vaatiman vahingonkorvauksen määrä on yhteensä 1.015.083,55 euroa. Vaatimus on siten määrältään perusteeton ylläpitokulujen osalta.

Vaatimuksessa on lähdetty siitä, että kiinteistön arvo olisi sitoumuksen antamishetkellä (elokuussa 2007) ollut enintään 500.000 euroa. Asiassa on riidatonta, että Keminmaalla oli maksamatta kauppahintaa Arinalle elokuussa 2007 950.000 euroa. Mikäli asianomistajan näkemys kohteen oikeasta arvosta per elokuu 2007 hyväksyttäisiin, olisi erotus tällöinkin $950.000 - 500.000 = 450.000$ euroa.

Kohteen todellinen arvo oli elokuussa 2007 huomattavasti yli 500.000 euroa, mitä osoittaa mm. ulkopuolisten 700.000-800.000 euron määräiset tarjoukset kohteesta vuoden 2008 aikana.

Pasi Hakala viittaa lisäksi soveltuvien osin Pauli Hakalan, Aija Merisalon ja Lindénin puolesta lausuttuun.

Pauli Hakala

Vaatimukset kiistetään.

2.1.1. Lainat

Konsernin sisällä toteutetulle lainaamiselle liiketaloudelliset perusteet.

Arto Merisalo yksin vastuussa omavaltaisesta palkanmaksustaan 31.12.2008. Määrä riidaton.

1.1.2. Autot

Keskeinen riitakysymys taloudellinen kriisitilanne hankintahetkellä sekä hyväksyttävä hankintahinta.

2.1.3. Illallisseminaariliput

NKK on maksanut 100.800 euroa, josta Oka Oy maksanut 50.400 euroa (lasku kierrätetty Kiinteistökehityksen kautta). Keskustapuolue palauttanut 67.166,40 euroa. Tappiota ei aiheutunut.

2.1.4. Pesukoneet

Arto Merisalo oli vastannut työsopimuksen mukaan pesuloiden ulkoistamispalveluiden kehittämisestä ja itsepalvelupesuloiden verkoston rakentamisesta.

2.1.5-2.1.11

Määrien osalta ei huomautettavaa.

Asianomistajan toissijainen syyte Arto Merisalon palkkirajauksista:

Pauli Hakala kiistää toissijaisen syytteen velkojansuosintarikoksesta, koska Hakalalta puuttuu tahallisuus. Hakalalla ei ole ollut tarkoitusta suosia Arto Merisaloa muiden velkojien kustannuksella. Yhtiön hallitus ei ole ollut tietoinen järjestelystä eikä ole sitä hyväksynyt.

Arto Merisalo on saanut 732.000 euroa jo 2.7.2008. Yhtiöiden hallitusten on ollut käytännössä mahdotonta saada varoja takaisin Merisalolta, koska varat eivät olleet enää Merisalolla tämän suoritettua varoilla eräitä maksuja. Mm. tämän vuoksi muilta syytetyiltä puuttuu tahallisuus.

Toissijainen korvausvaatimus:

Konkurssipesän täsmennys on tältä osin aiheellinen. Koska Hakala ei ole syylistynyt rikokseen, hän ei ole korvausvelvollinen.

Uusi rangaistus ja korvausvaatimus (Keminmaa):

Pauli Hakala kiistää rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimuksen. Hakala kiistää vahingonkorvausvaatimuksen myös perusteeltaan.

Riidatonta on, että kauppahintavelka Arinalle on ollut Keminmaan velkaa. Riidatonta on myös se, että NKK on sitoutunut 10.9.2007 kauppahintavastuuseen yhdessä Keminmaan kanssa.

NKK:n ratkaisun taustalla on ollut kaksi pääsyytä.

1) NKK on syksyllä 2007 arvioinut, että kohde saadaan myytyä eteenpäin voitolla. Hintapyyntö on ollut 1.200.000 euroa ja kohteesta oli saatu ainakin 2 tarjousta. Markkinatilanne elokuussa 2008 oli olennaisesti huonompi kuin syksyllä 2007.

2) Erimielisyys Arinan kanssa vaikeutti yhteistyötä S-ryhmän kanssa. Mahdollinen pieni tappio Arinan asiassa ei ollut merkityksellinen, jos vastapainona saadaan yhteisiä kohteita S-ryhmän kanssa.

Kyse on ollut normaalista liiketaloudellisesta ratkaisusta, jossa on riskejä. Syksyllä 2007 ei ole voitu ennakoida sitä, että kohdetta ei saada myydyksi aiotulla tavalla. Kauppahintavastuuseen ei olisi sitouduttu, jos syksyllä 2007 olisi nähty, että Keminmaasta ei olisi Nova ryhmälle kokonaisarvostelussa hyötyä.

Väitetty vahingon määrä:

Vaatimuksen määrä perustuu väitteeseen, että kiinteistön arvo olisi laskenut 500.000 euroa ja NKK olisi sitoutunut AA Lindin laatimassa haastehakemuksessa mainittuihin 515.083,55 euron suuruisiin ylläpitokuluihin.

Haastehakemus ei osoita arvon alentumista. Huomattavaa on lisäksi on, että vuoden 2005 jälkeen kiinteistöjen arvot olivat kohonneet ja toisaalta vakuutusyhtiö oli maksanut korvauksia ko. kiinteistöstä yli 80.000 euroa. Hintapyyntö kohteesta on ollut 1.200.000 euroa ja kohteesta on tarjottu 800.000 euroa tammikuussa 2008. Väite 500.000 euron arvonalennuksesta on siten virheellinen.

NKK ei ole ottanut vastattavakseen ylläpitokustannuksia takautuvasti eikä muutoinkaan hallituksen päätöksellä 10.9.2007.

Ylläpitokustannukset ovat kuuluneet Keminmaalle. Konkurssipesä viittaa AA Lindin laatimaan haastehakemukseen. Lind laatinut vastakanteen ja vastineen molempien yhtiöiden nimissä. Lind ei ole tarkemmin eritellyt vaatimuksia yhtiöiden välillä. Haasteen mukaan ylläpitokulut ovat olleet haasteen laatimiseen saakka 495.895,57 euroa. Nämä kulut ovat syntyneet lähes kokonaan ennen NKK:n hallituksen päätöstä 10.9.2007. Vuoden 2007 kulujen ajoittuminen ei lausumasta selviä. Ylläpitokulujen merkitystä arvioitaessa on huomioitava myös se, että syksyllä 2007 oletuksena oli, että kohde myydään melko nopeasti eteenpäin.

Pentti Lindén

Lindén on kiistänyt konkurssipesän vaatimukset perusteiltaan ja määriltään. Joka tapauksessa vastaaja on vaatinut, että korvausmääriä kohtuullistetaan.

Viitataan syytteen osalta lausuttuun.

Toissijainen syyte 2.1.11. ja 2.1.12.

Lindénin toimitusjohtajuus päättyi 31.8.2007 eli huomattavasti ennen syytekohdissa 2.1.11. ja 2.1.12 väitettyjä tapahtumia. Joka tapauksessa Lindén ei ollut ollut tietoinen Arto Merisalon 2.7.2008 väitetystä 732.000 euron lainannostosta tai tähän liittyvästä palkkakirjauksesta 31.12.2008, eikä ole näihin toimiin millään tavoin osallistunut.

Asianomistajan toissijainen syyte on perusteeton ja se tulee hylätä.

Asianomistajan uusi rangaistusvaatimus

Lindén on kiistänyt syytteen.

Osuuskunta Arina oli 9.6.2005 päivätyllä kauppakirjalla myynyt NKK:lle perustettavan yhtiön lukuun Keminmaan kunnassa sijaitsevan tontin

yhden miljoonalla eurolla.

NKK oli ostanut perustamalleen yhtiölle tontin alun perin asiakkaille Olli Lakalle ja Jarkko Milanille. Hanke oli NKK:n näkökulmasta normaali kiinteistökehityshanke. Lakka ja Milan olivat yhtiön hallituksessa ja maksoivat sovitusta kauppahinnasta 50.000 euroa Arinalle sekä yhtiön perustamiskulut sekä noin 100.000 euron edestä kiinteistöllä olevan rakennuksen suunnittelu- ym. kuluja. Lakka ja Milan olivat sittemmin vetäytyneet hankkeesta. Lindén oli saanut kuulla Arto Marisalolta, että asiaa hoidettiin Arinan kanssa. Lindénin käsityksen mukaan kiinteistön myynnin kannalta NKK:n maksamat ylläpitokustannukset olivat olleet liiketaloudellisesti perusteltuja ja hyväksyttäviä. Arina oli myös NKK:lle tärkeä asiakas. Tätä asiakassuhdetta silmällä pitäen sopiminen Arinan kanssa ja kauppahinnan vastattavaksi ottaminen oli ollut liiketaloudellisesti perusteltua koko Nova konsernin kannalta.

Retail Park ja Lapin Autokeskus Oy olivat tehneet 3.8.2008 kiinteistökaupan esisopimuksen kiinteistön myynnistä 705.000 euron hinnalla. Kauppa oli jäänyt toteutumatta, koska Autokeskus ei ollut saanut rahoitusta järjestymään. Mikäli kauppa olisi toteutunut, Retail Park olisi kyennyt maksamaan velkaansa Arinalle 705.000 eurolla. NKK oli toiminut asiassa vallinneet olosuhteet huomioiden normaalien liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti.

Aija Merisalo

Aija Merisalo kiistää asianomistajan rangaistusvaatimuksen törkeästä velallisen epärehellisyydestä kuten syytteen ja vaatii vaatimusten hylkäämistä.

Aija Merisalo kiistää asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen korkoineen perusteeltaan ja määrältään sekä oikeudenkäyntikuluvaatimuksen perusteeltaan.

Aija Merisalo vaatii vahingonkorvausvelvollisuuden ja koron sovittelua ja/tai kohtuullistamista sekä vahingonkorvausvelvollisuuden jakamista.

Asianomistajan vaatimukset hylättäessä asianomistaja on veloitettava korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut.

2.1.1 Lainat emoyhtiö NG:lle

Riidatonta on, että määrällisesti lainaa on kirjanpidossa kertynyt ajalla 1.1.2007-15.6.2009 yhteensä 2.057.665 euroa. Siitä tulee vähentää NKK:n liiketoiminnasta johtuneet tai sen hyväksi tulleet NG:n maksamat kulut. Lisäksi siitä tulee vähentää Arto Merisaloon palkkakirjauksesta johtuva määrä, 678.509 euroa. Lainaa ei ole annettu lisää / lainamäärä ei ole noussut syksyn 2008 jälkeen lukuun ottamatta ko. palkkakirjausta. Erillisen korkovaatimuksen 108.873,29 euroa Aija Merisalo kiistää paitsi selvittämättömänä myös perusteettomana.

2.1.2. Henkilöautot

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen korkoineen kuten syytteen velallisen epärehellisyydestä ja sen kohdan 2.1.2. Määrä on laskennallisesti oikea. Auton hyväksyttävä hankintahinta vaikuttaa korvauksen määrään.

Vaatus kiistetaan 66.638 euroa ylittäviltä osin.

2.1.3 Illallisseminaariliput

Kun/jos asianomistaja on luopunut enemmästä pääoma- ja/tai korkovaatimuksestaan, ei sillä ole oikeutta vaatia vahingonkorvauksena rikosasian vastaajalta enemmälti.

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen kuten syytteen. Lisäksi Aija Merisalo kiistää vaatimuksen, koska yhtiölle ei ole aiheutunut vahinkoa, kun yhtiön varoja on syytteen mukaan käytetty 50.400 euroa ja asianomistaja on saanut palautuksena 67.166,40 euroa.

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen myös, kun/jos asianomistaja on luopunut enemmästä pääoma- ja/tai korkovaatimuksestaan maksun saajalta eikä ole vaatinut maksua Oy Alfred A Palmberg Ab:lta, miltä osin kyseessä on lisäksi sovittelun edellytykset.

Korkovaatimuksen Aija Merisalo kiistää selvittämättömänä.

2.1.4 Pesukoneet

Kun/jos asianomistaja on luopunut enemmästä pääoma- ja/tai korkovaatimuksestaan, ei sillä ole oikeutta vaatia vahingonkorvauksena rikosasian vastaajalta enemmälti.

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen kuten syytteen.

Anna Tapion koulu:

21.013,28 eurosta on vähennettävä arvonlisäveron määrä 3.789,28 euroa sekä saatu palautus 10.500 euroa. Vahingon määrä on siten 6.724 euroa.

Päivölän Kansanopisto:

13.851,94 eurosta on vähennettävä arvonlisäveron määrä 2.497,89 euroa. Yhtiön maksuvelvollisuus olisi siten lisääntynyt nettona 11.354,05 euroa. Yhtiö ei ole maksanut pesukonelaskuja, joten yhtiön velkojille jaettavissa oleva varojen määrä ei ole vähentynyt. Mikäli myyjä on valvonut saatavansa konkurssissa, muiden velkojien jako-osuus on pienentynyt myyjän jako-osuuden verran. Päivölän Kansanopistolta saatu maksu on tullut kaikkien velkojien hyväksi.

Korkovaatimuksen Aija Merisalo kiistää selvittämättömänä.

Aija Merisalo kiistää määrän 6.724 euroa ylittäviltä osin.

2.1.5. Tukimaksut, 2.1.6. Matkat, 2.1.8. Vuokrahuoneisto

Vaatimuksesta ei määrällisesti huomautettavaa.

2.1.9. Risteily

Aija Merisalo kiistää määrän 4.068 euroa ylittäviltä osin. Vaaditusta määrästä vähennettävä arvonlisäveron määrä.

2.1.10.

Aija Merisalo kiistää määrän 6.081 euroa ylittäviltä osin. Maksetusta

määrästä 7.418,82 euroa on vähennettävä arvonlisäveron määrä.

2.1.11 Arto Merisalo 732.000 euroa

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen kuten syytteen kohdissa 2.11.1. ja 2.1.12. Määrällisesti ei huomautettavaa.

2.1.12 Arto Merisalon velan kirjaaminen palkaksi

Yhtiö ei ole maksanut ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelkaa 525.583 euroa. Yhtiön varojen määrä, joka on ollut jaettavissa velkojille, ei ole vähentynyt. Kun Verohallinto on valvonut saatavansa yhtiön konkurssissa, on tapahtuman johdosta muiden velkojien jako-osuus pienentynyt Verohallinnon 525.583 euroa vastaavan jako-osuuden verran.

Asianomistajan toissijainen rangaistusvaatimus velkojainsuosinnasta

Aija Merisalo kiistää asianomistajan syytekohtia koskevan toissijaisen rangaistusvaatimuksen velkojainsuosinnasta.

Aija Merisalolla ei ole ollut Arto Merisalon suosimistarkoitusta muiden velkojien kustannuksella. Aija Merisalolta puuttuu tahallisuus.

Aija Merisalo ei ole ollut tietoinen, että yhtiön varoja oli 2.7.2008 maksettu Arto Merisalon henkilökohtaiselle tilille eikä yhtiön hallitus ole hyväksynyt näin Arto Merisalolle ilman yhtiön myötävaikutusta tai suostumusta siirtyneen rahamäärään kirjaamista palkaksi 31.12.2008.

2.1.13 Pauli Hakalan luottokorttilaskut

Aija Merisalo kiistää vaatimuksen kuten syytteen. Vaatimuksen määrästä ei huomautettavaa.

Asianomistajan kokonaan uusi rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimus (Keminmaa)

Aija Merisalo kiistää asianomistajan uuden rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimuksen.

NKK:lla on 24.8. / 10.9.2007 ollut hyväksyttävä syy ja liiketaloudellinen peruste sitoutua kauppahintavastuuseen Arinalle tytäryhtiönsä Keminmaan kanssa. Kysymys on ollut NKK:n harjoittamaan liiketoimintaan sisältyneestä hankkeesta, josta oli perustellusti oletettu kertyvän voittoa.

Keminmaa on perustettu ja yhtiölle on hankittu kiinteistö Arinalta NKK:n asiakkaille Olla Lakalle ja Jarkko Milanille. Kun Lakka ja Milan vetäytyivät hankkeesta, kohdetta myytiin edelleen ja hankkeesta perustellusti odotettiin kertyvän voittoa.

NKK on sittemmin joutunut nostamaan Arinaa vastaan kanteen, jossa se on vaatinut muun ohessa kaupan purkamista kaupan kohteessa olleen laatuvirheen vuoksi. Oikeudenkäynti on päätetty 28.10.2008 sovinnon vahvistamiseen syistä, joita Aija Merisalo ei tunne.

NKK ei ole 24.8. / 10.9.2007 sitoutunut kiinteistön ylläpitovastuuseen. Kauppakirjan mukaan kiinteistön ylläpitovastuu on ollut myyjällä, kunnes omistusoikeus täyttää kauppahintasuuritusta vastaan siirtyy ostajalle eli Keminmaalle. Ylläpitovastuu ei ole koskaan siirtynyt NKK:lle.

Kiinteistön arvoa 24.8./10.9.2007 ei voida suoraan verrata siihen määrään, mitä Arina sai kiinteistöstä sen uudelleen myydessään 15.11.2010, koska liikekiinteistöjen kysyntä on laskenut ajalla 24.8./10.9.2007- 15.11.2010 ja liikekiinteistöjen hinnat yleisesti laskeneet ja koska tiedossa ei ole, miten kiinteistöä oli hoidettu tai mitä kiinteistössä on tapahtunut ajalla 24.8./10.9.2007 - 15.11.2010.

Kohdetta myytiin 1.200.000 euron hintaan. Veli-Matti Kilpimaa tarjosi 10.1.2008 kohteesta 800.000 euroa ja Lapin Autokeskus Oy 24.8.2008 705.000 euroa.

Sovittelusta, kohtuullistamisesta ja jakamisesta

Aija Merisalo vaatii vahingonkorvausvelvollisuuden ja koron sovittelua ja/tai kohtuullistamista sekä vahingonkorvausvelvollisuuden jakamista vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n, 6 luvun 1 §:n, oikeustoimilain 36 §:n, korkolain 11 §:n perusteella ja vahingonkorvauslain 6 luvun 3 §:n perusteella.

Vahingonkorvausvelvollisuus vaaditun mukaisena on kohtuuttoman raskas ottaen huomioon Aija Merisalon ja konkurssipesän/velkojien varallisuusolot ja muut olosuhteet. Aija Merisalon osuus (vika) vahinkoon johtaneissa tapahtumissa on ollut vähäinen, samoin kuin hänen saamansa hyöty esitetyistä vahinkotapahtumista. Vaadittu maksuvelvollisuus johtaisi Aija Merisalon kohdalla täyteen kohtuuttomuuteen.

Arto Merisalo

Merisalo on kiistänyt konkurssipesän korvausvaatimukset perusteiltaan ja määriltään. Joka tapauksessa korvausmääriä on kohtuullistettava.

Vastaaja on viitannut syytteen osalta lausuttuun.

Tapani Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäki on kiistänyt konkurssipesän korvausvaatimukset perusteiltaan ja määriltään. Joka tapauksessa korvausmääriä on kohtuullistettava ja jaettava vastaajien kesken.

Syytekohta 2.1.1.

Vastaaja on kiistänyt asianomistajan korvausvaatimuksen määrän kokonaan. Määrästä on vähennettävä 510.403 euroa, joka on lainasaldo per 16.10.2006. Vaatimukseen sisältyvä 678.509 euron erä on myös vähennettävä, koska Yli-Saunamäki ei ole myötävaikuttanut sen syntymiseen. Koska NG oli tullut maksukyvyttömäksi aikaisintaan vuoden 2008 lopussa, ei asianomistajalle ole aiheutunut korvattavaa vahinkoa. 678.509 euron määrä on joka tapauksessa vähennettävä, koska se sisältyisi syyksi luettaviin kahteen eri kohtaan.

Vastaaja on kiistänyt asianomistajan toissijaisen korvausvaatimuksen

kuten syytteen.

Vaatimukseen NG:n osalta sisältyy myös NKK:n antaman luoton määrä, joka on vaadittu vastaajalta kahteen kertaan.

Vastaaja on kiistänyt myös asianomistajan korkovaatimuksen perusteeltaan ja määrältään selvittämättömänä.

Syytekohta 2.1.3.

Vastaaja on kiistänyt määrän kokonaan. Yhtiön varoja oli syytteen mukaan käytetty 50.400 euroa ja asianomistaja oli saanut palautuksena 67.166,40 euroa.

Syytekohta 2.1.4.

Anna Tapion koulun pesukoneista myönnetään määrällisesti enintään 6.724 euroa.

Päivölän Kansanopistolle lahjoitettujen koneiden osalta yhtiö ei ollut maksanut pesukonelaskuja, joten yhtiön varojen määrä, joka on ollut jaettavissa velkojille ei ole vähentynyt. Mikäli pesukoneiden myyjä on valvonut saatavansa yhtiön konkurssissa, on muiden velkojien jako-osuus pienentynyt pesukoneiden myyjän jako-osuuden verran.

Arvonlisäveron määrä on vähennettävä.

Syytekohtat 2.1.5. ja 2.1.6.

Määrän osalta ei huomautettavaa.

Syytekohta 2.1.8.

Vaatus kiistetään määrältään 43.857 euroa ylittäviltä osin.

Syytekohta 2.1.9.

Vaatus kiistetään 4.068 euroa ylittäviltä osin.

Syytekohta 2.1.10.

Vaatus kiistetään 6.081 euroa ylittäviltä osin.

Kohdissa 2.1.8., 2.1.9., 2.1.10 arvonlisävero-osuus on vähennettävä

Syytekohtat 2.1.11. ja 2.1.12.

Vastaaja on kiistänyt rangaistusvaatimuksen velkojainsuosinnasta.

Vastaaja ei ollut tietoinen varojen siirrosta Arto Merisalolle 2.7.2008 eikä hallitus hyväksynyt palkan kirjausta 31.12.2008.

Vaatimuksen määrästä 2.1.11. ja 2.1.13. osalta ei huomautettavaa.

Yhtiö ei ollut maksanut ennakonpidätysvelkaa ym. Yhtiön varojen määrä ei ole vähentynyt.

Syytekohta 2.1.14.

Vastaaja on kiistänyt korvausvaatimuksen syytekohtassa lausutuin perustein.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Syyksilukeminen

Veikko Armas Gröhn on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtia 2.1.4, 2.1.5, 2.1.6, 2.1.8, 2.1.9, 2.1.10, 2.1.11, 2.1.12 ja 2.1.14 sekä 2.2.2 ja 2.2.3, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1. alakohtan 2.1.1 osalta Gröhnin syyksi luetaan 1.275.138,20 euroa ja alakohtan 2.1.3 osalta 50.400 euroa.

Pasi Markus Hakala on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtia 2.1.4, 2.1.5, 2.1.6, 2.1.8, 2.1.9, 2.1.10 ja 2.1.14 sekä syytekohtan 2.2 alakohtia 2.2.2 ja 2.2.3, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1. alakohtan 2.1.3 osalta Pasi Hakalan syyksi luetaan 50.400 euroa.

Pauli Ilmari Hakala on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtia 2.1.5, 2.1.6, 2.1.8, 2.1.9, 2.1.10 ja 2.1.14 sekä syytekohtan 2.2 alakohtia 2.2.2 ja 2.2.3, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1. alakohtan 2.1.3 osalta Pauli Hakalan syyksi luetaan 50.400 euroa.

Pentti Uolevi Lindén on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtaa 2.1.14 sekä syytekohtan 2.2 alakohtia 2.2.1 ja 2.2.2, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1 alakohtan 2.1.5 osalta Lindénin syyksi luetaan 10.000 euroa.

Aija Eliisa Merisalo on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtia 2.1.5, 2.1.8, 2.1.9, 2.1.10 ja 2.1.14 sekä syytekohtan 2.2 alakohtia 2.2.2 ja 2.2.3, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1. alakohtan 2.1.3 osalta Aija Merisalon syyksi luetaan 50.400 euroa.

Arto Heikki Merisalo on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtaa 2.1.10 ja 2.1.14 sekä syytekohtan 2.2 alakohtaa 2.2.2, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1 alakohtan 2.1.3. osalta Arto Merisalon syyksiluetaan 50.400 euroa ja alakohtan 2.1.8 osalta 50.502,42 euroa.

Tapani Antero Yli-Saunamäki on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 2.1 alakohtia 2.1.4, 2.1.5, 2.1.8, 2.1.10 ja 2.1.14 sekä syytekohtan 2.2 alakohtia 2.2.2 ja 2.2.3, jotka hylätään. Syytekohtan 2.1 alakohtan 2.1.3 osalta Yli-Saunamäen syyksi luetaan 50.400 euroa.

Perustelut

Vastuuasemat

Vastuuasemien osalta käräjäoikeus viittaa edellä NG:n yhteydessä lausuttuun.

Lindén on ollut NKK:n toimitusjohtajana 16.10.2006-31.8.2007. Muiden vastaajien vastuuajat ovat yhdenmukaiset NG:n kanssa.

Yli-Saunamäen vastuuaseman osalta käräjäoikeus toteaa seuraavaa:

Yli-Saunamäki oli ollut kaupparekisteriotteen mukaan rekisteröity NKK:n hallituksen jäseneksi 12.12.2006.

Yli-Saunamäki on vedonnut siihen, että hän ei ollut ollut NKK:ssa missään vastuun perustavassa asemassa kuten hallituksen jäsenenä, varatoimitusjohtajana tai toimitusjohtajana sijaisena. Vastaaaja ei ollut antanut suostumusta sanottuihin tehtäviin eikä ollut tietoinen hallituksen kokouksissa tehdyistä päätöksistä.

NKK:n ylimääräisen yhtiökokouksen pöytäkirjan 23.10.2006 mukaan Yli-Saunamäki oli valittu yhtiön hallituksen jäseneksi 24.10.2006 lukien.

NKK:n hallitus oli 31.10.2006 valinnut Yli-Saunamäen toimitusjohtajan sijaiseksi ja hänelle oli myönnetty prokuraaoikeus.

Yli-Saunamäen 14.11.2006 allekirjoittaman työsopimusasiakirjan mukaisesti oli sovittu, että Yli-Saunamäki toimii muun ohessa NKK:n toimitusjohtajan sijaisena eli varatoimitusjohtajana 1.12.2006 lukien. Asiakirjassa oli myös todettu Yli-Saunamäen nimetyn muun ohessa NKK:n hallituksen varsinaiseksi jäseneksi.

Edellä selostetulla kirjallisella todistelulla on osoitettu, että Yli-Saunamäen vastuuasema oli ollut NKK:ssa syytteestä ilmenevä. Hän on yhtiön hallituksen jäsenenä ja varatoimitusjohtajana vastuussa yhtiön toiminnassa tehdystä velallisen rikoksesta.

Maksukyvyttömyys

Maksukyvyttömyyden yleisperusteluiden sekä tahallisuusarvion osalta käräjäoikeus viittaa edellä NG:n yhteydessä lausuttuun.

NKK oli asetettu konkurssiin 15.6.2009. Pesäluettelon mukaan yhtiön varat olivat olleet 168.605 euroa ja velat 3.904.760 euroa.

Tarkastuskertomus 16.12.2009 ja rikostarkastaja Risun kertomus

Risu oli tarkastanut NKK:n kirjanpitoaineiston 1.11.2005-15.6.2009 väliseltä ajalta ja laatinut 16.12.2009 päivätyn tarkastuskertomuksen. Tarkastuksessa on keskitytty yhtiön rahankäyttöön pääpiirteittäin.

Tarkastuskertomuksen johtopäätöksinä on todettu, että NKK oli tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2007 päättyneellä tilikaudella.

Maksukyvyttömyyden syinä olivat olleet emoyhtiö NG:lle lainatut varat sekä yhtiön Osuuskunta Arinalle antama 950.000 euron määräiseen sitoumukseen perustunut erääntynyt kauppahintavelka. Edelleen yhtiön varoja oli käytetty menoihin, joiden yhteys liiketoimintaan oli jäänyt epäselväksi. Tällaisia maksuja olivat muun muassa Menestyvä Suomi ry:lle maksetut 100.800 euroa. Lisäksi muun muassa kalustehankintoja ja autojen rahoitusleasing -sopimuksia ei voitu pitää yhtiön maksukykyyn nähden hyväksyttävänä.

Lainat NG:lle

NKK:n saamiset NG:ltä olivat olleet 1.1.2007 yhteensä 384.359 euroa. Tilikauden loppuun mennessä saamiset olivat kasvaneet 2.329.664 euroon. NG:n veloituslaskujen vähentämisen jälkeen NKK:n taseeseen oli jäänyt 31.12.2007 saatavaa yhteensä 1.378.273 euroa. Konkurssihetkellä NKK:n saatavat olivat olleet 2.442.024 euroa.

NKK:n tilintarkastaja Koivikko on 16.5.2008 päivätyssä 31.12.2007 päättynyttä tilikautta koskeneessa tilintarkastuskertomuksessa todennut, että taseen varat olivat muodostuneet pääosin saamisista emoyhtiöltä, jonka maksuvalmius huomioon ottaen saamisiin oli liittynyt epävarmuutta.

NG:n on edellä esitetyin perustein katsottu tulleen maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. Lainoille ei ollut annettu turvaavia vakuuksia. Näin ollen NKK:n saatavat tilikauden 31.12.2007 päättyessä määrältään 1.378.273 euroa olivat olleet arvottomia.

Keminmaa

Osuuskunta Arina oli myynyt 9.6.2005 NKK:lle perustettavan yhtiön lukuun kiinteistön 1.000.000 euron kauppahinnalla. Kauppahinnasta oli maksettu kaupantekotilaisuudessa 50.000 euroa. Loppukauppahinta oli sovittu maksettavaksi viikon kuluessa kiinteistön hallintaoikeuden luovutuksesta. Kauppakirjan omistus- ja hallintaoikeus ja vaaranvastuu oli sovittu siirtyväksi ostajalle kun koko kauppahinta on maksettu. Kauppakirjan kohdan 8 ehdon mukaisesti myyjä vastaa kiinteistön ylläpitokustannuksista omistusoikeuden siirtymiseen saakka. Hallintaoikeuden siirron oli tullut tapahtua viimeistään 31.12.2005. Hallintaoikeus oli siirretty 30.11.2005. NKK oli perustanut Kiinteistö Oy Retail Park Kemimaa -nimisen osakeyhtiön (jäljempänä Kemimaa), joka on merkitty kaupparekisteriin 29.9.2005.

NG:n hallituksen kokouksen pöytäkirjassa 14.8.2007 oli todettu, että kauppa Arinan kanssa puretaan elokuun aikana.

NKK oli toimitusjohtaja Pentti Lindénin 24.8.2007 allekirjoittamalla sitoumuksella sitoutunut vastaamaan tytäryhtiönsä Kemimaan kanssa kaikista 9.6.2005 allekirjoitetun kauppakirjan velvoitteista. NKK oli sitoutunut maksamaan kauppahinnan loppuun viivästyskorkeineen kolmessa erässä, 1/3 syyskuussa, 1/3 lokakuussa ja 1/3 joulukuussa 2007. NKK:n hallitus oli 10.9.2007 hyväksynyt yhtiötä sitovaksi yllä mainitun sitoumuksen.

NKK:n hallitus oli 15.10.2007 päättänyt kauppahinnan ja viivästyskorkeiden jäädyttämisestä toistaiseksi. Kiinteistössä oli ilmennyt mittava kosteusvaurio ja siellä tehdään kosteus- ja homemittaukset.

Kilpimaa on perustettavan yhtiön lukuun tehnyt 800.000 euron hintaisen tarjouksen kiinteistöstä 10.1.2008, mikä on hyväksytty 11.1.2008. Jukka Toivanen on tehnyt tarjouksen kiinteistöstä 705.000 euron hinnasta

Arina oli 9.4.2008 nostanut velkomuskanteen NKK:ta ja Keminmaata vastaan vaatien kauppahinnan maksua. NKK ja Keminmaa olivat vastustaneet kannetta ja vaatineet vastakanteessa kaupan purkamista kaupan kohteessa olleiden laatuvirheiden vuoksi sekä maksetun kauppahinnan palauttamista ja korvausta eräistä kustannuksista yhtiöille.

Perusteena vastakanteelle oli esitetty, että NKK oli syksyllä 2005 havainnut kiinteistöllä vakavia vesi- ja kosteusvahinkoja. Yhtiöt olivat näiden kaupan kohteen olennaisen virheiden ja puutteiden johdosta pidättäytyneet kauppahinnan maksamisesta ja katsoneet, että heillä on ensisijaisesti oikeus purkaa kauppa. Joka tapauksessa yhtiöillä oli ehdoton oikeus saada kauppahinta alennetuksi ainakin 500.000 eurolla vastaamaan kaupan kohteen todellista kuntoa ja arvoa kaupantekohetkellä. Yhtiöt olivat useissa eri neuvotteluissa yrittäneet myydä kaupan kohdetta edelleen, mutta ostajaehdokkaat eivät olleet olleet halukkaita ostamaan kohdetta edes olennaisesti halvemmallalla hinnalla ja kauppaneuvottelut olivat rauenneet tuloksettomina. Yhtiöt olivat suorittaneet ylläpitokuluja vuosilta 2005-2008 yhteensä 495.895,57 euron arvosta. Kemi-Tornion käräjäoikeus oli 28.10.2008 vahvistanut osapuolten välillä sopimuksen, jonka mukaan NKK ja Keminmaa maksavat Arinalle 950.000 euroa sekä viivästyskorkoja mainitulle summalle 1.1.2007 lukien.

Arina oli 5.11.2010 myynyt kiinteistön 350.000 euron kauppahinnalla.

Henkilötodistelu

Arto Merisalo on kertonut, että Arinan kiinteistö oli tullut myyntiin ja NKK oli ryhtynyt hankkeeseen Milan ja Lakka -nimisten henkilöiden kanssa. NKK:n oli ollut tarkoitus hoitaa vuokraus ja Milanin ja Lakan saneeraukset. Pauli Hakala oli ostanut NKK:n puolesta kiinteistön perustettavan yhtiön lukuun. Lakka ja Milan olivat maksaneet käsirahan 50.000 euroa. He olivat vetäytyneet hankkeesta, mikä oli tullut hallituksen tietoon kesällä 2006. Kun kiinteistö oli ostettu kiinteistöosaakeyhtiön lukuun se oli jäänyt NKK:n vastuulle vastoin alkuperäistä suunnitelmaa. Kohteen vuokraamisesta oli käyty lukuisia neuvotteluja Motonetin ja Maskun kanssa kuitenkin tuloksetta.

NKK:lla oli ollut realistinen kyky vastata kauppahinnasta syksyllä 2007. NKK oli arvioinut voivansa myydä kohteen noin 1,2-1,5 miljoonalla eurolla. Kohteelle oli ollut potentiaalisia ostajia. Kaupat eivät olleet kuitenkaan eri syistä toteutuneet.

Kiinteistössä oli havaittu kosteusvaurio loka-marraskuussa 2007 ja Arinan kanssa oli käyty neuvotteluja. Kauppa olisi pitänyt purkaa, mutta liikesuhteet merkittävään asiakkaaseen olisivat katkenneet. NKK oli päättänyt näistä syistä sopimukseen Arinan kanssa asiassa.

Arinaa koskevat kirjaukset oli tehty ammattilaisten ohjeiden mukaan taseen liitetietoihin. Vastaajalla ei ole tietoa, että tältä osin olisi tehty jotain virhettä.

Gröhn on kertonut käyneensä kiinteistöllä Lakan ja Milanin toimeksiannosta keväällä 2005. Kohde oli näyttänyt olevan päällisin puolin kunnossa. Hän oli käynyt kiinteistöllä uudelleen loppusyksystä 2005, jolloin hän oli havainnut vettä lämpökeskukseen johtavalla yhdyskäytävällä ja myös varastotiloissa. Lisävahinkoa oli aiheutunut lämmityksen katkaisun seurauksena, jolloin putket olivat jäätyneet. Myös ilkivallan kohteena olleesta rikutusta kattoikkunasta oli tullut vettä sisään. Gröhn ei ollut laatinut laskelmaa vahingoista, mutta on pääkäsittelyssä todennut, että vahingon määrää arvioitaessa huomioon tuli ottaa veden pumppauksesta ja kiinteistön kuivatuksesta aiheutuvat kustannukset sekä sadevesijärjestelmän uusiminen.

Sulinin kertoman mukaan hanke oli ollut erittäin sotkuinen. NKK:n kyky vastata kauppahinnasta olisi yhtiön velkatilanne huomioon ottaen ollut huono. Sitoumus oli pahentanut yhtiön tilannetta ennestään. Sulinin muistikuvien mukaan kohteen arvo oli ollut alle 500.000 euroa.

Vironmäki on kertonut, että aluksi NG ja myöhemmin NKK oli maksanut kiinteistön juoksevia kuluja kuten sähkö- tai öljylaskuja. Kiinteistölle oli aiheutunut vahinkoja, kun lämmitys oli katkaistu kustannusten vuoksi.

Todistaja Kojo oli pyrkinyt vuokraamaan tiloja tuloksetta. Asiakaskontaktit olivat nähneet vaikeutena riittämättömän asiakaspotentiaalin eikä sijainti ollut ollut hyvä.

Todistaja Sundström on kertonut, että kaupantekoaikana kohteessa oli ollut toimiva Prisma. Sen jälkeen kiinteistöön oli jäänyt ainoastaan vartiointiliike, joka ei ollut maksanut vuokraa vaan toiminut lähinnä turvatakeena. Talvella 2006-2007 kiinteistöllä ei ollut ollut mitään ongelmia. Kiinteistön lämmityskulut olivat olleet suuret ja Nova oli päättänyt katkaista lämmityksen kiinteistöltä toisena talvena. Sen seurauksena muun muassa vartiointiliikkeen WC oli jäänyt. Kaikkia putkia ei ollut tyhjennetty ennen lämmön katkaisua.

Kaupantekoaikana kiinteistön sisätiloissa oli ollut noin kaksi senttimetriä vettä kahdessa paikassa. Tämä oli johtunut siitä, että yhdyskäytävälle oli tullut keväisin sulamisvettä, mikä oli ollut Novan tiedossa.

Keväällä 2007 Sundström oli käynyt kiinteistöllä, jolloin hän oli havainnut, että kellariin oli valunut putken täydeltä vettä. Hän oli arvellut sen johtuneen siitä, että sähköt kiinteistöltä oli katkaistu ja pohjavesipumppu oli sen vuoksi mennyt pois päältä ja pohjavesi oli valunut sisälle.

Arto Merisalo oli soittanut Sundströmille keväällä 2007 ja ilmoittanut, että kauppa tullaan purkamaan. NKK oli pyytänyt Sundströmiltä lausuntoa kaupan purkua varten. Hän oli lausunnossaan ilmoittanut, että hän oli nähnyt vettä kahdessa paikassa noin 2 cm. Kiinteistössä ei ollut ollut vettä, kun se oli siirtynyt Novalle vuonna 2005. Myöhemmin havaittu vesivahinko oli ollut täysin eri asia.

Kiinteistölle oli tehty myös ilkivaltaa ikkunoita rikkomalla. Nova oli tehnyt rikosilmoituksen sekä saanut vakuutuskorvauksia.

Johtopäätökset

Riidatonta on, että NKK oli yhtiön hallituksen 10.9.2007 hyväksymisellä sitoutunut 24.8.2007 vastaamaan Arinalle kaikista 9.6.2005 allekirjoitetun kauppakirjan velvoitteista sekä maksamaan kauppahinnan kolmessa erässä joulukuun 2007 loppuun mennessä. Arina oli nostanut kanteen NKK:ta ja keminmaata vastaan maksamattoman kauppahinnan suorittamiseksi. NKK ja Keminmaa olivat vastakanteella vaatineet muun muassa kaupan purkua ja korvausta ylläpitokustannuksista. Osapuolet olivat päätyneet sovintoon asiassa pitkälti Arinan kanteen mukaisesti.

Maksukyvyttömyyden arvioinnin osalta on riidanalaista, oliko NKK:lla loppuvuodesta 2007 ollut peruste jättää sitoumuksensa mukainen kauppahinta maksamatta.

Todistaja Sundströmin kertomuksella on osoitettu, että Arto Merisalo oli kertonut jo keväällä 2007 kohteen väitetyistä virheistä. Gröhnin kertoma tukee myös sitä johtopäätöstä, että kosteusvahinko oli havaittu ennen syksyä 2007. Hallituksen pöytäkirjasta 14.8.2007 ilmenevä kirjaus Arinan kaupan purkamisesta osoittaa myös, että NKK oli ollut elokuussa 2007 tietoinen kiinteistössä ilmenneistä vahingoista.

NKK:n ja Keminmaan kannekirjelmässä esitetyn mukaisesti yhtiöt olivat suorittaneet kiinteistön ylläpitokuluina vuosilta 2005-2008 yhteensä 495.895,57 euron arvosta. Vironmäen kertoman mukaan kiinteistön ylläpitokulut olivat tulleet Nova-yhtiöiden maksettaviksi. Aluksi niitä oli suorittanut NG ja sittemmin NKK. Kohde oli ollut myös kylmillään kun ylläpitokustannuksia ei oltu kyetty maksamaan. Sundströmin kertomuksella on niin ikään osoitettu, että Novayhtiöiden toimesta oli päätetty katkaista kiinteistöstä lämpö ja myöhemmin mahdollisesti myös sähkö, mikä seikka ilmentää Nova-yhtiöiden määräysvaltaa kiinteistöön nähden.

Käräjäoikeus toteaa, että kiinteistön huomattavat vesivahingot olivat edellä selostetun näytön perusteella aiheutuneet kaupanteon jälkeen todennäköisesti NKK:n omien toimenpiteiden seurauksena. Näissä olosuhteissa NKK on antanut yllä selostetun sitoumuksen, jolla yhtiöt ovat sitoutuneet vastaamaan kaikista kauppakirjan velvoitteista sekä suorittamaan kauppahinnan ilman mitään lisäehtoja Arinalle vuoden 2007 loppuun mennessä. Kysymyksessä olevalla varsin yksiselitteisellä sitoumuksella NKK oli lisännyt velvoitteitaan merkittäväällä tavalla. Kun vielä otetaan huomioon, että NKK oli vastakanteestaan huolimatta sopinut asian Arinan vaatimusten mukaisesti on selvää, ettei NKK:n hallituksella ole 15.10.2007 ollut todellista perustetta pidättäytyä erääntyneen kauppahinnan maksusta.

NKK ei ollut kyennyt maksamaan Osuuskunta Arinalle syys-, loka- ja joulukuussa 2007 erääntyneitä kauppahintavelvoitteitaan. Kun yhtiön varat olivat koostuneet lähes yksinomaan arvottomiksi katsottavista saamisista emoyhtiöltä ei sillä myöskään ollut ollut rahaksi muutettavaa omaisuutta velvoitteistaan suoriutumiseksi.

Käräjäoikeus hyväksyy todistaja Risun ja tarkastuskertomuksen johtopäätökset NKK:n maksukyvyttömyyden ajankohdasta ja siihen johtaneista syistä. Käräjäoikeus katsoo, että NKK on tullut maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2007 päättyneellä tilikaudella.

2.1 Törkeä velallisen epärehellisyys

Rikoksen yleisperusteluiden osalta käräjäoikeus viittaa edellä NG:n yhteydessä lausumaansa.

Vararikkoteot

2.1.1 NG:lle annetut lainat

Kirjallisella todisteaineistolla on selvitetty, että NKK:n saamiset NG:ltä olivat kasvaneet 1.1.2007-15.6.2009 välisenä aikana 2.057.665 euroon. Saamisesta 678.509 euroa liittyy syytekohtiin 2.1.11. ja 2.1.12.

Rikostarkastaja Risun tarkastuskertomuksesta käy ilmi, että NKK:n saamisten määrä NG:ltä oli 31.12.2007 ollut 2.329.664 euroa. NKK:n tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä saamisesta oli vähennetty NG:n kolme veloituslaskua yhteensä 951.391 euroa. Taseeseen tämän jälkeen jäänyt saatava oli ollut 1.378.273 euroa.

Vastaajat ovat keskeisesti vedonneet siihen, että konsernissa oli ollut yhteinen kassa. Rahaliikenne oli hoidettu keskitetysti NG:stä. NKK ja NG olivat toimineet osittain samalla toimialalla ja hankkeiden päällekkäisyydestä johtuen tulojen ja kulujen erittely yhtiöiden kesken oli ollut tulkinnanvaraista. NKK:lla ei ollut ollut omaa henkilökuntaa ja palvelut oli hankittu NG:ltä. Lainan anto maksukykyiselle emoyhtiölle oli ollut liiketaloudellisesti perusteltua. Yhtiöiden toiminnat olivat olleet toisiaan tukevia.

Gröhn, Pasi Hakala, Aija Merisalo, Yli-Saunamäki ja Pauli Hakala osin ovat vedonneet siihen, että he eivät olleet olleet tietoisia NG:n laskujen virheellisestä kohdentamisesta eri yhtiöille.

Johtopäätökset

Edellä on NG:n osalta lausutuin perusteina todettu NG:n olleen maksukyvyttömäksi viimeistään 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella. NKK oli siten antanut lainaa tai luottoa ilman turvaavia vakuuksia maksukyvyttömälle yhtiölle.

Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella nk. konsernikassaan vetoaminen ei ylipäätään ole hyväksyttävä peruste lainan annolle. Käsillä olevassa tapauksessa konsernikassasta sen varsinaisessa merkityksessä ei ollut ollut muutoinkaan kysymys. Yhtiöiden varallisuuspiiriä ja velkojien etua on tarkasteltava erillisinä kunkin yhtiön osalta.

Kirjallisesta todisteaineistosta käy ilmi, että NKK:n tilinpäätöksen yhteydessä 31.12.2007 saatavasta oli vähennetty NG:n kolme veloituslaskua yhteensä 951.391 euroa kirjanpitomerkinä "myynti

konserniyrityksille". NG:n kulut oli siten huomioitu NKK:n kirjanpidossa siinä laajuudessa, joka yhtiössä oli katsottu oikeaksi.

Vastaajat ovat menettelyllään syyllistyneet siihen rikokseen, josta heille on rangaistusta vaadittu.

Syytteessä mainittu 678.509 euron määräinen saatava on liittynyt jäljempänä syytekohtiin 2.1.11. ja 2.1.12. Sanotun määrän osalta teko on tullut arvioiduksi mainitun syytekohtan rikosoikeudellisen arvioinnin yhteydessä. Syytekohtan 2.1.1. lainan määrästä on siten vähennettävä 678.509 euroa. Epärehellisyysteon kohteeksi jää siten Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Aija Merisalon, Arto Merisalon ja Yli-Saunamäen osalta 1.379.156 euron suuruinen määrä.

Gröhnin osalta käräjäoikeus toteaa, että hän on ollut hallituksen jäsen 21.11.2008 saakka. Hänen vastuuajanaan NKK on antanut NG:lle lainaa syytteen teonkuvauksen mukaisesti 1.934.778,07 euroa. NG:n velkaa on 31.12.2008 vähennetty pääkirjan mukaan yhteensä 719.607,06 eurolla selityksenä konsernilaskutus. Vironmäen mukaan NG oli vuoden lopussa veloittanut NKK:lta hallinto- ja markkinointikuluja sekä muita henkilöstökuluja koko vuoden osalta. Käräjäoikeus katsoo, että osa näistä veloituksista kuuluu Gröhnin vastuuajalle. Muun selvityksen puuttuessa käräjäoikeus katsoo oikeaksi vähentää NG:lle annetun lainan määrästä 11 kuukauden laskennallista osuutta vastaavat 659.639,80 euroa. Näin ollen Gröhnin vastuuajana lainananto NG:lle on kasvanut 1.275.138,20 euroa.

2.1.2 Henkilöautot

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK oli hankkinut syytteessä selostetut ajoneuvot.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymys kohtuukäytön ylittävistä hankinnasta sekä vastaajien Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Lindénin, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen vastuusta ajoneuvojen hankinnan osalta.

Kohtuukäyttöä koskevien perustelujen osalta viitataan edellä NG:n osalta kohdassa 1.1.8. ajoneuvojen osalta lausuttuun. Kysymys on ollut kohtuukäytön ylittävistä varojen käytöstä. Edellä lausutun lisäksi NKK:n osalta hyväksyttävän kohtuukäytön ylittävää ajoneuvohankintaa ilmentää erityisesti yhtiölle hankittu 210.990 euron arvoinen edustusauto, jota oli Arto Merisalon kertomin tavoin lainattu sidosryhmien käyttöön. Mainittua edustusajoneuvoa varten yhtiössä oli ollut myös palkattu autonkuljettaja.

Yllä sekä NG:n yhteydessä vastuuasemista lausuttuun nähden kaikki vastaajat ovat vastuuajansa mukaisesti vastuussa yhtiössä hankituista ajoneuvoista. Ajoneuvot ovat olleet vastaajien tiedossa ja osa heidän omassa käytössään.

2.1.3 Illalliseminaariliput

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK oli maksanut Menestyvä Suomi ry:lle perustuen 13.3.2007 päivättyyn 100.800 euron

laskuun 15.3.2007 50.400 euroa ja 27.3.2007 50.400 euroa. NKK oli 14.3.2007 päivättyllä laskulla laskuttanut Oka Oy:tä yhteensä 61.000 euroa (50.000 euroa + arvonlisävero). Laskun selitteen mukaan kysymys oli ollut konsultointia koskeva lasku. Arto Merisalon Vironmäelle 31.7.2007 toimittaman sähköpostin mukaan edellä mainittu lasku oli Keskustalle maksettu tukimaksu vaaleissa. Viesti oli toimitettu myös Pauli Hakalalle ja Lindénille.

Arto Merisalon kertoman mukaan hän oli antanut ohjeen menojen laskuttamisesta Lemminkäiseltä. Arto Merisalo oli päättänyt maksusta itse, yleensä hän ja Yli-Saunamäki olivat yhdessä päättäneet näistä maksuista.

NKK:n kirjanpitoaineiston tarkastaneen Risun käsityksen mukaan NKK:n varoja oli muun ohessa maksettu Menestyvä Suomi ry:lle 100.800 euroa, jonka maksun yhteys liiketoimintaan oli jäänyt epäselväksi.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko maksuille ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta sekä Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Lindénin, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen vastuusta mainittujen maksujen osalta.

Johtopäätökset

Poliittisten tukimaksujen suorittamiseen ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. Lahjoituksen tai muun avustuksen osalta käräjäoikeus viittaa yllä NG:n kohdassa 1.1.5. lausuttuun. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa myöskään lahjoitukselle ei ole ilmennyt osakeyhtiölain mukaisia perusteita.

Yllä ja kohdassa 2.2.3 selostetun mukaisesti kyseessä on ollut osin Oka Oy:n vaalituen läpilaskutus. Oka Oy:tä on laskutettu konsultointipalkkion nimellä. Näin ollen NKK on luovuttanut varoja illallisseminaarilippuihin yhteensä 50.400 euroa.

Yllä sekä NG:n yhteydessä vastuuasemista lausuttuun nähden vastaajat ovat vastuuaikeensa mukaisesti vastuussa yhtiön toimesta suoritetuista maksuista.

2.1.4 Laitelahjoitukset

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK oli lahjoittanut syytteessä selostetut pesukoneet asennuksineen syytteessä mainituille tahoille.

Kirjallisesta todisteaineistosta ilmenee lisäksi, että Arto Merisalo oli 5.2.2008 lähettänyt Vironmäelle maksettavia laskuja koskevan sähköpostin, jossa oli mainittu yhtenä maksettavana laskuna Anna Tapion koululle toimitettavat koneet. Jakelussa olivat olleet Aija Merisalo ja Pauli Hakala.

NKK:n kaupparekisteriotteen mukaan yhtiön yhtenä toimialana oli ollut muun ohessa pesulakoneiden- ja laitteiden vuokraus ja itsepalvelutoiminta.

Rikostarkastaja Risun tarkastuskertomuksesta ilmenevin tavoin pesukonelahjoituksista aiheutuneet kulut oli kirjattu yhtiön tilinpäätöksessä lahjoitusten tilille vähennyskelvottomina.

Vastaajat ovat vedonneet keskeisesti siihen, että lahjoituksille oli hyväksyttävä liiketaloudellinen peruste, koska Novakonsernilla oli tarkoitus käynnistää kiinteistöpesulakoneiden myynti- ja vuokraustoiminta, joka olisi suunnattu muun muassa oppilaitoksiin. Lahjoitetuista pesukoneista oli tarkoitus tehdä referenssikohde suunnitellussa pesulaliiketoiminnassa.

Keskeisesti riidanalaiseksi on siten jäänyt, oliko lahjoituksille hyväksyttävä liiketaloudellinen peruste sekä Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Lindénin, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen vastuu mainittujen lahjoitusten osalta.

Henkilötodistelu

Arto Merisalon kertoman mukaan NKK:n tarkoitus oli perustaa itsepalvelupesulaverkosto. Suunnitelmissa oli ollut, että oppilaitokset antavat tilat. Pesukoneita oli lahjoitettu markkinointitarkoituksessa, kohteiden oli ollut tarkoitus toimia referenssikohteina. Toiminta ei ollut kuitenkaan ehtinyt käynnistyä ennen konkurssia. Arto Merisalo oli päättänyt koneiden lahjoittamisesta.

Pauli Hakalan kertoman mukaan pesukoneiden lahjoitus oli ollut Arto Merisalon oma projekti. Todellista liiketoimintaa lahjoitukseen liittyen ei ollut.

Lindénin ja Souranderin kertoman mukaan NKK:ssa oli suunnitteilla itsepalvelupesulahanke.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan hän oli kuullut jälkikäteen pesulaliiketoiminnasta.

Sulinin kertoman mukaan NKK:lla oli ollut tarkoitus aloittaa automaattipesulaliiketoiminta. Sulinin toiminta-aikana hanke ei ollut edennyt. Sulinilla ei ollut tietoa, miksi pesukoneita oli lahjoitettu mainituille yhteisöille.

Johtopäätökset

Riidatonta on, että ilmoitettua pesulaliiketoimintaa ei ollut millään ulkoisesti havaittavain tavoin käynnistetty NKK:n mennessä konkurssiin 15.6.2009. Käräjäoikeus katsoo, että enimmillään yli kaksi vuotta aiemmin suoritetuille pesukoneiden lahjoitustoimille ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. NKK:n kaupparekisteriin merkitty toimiala on erittäin laaja eikä siihen sisältyvä pesulatoiminta anna aihetta arvioida edellä tehtyä johtopäätöstä toisin. Huomattavaa on, että yhtiön kirjanpidossakin menoja oli käsitelty vähennyskelvottomina lahjoituksina. Osakeyhtiön varojen lahjoittamisen osalta käräjäoikeus viittaa NG:n kohdassa 1.1.5. lausuttuun.

Tälläkään perusteella laillisia edellytyksiä lahjoituksille ei ole ollut.

Pesukonelahjoituksia ei ole käsitelty NKK:n hallituksessa, minkä vuoksi on mahdollista, että kaikki vastaajat eivät olleet olleet niistä tietoisia. Henkilötodistelulla on osoitettu, että pesukonelahjoitukset oli ollut Arto Merisalon projekti. Kirjallisena todisteena olevasta sähköpostista ilmenee, että Pauli Hakala ja Aija Merisalo olivat olleet asiasta tietoisia. Käräjäoikeus katsoo, että he ovat Arto Merisalon ohella vastuussa lahjoituksista.

Lindénin on tullut olla toimitusjohtajana tietoinen yhtiön toimesta toteutetuista lahjoituksista. Lindén on siten Aija ja Arto Merisalon sekä Pauli Hakalan kanssa vastuussa lahjoituksista syytteen teonkuvauksen mukaisesti.

2.1.5 Tukimaksut

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK oli maksanut syytteessä selostetut tukimaksut. Arto Merisalo on myöntänyt hyväksyneensä maksut.

Maksujen suorittamiseen ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. Lahjoituksen tai muun avustuksen osalta käräjäoikeus viittaa yllä NG:n kohdassa 1.1.5. lausuttuun. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa myöskään lahjoitukselle ei ole ilmennyt osakeyhtiölain mukaisia perusteita.

Kyseisiä maksuja ei ole käsitelty yhtiön hallituksessa. Käräjäoikeus pitää uskottavana, että ne eivät ole tulleet yhtiön muun johdon tietoon lukuun ottamatta Lindéniä, joka toimitusjohtajana on tullut tietoiseksi maksusta ja hyväksynyt sen.

Lindénin vastuu-aika oli yhtiössä päättynyt 30.4.2008, joten hän ei ole vastuussa Savonlinnan balettijuhlien kannatusyhdistykselle suoritetusta maksusta. Arto Merisalo vastaa molemmista suorituksista.

2.1.6 Etelä-Afrikan matka

NG:n syytekohtassa 1.1.10. lausutuun perustein kysymyksessä oli ollut matka, jonka kustantamiselle myöskään NKK:n varoista ei ollut ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. Matkalaskun viitetiedoksi kirjattu "seminaari/kartoitus" ei anna aihetta arvioida asiaa toisin.

Käräjäoikeus katsoo edelleen NG:n syytekohtassa 1.1.10. lausutuun perustein, että Gröhn, Pasi Hakala ja Pauli Hakala eivät ole vastuussa mainituista selkeästi Aija ja Arto Merisalon sekä Yli-Saunamäen hyödyksi tulleista maksuista. Lindén ei ole kyseisenä aikana ollut enää NKK:n toimitusjohtaja.

Näin ollen Aija ja Arto Merisalo sekä Yli-Saunamäki ovat vastuussa yhtiön varoista suoritetuista liiketoimintaan liittymättömistä maksuista.

2.1.7 Kansanedustajan 60-vuotisjuhlat

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK oli maksanut syytteessä selostetut osanottomaksun ja kustannukset.

Pasi Hakalan mukaan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseen ei ollut liiketaloudellisesti hyväksyttävää perustetta.

Arto Merisalo on vedonnut keskeisesti siihen, että kysymys oli ollut yhtiön edustus- ja markkinointikuluista. Tapahtumaan oli osallistunut lukuisa määrä Nova-yhtiöiden asiakkaita ja sidosryhmiä. Yli-Saunamäki on vedonnut siihen, että kysymys oli ollut tavanomaisista yhtiön liiketoimintaan liittyvistä kuluista.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymys hyväksyttävistä NKK:n liiketoimintaan liittyvistä edustuskuluista sekä vastaajien Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen vastuusta mainittujen suoritusten osalta.

Syntymäpäivien ja siihen liittyvien muiden kustannusten maksamiseen NKK:n varoista ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa myöskään lahjoitukselle ei ole ilmennyt osakeyhtiölain mukaisia perusteita.

Yllä vastuuasemien yhteydessä sekä NG:n kohdassa 1.1.5 lausuttuun nähden vastaajat ovat vastuuajansa mukaisesti vastuussa yhtiön toimesta suoritetuista maksuista.

2.1.8 Hankinnat Arto Merisalon työsuhdeasuntoon

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että Arto Merisalon työsuhdeasuntoon on hankittu syytteessä selostettujen määrien arvosta sisustusesineitä.

Arto Merisalon 12.5.2008 päivätyn työsopimuksen mukaan Arto Merisalolle oli sovittu maksettavaksi luontoisetuna muun ohessa vapaa asuntoetu sisältäen Töölönkadulla sijaitsevan huoneiston kalustuksen, koneistuksen ja sisustuksen. Työsopimukseen kirjatun mukaisesti sopimus oli hyväksytty NKK:n hallituksessa 12.5.2008. Aija Merisalo oli hallituksen puheenjohtajana allekirjoittanut työsopimuksen.

Rikostarkastaja Risun tarkastuksessaan tekemän johtopäätöksen mukaan yhtiön maksukyky huomioon ottaen mainittuja kaluste- ja sisustushankintoja ei ollut voitu pitää hyväksyttävänä.

Vastaajat ovat vedonneet keskeisesti siihen, että hankinnat olivat liittyneet Arto Merisalon palkkauksen ehtoihin.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymys liiketaloudellisesti perustellusta hankinnasta yhtiön taloudellinen tilanne huomioon ottaen sekä vastaajien Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen vastuusta mainittujen hankintojen osalta.

Johtopäätökset

Käräjäoikeus katsoo, että yli 75.000 euron kaluste- ja sisustushankintoja työsuhdeasuntoon yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole pidettävä liiketaloudellisesti hyväksyttävänä. Kun Arto Merisalon hallituksen hyväksymään työsopimukseen oli sisällytetty työsuhdeasunnon kalustus, ei kalustehankintoja voida kokonaisuudessaan pitää laittomana varojen jakona. Yhtiön taloudelliseen tilaan nähden kohtuulliseksi kalustuksen arvoksi käräjäoikeus hyväksyy 25.000 euroa. Muilta osin kyse on kohtuukäytön ylittävistä varojen käytöstä.

Hallitus on käsitellyt Arto Merisalon työsopimuksen 12.5.2008. Tämän jälkeen kalustehankinnoista on päättänyt Arto Merisalo. Käräjäoikeus katsoo, että hän on yksin vastuussa 50.502,42 euron suuruudesta kohtuukäytön ylittävistä varojen käytöstä.

2.1.9 Tilausristeily

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK:n varoista oli maksettu syytteessä mainittu risteilymaksu.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymys yhtiön liiketoimintaan liittyvästä edustuskulusta sekä vastaajien Gröhnin, Pasi Hakalan, Pauli Hakalan, Aija Merisalon ja Yli-Saunamäen vastuusta mainitun maksun osalta.

Risteilyn kustantamiseen ei ole ilmennyt hyväksyttävää liiketaloudellista perustetta. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa myöskään lahjoitukselle ei ole ilmennyt osakeyhtiölain mukaisia perusteita.

Yli-Saunamäki on kertonut toimineensa risteilyn isäntänä. Arto Merisalo oli ollut tietoinen tapahtumasta ja kirjallisena todisteena oleva lasku oli osoitettu hänelle. Käräjäoikeus katsoo, että he ovat yhdessä vastuussa kyseisestä liiketoimintaan kuulumattomasta varojen jaosta. Muiden vastaajien osalta syyte on hylättävä.

2.1.10 Kalvosinnapit, solmiopitimet, rintaneulat, avaimenperät ym.

Kirjallisella todisteaineistolla on osoitettu, että NKK oli ostanut Kultakeskus Oy:ltä syytteessä selostetut esineet 16.9.2008 päivätyllä laskulla.

Arto Merisalon kertoman mukaan Nova-yhtiöt olivat hankkineet vuosittain tällaisia liikelahjoja. Novassa vakiintuneen käytännön mukaan liikelahjojen varastoa oli täydennetty aina sen tyhjentyessä sihteerien toimesta. Syytteessä tarkoitettua laskua koskeva täydennystilaus oli lähetetty sihteerin toimesta aikaisempien ohjeiden mukaisesti.

Käräjäoikeus katsoo, että syytteessä selostetut esineet ovat varsin tyypillisiä liikelahjoja ja siten lähtökohtaisesti liiketaloudellisesti perusteltuja. Arto Merisalon kertoman mukaan esineet oli tilattu normaalikäytännön mukaisesti sihteerin toimesta varaston tyhjentyessä. Ottaen huomioon hankinnan laatu, euromäärä ja yllä kerrotut olosuhteet,

käräjäoikeus katsoo, että näiden esineiden hankinnan osalta vastaajien ei voida katsoa menetelleen velallisen epärehellisyysrikoksen tarkoittamin tavoin. Syyte on siten tämän kohdan osalta kaikkien vastaajien osalta hylättävä.

2.1.11 ja 2.1.12 Arto Merisalón palkka

Arto Merisalo on vedonnut kiistämisperusteena siihen, että hänellä oli ollut oikeus 732.000 euron määräiseen summaan saamatta jääneinä provisiopalkkioina.

Keskeisesti riidanalaiseksi on jäänyt, oliko kysymyksessä Arto Merisalón saamatta jääneen palkan maksu ja muiden vastaajien vastuu tästä menettelystä.

Kirjallinen todistelu

NG:n hallituksen kokouksessa 24.6.2008 päätetyn mukaisesti Arto Merisalolla oli oikeus neuvotella Sukarin kanssa 1,5 miljoonan saatavasta siten, että saatava voidaan alentaa 1,2 miljoonaan euroon, jos palkkio voidaan laskuttaa heti.

Arto Merisalón 2.7.2008 allekirjoittaman asiakirjan mukaan NKK oli luopunut Sukarin ja Merisalón 2.7.2008 välisellä sopimuksella voitonjako-osuuksistaan liittyen eräisiin hankkeisiin ja Maskun Kalustetalo Oy maksaa 2.7.2008 pikamääräyksenä 732.000 euroa tietyille yksilöidylle tilille. Arto Merisalo oli luvannut toimittaa maksetusta summasta myöhemmin laskun. Mainittu summa oli suoritettu Arto Merisalón edellä yksilöidylle, henkilökohtaiselle tilille pikasiirtona 2.7.2008.

NKK oli 15.10.2008 päivätyllä ja NKK:n kirjanpitoon kirjatulla laskulla laskuttanut Maskun Kalustetalo Oy:tä ja Masku Kiinteistöt Oy:tä 732.000 euroa, mikä määrä oli todettu maksetuksi ennakkona Arto Merisalón tilille.

Suomen Liikepaikkakonsultointi SLP Oy oli laskuttanut 15.10.2008 päivätyllä laskulla NKK:ta 732.000 euroa selitteellä kauppa- ja liikepaikkakonsultoinnista ym. eri hankkeissa. Mainittu summa oli kirjattu maksetun ennakkona 2.7.2008 Arto Merisalolle perustettavan Suomen Liikepaikkakonsultointi SLP Oy:n lukuun ja laskun koko summa oli kuitattu saaduksi tätä suoritusta vastaan.

Arto Merisalón laatiman päiväämättömän velkakirjan mukaan NKK oli maksanut Arto Merisalolle omasta ja emoyhtiönsä puolesta lainana 732.000 euroa. Laina oli maksettava 30.6.2009 mennessä ja NKK:lla oli oikeus kuitata kyseinen summa Merisalón palkka- ja palkkiosaatavista kuluvan tilikauden aikana. NKK:n kirjanpitoon oli 31.10.2008 kirjattu 732.000 euron saaminen Arto Merisalolta.

Arto Merisalón laatiman päiväämättömän asiakirjan "Kuitti palkkaennakon maksusta" mukaan NKK oli maksanut Merisalolle omasta ja emoyhtiönsä puolesta työsopimusten mukaisia eräänntyneitä

palkka- ja palkkiosaatavia palkkaennakkona 732.000 euroa. Tositteen mukaan mainittu palkka-palkkiosumma oli suoritettu Maskun Kalustetalo Oy:lle lähetetyn 15.10.2008 päivätyn laskun suorituksesta, jonka Maskun Kalustetalo Oy on maksanut suoraan Arto Merisalolle. Summa on ilmoitettu huomioitavan palkka- ja palkkioennakkona liitteen mukaisista saatavista. Arto Merisalon laatiman palkkalaskelman mukaan hänen vaatimuksensa oli perustunut saataviin NKK:stä, NG:sta sekä Nova Kiinteistöt Oy LKV:stä. Palkkiona oli laskutettu 5-20 prosenttia hankkeista, joiden laskut kohdistuvat pääosin vuosiin 2005-2007.

NKK:n palkkaerittelyn mukaan Arto Merisalolle oli maksettu NKK:sta palkkaa ajalta 1.1.2007-31.12.2008 yhteensä 1.178.441 euroa ja vähennysten jälkeen 648.849,62 euroa. Arto Merisalon velkaa NKK:lle on vähennetty sanotulla summalla 31.12.2008 tehdyllä kirjauksella.

Arto Merisalon ja NKK:n välillä 12.5.2008 allekirjoitetun työsopimuksen mukaan Merisalon työsuhde NG:n kanssa oli päättynyt 31.3.2008 ja jatkunut 1.4.2008 lukien NKK:ssä. Merisalon palkkaus- ja luontaiseduista on sovittu 1.5.2008 lukien. Provisiopalkkana oli muun muassa sovittu 5 prosenttia arvonlisäverottomasta laskutuksesta. Edelleen työsopimuksen ehtojen mukaisesti mainittu työsopimus korvaa ja purkaa Merisalon ja NG:n välillä 28.2.2007 työsopimuksen, joka oli päättynyt heti tämän työsopimuksen allekirjoituksella. Työsopimuksen ehdon mukaan osapuolilla ei ollut mitään taloudellisia tai muita saatavia tai vaatimuksia toistaan kohtaan tuolta ajalta ja mainittuun työsopimukseen liittyen. Sopimus oli todettu hyväksytyin NKK:n hallituksessa 12.5.2008.

NG:n hallituksen kokouspöytäkirjan 8.9.2008 liitteenä olleessa yhteenvedossa Nova-yhtiöiden kokonaistilanteesta ei ollut merkitty palkkavelkaa Arto Merisalolle.

Vironmäki oli kirjallisesti ilmoittanut 24.11.2008 NG:n ja NKK:n hallituksille (Gröhn ei jakelussa mukana) sekä Arto Merisalolle ja Pauli Hakalalle, että Arto Merisalo oli pyytänyt lokakuussa 2008 Vironmäkeä varaamaan NKK:n myyntireskontraan yhden laskunumeron. Vironmäen loman aikana hänelle oli toimitettu NKK:n lasku Maskun Kalustetalo Oy:lle ja Suomen Liikepaikkakonsultointi SLP Oy:n lasku NKK:lle. Laskuissa olleen merkinnän mukaan ne oli kuitattu maksetuiksi Arto Merisalon tilille tulleella suorituksella. Vironmäen ilmoituksen mukaan lokakuun kirjanpito oli vielä tekemättä loppuun ja asia oli oikaistava tai ratkaistava jollain tavalla. Vironmäki oli ilmoittanut joutuvansa harkitsemaan irtisanoutumista, mikäli tällaisia toimenpiteitä tehdään.

NKK oli todettu hallituksen kokouksessa 15.12.2008 maksukyvyttömäksi. Yhtiö oli päättänyt jättää yrityssaneeraushakemuksen mahdollisimman pian.

Arto Merisalo oli 17.2.2009 antamassaan sitoumuksessa sitoutunut maksamaan selvittäjän ja tilintarkastajan toteaman summan korkoineen takaisin NKK:lle, mikäli yllä mainittu laina todetaan osakeyhtiölain vastaiseksi.

NKK:n hallitus oli 12.5.2008 päättänyt, että lähipiirilainoja ei myönnetä

jatkossa. Arto Merisalo oli todettu ulosotossa varattomaksi 28.9.2005 lukien.

Henkilötodistelu

Gröhnin kertoman mukaan hän oli kuullut asiasta loppusyksystä 2008. Vironmäki oli tiedustellut marraskuun 2008 alussa, mitä asialle tehdään. Hallitus ei ollut päättänyt asiasta. Esitutkinnassa Gröhn oli kertonut, että asia oli ollut hallituksen esityslistalla ja vastaaja oli tiedustellut sitä Vironmäeltä ja kuultuaan selvityksen ilmoittanut, ettei hyväksy asiaa. Asiaa ei ollut käsitelty hallituksessa silloin kun Gröhn oli ollut läsnä.

Arto Merisalon kertoman mukaan toukokuun 2008 lopussa syntyneeseen vaalirahakohuun liittyen oli päädytty julkisuuden takia maksamaan yhtiön verovelat pois. Yli-Saunamäki oli lainannut Arto Merisalolle 530.000 euroa, millä summalla vastaaja oli suorittanut lähipiirilainojaan yhtiölle. Yhtiö oli puolestaan maksanut näillä varoilla verovelat.

Arto Merisalo oli keskustellut Pauli Hakalan ja Yli-Saunamäen kanssa saamatta jääneiden provisioidensa johdosta varojen suorittamisesta Arto Merisalon tilille siten, että Masku suorittaa 732.000 euroa suoraan Arto Merisalon tilille. Näillä varoilla Arto Merisalo oli maksanut Yli-Saunamäen lainan. Pauli Hakala ja Yli-Saunamäki olivat hyväksyneet tämän maksujärjestelyn. Summaa ei ollut maksettu NKK:n tilille, koska Arto Merisalo ei ollut ollut varma oliko hänellä tilinkäyttöoikeutta ja summa oli tullut kiireen vuoksi maksaa suoraan hänen tililleen.

Maksun kirjauksesta Pauli Hakalan ja Yli-Saunamäen kanssa käydyn keskustelun jälkeen asiasta oli päätetty konsultoida asiantuntijoita. Saadun neuvon mukaan palkkaennakkokirjaus oli tuloutettava tilikauden lopussa. Vironmäki oli tarkastanut Arto Merisalon esittämän listan saamatta jääneistä provisiosta ja korjannut sen vastaamaan sopimuksia. Asia oli käsitelty hallituksessa marraskuussa 2008. Hallituksessa kukaan ei ollut vastustanut järjestelyä.

Arto Merisalon palkkasaatavat olivat syntyneet vuosien 2006-2008 aikana. Provisioprosentit (5-20 %) olivat määräytyneet työsopimusten nojalla. Päällekkäisyyttä ei maksuissa ollut. Arto Merisalo ei ollut luopunut provisiosaatavistaan, vaikka työsopimuksessa tällainen lausuma olikin. Palkkavelkaa ei ollut kirjattu kirjanpitoon.

Pasi Hakala oli kuullut kertomansa tavoin varojen maksusta Arto Merisalon tilille vasta myöhemmin. Hakalalla ei ollut muistikuvaa palkan kirjaamisesta.

Pauli Hakalan kertoman mukaan hän oli heinä-elokuussa 2008 kuullut, että Arto Merisalo oli maksanut tililleen tulleilla varoilla velkansa Yli-Saunamäelle. Hakala oli pyytänyt ottamaan yhteyttä juristiin, ettei hallitukselle tulisi ongelmia asiassa. Arto Merisalolla ei ollut ollut hallituksen lupaa ottaa omalle tililleen Sukarin suoritusta. NKK:ssä oli aiemmin tehty päätös, ettei osakaslainoja saa enää ottaa. Hakalan käsitys oli ollut, että Arto Merisalo saisi Sukarilta henkilökohtaisen lainan. Yhtiö olisi tarvinnut varat käyttöönsä ja Arto Merisalo oli toiminut

omavaltaisesti. Hallitus ei ollut päättänyt asiasta ja tieto Arto Merisalon menettelystä oli saatu jälkikäteen. Hakala oli saanut Vironmäen 24.11.2008 hallitukselle lähettämän kirjeen. Asiaa oli selvitelty tosin Vironmäen kanssa jo ennen kyseistä kirjettä.

Arto Merisalon provisio oli ollut työsopimuksen mukaan 5 %. Merisalo oli itse laatinut palkkalaskelman. Yhtiöissä ei ollut sovittu, että Arto Merisalo olisi saanut ottaa NKK:lta NG:lta tulevat palkkiot. Arto Merisalo olisi voinut vaatia provisionsa jo hankkeiden toteutumivuonna. Käytäntö oli ollut, että jokainen tekee itse provisiolaskelmansa.

Aija Merisalo oli kertomansa mukaan kuullut maksusta vasta myöhemmin. Hän ei ollut osannut tehdä asialle mitään. Vironmäki oli puuttunut asiaan.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan hän ei ollut tiennyt palkkakirjauksesta. Sitä ei ollut käsitelty hallituksessa eikä häntä ollut informoitu.

Vironmäen kertoman mukaan Arto Merisalo oli lainannut henkilökohtaisesti 30.5.2008 Yli-Saunamäeltä varoja, jolla Arto Merisalo oli maksanut NG:lle omia ja Aija Merisalon lähipiirilainoja. Yhtiö oli käyttänyt varat verovelkojen maksuun. Järjestely oli liittynyt julkisuudessa olleeseen vaalirahakohuun. Kriisikokouksessa mukana olivat olleet Arto Merisalo, Pauli Hakala, Pasi Hakala, Aija Merisalo, Gröhn ja Yli-Saunamäki. Arto Merisalo oli toimittanut kirjanpitoon lokakuussa 2008 yhtiön puolesta 15.10.2008 päivätyyn myyntilaskun, joka oli kuitattu saaduksi yhtiön puolesta 2.7.2008 Arto Merisalon henkilökohtaiselle tilille tehdyllä suorituksella. Yhtiö ei ollut näitä varoja saanut, vaan Arto Merisalo oli maksanut Yli-Saunamäelle olevan velkansa. Vironmäki oli saatuaan asiasta tiedon marraskuussa 2008 ilmoittanut yhtiön johdolle 24.11.2008, ettei näin voi toimia eikä ko. kirjausta voi tehdä. Asiasta ei ollut pidetty virallista hallituksen kokousta eikä asiaa kirjattu mihinkään vaan oli todettu, että asiaa pitää selvittää, miten asia hoidetaan kuntoon. Suoritus oli ensin kirjattu Arto Merisalon lainaksi yhtiöltä 30.10.2008. Lopputulema oli ollut, että se oli kirjattu 31.12.2008 Arto Merisalon yli miljoonan euron palkaksi. Tästä oli päättänyt Arto Merisalo.

Edellä mainittuun tapahtumaketjuun liittyen Arto Merisalo oli ollut loka-marraskuussa 2008 laskuttamassa Sukarilta tullutta suoritusta myös uuteen SLP-nimiseen yhtiönsä.

Arto Merisalo oli laatinut listan eri vuosilta olevista hankkeista johtuvista saamisistaan. Vironmäki oli tarkistanut, milloin ja mihin yhtiöön rahat oli saatu kyseisistä hankkeista. Arto Merisalo oli ilmoittanut Vironmäelle provision määrän, jonka oikeellisuuteen Vironmäki ei ollut ottanut kantaa. NKK oli maksanut koko palkan ja NG:n osuus oli veloitettu. Arto Merisalo ei ollut nostanut provisioita vuosilta 2006-2008. Syynä tähän oli ollut mahdollisesti hänen ulosottovelkansa tai yhtiön huono likviditeettitilanne.

Sukarin kertomasta on käynyt ilmi, että Arto Merisalo oli ottanut häneen yhteyttä kesällä 2008 kuultavan ollessa Ranskassa ja ilmoittanut, että NKK:lla on välitön rahan tarve. Neuvottelujen jälkeen Sukari ja Arto

Merisalo olivat sopineet NKK:lle tulevien palkkioiden alentamisesta siten, että Sukari suorittaa 600.000 euroa sekä arvonnisäveronosuuden 132.000 euroa välittömästi. Mainittu NKK:n saatava oli sovittu luonnollisesti maksettavaksi NKK:lle. Sukarin sihteeri oli suorittanut summan Arto Merisalon tätä tarkoitusta varten ilmoittamalle tilille. Jälkikäteen oli käynyt kuitenkin ilmi, että maksu oli mennyt Arto Merisalon henkilökohtaiselle tilille. Koska kysymys oli ollut NKK:lle kuuluvista varoista, maksua ei olisi voinut suorittaa Arto Merisalon tilille. Sukarin yhtiöiden kirjanpitäjä oli tiedustellut laskua ja asianmukainen lasku oli saatu vasta useiden kuukausien kuluttua.

Johtopäätökset

Kirjallisella todisteaineistolla ja osin henkilötodistelulla on osoitettu, että Arto Merisalo oli omavaltaisesti vastoin yhtiön hallituksen päätöstä ohjannut 2.7.2008 omalle tililleen NKK:lle kuuluneita varoja 732.000 euroa.

Asiakirja-aineistolla ja Vironmäen kertomuksella on osoitettu, että maksua oli pyritty selittämään eri keinoin esimerkiksi ennakkomaksuna Arto Merisalon perustettavalle yhtiölle, lainana ja sittemmin ennakkopalkkana. Arto Merisalo on käräjäoikeudessa väittänyt kysymyksessä olleen jälkikäteen maksettuja provisiopalkkoja.

Riidatonta on, että Arto Merisalon ilmoittamaa palkkasaatavaa ei ollut merkitty saatavana NKK:n kirjanpitoon. Riidatonta edelleen on, että jälkikäteen laadittuun palkkiolistaukseen on kirjattu prosentteja, jotka poikkeavat 12.5.2008 allekirjoitetun työsopimuksen mukaisista palkkioperusteista. Tarkasteltaessa Arto Merisalon listausta provisiopalkkoista huomattavaa on, että listaan oli kirjattu palkkioita myös muiden yhtiöiden hankkeista.

Arto Merisalo oli voinut NKK:n tosiasiallisena keskeisenä päätösvallan käyttäjänä käytännössä ratkaisevasti vaikuttaa siihen, nostaako hän provisiotaan ja merkitäänkö nostamatta jäänyt saatava yhtiön kirjanpitoon. Arto Merisalo oli 12.5.2008 päivätyn ja laatimansa työsopimuksen selkeällä lausekkeella luopunut mahdollisista palkkasaatavistaan yhtiöön nähden.

Väitetyn palkkasaatavan kirjaamatta jättäminen kirjanpitoon tukee edellä mainittua sitoumusta palkkioista luopumisesta. 732.000 euron sisällöksi jälkikäteen esitetyt lukuisat selitykset sekä palkkiosaatavan perusteeksi esitetyt osin perusteettomat palkkioprosentit tukevat osaltaan sitä johtopäätöstä, että kysymys ei ollut ollut saamatta jääneistä provisiopalkkioista. Menettely täyttää siten velallisen epärehellisyysrikoksen tunnusmerkistön syytteessä tarkoitettuun tavoin.

Arto Merisalon vetoama korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2010:53 oikeusohje ei anna aihetta arvioida tehtyä johtopäätöstä toisin, koska sanotussa tapauksessa oli kysymys siitä, oliko vastaaja hiljaisesti luopunut palkkasaatavistaan jättämällä kirjaamatta saatavat yhtiön kirjanpitoon muun tahdonilmaisun puuttuessa.

Muiden vastaajien vastuun osalta huomattavaa on, että Vironmäen kertomuksella ja kirjallisella todisteella on osoitettu, että Merisalo, Hakalat ja Yli-Saunamäki olivat saaneet tiedon varojen ohjaamisesta Arto Merisalon tilille viimeistään 24.11.2008. Pauli Hakalan kertomasta käy vielä ilmi, että asiasta oli keskusteltu jo aiemminkin. Arto Merisalo on kertonut, että asia oli ollut hallituksen käsiteltävänä tämän tiedon jälkeen ja hallitus oli tosin vastahakoisesti hyväksynyt menettelyt. Tarkasteltaessa hallituksen kokouksen pöytäkirjaa 26.11.2008 huomattavaa on, että mainittuun asiaan liittyen pöytäkirjassa ei ole mitään kirjausta. Hallitus ja muut päätävävaltaa käyttävät tahot olivat siten tosiasiallisesti hyväksyneet laittoman varojen jaon ja palkkakirjauksilla oli lisätty perusteettomasti yhtiön velvoitteita syytteessä tarkoitettuun tavoin.

Gröhn on vedonnut siihen, että hän oli saanut tiedon varojen ohjaamisesta Arto Merisalon tilille vasta myöhemmin syksyllä eikä hän ollut hyväksynyt menettelyä. Gröhn oli 21.11.2008 eronnut hallituksesta. Esitetyllä selvityksellä on jäänyt epäselväksi, missä vaiheessa Gröhn oli saanut tiedon maksusta. Näyttämättä on jäänyt, että Gröhn olisi menettelyllään hyväksynyt tehdyn maksun. Syyte on siten Gröhnin osalta hylättävä.

2.1.13 Laina Pauli Hakalalle

Syytteessä mainittu määrä on riidaton.

Yllä vastuuasemien yhteydessä lausuttuun nähden vastaajat ovat vastuuajansa mukaisesti vastuussa yhtiössä toteutetusta lähipiirilainan muodossa tapahtuneesta laittomasta varojen jaosta.

2.1.14 Keminmaa

Arina -kauppaan liittyvien tapahtumatietojen osalta käräjäoikeus viittaa edellä maksukyvyttömyysarvioinnin yhteydessä lausuttuun.

Velallisen epärehellisyysrikoksen osalta on riidanalaista, oliko NKK lisännyt perusteettomasti velvoitteitaan sitoutumalla kauppahintavastuuseen syytteessä tarkoitettuun tavoin.

Vastaajat ovat kiistämisperusteena vedonneet siihen, että kohteella oli ollut merkittävä arvo vahingoista huolimatta ja siitä oli saatu ostotarjouksia. Kauppahintavastuun ottamista oli lisäksi puoltanut liikesuhteet S-ryhmään, joita ei ollut haluttu vahingoittaa. Vastaajat ovat edelleen väittäneet, että sitoumuksella ei ollut otettu vastuuta kiinteistön ylläpitokustannuksista eikä näitä ylipäättään ole näytetty maksetun NKK:n varoista.

Käräjäoikeus toteaa, että edellä selostetuun perustein NKK:n maksukyvyttömyys oli aiheutunut NG:lle lainattujen varojen ohella eräänntyneestä kauppahintavelasta Osuuskunta Arinalle. Edelleen käräjäoikeus on katsonut, että kauppahintavelan riitautus oli ollut perusteeton, mistä vastaajat olivat olleet tietoisia.

Käräjäoikeus katsoo kuitenkin, että kauppahintavelkaan sitoutumista ei voida pitää tekona, jolla tahallisesti olisi tarkoitettu siirtää sanotut varat

pois NKK:n varallisuuspiiristä velallisen epärehellisyys -rikoksen tunnusmerkistössä tarkoitetulla tavalla, vaikka menettely ainakin jälkikäteen tarkasteltuna on osoittautunut erittäin huonoksi ratkaisuksi yhtiön tulevaisuuden kannalta. Vastaajat ovat kertomansa mukaan uskoneet, että kohteella olisi ollut vahingoista huolimatta jotakin arvoa. Lisäksi on haluttu ylläpitää hyviä suhteita suureen kaupanalan toimijaan S-ryhmään.

Näin ollen kärjäoikeus katsoo, että syytekohta on kaikkien vastaajien osalta hylättävä.

Törkeysarvostelu

Kärjäoikeus toteaa, että vastaajat ovat edellä selostetuilla vararikkoteoilla aiheuttaneet NKK:n maksukyvyttömäksi tulemisen ja sen jälkeen oleellisesti pahentaneet sitä. Menettelyllä on tavoiteltu huomattavaa hyötyä ja sillä on aiheutettu velkojille huomattavaa vahinkoa. Yhtiön varoja on käytetty usean vuoden ajan lähimpiin hyväksi ja yhtiön liiketoimintaan kuulumattomiin tarkoituksiin, minkä vuoksi tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

2.2 Törkeä kirjanpitorikos

2.2.1 Kauppahintavelka Arinalle

Todistaja Risun mukaan NKK:n erääntynyt kauppahintavelka Arinalle olisi pitänyt kirjata taseeseen yhtiön velaksi 31.12.2007.

Koivikko on kertonut, että hän oli keskustellut Lindénin kanssa siitä, miten asiaa olisi pitänyt käsitellä tilinpäätöksessä. Hänellä käytettävissä olleiden tietojen mukaan NKK:n hallitus oli 10.9.2007 hyväksynyt sitoumuksen. Sen jälkeen 15.10.2007 hallitus oli todennut kiinteistön kosteusvaurion ja aloittanut neuvottelut kaupan purkamisesta. Tämä riitautus oli vaikuttanut kirjaukseen ja Koivikko oli hyväksynyt sitoumuksen merkitsemisen tilinpäätöksen liitetietoihin. Koivikko ei ollut tietoinen siitä, koska kosteusvahingot olivat syntyneet tai mitä asiassa oli myöhemmin tapahtunut.

Johtopäätökset

Kauppahintasitoumus on mainittu NKK:n tilinpäätöksen liitetiedoissa tilintarkastaja Koivikon ohjeiden mukaisesti. Koivikon kertomuksesta on pääteltävissä, että hän ei ole ollut tietoinen riitautuksen perusteettomuudesta, mikä on vaikuttanut hänen kirjauspäätökseensä. Erääntyneen kauppahintavelan suuruus huomioon ottaen on selvää, että kirjaamatta jättäminen on merkittävästi vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön taloudellisesta asemasta.

Yhtiön hallitus on käsitellyt asiaa edellä selostun mukaisesti useita kertoja. Vironmäen mukaan Arina oli ollut vakiopuheenaihe hallituksen kokouksissa. Näin ollen on selvää, että kaikki hallituksen jäsenet ovat olleet tietoisia asian merkityksestä yhtiölle. Lindénin vastuu-aika oli päättynyt 31.8.2007, minkä vuoksi hän ei ole vastuussa 12.5.2008

valmistuneesta tilinpäätöksestä.

Vastaaajien velvollisuutena olisi ollut huolehtia siitä, että yhtiön kannalta näin merkittävä asia on kirjanpidossa oikein käsitelty ja että tilintarkastajalla on sen osalta oikeat tiedot käytettävissään.

2.2.2 Vaalimainosten arvonlisävero

NKK:n kirjanpitoon on tarkastuskertomuksen mukaan kirjattu virheellisesti alv-vähennyskelpoisiksi menoiksi Lapin kansassa ja Pohjolan Sanomissa julkaistuja vaali-ilmoituksia yhteensä 17.643 euron arvosta.

Käräjäoikeus toteaa, että kyse on yksittäisistä laskuista, joiden kirjaamisessa on tapahtunut virhe. Hallituksen jäsenellä asemansa perusteella tai määräysvaltaa käyttävällä henkilöllä ei ole vastuuta yksittäisen kirjauksen oikeellisuudesta jos hän ei ole millään tavoin vaikuttanut sen sisältöön. Näin ollen syytekohta on kaikkien vastaajien osalta hylättävä.

2.2.3 Oka Oy:n lasku

NKK on 14.3.2007 päivätyllä laskulla 001/2007 laskuttanut Oka Oy:ltä Luhta Oy:n kauppakeskussuunnitelman konsultoinnista 50.000 euroa, arvonlisäveroineen 61.000 euroa.

Arto Merisalo on sähköpostissaan 31.7.2007 ilmoittanut Pauli Hakalalle, että kyseinen lasku oli ollut Keskustalle maksettu vaalituki. Muistiossa 9.10.2007/Merisalo/Lindén/Hakala, joka oli käsitellyt Oka/Nova yhteistyösopimuksen mukaisia hankkeita ja laskutusta todetaan, että NKK:n lasku 001/2007, summa 61.000 euroa oli ollut Keskustalle mennyt vaalitukilasku, Luhta Oy, joka ei kuulunut Novalle.

Oka Oy:n palveluksessa olleet todistajat Tamminen ja Pöyry ovat kertoneet yhtenevästi, että Nova oli suorittanut Okalle konsultointia Luhdan saneerausprojektiin liittyen.

Tamminen on lisäksi kertonut, että laskulla ei ollut ollut tekemistä vaalirahoituksen kanssa. Pöyry on ilmoittanut, että lasku todennäköisesti oli liittynyt projektiin, jonka laskutuksen suuruusluokkaa hän ei tiennyt.

Johtopäätökset

Arto Merisalon sähköpostista sekä Okan laskutusta käsittelevästä muistiosta käy yksiselitteisesti ilmi, että kyseinen lasku 001/2007 on todellisuudessa ollut vaalituen läpilaskutusta.

Muistiosta ilmenee lisäksi, että Okan laskutuksen yhteismäärä on vuonna 2007 ollut NKK:n osalta 555.100 euroa ja NG:n osalta 278.026 euroa. Näin ollen on ymmärrettävää, että todistajat Tamminen ja Pöyry ovat pitäneet laskua osana hankkeiden kokonaislaskutusta tietämättä sen todellista tarkoitusta.

Arto Merisalo, Pauli Hakala ja Lindén ovat olleet tietoisia siitä, että kyseessä on ollut vaalituen läpilaskutus. Näin ollen he ovat merkinneet yhtiön kirjanpitoon väärää tietoa ja syyllistyneet teonkuvauksen mukaiseen menettelyyn.

Muiden vastaajien osallisuudesta menettelyyn ei ole esitetty selvitystä ja syyte heidän osaltaan on hylättävä.

Törkeysarvostelu

NKK:n tilinpäätökseen vuodelta 2007 on jätetty kirjaamatta huomattava 950.000 euron suuruinen kauppahintavelka, minkä vuoksi tilinpäätös ei ole antanut oikeita ja riittäviä tietoja yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Laiminlyödyn kirjauksen huomattavan määrän vuoksi kirjanpitorikosta on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Velallisen epärehellisyydellä saatujen varojen hävittämisen rangaistavuus

Aija Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat vielä viitanneet siihen, että syyttäjän ja asianomistajan vaatimukseen NG:n osalta sisältyy NKK:n antaman luoton määrä.

Käräjäoikeus toteaa, että vastaajien menettelyä NG:n osalta on pidettävä NKK:n osalta syyksiluettuihin tekoihin nähden erillisenä toimintana, joka ei ollut tullut tyhjentävästi arvioiduksi NKK:n osalta. Teoilla on erilliset asianomistajatahot ja kysymys on ollut erillisten oikeussubjektien toisistaan eroavista varallisuuspiireistä. NKK:n osalta on loukattu NKK:n velkojien oikeuksia ja NG:n osalta NG:n velkojien oikeuksia.

Tuomiolauselma

Käräjäoikeus on ratkaissut asian tuomiolauselmasta ilmenevällä tavalla.

3. TÖRKEÄ LAHJUksen ANTAMINEN YM. KANERVA

Puheenjohtaja	Käräjätuomari Airi Jousila
Lisäjäsenet	Käräjätuomari Inkeri Gummerus Käräjätuomari Petri Voima
Syyttäjä	Valtionsyyttäjä Jukka Rappe
Vastajaat	KAKKONEN KYÖSTI NILO JUHANI KANERVA ILKKA ARMAS MIKAEL KEHITTYVÄ MAAKUNTA RY MERISALO ARTO HEIKKI SUKARI TOIVO ILMO KALEVI VARSINAIS-SUOMEN LINJANVETÄJÄT RY YLI-SAUNAMÄKI TAPANI ANTERO
Asia	TÖRKEÄ LAHJUksen ANTAMINEN YM.
Vireille	27.1.2011

SELOSTUS ASIASTA

Syyttäjän rangaistusvaatimus

3.1. TÖRKEÄ LAHJUksen OTTAMINEN
(8010/R/0172751/09)
Rikoslaki 40 luku 2 § 2 kohta

21.11.2006 - 31.12.2008 TURKU

Kanerva on toiminut julkisessa luottamustehtävässä Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana vuodesta 1995 lähtien. Varsinais-Suomen liiton lakisääteisiin tehtäviin maakunnan liittona on kuulunut maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukainen maakunnan suunnittelu. Tämän suunnittelun olennainen osa on ollut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttaminen maakuntakaavoituksen avulla. Varsinais-Suomen liitto on siinä tarkoituksessa huolehtinut maakunnan alueen maakuntakaavojen laatimisesta, hyväksymisestä, ajan tasalla pitämisestä ja kehittämisestä.

Tapahtuma-aikana Varsinais-Suomen maakunnan alueella voimassa ollut Turun kaupunkiseudun maakuntakaava on käsittänyt muun ohella Turun kaupungin, osan Naantalia sekä Raision ja Paimion kunnat. Valmistetuilla olleen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavan alueeseen ovat kuuluneet muun ohella osa Naantalia sekä Loimaan ja Maskun kunnat.

Maankäyttö- ja rakennuslain säännökset sekä voimassa olleeseen Turun kaupunkiseudun maakuntakaavaan sisältyneet ja valmisteltavana olleeseen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavaan suunnitellut kaavamääräykset ovat edellyttäneet muualle kuin kuntien ja kaupunkien keskusta-alueille rakennettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden merkitsemistä maakuntakaavaan.

Maakuntakaavojen laatiminen Varsinais-Suomen liitossa on tapahtunut liiton toiminnallisesta johdosta vastanneen maakuntahallituksen alaisessa maankäyttöjaostossa. Myös maakuntahallitus on käsitellyt säännöllisesti maakuntakaavojen valmisteluun liittyneitä kysymyksiä. Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön mukaan on maankäyttöjaoston käsittelemä asia siirtynyt maakuntahallituksen päätettäväksi myös silloin, kun jaosto ei ole ollut yksimielinen. Lisäksi Kanervalla maakuntahallituksen puheenjohtajana on ollut oikeus ottaa asia jaostolta maakuntahallituksen käsiteltäväksi.

Tapahtuma-aikana on seuraavilla tahoilla ollut Varsinais-Suomessa sellaisten vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamista koskevia suunnitelmia ja hankkeita, joiden toteuttaminen olisi edellyttänyt suuryksikkömerkintää maakuntakaavaan, taikka Varsinais-Suomen liiton lausuntoa siitä, ettei suuryksikkö hankkeella ole seudullista vaikutusta.

- Maskun Kalustetalo Oy:tä ja Masku Kiinteistöt Oy:tä edustanut Toivo Sukari on vuodesta 2005 alkaen suunnitellut Ideapark-tyyppisen vähittäiskaupan suuryksikön rakentamista Raision ja Turun kaupunkeihin kuuluneelle alueelle. Suunnitelma on johtanut Raision kaupungin ja Sukarin yhteistyökumppanina hankkeessa olleen yhtiön välisen suunnitteluvaraussopimuksen tekemiseen 28.4.2008.

- Maskun Kalustetalo Oy:tä edustanut Toivo Sukari sekä ns. Nova-yhtiöihin kuuluneiden Nova Group Oy:n, Nova Kiinteistökehitys Oy:n ja VG-Group Oy:n puolesta toiminut Arto Merisalo ovat 8.10.2007 ja 6.1.2008 sopineet Kyösti Kakkosen edustaman Tokmanni Oy:n myymälätiloiksi Naantaliin ja Paimioon tulevien vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamisesta. Mainitut yhtiöt ovat julkistaneet suunnitelmansa 15.4.2008. Naantalin ja Paimion kaupungit ovat aloittaneet toimenpiteet suuryksiköt mahdollistavien kaavamuutosten tekemiseksi.

- Nova Group Oy ja Loimaan kaupunki ovat yhdessä eräiden muiden toimijoiden kanssa suunnitelleet vuodesta 2007 alkaen ainakin noin 20.000 m²:n suuruisen kauppakeskuksen rakentamista Loimaan Niittukulmanportin alueelle. Nova Group Oy:n ja Loimaan kaupungin 8.1.2008 tekemän sopimuksen mukaan Nova Group Oy:n tehtävänä oli muun ohella vastata alueen liiketoiminnan suunnittelusta ja sen markkinoinnista sijoittajille.

- Toivo Sukari on 8.1.2008 julkistanut edellä mainittujen yhtiöidensä aikomuksen rakentaa 10 - 11 hehtaarin suuruinen ideapark-tyyppinen vähittäiskaupan suuryksikkö Maskuun. Sukarin 1.3.2008 julkistaman

tarkennetun tiedon mukaan suunnitelma koski muutaman hehtaarin kokoista suuryksikköä, joka voitaisiin toteuttaa, kun alueelle on saatu moottoritie.

Kanerva on Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana menetellyt seuraavasti:

- a) Kanerva on pyytänyt tarkemmin selvittämättä jääneenä ajankohtana vuoden 2006 lopussa tai vuoden 2007 alussa Maskun Kalustetalo Oy:tä ja Masku Kiinteistöt Oy:tä edustaneelta Toivo Sukarilta vaalitukea. Maskun Kalustetalo Oy on sittemmin antanut Kanervalle ainakin jäljempänä yksilöidyt edut.
- b) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt Maskun Kalustetalo Oy:n 21.11.2006 vastikkeettomasti antamat 2.000 euron arvoiset huonekalut vaalitoimistossaan ja -kahvilassaan käytettäväksi. Huonekalut on palautettu edun antajalle arvottomina kesällä 2007.
- c) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt Nova Group Oy:ltä 3.500 euron edun yhtiön maksaessa 9.12.2006 hänen poliittisen toimintansa tukiyhdistyksenä toimineelle Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry:lle sanotun summan maksuksi 106 kpl:sta kirjoja, joita yhdistys myi varojen hankkimiseksi Kanervan poliittiseen toimintaan.
- d) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt itselleen ja useille muille poliitikoille vaalirahoitusta keränneen ja välittäneen Kehittyvien maakuntien Suomi ry:n 6.2.2007 Kanervan pankkitilille vastikkeettomasti maksaman 10.000 euroa. Kehittyvien maakuntien Suomi ry:n sanottuun päivään mennessä eri tahoilta keräämistä yhteensä 271.000 eurosta oli Maskun Kalustetalo Oy lahjoittanut 100.000 euroa ja Nova Group Oy 30.000 euroa. Kanerva on ollut tietoinen siitä, että sanotut yhtiöt rahoittivat Kehittyvien maakuntien Suomi Ry:tä.
- e) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt Maskun Kalustetalo Oy:n 5.3.2007 oman poliittisen toimintansa tukiyhdistyksenä toimineelle Kehittyvä maakunta ry:lle korvauksena Maskun Kalustetalo Oy:n esitteiden esillä pitämisestä Kanervan vaalitoimistossa ja -kahvilassa maksamat 2.000 euroa.
- f) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt Nova Group Oy:ltä yhteensä 3.624,42 euron edun yhtiön maksaessa Kanervan puolesta Kaupunkilehti Turkulainen Oy:lle Kanervan vaalimainosten julkaisemisesta Turkulainen -lehdessä 17.3.2007 1.671,30 euroa ja 3.4.2007 1.953,12 euroa.
- g) Kanerva on ottanut vastaan Nova Kiinteistökehitys Oy:ltä yhteensä 16.992 euron edun yhtiön maksaessa 8.2.2008 Kehittyvä maakunta ry:lle 14.000 euroa Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi järjestetyn seminaarin osallistumismaksuja sekä Kanervan puolesta Suvi Kansa Tuotanto Oy:lle Kanervan syntymäpäiväjuhlissa esiintyneen orkesterin esiintymispalkkion 2.992 euroa.
- h) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt Nova Group Oy:ltä 668,56

euron edun yhtiön maksaessa 14.2.2008 Kanervan puolesta Painotalo Scanserille sanotun suuruisen laskun Kanervan syntymäpäiväjuhlien kutsukorteista.

- i) Kanerva on ottanut vastaan ja hyväksynyt Maskun Kalustetalo Oy:ltä 9.000 euron edun yhtiön maksaessa 29.2.2008 Kehittyvä maakunta ry:lle sanotulla summalla Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi järjestetyn seminaarin osallistumismaksuja.

- j) Kanerva on ottanut vastaan Kyösti Kakkosen edustamalta Suomen Liikekiinteistöt SLK Oy:ltä 9.000 euron edun yhtiön maksaessa 10.3.2008 Kehittyvä maakunta ry:lle sanotulla summalla Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi järjestetyn seminaarin osallistumismaksuja.

- k) Kanerva on pyytänyt joulukuussa 2008 Nova Group Oy:tä edustanutta Tapani Yli-Saunamäkeä hankkimaan itselleen ja kahdelle muulle henkilölle pääsyliput ja hotellihuoneet Garmisch-Partenkirchenin mäkkikisaan. Yli-Saunamäki on Kanervan pyynnön johdosta hankkinut Nova Group Oy:n lukuun kolme 150 euron arvoista pääsylippua ja varannut kolme muun selvityksen puuttuessa ainakin 100 euron hintaiseksi arvioitavaa hotellihuonetta. Kanerva ei kuitenkaan ole ottanut näitä Yli-Saunamäen hankkimia etuja vastaan, vaan on ilmoittanut saaneensa vastaavat edut Hiihtoliitolta.

Kanervan edellä selostettu, toiminnastaan palvelussuhteessaan Varsinais-Suomen liittoon tekemä tahallinen etujen vastaanottaminen, hyväksyminen ja pyytäminen on ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessaan.

Etujen arvo on ollut huomattava ja lahjuksen ottamista on edellä selostetut seikat huomioon ottaen pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

Riidattomuus

Kanervan esitutkinnasta antaman loppulausunnon valossa ovat ainakin seuraavat teonkuvauksessa mainitut seikat riidattomia:

- Kanervan asema Varsinais-Suomen liitossa ja liiton maakuntakaavoihin liittyvät tehtävät.
- kohdassa a mainittu vaalituen pyytäminen.
- kohdassa b mainittu kalusteiden lainaaminen.
- kohdissa c - j mainitut maksutapahtumat sinällään.
- Kehittyvä Maakunta ry:n ja Linjanvetäjät ry:n toiminta Kanervan tukirahoituksen kerääjinä.
- Teonkuvauksessa mainittujen vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevien hankkeiden olemassaolo.

Riidanalaisia ovat ainakin seuraavat seikat:

- Kanervan tietoisuus etujen antajista.
- Kanervan toiminnan maakuntahallituksen puheenjohtajana ja

annettujen etujen välinen syy-yhteys.

- Olivatko edut omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.
- Kanerva on kiistänyt k-kohdassa mainitun pääsylippujen pyytämisen.

3.2. LAHJUSRIKKOMUS (vaihtoehtoinen syyte kohtaan 1)
 (8010/R/0172751/09)
 Rikoslaki 40 luku 3 §

21.11.2006 - 31.12.2008 TURKU

Mikäli katsotaan, ettei Kanervan 1-kohdassa selostettu tahallinen menettely ole ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa julkisessa luottamustehtävässään Varsinais-Suomen liitossa tai ettei hän ole tehnyt 1-kohdassa selostettua etujen vastaanottamista, hyväksymistä ja pyytämistä toiminnastaan sanotussa palvelussuhteessa, on hänet tuomittava lahjusrikkomuksesta, koska hänen 1-kohdassa kerrottu menettelynsä on ollut omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoimintaan rinnastettavan julkisia luottamustehtäviä hoitavien henkilöiden toiminnan tasapuolisuuteen.

**3.3. VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN TAI
 TUOTTAMUKSELLINEN VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN**
 (8010/R/0172751/09)
 RL 40 luku 9 § tai 10 §

14.5.2009 - 26.10.2010 TURKU

Kanerva on toimiessaan julkisessa luottamustehtävässään Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana tahallaan tai huolimattomuudesta rikkonut kuntalain 32 §:n, 86 §:n ja 52 §:n 2 momentin sekä hallintolain 27 §:n ja 28 §:n 1 momentin 7-kohdan säännöksiin perustuneen virkavelvollisuutensa osallistumalla esteellisenä Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavan laatimiseen liittyneiden asioiden käsittelyyn Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouksissa ja iltakouluissa seuraavasti:

Kanerva on toiminut puheenjohtajana 14.5.2008 ja 10.2.2009 pidetyissä hallituksen iltakouluissa sekä 19.5., 23.6., 27.10.2008 ja 23.2., 28.9. ja 26.10. 2009 pidetyissä hallituksen kokouksissa, vaikka hän oli ottanut vastaan sanotulle kaava-alueelle Maskuun maakuntakaavamerkintää edellyttäneitä, syytekohtassa 1 mainittua useiden hehtaarien suuruista vähittäiskaupan suuryksikköä suunnittelelta Toivo Sukarilta ja hänen edustamaltaan Maskun Kalustetalo Oy:ltä syytekohtaan 1 kohdissa b, d, e ja i mainitut edut ja lisäksi pyytänyt Sukarilta ja hänen yhtiöiltään itselleen vaalitukea syytekohtaan 1 kohdassa a kerrotuin tavoin.

Kanervan tekoa ei voida pitää kokonaisuutena arvostellen vähäisenä, kun muiden tapahtumaolosuhteiden ohella otetaan huomioon, että maakunnan liiton lakisääteisenä tehtävänä olevan maakunnan

suunnittelun yhteiskunnallinen merkitys on erittäin suuri ja että Kanervan esteellisyyden perusteena on ollut hänen oma, syytekohtissa 1 ja 2 kuvattu rangaistava menettelynsä.

Esitutkinnassa saadun selvityksen valossa ovat ainakin seuraavat seikat riidattomia:

- Kanervan asema Varsinais-Suomen liiton hallituksessa ja osallistuminen teonkuvauksessa mainittuihin iltakouluihin ja kokouksiin.
- Syytekohtaan 1 kohdassa a mainittu vaalituon pyytäminen Sukarilta.
- Syytekohtaan 1 kohdassa b mainittu kalusteiden lainaaminen.
- Syytekohtaan 1 kohdissa d, e ja i mainitut maksutapahtumat sinällään.

Riidanalaista on Kanervan tietoisuus vaalituensa ja syntymäpäiväjuhliensa rahoittajista.

3.4. TÖRKEÄ LAHJUKSEN ANTAMINEN

(8010/R/0172751/09)

Rikoslaki 16 luku 14 §

21.11.2006 - 29.2.2008 TURKU

Sukari on omasta ja edustamansa Maskun Kalustetalo Oy:n puolesta antanut Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana olleelle Ilkka Kanervalle hänen toiminnastaan sanotussa julkisessa luottamustehtävässään seuraavat edut:

- a) Sukari on antanut 21.11.2006 Maskun Kalustetalo Oy:n puolesta 2.000 euron arvoiset huonekalut Kanervan vaalitoimistossa ja -kahvilassa käytettäväksi. Huonekalut on palautettu edun antajalle kesällä 2007.
- b) Sukari on antanut 6.2.2007 Maskun Kalustetalo Oy:n puolesta ainakin 3.690 euroa vaalitukea Kanervalle siten, että hän on 30.1.2007 lahjoittanut sanotun yhtiön puolesta useille poliitikoille vaalirahoitusta keränneelle Kehittyvien maakuntien Suomi ry:lle 100.000 euroa ehdoin, että yhdistys välittää osan näistä varoista Kanervalle. Yhdistys on maksanut 6.2.2007 Kanervan pankkitilille vaalitukena 10.000 euroa, josta määrästä edellä mainittu 3.690 euroa vastaa Maskun Kalustetalo Oy:n suhteellista osuutta Kehittyvien maakuntien Suomi ry:n 6.2.2007 mennessä saamien lahjoitusten kokonaismäärästä eli 271.000 eurosta.
- c) Sukari on antanut 5.3.2007 Maskun Kalustetalo Oy:n puolesta 2.000 euroa Kanervalle siten, että mainittu yhtiö on maksanut rahat Kanervan poliittisen toiminnan tukiyhdistyksenä toimineelle Kehittyvä maakunta ry:lle korvauksena Maskun Kalustetalo Oy:n esitteiden esillä pitämisestä Kanervan vaalitoimistossa ja -kahvilassa.
- d) Sukari on antanut 29.2.2008 Maskun Kalustetalo Oy:n puolesta Kanervalle 9.000 euroa siten, että mainittu yhtiö on maksanut Kanervan poliittisen toiminnan tukiyhdistyksenä toimineelle Kehittyvä maakunta ry:lle sanotulla summalla osallistumismaksuja Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi järjestettyyn seminaariin.

Varsinais-Suomen liiton lakisäätöihin tehtäviin maakunnan liittona on

kuulunut maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukainen maakunnan suunnittelu. Tämän suunnittelun olennainen osa on ollut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttaminen maakuntakaavoituksen avulla. Varsinais-Suomen liitto on siinä tarkoituksessa huolehtinut maakunnan alueen maakuntakaavojen laatimisesta, hyväksymisestä, ajan tasalla pitämisestä ja kehittämisestä.

Tapahtuma-aikana Varsinais-Suomen maakunnan alueella voimassa ollut Turun kaupunkiseudun maakuntakaava on käsittänyt muun ohella Turun kaupungin, osan Naantalia sekä Raision ja Paimion kunnat. Valmisteilla olleen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavan alueeseen ovat kuuluneet muun ohella osa Naantalia sekä Maskun kunta.

Maankäyttö- ja rakennuslain säännökset sekä voimassa olleeseen Turun kaupunkiseudun maakuntakaavaan sisältyneet ja valmisteltavana olleeseen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavaan suunnitellut kaavamääräykset ovat edellyttäneet muualle kuin kuntien ja kaupunkien keskusta-alueille rakennettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden merkitsemistä maakuntakaavaan.

Maakuntakaavojen laatiminen Varsinais-Suomen liitossa on tapahtunut liiton toiminnallisesta johdosta vastanneen maakuntahallituksen alaisessa maankäyttöjaostossa. Myös maakuntahallitus on käsitellyt säännöllisesti maakuntakaavojen valmisteluun liittyneitä kysymyksiä. Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön mukaan on maankäyttöjaoston käsittelemä asia siirtynyt maakuntahallituksen päätettäväksi myös silloin, kun jaosto ei ole ollut yksimielinen. Lisäksi Kanervalla maakuntahallituksen puheenjohtajana on ollut oikeus ottaa asia jaostolta maakuntahallituksen käsiteltäväksi.

Tapahtuma-aikana on Sukarilla ja hänen edustamillaan yhtiöillä ollut edellä mainituilla maakuntakaava-alueilla useita sellaisia vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamista koskevia suunnitelmia ja hankkeita, joiden toteuttaminen olisi edellyttänyt niiden merkitsemistä maakuntakaavaan, taikka Varsinais-Suomen liiton lausuntoa siitä, ettei suuryksikkö hankkeella ole seudullista vaikutusta.

- Maskun Kalustetalo Oy:tä ja Masku Kiinteistöt Oy:tä edustanut Sukari on vuodesta 2005 alkaen suunnitellut Ideapark-tyyppisen vähittäiskaupan suuryksikön rakentamista Raision ja Turun kaupunkien kuuluneelle alueelle. Suunnitelma on johtanut Raision kaupungin ja Sukarin yhteistyökumppaniksi hankkeeseen liittyneen yhtiön välisen suunnitteluvaraussopimuksen tekemiseen 28.4.2008.

- Maskun Kalustetalo Oy:tä edustanut Toivo Sukari sekä ns. Nova-yhtiöihin kuuluneiden Nova Group Oy:n, Nova Kiinteistökehitys Oy:n ja VG-Group Oy:n puolesta toiminut Arto Merisalo ovat 8.10.2007 ja 6.1.2008 sopineet Kyösti Kakkosen edustaman Tokmanni Oy:n ja muiden tahojen myymälätiloiksi Naantaliin ja Paimioon tulevien vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamisesta.

- Toivo Sukari on 8.1.2008 julkistanut yhtiöidensä aikomuksen rakentaa 10-11 hehtaarin suuruinen Ideapark-tyyppinen vähittäiskaupan

suuryksikkö Maskuun. Sukarin sittemmin julkistaman tarkennetun tiedon mukaan suunnitelma koski muutaman hehtaarin kokoista suuryksikköä, joka voitaisiin toteuttaa, kun alueelle on saatu moottoritie.

Kerrotuissa olosuhteissa tapahtuneella etujen antamisella Kanervalle Sukari on pyrkinyt vaikuttamaan taikka etujen antaminen on ainakin ollut omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana.

Kanervalle annettujen etujen arvo on ollut huomattava. Lahjuksen antamista on edellä selostetut seikat huomioon ottaen pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

Sukarin esitutkinnasta antaman loppulausunnon ja muun esitutkinnassa saadun selvityksen valossa ovat ainakin seuraavat teonkuvauksessa mainitut seikat riidattomia:

- Kohdassa b mainittu 100.000 euron vaalituki Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle.
- Kohdassa c ja d mainitut tuet.
- Kehittyvä Maakunta ry:n toiminta Kanervan tukirahoituksen kerääjänä.

Riidanalaisia ovat ainakin seuraavat seikat:

- Sukarin tietoisuus Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa ja liiton maakuntakaavoihin liittyvistä tehtävistä.
- Kanervan saamien tukien asiayhteys hänen asemaansa maakuntahallituksen puheenjohtajana.
- Kohdassa a mainitun edun vastikkeettomuus.
- Sukarin vaatimus kohdassa b mainitun Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle maksetun tuen välittämisestä osittain Kanervalle.
- Maskun Kalustetalo Oy:n laskennallinen osuus kohdassa b mainitusta kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n Kanervalle välittämästä tuesta.
- Naantalin, Paimion ja Raision rakennushankkeiden yhteys maakuntakaavoitukseen.
- Maskun suuryksikköhankkeen olemassaolo.

3.5. TÖRKEÄ LAHJUksen ANTAMINEN

(8010/R/0172751/09)

Rikoslaki 16 luku 14 §

23.11.2006 - 31.12.2008 TURKU

Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat omasta ja edustamiensa Nova Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n puolesta luvanneet, tarjonneet ja antaneet Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana olleelle Ilkka Kanervalle etuja hänen toiminnastaan sanotussa julkisessa luottamustehtävässään seuraavasti:

- a) Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat tarjonneet Kanervalle ainakin 1.157,75 euron arvoista etua kutsumalla hänet Nova Group Oy:n vieraaksi Lapissa 23.-26.11.2006 pidettyyn Kaamosjazz -tapahtumaan.

Kanerva ei kuitenkaan ole ottanut tarjottua etua vastaan.

- b) Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat 9.12.2006 ostaneet Nova Group Oy:n lukuun 3.500 eurolla 106 kpl Moniottelija -nimisiä Kanervasta kertovia kirjoja Kanervan tukiyhdistys Linjanvetäjät ry:ltä, joka on kirjoja myymällä kerännyt rahoitusta Kanervan poliittiselle toiminnalle.
- c) Nova Group Oy on 6.2.2007 antanut Merisalon ja Yli-Saunamäen päätöksellä Kanervalle ainakin 1.110 euroa vaalitukea siten, että he ovat 5.2.2007 sanotun yhtiön nimissä lahjoittaneet useille poliitikoille vaalirahoitusta keränneelle Kehittyvien maakuntien Suomi ry:lle 30.000 euroa ehdoin, että yhdistys välittää osan näistä varoista Kanervalle. Yhdistys, jonka keräämien varojen edelleen jakamisesta Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat tosiasiallisesti itse määränneet, on maksanut 6.2.2007 Kanervan pankkitilille vaalitukena 10.000 euroa, josta määrästä edellä mainittu 1.110 euroa vastaa Nova Group Oy:n suhteellista osuutta yhdistyksen 6.2.2007 mennessä saamien lahjoitusten kokonaismäärästä eli 271.000 eurosta.
- d) Nova Group Oy on Merisalon ja Yli-Saunamäen päätöksillä maksanut Kanervan puolesta Kaupunkilehti Turkulainen Oy:lle yhtiön lehdessä julkaistuista Kanervan vaalikampanja-ilmoituksista 17.3.2007 1.671,30 euroa ja 3.4.2007 1.953,12 euroa.
- e) Nova Kiinteistökehitys Oy on 8.2.2008 maksanut Merisalon ja Yli-Saunamäen päätöksellä Kanervan poliittisen toiminnan tukiyhdistyksenä toimineelle Kehittyvä maakunta ry:lle 14.000 euroa osallistumismaksua Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi järjestettyyn seminaariin.
- f) Nova Kiinteistökehitys Oy on 8.2.2008 Merisalon ja Yli-Saunamäen päätöksellä maksanut Kanervan puolesta Suvi Kansa Tuotanto Oy:lle Kanervan syntymäpäiväjuhlassa soittaneen orkesterin esiintymispalkkiolaskun 2.992 euroa.
- g) Nova Group Oy on 14.2.2008 Merisalon ja Yli-Saunamäen päätöksellä maksanut Kanervan puolesta Painotalo Scanseri Oy:lle Kanervan syntymäpäiväjuhlien kutsukorteista 668,56 euroa.
- h) Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat tarjonneet Kanervalle ainakin 606,68 euron arvoista etua kutsumalla hänet ja yhden seuralaisen Nova Group Oy:n vieraaksi 8.3.2008 Helsingissä pidettyyn Tapani Kansan konserttiin ja sen yhteydessä tarjottavalle illalliselle. Kanerva ei kuitenkaan ole ottanut tarjottua etua vastaan.
- i) Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat tarjonneet Kanervalle ainakin 1.376,08 euron arvoista etua kutsumalla hänet ja yhden seuralaisen Nova Group Oy:n vieraaksi Savonlinnan oopperajuhlille 14.-15.7.2008. Kanerva ei kuitenkaan ole ottanut tarjottua etua vastaan.
- j) Yli-Saunamäki on joulukuussa 2008 Nova Group Oy:n puolesta luvannut ja tarjonnut Kanervalle ainakin noin 750 euron arvoista etua hankkimalla Nova Group Oy:n kustannuksella Kanervalle hänen syytekohtan 1 kohdassa k selostetun pyyntönsä johdosta kolme pääsylippua Garmisch-Partenkirchenin mäkkikisaan ja varaamalla hotellihuoneet Kanervalle ja hänen kahdelle seuralaiselleen. Kanerva ei kuitenkaan ole ottanut näitä Yli-Saunamäen hankkimia etuja vastaan, koska hän oli ilmoituksensa mukaan saanut vastaavat edut Hiihtoliitolta.

Varsinais-Suomen liiton lakisäätteisiin tehtäviin maakunnan liittona on kuulunut maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukainen maakunnan suunnittelu. Tämän suunnittelun olennainen osa on ollut

valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttaminen maakuntakaavoituksen avulla. Varsinais-Suomen liitto on siinä tarkoituksessa huolehtinut maakunnan alueen maakuntakaavojen laatimisesta, hyväksymisestä, ajan tasalla pitämisestä ja kehittämisestä.

Tapahtuma-aikana Varsinais-Suomen maakunnan alueella voimassa ollut Turun kaupunkiseudun maakuntakaava on käsittänyt muun ohella osan Naantalia sekä Paimion kunnan. Valmisteilla olleen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavan alueeseen ovat kuuluneet muun ohella osa Naantalia sekä Loimaan kunta.

Maankäyttö- ja rakennuslain säännökset sekä voimassa olleeseen Turun kaupunkiseudun maakuntakaavaan sisältyneet ja valmisteltavana olleeseen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavaan suunnitellut kaavamääräykset ovat edellyttäneet muualle kuin kuntien ja kaupunkien keskusta-alueille rakennettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden merkitsemistä maakuntakaavaan.

Maakuntakaavojen laatiminen Varsinais-Suomen liitossa on tapahtunut liiton toiminnallisesta johdosta vastanneen maakuntahallituksen alaisessa maankäyttöjaostossa. Myös maakuntahallitus on käsitellyt säännöllisesti maakuntakaavojen valmisteluun liittyneitä kysymyksiä. Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön mukaan on maankäyttöjaoston käsittelemä asia siirtynyt maakuntahallituksen päätettäväksi myös silloin, kun jaosto ei ole ollut yksimielinen. Lisäksi Kanervalla maakuntahallituksen puheenjohtajana on ollut oikeus ottaa asia jaostolta maakuntahallituksen käsiteltäväksi.

Tapahtuma-aikana on Nova Group Oy:llä ja Nova Kiinteistökehitys Oy:llä ollut edellä mainituilla maakuntakaava-alueilla useita sellaisia vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamista koskevia suunnitelmia ja hankkeita, joiden toteuttaminen olisi edellyttänyt niiden merkitsemistä maakuntakaavaan, taikka Varsinais-Suomen liiton lausuntoa siitä, ettei suuryksikkö hankkeella ole seudullista vaikutusta.

- Nova Group Oy ja Loimaan kaupunki ovat yhdessä eräiden muiden toimijoiden kanssa suunnitelleet vuodesta 2007 alkaen ainakin noin 20.000 m²:n suuruisen kauppakeskuksen rakentamista Loimaan Niittukulmanportin alueelle. Nova Group Oy:n ja Loimaan kaupungin 8.1.2008 tekemän sopimuksen mukaan Nova Group Oy:n tehtävänä oli muun ohella vastata alueen liiketoiminnan suunnittelusta ja sen markkinoinnista sijoittajille.

- Nova Group Oy:n ja Nova-yhtiöihin kuuluneiden VG-Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n puolesta toiminut Merisalo sekä Maskun Kalustetalo Oy:tä edustanut Toivo Sukari ovat 8.10.2007 ja 6.1.2008 sopineet muiden ohella Tokmanni Oy:n myymälätiloiksi Naantaliin ja Paimioon rakennettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamisesta ja markkinoinnista.

Kerrotuissa olosuhteissa tapahtuneella etujen antamisella Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat pyrkineet vaikuttamaan taikka etujen antaminen on

ainakin ollut omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana.

Kanervalle annettujen etujen arvo on ollut huomattava. Lahjuksen antamista on edellä selostetut seikat huomioon ottaen pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

Merisalon ja Yli-Saunamäen esitutkinnasta antamien loppulausuntojen ja muun esitutkinnassa saadun selvityksen valossa ovat ainakin seuraavat teonkuvauksessa mainitut seikat riidattomia:

- Kohdissa a - j mainitut edut.

Riidanalaisia ovat ainakin seuraavat seikat:

- Merisalon ja Yli-Saunamäen tietoisuus Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa ja liiton maakuntakaavoihin liittyvistä tehtävistä.

- Kanervan saamien tukien asiayhteys hänen asemaansa maakuntahallituksen puheenjohtajana.

- Merisalon ja Yli-Saunamäen osallisuus kohdissa a - i mainittujen etujen antamiseen ja tarjoamiseen.

3.6. TÖRKEÄ LAHJUksen ANTAMINEN

(8010/R/0172751/09)

Rikoslaki 16 luku 14 §

10.3.2008 TURKU

Kakkonen on antanut Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana olleelle Ilkka Kanervalle edun hänen toiminnastaan sanotussa julkisessa luottamustehtävässään maksamalla edustamansa Suomen Liikekiinteistöt SLK Oy:n varoista 9.000 euroa Kanervan poliittisen toiminnan tukiyhdistyksenä toimineelle Kehittyvä maakunta ry:lle osallistumismaksuna Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi järjestettyyn seminaariin.

Varsinais-Suomen liiton lakisäätteisiin tehtäviin maakunnan liittona on kuulunut maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukainen maakunnan suunnittelu. Tämän suunnittelun olennainen osa on ollut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttaminen maakuntakaavoituksen avulla. Varsinais-Suomen liitto on siinä tarkoituksessa huolehtinut maakunnan alueen maakuntakaavojen laatimisesta, hyväksymisestä, ajan tasalla pitämisestä ja kehittämisestä.

Tapahtuma-aikana Varsinais-Suomen maakunnan alueella voimassa ollut Turun kaupunkiseudun maakuntakaava on käsittänyt muun ohella osan Naantalia sekä Paimion kunnan. Valmistetuilla olleen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonismaakuntakaavan alueeseen ovat kuuluneet muun ohella osa Naantalia sekä Loimaan kunta.

Maankäyttö- ja rakennuslain säännökset sekä voimassa olleeseen Turun kaupunkiseudun maakuntakaavaan sisältyneet ja valmisteltavana olleeseen Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavaan suunnitellut kaavamääräykset ovat edellyttäneet muualle kuin kuntien ja kaupunkien keskusta-alueille rakennettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden merkitsemistä maakuntakaavaan.

Maakuntakaavojen laatiminen Varsinais-Suomen liitossa on tapahtunut liiton toiminnallisesta johdosta vastanneen maakuntahallituksen alaisessa maankäyttöjaostossa. Myös maakuntahallitus on käsitellyt säännöllisesti maakuntakaavojen valmisteluun liittyneitä kysymyksiä. Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön mukaan on maankäyttöjaoston käsittelemä asia siirtynyt maakuntahallituksen päätettäväksi myös silloin, kun jaosto ei ole ollut yksimielinen. Lisäksi Kanervalla maakuntahallituksen puheenjohtajana on ollut oikeus ottaa asia jaostolta maakuntahallituksen käsiteltäväksi.

Kakkonen on tapahtuma-aikana osin omistanut Tokmanni Oy:n ja ollut sen toimitusjohtaja. Yhtiöllä on tapahtuma-aikana ollut edellä mainituilla maakuntakaava-alueilla Naantalissa, Paimiossa ja Loimaalla sellaiset vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamista koskevat hankkeet, joiden toteuttaminen olisi edellyttänyt niiden merkitsemistä maakuntakaavaan, taikka Varsinais-Suomen liiton lausuntoa siitä, ettei suuryksikkö hankkeella ole seudullista vaikutusta.

Näissä olosuhteissa tapahtuneella edun antamisella Kanervalle Kakkonen on pyrkinyt vaikuttamaan taikka edun antaminen on ainakin ollut omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana.

Kanervalle annetun edun arvo on ollut huomattava. Lahjuksen antamista on edellä selostetut seikat huomioon ottaen pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

Kakkosen esitutkinnasta antaman loppulausunnon ja muun esitutkinnassa saadun selvityksen valossa ovat ainakin seuraavat teonkuvauksessa mainitut seikat riidattomia:

- 9.000 euron seminaarimaksun maksaminen Kakkosen päätöksellä Kanervan syntymäpäiväjuhlien rahoittamiseksi.

Riidanalaisia ovat ainakin seuraavat seikat:

- Kakkosen tietoisuus Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa.
- Seminaarimaksun asiayhteys Kanervan asemaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.
- Kanervan tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet kaavoitusratkaisuihin.
- Kanervan seminaarimaksusta saama hyöty.
- Tokmanni Oy:n myymälähankkeiden yhteys maakuntakaavoitukseen.

Syyttäjän muut vaatimukset

Rikoksella saavutettu hyöty syytekohtassa 3.1

Kanerva on tuomittava menettämään syytekohtassa 1 a-j mainittujen etujen arvo 56.784,98 euroa.

Kehittyvä Maakunta ry on tuomittava menettämään yhteisvastuullisesti Kanervan kanssa kohtassa 1 e, g, i ja j mainittujen etujen arvo 34.000 euroa.

Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry on tuomittava menettämään yhteisvastuullisesti Kanervan kanssa kohtassa 1 c mainitun edun arvo 3.500 euroa.

Rikoslaki 40 luku 14 §

Todistelukustannusten korvaaminen

Vastaajat on kukin kohdaltaan veloitettava korvaamaan valtiolle todistelukustannukset.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Muu vaatimus

Vastaaja, joka tuomitaan vankeuteen vähintään kahdeksi vuodeksi, on tuomittava menettämään sotilasarvonsa.

Rikoslaki 2 luku 14 a §

Muu vaatimus

Kanerva on tuomittava pantavaksi viralta niistä julkisista luottamustehtävistä, joita hänellä tuomitsemishetkellä on, mikäli hänet tuomitaan tahalliseen rikokseen vankeusrangaistukseen.

Rikoslaki 2 luku 10 § 1 ja 2

Vastaukset

Kyösti Kakkonen

Kakkonen on kiistänyt syyteen ja muut vaatimukset ja vaatinut, että Suomen valtio veloitetaan korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa laillisine korkoineen.

Perustelut

Riidatonta, että Suomen Liikekiinteistöt SLK Oy -niminen yhtiö (SLK) on ostanut vastaajan päätöksellä Kehittyvä Maakunta ry -nimiseltä yhdistykseltä (KM) 9.000 eurolla seminaarilippuja. Varoilla oli tarkoitus rahoittaa Ilkka Kanervalle Helsingissä järjestettäviä syntymäpäiväjuhlia.

Väitetystä lahjuksesta

Vastaja tai hänen edustamansa yhtiöt eivät ole antaneet lahjaa Kanervalle itselleen. SLK on maksanut 10.3.2008 syytteen tarkoittaman summan KM:lle. Kanerva ei ole kuulunut yhdistyksen hallintoon eikä hänellä ole ollut sen pankkitilin käyttöoikeutta.

SLK olisi ollut oikeutettu saamaan sovitulla summalla seminaarilippuja arvovaltaiseen seminaariin, joka on tosiasiallisesti pidetty ja johon on myyty vastaavalla hinnalla runsaasti lippuja. Missään ei ole edes väitetty, ettei lippuja olisi voitu haluttaessa käyttää. Tätä taustaa vastaan voidaan perustellusti väittää, ettei kyse edes ole lahjasta siitä riippumatta, onko yhtiö tosiasiallisesti ollut oikeutettu käyttämään lippuja hyväkseen.

Joka tapauksessa Kanerva tai yhdistys ei ole saanut todellista etua suorituksesta. Varat on käytetty kokonaan Helsingin juhlan järjestämiseen eikä niistä ole jäänyt osakaan yhdistyksen tai Kanervan omaan käyttöön. Kumpikaan ei ole myöskään sitoutunut vastaamaan järjestelykuluista siinä tapauksessa, ettei varoja saada riittävästi, eikä kummallekaan ole syntynyt saatujen varojen ansiosta säästöä. Aloite juhlan järjestämiseen on tullut Arto Merisalolta ja Tapani Yli-Saunamäeltä eikä juhlaa olisi järjestetty ilman ulkopuolista rahoitusta. Kanervan voidaan ajatella hyötynneen ainoastaan välillisesti illallisesta omalta osaltaan.

SLK:n maksamista summasta ei ollut sovittu Kanervan kanssa eikä hän ollut summasta maksamista edellyttänyt.

Vastajan tietoisuus Kanervan asemasta ja sen merkityksestä

Vastaja ei ole tiennyt Kanervan asemaa Varsinais-Suomen liitossa. Kanerva on tunnettu nimenomaan valtakunnan tason poliitikkona ja tuolloin ulkoministerinä.

Sopiessaan juhlan rahoittamisesta loppuvuodesta 2007 vastajalla ei ole ollut vielä tietoa siitä, että Masku Kiinteistöt Oy:n kanssa tullaan solmimaan vuokrasopimukset Naantalissa ja Paimion kohteista huhtikuussa 2008. Vuokrasopimuksia solmittaessakaan 30.4.2008 tai tämän jälkeenkään vastajan tiedossa ei ole ollut, että hankkeisiin voisi liittyä jotain kaavoituskysymyksiä, jotka vaatisivat Varsinais-Suomen liiton kannanottoja. Tokmanni Oy ei ole solminut Loimaan kohteen osalta koskaan vuokrasopimusta eikä vastajalla ole ollut tietoja kohteen mahdollisista kaavoitustarpeista.

Väitetyn lahjan vaikuttavuudesta

Kanerva ei ole tullut tietämään vastajan osuudesta Helsingin juhlan rahoituksessa.

Jotta tunnusmerkistö voisi täytyä, olisi vastajan pitänyt lahjan luvattessaan tietää tulevista vuokrasopimuksista, niihin mahdollisesti liittyvistä kaavaongelmista ja Kanervan asemasta liitossa sekä mahdollisuuksista vaikuttaa kaavaratkaisuihin. Vastajalla ei ole ollut

tällaista tietoa.

Toisaalta Kanervan olisi pitänyt tietää SLK:n lahjoituksesta, yhtiön omistuspohjasta ja yhteyksistä Tokmanni Oy:öön sekä Kakkosen roolista myös ensiksi mainitussa yhtiössä. Lisäksi Kanervan olisi pitänyt tietää Tokmanni Oy:n vuokrasopimuksista ja mahdollisista intresseistä liitossa käsiteltävissä asioissa. Kanerva ei ole tiennyt näistä seikoista.

Vastaaja tai hänen edustamansa yhtiöt eivät ole olleet syytteen tarkoittamissa hankkeissa yhteydessä Varsinais-Suomen kaavoitusviranomaisiin. Aloitteen Paimion Miettulan kaavoitushankkeesta on tehnyt maanomistaja SOK. Masku Kiinteistöt Oy:n hanke raukesi saadun tiedon mukaan siihen, ettei kiinteistöä saatu ostettua SOK:lta. Hanketta ei ole viety eteenpäin vastaajan tai tämän edustamien yhtiöiden nimissä eikä sitä ole pidetty maakuntakaavan vastaisena. Osapuolten välillä on tehty uusi sopimus eri kiinteistöstä 7.4.2009. Kyseisen uuden kiinteistön osalta ei ole ollut olemassa mitään maakuntakaavaan liittyviä tarpeita. Kanervalla ei ole ollut syytä yhdistää Paimion kaavahanketta jotenkin vastaajaan.

Vastaaja tai hänen edustamansa yhtiöt eivät ole olleet itse etsimässä mahdollista liikepaikkaa syytteen tarkoittamalta alueelta Naantalissa. Kyseistä aluetta Maskun Kiinteistöt Oy:lle ovat esittäneet Naantalin kaupungin edustajat. Aineiston perusteella kaavakysymys ei ole ollut koskaan maakuntahallituksen käsiteltävänä.

Loimaan kohteesta Tokmanni Oy:llä ei ole ollut edes vuokrasopimusta. Loimaan kaupungin edustajien kanssa käytiin keskustelua myymälän sijoittamisesta kaupungin keskustaan Saikunkallion alueelle mutta hankkeesta luovuttiin kuntalaisten vastustuksen vuoksi. Vastaaja tai hänen edustamansa yhtiöt eivät ole olleet mukana syytteen tarkoittamassa, Loimaan kaupungin ajamassa kaavoitushankkeessa.

Vaikuttamispyrkimyksestä

Vastaajalla ei ole ollut tarvetta pyrkiä vaikuttamaan Kanervan toimiin maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Tokmanni Oy on solminut 30.4.2008 kaksi vuokrasopimusta, joista toinen koskee Paimioon ja toinen Naantaliin mahdollisesti rakennettavia liiketiloja. Kummastakin sopimuksesta ilmenee, että ne raukeavat ilman seuraamuksia, jos rakennuslupaa kohteelle ei saada. Paimion sopimuksessa on nimenomaan todettu, että tontti voidaan korvata tarvittaessa myös toisella tontilla. Kohteiden toteutuminen ei ole siten ollut eikä ole Tokmanni Oy:n kannalta olennaista.

Tokmanni-konsernin laajuuskin (134 myymälää eri puolilla Suomea) osoittaa, etteivät yksittäiset pienet paikkakunnat ole olleet toiminnan kannalta ratkaisevia. Paimiossa ja Loimaalla yhtiöllä oli jo entuudestaan myymälät. Myymäläketjun kasvattamista hidastettiin vuonna 2008. Lahjomistarkoitusta vastaan puhuu sekin tosiseikka, että vastaajan oma laskennallinen omistusosuus Tokmanni Oy:stä on hänen osakkuusyhtiöidensä kautta vain n. 13 %.

Törkeästä lahjuksen antamisesta

Syytteen mukaan tekoa on pidettävä tärkeänä, koska "Kanervalle annetun edun arvo on ollut huomattava". Kanervan saama etu on enintään hänen oman illallisensa hinnan suuruinen ja tähänkin kustannukseen on vastaajan lisäksi osallistunut ainakin neljä muuta tahoa. Maksetun summan suuruus ja sen merkitys maksajan motiiveja arvioitaessa tulee suhteuttaa maksajan varallisuuteen. Kakkosen ja SLK:n erittäin huomattava omaisuus huomioon ottaen 9.000 euroa edustaa vähäistä summaa. Kakkonen on tukenut useita tapahtumia suuremmillakin summilla.

Syytteen tarkoittama suoritus ei ole millään tavalla vaikuttanut Kanervan toimintaan eikä hänen käsiteltävänänsä ole ollut sellaisia vastaajan intressissä olevia asioita, joihin hän olisi voinut vaikuttaa vastaajan intressien mukaisesti.

Lopuksi

Todellisena motiivina syntymäpäiväjuhlien tukemiseen ei ole ollut Kanervan lahjominen joitain yksittäisiä virkatoimia silmällä pitäen, vaan liikekumppanilta tullut pyyntö tukea tapahtumaa, jolla kunnioitetaan vastaajan arvostamaa valtakunnantason poliitikkoa. Juhlien rahoitukseen osallistuminen mahdollisti tärkeiden kontaktien luomisen ja ylläpitämisen.

Ilkka Kanerva

Kanerva on kiistänyt syytteet kaikilta osin ja vaatinut että syytteet kaikilta osiltaan hylätään ja että valtio veloitetaan korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa laillisine korkoineen.

Kanerva ei ole saanut laittomia etuuksia. Menettämiskaava vaatimus kiistetään perusteiltaan, vaatimuskohta f 3.624,42 euroa on määrältään oikea.

Perustelut

Kanerva ei ole toiminnastaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana ottanut vastaan etuja. Kanervan tukiyhdistysten saamat vaaliavustukset tai Kanervan 60-vuotispäivän kunniaksi järjestetty illallinen eivät ole olleet omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Varsinais-Suomen liiton hallituksessa ei ole käsitelty tai päätetty vastaajien Sukarin, Kakkosen, Merisalon, Yli-Saunamäen tai heidän yhtiöidensä hankkeista. Eduilla ei siten ole pyritty vaikuttamaan, eivätkä ne ole teoriassakaan olleet omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Kanervan ei kohtuudella voida katsoa mieltäneen, että hänen tukiyhdistyksensä saaman vaalituen tai hänen kunniakseen järjestetyn syntymäpäiväillallisen syy olisi Kanervan tehtävä maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Syytekirjelmässä mainitut lailliset vaaliavustukset ja merkkipäivän huomionosoitus eivät ole johtuneet Kanervan luottamustoimesta maakunnan liitossa. Syy-yhteyttä ei ole.

Syyte lahjonnasta on perusteeton seuraavista syistä:

- syytekirjelmässä yksilöidyt hankkeet eivät ole olleet vireillä syytteessä nimettyjen etuisuuksien antamisen aikana,
- myöhemmin käynnistettyjen hankkeiden toteuttaminen ei ole edellyttänyt suuryksikkömerkintää maakuntakaavaan,
- nimettyihin hankkeisiin liittyviä kaava-asioita ei ole, Loimaan seudun maakuntakaavaa lukuun ottamatta, käsitelty maakuntahallituksessa.
- Kanervalla ei ole ollut mitään tietoa syytekirjelmässä mainituista hankkeista. Sellaisiin asioihin ei voi toimessaan vaikuttaa, joiden olemassaolosta ei ole tietoa,
- Sukari, Kakkonen, Merisalo ja Yli-Saunamäki eivät ole tienneet Kanervan lukuisiin luottamustoimiin sisältyvän maakuntahallituksen puheenjohtajan tehtävä. He eivät siten ole pyrkineet vaikuttamaan Kanervaan hänen tässä toimessaan.

1. Kanervan luottamustehtävistä

Kunnallisissa ja maakunnallisissa luottamusmiestehtävissä Kanerva ei ole erityisemmin profiloitunut. Kanervan toiminta ja tunnettisuus on kohdentunut valtakunnan politiikkaan ja kansainvälisiin tehtäviin.

Maakunnan liiton luottamushenkilöitä ei yleisesti tunneta eivätkä he tässä asemassa ole kiinnostuksen kohteena. Harva on ollut tietoinen Kanervan tehtävästä maakuntahallituksen puheenjohtajana.

2. Vastaajien tietoisuus Kanervan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajan tehtävästä

Sukari, Kakkonen, Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat kaikki esitutkinnassa kertoneet, että he eivät ole tienneet Kanervan olleen Varsinais-Suomen liiton puheenjohtaja. Koska Sukari, Kakkonen, Merisalo ja Yli-Saunamäki eivät ole tienneet Kanervan olleen maakuntahallituksen puheenjohtaja, heiltä puuttuu tieto Kanervan luottamustehtävästä ja siinä virkamieheen verrattavassa asemassa. He eivät siten ole antaneet Kanervalle etuisuuksia, joilla olisi pyritty vaikuttamaan Kanervaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

3. Kanervan tietoisuus vastaajien hankkeista

Kanerva ei ole tiennyt vastaajien mahdollisista hankkeista, jotka eivät edes ole olleet vireillä marraskuun 2007 eduskuntavaalien tai tammikuun 2008 syntymäpäivien aikaan.

Hankkeista ei ole päätetty tai tulla päättämään Varsinais-Suomen liiton hallituksessa. Asioista on, Loimaan seudun maakuntakaavaa lukuun ottamatta, päätetty kuntatasolla. Loimaan Niittukulman kohde puolestaan on Loimaan kaupungin, ei vastaajien hanke.

Syytekirjelmässä mainitut edut eivät siten ole voineet olla
 - annettuja etuja Kanervan toiminnasta maakunnan liiton
 luottamusmiestoimessa
 - omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan tässä tehtävässä.

Mikään ei viittaa siihen, että

(I) Kanervalla olisi ollut tieto vastaajien hankkeista

(II) hankkeet olisivat virka-asiana olleet vireillä Varsinais-Suomen liiton hallituksessa

(III) syytekirjelmässä nimetyt edut olisivat vaikuttaneet tai olleet omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan palvelussuhteessa maakuntahallituksen puheenjohtajana.

4. Varsinais-Suomen liiton kaava-asioiden käsittely ja päätöksenteko

Maakuntien liitot laativat maakuntakaavan, jonka ympäristöministeriö vahvistaa. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä.

Maakuntahallitus ei valmistele eikä päätä maakuntakaavoja eikä käsittele maankäyttöjaoston kaava-asioista antamia lausuntoja. Maakuntahallituksessa on 19 poliittisesti nimettyä luottamusmiesjäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa. Maakuntahallituksen puheenjohtaja johtaa kokouksissa puhetta. Hänellä ei ole itsenäistä valmistelu- tai päätösvaltaa. Maakuntajohtaja esittelee käsiteltävät asiat hallitukselle.

Maakuntakaavojen valmistelu ja päätöksenteko on moniportainen ketju. Maakuntahallituksen puheenjohtajalla ei ole asioissa muodollista tai tosiasiallista päätösvaltaa. Maakuntahallituksen päätöksentekojärjestelmä on kollegiaalinen. Jos maakuntahallituksen puheenjohtaja haluaisi käyttää epämuodollista vaikutusvaltaa hänen pitäisi ensin pyrkiä vaikuttamaan ja ohjaamaan suunnittelujohtajaa, sitten maankäyttöjaoston noin kymmentä jäsentä, seuraavaksi maakuntahallituksen pariakymmentä jäsentä ja lopuksi maakuntavaltuuston noin sataa valtuutettua sekä vielä ympäristöministeriötä.

Kanerva ei ole maakuntahallituksen puheenjohtajan toimessaan vaikuttanut tai pyrkinyt vaikuttamaan maakuntakaavan tai kaava-asioista annettujen lausuntojen valmisteluun eikä pyrkinyt toimessaan pohjustamaan maaperää suosiolliseksi kenenkään yksityisille intresseille.

Maakuntahallituksen puheenjohtajan asema ja osallisuus päätöksentekoon on täysin erilainen kuin esimerkiksi Korkeimman oikeuden ratkaisuisissa 1997:33., 2006:37 tai 2002:51, joissa virkamies tuomittiin lahjuksen ottamisesta. Niissä kaikissa tapauksissa virkamies, jolle oli tarjottu etuisuuksia, esitteli tai päätti itsenäisesti toimivaltansa puitteissa etuuden antajaa koskevista hankinnoista tai avustuksista.

5. Syytekirjelmässä yksilöidyt hankkeet Kanerva ei hankkeita tunne.

5.1. Naantali

Naantaliin suunniteltu rakennushanke oli käynnistynyt noin puolitoista vuotta myöhemmin vaalituen vastaanottamisen jälkeen ja myös selvästi syntymäpäiväjuhlien jälkeen. Naantalín hankkeesta ei näytä olleen tuolloin olemassa edes suunnitelmaa.

Masku Kiinteistöt Oy:n sittemmin laatima suunnitelma liiketilan rakentamisen toteuttamisesta edellyttää vain asemakaavan muutosta. Suuryksikkömerkintä maakuntakaavaan ei ole tarpeen. Asia ei ole ollut maakuntahallituksen päätettävänä. Naantalín kaupunginvaltuusto on 13.12.2010 hyväksynyt ns. Tokmannin tontin asemakaavan muutoksen.

Vastaajilla ei ole ollut tarvetta pyrkiä asiassa vaikuttamaan maakuntahallituksen puheenjohtajaan, koska hanke ei kuulunut hänen toimivaltaansa.

5.2. Paimio

Paimioon suunnitellusta Tokmanni Oy:n myymälän suunnitelma oli julkistettu 15.4.2008. Suunnitelma ei ole ollut käynnissä eikä tiedossa syytteessä tarkoitettujen etuuksien luovuttamisajankohtina.

Paimion hanke koskee Miettulan asemakaavan muuttamista. Tontin omistaa edelleen SOK, jonka aloitteesta asemakaavan muutos on aloitettu. Kyse ei ole vastaajien Sukarin, Kakkosen, Merisalon tai Yli-Saunamäen hankkeesta.

SOK:n hanke Miettulan asemakaavan muuttamisesta ei edellyttänyt myöskään suuryksikkömerkintää maakuntakaavaan. Vastaajilla ei ole ollut tarvetta pyrkiä asiassa vaikuttamaan maakuntahallituksen puheenjohtajaan, koska hanke ei kuulunut hänen toimivaltaansa.

5.3. Masku

Sukari ei ilmoituksensa mukaan ole Maskussa koskaan käynnistänyt, eikä edes suunnitellut hanketta, joka olisi edellyttänyt maakunnan liiton toimenpiteitä. Aiempi 8.1.2008 tiedotus oli oikaistu 1.3.2008 annetulla tiedotteella ja asia oli rauennut. Hanketta ei ole Varsinais-Suomen liitossa käsitelty eikä siitä ole tehty päätöksiä. Sukarilla ei siten ole ollut aihetta pyrkiä käynnistymättä jääneessä suunnitelmassa vaikuttamaan maakuntahallituksen puheenjohtajaa.

Maskun kunta on suunnitellut Maskun ns. Rivieran alueen yleiskaavaa. Kunta halusi Turun seudun kehyskuntien maakuntakaavan luonnokseen TP- merkinnän sijasta Rivieran alueelle laajemman käyttötarkoituksen mahdollistavan C-merkinnän. Maskun kunta oli valmistellut yleiskaavaa omasta aloitteestaan ja tarpeistaan kaavoitusstrategiansa mukaisesti, eikä Sukari ole vaikuttanut asiaan.

5.4. Raisio

Raision kaupunki ja Ideaportti Oy ovat 28.4.2008 solmineet

suunnitteluvaraus sopimuksen, jolla on sovittu syytekirjelmässä tarkoitetun Raision kohteen asemakaavan käyttötarkoituksen muuttamisesta. Raision kaupunginvaltuusto päättää asemakaavan muutoksesta.

Raision hanke ei kuulu maakunnan liiton päätettäväksi eikä Sukarilla ei ole ollut tarvetta pyrkiä asiassa vaikuttamaan maakuntahallituksen puheenjohtajaan.

Myös tämä hanke on käynnistynyt syytteessä mainittujen etuuksien vastaanoton jälkeen.

5.5. Loimaa

Loimaan seudun maakuntakaavan valmistelu oli aloitettu Varsinais-Suomen liitossa 18.3.2005.

Loimaan kaupunki laati osayleiskaavaa Niittukulman alueelle, jonne kunta suunnitteli kauppakeskusta. Maakunnan liiton suunnittelujohtaja on 20.4.2009 antanut Loimaan kunnan pyynnöstä lausunnon osayleiskaavasta ja todennut sen olevan maakuntakaavan luonnoksen vastainen. Maankäyttöjaosto on 25.5.2009 hyväksynyt suunnittelujohtajan lausunnon. Tämäkin hanke ajoittuu etuisuuksien antamisen jälkeiseen aikaan. Hanketta on ajanut Loimaan kaupunki, eivät Kakkonen, Merisalo tai Yli-Saunamäki.

Varsinais-Suomen liitossa ei ollut tietoa Loimaan kaupungin ja Nova Group Oy:n välisestä 3.1.2008 allekirjoitetusta hankinta-/yhteistoimintasopimuksesta. Sen mukaan Nova Group vastaa Niittukulman alueen markkinoinnista yhdessä Loimaan kaupungin kanssa.

Niittukulma on Loimaan kaupungin hanke. Loimaan kaupungin johto on lobannut Varsinais-Suomen liittoa ja poliittisia ryhmiä saadakseen maakuntakaavassa Niittukulman alueelle mahdollisimman paljon rakennusoikeutta. Keväällä 2009 nähtävillä olleessa maakuntakaavan luonnoksessa esitettiin Niittukulman alueen rakennusoikeudeksi 6.000 k-m². Loimaan kaupungin johto vaati, että rakennusoikeuden tulee olla suurempi.

Ennen maakuntahallituksen 28.9.2009 kokousta hallituksen poliittisten ryhmien johtajat päättivät, että kaavaluonnos jätetään pöydälle. Kanerva ei keskusteluihin tai päätöksentekoon osallistunut. Maakuntahallituksen kokouksessa puheenjohtaja Kanerva totesi poliittisten ryhmien yksimielisesti päättämän mukaisesti asian jäämisestä pöydälle.

Seuraavassa kokouksessa 26.10.2009 poliittiset ryhmät päättivät, että maakuntakaavan luonnos palautetaan muun muassa Niittukulman osalta jatkovalmisteluun. Puheenjohtaja Kanerva on tälläkin kertaa todennut asian palauttamisen poliittisten ryhmien päätöksen mukaisesti, itse keskusteluihin osallistumatta.

Loimaan seudun maakuntakaavan pöydällepano ja palauttaminen jatkovalmisteluun maakuntahallituksen 28.9. ja 26.10.2009 kokouksissa

ei ole ollut lähtöisin Kanervasta. Hän ei ole millään tavalla vaikuttanut asiaan.

Loimaan seudun maakuntakaavasta ja Niittukulman alueelle merkitystä rakennusoikeudesta päätettiin maakuntahallituksen 23.11.2009 kokouksessa. Kanerva ei ollut kokouksessa läsnä.

Edellä lausuttu osoittaa, että

(I) Hankkeet eivät edellytä suuryksikkö merkintää maakuntakaavassa
(II) hankkeet eivät kuulu maakunnan liiton päätettäviin; poikkeuksena Loimaan seudun maakuntakaava, johon sisältyvä Niittukulman kohde ei ole kenenkään vastaajan hanke, vaan Loimaan kaupungin.

Vastaajilla ei siten ole ollut aihetta pyrkiä vaikuttamaan maakuntahallituksen puheenjohtajaan lahjuksilla.

Vaaliavustukset

Ehdokkaiden tukeminen vaaleissa ei ole lahjuksen antamista tai ottamista. Vaalirahoitus on sallittua. Kanervan kannatus- ja tukiyhdistyksille annetut avustukset maaliskuun 2007 eduskuntavaaleja varten ovat hyväksyttävää vaalirahoitusta. Kanervan tukiyhdistykset ovat saaneet vaaliavustusta eduskuntavaaleissa 2007 ja yli kymmenessä muussa vaalissa sitä ennen ja jälkeen Kanervan poliittisista ansioista, ei yhden toimituksen, maakuntahallituksen puheenjohtajuuden vuoksi.

Yksikään syytekirjelmässä mainituista hankkeista ei edes ole ollut tuolloin vireillä. Niihin liittyviä asioita ei ole siten käsitelty tai päätetty Varsinais-Suomen liiton toimielimissä. Kanervalla ei ole näistä myöhemmin mahdollisesti käynnistyneistä hankkeista tietoa. Hän ei ole niistä koskaan keskustellut vastaajien kanssa.

Syytekirjelmässä yksilöidyt hankkeet eivät, Loimaan Niittukulmaa lukuun ottamatta, ole edellyttäneet suuryksikkömerkintää maakuntakaavaan. Loimaan Niittukulmaan suunniteltu kauppakeskus puolestaan oli Loimaan kaupungin hanke.

Vaalitoimiston kalusteet (b)

Kanervan kannatusyhdistys ei ole saanut kalusteista väitettyä 2.000 euron lahjoitusta, koska kaikki Maskun Kalustetalo Oy:ltä lainaksi saadut kalusteet oli palautettu.

Kirjat (c)

Kirjailija Elina Talvitie on kirjoittanut Kanervasta Moniottelija -nimisen kirjan. Nova Group oli päättänyt joululahjakäytäntöihinsä liittyen antaa jouluna 2006 lahjaksi Moniottelija -kirjan, johon he pyysivät Kanervan omakätisen nimikirjoituksen.

Nova Group osti Linjanvetäjät ry:ltä kirjoja 106 kappaletta, yhteishintaan 3.500 euroa. Yksikköhinta oli 32 euroa. Linjanvetäjät ry oli puolestaan ostanut Moniottelija -kirjoja WSOY: ltä 32 - 37 euron kappalehintaan. Kirjamyynnistä yhdistykselle ei ole jäänyt voittoa. Kanervan tukiyhdistys ei ole saanut Nova Group Oy:ltä vaaliavustusta tai muuta etuutta kirjojen

myynnistä.

Kehittyvien maakuntien Suomi ry:n vaaliavustus (d)

Kehittyvien maakuntien Suomi ry (KMS) tuki vuoden 2007 eduskuntavaaleissa kymmeniä ehdokkaita, Kanerva yksi heistä. Useat ehdokkaat olivat saaneet Kanervaa suuremman avustuksen. Kanerva ei tuolloin tiennyt, keneltä ja miten KMS oli kerännyt varat.

Esitteiden markkinointimaksu (e)

Kanervan tukiyhdistys Kehittyvä Maakunta ry oli tehnyt Maskun Kalustetalo Oy:n kanssa markkinointisopimuksen siltä, että vaalitoimistossa pidetään esillä huonekaluliikkeen kalusteita ja esitteitä. Sopimuksen mukaisesti Kalustetalo maksoi tukiyhdistykselle 2 000 euroa, joka on 23.2.2007 laskutettu. Maksu on ollut vastikkeellinen. Vaikka sen tulkittaisiin olevan osittain tai kokonaan vastikkeetonta, kyse on sallitusta vaaliavustuksesta.

Vaalimainokset kaupunkilehti Turkulaisessa (f)

Vaalimainosten kustantaminen on tavanomaista ehdokkaan vaalikampanjan tukemista. Vaalirahoitukseen liittyvät käytännön järjestelyt hoitavat Kanervan tuki- ja kannatusyhdistykset sekä hänen avustajansa Esa Haavisto ja Olli Manni. Kanervalla ei ole tietoa yksittäisten avustusten yksityiskohdista.

Syntymäpäiväillallinen 26.1.2008 Helsingissä (g-i)

Kehittyvä Maakunta ry oli päättänyt järjestää Kanervan 60-vuotispäivän johdosta Turussa korkealaatuisen seminaarin Suomen Suunta 2008 ja musiikillisen kansalaisjuhlan. Yhdistyksen puolesta järjestelyistä huolehtivat Manni ja Haavisto. Seminaarin tuotolla rahoitettiin Turussa 29.1.2008 pidetyn kansalaisjuhlan kustannukset.

Tarkoituksena oli järjestää syntymäpäivään liittyvät tilaisuudet ainoastaan Turussa. Eräät tahot pääkaupunkiseudulta olivat kuitenkin Manniin ja Haavistoon yhteydessä ilmoittaen haluavansa järjestää Kanervan kunniaksi juhlaillallisen Helsingissä. He lupasivat huolehtia kaikista järjestelyistä ja rahoituksesta. Juhlan järjestäjien edusmiehinä toimineet Merisalo ja Yli-Saunamäki pyysivät Mannilta ja Haavistolta, että he saavat myydä Suomen Suunta 2008 seminaarin lippuja kustannusten kattamiseksi. Manni ja Haavisto olivat jälkikäteen hieman yllättyneitä, kun seminaarilippuja oli myyty vain muutamille yrityksille, eikä kymmenille, kuten he olivat Merisaloon ja Yli-Saunamäen puheista ymmärtäneet.

Kanerva ei ole ollut asiassa aloitteellinen eikä Helsingin juhlan järjestelyihin osallistunut eikä tiennyt yksityiskohdista. Illallinen ei ole ollut Kanervan järjestämä, muilla kustannuttama tapahtuma, vaan muiden henkilöiden Kanervan kunniaksi järjestämä tilaisuus. Kanervalla ei ole ollut tietoa, miten ja ketkä ovat rahoittaneet juhlaillallisen kustannuksia.

Kehittyvä Maakunta ry:lle maksetut liput Suomen Suunta 2008 -seminaarista, juhlassa esiintyneen orkesterin esiintymispalkkio ja kutsukorttien painatuskulut ovat ystäväpiirin ulkoministerin 60-vuotispäivän kunniaksi järjestämän illallisen kustannusten

rahoitusmenoja, eivät Kanervan saamia etuisuuksia.

Kanerva ei kuulu Kehittyvä Maakunta ry:n hallintoon. Hänellä ei ole yhdistyksen tilin käyttöoikeutta. Kanerva ei ole syntymäpäiväjuhlista saanut mitään henkilökohtaista etua. Hän on nauttinut saman illallisen ja samasta ohjelmasta kuin järjestelystä vastanneiden kutsumat noin 240 henkilöä.

Garmisch-Partenkirchen 31.12.2008 (k)

Kanerva ei ole pyytänyt Yli-Saunamäeltä lippuja Keski-Euroopan mäkiweekin Garmisch-Partenkirchenin osakilpailuun. Hän ei ole Yli-Saunamäkeä kisoissa tavannut.

Suomen Hiihtoliitto hyödynsi Kanervan urheiluun liittyviä luottamustehtäviä ja ulkoministerin asemaa ja järjesti Kanervalle liput. Kisajärjestäjät halusivat isännöidä Kanervan vierailua. Kanervalla ei ollut mitään tarvetta pyytää palveluita Yli-Saunamäeltä. Kanerva oli tiedustellut neuvoa tuttavaltaan Yli-Saunamäeltä majoittumisen osalta. Lippujen hankkimisesta ei ollut mitään puhetta.

Tiivistelmä

Etuuden antamisen hetkellä pitää olla vireillä jokin konkreettinen, viranomaisen päätöksentekoa edellyttävä asia, jonka läpimenoon etuus antamalla pyrittäisiin vaikuttamaan. Lisäksi etuuden saajalla täytyy olla tieto jostain hänen esitettäväkseen tai päätettäväkseen tulevasta asiasta, jota koskevaan päätökseen yritettäisiin vaikuttaa.

Kanerva ei ole tiennyt vastaajien mahdollisista hankkeista, jotka eivät edes ole olleet vireillä maaliskuun 2007 eduskuntavaalien tai tammikuun 2008 syntymäpäivien aikaan.

Sukari, Kakkonen, Merisalo tai Yli-Saunamäki eivät ole olleet tietoisia Kanervan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajan luottamustehtävästä.

Loimaan seudun maakuntakaavaan sisältyvä Niittukulman kohde ei ole kenenkään vastaajan hanke. Syytekirjelmässä yksilöityjen muiden kohteiden rakentaminen ei edellytä suuryksikkömerkintää maakuntakaavaan. Niihin liittyvät kaavoitukselliset asiat eivät kuulu maakunnan liiton päätettäviin.

Sukarin, Kakkosen, Merisalon tai Yli-Saunamäen hankkeita ei ole käsitelty eikä niistä ole päätetty Varsinais-Suomen liiton hallituksessa.

Eduilla ei ole pyritty vaikuttamaan Kanervan toimintaan maakuntahallituksen puheenjohtajana. Mikään ei viittaa siihen, että Kanervalla olisi ollut tahto tai halu vaikuttaa vastaajien hankkeisiin.

Arto Merisalo

Merisalon kiistänyt rangaistusvaatimuksen ja muut vaatimukset ja vaatinut niiden hylkäämistä.

Perustelut

Novayhtiöt olivat osallistuneet useiden poliitikkojen toiminnan tukemiseen ilman mitään lahjomaan liittyviä vaikutuspyrkimyksiä. Merisalo ei ole myöskään ollut tietoinen Kanervan asemasta Varsinais-Suomen Liiton hallituksen puheenjohtajana. Kanerva ei ole myöskään pyrkinyt vaikuttamaan liiton päätöksiin Novan erityiseksi hyödyksi. Merisalon ja Kanervan yhteydenpito on perustunut yksinomaan poliittisiin tarkoituksiin.

Syytteessä yksilöidyt suoritukset ovat tarkoittaneet tavanomaista edustamista liike-elämässä ja liittyvät Kanervan poliittiseen toimintaan.

Yksittäiset suoritteet

1) Kaamos Jazz

Tavanomaista edustamista

2) Kirjat

Tavanomaista edustamista. Nova oli jakanut kirjaa joulutervehdyksenä. Kirjan hankinta oli liittynyt yhtiöiden normaaliin liiketoimintaan, ilman liityntää Varsinais-Suomen Liittoon.

3) Vaalituki Kanervalle

Normaalia Nova-yhtiöiden toiminnassa sekä menettelytapana että taloudelliselta arvoltaan. KMS:n kokonaisuuteen nähden kyse vähäisestä tukirahoituksesta.

4) Vaalikampanjailmoitusten maksaminen normaalia poliittinen toiminnan tukemista.

5) Kanervan syntymäpäivien tukeminen liittynyt Kanervan yleisen poliittisen toiminnan tukemiseen. Kyseessä myös yhtiöiden markkinointia.

6) Esiintymispalkkio kuten edellä kohdassa 5.

7) Kutsukortit kuten edellä kohdassa 5.

8) Konserttilippu Kansan konserttiin normaalia edustamista luonteeltaan ja taloudelliselta arvoltaan.

9) Savonlinnan Oopperajuhlat normaalia edustamista luonteeltaan ja taloudelliselta arvoltaan.

Yksittäisistä hankkeista

Loimaan hanke; hanke Loimaan kaupungin johtama. Varsinais-Suomen liitossa ei tiedetty Loimaan kaupungin ja Nova Groupin yhteistyösopimuksesta. Novan rooli oli toimitilavälittäjänä.

Naantalın rakennushanke ei ollut koskaan käynnistynyt eikä

Varsinais-Suomen liitolla ollut hankkeen kanssa mitään tekemistä. Samoin on Maskun rakennuttamaksi aikoman Tokmanni Oy:n Paimion hankkeen osalta, jonka rakentamispaiikkakin oli vaihtunut.

Syytteessä yksilöidyt tapahtumat eivät siten liity Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen Liiton hallituksen puheenjohtajana eikä syytteessä mainittuihin kiinteistöhankeisiin.

Toivo Sukari

Toivo Sukari on kiistänyt rangaistusvaatimuksen ja vaatii syytteen hylkäämistä sekä valtion velvoittamista korvaamaan Sukarin oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Syytteessä luetellut yksittäiset suoritukset ovat olleet tavanomaisia liike-elämän edustuskuluja ilman mitään yhteyttä Varsinais-Suomen Liiton toimintaan.

Perustelut

Säännökset ja käsitteet *Vähittäiskaupan suuryksikkö*

Vähittäiskaupan suuryksikkö on yli 2.000 k-m²:n vähittäiskaupan myymälä (MRL 114 §).

Pääsääntö MRL 58.3 §

Vähittäiskaupan suuryksikköä ei saa sijoittaa maakunta- tai yleiskaavan keskusta-toiminnoille tarkoitetun alueen (C) ulkopuolelle, ellei alue ole asemakaavassa erityisesti osoitettu tätä tarkoitusta varten.

Poikkeukset:

a) MRL 114.2 §:ssä määritelty poikkeus. Paljon tilaa vaativa erikoistavaran kauppa

Vähittäiskaupan suuryksikköä koskeva sääntely ei koske paljon tilaa vaativaa erikoistavaran kauppaa, jota ei kuitenkaan määritellä MRL:ssä tai MRA:ssa.

Hallituksen esityksen (HE 101/1998) mukaan paljon tilaa vaativalle erikoistavaran kaupalle ovat ominaisia suuret, paljon tilaa vievät tuotteet, esimerkiksi autot, huonekalut ja rakennustarvikkeet. Näihin verrattavia tuotteita ovat myös puutarha-alan tuotteet, veneet, matkailuvaunut, kodintekniikka sekä auton varaosat ja renkaat.

Hallituksen esityksessä paljon tilaa vievään yksikköön voi liittyä myös muun tavaran myyntipinta-ala, jos muu tavara liittyy päämyyntiartikkeliin. Oheistuotteiden pinta-alan tulisi kuitenkin olla päätuotteisiin nähden vähäinen. Elintarvikkeiden myyntipinta-ala voisi näissä paljon tilaa vievissä erikoistavaran yksiköissä olla kioskimyyntiin verrattavan suuruista eli 100 m²:n suuruusluokkaa.

Ympäristöministeriön (YM) suositusten mukaan toimialaan liittyvien oheistuotteiden osuus myymälän pinta-alasta saisi olla enintään 20 %

(kuitenkin enintään 400 m²) ja tästä myyntipinta-alasta enintään 100 m²:n alalla voitaisiin myydä toimialaan liittymättömiä elintarvikkeita ja oheistuotteita.

Maakuntakaavatilanne Varsinais-Suomessa

Alueella on voimassa Turun kaupunkiseudun maakuntakaava, joka on hyväksytty Varsinais-Suomen liiton maakuntavaltuustossa 26.11.2002 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 23.8.2004.

Maakuntakaava koskee Kaarinan, osaa Naantalin, Paimion, Raision ja Turun kaupunkeja sekä Liedon, Piikkön (nyk. Kaarina) ja Ruskon kuntia. Maakuntakaava korvaa alueella voimassa olleen Varsinais-Suomen seutukaavan.

Varsinais-Suomen maakunnanliiton maakuntavaltuusto on 13.12.2010 hyväksynyt Turun seudun kehyskuntien sekä Turunmaan, Vakka-Suomen ja Loimaan seudun maakuntakaavan eli Varsinais-Suomen maakuntakaavan, joka on lähetetty ympäristöministeriölle vahvistettavaksi. Kaavahanke on edelleen vireillä, eikä YM ole sitä toistaiseksi vahvistanut.

Turun seudun kehyskuntien kaava-alueen muodostavat Masku, Mynämäki, osa Naantalia, Nousiainen, Rusko ja Sauvo; Loimaan seudun Aura, Koski TL, Loimaa ja Tarvasjoki; Turunmaan Länsi-Turunmaa ja Vakka-Suomen Kustavi, Laitila, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa.

Kaavamerkinnot

Ympäristöministeriö on antanut 5.2.1999 kaavamerkinnoista asetuksen, joka on julkaistu muun muassa Suomen rakentamismääräyskokoelmassa A-5 Kaavamerkinnot Asetus 2000. Jäljempänä on lueteltu jutun kannalta keskeisimmät kaavamerkinnot.

Maakuntakaava

C Keskustatoimintojen alue
ca Keskustatoimintojen alakeskus
km Vähittäiskaupan suuryksikkö
TP Työpaikka-alue

Yleiskaava

C Keskustatoimintojen alue
KM Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön
P Palvelujen ja hallinnon alue
TP Työpaikka-alue
M Maa- ja metsätalousvaltainen alue

Asemakaava

C Keskustatoimintojen korttelialue
K Liike- ja toimistorakennusten korttelialue
KL Liikerakennusten korttelialue

KM Liikerakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön

Lahjuksen antamisen tunnusmerkistö

Rikostunnusmerkistön edellyttämän tahallisuuden täyttymiseksi Sukarin olisi tullut tietää, että

- Kanerva toimii Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen puheenjohtajana,
- Kanerva liiton hallitukseen poliittisin perustein valittuna jäsenenä toimii maakuntahallituksen puheenjohtajana virkamieheen rinnastettavassa asemassa,
- syytteessä mainittujen etujen antamisella pyritään vaikuttamaan tai ne ovat ainakin olleet omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan palvelussuhteessa neljässä syytekirjelmässä mainitussa hankkeessa.

Hankkeet

Naantalin hanke

Masku Kiinteistöt Oy:n edustajat ottivat Naantalin kaupunginjohtajaan Kvistiin yhteyttä keväällä 2008 ja kertoivat olevansa kiinnostuneita Naantalin Lidlin vieressä sijaitsevasta alueesta. Edustajille oli kerrottu, että paikkaan ei voi rakentaa mitään ja neuvottelut päättyivät.

Masku Kiinteistöt Oy:n edustajat olivat loppusyksystä 2008 esittäneet Kvistille halunsa rakentaa Naantalin Luolalan kaupunginosaan Tokmannille liiketilat. Rakennushanke olisi vaatinut Kvistin selvityksen mukaan asemakaavamuutoksen. Naantalin kaupungin taholta katsottiin, ettei hanke ole mittaluokaltaan ja vaikutuksiltaan maakunnallinen eikä seudullinenkaan. Hanke on toteutettavissa asemakaavan muutoksella ja siitä laadittu kauppapaikkaselvitys on riittävä. ELY-keskus oli samaa mieltä.

Asemakaavamuutoshanketta laajennettiin oma-aloitteisesti Naantalin kaupungin toimesta siten, että Luolalan alueen yhteisrakennusoikeus nousi niin huomattavaksi, että Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaosto katsoi lausunnossaan 24.5.2010 hankkeen merkittäväksi kauppakeskittymäksi, joka edellyttää maakuntakaavamerkintää ja päivitettyä kaupallista selvitystä.

Kaupunki päätti pienentää Masku Kiinteistöt Oy:n omistamien tonttien kokonaisrakennusoikeutta muutoskaavassa, jottei hanketta pidettäisi seudullisesti merkittävänä. Tässä vaiheessa ELY-keskus muutti aikaisempaa kantaansa ja piti hanketta seudullisesti merkittävänä.

Naantalin kaupunginvaltuusto päätti 3.12.2010 hyväksyä Luolalan korttelin 7 asemakaavan eli ns. Tokmannin asemakaavan muutoksen. Kaavamuutos ei ole lainvoimainen ELY-keskuksen valitettua siitä.

Sukari oli tehnyt Merisaloon kanssa 8.10.2007 sopimuksen Tokmannin liikkeiden rakentamisesta mm. Naantaliin ja Paimioon. Tässä vaiheessa olivat tiedossa ainoastaan paikkakunnat, mutta tontteja ei vielä ollut Sukarin/Sukari-yhtiöiden omistuksessa. Naantalin tontit hankittiin vasta

28.4.2008 eli 3 kuukautta Kanervan syntymäpäivien jälkeen. Naantalin tontin Tokmanni-hankkeella ei ollut mitään asiayhteyttä Kanervan asemaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Naantalin hanke:

- aloitettiin loppusyksystä 2008
- kauppapaikkaselvitys 22.1.2010
- maankäyttöjaoston lausunto 24.5.2010 - asemakaavan muutos 13.12.2010

Paimion hanke

Novan lehdistötiedotteessa oli virheellisesti kerrottu Sukarin/Sukari-yhtiöiden omistavan ko. tontin. Tontin omistuksesta käytiin alustavia neuvotteluita keväällä 2008, mutta ne eivät johtaneet tulokseen. SOK voi rakennuttaa alueelle 4.750 k-m²:n vähittäiskaupan suuryksikön ilman maakuntakaavamerkintää.

Masku Kiinteistöt Oy teki Paimion seurakunnan kanssa sen omistamasta tontista esisopimuksen 4.5.2009. Tämä rakennushanke ei vaadi edes asemakaavan muutosta. Hankkeella ei ole mitään asiayhteyttä Kanervan asemaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Paimion hanke:

- kiinteistökaupan esisopimus 4.5.2009 - rakennuslupa 17.11.2009
- kiinteistön kauppakirja 13.1.2010
- hanke ei vaadi asemakaavamuutosta

Maskun Rivieran hanke

Sukarin ilmoitus 8.1.2008 Ideaparkin rakentamisesta oli markkinointitempaus ilman todellista aikomusta rakentaa Ideaparkia Maskuun. Ilmoituksella Sukari pyrki lisäämään tilaa vievän erikoiskaupan Miesten Areena hankkeen tunnettuisuutta ja markkina-arvoa sekä hillitsemään mahdollisten kilpailijoiden aikeita. Sukari peruikin tämän ilmoituksensa 1.3.2008.

Hanketta ei käsitelty maakuntahallituksessa, vaan maakunnanliiton täydennyspyyntö kunnille tapahtui virkamiestyönä.

Sukarin peruttua Ideapark-hankkeensa asian käsittely maakunnan liitossa päättyi.

Maskun Rivieralle suunniteltu Retail-tyyppinen Miesten Areena tilaa vievän kaupan erikoisyksikkönä ei vaadi maakuntakaavamerkintää.

Maskun Rivieran hanke:

- todellinen, alun perin suunniteltu Miesten Areena hanke voidaan toteuttaa tilaa vievän erikoistavaran kauppana MRL 114.2 §:n nojalla

Raisio

Raision kaupungin ja Ideaportti Oy:n 28.4.2008 välillä solmitusta suunnitteluvaraussopimuksesta ilmenee, että alueelle tavoitellaan suuria tilaa vievän kaupan yksiköitä, jotka voidaan toteuttaa detaljikaavana asemakaavan käyttötarkoituksen muutoksella. Maakuntakaavamerkintää

ei tarvita. Tällä kuntatasolla toteutettavalla asemakaavamuutoksella ei ole asiayhteyttä Kanervan asemaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

Hanke ei ole edennyt, minkä vuoksi Raision kaupunginhallitus on 10.1.2011 irtisanonut suunnitteluvaraussopimuksen.

Raision Areena hanke:

- suunnitteluvaraussopimus 28.4.2008
- hanke voidaan toteuttaa asemakaavan muutoksella kuntatasolla

Sukarilla/hänen edustamillaan yhtiöillä ei ollut haastehakemuksessa mainittujen tukien antamishetkellä vireillä yhtään hanketta. 21.11.2006-29.2.2008 oli vireillä ainoastaan suunnitteluasteella ollut yllä selostettu hanke eli Turun ja Raision rajalla oleva Areena-hanke.

Mainituista neljästä hankkeesta yksikään ei vaadi maakuntakaavamerkintää, ei edes Naantalin Luolalan alueen hanke sen tiedon perusteella, minkä Maskun Kiinteistöt Oy:n edustajat olivat saaneet Naantalin virkamiehiltä hankeneuvotteluissa vuonna 2008. Naantalin kaupungin laajennettua oma-aloitteisesti asemakaavamuutosta viranomaiset olivat tarkentaneet kantaansa.

Mainittujen neljän hankkeen osalta Sukarilla ei ollut tarvetta pyrkiä Kanervan kautta vaikuttamaan kaavoitukseen.

Syytteessä mainitut riidanalaiset seikat:

1. Sukarin tietoisuus Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa ja liiton maakuntakaavoihin liittyvistä tehtävistä
Sukari ei ole tiedostanut Kanervan asemaa Varsinais-Suomen liitossa ennen kuin vasta luettuaan asiasta lehdistä.

2. Kanervan saamien tukien asiayhteys hänen asemaansa maakuntahallituksen puheenjohtajana
Sukarin Kanervalle antamat tuet ovat olleet pyyteettömiä, eikä Kanerva ole antanut niiden johdosta Sukarille mitään vastapalveluita, eikä Sukari ole tällaisia edellyttänyt. Sukari on oppinut tuntemaan Kanervan tämän poliittisen aseman perusteella sekä urheilutoimessa aktiivisesti mukana olevana. Sukari ei ole tiennyt Kanervan muista lukuisista luottamustoimista.

Yksikään neljästä edellä selostetusta hankkeesta ei liity ajallisesti Sukarin/Maskun Kalustetalo Oy:n Kanervalle antamiin tukiin. Mainituilla hankeilla ei ole ollut asiayhteyttä Kanervan asemaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

3. Kohdassa a) mainitun edun (2.000 euron huonekalut) vastikkeettomuus

Maskun Kalustetalo Oy on 20.11.2006 päivätyllä laskulla laskuttanut Kanervan vaalitoimistoa huonekaluista. Huonekalut on sittemmin noudettu Maskuun takaisin ja yhtiö on tehnyt niiden osalta hyvityslaskun 16.10.2007. Siitä riippumatta, minkälaiseksi transaktio katsotaan,

kysymyksessä on Kanervan eduskuntavaalikampanjan tukeminen eli sallittu vaalituki. Huonekaluilla ei ole yhteyttä Kanervan asemaan maakuntahallituksen puheenjohtajana.

4. Sukarin vaatimus kohdassa b) mainitun Kehittyvien Maakuntien Suomi r.y:lle maksetun tuen (3.690 €) välittämisestä osittain Kanervalle

Sukarin syynä KMS-tuelle oli, että Sukari voisi lukuisille vaalituen pyytäjille kertoa kanavoineensa varoja ko. yhdistykselle niin, ettei hänen itse tarvitsisi puuttua enää yksittäisiin pyyntöihin.

Sukari ei ole antanut KMS-yhdistyksen edustajille ohjeita tuen antamisesta eri ehdokkaille. Näyttönä tästä ei voi pitää toisen kanssavastaajan Yli-Saunamäen eräässä muussa yhteydessä antamaa kertomusta. Sukari ei ole kertaakaan keskustellut Yli-Saunamäen kanssa vaalituen kanavoimisesta kenellekään edustajaehdokkaalle.

5. Maskun Kalustetalo Oy:n laskennallinen osuus kohdassa b) mainitusta KMS:n Kanervalle välittämästä tuesta

3.690 euroa on määrällisesti riidaton. Sallitut tuet liittyvät Kanervan edustakuntavaalikampanjaan. Etuuksilla ei ole ollut mitään asiayhteyttä Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana.

6. Naantalin, Paimion ja Raision rakennushankkeiden yhteys maakuntakaavoitukseen

Yllä selostetuin tavoin hankkeilla ei ole mitään ajallista eikä asiallista yhteyttä maakuntakaavoitukseen.

Seminaarilippuja olivat ostaneet juhlatiliotteen mukaan useat sellaiset tahot, joilla on tai saattaa olla vireillä erilaisia kaava- ja rakennushankkeita. Kanervan asemaa maakuntahallituksen puheenjohtajana tuskin oli ajateltu lippuja hankittaessa.

7. Maskun suuryksikköhankkeen olemassaolo

Sukarin ilmoitusta "Maskun Ideapark"-hankkeesta ei aiottu toteuttaa. Sukarin peruuttamisilmoituksen jälkeen asian käsittely virkamiestasollakin Varsinais-Suomen liitossa päättyi.

Yhteenveto

Vaalituet

- Sukari on aina vaaleissa tukenut varsinaissuomalaisia kokoomusedustajia isoillakin summilla
- Sukari ei ole tiennyt Kanervan asemasta Varsinais-Suomen maakunnan liitossa, eikä Kanerva Sukarin hankkeista
- Sukari ei ole pyrkinyt tukien antamisella Kanervalle vaikuttamaan tämän toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana. Mikään ei tue syyttäjän väitettä, että etujen antaminen on ainakin ollut omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan.
- Kaikki Sukarin vuosina 2006-2007 Kanervalle antamat sallitut vaalituet liittyvät ajallisesti ja asiallisesti vuoden 2007 eduskuntavaaleihin
- Sukaria koskevan haastehakemuksen a- ja c-kohdissa mainitut etuudet

ovat olleet vastikkeellisia; b-kohdassa Sukarin laskennallinen osuus vaalituesta Kanervalle on tapahtunut KMS-yhdistyksen toimesta Sukarin puuttumatta millään lailla asiaan. Sukari ei myöskään ole koskaan kertonut Kanervalle ko. kohdissa mainituista tuista, eikä ole tiennyt laskennallisesta osuudesta b-kohdan vaalituesta. Vaikka kohdissa a ja c mainittujen tukien tulkittaisiin olevan osittain tai kokonaan vastikkeetonta vaaliavustusta ne ovat joka tapauksessa sallittua vaalitukea samoin kuin b-kohdan avustus.

Seminaariliput

Arvostettuun juhlaan oikeuttavat seminaariliput liittyvät Kanervan 60-syntymäpäiväjuhlaan, eikä niiden hankkimisella ole asiayhteyttä Kanervan asemaan Varsinais-Suomen liitossa. Sukari ei ole kertonut Kanervalle ostaneensa seminaarilippuja.

Kuntien rooli Sukarin hankkeissa

Kunnat tarkastelevat itsenäisesti hankkeen soveltuvuutta vallitsevaan kaavoitukseen ja toteuttavat mahdolliset kaavamuutostarpeet hankkeen toteuttajan tarvitsematta puuttua asiaan. Kunnat ovat suhtautuneet hankkeisiin suopeasti, eikä Sukarilla ole ollut syytä puuttua kaavoitukseen sen paremmin kuntatasolla kuin maakunnan liitossakaan.

Kehittyvä Maakunta ry

Yhdistys on kiistänyt syytteen ja vaatinut sen hylkäämistä sekä kiistänyt menettämiskaavatuksen perusteeltaan. Saatujen etujen arvo on kohdissa g, i ja j ollut yhteensä 32.000 euroa, mistä määrästä on palautettu 16.992 euroa.

Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry

Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry on kiistänyt syytteen ja vaatinut sen hylkäämistä sekä Suomen valtion velvoittamista korvaamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut laillisine viivästyskorkeineen.

Nova Group oli tilannut 106 kappaletta Moniottelija -kirjoja eduskuntaan Kanervan signeerauksia varten ja sen jälkeen kirjat oli toimitettu Nova Groupille. Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry on veloittanut Nova Groupilta ainoastaan kirjan painatus- ja toimituskulut. Tämän osoittaa liitteenä oleva WSOY:n lasku, jonka mukaan painatuskulut ovat alennusten jälkeen 31,56 euroa per kirja.

Yllä olevan perusteella Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry. katsoo, että syyttäjän ajamalla syytteellä ei ole perusteita ja syyte tulee hylätä.

Tapani Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäki on kiistänyt syyttäjän syytteet ja muut vaatimukset sekä vaatinut, että syyte ja muut vaatimukset hylätään ja valtio velvoitetaan korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen siten, että puolustajan palkkio jätetään valtion vahingoksi.

Perustelut

Esitutkinnassa ei ole ilmennyt näyttöä sen tueksi, että vastaajat olisivat mieltäneet vaikuttavansa tai pyrkivänsä vaikuttamaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajan päätöksiin. Kukaan vastaajista ei edes tiennyt olleensa tekemisissä maakuntaliiton hallituksen puheenjohtajan vaan kansanedustajan ja ulkoministerin kanssa.

1. Yli-Saunamäen tietoisuus kaavoituksesta ja maakuntakaavasta

Yli-Saunamäki ei ole tuolloin tiennyt, mikä on maakuntakaava tai kuka vahvistaa maakuntakaavan. Yli-Saunamäki ei ole tuolloin tiennyt eikä vielääkään tiedä "yhtikäs mitään" kaavoituksesta.

Tämä on varsin luonnollista, kun tiedetään, mikä oli Tapani Yli-Saunamäen koulutus, työkokemus ja tehtävät Nova Group Oy:ssä.

2. Yli-Saunamäen tietoisuus Kanervan asemasta

Yli-Saunamäki ei ole 23.11.2006 - 31.12.2008 tiennyt, että Kanerva on Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtaja. Vastaaja on tuntenut Kanervan urheilutehtävien kautta.

3. Yli-Saunamäen tehtävät Novassa

Yli-Saunamäki on nk. Novajutun yhteydessä kiistänyt toimineensa Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajan sijaisena tai muuna toimielimenä Yhtiössä. Hän on kertonut olleensa 1.5.2008 alkaen Nova Group Oy:n toimitusjohtaja. Tässäkään toimessa hän ei käytännössä ehtinyt toimia, koska 13.5.2008 alkoi julkisuudessa paljon puitu ns. vaalirahoituskohu, jonka aiheuttama paine johti nopeasti Yli-Saunamäen sairauslomalle, jolla hän on ollut lyhyin katkoin 4.6.2008 lähtien. Yli-Saunamäen työkyvyttömyys jatkuu lääkärin vahvistamana edelleen.

Yli-Saunamäen tehtävänä Nova Group Oy:ssä olivat yhteiskuntasuhteet ja suhteet päättäjiin ja näihin liittyvät tehtävät. Talousasiat oli nimenomaan rajattu Yli-Saunamäen tehtävien ulkopuolelle. Talousasioita ovat hoitaneet muut henkilöt. Yli-Saunamäellä ei milloinkaan ole Nova Group Oy:ssä ollut tekemistä kirjanpidon, laskituksen, laskujen hyväksymisen tai vastaavan kanssa. Yli-Saunamäellä ei ole ollut esimerkiksi laskujen hyväksymisoikeutta eikä tilinkäyttöoikeutta.

Vielä on huomattava, että Nova-yhtiöissä maankäyttö- ja kaavoitusasiat kuuluivat VG-Group Oy:lle. Nämä asiat eivät ole kuuluneet Yli-Saunamäelle.

Yli-Saunamäki ei ole tuolloin eikä koskaan keskustellut Kanervan kanssa, tai muiden kanssa pyrkien vaikuttamaan Kanervaan, kaavoituksesta tai yleensä Novan asioista.

Yli-Saunamäki ei ole Novassa tarjonnut niitä lahjoja tai etuuksia, jotka esitutkinnassa häneen on liitetty. Pari väitettyä "etuisuutta" käsitellään yksityiskohtaisesti myöhemmin.

4. Yli-Saunamäen yhteydet Kanervaan väitettynä tekoaikana 20.11.2006 - 31.12.2008

Yli-Saunamäki huolehti mediaväestä juhlien 28.1.2008 Pörssiklubilla aikana. Tuolloin hän oli samassa tilassa Kanervan kanssa suuren henkilökunnan kanssa.

Yksittäisiin väitettyihin tekoihin (a-j) ei sisälly yhtään Yli-Saunamäen ja Kanervan tapaamista.

5. Yli-Saunamäen lupaamiksi, tarjoamiksi tai antamiksi vältetyt edut

5.a Kaamosjazz 23. - 26.11.2006

Yli-Saunamäki ei ollut tuolloin Novan palveluksessa. Kanerva ei ole osallistunut tilaisuuteen. Vastaaja ei ole tarjonnut Kanervalle väitettyä etuutta.

5 b. Vaalikirjat 15.12.2006

Yli-Saunamäki ei ole asiassa toiminut. Kirjat on ostettu joululahjoiksi. Nova Group Oy oli ostanut Kanervaa tukevalta Linjanvetäjät ry:ltä joululahjoiksi annettavaksi Elina Talvitien "Moniottelija" -nimisiä kirjoja, jotka olivat yleisessä myynnissä. Vastaaja ei ole tarjonnut Kanervalle väitettyä etuutta.

5.c Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n suoritus 6.2.2007 valitsijayhdistyksen tilille

Yli-Saunamäki oli toimeksiannon mukaisesti saamiensa yhteiskunnallisten kriteerien perusteella ehdottanut Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle useita ehdokkaita. Kanerva täytti asetetut kriteerit. Vastaaja ei ole antanut Kanervalle väitettyä etuutta. Yli-Saunamäki oli ainoastaan hoitanut tehtävään olleen konsulttitoimen.

Vaalirahoitus on sallittua toimintaa. Ehdokkaiden tukeminen vaaleissa ei ole lahjuksen antamista tai ottamista.

5.d Vaalimainokset 17.3.2007-3.4.2007 Turkulainen - lehdessä

Yli-Saunamäki ei tiedä tästä asiasta mitään. Hän ei ole asiaa hoitanut.

5.e Seminaariliput 8.2.2008 Kehittyvä Maakunta ry:n tilille

Vastaaja ei ole asiaa hoitanut. Hän on tietoinen, että Arto Merisalo oli luvannut ostaa lippuja, mutta Yli-Saunamäki ei ole tiennyt rahasummaa eikä muitakaan yksityiskohtia. Sinällään asiassa ei ole mitään moitittavaa.

5.f Esiintymispalkkio 8.2.2008

Yli-Saunamäki ei ole asiaa hoitanut.

Yli-Saunamäen yhteys Kanervan juhliin oli se, että hän pyynnöstä laati listan pääkaupunkiseudun urheiluvaikuttajista ja toimitti sen Arto Merisalolle ja se, että Yli-Saunamäki pyynnöstä hoiti median juhlien aikana.

Yli-Saunamäki ei ole tarjonnut väitettyä etuutta Kanervalle.

Esiintymispalkkiota ei ollut maksettu "Kanervan puolesta".

5.g Kutsukorttien painatuskulut

Arto Merisalo päätti 20.12.2007 kutsujen painattamisesta ja postittamisesta. Novan sihteeri Mari Kurenmaa hoiti asian. Asiaan ei liity mitään moitittavaa tai rikosta. Kutsukortteja ei ollut maksettu "Kanervan puolesta".

5.h Tapani Kansan konsertti 8.3.2008

Yli-Saunamäki ei ole päättänyt Kanervan kutsumisesta, eikä Kanervaa ole edes kutsuttu tilaisuuteen. Kanerva ei ollut paikalla tilaisuudessa.

Kyseessä on ollut vain nimi listaluonnoksella mahdollisesti kutsuttavista henkilöistä. Mitään moitittavaa tai rikosta ei asiaan liity.

5.i Savonlinnan oopperajuhlat 14. -15.7.2008

Yli-Saunamäki oli työnsä puolesta yhtenä henkilönä laatimassa listaa Savonlinnaan kutsuttavista. Kanerva ei ollut paikalla.

5.j Pääsyliput mäkiviikon osakilpailuun 31.12.2008

Kanerva oli Yli-Saunamäen muistaman mukaan tiedustellut Yli-Saunamäen mahdollisuutta järjestää Kanervalle ja hänen seurueelleen kolme lippua Garmisch-Partenkirchenin osakilpailuun. Yli-Saunamäki sai järjestettyä järjestelytoimikunnalta liput joiden hinta oli ilmeisesti yhteensä 450 euroa. Liput jäivät käyttämättä, koska Kanerva olikin saanut asian järjestettyä Suomen Hiihtoliiton kautta.

Kyseessä on normaali pienen palveluksen pyytäminen Yli-Saunamäeltä, jolla oli vanhastaan hyvät yhteydet mäkiviikon järjestelytoimikuntaan. Yli-Saunamäellä ei varmasti ollut tarkoitus lahjoa vaan tehdä tavanomainen ystävänpalvelus, ja on oletettava, että Kanerva olisi lippunsa itse maksanut. Vastakkaisestakaan ei ole mitään näyttöä. Tässäkään asiassa ei ole moitittavaa.

6. Syytekirjelmässä yksilöidyt hankkeet

Syytekirjelmässä on Yli-Saunamäen kohdalla nimetty kolme hanketta Naantali, Paimio ja Loimaan Niittukulmanportti. Yli-Saunamäki ei hankkeita tunne.

Esitutinnan mukaan Nova-yhtiöillä ei ollut Varsinais-Suomen alueella mitään omia hankkeita.

Ainakaan Naantalien ja Paimion hankkeet eivät näytä edes kuuluneen maakunnan liiton päätettäviin. Niittukulman hanke taas on ollut Loimaan kaupungin ajama hanke.

Naantaliin suunniteltu rakennushanke on käynnistynyt puolitoista vuotta myöhemmin kuin Kanerva olisi väitetysti saanut vaalitukea ja myös selkeästi Kanervan syntymäpäivällällisen jälkeen.

Paimion hanke näyttää olleen SOK:n hanke. Paimion suunnitelmakaan ei ole ollut käynnissä tai tiedossa väitetyn vaalituen ja syntymäpäivällällisen aikaan.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Syyksilukeminen *Kyösti Niilo Juhani Kakkoseen* kohdistettu syyte hylätään.

Ilkka Armas Mikael Kanerva on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 3.1 alakohtia j ja k, jotka hylätään.

Arto Heikki Merisalo on syyllistynyt siihen rikokseen, josta hänelle on vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 3.5 alakohtaa j, joka hylätään.

Toivo Ilmo Kalevi Sukari on syyllistynyt siihen rikokseen, josta hänelle on vaadittu rangaistusta.

Tapani Antero Yli-Saunamäki syyllistynyt siihen rikokseen, josta hänelle on vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 3.5 alakohtaa j, joka hylätään.

Perustelut

Sovellettavat säännökset ja kysymyksenasettelu

Rikoslain 40 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan virkamies syyllistyy lahjuksen ottamiseen jos hän toiminnastaan palvelussuhteessa itselleen tai toiselle ottaa vastaan lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Saman luvun 12 §:n 1 momentin mukaan sanotun luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön.

Rikoslain 40 luvun 2 §:n mukaan jos lahjuksen ottamisessa lahjan arvo tai edun arvo on huomattava ja lahjuksen ottaminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, virkamies on tuomittava törkeästä lahjuksen ottamisesta.

Rikoslain 16 luvun 13 §:n mukaan joka virkamiehelle lupaa, tarjoaa tai antaa hänen toiminnassaan palvelussuhteessa hänelle tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan virkamiehen toimintaan palvelussuhteessa on tuomittava lahjuksen antamisesta.

Rikoslain 16 luvun 14 §:n mukaan jos lahjuksen antamisessa lahjan tai edun arvo on huomattava ja lahjuksen antaminen myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, tekijä on tuomittava törkeästä lahjuksen antamisesta.

Asiassa on siten ensinnäkin arvioitava, liittyykö syytteessä kuvattu menettely Kanervan toimintaan hänen palvelussuhteessaan. Tämän vuoksi on selvitetävä, minkälaisia hankkeita kanssavastaaajien edustamien tahojen intressissä on ollut ja millä tavalla hankkeet liittyvät

päätöksentekoon Varsinais-Suomen maakunnan liitossa sekä arvioitava, millaisia mahdollisuuksia Kanervalla on ollut vaikuttaa päätöksentekoon maakunnan liitossa.

Toiseksi asiassa on selvitettävä, minkälaisia etuja Kanerva on vastaanottanut.

Edelleen asiassa on kysymys siitä, ovatko edut syytteessä kuvatulla tavalla olleet omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan ja menettelyn tahallisuudesta.

Jos menettelyn katsotaan täyttävän Kanervan osalta lahjuksen ottamisen ja muiden vastaajien osalta lahjuksen antamisen tunnusmerkistön, on arvioitava, onko rikosta pidettävä törkeänä.

Hankkeiden yhteys maakunnan liittoon

Maakunnan liitto

Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jonka tehtävänä on muun ohella alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan "Valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytön kannalta.

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista."

Saman lain 25 §:n mukaan "Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma. Alueellisesta kehittämisohjelmasta säädetään erikseen.

Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen."

Edelleen saman lain 26 §:stä ilmenee, että maakuntakaavan laatimisesta ja muusta maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä

(maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäsenenä ja 27 §:n 1 momentin mukaan maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä.

Lain 32 §:n mukaan

"Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta."

Paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppa

Syytteessä tarkoitettuna ajankohtana voimassa olleen maankäyttö- ja rakennuslain 114 §:n mukaan

"Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan tässä laissa yli 2000 kerrosneliömetrin suuruista vähittäiskaupan myymälää.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaa."

Vähittäiskaupan suuryksikön sijoittamisesta säädettiin maankäyttö- ja rakennuslain 58 §:n 3 ja 4 momentissa:

"Vähittäiskaupan suuryksikköä ei saa sijoittaa maakunta- tai yleiskaavan keskustatoiminnoille tarkoitetun alueen ulkopuolelle, ellei alue ole asemakaavassa erityisesti osoitettu tätä tarkoitusta varten.

Vähittäiskaupan suuryksikkö määritellään 114 §:ssä.

Mitä 3 momentissa säädetään, koskee myös olemassa olevan vähittäiskaupan myymälän laajentamista tai muuttamista vähittäiskaupan suuryksiköksi, vähittäiskaupan suuryksikön laajentamista sekä sellaista myymäläkeskittymää, joka vaikutuksiltaan on verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Mitä 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske vähittäiskaupan myymälän, vähittäiskaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän laajentamista, joka ei ole merkittävä."

Hankkeen seudullinen vaikutus

Edelleen maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan

"Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla

voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia."

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia on arvioitava selvitysten perusteella. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman vaikutukset muun ohella alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Saman asetuksen 2 §:n 3 momentin mukaan maakunnan liiton tulee huolehtia maakunnan suunnittelun edellyttämästä alueiden käytön, alue- ja yhdyskuntarakenteen, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan ja kehityksen seurannasta alueellaan.

Edelleen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 28 §:n 1 kohdan mukaan asemakaavaehdotuksesta on pyydyttävä lausunto maakunnan liitolta, jos kaava saattaa koskea maakuntakaavassa käsiteltyjä tai muutoin maakunnallisesti merkittäviä asioita.

Syytteessä tarkoitettujen hankkeiden luonne - lähtökohtia

Asiassa on riidatonta, että Tokmanni Oy on ollut Kakkosen edustama yhtiö ja että Maskun Kalustetalo Oy sekä Masku Kiinteistöt Oy ovat Sukarin edustamia yhtiöitä.

Nova Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n osalta on sanottuihin yhtiöihin liittyvien velallisen epärehellisyyttä ynnä muuta koskevien syytekohtien perusteluissa katsottu selvitetyn, että Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat olleet sanottujen yhtiöiden vastuuhenkilöitä.

Asiassa on myös ollut riidatonta, että syytteessä mainitut hankkeet, joita Kakkosen, Sukarin, Merisalon ja Yli-Saunamäen edustamilla tahoilla oli suunnitteilla Varsinais-Suomessa, ovat olleet kooltaan yli 2000 kerrosneliömetriä eli kysymys on ollut hankkeista, jotka olisivat kokonsa puolesta olleet maankäyttö- ja rakennuslain 114 §:n 1 momentin mukaisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Edelleen kysymys on ollut suunnitelmista ja hankkeista, joissa on ollut tarkoitus rakentaa yli 2000 neliömetrin yksikkö maakunta- tai yleiskaavan keskustatoiminnoille tarkoitettun alueen ulkopuolelle.

Hankkeiden toteuttamisen kannalta on ollut keskeistä maankäyttö- ja rakennuslain 114 §:n 2 momentin soveltaminen. Tällöin on ollut kysymys sen arvioimisesta, onko hankkeessa ollut kysymys paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupasta. Jos vastaus tähän kysymykseen on ollut myöntävä, liikkeen sijoittaminen maakunta- tai yleiskaavan keskustatoiminnoille tarkoitettun alueen ulkopuolelle olisi ollut mahdollista maankäyttö- ja rakennuslain 58 §:n 3 momentista ilmenevästä rajoituksesta huolimatta eli siinäkin tapauksessa, ettei alue olisi ollut asemakaavassa erityisesti osoitettu tätä tarkoitusta varten.

Edelleen, jos hankkeessa on ollut kysymys paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupasta, hankkeessa on tullut arvioitavaksi, onko sillä

seudullista merkitystä. Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:stä sekä siihen liittyvistä maankäyttö- ja rakennusasetuksen säännöksistä seuraa, että kunta on voinut alueellaan laatia asemakaavan joka mahdollistaa esimerkiksi paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan rakentamisen sillä edellytyksellä, että hanke ei ollut maakunnallisesti merkittävä. Sen arvioiminen, onko hanke maakunnallisesti merkittävä vai ei, on puolestaan täytynyt perustua selvityksiin ja kunta on ollut velvollinen pyytämään lausunnon maakunnan liitolta jos hanke on saattanut olla maakunnallisesti merkittävä.

Kakkonen on kertonut omistavansa kymmenen prosenttia Tokmanni Oy:stä ja toimineensa syytteessä tarkoitettuna ajankohtana yhtiön toimitusjohtajana. Tokmanni Oy:n myymäläketjua oli kehitetty vuosien 2004 - 2008 aikana aktiivisesti niin, että vuosittain avattiin 10-14 uutta myymälää. Yhtiön toimintaperiaatteena oli ollut, ettei se omistanut kiinteistöjä vaan se oli vuokrannut liiketiloja, joita sijoittajat olivat omistaneet. Tokmanni Oy:n liiketilojen keskimääräinen koko oli noin 6000 neliometriä. Koska yhtiö oli toiminut vuokratuissa tiloissa, se ei vuokralaisena ollut neuvotellut kaavoista. Tilaa vievän kaupan käsitettä oli käytetty yleisesti Tokmanni Oy:n kaltaisten niin sanottujen halpakauppojen sijoittamiseen keskusta-alueen ulkopuolelle. Kauppapaikkojen tarjonta kuntien taholta oli ollut erittäin runsasta ja Tokmanni Oy:n myymälät oli voitu sijoittaa tilaa vievän kaupan suuryksikköä koskevan poikkeussäännöksen nojalla. Kunnat olivat kyenneet tarjoamaan suuryksikköjä paikallisen päätöksenteon toimin eikä kaavojen toteutuminen ollut ollut Tokmanni Oy:n kannalta kiinnostava asia. Kakkonen ei ole muistanut omasta yhtiöstä esimerkkejä, koska sijoittajat olivat hoitaneet kaava-asiat. Liikkeiden konsepti oli muuttunut ajan myötä. Kakkonen oli eri kaupan toimijoiden kanssa kantanut huolta niin sanotun halpakaupan asemasta paljon tilaa vievänä erikoiskauppana. Kakkonen oli vaikuttaakseen päätöksentekoon laatinut kirjelmän ympäristöministeri Vapaavuorelle. Tapaamisessa Vapaavuoren kanssa oli tuotu esiin paikallistason päätöksenteon merkitys. Virkamiestaso oli ottanut jo kantansa, jota Vapaavuori oli seurannut.

Merisalo on kertonut, ettei Novalla ollut ollut sellaisia hankkeita, joihin olisi tarvittu maakuntakaavamerkintä. Kaavoitusasioilla sinänsä oli ollut suuri merkitys Novan toiminnalle esimerkiksi Naantalissa ja Paimiossa, mutta asiat olivat kuuluneet kuntien oman harkintavallan piiriin. Kunnat olivat olleet kaava-asioissa aktiivisia ja tarjonneet tontteja ja hankkeita.

Sukari on kertonut, että kunnat olivat hoitaneet kaava-asioita ja hän oli itse seurannut vierestä kaavakehitystä. Kunnat olivat yleisesti ottaen suhtautuneet positiivisesti Sukarin hankkeisiin ja pyrkineet edistämään niitä. Sukari tai hänen yhtiönsä muut edustajat eivät olleet olleet yhteydessä maakuntahallitukseen.

Risto Rauhala on kertonut syytteessä tarkoitettuna aikana toimineensa Varsinais-Suomen Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen (Ely-keskus) ylitarkastajana ja että hänen tehtäviinsä oli kuulunut kaavaohjaus. Rauhalan mukaan kunnat olivat voineet oman kaavoitusoikeutensa perusteella kaavoittaa tilaa vievän kaupan yksikköjä

ilman neliörajoja. Yli 2000 kerrosneliömetrin kokoiset vähittäiskaupan yksiköt olivat olleet vähittäiskaupan suuryksikköjä ja ne oli tullut merkitä maakuntakaavaan, mikäli ne olivat seudullisesti merkittäviä. Käytännössä 2000 kerrosneliömetrin ja 3500 kerrosneliömetrin välillä oli jäänyt alue, jonka puitteissa kunta oli voinut kaavoittaa vähittäiskaupan suuryksikön, mikäli se ei ollut seudullisesti merkittävä. Näissä tapauksissa seudullinen merkittävyys jouduttiin harkitsemaan tapauskohtaisesti.

Juho Savo on kertonut syytteessä tarkoitettuna aikana toimineensa Varsinais-Suomen liiton maakuntajohtajana ja tässä toimessaan maakuntahallituksen esittelijänä. Savon mukaan kunnilla oli päätösvalta kaavoitusta tehdessään mutta kuntien tuli tietyissä asioissa pyytää lausunto maakunnan liitolta. Siinä tapauksessa, että kunnat tekivät alemman asteen kaavoja vastoin maakunnan liiton kantaa, asiat tulivat käsiteltäväksi hallintotuomioistuimissa. Ely-keskus valvoi kuntien päätösten laillisuutta ja tarpeen tullen valitti niistä hallinto-oikeuteen. Laki ja valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet edellyttivät seudullisesti merkittävien suuryksiköiden osalta tehtäväksi hyvinkin perusteelliset selvitykset siitä, miten hanke vaikutti kaupan rakenteeseen. Eri konsultit tekivät näitä selvityksiä. Uusien mahdollisten kaupan suuryksikköjen osalta edellytettiin tarkkaa vaikutusten arviointia. Yli 2000 kerrosneliömetrin kokoinen yksikkö voitiin sijoittaa keskuksen ulkopuolelle, mutta se edellytti seudullisen merkityksen selvittämistä. Jos selvitykset osoittivat, että suuryksikölle riitti asiakaspohjaa ja se ei tulisi vaikuttamaan kielteisesti lähistön kaupan yksiköihin, voitiin hankkeeseen suhtautua myönteisesti. Savon mukaan vahvistetun maakuntakaavan muuttaminen oli mahdollista, mutta muutosprosessi vaati erittäin pitkän ajan, jopa 10 vuotta. Kaavan muuttaminen vain yleisesti jonkin yksittäisen hankkeen vuoksi olisi edellyttänyt kaavassa niin suurta puutetta, että tämä vähittäiskaupan suuryksikkö olisi välttämätön ja koko maakunnan edun mukainen.

Katri Tulkki on kertonut syytteessä tarkoitettuna aikana toimineensa ympäristöministeriön yliarkkitehtina. Hän oli vastannut kaupan sijoittamisen ohjauksen kehittämisestä ja ollut mukana muun muassa maakuntakaavojen vahvistamistyössä sekä osallistunut kaupan alaa koskeviin neuvotteluihin kuntien kanssa. Tulkin mukaan maakuntakaava ratkaisi sellaisten suurten kaupanyksiköiden, joilla on seudullista merkitystä, sijoittumisen keskusta-alueiden ulkopuolelle. Sääntely koski yli 2000 neliömetrin hankkeita. Maakuntakaavojen suunnittelumääräyksissä voitiin hyväksyä suurempiakin suuryksiköitä. Yksikön koko ei välttämättä tehnyt siitä seudullisesti merkittävää. Kaavamääräyksissä ja selostuksissa oli usein ilmaistu, minkä kokoluokan suuryksiköt katsottiin seudullisiksi, esim. 5000-10.000 neliometriä. Pienten kuntien alueella oli usein käytetty 2000 neliömetrin kokoa. Seudullinen merkittävyys riippui kuntarakenteesta ja väestöpohjasta.

Jos haluttiin kaavoittaa yli 2000 neliömetrin yksikkö keskuksen ulkopuolelle ja oli nähtävissä, että hanke voi olla seudullisesti merkittävä, kunnan oli kaavan valmistelussa pyydettävä maakunnan liiton lausunto. Suuryksikköä koskevissa kaavatapauksissa yleensä järjestettiin kunnan

ja Ely-keskuksen kesken viranomaisneuvottelu, jossa myös pohdittiin sitä, tarvitaanko maakunnan liiton lausunto. Jos oli ilmeistä, että kyseessä on seudullinen hanke, oli selvitettävä, onko se maakuntakaavan mukainen. Yleiskaavoituksella ei voitu ohittaa maakuntakaavaa.

Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet täsmensivät asema- ja yleiskaavojen sisältövaatimuksia. Suuryksiköt oli sijoitettava yhdyskuntarakennetta tukemaan. Tästä voitiin poiketa ainoastaan jos voitiin osoittaa, että ratkaisu oli silti kestävä kehityksen mukaista. Kaupalle oli näin ollen yksilöidyt tavoitteet.

Maakuntakaavan merkitys kaupan toimitilojen rakentajille oli erittäin tärkeä. Siinä määriteltiin mahdollisuudet toteuttaa seudullisia hankkeita. Maakuntakaavat ohjasivat rakentamista tiukemmin kuin aikaisemmat seutukaavat.

Kunnat laativat ja päättävät kaavoista ja tulkitsevat osaltaan niiden maakuntakaavan -mukaisuuden. Kaavoituksen lainmukaisuutta valvoi ELY-keskus, jolla oli valitusoikeus kaavapäätöksistä.

Ympäristöministeriössä oli todettu toukokuussa 2008, että kunnissa oli ollut vireillä erittäin suuria kaupan hankkeita, eikä ministeriöllä ollut ollut asiasta kokonaiskuvaa. Lehdistössä oli huomiota saanut erityisesti Vihdin Ideapark-hanke. Ministeriössä oli käynnistetty valtakunnallinen selvitys asiasta kesäkuussa 2008. Selvityksessä oli havaittu, että erittäin suuria kaupan hankkeita oli ollut lähes 200 kappaletta, joista suurimmat olivat olleet yli 50000 m². Lisäksi oli havaittu, että vireillä olleista hankkeista viidesosa oli seutu- tai maakuntakaavan vastaisia. Varsinais-Suomen liiton alueella oli ollut 12 seudullista hanketta, joista viisi oli ollut maakunta- tai seutukaavan vastaisia. Tällaisia olivat olleet muun muassa Loimaan Niittukulman hanke, Maskun liikekeskus ja Rivieran kauppakeskus Maskussa. Selvityksessä ei ollut ilmennyt, mitkä tahot olivat olleet hankkeiden takana.

Ympäristöministeriö oli laatinut vuonna 2000 tulkintaohjeen, joka oli koskenut muun muassa paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan käsitteen tulkintaa. Ohjeessa oli määritelty, mitkä toimialat olivat tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa ja paljonko muuta tavaraa näissä voitiin myydä. Kaupan myymäläkonseptit olivat voimakkaasti muuttuneet 2000-luvulla ja oheistuotteiden määrä oli kasvanut. Ympäristöministeriö oli vuonna 2007 käynnistänyt selvityksen sanotun tulkintaohjeen soveltamisongelmista. Kunnissa oli ollut eroja sen osalta kuuluivatko ns. halpahallit sääntelyn piiriin vai ei. Vuonna 2000 laaditun oppaan päivitystä oli ryhdytty valmistelemaan ja tuolloin oli ollut tarkoitus järjestää tapaaminen sidosryhmille. Tulkki oli lähettänyt kokouksesta ennakkokutsun. Seuraavana päivänä hän oli saanut Merisalolta viestin, jossa tämä oli ilmoittanut valmistelun olevan turhaa, koska Merisalo oli sopinut muun muassa pääministerin, elinkeinoministerin ja muutaman muun johtavan poliitikon kanssa, että asiaa tullaan seuraamaan tiukasti eikä kyseessä ollut mikään läpihuutojuttu. Tulkki oli kokenut viestin voimakkaaksi vaikuttamiseksi viranomaisen työhön. Tulkin käsityksen mukaan viestin tarkoituksena oli ollut, että halpahallit pudotettaisiin pois

tulevan säätelyn piiristä. Lokakuussa 2008 kun kaupan hankkeiden selvityksen tulokset oli saatu, vanhan oppaan päivitys oli jäänyt sivuun ja työryhmä oli ryhtynyt arvioimaan, oliko kaupan ohjaus enää ajan tasalla. Tämän seurauksena oli käynnistynyt lainvalmistelutyö. Tulkki on lisäksi kertonut, että Merisalon sähköpostit eivät olleet liittyneet mihinkään ajankohtaiseen kaavahankkeeseen vaan kyse oli ollut yleisestä vaikuttamisesta. Merisalo ei ollut maininnut Kanervan nimeä tässä yhteydessä.

Sixten Hjort on kertonut syytteessä tarkoitettuna ajankohtana toimineensa Tokmanni Oy:n talous- ja hallintojohtajana sekä varatoimitusjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä. Tokmanni Oy oli laajentunut aggressiivisesti vuodesta 2005 lähtien, jolloin Capman -sijoitusyhtiö oli tullut mukaan yhtiön omistajaksi. Tokmanni Oy oli ostanut muita halpakauppaketjuja ja perustanut vuosina 2007-2008 yli 14 uutta myymälää vuodessa. Tokmanni Oy oli toiminut kauppapaikoissa vuokralaisena. Kiinteistökonsultti, joka vuosina 2007-2008 oli ollut Nova Group Oy, oli hakenut nimetyiltä paikkakunnilta sopivia, tietynkokoisia kohteita sekä hankkinut rakentajat ja investoijat, jotka olivat olleet kohteen lopullisia omistajia. Tokmanni Oy oli erään suuremman sopimuskokonaisuuden yhteydessä sopinut Maskun Kalustetalo Oy:n kanssa seitsemän kohteen vuokraamisesta Maskun Kalustetalo Oy:ltä.

Raisio

Syyttäjän kirjallisena todisteena esittämistä luonnoskartoista ja 28.4.2008 päivätystä suunnitteluvaraussopimuksesta ilmenee, että Raision ja Turun alueelle on suunniteltu Ideapark -nimistä hanketta, ja että hankkeen nimeksi oli sittemmin tullut Ideapark. Suunnitteluvaraussopimuksen yhtenä osapuolena on ollut Ideaportti Oy -niminen yhtiö.

Kanerva on kertonut, ettei hän ollut ollut tietoinen Sukarin hankkeesta Raisiossa.

Sukari on kertonut, että Raision niin sanottu Ideapark -hanke oli ollut mahdoton toteuttaa, koska suunnitellun kauppakesittymän keskellä oli kulkenut tie. Hanke oli sittemmin haudattu.

Juho Savela on kertonut syytteessä tarkoitettuna ajankohtana toimineensa Maskun Kalustetalo Oy:n kiinteistöjohtajana ja että Ideaportti Oy oli perustettu tarkoituksin rakentaa niin sanottu tilaa vievän tavarankäytön keskittymä. Sukari oli ollut Ideaportti Oy:n toinen pääomistaja. Tarkoituksena oli ollut, että Raision kaupunki ostaisi yksityisiltä ison maa-alueen ja myisi kokonaisuuden Ideaportille. Raision kaupunki oli kuitenkin purkanut sopimuksen.

Vesa Arosuo on kertonut olleensa Ideaportti Oy:n hallituksen varajäsen. Vuonna 2006 Harri Lähteenmäki -nimisellä henkilöllä oli ollut tiedossaan eräitä maa-alueita Turun ja Raision rajalla. Arosuo oli ehdottanut, että he ottaisivat yhteyttä Sukariin ja alueelle suunniteltaisiin liikekeskus. Hanke oli ollut tarkoitus toteuttaa Raision puolelle. Huonon taloudellisen tilanteen takia kaavoitushanketta ei ollut käynnistetty.

Olavi Tuomi on kertonut toimineensa syytteessä tarkoitettuna ajankohtana Raision kaupungin elinkeinojohtajana. Vuonna 2006 oli käyty Raision kaupungin, Turun kaupungin ja Sukarin välisiä keskusteluja Ideaportti -nimisen kauppakeskuksen rakentamisesta. Hanke ei kuitenkaan ollut edennyt Turun kaupungin osalta lainkaan, jonka vuoksi oli ryhdytty selvittämään voisiko hankkeen toteuttaa Raisiossa. Hanketta varten oli tehty niin sanottu suunnitteluvaraussopimus ja tarkoituksena oli ollut sijoittaa alueelle tilaa vievän tavaran kauppoja. Raision hanke oli ollut tarkoitus sijoittaa alueelle, jolla oli voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava ja asemakaava. Raision kaupungin käsitys oli ollut, että hanke olisi ollut toteutettavissa yleiskaavan mahdollistamalla asemakaavamuutoksella, jolloin maakuntakaavalla ei olisi ollut merkitystä lainkaan. Isoista hankkeista, jollaisesta oli ollut kysymys, neuvoteltiin kuitenkin aina muun ohella maakuntaliiton kanssa esimerkiksi hankkeen kaupallisista vaikutuksista ja tarvittavista liikenneselvityksistä. Tällöin maakuntaliiton puolesta tuotiin esille, mitä selvityksiä hanketta varten oli tehtävä ja mitä lausuntoja oli pyydettävä. Raision Ideapark-hanke ei kuitenkaan edennyt kaavamuutosprojektiksi asti ja suunnitteluvaraussopimus oli purettu.

Naantali

Syyttäjän kirjallisena todisteena esittämästä 15.4.2008 päiväystä lehdistötiedotteesta ilmenee, että Tokmanni Oy ja Maskun Kalustetalo Oy olivat solmineet vuokrasopimukset seitsemästä uudesta kauppapaikasta ja että Naantaliin oli tarkoitus sijoittaa Maskun Kalustetalo Oy:n rakennuttama liikekeskus, jossa olisi myös Tokmanni Oy:n liike.

Edelleen syyttäjän kirjallisena todisteena esittämistä Naantalın kaupungissa 11.5.2009 - 18.1.2010 laadituista asiakirjoista ja 22.1.2010 päiväystä kauppapaikkaselvityksestä ilmenee, että Naantalın kaupungissa on selvitetty mahdollisuutta sijoittaa Naantalın kaupungin Luolalan kaupunginosaan Tokmanni Oy:n liiketiloja. Anomuksen asemakaavan muuttamisesta oli jättänyt Masku Kiinteistöt Oy ja toinen yhtiö.

Sukarin kirjallisena todisteena esittämistä Naantalın kaupungin pöytäkirjanotteista ilmenee, että asemakaavaluonnosta on käsitelty kaavoitus- ja ympäristölautakunnassa, jolloin Ely-keskus ja Varsinais-Suomen maakunnan liiton maankäyttöjaosto olivat antaneet hankkeesta lausuntonsa. Ely-keskus oli lausunnossaan katsonut, että asemakaavaluonnoksen mukaista vähittäiskaupan keskittymää olisi pidettävä sen kokonaisalan perusteella seudullisesti merkittävänä vähittäiskaupan yksikkönä ja että laaditun selvityksen johtopäätökset eivät tukeneet hanketta. Varsinais-Suomen maakunnan liiton maankäyttöjaosto oli lausunnossaan ilmoittanut, ettei se puolla kaavavalmistelun viemistä eteenpäin valmisteluaineistossa esitettyssä muodossa.

Kanerva on kertonut, ettei hän ollut ollut tietoinen Naantalın hankkeesta.

Kakkonen on kertonut, että Naantaliin sijoitettava liike oli ollut yksi hanke lukuisten muiden joukossa. Hanke oli rauennut, mutta tämä ei ollut ollut yhtiölle ongelma.

Merisalo on kertonut, että Nova Group Oy:llä oli ollut sopimus Tokmanni Oy:n kanssa, jonka mukaan Nova Group Oy:n tuli etsiä kauppapaikkoja ja konsultoida Tokmanni Oy:ä sille muualta tarjotuista kohteista. Lokakuussa 2007 Merisalo ja Sukari olivat sopineet käsikirjoitetussa sopimuksessa paikkakunnista, joille kauppapaikkoja rakennettaisiin. Lehdistötiedotteessa 15.4.2008 yksilöidyt kohteet olivat olleet Tokmanni Oy:n hyväksymiä kohteita. Lehdistötiedotteen jälkeen sopimusehdoista oli neuvoteltu osapuolten kesken ja vuokrasopimukset oli allekirjoitettu 30.4.2008. Naantali oli ollut tällainen kohde.

Sukari on kertonut, että hän oli sopinut Merisalon kanssa kokonaisuudesta, joka oli käsittänyt yhteensä seitsemän kohdetta, jotka Sukari oli aikonut rakennuttaa ja joihin Tokmanni Oy:ä oli suunniteltu vuokralaiseksi. Naantali oli ollut yksi näistä kohteista. Merisalon oli ollut tarkoitus toimia välimiehenä. Naantalin kohde oli rauennut.

Ari Savela on kertonut, että vuonna 2008 oli etsitty paikkaa Naantalista, johon olisi voinut rakentaa Tokmanni Oy:lle tavaratalo. Merisalo oli tässä tarkoituksessa käynyt neuvotteluja Tokmanni Oy:n puolesta. Savelan saaman tiedon mukaan rakennuslupa oli pitänyt saada voimassa olevan asemakaavan perusteella. Naantalin puolesta oli sittemmin ilmoitettu, ettei hanketta voitu näin hyväksyä, vaan oli esitettävä tarkemmat selvitykset siitä, mitä Tokmanni Oy aikoi myydä eli kuinka suuri osa myyntipinta-alasta oli elintarvikekauppaa. Naantali oli halunnut turvata sen, että kysymys olisi paljon tilaa vievän erikoistavaran kaupasta. Kauppakirjassa ollut purkava ehto oli toteutunut, koska sittemmin oli käynyt ilmi, ettei Tokmanni Oy saa rakentaa.

Timo Kvist on kertonut syytteessä tarkoitettuna ajankohtana toimineensa Naantalin kaupunginjohtajana. Sukarin hallitsema Masku Kiinteistöt Oy oli keväällä 2008 ottanut yhteyttä ja osoittanut kiinnostusta liiketilojen rakentamiseen kaupungin alueella. Kvist oli keskustellut asiasta Sukarin ja Savelan kanssa ja keskusteluissa oli päädytty siihen, että Luolalan alueelle voisi olla mahdollista rakentaa liiketiloja. Syksyllä 2008 yhtiö oli palannut rakennushankkeen yhteydessä asiaan. Asemakaavan mukaan Luolalan alueelle oli saanut rakentaa liike- ja toimistorakennuksia, ei kuitenkaan yli 2000 kerrosneliömetrin kokoisia vähittäiskaupan yksikköjä. Tilaa vaativan erikoistavaran kauppoja sai rakentaa rajoituksitta. Rakennuslupahakemuksesta oli kuitenkin käynyt ilmi, että hanke ei menisi sellaisenaan ilman kaavamuutosta läpi. Valtion viranomaisten mukaan kauppapaikkaselvitys oli katsottu riittäväksi ja selvitystyö oli käynnistetty. Kaupungilla ei ollut ollut käsitystä, että maakunnan liittoa voisi asia kiinnostaa, koska kyse oli ollut kaupungin sisällä olevasta paikallisesta hankkeesta, joka voitiin toteuttaa asemakaavamuutoksella. Alunperin oli ollut kysymys Tokmanni Oy:n hankkeesta, jonka koko oli ollut 3500 kerrosneliömetriä. Kaavamuutosluonnoksessa kaupunki oli ajanut suurempaa, 17000 kerrosneliömetrin kokoista hanketta. Tästä hankkeesta oli pyydetty lausunto maakunnan liitolta, joka oli toukokuussa 2010 antamassaan lausunnossaan kritisoinut hanketta

katsoen, että alueelle oli muodostumassa uusi kauppakeskittymä. Tämän jälkeen aluetta oli kaupungin toimesta supistettu ja valtuustossa oli lopulta päätetty pienemmästä alueesta.

Risto Rauhala on kertonut, että Naantalin hankkeen osalta Ely-keskus oli todennut, ettei se alkuperäisessä laajuudessaan ollut maakuntakaavan mukainen, vaan seudullisesti merkittävä hanke. Alkuperäistä hanketta oli myöhemmin muutettu pienemmäksi. Silloin oli katsottu, ettei hanke sellaisenaan ollut maakuntakaavan vastainen, mutta että se edelleen oli maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittama suuryksikkö. Hankkeen toteuttamiselle ei ollut selvitysten kautta osoitettu perusteita. Kaupunki oli kuitenkin hyväksynyt asemakaavan. Ely-keskus oli puolestaan valittanut kaavasta, koska se oli katsonut kaavan olevan maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Valituksen johdosta muutos ei ollut tullut voimaan.

Juho Savo on kertonut, että Naantali kaupunki oli esittänyt, että Luolalan alueelle voitaisiin sijoittaa kaupan suuryksikkö. Maakunnan liitto oli antanut hyvin kriittisen lausunnon hankkeesta eikä hanketta ollut puollettu.

Sixten Hjort on kertonut, että Naantalin kohde ei ollut ollut Tokmanni Oy:lle erityisen kiinnostava, koska yhtiön pääasiallinen laajentumishalu oli kohdistunut Keski-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Naantalin kohde oli rauennut. Yhden kohteen vaikutus Tokmanni Oy:n liikevaihtoon oli vain noin 0,5-1 %, joten yksittäisen kohteen merkitys oli vähäinen.

Paimio

Syyttäjän kirjallisena todisteena esittämästä 15.4.2008 päiväystä lehdistötiedotteesta ilmenee, että Tokmanni Oy ja Maskun Kalustetalo Oy olivat solmineet vuokrasopimukset seitsemästä uudesta kauppapaikasta ja että Paimion Tammisillan alueelle oli tarkoitus sijoittaa Maskun Kalustetalo Oy:n rakennuttama liikekeskus, jossa olisi myös Tokmanni Oy:n liike. Hanke oli tarkoitus toteuttaa SOK:lta ostettavalle tontille Helsinki-Turku moottoritien viereen ja ABC-huoltoaseman tuntumaan.

Syyttäjän, Kanervan ja Sukarin kirjallisena todisteena esittämästä Varsinais-Suomen liiton lausunnosta 15.9.2008 ilmenee, että maakunnan liiton lausuntojaosto on Paimion maankäyttö- ja rakennuslautakunnalle osoittamassaan lausunnossaan katsonut, että Paimion Miettulan asemakaavanmuutosluonnoksen mahdollistamalla vähittäiskaupan suuryksiköllä ei ole seudullista merkitystä ja että maakunnan liitto varauksellisesti puoltaa muutosehdotuksen hyväksymistä.

Sukarin kirjallisena todisteena esittämästä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunnosta 16.9.2008 ilmenee, että Paimion Miettulan asemakaavan muutoshanke sijoittuu Turku-Helsinki moottoritien liittymän vieressä sijaitsevalle Tammisilta -nimiselle alueelle.

Syyttäjän kirjallisena todisteena esittämästä Varsinais-Suomen liiton

maakuntahallituksen pöytäkirjasta 27.10.2008 ilmenee, että maakuntahallituksen kokouksessa lausuntojaoston lausunto 15.9.2008 on käsitelty otsikolla "Tiedoksi annettavat asiat" jossa on todettu, että lausuntojaosta päätti puoltaa Paimion Miettulan asemakaavan muutosehdotuksen hyväksymistä varauksellisesti.

Kanervan kirjallisena todisteena esittämästä annettua lainhuutoa koskevasta todistuksesta 14.10.2008 ilmenee, että Turun Osuuskauppa on 24.9.2008 ostanut Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnalta kaksi Paimion Miettulassa sijaitsevaa kiinteistön määräalaa.

Kanerva on kertonut, ettei hän ollut ollut tietoinen Paimion hankkeesta.

Kakkonen on kertonut, että 15.4.2008 päivätty lehdistötiedote oli ollut Merisalon laatima ja siinä oli ollut virheellisiä tietoja. Paimion Tammisillan hanke oli ollut yksi hanke lukuisten muiden joukossa. Hanke oli rauennut, mutta tämä ei ollut ollut yhtiölle ongelma.

Merisalo on kertonut, että Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) oli tarjonnut Paimion Tammisillassa sijainnutta tonttia myytäväksi, mistä Nova Group Oy oli saanut tiedon. SOK:lta oli saatu kohteen hinta ja tieto myyntihalukkuudesta mutta jostakin syystä SOK olikin päättänyt olla myymättä tonttia. Tämän jälkeen Paimion keskustasta oli hankittu toinen tontti.

Sukari on kertonut, että Paimion Tammisillassa oli ollut SOK:n omistama tontti ABC-huoltamon vieressä. SOK:lla ei ollut ollut tarkoitusta myydä kyseistä tonttia Sukarille. Lehdistötiedote asiasta oli ollut Merisalon laatima, eikä sillä ollut ollut todellisuuspohjaa.

Risto Rauhala on kertonut, että Ely-keskus oli aikoinaan todennut tämän hankkeen osalta, että maakuntakaava ei ollut esteenä tällaisen asemakaavan laatimiselle ja ettei hanketta katsottu seudullisesti merkittäväksi. Hankkeen vaikutukset Paimion keskustaan tuli ottaa huomioon.

Juho Savo on kertonut, että maakunnan liitto oli Paimion Miettulan hankkeen osalta katsonut, että alueelle oli mahdollista sijoittaa jonkinlainen vähittäiskaupan yksikkö, jos voitiin osoittaa, että Paimion keskusta palvelut säilyisivät ennallaan.

Ari Savela on kertonut, että Sukarin ja Kakkosen edustamien yhtiöiden välillä oli käyty useita hankeneuvotteluja keväällä 2008. Kiinnostuksen kohteena oli muun ohella ollut Paimion Tammisillan alue, mutta varmuutta kohteen toteuttamisesta ei ollut saatu. Kohde ei ollut ollut selvä 30.4.2008, jolloin useita vuokrasopimuksia tehtiin. Sitten oli selvinnyt, että SOK ei myy eikä sillä ollut tarkoitustakaan myydä Tammisillan tonttiaan Sukarin yhtiölle.

Loimaa

Syyttäjän ja Kanervan kirjallisena todisteena esittämästä 3.1.2008

päivätystä hankinta- ja yhteistyösopimuksesta sekä siihen liittyvästä Loimaan kaupunginhallituksen pöytäkirjasta 19.11.2007 ilmenee, että Loimaan kaupunki ja Nova Group Oy olivat solmineet sopimuksen, jossa Nova Group Oy:n oli tarkoitus välittäjänä suorittaa Loimaan Niittukulmanportin alueen tonttien ennakkomarkkinointia.

Syyttäjän ja Kanervan kirjallisena todisteena esittämästä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen Loimaan kaupungille osoittamasta lausunnosta 24.9.2009 ilmenee, että valmisteilla olevassa maakuntakaavaehdotuksessa Loimaanporttiin ei ole sijoitettu vähittäiskaupan suuryksikköä eikä hanke ole voimassa olevan seutukaavan mukainen.

Syyttäjän kirjallisina todisteina esittämistä Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen pöytäkirjoista ilmenee, että maakuntahallituksen kokouksissa Loimaan hanke on ollut esillä 26.10. ja 23.11.2009.

Syyttäjän kirjallisena todisteena esittämästä tulosteesta Loimaan Lehti -nimisestä lehdestä ilmenee, että sanotussa lehdessä on 26.1.2010 julkaistu kirjoitus, jossa Kanerva ja maakuntajohtaja Savo kommentoivat Loimaan kaupungin ajamaa Niittukulman hanketta.

Kanerva on kertonut, että Loimaan kaupungin edustajat maakunnan liitossa olivat aktiivisesti ajaneet valtatie 9:n lähistöllä sijaitsevan alueen kehittämistä. Kanerva oli ollut Loimaalla vuonna 2010 kutsuttuna vierailulla, jossa oli otettu myös esiin Niittukulman hanke. Kanerva ei ollut ollut tietoinen kaupungin ja Nova Group Oy:n välisestä sopimuksesta 3.1.2008 eikä hän ollut millään tavoin auttanut tai luvannut auttaa Loimaan kaupungin edustajia, vaan ohjannut heidät ympäristöministeriön puheille.

Merisalo on kertonut, että Loimaan kaupunki oli halunnut sijoittaa liikekeskuksen 3.1.2008 päivätyssä sopimuksessa tarkoitetulle alueelle. Loimaan kaupunki oli ajanut alueen kaavaan suuryksikkömerkintää. Hanke ei ollut toteutunut.

Kakkonen on kertonut, että Loimaalle sijoitettava liike oli ollut yksi hanke lukuisten muiden joukossa. Hanke oli rauennut, mutta tämä ei ollut ollut yhtiölle ongelma. Kohteen painoarvo oli ollut hyvin vähäinen.

Juho Savo on kertonut, että Loimaan kaupunki oli aktiivisesti suunnitellut Niittukulman alueelle palveluja ja vähittäiskaupan suuryksikkömerkintää. Maakunnan liiton virkamiesten ja kaavan valmistelijoiden kanta oli ollut, että kaupan suuryksikköä ei pitänyt kehittää alueelle, koska se sijaitsi Loimaan kaupungin keskustan ulkopuolella. Asiasta oli noussut suuri kiistan aihe maakuntaliiton hallituksessa. Savo oli jättänyt eriävän mielipiteen maakuntahallituksen päätöksestä, jolla enemmistö oli päättänyt kaupan suuryksikön rajaksi 9000 kerrosneliometriä. Savon pohjaehdotus oli ollut, että Varsinais-Suomen maakuntakaavassa sallittaisiin seutukuntakeskuksissa ja Turun toiminnallisella kaupunkiseudulla enintään 6000 kerrosneliometrin kokoisia kaupan suuryksikköjä. Kysymys oli ollut Loimaan kaupungin ja Loimaata edustavien poliittisten päättäjien vaatimuksesta. Loimaan kaupungin

virkamiehet olivat olleet siinä käsityksessä, että 6000 kerrosneliömetrin raja olisi sopiva, mutta päättäjät olivat sitoutuneet 9000 kerrosneliömetriin. Liiton kanta oli ollut, ettei suuryksikköä pitänyt ryhtyä kehittämään mutta luottamusmiehet olivat päättivät toisin kun virkamiehet olivat esittäneet. Sinänsä virkamiesten ja luottamusmiesten välinen yhteistyö oli hyvää.

Teija Ek-Marjamäki on kertonut syytteessä mainittuna aikana toimineensa Varsinais-Suomen maakuntahallituksen jäsen ja että hänellä oli ollut erilaisia luottamustoimia Loimaalla. Loimaan kaupunki oli omistanut Niittukulman alueen ja kaupungilla oli ollut tarvetta saada alueelle elinkeinotoimintaa. Nova Group Oy oli kilpailuttamisen jälkeen valittu alueen ennakkomarkkinoijaksi. Markkinointi oli alistettu kaupunginhallitukselle ohjausryhmän kautta. Kaupungilla oli ollut erimielisyyttä neliömääristä maakunnan liiton kanssa. Hanke oli rävennut ja sopimus oli päättynyt vuonna 2009.

Pauliina Haijanen on kertonut toimineensa Varsinais-Suomen maakunnan liiton hallituksen jäsenenä vuodesta 1997 alkaen ja maankäyttöjaoston jäsenenä vuodesta 2009 alkaen. Loimaan Niittukulman alueen hanketta oli käsitelty maakunnan liiton hallituksessa toistuvasti. Hanke oli ollut seudullinen ja koko kaavaprosessin ajan Loimaan kaupungin ja Loimaan seudun ja vaikuttajien lähinnä poliitikkojen painostus oli ollut suurta. Loimaalaiset olivat jopa ajaneet sitä, että mitään rajoitusta kerrosneliömetrimäärään ei olisi tullut.

Masku

Syyttäjän kirjallisena todisteena esittämästä tulosteesta Iltalehden uutisesta 9.1.2008 ilmenee, että Sukari on tuolloin suunnitellut Maskuun noin 10 hehtaarin kokoista niin sanottua Ideapark-liikekeskusta ja neljän hehtaarin kokoista niin sanottua miesten maailma-liikekeskusta. Niin ikään kirjallisena todisteena esitetystä STT:n uutisesta 1.3.2008 puolestaan ilmenee, että Sukari on luopunut sanotusta hankkeesta, mutta että alueelle Sukarin mukaan sopisi paremmin muutaman hehtaarin kokoinen liikekeskus sen jälkeen kun alueelle on rakennettu moottoritie.

Kanerva on kertonut, että hän oli tullut tietoiseksi Maskun Rivieran Ideapark-hankkeesta median kautta. Kanerva ei ollut yhdistänyt tätä hanketta millään tavoin asemaansa maakuntaliiton hallituksen puheenjohtajana.

Sukari on kertonut, että Maskun Ideaparkia koskeva lehdistötiedotus oli ollut lähinnä markkinatempaus, jonka tarkoituksena oli ollut saada julkisuutta kunnalle ja toisaalta hakea vauhtia Sukarin Miesten maailma-hankkeelle. Lehdistötilaisuudessa 8.1.2008 Sukari oli esitellyt karttaan merkittyjä hevosenkengän muotoisia alueita sekä ilmakuva Lempäälän Ideaparkista. Sukari oli 1.3.2008 ilmoittanut luopuvansa Maskun Ideapark-hankkeesta. Tällä hetkellä Miesten maailma-suunnitelma oli edelleen olemassa, mutta esisopimusta ei ollut. Hän oli neuvotellut kohteesta Maskun kunnan edustajien kanssa viimeksi noin viikko sitten.

Juho Savo on kertonut, että Maskun kunnalla oli pitkään ollut erilaisia kaupan kehittämiseen liittyviä toiveita maakuntakaavoituksen suhteen. Kun maakuntakaavaehdotus oli ollut kunnissa nähtävänä tammikuun 2008, kesken kaavaprosessin oli median kautta tullut tieto, että Sukari oli esitellyt suurta Ideapark-keskusta Maskun alueelle. Lehtijuttua oli ihmetelty liitossa virkamiesten kesken ja virkamiestasolla oli päädytty pyytämään lausunto kunnilta, että ottavat myös tämän uuden esityksen huomioon. Valmisteilla ollut maakuntakaava ei olisi mahdollistanut tällaisen kaupan yksikön rakentamista. Sukari oli sittemmin perunut hankkeen ja asian käsittely maakunnan liitossa oli päätynyt siihen. Ennen ilmoitusta ei ollut tullut mitään tietoa tällaisesta hankkeesta. Maskun kunta oli sinänsä tehnyt kauppaa koskevia selvityksiä ja liiton virkamiehet olivat näistä tietoisia. Nämä olivat olleet esillä maakuntakaavaa koskeneissa viranomaisneuvotteluissa. Maskun Rivieran aluetta oli kehitetty 6000 kerrosneliömetrin kaupan suuryksikön merkinnän puitteissa. Kaupallisia palveluja oli esitetty kehitettäväksi Rivieran alueella. Maskun kunnan edustajat olivat halunneet siirtää koko keskustan uuteen paikkaan. Elintarvikemyymälää oli myös ilmeisesti kaavailtu Rivieran alueelle. Maskun osalta ei ollut vielä vahvistettu maakuntakaavaa jonka vuoksi vanha seutukaava oli astunut voimaan maakuntakaavana.

Jaakko Olenius on kertonut syytteessä tarkoitettuna ajankohtana toimineensa Maskun kunnanjohtajana. Kunta oli kaavailut Rivieran alueelle kaupan suuryksikköä ja hankkeesta oli neuvoteltu Sukarin kanssa. Marras-joulukuussa 2007 oli todettu, että jos maanomistuskysymykset saadaan järjestettyä, niin pidetään infotilaisuus. Infotilaisuutta varten arkkitehti oli piirtänyt Areenaksi ja miesten maailmaksi kutsumansa liikekeskukset. Kunnan edustajat eivät olleet tällaisten hankkeiden toteutumiseen uskoneet, mutta eivät olleet estäneet Sukaria niitä esittämästäkään, sillä hanke oli kunnalle hyvää mainosta. Juuri ennen infotilaisuutta Sukari oli sanonut, että lyödään vielä lisää löylyä ja hän oli ilmestynyt infotilaisuuteen Lempäälän Ideapark-liikekeskusta esittävien kuvien kanssa ja esitellyt niitä medialle. Kunnan edustajien kanssa ei ollut ollut puhetta Ideaparkista eikä se edes olisi sopinut alueelle. Oleniuksen käsityksen mukaan Sukari ei ollut aivan tasapainoinen toimiessaan näin. Olenius oli sittemmin saanut kuulla hankkeen peruuntumisesta median kautta. Yleiskaavasta oli neuvoteltu maakunnan liiton edustajien kanssa ja sitä varten oli tehty selvitystyötä. Sukari ei ollut tässä yhteydessä eikä milloinkaan muutenkaan pyrkinyt vaikuttamaan kaavan sisältöön eikä Sukari ollut kaavoista kiinnostunutkaan. Kunnat ajoivat hankkeita voimakkaasti ja kauppiaiden tarvitsi ainoastaan ilmoittaa kiinnostuksensa. Rivieran alueelle suunniteltiin edelleen niin sanottua Areena-tyyppistä liikekeskuksesta ja hanke pyrittiin toteuttamaan yhden tai usean rakentajan kanssa. Viimeksi mainitusta hankkeesta neuvoteltiin edelleen muiden ohella Sukarin kanssa. Olenius ei osannut sanoa, tultaisiinko Sukarin kanssa pääsemään sopimukseen.

Ari Savela on kertonut, että Sukarin hallitsemassa Maskun Kalustetalo Oy:ssä oli hämmästeltä median kautta saatua Sukarin ilmoitusta jonka mukaan hän rakentaisi Maskuun niin sanotun Ideaparkin. Savelan

käsityksen mukaan kyse oli ollut mainostempusta.

Vesa Arosuo on kertonut tulleen tietoiseksi Maskun Rivieran Ideapark-hankkeesta median kautta. Hän oli valmistanut kyseiseen tiedotustilaisuuteen Idea Areena -nimisen paketin. Sukari olikin esitellyt hankkeen Ideapark -nimisenä, mistä Sukari ja Arosuo eivät olleet keskustelleet aikaisemmin eikä hän myöskään ollut keskustellut Ideaparkista kunnan edustajien kanssa. Asia oli tullut Arosuolle yllätyksenä.

Heikki Saarento on kertonut toimineensa Varsinais-Suomen liiton palveluksessa vuodesta 1999, ensin maakunta-arkkitehtina ja sittemmin suunnittelujohtajana. Sukarin suunnitelmista rakentaa Maskuun niin sanottu Ideapark-tyylinen kauppakeskus Saarento oli kuullut julkisuudessa. Sukari oli kertonut suunnitelmistaan tammikuussa 2008 eli samaan aikaan kun maakuntakaavaluonnos oli jo pantu nähtäville. Kunnille jo lähetettyjä lausuntopyyntöjä oli täydennetty sanotun Ideapark-hankkeen osalta. Hankkeelle ei ollut perusteita eikä siitä saadut tiedot olleet aiheuttaneet toimenpiteitä.

Johtopäätökset hankkeiden osalta

Asiassa esitetyt yllä mainitut kirjalliset todisteet sekä kuultujen henkilöiden antamat kertomukset antavat tapahtumien kulusta yhdensuuntaisen kuvan. Asiassa ei sen vuoksi ole näiltä osin tarpeen suorittaa esitetyn näytön arviointia.

Asiassa on selvitetty, että kaikki hankkeet eivät ole toteutuneet tai että ne ovat olleet olemassa vasta alustavina ideoina vailla varsinaisia toteutumiseen johtavia toimeenpanotoimia. Tällä seikalla ei kuitenkaan ole ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa käsillä olevaa asiaa. Jo alustavassa ideavaiheessa olevan suunnitelman tai hankkeen, jonka toteutumismahdollisuuksia on selvitetty, on katsottava muodostavan sellaisen intressin, joka voi tavalla tai toisella liittyä virkamiehen toimintaan tämän palvelussuhteessa. Arvioitavana olevan rikoksen tunnusmerkistö ei edellytä, että lahjuksen antajalla on edun antamisen hetkellä viranomaisiasiana vireillä jokin hanke taikka että hanke olisi saavuttanut jonkin konkreettisuuden asteen. Ratkaisevaa on, että etu liittyy virkamiehen toimintaan tämän palvelussuhteessa. Tämän edellytyksen on katsottava täyttyvän, vaikka lahjan antajan hanke olisi vasta alustavassa ideavaiheessa ja myös sellaisessa tilanteessa, jossa myöhemmin osoittautuu, ettei hanketta olisi ollut mahdollista toteuttaa.

Asiassa on syytteen kiistämisen perusteeksi ilmoitettu, että hankkeet ovat olleet toteutettavissa kunnan laatimalla asemakaavan muutoksella eikä hanke siten ole liittynyt maakunnan liittoon. Arvioitaessa syytteessä tarkoitetun rikoksen tunnusmerkistön täyttymistä ratkaisevaa merkitystä ei kuitenkaan ole annettava sille, onko hankkeen toteutuminen edellyttänyt merkintää maakunnan liiton laatimaan maakuntakaavaan vai onko hanke edellyttänyt maakunnan liiton lausuntoa. Selvää nimittäin on, että hankkeissa on ollut kysymys kaupan suuryksiköistä joiden toteuttaminen on edellyttänyt hankkeen seudullisen vaikutuksen selvittämistä. Hankkeet ovat edellyttäneet tai olisivat toteutuessaan

edellyttäneet ainakin maakunnan liiton lausuntoa.

Vastaajien taholta on kiinnitetty huomiota siihen, että kunnat olivat aktiivisesti tarjonneet liikepaikkoja kaupan alan yrityksille ja koska kunnat hoitivat kaavoituskysymykset, käytännössä vain kunnat olivat asioineet maakunnan liiton kanssa. Tätä seikkaa ei ole ilmennyt aiheetta epäillä. Arvioitaessa hankkeiden liityntää maakunnan liittoon ei kuitenkaan voida antaa merkitystä sille, mikä taho on konkreettisesti asioinut maakunnan liiton kanssa. Ratkaisevaa on, että Kakkosen, Sukarin, Merisalon ja Yli-Saunamäen edustamien tahojen intresseissä olevia kysymyksiä käsiteltiin maakunnan liitossa, eikä pelkästään se seikka, että intressi oli maakunnan liitossa konkreettisesti käsiteltävänä kunnan ajaman kaavamuutoshankkeen muodossa, anna aiheetta arvioida asiaa toisin.

Asiassa on lisäksi kiinnitetty huomiota siihen, että Tokmanni Oy toimi vuokralla tiloissa, joita esimerkiksi Nova Group Oy aktiivisesti etsi. Tällä seikalla ei kuitenkaan ole ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa käsillä olevaa asiaa. Selvää nimittäin on, että myös Tokmanni Oy:llä on ollut liikepaikkoihin liittyviä intressejä Varsinais-Suomessa ja että hankkeiden toteutuminen on osaltaan riippunut siitä, miten kuntien ajamat kaavoitushankkeet menestyvät.

Esitetyn selvityksen perusteella on asiassa katsottava selvitetyn, että syytteessä tarkoitettuna ajankohtana Kakkosen, Sukarin, Merisalon ja Yli-Saunamäen edustamilla tahoilla oli heidän liiketoimintaansa liittyvät syytteessä mainitut suunnitelmat ja hankkeet Varsinais-Suomessa ja että niillä on ollut syytteessä tarkoitettu liityntä Varsinais-Suomen maakunnan liittoon.

Kanervan tietoisuus hankkeista

Kanerva on kiistämisen perusteena vedonnut siihen, että hän ei ollut tietoinen syytteessä selostetuista hankkeista.

Syyttäjän esittämästä kirjallisesta todisteesta on käynyt ilmi, että Sukari ja Merisalo olivat tehneet 8.10.2007 sopimuksen, jonka mukaan he olivat sopineet syytteessä tarkoitettujen Naantaliin ja Paimioon tulevien suuryksiköiden rakentamisesta. Nova-yhtiöt, Maskun Kalustetalo Oy ja Tokmanni Oy ovat antaneet 15.4.2008 lehdistötiedotteen Naantaliin, Paimioon ja eräille muille paikkakunnille suunnitelluista myymälähankkeista. Tiedotteessa on myös esitelty Nova Group -konsernia maankäytön ja rakentamisen asiantuntijapalveluihin ja toimitilavälilykseen erikoistuneena yritysryhmänä. Nova Group -konserni oli tiedotteen mukaan muun ohessa toiminut myös Masku - konsernin ja Toivo Sukarin kanssa aktiivisessa yhteistyössä kauppapaikkahankinnassa, kiinteistökehityksessä ja toimitilamarkkinoinnissa. Aktiivinen yhteistyö osapuolten kesken oli jatkunut jo vuosien ajan.

Oikeudelle esitetystä A-Studio haastatteluohjelmasta on käynyt ilmi, että Sukari oli julkisuudessa voimakkaasti ajanut ns. Idea Park -tyyppisiä liikekeskuksia. Maskun Idea Park -hankkeesta oli oikeudelle esitetyn selvityksen mukaan järjestetty lehdistötilaisuus ja sitä oli uutisoitu

näyttävästi.

Syyttäjän esittämän kirjallisen todisteen osoittamin tavoin Loimaan Lehdessä oli uutisoitu Kanervan vierailusta tammikuussa 2010. Uutisoinnin mukaan Loimaalla maakuntakaavan haluttaisiin mahdollistavan vähittäiskaupan suuryksikön rakentamisen Niittukulman alueelle jopa 9000 kerrosalaneliön kokoisena. Läsnä ollut maakuntajohtaja Juhani Savo oli epäillyt kaavan läpimenoa ministeriössä ehdotetussa muodossa. Uutisoinnin mukaan maakuntahallituksen puheenjohtaja Kanerva oli uskonut, että neuvottelutulokseen päästään. Kanerva oli arvioinut mahdolliseksi neuvotella kaavasta ympäristöministeriön kanssa.

Kanervan kertoman mukaan hän ei ollut henkilökohtaisesti kiinnostunut kaava-asioista eikä hän ollut ottanut niihin kantaa. Kanerva ei kertomansa mukaan ollut tiennyt esimerkiksi Raision, Naantalın tai Paimion hankkeista mitään. Loimaan hankkeen osalta hän ei ollut tiennyt sen liittyvän Nova-yhtiöihin. Maskun hankkeesta hän oli tiennyt sen, mitä julkisuudessa oli ollut esillä.

Kanerva oli tuntenut Merisalón 2000-luvun puolivälistä lähtien. Merisalo oli ollut eräänlainen "tietopankki" Keskustapuoluetta koskevista asioista. Kanerva ei ollut keskustellut Merisalón kanssa tämän liikeasioista, hän oli ainoastaan tiennyt tämän olevan töissä Nova-yhtiöissä. Yhteydenpito oli tapahtunut pääosin puhelimitse ja oli ollut tiivistä poliittisesta tilanteesta johtuen. Kanerva oli vierailut Sukarin kesämökillä. Sukari oli pyytänyt järjestämään tapaamisen Vapaavuoren kanssa aiheesta Idea Parkit ja kauppakeskukset.

Merisalo ja Yli-Saunamäki eivät kertomansa mukaan olleet keskustelleet Kanervan kanssa liikeasioista. Merisalón ja Kanervan välinen yhteydenpito oli lisääntynyt Yli-Saunamäen tultua Nova-yhtiöiden palvelukseen. Yli-Saunamäen kertoman mukaan Merisalo ja Kanerva olivat viettäneet paljon aikaa yhdessä Helsingin illassa ja yössä.

Sukarin kertoman mukaan hän oli sopinut Merisalón kanssa kokonaisuudesta, joka oli käsittänyt yhteensä seitsemän kohdetta, jotka Sukari oli aikonut rakennuttaa ja joihin Tokmanni Oy:ä oli suunniteltu vuokralaiseksi. Merisalón oli ollut tarkoitus toimia välimiehenä. Kanerva oli myös vierailut Sukarin kesämökillä. Tässä yhteydessä Sukari oli pyytänyt Kanervaa järjestämään hänelle tapaamisen ministeri Vapaavuoren kanssa. Sukari olisi halunnut keskustella erityisesti Ideapark-hankkeisiinsa liittyvistä kysymyksistä, koska Vapaavuori oli voimakkaasti vastustanut hankkeita. Tapaamista ei ollut koskaan järjestynyt.

Savon kertoman mukaan Loimaata koskevan maakuntakaavan käsittelyn jälkeen todistaja oli Loimaan kaupungin kutsusta mennyt selvittämään/opettamaan asiaa kaupungin toimijoille. Savo oli vierailua edeltävänä iltana saanut tietää, että myös Kanerva osallistuisi tilaisuuteen. Kanerva oli kertominsa tavoin kutsuttuna mennyt todistajan kanssa samaan tilaisuuteen.

Johtopäätökset Kanervan tietoisuudesta

Nova-yhtiöillä ja Sukarilla on ollut tekoaikana suunnitteilla ja vireillä edellä selostetut yhteensä viisi erillistä laajaa kauppapaikkahanketta Varsinais-Suomen alueella.

Nova-yhtiöt oli antanut niin kutsuttuun Tokmanni -pakettiin kuuluvista hankkeista lehdistötiedotteen 15.4.2008. Sukari oli pitänyt lehdistötilaisuuden Maskun Idea Park -hankkeesta.

Kanerva on kotoisin Varsinais-Suomen alueelta ja vahvasti mukana alueellisessa politiikassa ja päätöksenteossa muun muassa Maakunnan liitossa. Selvää on, että hän on jo pelkästään paikallisen lehdistön kautta tullut tietoiseksi alueella suunnitteilla olevista merkittävistä hankkeista, minkä hän on osin myöntänytkin.

Merisalolla on kiinteistöalan liiketoimintaa harjoittaneiden Nova-yhtiöiden keskeisenä toimijana ja asiakassuhteiden hankkijana ollut voimakas pyrkimys verkostoitumiseen, yritystoiminnan kannalta tärkeiden kontaktien luomiseen ja vahvaan vaikuttamiseen eri tavoin konsernin hankkeiden etenemiseksi. Edellä mainittuja tavoitteita ja pyrkimyksiä ilmentävät muun muassa Nova-yhtiöiden toimintamalli "omien henkilöiden" - verkoston luomisesta alan toimijoiden piiriin ja tähän liittyvä Yli-Saunamäen asema yhteiskuntasuhteiden hoitajana sekä esimerkiksi yllä kuvatut ministeriön virkamiehenkin kokemat vakavat vaikuttamisyhteydet ministeriöön kaavoitusasioissa.

Jäljempänä esitetty kirjallinen todisteaineisto ja sitä tukevat Kanervan, Merisalons ja Yli-Saunamäen kertomukset osoittavat, että Merisalolla ja Kanervalla oli ollut tiivis yhteys henkilökohtaisella tasolla. Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat muiden etujen lisäksi tarjonneet jäljempänä etujen yhteydessä selostetuilla tavoin lukuisia Nova-yhtiöiden kustantamia keistyksiä Kanervalle selitteellä edustus, liikelounas ja työlounas. Käräjäoikeus ei pidä uskottavana, että Merisalons harjoittama voimakkaasti kasvava kiinteistöalan valtakunnallinen liiketoiminta olisi heidän keskinäisessä kanssakäymisessään jäänyt pimementoon. Uskottavampaa on, että Merisalo oli tässäkin kontaktissa ja verkostoitumisessa muun keskustelun ohessa esimerkiksi liike- ja työlounailla tuonut esiin edustamansa konsernin hankkeita ja niihin liittyviä tietoja alan toiselle, päättäjätahoa edustavalle henkilölle. Kanervan oma kertomus siitä, että hän ei ollut kiinnostunut kaava-asioista eikä ollut antanut niitä koskevia neuvoja on myös ristiriidassa sen tosiasian kanssa, että Kanerva oli Loimaalla maakuntahallituksen puheenjohtajan asemassa antanut maakuntakaavaa koskevia lausuntoja syytteessä tarkoitettuun Nova-yhtiöiden Loimaan hankkeeseen liittyen.

Sukari oli tuonut Idea Park -hankkeitaan vahvasti julkisuuteen lehdistössä ja televisiossa. Hän oli lisäksi keskustellut niistä Kanervan kanssa kesämökkillään.

Kanervan on siten katsottava olleen tietoinen Varsinais-Suomen alueella suunnitteilla ja vireillä olleista merkittävistä hankkeista. Selvää on, että

Kanerva oli saanut hankkeista tietoja toisaalta julkisuuden välityksellä ja toisaalta Merisalonen ja Sukarin kanssa käymiensä keskustelujen kautta.

Näillä perusteilla käräjäoikeus katsoo tulleen selvitettyksi, että Kanerva on ollut tietoinen syytteessä selostetuista hankkeista ja niihin liittyvistä toimijoista.

Kanervan vaikutusmahdollisuudet Varsinais-Suomen liitossa

Hallintosäännön sovellettavat ohjeet

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 2 §:n mukaan "Kuntayhtymän ylintä toimivaltaa käyttää maakuntavaltuusto siten kuin siitä laissa säädetään tai perussopimuksessa määrätään.

Kuntayhtymän muuta kuin maakuntavaltuustolle kuuluvaa toimintavaltaa käyttää maakuntahallitus.

Maakuntahallitus voi siirtää toimivaltaansa kuntayhtymän muulle toimielimelle, luottamushenkilölle, maakuntajohtajalle tai viranhaltijalle."

Hallintosäännön 3 ja 4 §:ssä ilmenee, että kuntayhtymällä on muita toimielimiä sen mukaan kuin maakuntahallitus päättää ja että maakuntavirastosta, sen yksikköjaosta ja tehtävistä sekä henkilöstöstä päättää maakuntahallitus, ellei perussopimuksessa toisin määrätä.

Hallintosäännön 13 §:stä ilmenee, että maakuntahallituksen puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kuntayhtymän eri toimielimissä tarkastuslautakuntaa lukuun ottamatta.

Hallintosäännön 15 §:n mukaisesti asiat päätetään toimielimen kokouksessa esittelystä ja maakuntahallituksen kokouksessa esittelijänä toimii maakuntajohtaja.

Hallintosäännön 52 §:n mukaan maakuntahallitus antaa kaavoitusta, rakentamista ja muuta maakunnan alueiden käyttöä koskevat lausunnot.

Kanervan tehtävien luonne

Kanerva on kertonut, että maakunnan liitossa valmistelu tehtiin virkamiestyönä ja valmistelua johti suunnittelujohtaja. Poliittinen ohjaus oli järjestetty maakuntahallituksen jäsenistä koostuvalla maankäyttöjaostolla, jossa Kanerva ei ollut jäsen. Maakuntahallitus käsitteli luottamuselimenä mahdolliset poikkeavat kysymykset, mikä oli erittäin harvinaista. Maakuntahallituksen puheenjohtajalla ei ollut mitään erityistä valtaa maakuntakaavoja koskevissa asioissa. Turun kaupunkiseudun maakuntakaava oli vahvistettu ympäristöministeriössä vuonna 2004, jonka jälkeen kaavan vaikutusalueeseen liittyviä kaavoitusasioita ei ollut käsitelty. Kanerva ei ollut henkilökohtaisesti kiinnostunut kaava-asioista eikä hän ollut ottanut niihin kantaa. Kukaan ei ollut myöskään ottanut häneen yhteyttä kaava-asioihin liittyen eikä hän ollut ohjeistanut virkamiehiä tai muita tahoja näihin asioihin liittyen. Kanerva ei ollut milloinkaan puuttunut kaava-asioiden valmisteluun,

lukuunottamatta energiapoliittiseen tyyliymlyyjä koskevaan kysymykseen. Liike-elämän intresseihin hän ei ollut ottanut kantaa. Kanervan kanta suurten kauppakeskusten suhteen noudatti valtioneuvoston linjausta.

Lausuntoasioissa puheenjohtajalla oli mahdollisuus ottaa haluamansa asia keskustelun kohteeksi. Näin ei kuitenkaan ollut Kanervan aikana kertaakaan tapahtunut. Kanervan käsityksen mukaan hallitus saattoi ottaa minkä tahansa asian käsiteltäväkseen, vaikkakaan ei keskeneräistä asiaa. Tällaista ei ainakaan ollut tapahtunut.

Kanerva osallistui tavan mukaisesti ennen maakuntahallituksen kokousta käytäviin puolueyhmiem keskusteluihin. Näissä keskusteluissa poliittisten ryhmien puheenjohtajat päättivät, oliko jokin asia kypsä ratkaistavaksi vai oliko valmistelua syytä jatkaa. Poliittisten ryhmien välisissä keskusteluissa pyrittiin konsensukseen. Siten hallituksen kokouksiin tuotaessa asiat olivat päätöskypsiä niin, että hallitus ikäänkuin siunasi ryhmien yksimieliset päätökset. Kanerva olikin toiminut näiden neuvottelujen pohjalta. Kanervan vaikutusmahdollisuutta yksittäisessä asiassa ei käytännössä enää ollut. Kerrottu työtapu ilmeni maakuntahallituksen pöytäkirjoista 28.9. ja 26.10.2009, joista ilmeni, että hallitus oli puheenjohtajan ehdotuksesta päättänyt, että asia niin sanotusti jätetään pöydälle. Pöydälle jättäminen oli johtunut siitä, että asia ei ollut ollut poliittisesti valmis eli neuvottelut olivat olleet kesken. Poliittiset ryhmät olivat olleet yhtä mieltä, eikä kysymyksessä ole ollut puheenjohtajasta lähtöisin oleva ehdotus.

Juho Savo on kertonut, että vahvistetun maakuntakaavan muuttaminen oli mahdollista. Muutosprosessi vaati erittäin pitkän ajan, jopa 10 vuotta. Kaavan muuttaminen vain jonkin yksittäisen hankkeen, esimerkiksi vähittäiskaupan suuryksikön toteuttamiseksi, olisi teoriassa edellyttänyt kaavan suurta puutetta tai että kyseinen vähittäiskaupan suuryksikkö olisi välttämätön ja koko maakunnan edun mukainen. Muutosprosessin käynnistämistä päätti maakuntavaltuusto. Muutos saattoi tulla kyseeseen vaihekaavana jonkin teeman osalta yleisen tarpeen niin edellyttäessä, mutta yksittäisen hakijan tarve ei saanut maakuntavaltuustoa tekemään tällaista päätöstä. Hallituksen puheenjohtajalla ei ollut oikeutta esittää maakuntakaavan muutoksen käynnistämistä eikä oikeutta saada suuryksikkömerkintää maakuntakaavaan jälkikäteen.

Kanerva oli oman poliittisen ryhmänsä osalta ottanut kantaa maakuntakaava-asioissa ainoastaan tuulivoimalaitosten sijoittamista koskevassa kysymyksessä. Savon havaintojen mukaan Kanerva oli ollut vain vähäisessä määrin kiinnostunut kaava-asioista. Kanervan tyyli oli ollut konsensushakuinen.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kuntien oli tietyissä maankäyttöä koskevissa asioissa pyydettävä lausunto maakunnan liitolta. Kunnille annettavat lausunnot laadittiin ja kaavoituskysymykset valmisteltiin maankäyttöjaostossa. Maankäyttöjaosto koostui maakuntahallituksen valitsemista luottamusmiehistä ja jaoston esittelijänä toimi suunnittelujohtaja. Maankäyttöjaoston yksimielinen kanta oli koko maakunnan liiton kanta. Hallituksen puheenjohtaja ei ollut jaoston jäsen,

mutta hänellä on puhe- ja läsnäolo-oikeus jaoston kokouksissa. Hallituksella oli oikeus halutessaan siirtää jokin asia itselleen. Jaosto käytti hallituksen päätösvaltaa, johon hallituksella oli oikeus puuttua ja hallituksen puheenjohtajalla oli oikeus ottaa yksittäinen asia hallituksen käsittelyyn. Käytännössä jaoston lausunto oli jo laadittu ja toimitettu eteenpäin siinä vaiheessa, kun asia tuli esille hallituksessa, ja annetut lausunnot kirjattiin maakuntahallituksessa tiedoksi. Teoriassa hallituksella olisi ollut niin halutessaan oikeus laatia uusi lausunto.

Maakuntajohtajan tehtäviin kuului esityslistan valmisteleminen ja hän myös esitteli asiat ja laati päätösesitykset. Esityslista toimitettiin etukäteen hallituksen puheenjohtajalle. Hallituksen puheenjohtaja ei osallistunut listan valmisteluun tai valmisteluun muutoin. Puheenjohtaja johti puhetta kollegiossa. Savon kokemuksen mukaan maakuntahallitus ei kertaakaan ollut ottanut itselleen jaostossa tai virastossa käsiteltäviä asioita. Jotkut lausuntoasiat oli tuotu käsittelyn jälkeen hallitukseen. Kyse oli ollut yleisistä periaatteellisista kysymyksistä. Maakuntahallituksen puheenjohtajalla oli kuitenkin vaikutusvaltaa siihen, kuinka luottamuselin asioita käsitteli ja mitä päätökseksi tuli. Mitä tulee maakuntakaavaan ja maakunnan liiton antamiin lausuntoihin, puheenjohtaja ei ollut niihin vaikuttanut. Pääsääntö oli, että asiat hyväksyttiin niin kuin ne olivat valmistelusta tulleet.

Heikki Saarento on kertonut, että vahvistetun maakuntakaavan alueelle ei voinut myöntää poikkeuslupaa esimerkiksi kaupan suuryksikköä varten. Maakuntakaavan muuttaminen tapahtui yleensä niin, että jokin kunta teki asiasta aloitteen esimerkiksi katsottuaan, että maakuntakaava oli joltakin osin vanhentunut tai että se jostakin syystä ei enää vastannut tarpeita. Saarenon kokemuksen mukaan maakuntakaavan muutoshanketta ei ollut milloinkaan käynnistetty jonkin yksittäisen hankkeen vuoksi.

Maakunnan liiton tehtäviin kuului myös lausuntojen antaminen. Lausuntoja annettiin käytännössä kuntien pyynnöstä. Lausunnot antoi maankäyttöjaosto, jonka liiton hallitus oli tätä tehtävää varten perustanut. Annettavat lausunnot valmisteltiin suunnitteluryhmässä, joka koostui virkamiehistä. Maakuntaliiton hallitus ei osallistunut lausuntojen valmisteluun. Maankäyttöjaostossa suunnittelujohtaja esitteli asian. Jos jaosto oli erimielinen, asia siirtyi maakuntaliiton hallitukselle. Jaosto ei kuitenkaan ollut milloinkaan ollut erimielinen. Näin ollen lausunnot käytännössä vain annettiin maakuntaliiton hallitukselle tiedoksi. Hallituksessa lausuntoja oli käsitelty yleisellä tasolla. Tiedot erillisistä hankkeista tulivat maakuntaliittoon yleensä kunnista. Maakuntaliitossa oli tietoa vain hankkeista, ei sitä vastoin hankkeiden takana olevista tahoista.

Mikko Rönholm on kertonut muun ohella toimineensa Varsinais-Suomen liitossa vuodesta 1998 alkaen hallituksen varapuheenjohtajana ja 2009 alkaen valtuuston varapuheenjohtajana. Maakuntahallituksen puheenjohtajalla ei ollut erillistä päätöksentekovaltuutta. Käytännössä asioiden valmistelussa puheenjohtajisto saattoivat kokoontua keskustelemaan asioista ja poliittisten ryhmien edustajat kokoontuivat ennen maakuntahallituksen

kokousta keskustelemaan siitä onko asioissa ongelmia.

Maankäyttöjaosto valmisteli ja antoi lausuntoja kunnille kaavoitukseen liittyvissä asioissa suunnittelujohtajan esittelystä. Maakuntahallitus ei puuttunut lausuntojen valmisteluun tai antamiseen. Lausunnot tulivat maakuntahallitukselle tiedoksi pöytäkirjassa tiedoksiannettavien asioiden yhteydessä. Asioita ei käyty läpi maakuntahallituksessa. Kanerva on ollut etäinen ja passiivinen maakuntahallituksessa käsiteltävien kaava-asioiden osalta. Rönholm ei muistanut, että Kanerva olisi ottanut esille yksittäisiä kaupan hankkeita.

Pauliina Haijanen on kertonut toimineensa muiden tehtävien ohella puolueensa ryhmän puheenjohtajana.

Maankäyttöjaoston jäsenet olivat hallituksen jäseniä tai varajäseniä. Jaoston tehtävänä oli antaa lausuntoja, jotka valmisteli suunnittelujohtaja Saarennon alaisuudessa toimivat virkamiehet. Jaoston jäsenet saivat esityslistan, johon lausuntoesitykset oli kirjoitettu. Maankäyttöjaoston kokoukset pidettiin aina samana päivänä kuin hallituksen kokouskin. Lausunnot käytiin läpi ja niistä keskusteltiin tarpeellisilta osin. Jaosto päätti lausunnon antamisesta. Maakuntahallitus ei osallistunut lausuntojen valmisteluun, vaan sai ne tiedoksi seuraavassa kokouksessaan 'tiedoksiannettavat asiat' -listalla. Lista käsitti kaikkiaan yleensä noin 20 asiaa. Maakuntahallituksen kokouksissa lausunnoista ei keskusteltu.

Maakuntahallituksen kokousta edelsi samana päivänä eri poliittisten ryhmien kokoukset sekä ryhmien puheenjohtajien kokous, johon osallistui myös maakuntahallituksen puheenjohtaja ja maakuntajohtaja. Kokouksen tarkoitus oli selvittää ryhmien käsitykset asioista. Kanerva ei ollut ryhmäkokouksissa puuttunut yksittäisiin kaavoitusta koskeviin asioihin tai kauppapaikka-asioihin. Kysyttäessä, oliko Kanerva koskaan puuttunut maakuntaliitossa maakuntakaavaan liittyviin asioihin Haijanen on kertonut, että Kanerva oli Uudenkaupungin tuulivoimalapuistoon liittyen kysellyt eri henkilöiden, lähinnä Uudenkaupungin edustajien kantoja asiasta. Kanerva oli ollut kiinnostunut asiasta, koska hän oli alueelta kotoisin ja tunsii siellä paljon ihmisiä. Lehmänkurkuntie oli ollut hanke, jota Kanerva oli aktiivisesti ajanut. Hankkeen toteuttaminen edellytti tänä päivänä väylämerkintää. Haijanen ei muistanut, että hanke olisi ollut erityisesti esillä maakuntaliitossa. Hanke sisältyi Vakka-Suomen maakuntakaavaan, jota ei ollut vielä hyväksytty ympäristöministeriössä.

Maakuntahallituksen kokouksessa 28.9.2008 Loimaan seudun maakuntakaavasta annettuja lausuntoja ja vastineita käsiteltäessä asia oli Kanervan ehdotuksesta päätetty jättää pöydälle. Tähän oli ollut syynä se, että eri ryhmien edustajat olivat todenneet, ettei asiaa voitu vielä käsitellä ja ryhmät olivat olleet yksimielisiä asian pöydälle jättämisestä.

Maakuntahallituksen kokouksessa 26.10.2008 pöydälle jätetty asia oli otettu käsiteltäväksi. Kanervan ehdotuksesta se oli palautettu valmisteluun. Haijasen muistin mukaan samat kysymykset olivat vielä olleet kesken eikä merkintöjen oikeusvaikutuksista ollut ollut varmuutta.

Tämän vuoksi asia oli palautettu, jotta niiden tarkoitus voidaan hallitukselle selvittää.

Maakuntahallituksen kokouksessa 23.11.2008 oli käsitelty palautettuja Loimaan seudun maakuntakaavan lausuntoja ja vastineita. Kokouksessa oli äänestetty erityisesti Loimaan Niittukulman osalta annettavasta lausunnosta siltä osin, minkä suuruinen kauppakeskusrakennelma alueelle voidaan sijoittaa. Kysymys oli ollut seudullinen ja koko kaavaprosessin ajan Loimaan kaupungin ja Loimaan seudun vaikuttajien lähinnä poliitikkojen painostus oli ollut suurta. Loimaalaiset olivat jopa ajaneet sitä, että mitään rajoitusta kerrosneliömetrimäärään ei olisi tullut. Kanerva ei ollut ollut läsnä tässä kokouksessa.

Johtopäätökset Kanervan tehtävien luonteesta

Asiassa esitetyt yllä mainitut kirjalliset todisteet sekä kuultujen henkilöiden antamat kertomukset antavat tapahtumien kulusta yhdensuuntaisen kuvan. Asiassa ei sen vuoksi ole näiltä osin tarpeen suorittaa esitetyn näytön arviointia.

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännöstä ilmenee, että maakunnan hallituksella ja hallituksen puheenjohtajalla on runsaasti vaikutuskeinoja maakunnan liitossa päätettävissä asioissa. Kuultujen henkilöiden kertomuksista on ilmennyt, että Kanervalla on myös ollut vaikutusmahdollisuuksia maakunnan liitossa käsiteltävien kysymysten valmistelussa ja päätöksenteossa.

Vaikutusmahdollisuuksia arvioitaessa on annettava merkitystä myös epäviralliselle vaikuttamiselle, jollaista Kanerva on voinut harjoittaa esimerkiksi ennen varsinaisia hallituksen kokouksia pidettävissä poliittisten ryhmien puheenjohtajien kokouksissa, joissa on pyritty varmistumaan siitä, että varsinaisessa kokouksessa vallitsee yksimielisyys. Lisäksi Kanerva on voinut vaikuttaa oman poliittisen ryhmänsä päätöksentekoon ryhmän kokouksissa, jotka puolestaan ovat edeltäneet poliittisten ryhmien puheenjohtajien kokouksia.

Tämän vuoksi asiassa on katsottava selvitetyn, että Kanerva olisi niin halutessaan voinut vaikuttaa maakunnan liitossa valmisteltavan maakuntakaavan sisältöön taikka maakunnan liiton antamaan lausunnon sisältöön.

Edut

Syyttäjä on esittänyt kirjallisina todisteina sähköpostiviestin, tositteita, yhdistysrekisteriotteen, vastauksen pankkitiedusteluun ja kaksi tiliotetta. Sanotuista asiakirjoista ilmeneviä maksusuorituksia ei ole vastaajien taholta kiistetty.

Kanerva on syytteessä mainittujen etujen kohdan a) osalta kertonut, että hän oli ottanut yhteyttä Sukariin syksyllä 2006 ja pyytänyt tältä vaalitukea, koska tiedossa oli ollut, että Sukari oli rahoittanut kokoomuspoliitikkoja. Sukari oli ilmoittanut, että hän on omalta osaltaan antanut vaaliavustukset eikä anna lisää.

Kohdan b) osalta Kanerva on kertonut, että käytännön asiat oli hoitanut vaaliorganisaatio, eikä Kanerva ollut ollut huonekalujen hankinnan yksityiskohdista tietoinen.

Kohdan d) osalta Kanerva on kertonut, ettei ollut tiennyt Kehittyvien maakuntien Suomi ry (KMS) -nimisestä yhdistyksestä muuta kuin että Merisalo oli siinä keskeinen henkilö. Avustus oli tullut suoraan Kanervan tilille ja tarkoituksena oli ollut, että Kanerva kattaa sillä juoksevia kustannuksia joita vaalikampanjan aikana syntyy. Tili oli vaalien aikana unohtunut ja Kanerva oli maksanut juoksevat menot omista varoista. Varat oli käytetty myöhemmin poliittiseen toimintaan, lehti-ilmoituksiin ym. Varoja oli palautettu Nova Group Oy:n konkurssipesälle sen vaatimäärä. Varoja ei ollut ilmoitettu vaalirahailmoituksessa mutta ilmoitusta oli julkisen kohun jälkeen täydennetty.

Kohdan e) osalta Kanerva on kertonut, ettei ollut tiennyt asiasta vaan hän oli tämän prosessin aikana tullut tietoiseksi järjestelystä.

Kohdan f) osalta Kanerva on kertonut, ettei ollut tiennyt asiasta. Ilmoittelu ei ollut poikennut muusta ilmoittelusta.

Kohdan g) osalta Kanerva on kertonut, että hänelle oli ehdotettu syntymäpäiväjuhlien järjestämistä Turun ohella myös Helsingissä. Kanerva oli suostunut vastentahtoisesti. Hän ei ollut tiennyt tilaisuuden järjestelyistä käytännössä mitään ja juhlien sisältö oli selvinnyt hänelle vasta paikalla. Kanerva ei ollut tiennyt juhlien rahoituksesta ja rahoittajien joukossa oli tahoja, joita hän ei tuntenut.

Kohdan k) osalta Kanerva on kertonut, että hän oli päättänyt viettää joulua Saksassa ja päättänyt samassa yhteydessä vieraila myös Garmisch-Partenkirchenin mäkihyppykisoissa. Kanerva oli ottanut Hiihtoliiton edustajaan Piiraiseen yhteyttä pääsylippujen järjestämiseksi. Majoituksen järjestäminen oli ollut hankalaa ja Kanerva oli kääntynyt Yli-Saunamäen puoleen. Yli-Saunamäki oli luvannut selvittää, mistä majoituspaikkoja voisi löytyä. Kanerva ei siis ollut pyytänyt Yli-Saunamäkeä hankkimaan lippuja tai majoitusta. Piirainen oli sitten ehdottanut Hiihtoliiton käyttämää majoitusta, jonka Kanerva oli hyväksynyt ja jonka hän oli itse maksanut.

Kakkonen on kertonut, että Merisalo oli marras-joulukuussa 2007 soittanut ja kertonut isosta Kanervan kunniaksi järjestettävästä kansalaisjuhlasta sekä maininnut joidenkin julkisuudesta tuttujen henkilöiden olevan hankkeen takana. Kakkonen oli tehnyt nopean päätöksen osallistua juhlien rahoittamiseen 9.000 eurolla. Kakkonen tuki muutenkin eri tahoja laajasti ja tämä oli vähäinen summa muihin tukimääriin nähden.

Sukari on kertonut, että hän oli jo ennen syytteessä tarkoitettuja tapahtumia rahoittanut yrittäjäystävällisiä poliitikkoja eduskuntavaaleissa odottamatta heiltä mitään vastapalveluksia. Kaikkiaan hän oli vuosien aikana tukenut yhteensä noin 50 eri kansanedustajaa. Merisalo oli ehdottanut KMS:n kautta tapahtuvaa rahoitusta. Sukari oli lahjoittanut yhdistykselle 100.000 euroa. Yhdistyksen kautta tapahtuva tuki oli ollut

helpompaa, kun hänen ei itse ollut tarvinnut päättää tukea saavia ehdokkaita. Lisäksi hän oli tukenut suoraan joitakin, lähinnä Varsinais-Suomalaisia ehdokkaita. Kanerva oli pyytänyt vaalitukea ja Sukari oli antanut tälle 2.000 euroa rahaa sekä huonekalut vaalitoimistoon. Kanerva oli pitänyt toimistossaan esillä Sukarin markkinointilehtisiä.

Sukari oli Merisaloon pyynnöstä osallistunut Kanervan syntymäpäivien rahoittamiseen 9.000 eurolla. Summa oli ollut sama, jolla Merisalo oli kertonut Kakkosenkin osallistuneen kustannuksiin. Sukari ei tiennyt, oliko Merisalo kertonut rahoittajien nimiä Kanervalle, mutta arveli, että tämä olisi syntymäpäivien jälkeen mahdollisesti kerskunut tyyliensä mukaisesti asiasta.

Merisalo on kertonut, että Nova Group Oy oli tilannut vuosittain joululahjoiksi levyjä ja kirjoja. Merisalo oli päättänyt kirjojen tilaamisesta.

Nova Group Oy oli myös Merisaloon ja Yli-Saunamäen päätöksellä kutsunut Kanervan Tapani Kansan konserttiin sekä Savonlinnan oopperajuhlille.

KMS oli Yli-Saunamäen laatiman listan mukaisesti maksanut helmikuussa 2007 10.000 euroa Kanervan valitsijayhdistyksen tilille. Kanerva oli valikoitunut tuettavaksi ehdokkaaksi, koska hän oli ollut puolueensa kärkinimiä Varsinais-Suomessa. Yli-Saunamäki oli pitänyt yhteyttä ehdokkaiden taustayhdistyksiin ja Merisaloon käsitys oli, että Yli-Saunamäki oli kertonut keskeisille tuensaajille, keitä rahoittajat olivat.

Nova Group Oy oli maksanut Kanervan lehti-ilmoituksia, koska lehdet eivät olleet suostuneet osoittamaan laskua entuudestaan tuntemattomalle yhdistykselle KMS:lle. Nova oli laskuttanut osan kuluista edelleen KMS:ltä. Merisalo oli päättänyt laskujen maksamisesta joko itse tai Yli-Saunamäen kanssa.

Ajatus Helsingissä järjestettävistä syntymäpäiväjuhlista oli syntynyt loka-marraskuussa 2007 Merisaloon ja muutaman muun Kanervan tuttavien kesken. Merisalo oli neuvotellut Turussa Kanervan avustajien kanssa juhlien järjestämisestä sekä käynyt Kanervan kanssa läpi kutsuttavia henkilöitä, lähinnä urheilutoimintaan liittyneitä edustajia.

Nova Kiinteistökehitys Oy oli osallistunut rahoitukseen 14.000 eurolla ostamalla seminaarilippuja sekä maksamalla orkesterin esiintymispalkkion noin 3.000 euroa. Lisäksi Nova oli maksanut kutsukorttien painatuksen. Merisalo oli päättänyt asiasta. Merisalo oli kertonut Kanervalle, että Nova oli mukana talkoissa ostamalla seminaarilippuja. Hän oli myös kertonut Kanervalle, että Sukari ja Kakkonen ovat mukana rahoittamassa syntymäpäiviä.

Yli-Saunamäki on kertonut, että hän oli Merisaloon pyynnöstä etsinyt KMS:lle tietyt kriteerit täyttäviä ehdokkaita. Yli-Saunamäki oli saanut Kanervan avustajalta Mannilta Kanervan valitsijayhdistyksen pankkitilin numeron, jolle Kanervan saama 10.000 euron tuki oli maksettu helmikuussa 2007. Hän oli tavannut Kanervan Turussa 8.- 9.3.2007

ravintolassa. Vaikka ravintolakuitissa oli merkintä 'vaalit 2007 -projekti' he eivät olleet keskustelleet kyseisestä tuesta. Yli-Saunamäki on kuitenkin olettanut, että Kanerva oli tiennyt sanotusta tuesta.

Yli-Saunamäki oli kertonut esitutkinnassa Sukarin vaatineen, että osa KMS-rahoista korvamerkitään Kanervalle. Yli-Saunamäki oli määritellyt summaksi 10.000 euroa. Pääkäsittelyssä Yli-Saunamäki on ilmoittanut, ettei hänen esitutkinnassa antamansa kertomus tältä osin pitänyt paikkaansa. Hän ei ollut puhunut Sukarin kanssa vaalituesta.

Yli-Saunamäki on lisäksi kertonut, että Merisalo oli päättänyt Kanervan syntymäpäiväjuhlan rahoittamisesta 14.000 eurolla sekä orkesterin palkkion maksamisesta. Yli-Saunamäen käsityksen mukaan Kanerva oli tiennyt Nova-yhtiöiden rahoituksesta.

Merisalo oli päättänyt myös Kanervan kirjojen hankkimisesta sekä vaalimainosten maksamisesta.

Yli-Saunamäki on Garmisch-Partenkirchenin kisalippujen osalta kertonut, että Kanerva oli soittanut hänelle ja tiedustellut tiesikö hän majoitusta, koska kylä oli ollut kilpailujen vuoksi täynnä. Yli-Saunamäki oli luvannut selvittää asiaa ja hän olikin löytänyt ja varannut hotellin. Hän oli lisäksi päätellyt, että Kanerva tarvitsisi myös liput kisoihin ja ostanut ne. Kanerva oli myöhemmin ilmoittanut Yli-Saunamäelle, että Hiihtoliitto oli järjestänyt majoituksen ja liput.

Syyttäjä on vedonnut Yli-Saunamäen esitutkintakertomukseen, jossa hän oli kertonut että Kanerva oli ottanut yhteyttä ja kysynyt hotellia sekä lippuja ja Yli-Saunamäki oli luvannut ne järjestää. Lisäksi on vedottu esitutkintakertomukseen, jossa Yli-Saunamäki oli kertonut Kanervan kysyneen, olisiko majoitusta saatavilla lyhyehköllä varoitusajalla.

Esa Haavisto on kertonut toimineensa Kanervan tukiryhmässä vuodesta 1994 vuoteen 2003 ja sen jälkeen eduskunta-avustajana vuoteen 2010 saakka. Kanervan tukiyhdistyksinä olivat toimineet Linjanvetäjät ry sekä Kehittyvä Maakunta Ry.

Vuoden 2007 eduskuntavaalien osalta Haavisto oli vastannut varainhankinnasta, tilaisuuksien järjestämisestä sekä vaali-ilmoittelusta. Kanerva ei itse ollut osallistunut varainkeruuseen kuin pienimuotoisesti. Hän oli ollut tietoinen pääpiirteissään paljonko rahaa oli tullut ja keneltä se oli tullut. Varainhankinta oli perustunut paljolti vaaliseminaarien järjestämiseen.

Vaalitoimistoon oli saatu kalusteet Maskun kalustetalolta ja Sukari oli lisäksi maksanut 2.000 euroa Maskun esitteiden esillä pitämisestä vaalitoimistossa. Haavisto ei ollut tiennyt, kuka maksusta oli sopinut. Kanerva oli ollut tietoinen Sukarin tuesta.

Vaalirahoitus oli tullut tukiyhdistysten kautta ja Haavisto oli maalaisjärjellä pyrkinyt varmistumaan siitä, ettei rahoitusta ollut tullut tahoilta, jotka olisivat saattaneet muodostaa Kanervalle esteellisyysongelmia. Kanervan oma rooli rahoituksen hankkimisessa oli

ollut vähäinen.

Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat ottaneet Haavistoon yhteyttä joulukuussa 2007 ja ilmoittaneet haluavansa ystäviensä kanssa järjestää Kanervalle syntymäpäiväjuhlat Helsingissä. Haavisto oli aluksi vastustanut suunnitelmaa, koska hänellä ei ollut ollut resursseja organisoida tai rahoittaa juhlia. Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat luvanneet hoitaa kaikki järjestelyt sekä rahoituksen. Haavisto oli ollut yhteydessä Kanervaan, joka oli ensi vastustuksen jälkeen antanut suostumuksensa juhlien järjestämiseen. Kanerva ei ollut tiennyt juhlien sisällöstä mitään, koska Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat halunneet, että tilaisuus olisi Kanervalle yllätys.

Tilaisuuden kustannuksiksi oli arvioitu 40.000 euroa, joka oli ollut tarkoitus rahoittaa seminaarilippuja myymällä kuten Turun juhlan osaltakin oli menetelty. Kyseessä eivät olleet olleet fyysiset pääsyliput vaan osallistumismaksu eikä tilaisuuteen tulijoiden oikeutta osallistua siihen ollut millään tavoin kontrolloitu. Turussa lippuja oli myyty noin 100 yritykselle. Haavisto ei ollut etukäteen tiennyt, mitkä yritykset tulisivat Helsingin juhlia rahoittamaan. Kustannukset olivat olleet 44.000 euroa. Haaviston yllätykseksi Merisalo oli ilmoittanut osallistumismaksujen laskutusosoitteeksi vain viiden yrityksen tiedot. Tässä vaiheessa hän ei ollut enää voinut kyseenalaistaa rahoittajia. Hän ei tiennyt, oliko kukaan osallistunut seminaariin näiden yritysten hankkimilla lipuilla. Haavisto oli itse keskustellut rahoittajista Kanervan kanssa vasta syksyllä 2009, kun poliisi oli tutkinut asiaa.

Olli Manni on kertonut toimineensa Kanervan tukiryhmän ytimessä 1970-luvulta lähtien. Hän oli ollut Kanervan eritysavustaja kahden vuoden ajan. Hän oli toiminut Kehittyvä Maakunta ry:n puheenjohtajana ja ollut Linjanvetäjät ry:n jäsen. Varsinainen varainkeruu oli tapahtunut Kehittyvä Maakunta ry:n puitteissa.

Manni oli toiminut myös vuoden 2007 eduskuntavaalien tukiryhmässä. Toiminta ei ollut poikennut aiempien vaalien yhteydessä käytetystä menettelystä. Manni oli pyrkinyt katsomaan kokonaisuutta sen osalta, muodostivatko tuen antajat mahdollisesti esteellisyysoongelmia Kanervan ulkoministerinä toimimisen suhteen. Maakuntahallitus ei ollut tässä yhteydessä tullut edes mieleen. Organisoitua valvontaa ei ollut ollut. Esitutkinnassa Manni oli kertonut, että Kanerva oli ollut erittäin tarkka tahoista, joilta hän saa tukea. Sillä hän oli tarkoittanut, että Kanerva oli pyrkinyt itse keräämään vähän rahaa eikä halunnut joutua tilanteisiin, joissa hän joutuisi lupaamaan toiselle osapuolelle jotakin.

Turun vaalitoimistoon oli saatu kalusteet Maskun Kalustetalo Oy:ltä. Kalusteet oli palautettu myöhemmin.

Nova-yhtiö oli tilannut noin 100 kappaletta Moniottelija -kirjaa, joihin oli tullut Kanervan allekirjoitus. Tukiyhdistys oli hankkinut kirjat WSOY:ltä. Nova-yhtiön maksama hinta oli ollut pieniä kuluja lukuunottamatta sama minkä Linjanvetäjät ry oli kirjoista maksanut. Kanervan saama etu oli ollut lähinnä se pr-arvo, että moni luki hänen ajatuksiaan.

Vaali-ilmoittelun osalta Manni on kertonut, että Turkulainen-lehti ei ollut kuulunut tukiyhdistysten valitsemiin ilmoituskohteisiin. Hän oli kuullut, että ilmoitusten maksajaksi oli löytynyt tukiryhmän ulkopuolinen taho ja ilmoitukset oli voitu laittaa tähän lehteen. Myöhemmin hänen tietoonsa oli tullut, että kyse oli ollut Nova-yhtiön maksamista ilmoituksista.

Helsingissä järjestettävien syntymäpäiväjuhlien osalta Manni oli osallistunut neuvotteluun Merisalon ja Yli-Saunamäen kanssa. Mannin käsityksen mukaan seminaarilippuja oli ollut tarkoitus myydä laajalle piirille. Kanerva ei ollut osallistunut juhlien järjestelyihin.

Manni ei ollut ollut tekemisissä KMS:n kanssa eikä tuntenut organisaatiota. Myöhemmin oli käynyt ilmi, että yhdistys oli antanut rahaa Kanervalle. Kokoomuksessa oli päätetty, että kaikki raha mikä liittyi Nova-yhtiöihin oli palautettava ja näin myös Kanerva oli menetellyt.

Esitutkinnassa oli käsitelty rahojen palauttamista Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle. Tämä ei ollut liittynyt vaalitukseen vaan yhtiön syntymäpäivien rahoitukseen käyttämiin 17.000 euroon, minkä kanssa Kanervalla ei ollut ollut mitään tekemistä. Rahat oli kuitenkin haluttu palauttaa, jotta julkinen keskustelu asiasta loppuisi. Sinänsä perusteita palautukseen ei ollut ollut. Kehittyvä Maakunta ry oli maksanut pankkilainalla palautuksen.

Ilkka Tiilikainen on kertonut toimineensa Suomen mäkipoukkueen johtajana Garmisch-Partenkirchenin mäkipoukussa vuodenvaihteessa 2007-2008.

Piirainen oli pyytänyt Tiilikaista joitakin päiviä ennen joulua järjestämään Kanervan perheineen samaan hotelliin, jossa mäkipoukku oli asunut sekä hankkimaan heille kulkuluvat ja VIP-liput. Tiilikainen oli luvannut hoitaa asian. Kanerva oli soittanut hänelle hänen jo ollessa Garmisch-Partenkirchenissä ja varmistanut tulonsa. Kanerva oli maksanut itse oman ja perheensä majoituksen sekä illallisen.

Rita Tainola on kertonut päättäneensä ystävineen myöhäisyyksyllä 2007 järjestää ystäväilleen Kanervalle 60-vuotisjuhlat Helsingissä. Hän ei muistanut, kuka sitä oli ensin ehdottanut. Tainola oli laatinut kutsuvieraslistaa niin sanottujen julkkisvieraiden osalta sekä huolehtinut osin ohjelmasta. Juhlien rahoitus oli jäänyt muiden tehtäväksi. Seppo Koskinen ja eräs toinen henkilö olivat luvanneet osallistua rahoitukseen ja Merisalo oli luvannut hoitaa loput. Tainola oli tietoinen, että Kakkonen ja Sukari olivat rahoittaneet tilaisuutta.

Tainola oli keskustellut juhlista Kanervan kanssa joulukuussa 2007 ja tiedustellut juhlien ajankohtaa ja käynyt läpi kutsuvieraslistaa ns. julkkisten osalta. Hän ei ollut keskustellut Kanervan kanssa juhlien rahoituksesta. Kanervan lähipiiristä Haavisto ja Manni olivat olleet mukana ainakin yhdessä palaverissa.

Koskinen on kertonut toimineensa ravintola-alan yrittäjänä ja tunteneensa Kanervan 1980-luvun lopulta asti. Koskinen oli Tainolan pyynnöstä osallistunut Kanervan 60-vuotisjuhlien rahoitukseen 6.000

eurolla. Tainola oli järjestänyt juhlien ohjelmaa ja hankkinut rahoitusta. Monet tahot olivat mielellään osallistuneet hankkeeseen ja Koskinen oli omalta osaltaan ollut ylpeä, että sai osallistua. Kysymyksessä oli ollut yllätysjuhlat eikä Kanerva ollut tiennyt Koskisen käsityksen mukaan juhlien taloudellisista järjestelyistä mitään.

Johtopäätökset eduista

Garmisch-Partenkirchenin mäkilippujen pääsylippujen ja hotellivarauksen (syytteen kohta k) osalta ovat Kanerva ja Yli-Saunamäki antaneet yhdenmukaiset kertomukset. Kertomuksia ei ole osoitettu vääriksi. Tältä osin asiassa on katsottava selvitetyn, ettei Kanerva ollut pyytänyt Yli-Saunamäkeä hankkimaan lippuja ja hotellihuonetta vaan Yli-Saunamäki oli oma-aloitteisesti hankkinut liput ja varannut hotellihuoneen.

Muilta osin syyttäjän esittämistä kirjallisista todisteista ilmeneviä ja syytteessä mainittuja suorituksia ei sinänsä ole kiistetty. Kuultujen henkilöiden kertomukset ovat antaneet tapahtumien kulusta yhdensuuntaisen kuvan. Asiassa on katsottava selvitetyn, että maksusuoritukset oli tehty eikä näiltä osin ole aihetta suorittaa esitetyn näytön arviointia.

Kanerva on syytteen kiistämiseksi esittänyt, että osittain edut olivat olleet laillista vaalitukea. Motiivi tulee arvioitavaksi myöhemmin. Selvää kuitenkin on, että virkamiehelle annettu oikeudeton etu ei tule lailliseksi sen vuoksi, että etu on annettu vaalituen muodossa.

Syytteen kiistämiseksi on esitetty, että Maskun Kalustetalo Oy:n Kanervan vaalitoimiston käyttöön antamat kalusteet (syytteen kohta b) palautettiin eikä kysymys ole ollut edusta. Selvää kuitenkin on, että Kanerva on saanut hyötyä siitä, että kalusteet ovat olleet vaalitoimiston käytössä.

Kirjojen (syytteen kohta c) osalta on syytteen kiistämiseksi esitetty, ettei etua olisi muodostunut, koska kirjat myytiin Nova Group Oy:lle samaan hintaan jolla Kanervan tukiyhdistys oli ne hankkinut. Ilmoitettua seikkaa ei ole ilmennyt aihetta epäillä. Selvää kuitenkin on, että Kanerva on ammattipoliitikkona saanut hyötyä siitä, että hänestä kertovaa kirjaa on jaettu luettavaksi ja että siten yhä laajempi joukko ihmisiä saa kirjan välittämän, oletettavasti myönteisen kuvan Kanervasta.

Esitteiden markkinointimaksun (syytteen kohta e) osalta on syytteen kiistämiseksi esitetty, että maksu oli ollut vastikkeellinen. Järjestelyssä Maskun Kalustetalo Oy oli saanut pitää Kanervan vaalitoimistossa esillä esitteitä. Järjestely oli ollut osa Kanervalle osoitetusta vaalituesta. Vaikka yhtiö oli saanut järjestelyssä itsekin näkyvyyttä on järjestelyn katsottava olleen Kanervalle edullinen ja sitä on pidettävä rikoslain 40 luvun 1 §:n tarkoittamana etuna.

Syytteen kiistämisen perusteeksi on esitetty, että etuja joiltakin osin ei ollut suoritettu Kanervalle itselleen. Esimerkiksi Kanervan 60-vuotisjuhlien rahoittaminen on (syytteen kohdat g-j)) toteutettu niin,

että Kehittyvä maakunta ry -niminen yhdistys oli järjestänyt seminaarin, johon rahoittajat olivat voineet ostaa seminaarilippuja. Muodollisesti yhdistykselle osoitetut varat oli sen jälkeen käytetty juhlien kustannusten kattamiseen. Lisäksi Nova Kiinteistökehitys Oy oli maksanut tilaisuudessa esiintyneen orkesterin palkkion. Selvää on, että Kanerva ei ollut näitä rahavaroja fyysisenä henkilönä vastaanottanut. Arvioinnissa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että Kanerva oli hyväksynyt sen, että hänen kunniaksensa järjestetään juhlat ja hänen oli täytynyt olla myös selvillä siitä, miten rahoitus järjestetään. Näin on siitakin huolimatta, että hänelle mahdollisesti ei ollut etukäteen kerrottu juhlallisuuksien yksityiskohdista tai budjetista. Etujen on Kanervalle järjestettyjen juhlien muodossa katsottava ohjautuneen Kanervalle ja juhlien puitteet huomioon ottaen Kanervalla oli täytynyt olla perusteltu käsitys edun kokoluokasta.

Syytteen kiistämiseksi on myös esitetty, että seminaarilippujen ostamisessa (syytteen kohdat g, i ja j) oli ollut kysymys vastikkeellisesta kaupasta eikä lahjusrikoksessa tarkoitettusta edusta. Selvää on, että juhlallisuuksien rahoittajat ovat saaneet rahojensa vastikkeeksi oikeuden osallistua seminaariin. Asiassa kuullut henkilöt ovat kuitenkin yhtäpitävästi kertonee, että osallistumismaksun ainoa tarkoitus oli ollut kerätä varoja juhlallisuuksien kustannuksien kattamiseksi. Tämän vuoksi osallistumismaksuista tulleiden varojen on katsottava olleen Kanervalle tarkoitettu etu siitakin huolimatta, että rahoittajat olivat niin halutessaan voineet osallistua myös seminaariin.

Näin ollen asiassa on selvitetty, että Garmisch-Partenkirchenin mäkilippailun pääsylippuja ja hotellivarausta lukuunottamatta syytteessä kerrotut etuudet oli suoritettu Kanervalle 21.11.2006 ja 31.12.2008 välisenä aikana eli syytteen tekoajana.

Eduilla on pääasiallisesti ollut selkeä ajallinen yhteys syytteessä kerrottuihin hankkeisiin. Syytteen kiistämiseksi on esitetty, että joiltakin osin hankkeiden elinkaari oli poikennut etujen maksamisesta siten, että hankkeita oli edistetty tekoajan jälkeen.

Edun ja virkatoimen ajallista yhteyttä on käsitelty kirjallisuudessa (Frände ym; Keskeiset rikokset, 2010, s. 588), jossa on katsottu, että "Myös jälkikäteen annettu ja otettu (jne.) lahja voi olla "omiaan vaikuttamaan toimintaan palvelussuhteessa", nimittäin tulevaan toimintaan. [...] Jälkikäteisen lahjomisen jättäminen RL 16:13:n ja 40:1:n ulkopuolelle voisi myös herättää virkamiehissä epäasianmukaisia odotuksia jälkikäteisestä palkitsemisesta. Tällaiset (oletetut) odotukset taas saattaisivat houkutella toisen osapuolen antamaan lahjan ikään kuin varmuuden vuoksi, mahdollisesti tulevien virka-asioiden sujuvuuden varmistamiseksi."

Kirjallisuudessa otettu kanta huomioon ottaen etujen ja virkatoimiin liittyvien hankkeiden väliselle ajalliselle yhteydelle ei tule antaa ratkaisevaa merkitystä. Rikoslain 40 luvun 1 §:ssä tarkoitettu etu voidaan antaa ja ottaa vastaan sekä ennen virkatointia että sen jälkeen. Tähän nähden ja asiassa saatu selvitys huomioon ottaen asiassa on katsottava selvitettyksi, että etujen ja hankkeiden välillä on selkeästi vallinnut

syyksilukemisen kannalta riittävä ajallinen yhteys.

Syytteessä mainitut edut ovat määrältään huomattavan suuret. Yhteismäärään nähden etujen on katsottava selkeästi ylittävän sen, minkä voidaan katsoa tyypillisesti vaikuttavan vastaanottajaansa.

Näillä perusteilla on selvää, että Kanervalle annetut edut ovat olleet rikoslain 40 luvun 1 §:n tarkoittamia etuja.

Kanervan tietoisuus etujen antajista

Kanerva on syytteen kiistämiseksi esittänyt, ettei hän kaikilta osin ollut ollut tietoinen tuen maksajista.

Kanerva on kertonut, että toimintalinja vaalikampanjakustannuksien varainhankinnassa oli ollut samanlainen läpi vuosikymmenten lukuisissa vaaleissa. Taloudenhoito ja organisoituminen oli ulkoistettu erilliselle tukiorganisaatiolle, Ike-tiimille ja tukiyhdistyksille. Kanerva oli pyrkinyt huolehtimaan siitä, että hänen ja lahjoittajan välille ei synny yhteyttä. Kanerva ei ollut tiennyt varoja lahjoittaneita tahoja. Yhteen veto lahjoittajatahoista oli tehty lainmuutoksen jälkeen, kun oli edellytetty ilmoituksen tekemistä vaalirahoituksesta. Kanerva kyllä vastasi vaalirahoituksen oikeellisuudesta, mutta hän oli luottanut varainhankintaan hoitaviin henkilöihin eikä hän ollut halunnut tietää yksittäisiä lahjoittajatahoja. Esteellisyyksriskit oli myös huomioitu avustajien toimesta.

Kanerva oli tuntenut Kakkosen ulkokohtaisesti mahdollisesti vuodesta 2007 ja tiennyt tämän toimivan Itä-Suomessa. Kanerva ei ollut millään tavoin perehtynyt Kakkosen harjoittamaan liiketoimintaan. Kakkosen vuorineuvos hankkeeseen hänet oli pyydetty Merisaloon toimesta. Kanerva oli tavannut erittäin lyhyesti Kakkosen ja Merisaloon ravintolassa vuoden 2007 alussa. Vaalituesta ei ollut tuolloin ollut puhetta.

Sukarin Kanerva oli tuntenut paremmin kuin Kakkosen. Sukari oli pyytänyt Kanervaa järjestämään tapaamisen Vapaavuoren kanssa, mihin vastaaja ei ollut suostunut. Sukari ei ollut pyytänyt Kanervaa toimimaan millään tavoin hankkeidensa puolesta. Sukarin kanssa ei ollut myöskään koskaan ollut puhetta Kanervan asemasta maakunnan liitossa.

Yli-Saunamäen Kanerva oli tuntenut 1970-luvulta lähtien urheilupiireistä. Kanerva oli tavannut Yli-Saunamäen ravintolassa Turussa, jossa oli keskusteltu vaaleja koskevista poliittisista kysymyksistä.

Merisaloon Kanerva oli tutustunut 2000-luvun puolivälissä. Merisalolla oli ollut läheiset suhteet eräisiin Keskustan vaikuttajiin. Merisalo oli ollut eräänlainen tietopankki Keskustaa koskevissa asioissa. Kanerva ei ollut keskustellut Merisaloon kanssa tämän liikeasioista. Kanerva oli tiennyt tämän olevan töissä Nova-yhtiöissä, mutta ei muuta. Yhteydenpito pääosin puhelimitse Merisaloon oli ollut tiivistäkin poliittisesta tilanteesta johtuen. Tapaamisessa 19.12.2007 oli käsitelty syntymäpäiväjuhliin kutsuttavia urheiluvaikuttajia. Muista juhliin kutsuttavista henkilöistä ei

ollut puhuttu.

Kanervalla ei ollut ollut tietoa Rasion, Naantalin tai Paimion hankkeista. Loimaan hankkeen osalta Kanerva ei ollut tiennyt että se liittyy Nova-yhtiöihin. Maskun hankkeen osalta Kanerva tiesi sen, mitä julkisuudessa oli esitetty.

Kakkonen on kertonut, että hän oli syytteessä tarkoitettuna aikana ollut tietoinen Kanervan asemasta ulkoministerinä ja urheiluvaikuttajana. Hän oli lyhyesti Merisalons seurassa tavannut Kanervan ravintolassa vuonna 2007. Kakkonen ei ollut tiennyt Kanervan asemasta Varsinais-Suomen maakuntaliiton hallituksessa eikä hän ollut milloinkaan keskustellut Kanervan kanssa Tokmanni Oy:n kauppapaikkahankkeista.

Merisalo on kertonut, että yhteydenpito Kanervaan oli tapahtunut kuten Kanerva on kertonut. Vuosina 2005-2006 yhteydenpitoa oli ollut paljon. Merisalo oli ollut hyvin verkostoitunut ja hänellä oli ollut paljon yhteyksiä Keskustan johtohenkilöihin.

Kanervalle tarjotuista/annetuista eduista Merisalo on kertonut, että Kaamosjazz -tapahtumaan oli kutsuttu erilaisia henkilöitä, muun muassa elinkeinoelämän vaikuttajia ja kansanedustajia. Kanerva oli kutsuttu mukaan vuonna 2006 Merisalons ja Yli-Saunamäen toimesta. Nova-yhtiöt olivat tilanneet vuosittain joululahjoiksi levyjä ja kirjoja. Merisalo oli päättänyt kirjojen tilaamisesta. Nova-yhtiöt oli myös Merisalons ja Yli-Saunamäen päätöksellä kutsuneet Kanervan Tapani Kansan konserttiin sekä Savonlinnan oopperajuhlille.

KMS oli maksanut helmikuussa 2007 10.000 euroa Kanervan valitsijayhdistyksen tilille. Kanerva oli valikoitunut tuettavaksi ehdokkaaksi, koska hän oli ollut puolueensa kärkinimiä Varsinais-Suomessa. Yli-Saunamäki oli pitänyt yhteyttä ehdokkaiden valitsija- ja taustayhdistyksiin. Merisalons käsitys oli, että Yli-Saunamäki oli kertonut keskeisille tuensaajille, keitä rahoittajat olivat.

Etuuksien antamisella ei ollut pyritty vaikuttamaan Kanervan poliittiseen toimintaan. Hän ei ollut keskustellut Kanervan kanssa liikeasioista eikä ollut tiennyt tämän asemasta Varsinais-Suomen liitossa.

Ajatus Helsingissä järjestettävistä syntymäpäiväjuhlista oli syntynyt loka-marraskuussa 2007 Merisalons ja muutaman muun Kanervan tuttavans kesken. Merisalo oli neuvotellut Turussa Kanervan avustajien kanssa juhlien järjestämisestä sekä käynyt Kanervan kanssa läpi kutsuttavia henkilöitä lähinnä urheilun edustajia. Merisalo oli kertonut Kanervalle, että Nova oli mukana talkoissa ostamalla seminaarilippuja. Hän oli myös kertonut Kanervalle, että Sukari ja Kakkonen ovat mukana rahoittamassa syntymäpäiviä.

Sukari on kertonut rahoittaneensa yrittäjäystävällisiä poliitikkoja useissa eduskuntavaaleissa odottamatta heiltä mitään vastapalveluksia. Kaikkiaan hän oli vuosien aikana tukenut yhteensä noin 50 eri kansanedustajaa. Merisalo oli ehdottanut KMS:n kautta tapahtuvaa rahoitusta. Sukari oli lahjoittanut yhdistykselle 100.000 euroa.

Yhdistyksen kautta tapahtuva tuki oli ollut helpompaa, kun hänen ei itse ollut tarvinnut päättää tukea saavia ehdokkaita. Lisäksi hän oli tukenut suoraan joitakin, lähinnä Varsinais-Suomalaisia ehdokkaita. Ilkka Kanerva oli pyytänyt vaalitukea ja Sukari oli antanut tälle 2.000 euroa rahaa sekä huonekalut vaalitoimistoon. Kanerva oli pitänyt toimistossaan esillä Sukarin markkinointilehtisiä.

Sukari on kertonut Kanervan vierailleen hänen kesämökkillään. Tässä yhteydessä hän oli pyytänyt Kanervaa järjestämään hänelle tapaamisen ministeri Vapaavuoren kanssa. Sukari olisi halunnut keskustella erityisesti Ideapark-asioihin liittyvistä kysymyksistä, koska Vapaavuori oli voimakkaasti vastustanut hankkeita, erityisesti Vihtiin suunniteltua hanketta. Tapaamista ei ollut koskaan järjestynyt.

Sukari oli Merisaloon pyynnöstä osallistunut Kanervan syntymäpäivien rahoittamiseen 9.000 eurolla. Summa oli ollut sama, jolla Merisalo oli kertonut Kakkosenkin osallistuneen kustannuksiin. Sukari ei tiennyt, oliko Merisalo kertonut rahoittajien nimiä Kanervalle, mutta arveli, että tämä olisi syntymäpäivien jälkeen mahdollisesti kerskunut tyyliinsä mukaisesti asiasta.

Sukari on lisäksi kertonut, että hän oli ollut vain vähän tekemisissä Kanervan kanssa eikä hän ollut tiennyt Kanervan asemasta maakunnan liitossa. Hän oli tuntenut Kanervan ainoastaan kansanedustajana ja urheilutehtävien johdosta.

Yli-Saunamäki on kertonut, että hän oli tuntenut Kanervan noin 40 vuoden ajan lähinnä urheilupiireistä. Hän ei ollut tiennyt, että Kanerva oli Varsinais-Suomen liiton puheenjohtaja eikä ollut ollut tämän kanssa tekemisissä liikeasioissa. Merisaloon ja Kanervan välinen yhteydenpito oli lisääntynyt Yli-Saunamäen tultua Nova-yhtiöiden palvelukseen. Merisalo ja Kanerva olivat viettäneet paljon aikaa yhdessä Helsingin illassa ja yössä. Kanervan kutsuminen Kaamosjazz -tapahtumaan, Tapani Kansan konserttiin ja Savonlinnan oopperajuhlille oli tapahtunut Yli-Saunamäen laatiman kutsuvieraslistan perusteella. Kutsuvieraslista oli perustunut Nova-yhtiöiden perusrekisteriin kutsuttavista henkilöistä.

Yli-Saunamäki oli etsinyt Merisaloon pyynnöstä KMS:lle tietyt kriteerit täyttäviä ehdokkaita. Yli-Saunamäki oli saanut Kanervan avustajalta Mannilta Kanervan valitsijayhdistyksen pankkitili numeron, jolle Kanervan saama 10.000 euron tuki oli maksettu helmikuussa 2007. Hän oli tavannut Kanervan Turussa 8.- 9.3.07 ravintola Fransmannissa. Vaikka ravintolakuitissa oli merkintä 'vaalit 2007 -projekti' he eivät olleet keskustelleet kyseisestä tuesta. Yli-Saunamäki on kuitenkin olettanut, että Kanerva oli tiennyt sanotusta tuesta.

Johtopäätökset

Kanervan omasta kertomuksesta on ilmennyt, että hän ei ole ollut selvillä siitä, ketkä ovat suorittaneet hänelle syytteessä mainittuja etuja.

Toisaalta Haaviston kertomuksesta on vuoden 2007 vaalien osalta ilmennyt, että vaikka Kanerva ei ollut osallistunut varainhankintaan, hän

oli pääpiirteissään ollut tietoinen siitä, paljonko rahaa oli tullut ja keneltä se oli tullut. Haaviston mukaan Kanerva oli ollut tietoinen Sukarilta saaduista Maskun Kalustetalo Oy:n kalusteista sekä esitteiden esillä pitämisestä vaalitoimistossa maksua vastaan. Sekä Haaviston että Mannin kertomuksista on käynyt ilmi, että vaaliavustuksien mahdollisesti aiheuttamia esteellisyysongelmia oli pohdittu.

Haavisto oli keskustellut syntymäpäiväjuhlista Kanervan kanssa ja näissä keskusteluissa on täytynyt tulla esille se, kuka juhlien järjestämistä Helsingissä on Haavistolle esittänyt. Merisaloon kertomuksesta on ilmennyt, että hän oli käynyt kutsuvieraslistaa läpi yhdessä Kanervan kanssa. Merisaloon kertomuksesta on lisäksi ilmennyt, että Kanerva oli tietoinen siitä, ketkä rahoittivat juhlia. Yli-Saunamäen ja Sukarin käsitykset Kanervan tietoisuudesta ovat olleet samansuuntaiset. Kanervan on täytynyt tehdä päätelmiä maksajatahosta myös sen perusteella, ketkä ovat olleet juhlissa läsnä.

Siten Kanervan tietämättömyyden puolesta puhuu hänen oma kertomuksensa. Muu asiassa esitetty selvitys tukee käsitystä, että Kanerva on ollut tietoinen maksajista.

Useamman henkilön samansuuntaisia kertomuksia on pidettävä uskottavampina kuin Kanerva kertomusta, jota muu selvitys ei tue. Tämän vuoksi asiassa on Kanervan päinvastaisesta kertomuksesta huolimatta katsottava selvitetyn, että hän on ollut tietoinen etujen maksajista.

Syytekohtat 3.1. ja 3.5. kokonaisharkinta

Arvioitaessa syytekohtan 3.1. /Kanervan ja syytekohtan 3.5. /Merisaloon ja Yli-Saunamäen menettelyä kokonaisuutena käräjäoikeus on kiinnittänyt huomiota seuraaviin seikkoihin.

Edellä tässä tuomiossa selostetuin tavoin (Hankkeiden yhteys maakunnan liittoon) syytteessä tarkoitettuna ajankohtana Merisaloon ja Yli-Saunamäen edustamilla Nova-yhtiöillä oli ollut niiden liiketoimintaan liittyvät hankkeet syytteessä tarkoitettuine liityntöineen Varsinais-Suomen maakunnan liittoon syytteessä tarkoitettuin tavoin.

Edellä tässä tuomiossa selostetuin tavoin (Kanervan tietoisuus hankkeista) Kanervalla oli ollut tietoisuus syytteessä kuvatuista hankkeista.

Edellä tässä tuomiossa selostetuin tavoin (Kanervan vaikutusmahdollisuudet Varsinais-Suomen liitossa) Kanervalla oli ollut luottamustehtävässään mahdollisuus vaikuttaa maakunnan liitossa syytteessä kuvattuihin hankkeisiin liittyvissä asioissa.

Novayhtiöiden toimintamalli

Syyttäjän esittämän Novayhtiöiden johtoryhmän kokousmuistion 21.8.2006 mukaan "Yhteiskuntasuhteiden osalta on tarkoitus kerätä kuntapäätäjistä ja sijoittajista verkosto, että esim. kunnissa olisi aina

"oma" henkilö ajamassa Novan asioita."

Novayhtiöiden johtoryhmän kokousten pöytäkirjassa (04/2008) oli muun ohessa todettu, että tavoitteena on kumota lakiehdotus koskien maankäyttö- ja rakennuslain muutosta tai pitkittää lain voimaantuloa. Yhteistyökumppaneiden hankkeisiin voidaan hakea rakennusluvat etukäteen. Pöytäkirjassa (06/2008) on todettu, että maankäyttö- ja rakennuslain muutokseen liittyvä lakivalmistelu aloitettaneen syksyn (2008) aikana, mutta se kestää pitkään. Siinä tapauksessa Novan organisaation tehtävänä on hankkia mm. Kakkosen ja Sukarin hankkeisiin liittyvät tontit, rakennusluvat ym. asiat kuntoon ennen lain voimaan tuloa.

Merisalon Tulkille ympäristöministeriöön 10.5.2008 toimittamasta sähköpostiviestistä käy muun ohessa ilmi, että Merisalo oli ilmoittanut keskustelleensa Tulkin johtamasta hankkeesta lukuisten nimeämiensä yhteiskunnallisten vaikuttajien ja päättäjien kanssa. Merisalo on edelleen sähköpostissaan todennut Tulkille, että "en usko, että toimenne, jotka vakavasti uhkaavat kaupan kehitystä ja rakentamista, tulevat olemaan "läpihuutojuttu" ja mm. pääministeri, joka on hyvin perehtynyt voimassa olevaan maankäyttö- ja rakennuslakiin, haluaa seurata tämän asian kehitystä ja en usko, että määräysten tiukentamiselle päähallituspuolueista ainakaan Keskustan tukea on toimestanne helppoa saada."

Merisalo on kertonut Nova-yhtiöiden johtokunnan kokousmuistiosta 21.8.2006, että ajatus kuntapäättäjistä koostuvasta verkostosta ja Novan 'omista henkilöistä' ajamassa Novan asioita oli kuulunut Yli-Saunamäen vastuualueeseen ja ollut tämän idea.

Sähköpostitse tapahtunut yhteydenpito Tulkkiin oli johtunut Tulkin laadituttamasta maankäyttö- ja rakennuslain tulkinnan ohjausoppaasta, jota joissakin kunnissa oli sovellettu kuten lakia. Kakkonen oli saanut kutsun ympäristöministeriöön keskustelemaan asiasta ja laatinut muutaman muun henkilön kanssa asiasta muistion, joka oli toimitettu ministeri Vapaavuorelle.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan johtoryhmän kokousmuistion merkintä kuntapäättäjistä koostuvasta verkostosta ja Novan "omista henkilöistä" ajamassa Novan asioita oli ollut lähtöisin Merisalolta, joka oli tehnyt pöytäkirjoihin yhteenvedon asioista. Kyseessä oli ollut yhteenvedo henkilöistä, joita kunnissa pitäisi lähestyä.

Tulkin kertoman mukaan hän oli kokenut Merisalon sähköpostiviestin voimakkaaksi vaikuttamiseksi viranomaisen työhön.

Edut

Edellä tässä tuomiossa selostetuin tavoin on näytetty, että Kanervalle kohdistettujen etujen määrä on ollut huomattavan suuri. Yhteismäärään nähden etujen on katsottava selkeästi ylittävän sen, minkä voidaan katsoa tyypillisesti vaikuttavan vastaanottajaansa. Edellä selostetun lisäksi Kanervalle on syytekohtassa 3.5. tarjottu etuja, joista ei ole

kysymys syytekohtassa 3.1. Kysymys on kutsusta Kaamosjazz-tapahtumaan (3.5. a), syntymäpäiväjuhlien kutsukorteista (3.5. g), kutsusta Tapani Kansan konserttiin ja sen yhteydessä tarjottavalle illalliselle (3.5. h) ja kutsusta Savonlinnan oopperajuhlille (3.5. i). Näiltä osin asiassa on ollut riidatonta, että Nova-yhtiöt ovat näitä etuja tarjonneet.

Syyttäjän esittämän kirjallisen todisteaineiston mukaan Yli-Saunamäki ja Merisalo ovat tarjonneet Kanervalle kestitystä Nova-yhtiöiden kustannuksella yllä kuvattujen etujen lisäksi seuraavasti:

- 8.3.2007 Hamburger Börsissä laskun selitteellä "vaalit 2007",
- 9.3.2007 Fransmannissa selitteellä "vaalit 2007-projekti ja yhteiskuntasuhteiden hoitoa",
- 28.3.2007 Kämp Cafeessa selitteellä "edustus",
- 19.12.2007 Strindbergissä selitteellä "liikelounas",
- 20.12.2007 Kämp Cafeessa selitteellä "iltatilaisuus",
- 3.4.2008 Elitessä selitteellä "edustus",
- 18.6.2008 Kämp Cafeessa selitteellä "edustus" ja
- 12.11.2008 Kämp Cafeessa selitteellä "työlounas".

Merisalon ja Yli-Saunamäen tietoisuus Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa

Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat kertoneet, etteivät olleet tietoisia Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa.

Syyttäjän esittämästä kirjallisesta todistemateriaalista ilmenee muun muassa, että Nova-yhtiöiden asiakaslehden UutisNovan numerossa 1/2008 oli artikkeli Kanervasta. Kanervan kunnallisista luottamustoimista on mainittu Turun kaupunginvaltuuston lisäksi Varsinais-Suomen liitto (pj). Syyttäjän esittämästä lehtileikeaineistosta käy ilmi, että Kanervan asema maakuntahallituksen puheenjohtajana on tullut erittäin monissa yhteyksissä esiin.

Johtopäätökset kokonaisharkinnan osalta

Riidatonta on, että Kanerva on toiminut julkisessa luottamustehtävässä syytteessä kuvatuin ja tarkoitettu tavoin.

Asiassa on selvitetty edellä tässä tuomiossa lausutuun perusteiden, että syytteessä kuvatut Kanervan tiedossa olleet hankkeet ovat liittyneet Kanervan toimintaan tämän palvelussuhteessa syytteessä tarkoitettu tavoin ja lahjusrikoksen tunnusmerkistön edellyttämin tavoin.

Merisalolla on kiinteistöalan liiketoimintaa harjoittaneiden Nova-yhtiöiden keskeisenä toimijana ja asiakassuhteiden hankkijana ollut voimakas pyrkimys verkostoitumiseen, yritystoiminnan kannalta tärkeiden kontaktien luomiseen ja vahvaan vaikuttamiseen eri tavoin konsernin hankkeiden etenemiseksi. Edellä mainittuja tavoitteita ja pyrkimyksiä ilmentävät muun muassa Nova-yhtiöiden toimintamalli "omien henkilöiden" - verkoston luomisesta alan toimijoiden piiriin ja tähän liittyvä Yli-Saunamäen asema yhteiskuntasuhteiden hoitajana sekä

esimerkiksi yllä kuvatut ministeriön virkamiehenkin kokemat vakavat vaikuttamisyhtymät ministeriöön kaavoitusasioissa.

Kiinteistöhankeiden eteneminen ja myönteinen kehitys on ollut keskeistä kiinteistöalan liiketoimintaa harjoittavan yrityksen kasvun ja kannattavuuden kannalta. Nova-yhtiöt olivat kamppailleet jatkuvien erittäin suurien taloudellisten vaikeuksien kanssa, joten kiinteistöhankeiden edistäminen kaikin mahdollisin keinoin oli ollut tarpeen. Merisalolla ja Yli-Saunamäellä on ollut siten intressi saattaa merkittävää päättäjä- ja vaikuttajatahoa edustava Kanerva kiitollisuuden velkaan Merisalon ja Yli-Saunamäkeä kohtaan.

Kuten yllä on todettu, Merisalon ja Yli-Saunamäen toimesta Kanervalle suunnattujen etujen arvo on ollut kokonaisuutena arvostellen poikkeuksellisen suuri.

Merisalon ja Yli-Saunamäen tosiasiallisesti määräämän KMS:n kautta kanavoitu vaalituki oli suoritettu muusta vaalituesta poiketen suoraan Kanervan henkilökohtaiselle tilille ja jätetty ilmoittamatta vaalirahailmoituksessa ennen julkista kohua.

Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat myös Nova-yhtiöiden edustajina Kanervan syntymäpäivien rahoituksen keskeisinä järjestäjinä ja maksajina ratkaisevasti vaikuttaneet syntymäpäivien toteuttamiseen Helsingissä. Selvä on, että asiassa esitetystä todistelusta ilmenevien syntymäpäivien kokoluokka huomioon ottaen kysymys ei ole ollut kohtuullisen arvoisesta lahjasta tai edusta vaan täysin poikkeuksellisesta huomionosoituksesta.

Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat myös toistuvasti muutoinkin tarjonneet Kanervalle syytteessä kuvattuja etuja. Garmisch-Partenkirchenin mäkihyppykisojen lippujen ja majoituksen osalta on yllä lausutu tavoin jäänyt näyttämättä, että Kanerva oli pyytänyt Yli-Saunamäkeä hankkimaan liput ja majoituksen. Riidatonta kuitenkin on, että Kanerva oli tiedustellut majoitusta Yli-Saunamäeltä ja että Yli-Saunamäki oli hankkinut arvokkaat liput Nova-yhtiöiden kustannuksella ja varannut majoituksen. Käräjäoikeus toteaa, että tämäkin yksittäinen toimi ilmentää joka tapauksessa Kanervan varsin poikkeuksellista asemaa Nova-yhtiöihin nähden. Kanervan tiedusteltua vain majoituspaikkaa Nova-yhtiöiden edustaja oli oma-aloitteisesti hankkinut jopa liput ja varannut majoituksen Nova-yhtiöiden kustannuksella.

Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat vedonneet siihen, että he eivät olleet olleet tietoisia Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana. Merisalon ja Kanervan yhteydenpito oli perustunut yksinomaan poliittisiin tarkoituksiin. Merisalon omankin kertoman mukaan hän on kaava-asioissa alan ammattilainen. Kiinteistöalan liiketoiminta on Merisalon keskeinen osaamisen alue ja hän on yllä verkostoitumisen yhteydessä lausutu tavoin alan toimijoiden tuntija. Selvä on, että tietyllä erityisalalla toimivat ammattilaiset tietävät alaansa liittyvät keskeiset päätöksentekijät ja toimijat. Käsillä olevassa tapauksessa kysymys on vielä kahdesta toisensa henkilökohtaisesti tuntevasta saman alan toimijasta. Näissä olosuhteissa käräjäoikeus

pitää yleisten kokemussääntöjen nojalla epäuskottavana, että Merisalo ei olisi ollut tietoinen hyvin tuntemansa Kanervan merkittävästä luottamustoimesta Varsinais-Suomen liitossa. Merisalon ja Yli-Saunamäen tietoisuutta Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liitossa osoittaa vielä Nova-yhtiöiden oman asiakaslehden artikkeli Kanervasta, jonka artikkelin yhteydessä oli muun ohessa esitelty Kanervan luottamustoimi Varsinais-Suomen liitossa. Merisalon ja Yli-Saunamäen on katsottava siten tienneen Kanervan aseman Varsinais-Suomen liitossa.

Etujen määrä on siten ollut huomattava, niitä oli kohdistettu toistuvasti samalle taholle ja ne ovat myös osin olleet poikkeuksellisia tavanomaisiin huomioonosoituksiin verrattuna. Etuja tarjonneilla Nova-yhtiöillä on ollut laajoja hankkeita yhdessä Sukarin kanssa suunnitteilla ja vireillä Varsinais-Suomessa. Hankkeilla on ollut liityntä Varsinais-Suomen liittoon. Etuja oli kohdistettu sanotun liiton hallituksen puheenjohtajalle. Yleisten kokemussääntöjen nojalla on vaikea nähdä kiinteistöalan liiketoimintaa harjoittavan yksityisen yrityksen tarjoamien etujen yhteyttä Kanervan asemaan yksinomaan kansanedustajana tai ulkoministerinä. Edellä selostettu antaa käräjäoikeuden aiheen päätellä, että edut on mitä ilmeisimmin kohdistettu Kanervan muiden vaikutusmahdollisuuksien lisäksi maakuntahallituksen puheenjohtajan aseman luomiin vaikutusmahdollisuuksiin Varsinais-Suomen liitossa.

Syytekohtat 3.1. ja 3.4. kokonaisharkinta

Edellä tässä tuomiossa selostetuoin tavoin syytteessä tarkoitettuna ajankohtana Sukarin edustamilla yhtiöillä oli ollut niiden liiketoimintaan liittyvät hankkeet syytteessä tarkoitettuine liityntöineen Varsinais-Suomen maakunnan liittoon syytteessä tarkoitettuoin tavoin. Kanerva oli ollut edellä lausutuoin tavoin hankkeista tietoinen.

Sukarin yhtiöillä on ollut hankkeisiin perustunut intressi pyrkiä vaikuttamaan maakuntakaavoitukseen

Sukari on ollut voimakkaasti ajamassa laajoja Idea Park -tyyppisiä ja muita liikekeskuksia. Tulkin kertomasta edellä on käynyt ilmi, että useat Varsinais-Suomen alueen hankkeet, muun muassa Maskun hankkeet olivat olleet maakunta- tai seutukaavan vastaisia.

Syyttäjän esittämästä videotallenteesta on käynyt ilmi, että Sukari oli A-Studioissa kertonut tuntevansa korkealla päättäjätasolla henkilöitä, jotka voivat edistää kauppakeskushankkeiden etenemistä.

Edut sekä Sukarin ja Kanervan välinen yhteys

Edellä tässä tuomiossa selostetuoin tavoin on näytetty, että Kanervalle osoitettujen etujen määrä myös Sukarin taholta on ollut huomattavan suuri. Yhteismäärään nähden etujen on katsottava selkeästi ylittävän sen, minkä voidaan katsoa tyypillisesti vaikuttavan vastaanottajaansa.

Sukari on edellä selostetuoin tavoin kertonut vaalirahoituksesta ja sen kohdentumisesta omalta osaltaan Kanervalle. Sukari oli osallistunut

Kanervan syntymäpäivien rahoittamiseen 9.000 eurolla Merisaloon pyynnöstä. Tämän lisäksi Sukari oli tukenut Kanervaa 2.000 euron summalla sekä vaalitoimiston huonekaluilla.

Sukari on kertonut lahjoittaneensa KMS:lle 100.000 euroa vaalirahoitukseen. Yhdistyksen kautta tapahtuva tuki oli ollut helpompaa, kun hänen ei ollut itse tarvinnut päättää tukea saavia ehdokkaita.

Sukari on syytteen kiistämisen perusteena vedonnut siihen, että hän ei ollut antanut KMS-yhdistyksen edustajille ohjeita tuen antamisesta eri ehdokkaille. Sukari on vedonnut siihen, että näyttönä tästä ei voida pitää toisen kanssavastaajan antamaa kertomusta.

Yli-Saunamäki oli esitutkinnassa kertonut, että Sukari oli vaatinut KMS-rahoista osan korvamerkittäväksi Kanervalle. Yli-Saunamäki on kertonut myös toisena päivänä kuulusteltaessa, että KMS-rahoittajilla oli ollut Yli-Saunamäen esitutkinnassa kuvaamia omia toiveita ja Sukari oli osaltaan halunnut tuettavaksi Kanervaa. Yli-Saunamäki on pääkäsittelyssä ilmoittanut, että esitutkinnassa kerrottu ei pidä paikkansa.

Kanerva on yllä selostetuin tavoin kertonut että varainhankinta oli ulkoistettu erilliselle tukiorganisaatiolle ja Kanerva oli lähtenyt siitä, että lahjoittajan ja ehdokkaan välille ei synny yhteyttä. Toisaalta Kanerva on kertonut, että hän oli itse ottanut yhteyttä Sukariin syksyllä 2006 vaalituen saamiseksi.

Edellä tässä tuomiossa selostetuin tavoin Kanervan on selvitetty olleen tietoinen hänelle etuja suorittaneista tahoista.

Kanerva on kertonut tunteneensa Sukarin paremmin kuin esimerkiksi Kakkosen. Sukari oli pyytänyt Kanervaa järjestämään tapaamisen Vapaavuoren kanssa, mihin vastaaja ei ollut suostunut. Sukari ei ollut pyytänyt Kanervaa toimimaan millään tavoin hankkeidensa puolesta. Sukarin kanssa ei ollut myöskään koskaan ollut puhetta Kanervan asemasta maakunnan liitossa.

Sukari on tuonut myös esiin, että hän oli ollut vain vähän tekemisissä Kanervan kanssa. Sukari oli tuntenut Kanervan ainoastaan kansanedustajana ja urheilutehtävien johdosta. Sukari on kertonut Kanervan vierailleen hänen kesämökkillään. Tässä yhteydessä hän oli pyytänyt Kanervaa järjestämään hänelle tapaamisen ministeri Vapaavuoren kanssa. Sukari oli halunnut keskustella erityisesti Idea Park -asioihin liittyvistä kysymyksistä, koska Vapaavuori oli voimakkaasti vastustanut hankkeita, erityisesti Vihtiin suunniteltua Idea Parkia. Tapaamista ei ollut koskaan järjestynyt.

Johtopäätökset kokonaisharkinnan osalta

Myös Sukarin osalta asiassa on selvitetty edellä tässä tuomiossa lausutuin perustein, että syytteessä kuvatut hankkeet ovat liittyneet Kanervan toimintaan tämän palvelussuhteessa syytteessä tarkoitettuin ja lahjusrikoksen tunnusmerkistön edellyttämin tavoin.

Sukari on kiinteistöjalostusalan toimija. Sukarin omastakin kertomuksesta on käynyt ilmi, että hankkeiden kaavoitusasiat eivät olleet edenneet toivotulla tavalla. Sukarilla oli siten ollut - kuten Merisalolla ja Yli-Saunamäellä - tarve edistää hankkeiden etenemistä eri keinoin. Sukarin pyrkimystä vaikuttaa päättäjiin ilmentää oikeudessa todisteena esitetystä videotallenteesta ilmenevät lausumat hänen mahdollisuuksistaan vaikuttaa kauppakeskushankkeiden edistämiseen erittäin korkealla tasolla. Sukari oli vielä kertomansa tavoin pyrkinyt saamaan Kanervan avulla aikaan ministeritason tapaamisen kauppakeskushankkeisiin liittyvissä kysymyksissä. Edellä mainittu antaa käräjäoikeuden oikeuden päätellä, että Sukari oli nähnyt yhtenä toimintatapana myös muun kuin virallista tietä tapahtuvan vaikuttamisen.

Kokonaisarvioinnissa on jäljempänä hallituksen esitöissä selostetuin tavoin kiinnitettävä huomiota muun muassa etujen arvoon. Sukarin edustamien tahojen suorittamien etujen arvo on ollut kokonaisuutena arvostellen - kuten yllä Merisaloon ja Yli-Saunamäen osalta - merkittävä. Sukari on myös huomattavalla panostuksella osaltaan ratkaisevasti vaikuttanut Kanervan syntymäpäivien toteutumiseen Helsingissä. Kuten edellä Merisaloon ja Yli-Saunamäen osalta on todettu kysymys oli ollut varsin poikkeuksellisesta huomionosoituksesta.

Syytteen kohdan 3.4. b) osalta Yli-Saunamäki oli yllä todetuin tavoin kertonut esitutkinnassa Sukarin muiden KMS-rahoittajien ohella esittämistä toiveista rahoituksen kohdentamisen suhteen. Yli-Saunamäki on kiistänyt pääkäsittelyssä esitutkinnassa antamansa kertomuksen tältä osin. Arvioitaessa Yli-Saunamäen esitutkintakertomuksen luotettavuutta käräjäoikeus on kiinnittänyt huomiota ensinnäkin siihen, että Yli-Saunamäki ei ole pääkäsittelyssä väittänyt, että hänen esitutkintakertomuksensa olisi ollut väärin kirjattu tai että hän olisi tietoisesti valehdellut esitutkinnassa. Yli-Saunamäen kertomusta rahoittajien esittämistä toiveista rahoituksen kohdentamiseksi ei ole mitään aihetta epäillä. KMS oli perustettu vaalituen jakamiseksi, joten selvää on, että rahoitusta yhdistykselle antaneet tahot olivat esittäneet toiveita panostuksensa kohdentamiselle. Yli-Saunamäen kertomusta Sukarin ehdotuksesta vaalituen osoittamisesta Kanervalle ei ole siten mitään syytä epäillä.

Lisäksi on huomattavaa, että Sukari oli kertonut, ettei hän ollut itse päättänyt tukea saavia ehdokkaita ja tässä tarkoituksessa oli antanut merkittävän summan KMS:lle vaalirahoitukseen. Sanotusta periaatteesta huolimatta Sukari on lisäksi lahjoittanut Kanervalle merkittäviä etuja sekä rahoituksena että kalusteiden muodossa. Edellä mainittu antaa käräjäoikeudelle aiheen päätellä, että Kanerva oli siten ollut muihin ehdokkaihin nähden selvästi erityisasemassa.

Kanerva oli myös itse kertonut pyytäneensä Sukarilta vaalitukea. Mainittu menettely ilmentää osaltaan Kanervan ja Sukarin välistä erityissuhdetta, mikäli Kanervan kertoma hänen vaalirahoituksensa varainhankinnan ulkoistamisesta ja Kanervan ja lahjoittajan välille syntyvän yhteyden välttämistä pitää paikkansa.

Sukari on vedonnut siihen, että hän ei ollut ollut tietoinen Kanervan asemasta Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana. Hän oli tuntenut Kanervan ainoastaan kansanedustajana ja urheilutehtävien johdosta. Sukarin omastakin kertomuksesta käy ilmi, että hän oli seurannut kaavakehitystä. Sukari oli myös esitutkinnassa kertonut Tokmanni-paketista, että kaava-asiat eivät olleet edistyneet toivotulla tavalla ja että kohteet olivat lähes kaikki vaatineet muutoksia kaavoihin. Sukarin yhtiössä oli itse hoidettu tontti- ja kaava-asiat.

Käräjäoikeus arvioi, että Sukari on kiinteistöjalostusalan toimijana ollut hyvinkin tietoinen hankkeisiinsa liittyvien kaavoitusasioiden kehittymisestä, kuten hänen esitutkintakertomuksestaan on pääteltävissä. Sukari on ollut aktiivinen kiinteistöjalostusalalla. Selvää on, että tietyllä erityisalalla toimivat ammattilaiset tietävät alaansa liittyvät keskeiset päätöksentekijät ja toimijat. Käsillä olevassa tapauksessa kysymys on vielä kahdesta toisensa henkilökohtaisesti tuntevasta, samalla Varsinais-Suomen alueella vaikuttavasta saman alan toimijasta. Sukarin omankin kertomuksen mukaan Kanerva oli vierailut hänen kesämökkillään, minkä vierailun yhteydessä oli keskusteltu tapaamisen järjestämisestä ministeri Vapaavuoren kanssa, koska Sukari oli halunnut keskustella kauppakeskushankkeisiin liittyvistä kysymyksistä. Edellä selostetuissa olosuhteissa käräjäoikeus pitää yleisten kokemussääntöjen nojalla epäuskottavana, että Sukari ei olisi ollut tietoinen tuntemansa varsinais-suomalaisen vaikuttajan merkittävästä luottamustoimesta Varsinais-Suomen liitossa.

Sukarin Kanervalle kohdistamien etujen määrä on ollut huomattava ja ne ovat olleet osin poikkeuksellisia tavanomaisiin huomioonosoituksiin verrattuna.

Yleisten kokemussääntöjen nojalla on vaikea nähdä kiinteistöjalostusalalla toimivan yksityisen yrityksen tarjoamien etujen yhteyttä Kanervan asemaan yksinomaan kansanedustajana tai ulkoministerinä. Edellä mainittu antaa käräjäoikeuden aiheen päätellä, että edut on mitä ilmeisimmin kohdistettu Kanervan muiden vaikutusmahdollisuuksien lisäksi merkittävää julkista valtaa käyttävän maakuntahallituksen puheenjohtajan aseman luomiin vaikutusmahdollisuuksiin Varsinais-Suomen liitossa.

Syytekohtat 3.1. ja 3.6 kokonaisharkinta

Yhteys toimintaan, edut ja Kanervan tietoisuus rahoittajistaan vastaavat yllä lausuttua muiden vastaajien osalta.

Etujen osalta Kakkosen taholta suoritettuja edut ovat käsittäneet yksittäisen osallistumisen Kanervan syntymäpäivien rahoittamiseen.

Kakkosen kertomasta yllä lausutuun tavoin ilmenee, että hänen edustamansa yhtiön toimintaperiaatteena oli, ettei se omistanut kiinteistöjä vaan vuokrasi toimitiloja, joita sijoittajat omistivat. Yhtiö ei ollut myöskään vuokralaisena ollut tekemisissä kaavoitusasioiden kanssa eivätkä nämä kysymykset olleet kiinnostavia Tokmanni Oy:n kannalta. Kauppapaikkojen tarjonta oli vielä ollut erittäin runsasta ja

Tokmanni Oy:n myymälät oli voitu sijoittaa tilaa vievän kaupan suuryksikköä koskevan poikkeussäännöksen nojalla. Yhtiön kiinnostus myymälöiden perustamiseksi on valtakunnallista. Varsinais-Suomi ei ollut millään tavoin ollut pääkohteita. Yhtiö oli saanut jo vuonna 2004 myymälät Paimioon ja Loimaalle. Eräät muut alueet olisivat olleet paljon kiinnostavampia.

Hjortin kertomasta edellä on vastaavasti ilmennyt, että Tokmanni Oy:n pääasiallinen laajentumishalu oli kohdistunut Keski-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Yhden kohteen vaikutus yhtiön liikevaihtoon oli ollut varsin vähäinen ja siten yksittäisen kohteen merkitys vähäinen.

Kakkosen ja Kanervan yhdensuuntaisista kertomuksista yllä selostetuin tavoin käy myös ilmi, että Kakkosen ja Kanervan väliset yhteydet ovat olleet vähäiset.

Johtopäätökset

Syytekohtissa 3.1./3.6. on lukuisia yhteneviä seikkoja edellä kuvattujen syytekohtien 3.1/3.5 ja 3.1/3.4 kanssa.

Kokonaisharkintaa suoritettaessa keskeisenä eroavuutena on nähtävissä Kakkosen edustamien tahojen selkeästi vähäisemmät intressit Varsinais-Suomen hankkeisiin kuin mitä Nova-yhtiöillä tai Sukarilla oli ollut. Tokmanni Oy:n myymälät olivat toimineet vuokratiloissa ja kaavoitusasiat sekä maankäyttöasiat eivät olleet olleet yhtiön intressipiirissä. Tokmanni Oy:llä oli myymälät Paimiossa ja Loimaalla, joten yhtiön kiinnostuksen kohde oli valtakunnallisesti keskittynyt muualle.

Kokonaisarvioinnissa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että Kakkosen osalta on ollut kysymys yksittäisestä suorituksesta, joka tosin oli ollut määrältään merkittävä. Kanervan ja Kakkosen välinen yhteys oli ollut ilmeisen vähäistä ja asiassa ei ole ilmennyt seikkoja, jotka viittaisivat Kanervan erityisasemaan Kakkosen osalta.

Oikeudellinen arviointi

Rikoslain 40 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan virkamies syyllistyy lahjuksen ottamiseen jos hän toiminnassaan palvelussuhteessa itselleen tai toiselle ottaa vastaan lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Saman luvun 12 §:n 1 momentin mukaan sanotun luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön.

Lain esitöiden (HE 58/1988, s. 46) mukaan rikoslain lahjomarikoksia koskevat säännökset ovat keskeinen osa sitä sääntelyä, jonka tavoitteena on turvata virkatoimien oikeellisuus. Niiden tarkoituksena on erityisesti edistää virkatoiminnan tasapuolisuutta eli riippumattomuutta epäasiallisista vaikuttimista, mikä on yksi virkatoimien lainmukaisuuden

edellytys. Lahjomasäännöksillä on pyritty lisäksi ylläpitämään kansalaisten luottamusta virkatoiminnan lainmukaisuuteen.

Yhteys toimintaan

Laissa säädetty yhteysvaatimus tarkoittaa, että edun antamisen, pyytämisen jne. on oltava yhteydessä virkamiehen toimintamahdollisuuksiin palvelussuhteessa. Etuihin liittyvän toiminnan ei tarvitse liittyä mihinkään yksittäiseen virkatoimeen.

Oikeuskirjallisuudessa (Keskeiset rikokset, Pekka Viljanen, Helsinki 2010, s. 587) yhteysvaatimuksen täyttymistä on katsottu osoittavan muun muassa se, että etu oli annettu tarkoituksin pysyä virkamiehen kanssa hyvissä väleissä, jotta virka-asiat sujuisivat joustavasti tai virkamiehen saattaminen kiitollisuuden velkaan etujen tarjoajalle.

On omiaan vaikuttamaan - kriteeri

Syytteen kiistämiseksi on lisäksi esitetty, etteivät edut eri syistä ole olleet omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan.

Lain esitöiden (HE 58/1988, s. 49) mukaan säännöksessä ei edellytetä sitä, että lahja tai etu todella vaikuttaisi lahjottavan toimintaan palvelussuhteessa. Riittää, että siihen pyritään tai että kysymyksessä olevalla lahjalla tai edulla objektiivisesti arvioiden yleensä on tällainen vaikutus. Lain esitöissä todetuin tavoin helposti arvioitavia ovat sellaiset tapaukset, joissa olosuhteista on selvästi pääteltävissä, että antajalla on tarkoitus vaikuttaa vastaanottajan toimintaan palvelussuhteessa. Vaikeimmin arvosteltavia ovat tapaukset, joissa liikeyritysten suhdetoiminnassa tavanomaisesti käytettäviä etuja tarjotaan virkamiehille lähinnä tarjoajalle myönteisen ilmapiirin aikaansaamiseksi. Ratkaisu on tällöin perustettava tilanteen arviointiin kokonaisuudessaan huomioon ottaen muun muassa vireillä tai odotettavissa olevien palvelusuhteeseen liittyvien toimien merkitys tarjoajan kannalta sekä tarjottujen etujen arvo, toistuvuus ja tavanomaisuus kysymyksessä olevan toimintaan liittyvissä olosuhteissa samoin kuin etujen vastaanottamisen hyväksyttävyyys palvelussuhteen asianmukaisen hoidon kannalta.

Oikeuskirjallisuudessa on lisäksi edellä mainittua edellytystä ja säättämisen tarkoitusta kuvattu siten, että edun vaikutusta toimintaan palvelussuhteessa tai edes pyrkimystä vaikuttaa siihen ei läheskään aina ole helppo näyttää toteen. Siksi onkin ollut paikallaan säätää rangaistavaksi myös sellaisen edun antaminen tai ottaminen, joka on omiaan vaikuttamaan toimintaan palvelussuhteessa. Vanhemmassa oikeuskäytännössä on myös katsottu, että etu on oikeudeton, jos se oli omiaan horjuttamaan sen saajaan virkamiehenä kohdistuvaa luottamusta. Tämä on edelleenkin pätevä arviointikriteeri ratkaistaessa edun antamisen tai ottamisen hyväksyttävyyttä tai hylättävyyttä. (Viljanen s. 585)

Kirjallisuudessa on edelleen tuotu esiin, että on omiaan - rakenne tuo esille myös sen, että virkamiehen tai toisen osapuolen menettelyn

hyväksyttävyys riippuu olosuhteista. Yleisesti on voitu sanoa, että julkisen vallan käyttöä sisältävissä tehtävissä toimivien on oltava erityisen pidättyväisiä etujen ottamisen suhteen.

Korkein oikeus on tapauksessaan (KKO 2006:37) katsonut, että kestityksen ja muiden etujen tarjoaminen virkamiehelle tapahtunee harvoin pelkästään pyyteettömästä kohteliaisuudesta. Yksityisen yrityksen edustustoimintaan liittyy yleensä pyrkimys oman liiketoiminnan edistämiseen. Lahjanluonteisten etujen vastaanottamista harkitessaan virkamiehen tulisi kiinnittää huomiota ensinnäkin siihen tarkoitukseen, joissa etuja juuri hänelle tarjotaan. Mikäli on pelättävissä, että tarjoajan tarkoituksena on epäasiallisesti vaikuttaa virkatoimiin, edun vastaanottamisesta on pidättäydyttävä. Tärkeätä on pitää mielessä myös se, minkälainen vaikutelma edun vastaanottamisesta saattaa ulkopuoliselle syntyä.

Keskeinen kysymyksen asettelu

Keskeiseksi tarkastelukulmaksi voidaan asettaa seuraava kysymyksen asettelu: onko etu annettu osaksikaan palvelussuhteessa olevien vaikuttamismahdollisuuksien vuoksi. Olisiko etu annettu, jollei saajalla olisi ollut palvelussuhteessa niitä vaikuttamismahdollisuuksia, jotka hänellä ovat olleet.

Lahjusrikossäännöksellä ei edellytetä sitä, että lahja tai etu todella vaikuttaisi lahjottavan toimintaan palvelussuhteessa. Riittävää on, että siihen pyritään tai että kysymyksessä olevalla lahjalla tai edulla objektiivisesti arvioiden yleensä on tällainen vaikutus.

Ratkaisu on perustettava yllä hallituksen esityksessä lausutuun tavoin tilanteen arviointiin kokonaisuudessaan.

Käräjäoikeus arvioi, että edellä selostettujen erittäin huomattavien etujen keskittämisessä tietyille taholle ei ole enää kysymys tavanomaisesta yrityksen edustamisesta. Etujen kohdentamisella maankäyttöasioissa merkittävää julkista valtaa käyttävälle Kanervalle on katsottava hänen muiden vaikutusmahdollisuuksien lisäksi pyrityn ainakin osittain vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liitossa Nova-yhtiöiden ja Sukarin kannalta merkityksellisissä kaavoitusasioissa ja maankäyttöasioissa. Joka tapauksessa etujen tarjoamisella on ollut objektiivisesti arvioiden ulkopuolisen tarkastelijan näkökulmasta tällainen vaikutus erityisesti silmällä pitäen yllä Korkeimman oikeuden toteamaa yksityisten yritysten tarjoamien etujen merkityksestä.

Tahallisuus

Korkeimman oikeuden tapauksessa (2006:37) tekemän linjauksen mukaisesti tekijän tahallisuutta arvioitaessa joudutaan kiinnittämään huomiota hänen tietoisuuteensa kaikista tämän rikoksen tunnusmerkistöön kuuluvista seikoista. Oikeuskäytännössä on tahallisuuden vähimmäisedellytykseksi tällöin katsottu se, että tekijä on pitänyt näiden seikkojen käsilläoloa varsin todennäköisenä. Mainitussa tapauksessa tuli arviotavaksi se, oliko vastaaja pitänyt varsin

todennäköisenä sitä, että etujen tarjoaminen on asiassa selvitetyn tavoin johtunut hänen virkatehtävistään ja että hänen menettelynsä on ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Käräjäoikeus katsoo, että tahallisuusarviointi on tehtävä ylimmän oikeusasteen yllä antamien linjausten mukaisesti.

Oikeuskirjallisuudessa (Viljanen, s. 596) esiin tuoduin tavoin antajan nimenomainen vaikuttamistarkoitus on usein vaikeaa näyttää toteen. Viime kädessä niin lahjuksen antajan kuin sen ottajankin edellytetään mieltävän ne seikat, joiden perusteella voidaan objektiivisesti katsoa, että etu on omiaan vaikuttamaan virkamiehen toimintaan palvelussuhteessa. Esimerkiksi virkamiehen vilpittömään käsitys, jonka mukaan etu ei vaikuta hänen toimintaansa, ei sulje pois vaadittavan tahallisuuden mahdollisuutta.

Merisalo ja Yli-Saunamäki

Laajaa kiinteistöalan liiketoimintaa harjoittava valtakunnallinen yksityinen yritys, Nova-yhtiöt, on sen keskeisten toimijoiden päätöksillä keskittänyt toistuvasti yllä johtopäätösosiossa selostetuissa olosuhteissa yrityksen toimesta maksettuja erittäin merkittäviä taloudellisia etuja Kanervan hyväksi.

Käräjäoikeus katsoo, että Kanervan on täytynyt kerrotuissa olosuhteissa pitää varsin todennäköisenä, että etujen tarjoaminen on johtunut ainakin osittain hänen luottamustoimestaan Varsinais-Suomen maakuntahallituksessa ja että tällaisten etujen vastaanottaminen on ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Käräjäoikeus katsoo niin ikään edellä mainituilla perusteilla, että Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat tahallisesti pyrkineet vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana. Joka tapauksessa etujen antaminen on ainakin ollut omiaan vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajana.

Sukari

Sukari on yllä selostetuin tavoin kohdentanut Kanervalle etuja, joita ei voida pitää enää tavanomaisena yrityksen edustamisena. Sukarin Kanervalle kohdentama vaalituki on myös selvästi poikennut Kanervan eduksi Sukarin yleisesti lahjoittamasta vaalituesta. Yllä selostetuin tavoin Sukari oli eri kanavia käyttämällä ja epätavallisin keinoin pyrkinyt vaikuttamaan hankkeittensa edistämiseen. Näissä vaikuttamiskeinoissa Sukari oli ainakin osin pyytänyt myös tuntemansa Kanervan apua. Etujen kohdentamisella maankäyttöasioissa merkittävää julkista valtaa käyttävälle Kanervalle tämän muiden vaikutusmahdollisuuksien lisäksi on katsottava ainakin osittain pyrityn vaikuttamaan Kanervan toimintaan Sukarin edustamien tahojen kannalta merkityksellisissä kaavoitusasioissa ja maankäyttöasioissa. Joka tapauksessa etujen tarjoamisella on ollut objektiivisesti arvioiden ulkopuolisen tarkastelijan näkökulmasta tällainen vaikutus erityisesti silmällä pitäen yllä

Korkeimman oikeuden toteamaa yksityisten yritysten tarjoamien etujen merkityksestä.

Käräjäoikeus katsoo, että Kanervan on täytynyt kerrotuissa olosuhteissa pitää varsin todennäköisenä, että etujen tarjoaminen on johtunut ainakin osittain hänen luottamustoimestaan Varsinais-Suomen maakuntahallituksessa ja että tällaisten etujen vastaanottaminen on ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Kakkonen

Edellä selostetuissa olosuhteissa asiassa ei ole ilmennyt seikkoja, joiden nojalla voidaan riittävällä varmuudella tehdä johtopäätös siitä, että Kakkonen osallistumisellaan syntymäpäivien kustantamiseen olisi osaksikaan pyrkinyt vaikuttamaan Kanervan toimintaan Varsinais-Suomen liitossa.

Käräjäoikeus katsoo myös, että Kanerva ei kerrotuissa olosuhteissa ole voinut pitää varsin todennäköisenä, että etujen tarjoaminen on johtunut ainakin osittain hänen luottamustoimestaan Varsinais-Suomen liitossa eikä sanottujen etujen vastaanottaminen ole ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Edellä mainituilla perusteilla syyte Kakkosen osalta on hylättävä.

Törkeysarvostelu

Merisalons ja Yli-Saunamäen sekä Sukarin tarjoamien etujen arvo on ollut erittäin huomattava. Kanerva on toiminut merkittävää julkista valtaa käyttävän ja maakunnan suunnittelusta huolehtivan maakunnan liiton hallituksen puheenjohtajana. Lahjuksen antaminen ja ottaminen täyttävät syytteessä lausutuun tavoin rikoksen törkeän tekemuodon tunnusmerkistön.

Syytekohta 3.2.

Kanervan tultua tuomitukseksi rangaistukseen kohdan 3.1. osalta toissijainen rangaistusvaatimus syytekohtassa 3.2. ei tule harkittavaksi. Käräjäoikeus katsoo yllä lausuttuihin perusteluihin viitaten, että Kakkosen kohdistaman edun osalta ei ole ollut kysymys myöskään lahjusrikkomuksesta.

Syytekohta 3.3.

Rikoslain 40 luvun 9 §:n mukaan jos virkamies virkaansa toimittaessaan tahallaan muulla kuin edellä tässä luvussa tai 11 luvun 9 a §:ssä säädetyllä tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava rangaistukseen virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Syytteessä on kysymys siitä, että Kanerva olisi syytekohtassa 3.1. tarkoitettujen Sukarilta saamiensa etujen (kohdat a, b, d, e ja i) vuoksi tullut esteelliseksi käsittelemään Loimaan seudun, Turun seudun

kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavan laatimiseen liittyneitä asioita Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouksissa ja iltakouluissa.

Virkatoiminnassa noudatettavia ovat muun muassa esteellisyyttä koskevat säännökset. Niiden tahallinen rikkominen on tyypillistä rikoslain 40 luvun 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

Edellä kohdassa 3.1. on selvitetty, että Kanerva oli saanut syytteessä mainitut taloudelliset edut. Riidatonta on, että Kanerva on toiminut syytteessä mainitussa asemassa syytteessä kuvattuja asioita käsiteltäessä. Selvää on, että luottamus Kanervan puolueettomuuteen on näissä olosuhteissa vaarantunut ja hän on ollut esteellinen käsittelemään mainittuja asioita.

Kanerva on siten menettelyllään syylistynyt syytteessä tarkoitettuun virkavelvollisuuden rikkomiseen.

Tuomiolauselma

Käräjäoikeus on ratkaissut asian tuomiolauselmasta ilmenevällä tavalla.

Äänestys

Ratkaisusta on äänestetty.

4. LAHJUKSEN ANTAMINEN YM. RUOTSALAINEN

Puheenjohtaja	Käräjätuomari Airi Jousila
Lisäjäsenet	Käräjätuomari Inkeri Gummerus Käräjätuomari Petri Voima
Syyttäjä	Valtionsyyttäjä Jarmo Toivola
Vastajaat	MERISALO ARTO RUOTSALAINEN ARI YLI-SAUNAMÄKI TAPANI
Asia	LAHJUKSEN ANTAMINEN YM.
Vireille	21.6.2011

SELOSTUS ASIASTA

Syyttäjän rangaistusvaatimus

4.1. LAHJUKSEN ANTAMINEN
(2400/R/0000426/09)
Rikoslaki 16 luku 13 §

29.11.2006 - 24.5.2007 HELSINKI

Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki ovat yhdessä omasta ja edustamiensa Nova Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n puolesta luvanneet, tarjonneet ja antaneet Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimineelle Ari Ruotsalaiselle etuja hänen toiminnastaan sanotussa julkisessa luottamustehtävässä seuraavasti.

4.1.1 Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat 29.11.2006 luvanneet tukea taloudellisesti Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimineen Ruotsalaisen vaalityötä 18.3.2007 pidetyissä eduskuntavaaleissa.

4.1.2 Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat 29.1.2007 antaneet Ruotsalaisen vaalityöhön 10.000 euroa.

Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat Kehittyvien maakuntien Suomi ry:n (KMS) varojen jakamisesta tosiasiallisesti määränneinä siirtäneet KMS:n tililtä Lapin tulevaisuuden tekijät LTT ry:n tilille 10.000 euroa, josta ne on siirretty Ruotsalaisen vaalirahoitustilille. Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat Nova Group Oy:ssä päätösvaltaa käyttäneinä antaneet yhtiön varoja KMS:lle 141.000 euroa. KMS antama vaalituki on vuoden 2007 eduskuntavaaleissa ollut kaikkiaan 375.200 euroa ja keskimäärin 5.000

-10.000 euroa.

4.1.3 Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat 24.5.2007 maksaneet Nova Kiinteistökehitys Oy:n tililtä Lapin Kansa -lehdessä 16. ja 18.3.2007 julkaistujen Ruotsalaisen eduskuntavaalimainosten 2.610,80 euron ja 8.170 euron eli yhteensä 10.780,80 euron laskut.

4.1.4 Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat 24.5.2007 maksaneet Nova Kiinteistökehitys Oy:n tililtä Pohjolan Sanomat -lehdessä 17.3.2007 julkaistun Ruotsalaisen eduskuntavaalimainoksen 6.588 euron laskun.

Syksystä 2006 lähtien Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat pyrkineet laajentamaan Nova Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n toimintaa valtakunnalliseksi ja hankkimaan yhteyshenkilöitä kaikista maakunnista. He ovat 29.11.2006 tutustuneet Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtaja Ruotsalaiseen ja luvanneet tukea tämän eduskuntavaalityötä.

Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat 20. ja 21.2.2007 tulleet tietoisiksi Rovaniemellä suunnitellusta teollisuuskiinteistöhankeesta, joka on edellyttänyt Rovaniemen kaupungin osallistumasta siihen ainakin tonttikauppojen ja kaavamuutoksen osalta.

Ruotsalainen on 20.2.2007 osallistunut Rovaniemellä järjestettyyn tilaisuuteen, jossa Nova-yhtiöt ovat esitelleet toimintaansa.

Nova-yhtiöt ovat saatuaan 7.3.2007 tarkempia tietoja hankkeesta tehneet siitä 27.3.2007 tarjouksen tehdasyhtiölle. Rovaniemen kaupunki on aloittanut hankkeen toteuttamisen edellyttämän kaavamuutoksen valmistelun 18.4.2007. Hankkeen aiesopimus, jossa osapuolina ovat olleet Nova Group Oy ja Nova Kiinteistökehitys Oy sekä Rovaniemen kaupunki, Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy ja BRP Finland Oy on allekirjoitettu 29.5.2007.

Kerrotuissa olosuhteissa tapahtuneella merkittävällä ja muita vaalitukia huomattavasti suuremmalla, yhteensä 27.368,80 euron etujen antamisella Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat vaikuttaneet, pyrkineet vaikuttamaan tai joka on ollut omiaan vaikuttamaan Ruotsalaisen toimintaan Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana.

4.2. LAHJUKSEN OTTAMINEN

(2400/R/0000399/09)

Rikoslaki 40 luku 1 § 1

29.1.2007 - 24.5.2007 ROVANIEMI

Ari Ruotsalainen on Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana ottanut vastaan syytekohtissa 4.1.2 - 4.1.4 kerrotun yhteensä 27.372,80 euron lahjana tai muuna etuna pidettävän vaalituen, jolla on vaikutettu tai pyritty vaikuttamaan taikka joka on ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa kaupunginhallituksen puheenjohtajana.

Toissijainen vaatimus LAHJUSRIKKOMUS, Rikoslaki 40 luku 3 §

Ruotsalainen on Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana syytekohtissa 4.1.2 -4.1.4 kerrotuin tavoin ottanut vastaan yhteensä 27.372,80 euron edun siten, että menettely on ollut omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen.

4.3. VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN

(2400/R/0000399/09)

Rikoslaki 40 luku 9 §

Kuntalaki 52 § 2

Hallintolaki 27 §, 28 § ja 29 § 2

4.6.2007 - 10.3.2008 ROVANIEMI

Ruotsalainen on tahallaan rikkonut virkavelvollisuutensa käsittelemällä esteellisenä Rovaniemen kaupunginhallituksen kokouksissa puheenjohtajana asioita 4.6.2007 § 271 ja 272, 6.8.2007 § 399 ja 10.3.2008 § 84.

Ruotsalainen on edellä olevissa syytekohtissa kerrotun mukaisesti saanut Merisalun ja Ylisaunamäen päätösten perusteella Nova Kiinteistökehitys Oy:ltä ja KMS:ltä yhteensä 27.372,80 euron taloudellisen edun. Sen johdosta luottamus hänen puolueettomuutensa on vaarantunut. Ruotsalainen on siten ollut esteellinen käsittelemään asioita, joihin liittyvät Nova Kiinteistökehitys Oy ja Nova Group Oy tai asioita, joissa Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat osallisina.

Rovaniemen kaupunginhallitus on 4.6.2007 § 271 hyväksynyt kortteleita 9 - 9046, 9047 ja 9048 koskeneen asemakaavan muutoksen vireilletulon sekä siihen liittyvän osallistumis- ja arviointisuunnitelman, jonka tarkoituksena on ollut mahdollistaa logistiikkaan ja teolliseen tuotantoon soveltuva laajempi alue. Kaupunginhallitus on päättänyt, että asemakaavan muutosta on ryhdytty laatimaan 20.4.2007 päivätyn kaavakartan mukaisesti.

Rovaniemen kaupunginhallitus on 4.6.2007 § 272 hyväksynyt Rovaniemen kaupungin, Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n, Nova Group Oy:n, Nova Kiinteistökehitys Oy:n ja tehdasyhtiön 29.5.2007 allekirjoittaman esisopimuksen kiinteistöjen ja irtaimen omaisuuden kaupasta. Esisopimuksen tarkoituksena on ollut uuden tuotantolaitoksen rakentaminen siten, että tuotantolaitoksen omistaa Nova Group Oy/Nova Kiinteistökehitys Oy:n perustama kiinteistöosakeyhtiö (NOVA). Tuotantolaitos on tullut kaupungin omistamalle maalle. Rovaniemen kaupungin puolelta esisopimuksen sitovuus on edellyttänyt kaupunginhallituksen päätöstä kiinteistöjen myynnistä ja asemakaavan muutosta kortteliin 9-9046 siten, että kaava on mahdollistanut sopimuksen mukaiset järjestelyt.

Rovaniemen kaupunginhallitus on 6.8.2007 § 399 osaltaan hyväksynyt ja esittänyt edelleen kaupunginvaltuustolle, että kortteleita 9-9046, 9047 ja

9048 sekä suojaviher-, viher-, katu- ja teollisuusraiteen alueita koskeva asemakaavan muutos ja tonttijako hyväksytään, jolloin alueelle on muodostunut uusi teollisuus- ja liikenerakennusten tontti. Päätöksen mukaan kaavoituskuluina on peritty Nova Group Oy:ltä ja Nova Kiinteistökehitys Oy:ltä perustettavan kiinteistöosakeyhtiön lukuun 2.800 euroa ja ilmoituskulut 170 euroa kuulutusta kohden.

Rovaniemen kaupunginhallitus on 10.3.2008 § 84 hyväksynyt sopimuksen, jolla Rovaniemen kaupungin omistama tontti 9-9046-3 on myyty 596.000 eurolla Nova Group Oy:n ja Nova Kiinteistökehitys Oy:n perustamalle Keskinäinen Kiinteistöyhtiö Rovaniemen Ahjotie 30:lle.

Ruotsalaisen teko ei huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Toissijainen syyte

TUOTTAMUKSELLINEN VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN
Rikoslaki 40 luku

Ruotsalainen on virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta rikkonut virkatoiminnassa noudatettavaan säännöksiin perustuvan virkavelvollisuutensa menettelemällä edellä kuvatulla tavalla. Teko ei huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Syyttäjän muut vaatimukset

Todistelukustannusten korvaaminen

Vastaajat on veloitettava yhteisvastuullisesti korvaamaan valtiolle todistelukustannukset.

Menettämisseuraamus, Rikoslaki 40 luku 14 §

Ruotsalainen on tuomittava menettämään valtiolle saamansa yhteensä 27.372,80 euroa.

Vastaukset

Arto Merisalo

Merisalo on kiistänyt syytteen. Vastaaja ei ole antanut vaalitukea Ruotsalaiselle "huomattavasti enemmän" kuin muille poliitikoille tai pyrkinyt vaikuttamaan Ruotsalaisen toimintaan Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana.

Perustelut

Syytteessä kuvatut tosiasiatapahtumat ovat riidattomia. Keskeinen riidanalainen seikka on vaalituen ja ns. kelkkatehdashankkeen yhdistäminen. Nämä eivät liity toisiinsa.

Merisalo ei ollut osallistunut helmikuussa 2007 käynnistyneen

Rovaniemen kelkkatehdas-hankkeen valmisteluun ennen Merisalon, Yli-Saunamäen ja Lindénin tekemää päätöstä tarjouksen antamisesta tehtaan rakentamisesta. Nova Kiinteistökehitys Oy (jäljempänä NKK) oli voittanut moottorikelkkatehtaan rakentamisesta normaalissa järjestyksessä toimitetun tarjouskilpailun.

Merisalon osalta neuvottelut hankkeesta olivat alkaneet vasta toukokuussa 2007 eli eduskuntavaalien jälkeen. Merisalo oli tullut tietoiseksi hankkeesta helmikuussa 2007, jolloin vaalituot oli jo maksettu.

Ruotsalainen oli hyväksytty Kontiolan esityksestä nousevana ehdokkaana Pohjois-Suomessa KMS:n tukiehdokaslistalle. NKK:n maksamat vaalikulut oli tarkoitus laskuttaa jälkikäteen KMS:ltä. Samaa järjestelyä oli noudatettu kaikkien ehdokkaiden osalta.

Ruotsalaisen saamat vaalituot ovat olleet vastaavat eräiden muiden ehdokkaiden kanssa. Vaaliavustuksilla ei ole yhteyttä kiinteistöhankeeseen. Vaalitukien maksamisen motiivit ovat olleet puhtaasti poliittiset.

Ari Ruotsalainen

Ruotsalainen on kiistänyt syytteen lahjuksen ottamisesta ja toissijaisen syytteen lahjusrikkomuksesta.

Ruotsalaisen vaaliehtokkuus sekä kelkkatehdashanke

Riidatonta on, että KMS on maksanut Lapin tulevaisuuden tekijät ry:n tilille (ns. Takkulan rahoja sisältävä tili) 10.000 euroa 30.01.2007, josta varat on siirretty LTT r.y:n toiselle tilille (Ruotsalaisen vaalikampanjan) koska maksun viitteenä on ollut "eduskuntavaalit 2007".

Ruotsalaisen vaalikampanjan rahaliikenne hoidettiin pääasiassa LTT r.y:n toimesta ja Kontiolan toimesta. Ruotsalainen on myös itse rahoittanut vaalikampanjaansa. Rahastonhoitaja hoiti Ruotsalaisen vaalikampanjan rahaliikenteen avaamansa tilin kautta. Tilin käyttöoikeus oli rahastonhoitajalla ja hän myös ainoana käytti tiliä.

Ruotsalainen on saanut tietää myöhemmin vaalikampanjan aikana yllämainitusta KMS:n vaalituotesta. KMS:stä hän on tiennyt ainoastaan, että sen takana on ollut eri yrityksiä ja liikemiehiä. Jälkikäteen on ilmennyt, että yhdistyksen jäsenmaksutulot ovat kertyneet useilta eri yrityksiltä. Muiden yritysten kuin Nova Group Oy:n (jäljempänä NG) osuus jäsenmaksutuloista on ollut 64,5 %. KMS:lle ei ole tullut NG:ltä rahasuorituksia 29.01.2007 mennessä, kun KMS on tehnyt suorituksen LTT r.y:lle. NG:n ensimmäinen suoritus KMS:lle on tehty 05.02.2007

Ruotsalainen ei ole tapahtuma-ajankohtaan tiennyt, kuka hänen vaali-ilmoituskulunsa Lapin Kansalle ja Pohjolan Sanomille on maksanut. Kontiolan toimien johdosta KMS:ssä on päätetty antaa lisätukea Ruotsalaiselle maksamalla hänen vaali-ilmoituskulujaan. KMS:ssä päätösvaltaa käyttivät ainakin Merisalo ja Yli-Saunamäki. Kontiola puolestaan toimi heiltä saamiensa ohjeiden mukaisesti. Lehdille tieto maksajasta on annettu 08.03.2007, jolloin viimeistään KMS:ssä on tehty

päätös vaalituen antamisesta.

Ruotsalaisen 10.000 euron vaalituesta on päätetty viimeistään 29.01.2007. Siitä, että Ruotsalainen on esittäytynyt "liikemiespoolin" edustajille Merisalolle ja Ylisaunamäelle syksyllä 2006, ei voida tehdä johtopäätöstä, että Ruotsalainen olisi tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää vaalituen osin tulevan välillisesti yhdistyksen jäsenenä olleelta joltakin yhtiöltä.

Ns. kelkkatehdashanke

Kelkkatehdashanke ei ole ollut kaupungin hanke, vaan BRP Finland Oy:n hanke. BRP Finland Oy on valinnut hankkeen toteutustavan, tarjouksien tekijät ja hankkeen toteuttajan, ei Rovaniemen kaupunki. Ruotsalaisen saama vaalituki ei ole voinut vaikuttaa tai olla omiaan vaikuttamaan hankkeeseen tai Ruotsalaisen toimintaan syytteissä tarkoitetulla tavalla.

BRP Finland Oy on hankkeensa osalta ollut yhteydessä lähinnä kaupungin yhtiöiden Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n ja Rovaniemen Kehitys Oy:n toimitusjohtajiin Heikki Alaluusuaan ja Juha Seppälään. Ruotsalaisella ei ole ollut osaa kontakteissa.

Kelkkatehdashankkeeseen liittyen Rovaniemen kaupungin virkatoimena on suoritettu kaavoitukseen liittyvä menettely. Rovaniemen kaupunki ja Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy ovat olleet myös osapuolina esisopimuksessa ja sen mukaisessa myöhemmässä kaupassa, joka on koskenut kaavoitettavaa maa-aluetta ja olemassa olevaa rakennusta.

Ruotsalainen ei ole ollut osallisena asioiden valmistelutoimissa tai tietoinen valmistelun sisällöstä. Hän ei ole myöskään muutoin pyrkinyt vaikuttamaan asioiden valmisteluun, käsittelyyn tai päättämiseen. Kaava-asia on käsitelty useassa eri viranomaiselimessä. Päätökset ovat olleet yksimielisiä ja ne on tehty kollegioissa. Kaupungin toimesta on ulkopuolisen tahon hankkeeseen liittyen suoritettu kaavoitusmenettely täysin normaalirutiinien mukaisesti. Kaavoitusmenettely on noudattanut normaalia kaavoitusmenettelyä ja esisopimus/kauppa on niin ikään toteutettu kaupungin normaalikäytäntöjen mukaisesti.

Ruotsalaiselle maksetuilla vaalituilla ja kaupungissa käsitellyillä kelkkatehdasta koskeneilla asioilla ei ole ollut yhteyttä keskenään.

Edun vastaanottaminen

Ruotsalainen on ottanut edun vastaan Keskustan kansanedustajaehdokkaana yksinomaan poliittisista syistä, ei toiminnastaan palvelussuhteessa. Vaalitukea ei siis ole annettu Ruotsalaiselle siinä tarkoituksessa, että sillä vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka olisi ollut omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa kaupunginhallituksen puheenjohtajana.

Ruotsalainen ei ole itse hoitanut vaalitukiasiaansa, vaan sitä on hoitanut Keskustan valtakunnallinen vaalisuunnittelija.

Ruotsalainen ei ole ainakaan mieltänyt, että vaalituen vastaanottamisella voisi olla vaikutusta hänen toimiinsa.

Yhteys palvelussuhteeseen

Edun antamisen ja vastaan ottamisen on oltava yhteydessä virkamiehen toimintamahdollisuuksiin palvelussuhteessa. Tässä tapauksessa Ruotsalaisella huolimatta asemastaan kaupunginhallituksen puheenjohtajana, ei ole ollut laajoja eikä edes tavallisia vaikuttamismahdollisuuksia asian valmistelussa, esittelyssä tai päätöksenteossa. Vastaaja ei ole osallistunut asioiden valmisteluun ja hänen osallistumisensa päätöksentekoon kollegiossa on ollut muodollista. Vastaaja oli saanut tiedon kelkkatehdashankkeeseen liittyneistä asioista vasta kokousaineiston mukana. Edulla ei ole siten ollut yhteyttä vastaajan toimintamahdollisuuksiin.

On omiaan vaikuttamaan

Vaalituen saamiseen ei liity tyypillisenä seikkana se, että se olisi omiaan vaikuttamaan saajan toimintaan palvelussuhteessa. Yksi peruste, jolla edun on voitu katsoa vaikuttavan virkatoimintaan, on jos etu on aiheuttanut kiitollisuudenvelan edun antajalle. Tunnusmerkistötekijää voidaan myös arvioida sen perusteella, mitä Ruotsalaisen toiminnasta tiedetään yleensä/muuta.

Ruotsalainen on ollut ylipäätään tarkka vääränlaisiksi kokemiensa sidonnaisuuksien syntymisessä.

Epäiltyä kiitollisuudenvelkaa voidaan arvioida esim. toisen hankkeen Valiorannan kohdalla. Valiorannan kohdalla on ollut kyse kaupungin omasta hankkeesta ja kaupungin kannalta sekä taloudellisesti huomattavasti merkittävämmästä hankkeesta kuin mitä BRP Finland Oy:n hanke on ollut. Jos Ruotsalaisella olisi ollut epäiltyä kiitollisuudenvelkaa NG:lle/NKK:lle, olisi hän toiminut nimenomaan tässä kaupungin omassa hankkeessa ja sitä koskeneessa päätöksenteossa toisin.

Yhteisymmärrys

Ruotsalainen ei ole antanut minkäänlaista hyväksyvää tahdonilmaisua vaalitukiensa maksajille. Hän ei ole edes tiennyt, kuka vaalituen on maksanut. Eikä hänellä ole ollut yhteisymmärrystä vaalituen antajan kanssa siitä, että kyseessä olisi/voisi olla lahjus.

- kun LTT r.y. on saanut vaalituen 30.01.2007, ei Ruotsalaisella ole vielä ollut mitään tietoa NG:n/NKK:n mahdollisista hankkeista Rovaniemellä
- kun lehdelle on 08.03.2007 ilmoitettu NG vaaliliitteen maksajaksi/24.05.2007 suoritus on tehty lehdille, on Ruotsalainen tiennyt korkeintaan, että NG/NKK oli saanut informaatiota kaupungin investointisuunnitelman mukaisista hankkeista yleisellä tasolla. Mitään tietoa NG:n/NKK:n liittymisestä kelkkatehdashankkeeseen Ruotsalaisella ei tuolloin ole ollut.

Ruotsalainen ei ole vastaanottanut asiassa lahjusta eikä hänellä ole ollut sellaisen vastaanottamiseen yhteisymmärrystä antajan kanssa eikä siten tahallisuutta.

Lahjusrikkomus

Siihen, mitä edellä lahjuksen ottamisen kohdalla on lausuttu asiaan liittyvistä tosiseikoista, viitataan myös tässä osiossa lahjusrikkomuksen kohdalla.

Kun Ruotsalaisella ei ole etu vastaanotettaessa 29.1.2007 ja 24.5.2007 ollut tietoa, että NG/NKK tulee olemaan osallisena jossakin myöhemmin kaupunginhallituksessa esille tulevassa asiassa, niin vaalituen vastaanottaminen ei ole voinut myöskään olla omiaan heikentämään ulkopuolisen luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen.

Ruotsalaisella ei ole ollut myöskään tietoa vaalitukensa maksajista osallistuessaan myöhemmin kaupunginhallituksen päätöksentekoon.

Ruotsalainen ei ole näissä olosuhteissa vaalituen vastaanottaessaan voinut pitää todennäköisenä sitä vaihtoehtona, että kaupunginhallitus ei kykene tasapuoliseen päätöksentekoon myöhemmin ehkä esille tulevissa kaavoitusta ja kaupungin omaisuuden myyntiä koskevissa asioissa.

Edellä mainitun perusteella Ruotsalaisen toiminnan osalta ei ole kyse myöskään lahjusrikkomuksesta.

Virkavelvollisuuden rikkominen / Toissijainen syyte: Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen

Ruotsalainen on kiistänyt syytteen virkavelvollisuuden rikkomisesta ja toissijaisen syytteen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Joka tapauksessa Ruotsalainen katsoo, että teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Ruotsalaisen tietoisuuden osalta hänen vaalituestaan viitataan edellä lausuttuun.

Ruotsalaisen väitetään rikkoneen hallintolain 28 §:n 7 kohtaa. Kyseinen kohta on säännöksen ns. yleislauseke, jota tulee tulkita hallintomenettelyssäkin suppeasti. Pelkästään ulkopuolisen henkilön epäluottamus viranomaisen toimintaan ei vielä perusta esteellisyyttä tällä yleisperusteella, vaan luottamuksen vaarantumiselle on oltava erityinen syy. Muun erityisen syyn on merkittävydeltään rinnastuttava erityisiin esteellisyyssperusteisiin. Yleislausekkeen esteellisyys voi toteutua kiinteästä riippuvuussuhteesta tai vahvasta sidonnaisuudesta asianosaiseen. Ruotsalaisella ei ole ollut tähän verrattavaa riippuvuussuhdetta tai sidonnaisuutta NG:hen/NKK:hon. Hän on ollut yksi noin 50:stä kansanedustajaehdokkaasta, jotka ovat saaneet

vaalitukea KMS:ltä. Ruotsalainen ei ole tuntenut KMS:ää ja sen taustalla olleita tahoja.

Ruotsalaisella ei ole ollut lakiin perustuvaa selonottovelvollisuutta vaalituksensa maksajasta. Olli Mäenpään on perustuslakivaliokunnalle 07.10.2010 antamassaan lausunnossa katsonut myös periaatteessa olevan mahdollista, että henkilö on esteellinen tietämättä seikasta, joka aiheuttaa esteellisyyden. Ratkaisevaa Mäenpää on katsonut olevan sen, tiesikö päätöksentekijä esteellisyydasperusteesta vai ei. Jos hän ei ollut siitä perillä, niin on todennäköistä, että myöskään ulkopuolinen arvioija ei ollut siitä tietoinen, millä on merkitystä arvioitaessa henkilön puolueettomuuden vaarantumista asiaa käsiteltäessä.

Ruotsalainen ei ole päätöksiin osallistuessaan tiennyt tai mieltänyt, että luottamus hänen puolueettomuutensa voi vaarantua, eikä hän ole toiminut tämän suhteen myöskään huolimattomasti.

Kaupunginhallituksen päätettävänä olevat asiat oli valmisteltu eri virkamiesten toimesta ja osin käsitelty jo eri elimissä yksimielisillä päätöksillä ja tiedossa ei ollut eikä käsittelyssä ilmaantunut mitään poikkeavaa yksimielisyydestä. Päätösesitykset olivat kaupunginvaltuuston päättämien taloussuunnitelmien ja kaupunkistrategian mukaisia.

Kelkkatehtaalla oli mm. rakennuslupa ennen kaavoituspäätöstä, ympäristökeskuksen myönnettyä poikkeamisluvan kesäkuun lopulla 2007

- päätöksien sisältö olisi siis ollut aivan sama Ruotsalaisesta riippumatta
- päätöksistä ei ole ollut mitään henkilökohtaista etua Ruotsalaiselle
- päätöksistä ei ole ollut haittaa tai vahinkoa kenellekään.

Merkitystä on annettava myös Kuntaliiton lausunnolle, jossa on katsottu, että Ruotsalainen ei ole ollut hallinto-oikeudellisilla perusteilla esteellinen. Asiassa ei ole tullut esiin mitään sellaisia ratkaisevia seikkoja em. lausunnon perusteena olleisiin tosiseikkoihin verrattuna, että niiden perusteella asiaa tulisi tässä rikosasiassa arvioida toisin.

Syyttäjän muut vaatimukset

Ruotsalainen kiistää vaatimuksen todistelukustannusten korvaamisesta valtiolle sekä vaatimuksen saamansa yhteensä 27.372,80 euron tuomitsemisesta valtiolle.

Tapani Yli-Saunamäki

Tapani Yli-Saunamäki on kiistänyt syytteet ja muut vaatimukset sekä vaatinut niiden hylkäämistä ja valtion velvoittamista korvaamaan Yli-Saunamäen oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Perustelut

Yleistä

Yli-Saunamäki ei ole luvannut, tarjonnut tai antanut etuja Ruotsalaiselle hänen toiminnastaan julkisessa luottamustehtävässä.

Esitutkinnassa mikään ei osoita, että Yli-Saunamäki olisi vaikuttanut tai pyrkinyt vaikuttamaan tai hänen toimensa olisivat olleet edes omiaan vaikuttamaan Ruotsalaiseen hänen toiminnassaan palvelussuhteessa ns. Rovaniemen moottorikelkkahankkeessa.

Yli-Saunamäki on ennen vuotta 2007 toiminut eri ehdokkaiden vaalikampanjoissa. Hänen osaamisaluettaan on ollut yhteiskuntasuhteiden hoitaminen. Yli-Saunamäki ei ole liikemies eikä hän tunne kiinteistöalaa.

Yli-Saunamäki on syksyllä 2006 ottanut vastaan palkatta konsulttitehtävän etsiä perusteilla olevalle KMS:lle tuettavia kansanedustajaehdokkaita. Yli-Saunamäki ei ollut kuulunut yhdistyksen toimielimiin. Yli-Saunamäen sovittu konsulttitehtävä KMS:ssä on ollut varsin tekninen ja ammattimainen. Hänellä ei ollut muita motiiveja tai tavoitteita asiassa kuin yhdistyksen antamat kriteerit tuettaville ehdokkaille. Ehdokkaiden tuli kannattaa:

1. Yksityisyrittäjyyttä ja markkinataloutta,
2. Alueellista tasapainoa,
3. Porvarillista maailmankatsomusta, ja heillä tuli olla
4. Ripaus isänmaallisuutta.

Muita kriteereitä ei ollut, eikä ainakaan Yli-Saunamäki ole sellaisista ollut tietoinen. Yli-Saunamäen osaamisaluetta Nova-yhtiöissä ei ollut kiinteistösijoittaminen, kiinteistökehittäminen tai kaavoittaminen. Häntä ei myöskään ollut NG:hen palkattu noihin tehtäviin, vaan hoitamaan yhteiskuntasuhteita.

KMS:n listoille toivat tuettavien ehdokkaiden nimiä muutkin kuin hän. Lasse Kontiola ehdotti listalle muun muassa Ruotsalaisen.

Syytteessä on tuotu esiin irrallisia tapahtumia liittyen toisaalta vaalitukeen suurelle joukolle eduskuntavaalien ehdokkaille ja toisaalta erään tukea saaneen henkilön toimiin. KMS:n tukemia oli noin 50 ehdokasta eri puolueista. Mitään vaikuttamistointia tai vaikuttamisyritystä ei kuitenkaan ole syytteessä yksilöity eikä konkreettisesti osoitettu. Yli-Saunamäki ei ole osallistunut mihinkään moitittavaan tekoon. Mikäli asiassa olisi jotain moitittavaa tapahtunut, on se ehdottomasti tapahtunut Yli-Saunamäen tietämättä.

Yksityiskohtana Ruotsalaisen toiminnasta mainittakoon, että Rovaniemen kaupunginhallituksen äänestäessä ns. Valionrannan kiinteistöhankeesta äänet menivät tasan, jolloin puheenjohtaja Ruotsalaisen ääni ratkaisi asian NKK:n tappioksi. Tämäkin on osoitus siitä, ettei Ruotsalaisella ole ollut mitään väitettyä kiitollisuudenvelkaa Nova -yhtiöille. Myöskään asiassa todistajina kuullut Rovaniemen

kaupungin päätöksentekoa läheltä seuranneet henkilöt eivät ole havainneet mitään poikkeuksellista Ruotsalaisen toiminnassa.

Väitetyt teot

1.1 Lupaus 29.11.2006 tukea vaalityötä

Vaalityön tukeminen on sallittua toimintaa.

Syytteessä väitettyä lupaus Yli-Saunamäki ei muista ja kiistää sen. Syksyllä 2006 Yli-Saunamäki on tavannut ensimmäisen kerran Ruotsalaisen. Kontiola esitteli Ruotsalaisen Yli-Saunamäelle Merisalon työhuoneessa.

Väitetty lupaus olisi tapahtunut jo kuukausia ennen kuin Yli-Saunamäki olisi tullut tietoiseksi syytteen teollisuuskiinteistöhankeesta Rovaniemellä. Mitään moitittavaa vaikuttamista ei voisi edes tapahtua ennen kuin on joku konkreettinen asia, jota tavoiteltaisiin.

1.2 KMS:n maksu 10.000 euroa 29.1.2007 Lapin Tulevaisuuden Tekijät ry:lle (LTT)

Ruotsalaisen nimi on merkitty KMS:n listalle Kontiolan ehdotuksesta. Yli-Saunamäki ei ollut osallistunut asian hoitoon sen enempää.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Maarit Airaksisen ja apulaiskaupunginjohtaja Martti Anttilan kertomasta käy ilmi, että Ruotsalainen ei ollut vaikuttanut valmisteluun tai päätöksentekoon millään tavalla eikä hänen toimissaan havaittu puolueellisuutta.

Yli-Saunamäki ei ole asiassa toiminut, eikä ole pyrkinyt vaikuttamaan kehenkään.

1.3.1 Lapin Kansa 16.3.2007 / 2.610,80 euroa

Yli-Saunamäki ei tunne laskua. Hän ei myöskään tiedä, kuka laskun maksamisesta on tehnyt päätöksen.

1.3.2 Lapin Kansa 18.3.2007 / 8.174,00 euroa

Yli-Saunamäki ei ole koskaan tilannut Lapin Kansalta mitään. Hän ei ole ollut missään asiassa yhteydessä Lapin Kansaan.

Lapin kansan ilmoitusten ja ilmoituslaskujen osalta Yli-Saunamäen kertoman vahvistavat esitutkinnassa todistajat Lapin Kansasta. Yli-Saunamäki ei ole ilmoituksia tilannut, eikä hän ole niiden laskutuksesta mitään sopinut.

1.4 Pohjolan Sanomat 24.5.2007 / 6388,00 euroa

Yli-Saunamäki ei ole ollut koskaan yhteydessä Pohjolan Sanomiin.

Ilmoituslaskut (1.3-1.4) on ilmoitettu maksetun NKK:n tililtä.

Yli-Saunamäellä ei ollut mitään asemaa tuossa yhtiössä. Hänellä ei toisaalta ollut tilinkäyttöoikeutta missään Nova-yhtiössä, eikä hän koskaan ole maksanut mitään Nova -yhtiöiden laskuja. Sinällään ilmoituskuluihin ei liity mitään rikollista.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Syyksilukeminen

Arto Heikki Merisalo ja *Tapani Antero Yli-Saunamäki* ovat syyllistyneet siihen rikokseen, josta heille on vaadittu rangaistusta.

Ari Ensio Ruotsalainen on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on ensisijaisesti vaadittu rangaistusta.

Perustelut

Syytekohtat 4.1. ja 4.2.

1) Ruotsalaisen asema ja vaikuttamismahdollisuudet

Riidatonta on, että Ruotsalainen oli tapahtuma-aikaan toiminut Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana. Virkamiehen lahjontaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan vaikutusmahdollisuuksia arvioitaessa on annettava merkittävää painoarvoa epäviralliselle vaikuttamiselle, jollaista Ruotsalainen on voinut harjoittaa kaupungin keskeisenä toimijana. Selvää on, että asioissa, joissa kaupunginhallituksella on päätösvaltaa hallituksen puheenjohtajan vaikutusvalta on arvioitava erittäin merkittäväksi. Ruotsalaisen muita vaikuttamismahdollisuuksia kaupungin eri toimissa ilmentää muun muassa se, että Ruotsalainen oli ollut mukana palaverissa 20.2.2007, jossa kaupungin investointeja oli esitelty Nova-yhtiöille. Samassa palaverissa oli tuotu esiin Nova-yhtiölle kaupungilla jo aiemmin tiedossa ollut ja kaupungin kannalta erittäin merkittävä tässä asiassa esiin tullut teollisuuskiinteistöhanke.

2) Edut ja niihin liittyvät tapaamiset ja yhteydenotot

2.a) Tapaaminen 29.11.2006 NG:n toimistolla

Ruotsalainen oli Yleisradion 28.7.2009 julkaisemassa haastattelussa kertonut, että vaalirahoituksesta oli keskusteltu joulukuussa 2006 ja tammikuussa 2007. Yhteys Yli-Saunamäkeen oli järjestynyt tukiryhmän jäsenten välityksellä, jotka tunsivat hänet aikaisemmista vaaleista. Ruotsalainen oli haastattelussa myöntänyt pyytäneensä Yli-Saunamäeltä vaalitukea.

Nova-yhtiöiden johtoryhmän kokousmuistiosta 14.8.2006 käy ilmi, että yhteiskuntasuhteiden osalta oli tarkoitus kerätä kuntapäätäjistä ja sijoittajista verkosto, että esim. kunnissa olisi "oma" henkilö ajamassa Novan asioita.

Merisalon kertomasta on käynyt ilmi, että aloite tapaamiseen 29.1.2006 oli tullut Kontiolalta. Palaverin tarkoituksena oli ollut kartoittaa KMS:n vaalitukea saavia ehdokkaita ja tässä tarkoituksessa Kontiola oli halunnut esitellä Ruotsalaisen ja erään toisen henkilön Merisalolle ja Yli-Saunamäelle. Tilaisuudessa ehdokkaille oli luvattu KMS-tukea 10.000 euroa. Merisalon käsityksen mukaan Ruotsalainen oli tullut varmuudella tietämään, että saa vaalitukea KMS:ltä.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan Kontiola oli esittänyt pyynnön hänelle entuudestaan tuntemattoman Ruotsalaisen liittämiseksi KMS:n tuettavien henkilöiden listalle. Yli-Saunamäki ei ole itse muistanut 29.11.2006 annetun varsinaista lupaa vaalituesta. Ruotsalainen oli kuitenkin tämän jälkeen merkitty Yli-Saunamäen laatimalle tuettavien henkilöiden listalle 10.000 euron suuruisella tukisummalla.

Yli-Saunamäki on vielä yllä todetusta johtoryhmän kokouksen muistiosta kertonut sen tarkoittaneen sitä, että hän uutena toimijana Novassa oli tiedustellut yhteyshenkilöitä kunnissa, joiden kanssa voi neuvotella asioista. Kysymyksessä oli ollut Yli-Saunamäen idea, joka ei ollut kuitenkaan toteutunut.

Kontiolan kertoman mukaan 29.11.2006 kysymyksessä oli ollut Ruotsalaisen ja erään toisen ehdokkaan esittäytymistilaisuus Merisalolle ja Yli-Saunamäelle. Vaalituen yksityiskohdista ei tuolloin ollut keskusteltu.

KMS:n lista tuettavista ehdokkaista oli valmistunut marras/joulukuussa 2006. Kontiola oli itse nähnyt listan joulukuussa ravintola Elitessä. Kontiola oli 29.1.2007 saanut Merisalolta toimeksiannon suorittaa KMS:n tukimaksut ehdokkaille.

Ruotsalaisen käräjäoikeudessa kertoman mukaan hän oli Kontiolan kutsusta käynyt esittäytymässä NG:n toimistolla pidetyssä palaverissa vaalirahoitukseen liittyen. Tilaisuudessa ei ollut sovittu summista, mutta Kontiola oli arvellut, että Ruotsalainen hyväksytään KMS:n tuettavien ehdokkaiden listalle. Ruotsalaiselle ei ollut jäänyt kuvaa, että hän olisi saamassa vaalirahoitusta.

Esitutkinnassa 9.12.2009 kuultaessa Ruotsalainen oli KMS:n vaalituesta kysyttäessä kertonut, että "en ole itse pyytänyt eikä ole tarjottu vaalitukea". Vastaja on pääkäsittelyssä selittänyt, että Kontiola oli ainoastaan esitellyt hänet vaalituen saajaksi listalle. Esitutkinnassa Ruotsalainen oli edelleen kertonut kysyttäessä tunteeko hän Kontiolan, ettei tunne hyvin Kontiolaa, tietää henkilön, he eivät ole arkipäivän tekemisissä. Pääkäsittelyssä vastaja on selittänyt, että kyse ei ollut tosiasiaa tutusta henkilöstä.

Esitutkinnassa vastaja oli kysyttäessä mikä oli ollut Kontiolan rooli vastaajan eduskuntavaalityön taloudellisessa tukemisessa 2006-2007, kertonut, että Kontiolalla ei ollut minkäänlaista roolia. Pääkäsittelyssä vastaja on selittänyt, että hän oli ymmärtänyt, että kuuluuko Kontiola hänen tukiryhmään, mihin Kontiola ei ollut kuulunut. Vastaja oli

ilmeisesti ymmärtänyt kysymyksen väärin. Esitutkinnassa Ruotsalainen oli kertonut, ettei tunne Arto Merisaloa ja kysymykseen oliko hän koskaan tavannut Arto Merisaloa, Ruotsalainen oli kertonut tavanneensa tämän ilmeisesti peruskiven muurauksessa. Vastaaja on selittänyt pääkäsitelyssä, että Nova-yhtiöiden tiloissa pidetty palaveri 29.11.2006 oli muistunut mieleen vasta myöhemmin. Esitutkinnassa vastaaja oli kertonut, ettei ollut sopinut KMS:n edustajien kanssa mitään. Pääkäsitelyssä vastaaja on selittänyt, että hänet oli vain luvattu laittaa tuettavien listalle 29.11.2006, päätöksiä tehneistä henkilöistä vastaajalla ei ollut tietoa. Esitutkinnassa vastaaja oli kertonut, ettei ollut sopinut Kontiolan kanssa minkäänlaisista rahoitusjärjestelyistä. Pääkäsitelyssä vastaaja on selittänyt, että Kontiola oli tehnyt puolueen eteen työtä, mutta vastaaja ei ollut häntä varsinaisesti pyytänyt.

Johtopäätökset mainitun tapaamisen (2a) osalta

Merisalon, Yli-Saunamäen, Kontiolan ja Ruotsalaisen kertomuksella on osoitettu, että palaverissa 29.11.2006 oli keskusteltu KMS:n toimesta suoritettavasta vaalituesta. Merisalon kertoman mukaan palaverissa oli sovittu 10.000 euron suuruisesta tuesta Ruotsalaiselle ja että Ruotsalainen oli varmuudella tullut tietämään tukipäätöksestä palaverissa. Merisalon kertomusta tukee osin Yli-Saunamäen kertomus siitä, että Ruotsalainen oli palaverin jälkeen tosiasiallisesti liitetty listalle 10.000 euron vaaliavustuksella.

Ruotsalainen on pyrkinyt esitutkinnassa salaamaan tapaamisen ja hänen kertomuksensa luotettavuutta heikentää merkittävällä tavalla hänen selvästi totuudenvastaiseksi osoitetut kertomukset esitutkinnassa ja pyrkimykset peitellä yhteyttään KMS:een sekä Merisaloon ja Yli-Saunamäkeen.

Kysymyksessä oli ollut Helsingissä järjestetty neuvottelu, johon myös Ruotsalainen oli pohjoisesta saapunut. Palaverin keskeinen ja ilmeisesti ainoa teema oli ollut vaalituen kohdistaminen KMS:n taholta Ruotsalaiselle ja paikalla olleet toiselle ehdokkaalle. Näissä olosuhteissa käräjäoikeus pitää uskottavana Merisalon kertomusta siitä, että Ruotsalaiselle oli hänen tietien luvattu KMS:n vaalitukea 10.000 euroa. Ruotsalaiselle oli samoihin aikoihin laaditun KMS:n listan mukaan sittemmin suoritettu sanottu 10.000 euron määrä. Huomattavaa, että Ruotsalainen oli itsekin myöntänyt Yleisradion haastattelussa 28.7.2009 pyytäneensä vaalitukea Yli-Saunamäeltä.

Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat Novayhtiöiden toimintastrategian mukaisesti luoneet suhteita "omahenkilön" verkoston luomiseksi kuntapäätäjien joukosta.

2b) Edut ja Ruotsalaisen tietoisuus hänen vaalikampanjaansa rahoittaneista tahoista

Kirjalliset todisteet

10.000 euron tuki

Merisalon Kontiolalle 29.1.2007 lähettämästä ja Yli-Saunamäelle tiedoksi saattamasta sähköpostiviestistä käy ilmi, että maksujen niin kutsutussa ensimmäisessä aallossa Merisalo oli pyytänyt Kontiolaa laittamaan maksuun muun muassa Ruotsalaiselle vaalitukea 10.000 euroa. Lapin tulevaisuuden tekijät ry:n (LTT ry) tiliotteen mukaisesti sen tilille oli KMS:lta 30.1.2007 maksettu 10.000 euroa, mikä summa oli siirretty edelleen toiselle tilille 2.2.2007 Ruotsalaisen vaalitukena.

Lehti-ilmoitukset yhteensä 17.372,80 euroa

Kontiolan Merisalolle 17.1.2007 (tiedoksi Yli-Saunamäelle) lähettämästä sähköpostiviestistä käy ilmi, että Kontiola oli tiedustellut tukea Ruotsalaisen vaaliliitteisiin.

Arto Merisalon Kontiolalle 14.3.2007 lähettämästä sähköpostiviestistä käy ilmi, että Merisalo on ohjannut Ruotsalaisen ilmoituslaskut suoraan NKK:n maksettavaksi.

Lapin Kansan kontaktilistan merkinnöistä käy ilmi, että Ruotsalainen ja hänen asiassaan Kontiola olivat olleet lukuisia kertoja yhteydessä Lapin Kansaan vaali-ilmoituksiin liittyen. Ruotsalainen oli itse yhteydenotossaan lehteen 18.9.2006 todennut, että "isot pojat sanovat, että tämmönen näkyminen ei käy alkuunkaan. Ruotsalaisella oli ehdotuksia ilmoitusten suhteen ja Ruotsalainen oli luvannut palata näihin asioihin. Ruotsalainen oli myös itse käynyt lehdessä asiakastapaamisessa 23.9.2006. Kontiola oli Ruotsalaisen vaali-ilmoituksiin liittyen ilmoittanut 14.11.2006, että ilmoituksiin tulee muutoksia esimerkiksi 7.3. isompi koko. Vahvistus oli ilmoitettu tulevan "ensi viikon alussa". Ruotsalainen oli itse ollut asiakastapaamisessa lehdessä 3.1.2007 lehti-ilmoituksiin liittyen. 2.3.2007 Ruotsalainen oli itse vahvistanut, että eräät varaukset pidetään, ei vähennetä mitään. 12.3.2007 Kontiola oli ottanut yhteyttä merkinnöin, että koko sivun kiinnostaa kun vaalikerrokset kasvavat.

Asiakkaan muutoshistoriasta käy ilmi, että maksajaksi oli 14.3.2007 muutettu NKK.

Lapin Kansan laskut 22.3.2007 ja 31.3.2007 oli ohjattu NKK:lle. Laskussa 22.3.2007 ilmoittajaksi oli merkitty Ari Ruotsalainen ja laskussa 31.3.2007 viitteenä Yli-Saunamäki. Pohjolan Sanomien lasku 23.3.2007 oli niin ikään ohjattu NKK:lle ja siellä Yli-Saunamäelle.

Keskusrikospoliisin tarkastuskertomuksesta 23.3.2010 käy ilmi, että Ruotsalaisen eduskuntavaalikampanjaa varten avatulle LTT ry:n tilille oli maksettu muuna ulkopuolisena rahoituksena yhteensä 4.910 euroa. Ruotsalaisen oma osuus oli ollut tarkastuskertomuksen mukaan 24.340 euroa. Ruotsalaisen oma selvityksen mukaan muu rahoitus oli ollut määrältään 4.160 euroa. Ruotsalaisen itsensä käräjäoikeuden pääkäsittelyyn laatiman selvityksen ja oman ilmoituksen mukaan Ruotsalaisen omaa rahoitusta oli käytetty vaalikampanjaan noin 53.000 euroa.

Henkilötodistelu

Merisalon kertoman mukaan Kontiola oli ottanut häneen yhteyttä puolivälissä tammikuuta 2007 kertoen Ruotsalaisen tarpeesta lisäpanostukseen, jonka Merisalo oli KMS:n puolesta luvannut. Lehdet eivät olleet kuitenkaan hyväksyneet KMS:ää laskutuksen kohteeksi. Lopulta laskut oli ohjattu NKK:n maksettaviksi. Merisalo oli hyväksynyt lehtilaskujen maksamisen NKK:n varoista.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan hänellä ei ollut ollut lehtilaskuista mitään tietoa, hän oli kuullut niistä vasta esitutkinnassa. Yli-Saunamäellä ei ole tietoa, miten hänen nimensä oli ilmaantunut laskuihin ja muutoshistoriaan. Yli-Saunamäki ei ollut ollut koskaan yhteydessä näihin lehtiin. Vastaaja on arvellut Kontiolan pyytäneen lähettämään laskun Yli-Saunamäelle.

Ruotsalaisen kertoman mukaan vaalikampanjan päärahoitus oli tullut vastaajalta itseltään. LTT ry ei ollut kyennyt käytännössä antamaan taloudellista tukea. Puoluekoneisto oli antanut merkittävää tukea lähinnä Kontiolan kautta. Kontiolan tärkein rooli oli vastaajan kampanjarahoituksen huolehtimisessa.

Tammikuun 2007 lopulla vastaaja ei ollut käynyt Kontiolan kanssa lehti-ilmoituslaskuja läpi, ainoastaan ne, mitkä hän oli itse sopinut ja maksanut. Vastaaja oli tehnyt yhden kirjoituksen liitteeseen, muutoin hän ei ollut lehti-ilmoituksista huolehtinut, vaan puolue.

Vastaaja ei ollut ollut tietoinen vaalirahoitukseensa osallistuneista tahoista.

Kontiola oli kertomansa tavoin osallistunut vaalimainonnan järjestämiseen asioimalla maakuntalehtien kanssa. Kontiola oli 17.1. kysellyt Merisalolta sähköpostilla, olisiko tällä ja Yli-Saunamäellä mahdollisuuksia hankkia lappilaisia yrityksiä rahoittamaan Ruotsalaisen vaaliliitettä. Merisalo oli ilmoittanut 14.3., että laskutusosoite oli NKK, minkä Kontiola oli todennäköisesti ilmoittanut Lapin Kansaan ja Pohjolan Sanomiin. Kontiola ei ole muistanut, oliko hän keskustellut Ruotsalaisen kanssa siitä, että rahoitus tulikin NKK:lta. Kontiola on myöntänyt, että NKK:n antama tuki oli ollut merkittävä Ruotsalaisen vaalibudjetissa. Keskustalla ei ollut ollut taloudellisia mahdollisuuksia rahoittaa vaaliliitteitä.

Kontiola oli ollut yhteydessä asiassa Ruotsalaisen tukiryhmään ja kampanjapäällikköön. Hän ei muistanut puhuneensa Ruotsalaisen kanssa raha-asioista. Hän ei ole muistanut yksityiskohtia Ruotsalaisen ilmoituksista käydyistä keskusteluista Lapin Kansan kanssa.

Lapin Kansassa myyntineuvottelijana toimivan Teuvo Leskisen kertoman mukaan todisteena esitettyyn kontaktilistaan kirjataan ydinkohdat yhteydenpidosta asiakkaisiin. Kontiola oli 14.11.2006 tiedustellut Ruotsalaisen varauksia mahdollisia muutoksia varten. Yleensä yhteydenpito oli tapahtunut Ruotsalaisen kanssa.

Riitta Suhonen Lapin Kansassa toimivana myyntiassistenttina oli kertominsa tavoin tehnyt merkinnät muutosrekisteriin. Ruotsalainen oli soittanut 8.3.2007 ja pyytänyt muuttamaan laskutusfietoa eräiden laskujen osalta siten, että näiden osalta laskut lähtevät NG:lle. Todistaja oli saanut Ruotsalaiselta yhtiön Y-tunnuksen ja muut tiedot. Ruotsalainen oli soittanut uudelleen 14.3.2007 ja kertonut, että maksajaa muutetaan ja se on aiemmasta poiketen NKK. Todistaja oli tunnistanut Ruotsalaiseksi itsensä esitelleen henkilön äänestä, todistajalla ei ollut mitään syytä epäillä, etteikö kyse olisi Ruotsalaisesta. Todistaja on ollut kysyttäessä asiasta varma.

Johtopäätökset (2b)

Esitetyllä kirjallisella todisteaineistolla ja henkilötodistelulla on selvitetty, että Ruotsalainen oli saanut vaalitukea 10.000 euroa KMS:ltä sekä sittemmin vaalitukea NKK:lta lehti-ilmoitusten maksamisen muodossa noin 17.300 euron määrästä.

Ruotsalainen on väittänyt, ettei hän ollut tietoinen hänen vaalikampanjaansa rahoittaneista tahoista.

Asiassa on yllä selostetuina tavoin selvitetty, että Ruotsalainen oli 29.11.2006 tavannut Nova-yhtiöiden toimistolla Merisaloon ja Yli-Saunamäen, jotka olivat määränneet myös KMS:n varojen jaosta, mikä seikka Ruotsalaisen oli tullut havaita. Tarvittaessa lisäpanostusta Ruotsalaisen vaalikampanjaan Kontiola oli ollut yhteydessä tammikuussa 2007 Merisaloon, joka oli luvannut lisärahoitusta. Lehti-ilmoittelun osalta lehteen olivat olleet yhteydessä Kontiolan ohella myös Ruotsalainen, mikä ilmenee kontaktilistasta sekä todistajien Leskisen ja Suhosen kertomuksista. Ruotsalainen oli myös 14.3.2007 ilmoittanut NKK:n maksajaksi Lapin Kansalle, mikä menettely varmuudella osoittaa Ruotsalaisen väitteen tietämättömydestään häntä rahoittaneista tahoista vääräksi. Todistaja Suhosen kertomusta Ruotsalaisen yhteydenotosta ei ole syytä epäillä. Todistaja oli tunnistanut Ruotsalaisen äänestä ja soittaja oli esittäytynyt Ruotsalaiseksi. Käräjäoikeus pitää yleisten kokemussääntöjen nojalla liian etäisenä sitä vaihtoehtoa, että joku toinen henkilö olisi tehnyt mainitun muutosilmoituksen Ruotsalaiseksi esittäytyneenä.

Asiassa on siten yllä lausutuina tavoin selvitettyä, että Ruotsalainen oli ottanut vastaan taloudellisia etuja merkittävät määrät sekä KMS:ltä - keskeisinä toimijoina Merisalo ja Yli-Saunamäki että NKK:lta suoraan - edelleen toimijoina Merisalo ja Yli-Saunamäki. Ruotsalaiseen suunnattujen taloudellisten etujen määrä on ollut erityisesti Ruotsalaisen vaalikampanjan muun ulkopuolisen rahoituksen määrä huomioon ottaen huomattavan suuri.

Ruotsalaisen tietoisuutta hänen vaalikampanjaansa rahoittaneista tahoista tukee yllä esitetty todistelu. Käräjäoikeus ei pidä muutoinkaan yleisten kokemussääntöjen nojalla uskottavana sitä, että Ruotsalainen ei olisi ollut tietoinen vaalikampanjaa rahoittaneista tahoista. Käräjäoikeus arvioi, että pääasiallisesti omarahoitteisesti toimiva Ruotsalainen oli ollut hyvinkin kiinnostunut ja selvillä vaalikampanjansa rahoitustilanteesta ja siihen liittyvistä toimijoista.

Ruotsalaisen on näytetty siten vastoin väitettään olleen tietoinen vaalikampanjan rahoittajista ja rahoituksen tosiasiallisesti keskittymisestä Nova-yhtiöiden toimijoihin.

3) Ruotsalaisen tietoisuus rahoittajiensa toiminnasta

Kirjallinen todistelu

Yleisradion julkaisemasta haastattelusta 28.7.2009 käy ilmi, että Ruotsalainen on kertonut olleensa mukana tapaamisessa helmikuussa 2007, jossa kaupunginjohto oli esitellyt Rovaniemeä NG:lle. Tilaisuudessa oli kerrottu NG:lle muun muassa kaupungin investointisuunnitelmista. Ruotsalaisen mukaan tapaamisessa ei ollut puhuttu lainkaan uudesta moottorikelkkatehdashankkeesta.

Merisalo oli sähköpostissaan 22.9.2010 selostanut tutkijalle aikajanaa tapaukseen liittyen. Yli-Saunamäki oli kertonut Merisalolle, että Gardin oli neuvotteluiden lopussa kysynyt Yli-Saunamäen kiinnostusta kelkkatehdashankkeeseen.

Henkilötodistelu

Merisalon kertoman mukaan Kontiola oli kuultuaan Novan kuntarahoitusmallista ilmoittanut, että Rovaniemelle voitaisiin järjestää asiaa koskeva palaveri. Yli-Saunamäki oli ilmeisesti ollut yhteydessä Gardiniin ja palaveriin olivat Novan puolesta osallistuneet Yli-Saunamäki ja Sundström.

Yli-Saunamäen kertoman mukaan tapaaminen on käynnistynyt Gardinin yhteydenotolla, joka oli ilmoittanut haluavansa neuvotella liiketoimintaan liittyvistä asioista ja he olivat sopineet kokouksen Rovaniemelle.

Paikalla olivat olleet Gardin, Ruotsalainen, Yli-Saunamäki ja Sundström. Gardin oli selostanut kaupungin kehittämishankkeita, kokouksessa ei ollut käyty läpi tarkemmin suunnitteilla olevia hankkeita. Kelkkatehdashankkeesta ei ollut palaverissa keskusteltu "saman pöydän ääressä". Nova oli esitellyt toimintaansa palaverissa, varsinaista kuntarahoitusmallia ei ollut esitelty.

Tapaaminen oli jo päättynyt ja poistuttaessa tilaisuudesta Gardin oli naulakolla kertonut suunnitteilla olevasta isosta hankkeesta. Yli-Saunamäki oli tämän jälkeen soittanut Novaan arkkitehdille, että "voitulla pian hommia".

Rovaniemen kaupunginjohtaja Mauri Gardinin kertoman mukaan hän ei ole muistanut, kenen aloitteesta tapaaminen oli järjestetty. Siihen olivat osallistuneet hänen lisäksi Ruotsalainen sekä NKK:n puolesta Yli-Saunamäki ja Sundström. Gardin oli esitellyt kaupungin budjetissa olleita hankkeita. Tavoitteena oli ollut saada kaupungin hankkeita toteutumaan ilman velkamäärän lisäämistä.

Tilaisuuden jälkeen Gardin oli tiedustellut Yli-Saunamäeltä, olisiko

NKK:lla kiinnostusta BRP Finland Oy:n (BRP) hankkeen toteuttamiseen. He olivat keskustelleet asiasta kahdestaan eikä hanke ollut tullut esille kaupungin omien kohteiden esittelyssä.

Kontiolan kertoman mukaan hän oli Keskustan 100-vuotisristeilyllä todennut, että Merisalo ja Yli-Saunamäki voisivat käydä Rovaniemellä esittelemässä kiinteistö-leasing -malliaan. Hän oli itse mukana tapaamisen järjestelyissä ja lähestynyt Gardinia. Kontiola ei ole muistanut, miten Ruotsalainen oli liittynyt asiaan.

Sundströmin kertoman mukaan Yli-Saunamäki oli soittanut viikko, pari aiemmin, että Rovaniemellä olisi palaveri, jossa kaupunki haluaa esitellä kiinteistöhankeitaan.

Kaupunki oli yleisellä tasolla palaverissa esitellyt kiinteistöhankeitaan. Loppuvaiheessa, kohdassa muut kiinteistöasiat, oli tullut esille, että kaupungilla on BRP:n kanssa neuvottelut vireillä kelkkatehtaan rakentamisesta. Gardin oli tiedustellut osallistujien vielä istuessa, kiinnostaako teitä 18 miljoonan hanke. Gardin oli kertonut, että asia oli luottamuksellinen. Gardin oli kertonut, että hanke oli jo käynnistetty ja hankkeeseen tarvitaan toteuttaja ym. Keskustelu hankkeesta oli käyty samassa tilassa. Paikalla olivat ainakin Gardin, Yli-Saunamäki ja Ruotsalainen. Todistaja ei ole muistanut, oliko Ruotsalainen puhunut mitään palaverissa. Kelkkatehdashanke oli jäänyt todistajan mieleen, koska kyse oli ollut erittäin merkittävästä ja siinä tilanteessa yllättävästä hankkeesta. Todistaja on muistanut hyvin, että he olivat vielä istuneet, koska hän oli katsonut Yli-Saunamäkeä.

Johtopäätökset (3)

Ruotsalainen oli yllä selostetuin tavoin osallistunut Novayhtiöiden tiloissa 29.11.2006 neuvotteluun, jossa keskeisinä vaalituen jakamisesta päättävänä henkilöinä olivat esiintyneet kaksi Nova-yhtiöiden edustajaa Merisalo ja Yli-Saunamäki.

Ruotsalainen oli ollut myös läsnä tilaisuudessa 20.2.2007, jossa oli esitelty Nova-yhtiöiden toimintaa Rovaniemen kaupungille. Ruotsalaisen kertoman mukaan kelkkatehdashanke ei ollut tullut lainkaan esille palaverissa. Yli-Saunamäen ja Gardinin kertoman mukaan kelkkatehdashanke oli tullut esille vasta mainittujen henkilöiden keskinäisissä keskusteluissa naulakolla. Palaverissa läsnä olleen Nova-yhtiöiden edustajan todistaja Sundströmin kertomasta on käynyt ilmi, että kelkkatehdashanke oli otettu esille palaverin loppuvaiheessa osallistujien vielä istuessa. Asia oli jäänyt Sundströmin mieleen, koska kysymyksessä oli ollut poikkeuksellisen merkittävä hanke ja tieto oli tullut todistajalle yllätyksenä. Käräjäoikeus katsoo, että todistaja Sundströmin kertomuksen luotettavuutta ei ole aihetta epäillä. Todistaja on kertonut tapahtumayksityiskohdista selkeästi ja uskottavasti. Vastaajilla ei ole totuudessa pysymisvelvollisuutta ja Gardinin muistikuviiin voi vaikuttaa heikentävästi hänen aiempi asemansa rikosasian tutkintavaiheessa ja siinä yhteydessä annetut lausumat.

Asiassa on siten selvitetty, että syytteessä tarkoitettu

teollisuuskiinteistöhanke oli tullut Ruotsalaisen ja Yli-Saunamäen tietoon viimeistään 20.2.2007. Palaverissa oli ollut läsnä Nova-yhtiöiden edustaja Yli-Saunamäki, joka oli ollut läsnä myös yllä mainitussa neuvottelussa 29.11.2006 koskien Ruotsalaiselle myönnettävää vaalitukea. Ruotsalainen on siten ollut tietoinen Nova-yhtiöiden roolista mainitussa teollisuuskiinteistöhankeessa sekä Nova-yhtiöiden keskeisten toimijoiden Merisalun ja Yli-Saunamäen niin ikään keskeisestä roolista Ruotsalaisen vaalikampanjaan suunnatun merkittävän rahoituksen päättäjinä.

4) Tehdashankkeen eteneminen

Kirjallinen todistelu

Tilintarkastusraportin Nova-liitteestä käy ilmi, että BRP:n, TE-keskuksen sekä Novan kanssa oli käyty neuvotteluja 9.2.2007 ja 24.4.2007 välillä hankkeen toteuttamisesta. Kaupunkikonsernin puolesta mukana olivat olleet muun muassa Gardin.

Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n (Roma) 24.9.2009 antaman selvityksen mukaan yhtiö oli ostanut kesällä 2005 Ahjotie 30:ssä sijaitsevan logistiikkarakennuksen, jossa vuokralaisena oli ollut BRP. BRP:n puolelta oli oltu yhteydessä vuoden 2006 lopulla ja tiedusteltu kiinnostusta kelkkatehtaan tilojen laajentamiseen tai kokonaan uuden tehtaan rakentamiseen. Kaupunkikonsernin puolesta oli sitten esitetty vaihtoehtona ulkopuolista sijoittajatahoa hankkeen toteuttajaksi. Sijoittajia oli sovittu etsittävänsä yhdessä ja ohjattavaksi BRP:lle, joka tekee päätöksen toimijasta. Helmikuun 2007 loppupuolella oli tiedusteltu myös valtakunnallisia organisaatioita ja heidät oli ohjattu BRP:lle. Maaliskuussa 2007 oli annettu Novalle alustava hinta-arvio Ahjotie 30 logistiikkarakennuksesta sekä teetetty kiinteistöarvio kohteesta. Roman hallitus oli 24.5.2007 päättänyt ns. nelikantasopimuksen hyväksymisestä. Sopimuksessa Roma sitoutui myymään Ahjotie 30:n vuokraoikeuden ja sillä sijaitsevan logistiikkarakennuksen 3 miljoonan euron hinnalla.

Rovaniemen kaupunki, Roma, NG, ja NKK perustettavan yhtiön lukuun sekä BRP olivat sopineet esisopimuksen kiinteistöjen kaupasta ja irtaimistojen kaupasta 29.5.2007. Sopimuksesta käy ilmi, että BRP hallinnoi Teollisuuskadulla sijaitsevan kohteen lisäksi logistiikkarakennusta Ahjotiellä. Rakennuksen omisti Roma ja kiinteistön 698-9-9046-1, jolla logistiikkakeskus sijaitsee Rovaniemen kaupunki. Roma hallitsi kiinteistöä maanvuokraoikeudella. Sopimuksesta käy ilmi, että Nova oli sitoutunut esisopimuksella ostamaan Rovaniemen kaupungilta sopimuksen kohteena olevat kaupungin omistamat kiinteistöt tietyin ehdoin. Rovaniemen kaupunki oli puolestaan sitoutunut myymään Novalle sopimuksen kohteena olevat kaupungin omistamat kiinteistöt. Lopullisen kauppasopimuksen edellytyksinä olivat muun ohessa Rovaniemen kaupungin hyväksyntä kaupan kohteena olevien kiinteistöjen myymiseksi Novalle sekä että Rovaniemen kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupan kohdetta koskevan vireillä olevan kaavamuutoksen siten että kaava mahdollistaa sopimuksen mukaiset järjestelyt. Lopullisen kaupan ehtojen mukaan Rovaniemen kaupungin ja

Roman sekä toisaalta NG:n kaupan kohteena oli ollut kiinteä omaisuus kiinteistötunnus 698-9-9046-1 sekä karttaliitteessä yksilöity alue. Mainitun esisopimuksen oli allekirjoittanut NG:n ja NKK:n puolesta Yli-Saunamäki varatoimitusjohtaja nimikettä käyttäen.

Nova Group-konsernin 29.5.2009 julkaiseman tiedotteen mukaan NKK oli BRP:n tehdaskiinteistöhankeeseen yhteydessä ostanut BRP:n nykyisen tehdaskiinteistön ja Rovaniemen kaupunki myy lisäksi NKK:lle nykyisen tehdaskiinteistön tontin. Vanha tehdas tullaan muuttamaan liikerakennukseksi nk. tilaa vievän tavaran kaupalle. Tiedotteen mukaan hankkeiden käynnistäminen oli edellyttänyt Rovaniemen kaupunginhallituksen hyväksymistä ja sen jälkeen BRP ja NKK allekirjoittavat vuokrasopimuksen sekä kiinteistökaupan vanhasta tehdaskiinteistöstä.

Rovaniemen kaupunginhallituksen kokouksissa 4.6.2007 § 271 ja 272 oli käsitelty asemakaavamuutosta ja yllä mainittua esisopimusta, kaupunginhallituksen kokouksessa 6.8.2007 § 399 asemakaavan muutosta sekä kaupunginhallituksen kokouksessa 10.3.2008 § 84 tonttikaupan hyväksymistä.

Henkilötodistelu

Ruotsalaisen kertoman mukaan hanke oli tullut esille hallituksessa 4.6.2007 asemakaavan muutoksena ja vastaaja oli saanut tiedon asiasta kokousaineiston mukana. Kokouksessa oli käsitelty myös 29.5.2007 tehtyä esisopimusta. Kokouksissa 6.8.2007 oli käsitelty asemakaavan muutosta ja tonttijaon hyväksymistä ja seuraavana vuonna 10.3.2008 tontin myyntiä. Vastaaja ei ollut esteellinen päättämään näistä asioista, koska kysymys oli ollut BRP:n tehdashankeesta. Vastaaja olisi evännyt itsensä, jos olisi epäillyt esteellisyyttä.

Ruotsalainen oli toiminut Roman hallituksen puheenjohtajana vuonna 2005. Roma oli ostanut edelliseltä omistajalta logistiikkakeskuksen, jossa BRP oli ollut vuokralaisena. Vastaaja ei ollut seurannut kelkkatehdashanketta, koska se ei ollut kuulunut vastaajan toimivaltaan. Rovaniemellä elinkeinopoliittiset asiat kuuluvat elinkeinojaostolle.

BRB:n toimitusjohtaja Stig Måtarin kertomasta on käynyt ilmi, että yhteys Rovaniemen kaupunkiin oli otettu (virallisesti) 16.2.2007. BRP:stä Mähönen, Ruokanen ja Niemelä olivat käyneet neuvotteluja Heikki Ala-Luusuan kanssa. Epävirallisia yhteydenottoja oli voinut olla, kuten esitutkinnassa oli kerrottu 7.9.2006 Mähösen yhteys Roman toimitusjohtajaan Ala-Luusuaan.

7.3.2007 oli ollut palaveri Nova-yhtiöiden kanssa, Niemelä oli hankkinut Novan. Hankkeen yhteydessä oli tarkoitus myydä vanha tehdas samalla kun rakennetaan uusi. Nova-yhtiöt olivat tarjonneet hyvän hinnan. Kilpailutuksen jälkeen BRP oli päätynyt Novaan. Aiesopimus oli tehty 29.5.2007 ja lopullinen sopimus 31.8.2007.

Todistaja ei ollut ollut yhteydessä Ruotsalaiseen hankkeeseen liittyen. Todistaja oli ainoastaan tavannut tämän moottorikelkkakisoissa

22.4.2007 ja hankkeesta oli keskusteltu yleisellä tasolla.

Heikki Alaluusua/ Roman toimitusjohtajan kertomasta on käynyt ilmi, että

Roman hallitus oli päättänyt vuonna 2005 ostaa logistiikkarakennuksen, jossa BRP oli ollut vuokralaisena. Ruotsalainen oli Roman hallituksen puheenjohtaja 2006 kevääseen asti.

BRP:n edustaja oli tiedustellut syksyllä 2006 kiinnostusta rakentaa uusi kelkkatehdas. Kaupungin puolelta asiaa oli selvitetty. Todistaja oli ottanut Gardiniin yhteyttä (ilmeisesti 15.2.2007) ja Rovaniemen Kehitysyhtiö Oy (Roke) oli myös mukana. Selvittelyssä kaupungin kanssa oli päädytty etsimään sijoittajatahoja. 14.3.2007 oli annettu alustava hinta-arvio logistiikkarakennuksesta. Arto Merisalo oli tiedustellut sitä samana päivänä.

Todistaja ei ollut ollut asiaan liittyen yhteydessä Ruotsalaiseen. Todistajan käsityksen mukaan oli hyvin epätavallista, että kaupungin hallituksen puheenjohtajaan oltaisiin yhteydessä tällaisessa hankkeessa.

Hankkeessa oli sittemmin päädyttiin nelikantasopimukseen, jonka mukaan Roma myy logistiikkarakennuksen ja Rovaniemen kaupunki vuokraa/myy maa-alueet ja BRP tekee vuokrasopimuksen ja Nova perustettavalla yhtiöllä rakentaa.

Martti Anttila /apulaiskaupunginjohtaja kertomasta on käynyt ilmi, että kaava-asiat kuuluivat todistajalle. Valmistelu syytteessä tarkoitetussa teollisuuskiinteistöhankeessa oli edennyt normaalissa järjestyksessä. Todistaja ei ollut ollut missään vaiheessa yhteydessä Ruotsalaiseen tähän hankkeeseen liittyen. Kaupunginhallituksessa asia on käsitelty normaalisti (tekninen lautakunta ja hallituksen kautta valtuustoon). Asemakaavamuutoshanke oli ollut hallituksen käsiteltävänä.

Elinkeinojaostoon kuuluu hallituksen jäseniä ja virkamiehiä, kaupunginjohtaja esittelijä. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja on tällä hetkellä elinkeinojaostossa. Todistajalla ei ole tietoa, oliko tätä asiaa käsitelty elinkeinojaostossa.

Kaupungin kannalta merkityksellistä oli tehtaan säilyminen kaupungissa ja sitä kautta työpaikkojen säilyttäminen. Kaupungin päätökset tähän hankkeeseen liittyen olivat täysin yksimielisiä ja valmistelussa oli ollut yhtenäinen näkemys asiasta.

Esisopimuksen valmisteluun olivat osallistuneet Roman lakimies, Alaluusua sekä todistaja. Ruotsalaisella ei ollut roolia valmistelussa. Roma oli mukana esisopimuksessa, koska logistiikkarakennus oli Roman omistuksessa ja Rovaniemen kaupunki, koska omisti myytävän maan.

Juha Seppälä/ Roken toimitusjohtajan kertomasta on käynyt ilmi, että Roken kautta oli selvitetty tukimahdollisuudet hankkeelle ja kartoitettu toimia hankkeen toteuttamiseksi. Toimet oli tehty salassapitosopimuksella. Tiedot oli välitetty BRP:lle, joka oli päättänyt

toimijoista.

Hankkeeseen liittyen oli käyty läpi useita paikallisia toimijoita, jotka eivät voineet lähteä toteuttajaksi. Muita toimijoita olivat mm. NKK. Alkuvaiheessa ei ollut lupaa mainita BRP:tä. Salassapitositoumuksen johdosta moni ei tiennyt tästä hankkeesta. Todistaja ei ollut pitänyt mitään yhteyttä hankkeeseen liittyen Ruotsalaiseen.

Nova ja BRP olivat keskustelleet hankkeesta 7.3.2007. Tapaamisessa tarkoitus oli käydä hankkeen sisältö läpi yksityiskohtaisesti.

Johtopäätökset (4)

Esitetyllä kirjallisella todistelulla ja henkilötodistelulla on osoitettu, että BRP:llä oli ollut vireillä teollisuuskiinteistöhanke, mihin sopimusjärjestelyyn liittyen NKK oli muun muassa ostanut Rovaniemen kaupungilta aiemman tehdaskiinteistön tontin. Hankkeiden käynnistäminen oli BRP:n toimien ohella edellyttänyt myös Rovaniemen kaupunginhallituksen hyväksymistä ja eräiden kaavoitusmuutosten toimittamista.

NKK on siten ollut osallisena teollisuuskiinteistöhankeessa, joka oli edellyttänyt Rovaniemen kaupungin osallistumista siihen ainakin tonttikauppojen ja kaavamuutosten osalta. NKK:lla on siten selkeästi ollut sellainen intressi, joka voi liittyä Ruotsalaisen toimintaan hänen palvelussuhteessaan Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana.

Johtopäätökset (1-4)

Asiassa on tullut selvitettyä yllä lausutuun tavoin, että Nova-yhtiöissä oli ollut pyrkimys luoda yhteyksiä eri alueiden vaikuttajiin keräämällä verkosto kuntapäätäjistä Nova-yhtiöiden asioiden ajamista varten syytteessä kuvatuun tavoin.

Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat 29.11.2006 luoneet syytteessä kuvatuun tavoin yhteyden 10.000 euron määräisellä vaalituella entuudestaan tuntemattomaan Ruotsalaiseen, jonka vaikutusvallan nousevana poliitikkona oli odotettu lisääntyvän. Ruotsalaisen pitkälti omarahoitteiseen vaalibudjettiin edellä mainitulla summalla on luonnollisesti ollut erittäin merkittävä vaikutus.

Vaalitilanteen kiristyessä tammikuussa 2007 Ruotsalaisen oli saatava lisää taloudellista panostusta lehti-ilmoittelun rahoittamiseen. Merisalo oli tammikuussa 2007 luvannut merkittävää lisärahoitusta Ruotsalaisen tukemiseen syytteessä kuvatuun tavoin (syytekohtat 4.1.3 ja 4.1.4).

Ruotsalainen ja Yli-Saunamäki olivat osallistuneen pienen ryhmän tilaisuuteen 20.2.2007. Mainitussa tilaisuudessa esitetystä Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat saaneet viimeistään tiedon Rovaniemellä vireillä olleesta erittäin merkittävästä teollisuuskiinteistöhankeesta. Hanke oli edellyttänyt myös Rovaniemen kaupungin päätöksentekoa ainakin yllä selostetuin tavoin tonttikauppojen ja kaavamuutosten osalta syytteessä

kuvatuin tavoin. Tämän jälkeen hankkeen edetessä nopeasti (7.3.2007 Nova-yhtiöiden ja BRP:n neuvottelut) Merisalo oli 14.3.2007 päätynyt suorittamaan merkittäviä summia edustavat lehtilaskut suoraan NKK:n varoista.

Ruotsalainen on sittemmin osallistunut Rovaniemen kaupungin päätöksentekoon koskien mainittua teollisuuskiinteistöihanketta.

Oikeudellinen arviointi

Rikoslain 40 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan virkamies syyllistyy lahjuksen ottamiseen jos hän toiminnassaan palvelussuhteessa itselleen tai toiselle ottaa vastaan lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Saman luvun 12 §:n 1 momentin mukaan sanotun luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön.

Lain esitöiden mukaan rikoslain lahjomarikoksia koskevat säännökset ovat keskeinen osa sitä sääntelyä, jonka tavoitteena on turvata virkatoimien oikeellisuus. Niiden tarkoituksena on erityisesti edistää virkatoiminnan tasapuolisuutta eli riippumattomuutta epäasiallisista vaikuttimista, mikä on yksi virkatoimien lainmukaisuuden edellytys. Lahjomasäännöksillä pyritty lisäksi ylläpitämään kansalaisten luottamusta virkatoiminnan lainmukaisuuteen.

Yhteys toimintaan

Laissa säädetty yhteysvaatimus tarkoittaa, että edun antamisen, pyytämisen jne. on oltava yhteydessä virkamiehen toimintamahdollisuuksiin palvelussuhteessa. Etuihin liittyvän toiminnan ei tarvitse liittyä mihinkään yksittäiseen virkatoimeen.

Oikeuskirjallisuudessa yhteysvaatimuksen täyttymistä on katsottu osoittavan muun muassa se, että etu oli annettu tarkoituksin pysyä virkamiehen kanssa hyvissä väleissä, jotta virka-asiat sujuisivat joustavasti tai virkamiehen saattaminen kiitollisuuden velkaan etujen tarjoajalle.

Keskeinen kysymyksen asettelu

Keskeiseksi tarkastelukulmaksi voidaan asettaa seuraava kysymyksen asettelu: onko etu annettu osaksikaan palvelussuhteessa olevien vaikuttamismahdollisuuksien vuoksi. Olisiko etu annettu, jollei saajalla olisi ollut palvelussuhteessa niitä vaikuttamismahdollisuuksia, jotka hänellä ovat olleet.

Lahjusrikossäännöksellä ei edellytetä sitä, että lahja tai etu todella vaikuttaisi lahjottavan toimintaan palvelussuhteessa. Riittävää on, että siihen pyritään tai että kysymyksessä olevalla lahjalla tai edulla objektiivisesti arvioiden yleensä on tällainen vaikutus.

Ratkaisu on perustettava tilanteen arviointiin kokonaisuudessaan huomioon ottaen vireillä olevien palvelussuhteeseen liittyvien toimien merkitys tarjoajan kannalta sekä tarjottujen etujen arvo, toistuvuus ja tavanomaisuus kysymyksessä olevan virka- tai muuhun toimintaan liittyvissä olosuhteissa samoin kuin etujen vastaanottamisen hyväksyttävyyden palvelussuhteen asianmukaisen hoidon kannalta.

Oikeuskäytännössä on katsottu (KKO 2006:37), että kestityksen tai muiden etujen tarjoaminen virkamiehelle tapahtunee harvoin pelkästään pyyteettömästä kohteliaisuudesta. Yksityisen yrityksen edustustoimintaan liittyy yleensä pyrkimys oman liiketoiminnan edistämiseen. Tämän muistaminen on tärkeätä ja virkamiehen tulisi kiinnittää huomiota siihen tarkoitukseen, jossa etuja juuri hänelle tarjotaan. Mikäli on pelättävissä, että tarjoajan tarkoituksena on epäasiallinen vaikuttaminen virkatoimiin, edun vastaanottamisesta on pidättäydyttävä.

Yllä todetuin tavoin Ruotsalaiseen suunnattujen etujen arvo on poikkeuksellisen suuri ja niiden ajallinen yhteys Rovaniemellä vireillä olleeseen tehdaskiinteistöhankeeseen on ollut selvästi nähtävissä. Kiinteistökehitystä harjoittavan yrityksen tarjoamien merkittävien taloudellisten etujen yhteyttä Ruotsalaisen asemaan yksinomaan kansanedustajaehdokkaana on vaikea perustella.

Käräjäoikeus arvioi, että etujen keskittämisessä Ruotsalaiseen syytteessä tarkoitettuin tavoin kysymys ei ole enää tavanomaisesta yrityksen edustamisesta vaan niillä on ainakin osittain pyritty vaikuttamaan Ruotsalaisen toimintaan teollisuuskiinteistöhankeessa. Joka tapauksessa tällaisten etujen tarjoamisella on ollut objektiivisesti arvioiden tällainen vaikutus.

Onko Ruotsalainen menetellyt tahallisesti

Lahjusrikos on rangaistava vain tahallisena tekona. Tekijän tahallisuutta arvioitaessa joudutaan kiinnittämään huomiota hänen tietoisuuteensa kaikista tämän rikoksen tunnusmerkistöön kuuluvista seikoista. Oikeuskäytännössä tahallisuuden vähimmäisedellytykseksi on katsottu se, että tekijä on pitänyt näiden seikkojen käsilläoloa varsin todennäköisenä. Arvioitavaksi tulee se, onko Ruotsalainen pitänyt varsin todennäköisenä sitä, että etujen tarjoaminen on ainakin osittain johtunut hänen virkatehtävistään ja että menettely on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Kiinteistökehitystoimintaa harjoittavan yrityksen toimijat ovat keskittäneet yrityksen toimesta maksettuja taloudellisia etuja Ruotsalaisen hyväksi. Etuja on suoritettu osin samanaikaisesti kun Rovaniemen kaupungilla on ollut vireillä erittäin merkittävä sanotun kiinteistöyhtiön taloudellisiin intresseihin vaikuttava teollisuuskiinteistöhanke.

Käräjäoikeus katsoo, että Ruotsalaisen oli tullut kerrotuissa olosuhteissa pitää varsin todennäköisenä, että etujen tarjoaminen on johtunut ainakin osittain hänen luottamustoimestaan Rovaniemen kaupunginhallituksen puheenjohtajana ja että tällaisten etujen vastaanottaminen on ollut

omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Rikosasiassa esitutkinnassa epäillyllä ja syytetyllä oikeudenkäynnissä ei ole lähtökohtaisesti velvollisuutta pysyä totuudessa. Ottaen kuitenkin huomioon Ruotsalaisen jälkikäteiset pyrkimykset salata yhteydet KMS:ään ja Merisaloon sekä teollisuuskiinteistöhankeeseen antavat perustellun aiheen päätellä, että Ruotsalainen on ollut itsekin hyvin tietoinen toimintansa hylättävistä motiiveista.

Ruotsalaisen on näytetty edellä lausutuin perustein menetelleen syytekohtassa 4.2. kuvatuin tavoin ja menettelyllään syyllistyneen rikoslain 40 luvun 1 §:n 1 momentin lahjuksen ottamiseen.

Arto Merisalo

Merisalon on osoitettu edellä selostetuin ja syytteessä kuvatuin tavoin menetelleen syytekohtassa 4.1. tarkoitettu tavoin.

Rikoslain 16 luvun 13 §:n mukaan joka virkamiehelle lupaa, tarjoaa tai antaa hänen toiminnassaan palvelussuhteessa hänelle tai toiselle tarkoitettua lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan virkamiehen toimintaan palvelussuhteessa on tuomittava lahjuksen antamisesta.

Edellä johtopäätöksissä (1-4) sekä kohdassa oikeudellinen arviointi koskevat seikat huomioon ottaen Arto Merisalon toiminta täyttää syytekohtassa 4.1. tarkoitettua tahallisen lahjusrikoksen tunnusmerkistön.

Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäen on osoitettu edellä selostetuin ja syytteessä kuvatuin tavoin menetelleen syytekohtassa 4.1. tarkoitettu tavoin.

Asiassa esitetty todistelu sekä Yli-Saunamäen oma kertomus osoittavat, että Yli-Saunamäki on ollut mukana syytteessä kuvatussa tapahtumainketjussa Merisalon ohella keskeisenä toimijana. Yli-Saunamäki on KMS:n määräysvallan käyttäjänä Merisalon ohella päättänyt vaalituesta, ollut asiakirjojen mukaan yhteyshenkilö vaali-ilmoitusten maksamiseen liittyvissä toimituksissa, osallistunut palaveriin 20.2.2007, osallistunut hankkeen neuvottelutilaisuuteen 7.3.2007, allekirjoittanut aiesopimuksen 29.5.2007 sekä osallistunut kertominsa tavoin pariin muuhun hanketta koskevaan tilaisuuteen tämän jälkeen.

Edellä johtopäätöksissä (1-4) sekä kohdassa oikeudellinen arviointi koskevat seikat huomioon ottaen Yli-Saunamäen toiminta Merisalon ohella täyttää syytekohtassa 4.1. tarkoitettua tahallisen lahjusrikoksen tunnusmerkistön.

Syytekohta 4.3. Virkavelvollisuuden rikkominen

Rikoslain 40 luvun 9 §:n mukaan jos virkamies virkaansa toimittaessaan tahallaan muulla kuin edellä tässä luvussa tai 11 luvun 9 a §:ssä

säädetyllä tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava rangaistukseen virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Virkatoiminnassa noudatettavia ovat muun muassa esteellisyyttä koskevat säännökset. Niiden tahallinen rikkominen on tyypillistä rikoslain 40 luvun 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

Edellä kohdassa 4.2. on selvitetty, että Ruotsalainen oli saanut syytteessä mainitun taloudellisen edun. Riidatonta on, että Ruotsalainen on toiminut kaupunginhallituksessa puheenjohtajana syytteessä kuvattuja asioita käsiteltäessä. Selvää on, että luottamus Ruotsalaisen puolueettomuuteen on näissä olosuhteissa vaarantunut ja hän on ollut esteellinen käsittelemään mainittuja asioita.

Ruotsalainen on siten menettelyllään syylistynyt syytteessä tarkoitettuun virkavelvollisuuden rikkomiseen.

Tuomiolauselman

Käräjäoikeus on ratkaissut asian tuomiolauselmasta ilmenevällä tavalla.

5. KEHITTYVIEN MAAKUNTIEN SUOMI RY

Puheenjohtaja	Käräjätuomari Airi Jousila
Lisäjäsenet	Käräjätuomari Inkeri Gummerus Käräjätuomari Petri Voima
Syyttäjä	Kihlakunnansyyttäjä Katri Lyytikäinen
Vastaajat	KONTIOLA LASSE AATOS LIND PEKKA TOIVO TAAVETTI MERISALO ARTO HEIKKI YLI-SAUNAMÄKI TAPANI ANTERO
Asia	REKISTERIMERKINTÄRIKOS YM.
Vireille	24.10.2011

SELOSTUS ASIASTA

Syyttäjän rangaistusvaatimus

5.1. REKISTERIMERKINTÄRIKOS
(8010/R/0180951/09)
Rikoslaki 16 luku 7 § 1
Yhdistyslaki 62 § 2 momentti

21.12.2006 - 16.1.2007 HELSINKI

Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola ovat aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antaneet yhdistysrekisteriä pitävälle Patentti- ja rekisterihallitukselle väärän tiedon. Vastaajat ovat perustaneet Kehittyvien maakuntien Suomi -nimisen yhdistyksen vuoden 2007 eduskuntavaaleihin liittyneen tukirahoituksen keräämiseksi ja edelleen jakamiseksi. Pekka Lind, Jorma Kosunen ja Timo Töykkä ovat vastaajien esityksestä suostuneet yhdistyksen perustajajäseniksi ja yhdistyksen hallituksen jäseniksi. Yhdistysrekisteriin on rekisteröity sääntömääräisiksi nimenkirjoittajiksi puheenjohtaja Pekka Lind, varapuheenjohtaja Jorma Kosunen ja sihteeri Timo Töykkä, vaikka tosiasiallisesti Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola ovat käyttäneet yhdistyksen jäsenille kuuluvaa päätösvaltaa ja yhdistyksen hallitukselle kuuluvaa edustusvaltaa sekä nimenkirjoitusoikeutta.

5.2. AVUNANTO REKISTERIMERKINTÄRIKOKSEEN
(8010/R/0180951/09)
Rikoslaki 16 luku 7 § ja 5 luku 6 §
Yhdistyslaki 62 § 2 momentti

21.12.2006 - 16.1.2007 HELSINKI

Pekka Lind on tahallaan toimillaan auttanut syytekohtassa 5.1. mainitun rikoksen tekemisessä. Lind on allekirjoittanut yhdistystä koskevan yhdistysrekisteriin annettavan perusilmoituksen ja sen sisältämän vakuutuksen antamiensa tietojen oikeellisuudesta. Lind on ollut tietoinen, etteivät ilmoitetut nimenkirjoittajat tule tosiasiallisesti käyttämään yhdistyksen jäsenille kuuluvaa päätösvaltaa ja yhdistyksen hallitukselle kuuluvaa edustusvaltaa sekä nimenkirjoitusoikeutta.

5.3. KIRJANPITORIKOS

(8010/R/0180951/09)

Rikoslaki 30 luku 9 §

Kirjanpitolaki 2 luku 5 §, 7 § ja 10 §, 3 luku 7 § ja 8 §

1.1.2007 - 30.6.2009 HELSINKI

Kontiola, Merisalo, Yli-Saunamäki - sekä Pekka Lind, mikäli Lindin katsotaan toimineen tosiasiallisesti yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana - ovat kirjanpitovelvollisessa Kehittyneiden Maakuntien Suomi ry:ssä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävinä

Tilikaudella 1.1.2007 - 31.12.2007

a) laiminlyöneet liiketapahtumien kirjaamista vastoin kirjanpitolainsäädännön mukaisia velvollisuuksia,

- kirjaamalla taulukkolaskentaohjelmalla tehtyyn yhdistettyyn päivä- ja pääkirjaan liiketapahtumia ilman kirjauksilta vaadittavaa pysyvyyttä. Päivä- ja pääkirjatulosteessa ei ole tulostuspäivämäärää eikä selvitystä sen laatijasta

- kirjaamalla em. taulukko-ohjelmaan liiketapahtumia ilman niitä todentavia päivättyjä ja numeroituja tositteita

Liiketapahtumista pääosa on koostunut pankkitiliotteiden mukaan eri tahoilta tulleista suorituksista selitteellä "kannatusjäsenmaksu", jotka on jaettu edelleen eri yhdistyksille selitteillä "eduskuntavaalit 2007" tai "avustus". Kirjanpitoaineistosta ei ilmene kuinka yhdistyksen jäsenmaksut ovat määräytyneet, käytettävissä ei ole ollut laskuja tai muita tietoja suorituksista saaneista tahoista. Käytettävissä ei myöskään ole ollut yhdistyksen päätöksiä tai muita selvityksiä siitä, miten avustuksen saajat ja määrät ovat muodostuneet.

Liiketapahtumia tilikaudella on ollut lähes 400.000 euroa.

b) merkinneet kirjanpitoon väärä tai harhaanjohtavia tietoja kirjaamalla ilman tositteita varainhankinnan kuluiksi yhteensä 18.500 euroa, vaikka tosiasiallisesti kyse on ollut tauluhankinnoista ja avustuksista.

Tauluhankinnat näin myös puuttuvat asiassa laaditulta tuloslaskelmalta ja tase -nimetyltä asiakirjalta.

c) hävittäneet tai kätkeneet kirjanpitoaineistoa

d) Lisäksi vastaajat ovat laiminlyöneet tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolainsäädännön mukaisia velvollisuuksia. Tilikaudelta ei ole laadittu kirjanpitolain edellyttämällä tavalla tuloslaskelmaa ja tasetta sidottuna tasekirjana eikä sitä ole päivätty eikä allekirjoitettu.

Tilikaudella 1.1.2008 - 31.12.2008

laiminlyöneet kokonaan liiketapahtumien kirjaamisen ja tilinpäätöksen laatimisen. Pankkitiliotteiden mukaan yhdistyksen tilille on tullut yhteensä 24.000 euroa ja tililtä on tehty suorituksia yhteensä 14.057 euroa.

Tilikaudella 1.1.2009 - 31.12.2009

laiminlyöneet kokonaan liiketapahtumien kirjaamisen ja tilinpäätöksen laatimisen. Pankkitiliotteiden mukaan yhdistyksen tililtä on tehty 9.900 euron suoritus, jonka jälkeen tilillä ei ole ollut muita tapahtumia kuin pankin perimiä palvelumaksuja.

Menettelyllään vastaajat ovat vaikeuttaneet oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta.

Syyttäjän muut vaatimukset

Todistelukustannusten korvaaminen syytekohtassa 5.3.
Vastaajat tulee yhteisvastuullisesti velvoittaa korvaamaan valtiolle asiassa mahdollisesti syntyvät todistelukustannukset.

Vastaukset

Lasse Kontiola

Kontiola on kiistänyt syytteet ja asiassa esitetyt vaatimukset kokonaisuudessaan ja vaatinut niiden hylkäämistä.

Suomen valtio on veloitettava korvaamaan Kontiolan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Perustelut

Kontiola ei ole antanut rekisteriviranomaiselle väärää tietoa aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen.

Kontiola ei ole perustanut yhdistystä tai käyttänyt yhdistyksen toiminnassa määräysvaltaa.

Kontiola on antanut ainoastaan teknistä apua yhdistyksen perustamisessa. Hän on työntekijäasemaan rinnastuvalla tavalla vain avustanut yhdistyksen perustamisasiakirjojen laadinnassa muilta saamiinsa tietoihin perustuen, avustanut yhdistyksen pankkitilin avaamisessa ja maksuliikenteen hoitamisessa tilapäisesti yhdistyksen hallituksen antamin nimenomaisin valtuuksin sekä tarkemmin saamiensa ohjeiden mukaisesti.

Yhdistykselle valitut hallituksen jäsenet ja yhdistyksen perustajajäsenet ovat vapaa-ehtoisesti ryhtyneet tehtävään tarkoituksenaan toimia - ja tosiasiallisesti toimien - tässä tehtävässä.

Yhdistyksen kirjanpidosta vastaa yhdistyksen hallitus. Kontiolan tehtäviin ei ole kuulunut yhdistyksen kirjanpidosta huolehtiminen.

Rekisterimerkintärikoksesta

Tunnusmerkistöön kuuluvat seuraavat tekijät:

I. Väärän tiedon antaminen

II. rekisteriä pitävälle viranomaiselle

III. oikeudellisesti merkityksellisen virheen aiheuttamiseksi

Väärä tieto

Asiassa on riidatonta, että yhdistysrekisteriin yhdistyksen perustajajäseniksi ja hallituksen jäseniksi on suostumuksensa mukaisesti merkitty Pekka Lind, Jorma Kosunen ja Timo Töykkä, joiden alkuperäisenä tarkoituksena on ollut toimia tässä tehtävässä. Kyseiset henkilöt ovat myös käytännössä hoitaneet hallituksen jäsenen tehtäviä sekä käyttäneet päätös- ja edustusvaltaa sekä nimenkirjoitusoikeutta.

Kontiola oli yhdistyksen perustamishetkellä olleiden tietojen perusteella ymmärtänyt, että yllä mainituilla henkilöillä oli tarkoitus toimia hallituksen jäseninä. Hallituksen jäsenen mahdollinen myöhempi passiivisuus ei anna aihetta arvioida asiaa toisin. Tehtävän vastaanottaneella hallituksen jäsenellä on aktiivinen toimimisvelvollisuus.

Yhdistysrekisteriin annettu tieto on ollut oikea ja se on vastannut asianosaisten tarkoitusta.

Tieto oikeudellisesti merkityksellinen

Syyttäjä ei ole haastehakemuksessa yksilöinyt sitä, millä tavoin rekisteriviranomaiselle annettu väitetty väärä tieto olisi oikeudellisesti merkityksellinen.

Asiaa arvioitaessa on huomiota kiinnitettävä erityisesti siihen, että kyse on yhdistyksestä eikä esim. osakeyhtiöstä. Osakeyhtiölain mukainen yhtiön johto ja hallinto tarkoittavat eri asioita kuin yhdistyksen asioiden hoitaminen ja sen suhde yhdistyksen päätöksentekoon. Yhdistyksen hallitus ei ole yhdistyksen yleistoimivaltainen elin, vaan päätösvaltaa yhdistyksessä käyttävät sen jäsenet. Yhdistyksen hallituksella ei siten ole samantasoista merkitystä kuin esim. osakeyhtiössä. Koska yhdistyksen jäsenluettelo ei ole lähtökohtaisesti julkinen, on täysin mahdollista, että yhdistyksen jäsenet päättävät yhdistyksen asioista esim. varojen käytöstä ilman, että tieto päätökseen osallistuneista henkilöistä olisi julkinen.

Vaikka Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola olisivat käyttäneet yhdistyksen jäsenille kuuluvaa tosiasiallista päätösvaltaa kysymys ei olisi oikeudellisesti merkityksellisestä seikasta arvioitaessa

rekisterimerkintärikostunnusmerkistön täyttymistä.

Rangaistavuus edellyttää, että väärä tieto on annettu rekisteriä pitävälle viranomaiselle siinä tarkoituksessa, että rekisteriin aiheutetaan oikeudellisesti merkityksellinen virhe. Tällöin on kiinnitettävä huomio tiedon merkitykseen ja siihen missä tarkoituksessa tieto on viranomaisella annettu.

Käsillä olevassa tapauksessa Kontiolan tiedossa ei ole ollut mitään oikeudellisesti merkityksellistä syytä, jonka takia jotakuta ei olisi voitu valita hallitukseen tai että oikeudellisesti merkityksellisellä tavalla olisi ollut syytä valita tietty henkilö jonkun toisen sijasta.

Kontiolan menettelystä

Kontiola ei ole antanut rekisteriviranomaiselle väärää tietoa, päättänyt yhdistyksen perustamisesta tai käyttänyt yhdistyksessä määräysvaltaa, edustusvaltaa tai nimenkirjoitusoikeutta. Yhdistyksen hallituksen valtuuttamana pankkitilin avaamiseen tai sen tilapäiseen käyttöön ei liity Kontiolan päätösvallan käyttöä.

Kontiola on ainoastaan antanut teknistä apua yhdistyksen perustamisessa. Hän on työntekijäasemaan rinnastuvalla tavalla vain avustanut yhdistyksen perustamisasiakirjojen laadinnassa muilta saamiinsa tietoihin perustuen ja työnantajansa (Suomen Keskusta r.p) edustajan antaman tehtävän nojalla.

Kontiola ei ole vaikuttanut siihen, kenet yhdistyksen perustamiskokouksessa valitaan hallituksen jäseniksi eikä hänellä ole ollut määräys- tai päätäntävaltaa missään yhdistystä koskevassa asiassa. Hän ei ole myöskään osallistunut tai vaikuttanut varojen keräämiseen yhdistykselle eikä käyttänyt päätös- tai määräysvaltaa varojen käyttämisessä.

Kirjanpitorikoksesta

Hallitukselle kuuluvia tehtäviä tai vastuita ei voida siirtää muille yhdistyksessä mahdollisesti oleville toimielimille eikä toimihenkilöille mahdollisesti annetut tehtävät poista hallituksen vastuuta siitä, että asiat tulevat asianmukaisesti hoidetuksi.

Vastuu yhdistyksen kirjanpidosta huolehtimisesta sekä asianmukaisen tilinpäätöksen ja taseen laatimisesta on yhdistyksen hallituksella. Hallituksen jäsen ei voi pelkällä passiivisuudellaan vapautua hallituksen vastuulla olevien asioiden hoitamisesta.

Asiassa on riidatonta, että yhdistyksellä on ollut hallitus, jonka jäsenet ovat ryhtyneet tehtävänsä vapaaehtoisesti ja joiden tarkoitus on ollut toimia kyseisessä tehtävässä. Edelleen riidatonta on se, että Kontiola ei ole ollut hallituksen jäsen. Kontiola ei ole myöskään käyttänyt yhdistyksessä määräysvaltaa eikä hänen tehtäviinsä ole kuulunut yhdistyksen kirjanpidosta huolehtiminen.

Yhdistyksen hallitus on ainoastaan antanut Kontiolalle muiden hallituksen jäsenten ohella tilinkäyttöoikeudet ja valtuutuksen avata yhdistykselle tili, jolta Kontiola on tehnyt täsmälleen saamiensa ohjeiden mukaisia maksusuorituksia.

Se, että tiliä koskevat tiliotteet ovat tulleet jonkin aikaa Kontiolalle, ei myöskään osoita, että Kontiola olisi vastannut yhdistyksen kirjanpidosta huolehtimisesta saati, että hänelle olisi annettu tätä koskeva toimeksianto.

Kontiola on luovuttanut tiliotteet, tositteet sekä laatimansa tiliotteisiin perustuvan yhteenvedon Lindille. Lisäksi Kontiola on useamman kerran huomauttanut kirjanpidon järjestämisestä ja ilmoittanut pankkiin, että tiliotteet on toimitettava yhdistyksen puheenjohtajalle. Pankki onkin 4.6.2008 alkaen toimittanut tiliotteet Lindille.

Kontiolalla ei ole ollut edes mahdollisuutta saati oikeutta ryhtyä kirjanpitoon liittyviin toimiin enempää kuin mitä hän on tehnyt.

Kontiola ei ole kesäkuun 2008 jälkeen ollut tekemisissä yhdistyksen kanssa minkä ajankohdan jälkeen Kontiola ei joka tapauksessa ole voinut syyllistyä kirjanpitorikokseen.

Väitettyinä tekoaikana voimassa olleen kirjanpitolain 2 luvun 4 §:n mukaan kirjaukset saadaan tehdä pääkirjanpitoon yhdistelminä siten kuin kauppa- ja teollisuusministeriö tarkemmin päättää. Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä (47/1998) 2 luvun 4 §:n mukaan rahalaitoksen tiliotteet voivat toimia peruskirjanpitoa. Myös poliisin teettämän erityistilintarkastuksen raportin mukaan pankkitilin kautta kulkenut rahaliikenne on pankkitiliotteiden perusteella ollut helposti selvitettävissä.

Pekka Lind

Lind on vaatinut, että

1. syyte ja syyttäjän vaatimukset kaikilta osin hylätään ja
2. Suomen valtio veloitetaan korvaamaan Lindin oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Perustelut

Perusedellytys teon rangaistavuudelle ei täyty, koska Lind ei ollut tiennyt, että muut syytetyt olisivat perustaneet yhdistyksen, koska yhdistystä ei ollut perustettu, vaan Lindiä oli pyydetty mukaan sen yhdeksi perustajaksi Jorma Kosunen ja Timo Töykkä -nimisten henkilöiden ohella. Lind ei tuntenut henkilökohtaisesti Kosusta enkä Töykkää. Lind oli katsonut, että yritysmaailman kannalta ehdokkaiden tukitoiminta on tarkoituksenmukaisinta kanavoida tukiyhdistysten kautta.

Kukaan ei ollut esittänyt Lindille tarkoituksena olleen, että yhdistyksessä todellisuudessa toimisivatkin muut syytetyt.

Perustamisasiakirjat vastaavat Lindin todellista tarkoitusta toimia yhdistyksen perustajana ja hallituksen jäsenenä.

Yhdistyksen nimenkirjoitusoikeus voidaan käytännön tarpeiden mukaan antaa hallituksen ulkopuoliselle henkilölle. Kun Lind asui ja pääasiallisesti työskenteli muualla kuin pääkaupunkiseudulla, jo tämä seikka oli peruste antaa nimenkirjoitusoikeuksia muillekin.

Lind ei vastaa siitä, mikäli joku on käyttänyt väärin nimenkirjoitusoikeutta.

Rekisterimerkintärikoksena rangaistavan pääteon osalta teon tunnusmerkistön täytyminen edellyttää, että

- a. halutaan aiheuttaa
- b. oikeudellisesti merkityksellinen virhe
- c. viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin ja
- d. annetaan rekisteriviranomaiselle
- e. väärä tieto tai
- f. halutaan hankkia itselle tai toiselle hyötyä tai
- g. halutaan vahingoittaa toista, ja
- h. käytetään hyväksi em. tavalla aiheutettua virhettä.

Nämä tunnusmerkistön oleelliset edellytykset eivät tässä jutussa täyty.

Kirjanpitorikos

Syyttäjänkään mukaan Lind ei ole syyllistynyt tältä osin rangaistavaan menettelyyn, mikäli hän myöntää, ettei ole ollut tosiasiallisesti yhdistyksen hallituksen jäsen ja puheenjohtaja, mutta tällaisen syyttäjän asettaman ehdon täyttäminen merkitsisi samalla sitä, että Lind olisi syyllistynyt syytekohdassa 5.2. väitettyyn menettelyyn.

Pelkästään se seikka, että Lind oli ollut yhtenä henkilönä perustamassa yhdistystä ja yhtenä henkilönä kuulunut sen hallitukseen, ei automaattisesti aiheuta syyllistymistä nyt kysymyksessä olevaan kirjanpitorikokseen.

Kirjanpidon järjestämisestä yhdistyksessä vastaa yhdistyksen hallitus. Yhdistyksen hallitukseen on kuulunut Lindin ohella kaksi muuta henkilöä, mutta heitä vastaan ei ole nostettu syytettä eikä Lindiäkään vastaan olisi nostettu, jos Lind ilmoittaisi, että oli toiminut vain bulvaanina yhdistyksen hallituksessa. Kukaan hallituksen jäsenistä ei ole ilmoittanut Lindille perustamisvaiheessa, että heidän jäsenyytensä ei olisikaan oikea.

Kun muiden hallituksen jäsenten sama menettely ei ole antanut aihetta syytteen nostamiseen, ei syytteelle ole perusteita myöskään Lindin kohdalla.

Lind ei ole laiminlyönyt tahallaan kirjanpitoa, koska kirjanpito ei ole ollut Lindin hoidettavana, vaan sitä oli käytännössä hoitanut Kontiola.

Kontiola lähetti pitkän ajan kuluttua vaalitapahtumien jälkeen kirjanpitoaineiston Lindille, eikä tähän aineistoon ole tehty muutoksia Lindin toimesta. Lind oli toimittanut kirjanpidon verovirastolle valokopiona sellaisena kuin oli sen Kontiolalta saanut. Verovirastolla ei ollut mitään huomauttamista saamansa yhdistyksen kirjanpitoaineiston

johdosta.

Tilikausi 1.1.-31.12.2007

a) Kirjaukset päivä- ja pääkirjaan
Liiketoimintaa harjoittavan yhdistyksen ja toisaalta vaaliavustustoimintaa harjoittavan yhdistyksen välillä on oleellinen ero.

Taulukkolaskentaohjelmalla tehdyt kirjaukset täyttävät "kirjauksilta vaadittavan pysyvyyden", vaikka käytetty ohjelma ei ole tulostanut päivämäärää eikä laatijaa, ja tämä on jäänyt havaitsematta ko. laatijalta.

Joka tapauksessa mainittu muodollinen virhe ei ole olennaisesti vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellisesta tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Taloudellinen tulos ja taloudellinen asema selviää asiakirjoista näistä muotoseikoista riippumatta.

Kirjausten pohjana ovat olleet pankkitilin tiliotteet, jotka osoittavat maksaneet tahot, määrät ja maksupäivät sekä toisaalta tarkoin nimin ja päivämäärin ja rahamäärin sen, mille tukiyhdistykselle rahoja on edelleen maksettu. Kirjauksia ei ole siten tehty ilman päivättyjä ja numeroituja tositteita.

Erillisiä tositteita, kuten laskuja, ei tällaisessa harkinnanvaraisessa tukitoiminnassa ole olemassa. Toiminta on perustunut siihen, että eri ehdokkaiden omille tukiyhdistyksille jaettu tuki on kirjautunut jokaisen saajayhdistyksen osalta pankkitiliotteeseen kaikkine yksityiskohtaisine tietoineen.

Joka tapauksessa väitetty puute ei ole olennaisesti vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellisesta tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, vaan ko. seikat selviävät pankkitilin tiliotteesta kaikkine maksutapahtumineen.

Kolmantena syyttäjän perusteena on ollut, että kirjanpidosta ei ilmene, miten jäsenmaksut ovat määräytyneet ja että "käytettävissä ei ole ollut laskuja tai muita tietoja suorituksia saaneista tahoista" eikä selvityksiä, "miten avustuksen saajat ja määrät ovat muodostuneet".

Tukiavustus on harkinnanvarainen asia ja antajan päätettävissä. Mikään kirjanpitolain tai yhdistyslain säännös ei edellytä, että tukiavustuksen antajan tulisi kirjanpitoonsa perustella kunkin saajan osalta erikseen ne syyt, miksi jollekin saajalle annetaan avustusta ja toiselle ei, eikä myöskään sitä, miksi kukin saaja saa juuri sen summan, mitä kirjanpito osoittaa, vaan ne ovat avustuksista kyseen ollen antajan omassa päätösvallassa.

Saajat on jaettu pääsääntöisesti kolmeen "painavuusluokkaan" ja samalla vastaavasti avustukset määriltään kolmeen eri suuruusluokkaan ja myös nämä seikat ilmenevät suoraan kirjanpidosta, Kirjanpidossa ei ole näiltäkään osin mitään virhettä.

Joka tapauksessa menettely ei ole olennaisesti vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista taloudellisesta tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

b) varainhankintakulut 18.500 euroa

Lind ei ole ollut tietoinen tällaisesta menettelystä, koska kirjanpito on pidetty muiden henkilöiden toimesta. Tositteiden puuttumisen johdosta väitettyä kirjaamisen virheellisyyttä ei ole voitu edes havaita. Virhemerkinnästä vastaa sen tekijä.

d) Tuloslaskelma ja tase

Asiakirjoja ei oltu sidottu, koska asiakirjoja on jouduttu kopioimaan sekä verovirastolle että poliisiviranomaisille ja käytännön syistä sitominen on siirretty myöhempään ajankohtaan.

Oleellista on kuitenkin se, että tilitapahtumat täsmäävät ja kirjanpidosta saa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen taloudellisesta tilasta.

c) Hävittäminen ja kätkeminen

Lind ei ole hävittänyt enkä kätkenyt mitään aineistoa, vaan esittänyt aina myös viranomaisille kaiken Kontiolan lähettämän aineiston. Lindillä ei ole väitetystä menettelystä mitään tietoa eikä Lind vastaa muiden mahdollisista teoista.

Tilikaudet 1.1.-31.12.2008 ja 1.1.-31.12.2009

Lindillä ei ole ollut näistä tapahtumista tietoa eikä hän ole ollut niitä suorittamassa. Lind ei ole suorittanut yhtään maksua yhdistyksen tililtä tai tilille. Lindin käsityksen mukaan yhdistyksen toiminta on tosiasiallisesti päättynyt v. 2008, vaikka yhdistystä ei ole lakkautettu ja kun sillä ei ole ollut toimintaa, ei ole ollut myöskään mitään tuloja tai menoja.

Lind ei ole vastuussa muiden suorittamista toimista.

Arto Merisalo

Merisalo on kiistänyt molemmat syytteet.

Merisalo ei ole käyttänyt minkäänlaista päätös- tai määräysvaltaa KMS:ssä. Hän on toiminut taustahenkilönä yhdistyksen varainhankinnassa. Merisalo ei ole kuitenkaan päättänyt varojen käytöstä eikä siitä määräämiseen osallistunut. Juuri tämä on ratkaisevaa siinä suhteessa, toimiiko henkilö sillä tavalla, että hänen voitaisiin katsoa olevan yhtiön tai yhdistyksen hallituksen jäsenen rinnastettavassa asemassa. Merisalon kohdalla näin ei nyt asianlaita ole. Aktiiviset päätöksentekijät ja toimijat tässä mielessä yhdistyksen puolesta olivat Kontiola ja Yli-Saunamäki.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi merkittiin varatuomari Pekka Lind. Lind on kertonut jossain määrin osallistuneensa hallituksen jäsenenä ja sen

puheenjohtajana yhdistyksen toimintaan, ja häneen on ainakin tässä ominaisuudessa oltu yhteydessä. Lind on vahvistanut, että hänellä on ollut koko ajan "todellinen tarkoitus toimia yhdistyksessä, mitään väärää merkintää ei ole". Lind ei kerro, että Merisalo olisi käyttänyt yhdistyksessä määräysvaltaa, vaan hän on ollut "yksi lahjoittajien edustaja".

Jorma Kosunen on kertonut, että määräysvaltaa yhdistyksessä käyttivät "Yli-Saunamäki ja Keskustapuolueen toimisto". Merisaloon Kosunen ei ole ollut missään yhteydessä.

Töykkä on todennut, että Yli-Saunamäki on määrännyt 95 % yhdistyksen toiminnasta, mm. sen varojen käytön suhteen. Merisalon Töykkä yhdistää yhdistykseen vain sen perusteella, että "hän oli yhdistyksen perustamiskokouksessa".

Kontiola on ainoa henkilö, joka ns. samastaa Merisalon ja Yli-Saunamäen määräysvallan käytön suhteen KMS:ssa. Kuitenkin, Kontiolakin kertoo yhdenmukaisesti kuin Merisalo, että Yli-Saunamäki on valmistellut esimerkiksi tuettavien henkilöiden listan Merisalon kanssa, mikä osoittaa sen, että Merisalon kertomus hänen ns. taustaroolistaan varojenkerääjänä pitää paikkansa. Tämä on kuitenkin juridisesti eri asia kuin määräysvallankäyttö yhdistyksessä.

Yli-Saunamäki on kertonut, että "Merisalo päätti rahamäärät, jota KMS:lle Nova -yhtiöistä annetaan, ja minä olin em. tavalla vaikuttamassa siihen, keille tuki valikoituu". Yli-Saunamäen mukaankin Merisalon rooli liittyy siis toimimisessa Nova -yhtiöissä ja varainhankintaan yhdistykselle, siihen ei sen sijaan kuulu aktiivista määräysvallan käyttöä KMS:ssa. Yli-Saunamäki toteaaakin, että Merisalo ei liity yhdistyksen toimintaan virallisesti millään tavalla, vaan "Arto oli taustavaikuttaja muiden joukossa, hän hankki rahoitusta".

Kontiolaa lukuun ottamatta kukaan esitutkinnassa kuulluista henkilöistä ei pidä Merisaloa KMS:n päätös- tai määräysvallankäyttäjänä. Rekisterimerkintärikoksen tunnusmerkistön ei ole siten osoitettu täyttyneen. Merisalo ei ole myöskään myötävaikuttanut mihinkään sellaiseen, että hän olisi tietoisesti pyrkinyt aikaan saamaan virheellisen merkinnän yhdistysrekisteriin. Rekisterimerkintärikoksen tunnusmerkistö ei Merisalon kohdalla toteudu. Tähän asiaan ei ole osoitettu liittyvän mitään ns. erityistä syytä merkitä yhdistyksen hallitukseen ns. epätodellisia toimijoita, mikä ratkaisun KKO 2004:88 valossa niin ikään sulkee tunnusmerkistön täyttymisen pois. (Normaalistihan ns. nukkehallitus nimetään esimerkiksi sen johdosta, että varsinaisen toimijan luottotiedot tai aikaisempi konkurssitausta vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi ennakoperintärekisterin saamiseen. Nyt tällaisesta ei ole kysymys.)

Koska Merisalo ei ole määräysvallankäyttäjä yhdistyksessä, ei hänellä myöskään ole vastuuta yhdistyksen kirjanpidosta. Kirjanpidon järjestäminen on lakisääteisesti yhtiön hallituksen asia, minkä lisäksi Merisalo on pitänyt Kontiolaa keskeisenä vaikuttajana yhdistyksessä. Merisalolla ei ole myöskään minkäänlaista sopimusperusteista vastuuta

yhdistyksen kirjanpidosta.

Tapani Yli-Saunamäki

Yli-Saunamäki on kiistänyt syytteet ja muut vaatimukset.

Yli-Saunamäki on vaatinut, että

- 1) syyte ja muut vaatimukset hylätään ja
- 2) valtio velvoitetaan korvaamaan Yli-Saunamäen oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Perustelut

1. Väitetty rekisterimerkintärikos

Mikään esitutkinnassa ei viittaa siihen, että Yli-Saunamäki olisi antanut oikeudellisesti merkityksellisen väärän tiedon yhdistysrekisterille. Yli-Saunamäki ei ylipäätään ole antanut eikä hänen pitänytkään antaa mitään tietoja yhdistysrekisterille. Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:stä rekisterille annetut tiedot ovat esitutkinnan mukaan vastanneet todellisuutta sikäli kuin Yli-Saunamäki asiasta tietää. Yli-Saunamäki ei ole "tosiasiallisesti" käyttänyt yhdistyksen jäsenille kuuluvaa päätösvaltaa tai yhdistyksen hallitukselle kuuluvaa edustusvaltaa.

Epäilty Merisalo on kiteyttänyt asian häntä kuultaessa:

"Hallitukseen on valittu kolme itsenäistä, täysijärkistä Suomen kansalaista, jotka ovat toimineet yhdistyksen perustajina ja ovat varmuudella ymmärtäneet mihin ovat lähteneet mukaan."

Yli-Saunamäki on esitutkinnassa kertonut, että hän saamansa toimeksiannon mukaisesti etsi kansanedustajaehdokkaita ja teki ehdotuksia edunsaajista. Suurin osa Yli-Saunamäen ehdotuksista hyväksyttiin yhdistyksessä, mutta kaikkia ei hyväksytty ja ehdotuksia tekivät monet muutkin. Tämä ei tee Yli-Saunamäestä tosiasiallista määräysvallan käyttäjää yhdistyksessä.

2. Väitetty kirjanpitorikos

Mikään esitutkinnassa ei viittaa siihen, että Yli-Saunamäellä olisi ollut velvollisuus huolehtia yhdistyksen kirjanpidosta. Yhdistyksellä oli rekisteröity hallitus.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Syyksilukeminen

Lasse Aatos Kontiola on syylistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohdan 5.3. alakohtaa c.

Pekka Toivo Taavetti Lind on syylistynyt siihen rikokseen, josta hänelle on vaadittu rangaistusta.

Arto Heikki Merisalo on syylistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohdan 5.3.

alakohdtaa c.

Tapani Antero Yli-Saunamäki on syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on vaadittu rangaistusta lukuun ottamatta syytekohtan 5.3. alakohdtaa c.

Perustelut

5.1 ja 5.2. Rekisterimerkintärikos ja avunanto rekisterimerkintärikokseen

Taustaa

Kehittyvien maakuntien Suomi ry (KMS) on on perustettu 21.12.2006. Perustamiskirjan ovat allekirjoittaneet Pekka Lind, Timo Töykkä ja Jorma Kosunen.

KMS on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin 18.1.2007. Yhteyshenkilöksi on ilmoitettu Lasse Kontiola. Rekisteröidyt nimenkirjoittajat ovat olleet puheenjohtaja Lind, varapuheenjohtaja Kosunen ja sihteeri Töykkä. Annetut tiedot on vakuuttanut oikeiksi Lind.

Yhdistyksen sääntöjen 2 §:n mukaan sen tarkoituksena on ollut ylläpitää ja kehittää Suomen maakuntien elinvoimaisuutta, vetovoimaisuutta ja omailmeikkyyttä sekä aktivoida kansalaiskeskustelua yhteiskunnallisista asioista ja lisätä kansalaisten äänestysaktiivisuutta tulevissa eduskunta-, europarlamentti-, kunnallis- ja presidentinvaaleissa sekä niihin liittyvissä kysymyksissä. Käytännössä yhdistyksen ainoana toimintana on ollut jakaa vaalitukea vuoden 2007 eduskuntavaalien ehdokkaille.

Henkilötodistelu

Merisalo on kertonut, että syksyllä 2006 hän, Yli-Saunamäki ja Kakkonen olivat päättäneet perustaa poolin kansanedustajaehdokkaiden tukemista varten. Varoja oli kerätty viideltä yritykseltä. Merisalo oli kerännyt yhteensä 400.000 euroa. Yli-Saunamäki oli laatinut listan tuettavista ehdokkaista.

Yli-Saunamäki oli keskustellut Kontiolan kanssa muodosta, jolla pooli toimisi. Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat tavanneet Kontiolan ja Jarmo Korhosen 12.12.2006. Tapaamisessa oli keskusteltu vaaliasetelmista vaalipiireittäin. Korhonen oli sanonut, että yhdistys oli oikea muoto tuen jakamiseen.

KMS oli perustettu joulukuussa 2006 Keskustan puoluetoimistolla. Hallituksen jäseniksi olivat tulleet Yli-Saunamäen ehdotuksesta Kosunen ja Töykkä ja Merisalons ehdotuksesta Lind. Yhdistyksen käytännön asioita, kuten asiakirjojen laatimista ja maksuliikennettä oli hoitanut Kontiola. Lisäksi oli keskusteltu Kontiolan kanssa siitä, että tämä hoitaa kirjanpidon organisoimalla alustavan kirjanpidon järjestämällä jonkun sitä hoitamaan.

Merisalo ja muut rahoittajat eivät olleet itse halunneet mennä yhdistyksen hallitukseen leimautumisen pelossa. Heidän asiakkanaan

oli ollut kaikkien puolueiden kannattajia. Toisaalta hallituksella ei ollut ollut mitään päätettävää, koska ensimmäinen lista tuettavista ehdokkaista oli tehty jo joulukuun alussa. Lista oli tosin elänyt helmikuulle 2007 saakka. Yhdistyksen hallitus ei olisi voinut poiketa listasta.

Merisalo oli yhdessä Yli-Saunamäen kanssa valvonut rahojen jakoa listan mukaisesti. Hän oli toiminut rahoittajien edustajana valvoen näiden etuja. Hän oli itsekin ehdottanut listalle joitakin tuettavia henkilöitä.

Merisalo oli ollut tiiviisti tekemisissä Kontiolan kanssa joulukuusta 2006 helmikuuhun 2007. Yhteyttä oli pidetty sekä tapaamisissa että sähköpostitse. Töykkään tai Kosuseen hän ei pitänyt yhteyttä ja Lindiä hän oli tavannut muissa asioissa.

Yli-Saunamäki on kertonut, että ajatus yhteisen poolin perustamisesta ehdokkaiden tukemista varten oli tullut Kakkoselta ja Merisalolta syksyllä 2006. Yli-Saunamäki oli saanut tehtäväksi miettiä, miten asia hoidettaisiin. Hän oli keskustellut asiasta Kontiolan kanssa.

Yli-saunamäki ja Merisalo olivat tavanneet Kontiolan ja Korhosen ravintola Elitessä joulukuussa 2006. Tilaisuudessa oli käyty läpi vaaliasetelmaa. Tuolloin oli päätetty perustaa KMS ja Kontiola oli ryhtynyt laatimaan sääntöjä ja muihin toimenpiteisiin.

Yli-Saunamäki oli ehdottanut yhdistyksen hallitukseen Kosusta ja Töykkää.

Yli-Saunamäki oli ryhtynyt laatimaan listaa tuettavista ehdokkaista. Hän oli keskustellut kriteerit täyttävistä mahdollisista ehdokkaista useiden tuttaviansa ja poliitikkojen, myös Kontiolan kanssa. Rahoittajat olivat ehdottaneet omia ehdokkaita erityisesti aluepoliittisista syistä. Joulukuun alussa ei vielä ollut ollut valmista listaa vaan lista oli elänyt ja muuttunut.

Yli-Saunamäki on lisäksi kertonut, että hän ei ollut osallistunut yhdistyksen toimintaan millään tavoin. Hän ei ollut kerännyt tai jakanut rahaa eikä kirjanpito ollut kuulunut hänelle. Hänen tehtävänsä oli ollut ainoastaan tuettavien ehdokkaiden etsiminen ja listan laatiminen.

Kontiola on kertonut, että hän oli toiminut vuodesta 2006 alkaen Keskustapuolueen vaalisuunnittelijana kolmen vuoden ajan. Syksyllä 2006 olleella Keskustan 100-vuotisristeilyllä Kontiola oli kuullut Merisalolta ja Yli-saunamäeltä ajatuksesta kerätä liikemiehistä pooli vaalirahoitusta varten.

Joulukuussa oli järjestetty palaveri ravintola Elitessä, johon oli osallistunut Kontiolan, Merisalon ja Yli-Saunamäen lisäksi Jarmo Korhonen. Liikemiespooli oli tuolloin jo ollut olemassa. Keskustelujen seurauksena oli päädytty siihen, että yhdistys olisi oikea muoto toimintaa varten. Korhonen oli luvannut, että Kontiola voisi antaa teknistä apua toiminnan käynnistämiseen. Tarkoitus ei ollut ollut osallistua aktiivisesti yhdistyksen toimintaan.

KMS:n perustamiskokous oli pidetty 20.12.2006 Keskustan puoluetoimistossa Korhosen työhuoneessa. Paikalla olivat olleet Kontiolan lisäksi Kosunen, Töykkä, Lind, Yli-Saunamäki ja Merisalo. Kontiola oli laatinut perustamisasiakirjat, muun muassa yhdistyksen säännöt. Hän oli saanut Yli-saunamäeltä tiedon, että Kosunen ja Töykkä tulevat hallituksen jäseniksi. Merisalo oli ilmoittanut Lindin. Perustamiskokouksessa oli keskusteltu vaaleista. Yli-Saunamäellä oli ollut lista tuettavista ehdokkaista.

Kontiola oli toimittanut yhdistyksen perustamisasiakirjat Patentti- ja rekisterihallitukseen. Lisäksi hän oli avannut yhdistykselle tammikuussa 2007 pankkitilin, johon hänellä oli ollut tilinkäyttöoikeus. Hän oli tehnyt maksusuorituksia tuettaville ehdokkaille Merisalons toimeksiantojen mukaan. Jaettava raha oli perustunut Yli-Saunamäen laatimaan listaan.

Kontiola oli laatinut yhteenvedon tilitapahtumista kirjanpidon laatimista varten. Lisäksi hän oli laatinut tuloslaskelman ja taseen 'hyvää hyvyyttään' kirjanpidon helpottamiseksi. Hän ei ollut kuitenkaan vastannut kirjanpidosta tai suostunut sitä hoitamaan.

Kontiola on lisäksi kertonut, ettei hänellä itsellään ollut päätösvaltaa yhdistyksessä. Hän oli esitutkinnassa kertonut, että 'Merisalolla ja Yli-saunamäellä oli ollut vahva ohjaava rooli. Lindillä oli ollut hyvä kuva yhdistyksen asioista.' Kontiolalla oli ollut Merisalons ja Yli-Saunamäen kanssa runsaasti yhteydenpitoa sähköpostitse. Nämä olivat olleet poolin puuhamiehiä, joilla oli ollut sananvaltaa ja jotka olivat antaneet hänelle ohjeita.

Sähköpostiviestissään 22.5.2007 Yli-Saunamäelle ja Merisalolle Kontiola oli ilmoittanut tuensaajista, jotka olivat hänestä tärkeimmät. Kontiola on kertonut muistuttaneensa ainoastaan henkilöistä, joille Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat aikaisemmin luvanneet tukea, joka oli vielä antamatta.

Kontiola ei ollut perustamiskokouksen jälkeen ollut yhteydessä Kosuseen tai Töykkään. Hän oli ollut yhteydessä Lindiin syksyllä 2007, koska yhdistyksen olisi pitänyt pitää sääntömääräiset kokoukset. Lisäksi hän oli keskustellut kirjanpidon pitämisestä. Kesällä 2008 hän oli toimittanut Lindille kirjanpitoasiakirjat. Yhdistyksen tilintarkastaja oli eronnut ja Lind oli pyytänyt häntä hankkimaan uuden tilintarkastajan.

Kontiola ei ole tiennyt, kuka oli päättänyt KMS:n taulukaupoista. Hän ei ollut keskustellut asiasta hallituksen jäsenten kanssa. Merisalo tai Yli-saunamäki oli antanut ohjeet asuntoauton korjauksen maksamisesta.

Lind on kertonut, että Merisalo oli pyytänyt häntä mukaan KMS:ään. Hän oli saapunut perustamiskokoukseen 1,5 tuntia myöhässä. Perustamisasiakirjat, joiden laatijaa hän ei ollut tiennyt, olivat olleet valmiina. Hän oli tavannut tuolloin Kosusen ja Töykän. Töykkää hän ei ollut tavannut tämän jälkeen. Kosunen oli ollut läsnä hallituksen kokouksessa 26.11.2007.

Lind ei ollut ollut läsnä 16.1.2007 pidetyssä kokouksessa vaan häneen oli oltu puhelimitse yhteydessä.

Merisalo oli ilmoittanut hänelle alkuvaiheessa, että kirjanpidon hoitamisesta oli sovittu Kontiolan kanssa. Kontiola ei ollut vastoin kertomaansa ollut häneen yhteydessä kirjanpidon osalta kesällä tai syksyllä 2007. Kontiola oli lähettänyt hänelle postitse kirjanpitomateriaalia kesällä 2008. Lindilla ei ollut ollut mitään syytä epäillä, etteikö Kontiola olisi hoitanut kirjanpitoa. Hän oli pyrkinyt löytämään yhdistykselle uuden tilintarkastajan eronneen tilalle, jotta yhdistyksen varsinainen kokous oltaisiin voitu pitää 2008.

Lind on lisäksi kertonut, että hän oli hyväksynyt tuettavat ehdokkaat mutta ei ollut kerännyt tai jakanut varoja ehdokkaille.

Korhonen on kertonut toimineensa vuosina 2006-8 Keskustan puoluesihteerinä ja Kontiolan esimiehenä.

Hän oli kuullut Kontiolalta, että Merisalo ja Yli-Saunamäki olivat halunneet tukea Keskustaa. Hän oli tavannut heidät Kontiolan kanssa ravintola Elitessä 12.12.2006. Tapaamisessa oli käyty läpi vaalipiirejä ja ehdokkaita. Kyseessä oli ollut yrittäjäpoolin rahoittama tuki, jonka organisoimiseksi Korhonen oli suositellut yhdistystä. Hän oli luvannut, että Kontiola voisi antaa teknistä apua yhdistyksen perustamisessa.

KMS oli perustettu 21.12.2006 Korhosen työhuoneessa. Hän oli itse ollut toisessa kokouksessa ja käynyt ainoastaan tervehtimässä paikalla olleita Merisaloa, Yli-Saunamäkeä, Kosusta ja Töykkää ja Lindiä. Myös Kontiola oli ollut paikalla. Merisalo oli kertonut, että yhdistys oli perustettu.

Korhonen oli kieltänyt Kontiolaa osallistumasta yhdistyksen toimintaan ja hallitukseen.

Kosunen on kertonut, että Yli-Saunamäki oli pyytänyt häntä KMS:n hallituksen jäseneksi. Hän oli ilmoittanut Yli-saunamäelle, että hän ei halunnut olla aktiivinen toimija yhdistyksessä eikä kerätä tai jakaa rahaa. Kosuselle oli jäänyt käsitys, että hänen nimensä riittää. Hän oli perustamiskokouksessa ymmärtänyt, että myös Lind ja Töykkä olisivat taustalla.

Yhdistyksen perustamiskokous oli pidetty Keskustan toimistolla joulukuussa. Kontiolalla oli ollut asiakirjat valmiina ja Kosunen, Töykkä ja Lind olivat ne allekirjoittaneet. Yhdistyksen toiminnasta ei perustamiskokouksessa ollut keskusteltu. Kosunen ei ollut tiennyt paljonko tai kenelle vaalitukea oli jaettu. Hän oli kuullut siitä myöhemmin median kautta.

Yli-Saunamäki oli tuonut hänelle allekirjoitettavaksi 16.1.2007 ja 26.11.2007 päivätyt hallituksen kokouspöytäkirjat. Kosunen ei ollut osallistunut sanottuihin kokouksiin eikä keskustellut asioista muiden hallituksen jäsenten kanssa.

Kosusen käsityksen mukaan yhdistyksen toimijoita olivat olleet Yli-Saunamäki ja Kontiola.

Kosunen oli joulukuussa 2008 siirtänyt KMS:n tililtä Hyvinkään Tahkolle aikaisemmin sovitun 10.000 euron tuen. Lisäksi hän oli siirtänyt keväällä 2009 NG:lle 9.900 euroa, mistä hän oli ollut yhteydessä Arto Merisaloon.

Töykkä on kertonut, että Yli-Saunamäki oli pyytänyt häntä KMS:n hallituksen jäseneksi.

Töykkä oli perustamiskokouksessa allekirjoittanut valmiit paperit. Jatko toimista ei tuossa yhteydessä ollut keskusteltu. Hän ei ollut osallistunut 16.1.2007 tai 26.11.2007 KMS:n hallituksen kokouksiin. Yli-Saunamäki oli tuonut pöytäkirjat allekirjoitettaviksi. Hän ei ollut ollut millään tavoin aktiivinen yhdistyksen toiminnassa. Töykkä oli yrittänyt erota yhdistyksestä vuoden 2008 alussa, kun hänelle oli tullut epäily, että yhdistyksen asiat eivät olleet kunnossa.

Töykan käsityksen mukaan yhdistyksen toimijoita olivat olleet Yli-saunamäki, joka oli pyytänyt häntä mukaan ja Lind, koska tämä oli ollut hallituksen puheenjohtaja.

Johtopäätökset

KMS:n toiminnan tarkoituksena oli ollut vaalituen jakaminen vuoden 2007 eduskuntavaaliehdokkaille.

Merisalon ja Yli-Saunamäen kertomuksista ilmenee, että he olivat yhdessä Kyösti Kakkosen kanssa syksyllä 2006 päättäneet kerätä yrityksistä poolin vaalirahoitusta varten. Tarkastuskertomuksen mukaan suurimmat lahjoittajat olivat olleet NG, jonka osuus oli ollut 35 prosenttia ja Kakkosen SLK Oy 30 prosentin osuudella. Lisäksi Maskun Kalustetalo oli lahjoittanut 25 prosenttia poolin varoista.

Yli-Saunamäki oli laatinut tuettavista ehdokkaista listan, joka oli pääosin ollut valmis joulukuun alussa. Listaa oli tämän jälkeen täydennetty jossain määrin.

Merisalo, Yli-Saunamäki, Kontiola ja todistaja Korhonen olivat kokoontuneet joulukuussa, jolloin oli sovittu KMS:n perustamisesta.

Kontiola oli laatinut sen jälkeen perustamisasiakirjat ja vienyt ne Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Kontiola oli avannut yhdistykselle pankkitilin ja hänellä oli ollut tilinkäyttöoikeus. Kontiola oli huolehtinut yhdistyksen rahaliikenteestä Merisalon ohjeiden mukaan. Hän oli myös laatinut yhdistyksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen. Sähköpostista 22.5.2007 on pääteltävissä, että Kontiola oli myös vaikuttanut tukirahojen jakoon.

Hallituksen jäseniksi valitut Lind, Töykkä ja Kosunen eivät olleet osallistuneet varojen keräämiseen tai tuettavien henkilöiden valitsemiseen. KMS:n hallitus ei ollut tosiasiallisesti kokoontunut perustamiskokousta lukuun ottamatta ja jäsenet olivat ainoastaan

allekirjoittaneet valmiit pöytäkirjat keskustelematta asioista keskenään.

Käräjäoikeus toteaa, että KMS:n jakamat vaaliavustukset oli kerätty ja tukea saaneet ehdokkaat nimetty jo ennen yhdistyksen perustamista. Näin ollen on selvää, ettei alunperinkään ollut ollut tarkoitus, että hallituksen jäseniksi nimetyt Lind, Kosunen tai Töykkä olisivat millään tavoin osallistuneet yhdistyksen toimintaan. Perustamisen jälkeen toimintaa eli varojen jakoa olivat hoitaneet Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola, jotka ovat pitäneet yhteyttä aktiivisesti sähköpostitse sekä Merisaloon kertoman mukaan myös tavanneet yhdistyksen asioissa. Käräjäoikeus katsoo, että KMS:n todelliset toimijat ja päätöksentekijät ovat olleet Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola.

Rikoslain 16 luvun 7 §:n 1 kohdan mukaan rekisterimerkintärikokseen syyllistyy se, joka aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antaa rekisteriä pitävällä viranomaiselle väärän tiedon.

Lain valmistelutöiden (HE 6/1997 vp. s. 72) mukaan säännöksen tarkoituksena on suojella viranomaisen pitämien yleisten rekistereiden luotettavuutta ja niiden sisältämien tietojen totuudenmukaisuutta.

Yhdistyslain 1 luvun 6 §:n mukaan yhdistyksen rekisteröinnillä on huomattavia oikeusvaikutuksia. Rekisteröity yhdistys voi muun muassa hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia. Tämän vuoksi yhdistyksen rekisteriin merkityt tiedot ovat oikeudellisesti merkityksellisiä.

Oikeuskäytännössä (KKO 2004:88) on katsottu rekisterimerkintärikoksen tunnusmerkistön täyttyvän tapauksessa, jossa kaupparekisteriin oli ilmoitettu merkittäväksi hallituksen jäseneksi henkilö, joka oli yhtiökokouksen valitsema ja antanut suostumuksensa tehtävään. Todellisuudessa toinen henkilö oli johtanut yhtiön liiketoimintaa ja käyttänyt päätösvaltaa sen asioissa. Korkein oikeus katsoi, että vaikka kaupparekisteriin annettu tieto oli ollut muodollisesti oikea, se oli kuitenkin alusta alkaen antanut harhaanjohtavan kuvan siitä, miten yhtiön hallinto oli tosiasiallisesti järjestetty. Tieto oli sen vuoksi säännöksessä tarkoitettulla tavoin väärä. Korkein oikeus on lisäksi katsonut, että kyseisessä tapauksessa tekijöillä oli ollut yhteinen nimenomainen tarkoitus aiheuttaa kaupparekisteriin oikeudellisesti merkityksellinen tieto, joka oli ollut omiaan johtamaan harhaan sekä rekisterinpitäjää että tiedon käyttäjää.

Merisaloon kertoman mukaan hän itse tai muut poolin rahoittajat eivät olleet halunneet mennä KMS:n hallitukseen sen vuoksi, etteivät he olisi leimautuneet porvariehdokkaiden tukijoiksi. Liikemiesrahoittajille oli asiakkaina eri puolueiden kannattajia ja NG:llä oli ollut yhteyksiä eri puolueita edustaviin virkamiehiin.

Käräjäoikeus katsoo, että Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola ovat yhdessä aiheuttaakseen yhdistysrekisteriin oikeudellisesti merkittävän virheen antaneet Patentti- ja rekisterihallitukselle väärän tiedon ilmoittamalla KMS:n hallituksen jäseniksi Lindin, Töykän ja Kosunen. Vaikka tieto oli ollut muodollisesti oikea, koska sanotut henkilöt olivat

suostuneet hallituksen jäseniksi ja allekirjoittaneet perustamiskirjan on tietoa pidettävä harhaanjohtavana, koska se antanut virheellisen kuvan siitä, miten yhdistyksen hallinto oli tosiasiallisesti järjestetty.

Lind on KMS:n hallituksen muodollisena puheenjohtajana vakuuttanut yhdistysrekisteriin annetut, vääriksi katsottavat tiedot oikeiksi. Hän on näin menetellen syyllistynyt avunantajana Merisalon, Yli-Saunamäen ja Kontiolan syyksi luettuun rekisterimerkintärikokseen.

5.3. Kirjanpitorikos

Todistaja Risu on kertonut olevansa koulutukseltaan kauppatieteen maisteri ja ammatiltaan rikostarkastaja. Hän oli laatinut 9.11.2009 päivätyn tarkastuskertomuksen KMS:n kirjanpidosta.

Risu on todennut, että KMS:n kirjanpitoa oli laadittu kahdelle A3-muotoiselle asiakirjalle yhdistetyn päivä- ja pääkirjan muotoon. Tuloslaskelma ja tase oli laadittu yhdelle erilliselle asiakirjalle.

KMS:n pankkitilin kautta kulkenut rahaliikenne oli ollut tiliotteiden perusteella helposti selvitettävissä.

Risu oli havainnut kirjanpidossa puutteita. Jäsenmaksut oli kirjattu kirjanpitoon pankkitiliotteiden perusteella. Kirjanpidosta puuttuivat jäsenmaksulaskut, joita tiliotteen perusteella oli lähetetty ainakin yksi lasku, jota ei ollut kirjanpitoaineistossa. Käytettävissä ei ollut tietoja avustuksia saaneista yhdistyksistä eikä hallituksen kokouspöytäkirjoja tai muita selvityksiä siitä, millä perusteella avustusten saajat ja määrät olivat muodostuneet. Varainhankinnan kuluiksi kirjatusta tauluhankinnosta ei ollut ollut tositteita. Lisäksi tuloslaskelmaa ja tasetta ei ollut sidottu tasekirjan muotoon eikä sitä ollut allekirjoitettu.

Johtopäätökset

Kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n 5 kohdan mukaan yhdistys on aina kirjanpitovelvollinen. Rikoslain 30 luvun 9 §:n 1 mukaan kirjanpitorikoksen tekijänä voi olla kirjanpitovelvollisen edustajan lisäksi oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä henkilö.

Käräjäoikeus katsoo edellä selostetun perusteella, että Merisalo, Yli-Saunamäki ja Kontiola ovat käyttäneet tosiasiallista määräysvaltaa KMS:ssä

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisessa on ollut puutteita, jotka on selostettu Risun laatimassa tarkastuskertomuksessa.

Kirjanpitolain 1 luvun 5 § :n mukaan kirjauksen on perustuttava päivättyyn ja numeroituun tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Tilikauden 1.1.-31.12.2007 kirjanpidosta puuttuvat vaadittavat tositteet. Vaikka yhdistyksen rahaliikenne on sinänsä todennettavissa tiliotteista kirjanpidosta puuttuvat rahasuoritusten perusteen osoittavat tositteet. Kun yhdistyksen toiminta on ollut tukirahojen jakamista olisi kirjanpidon tositteena tullut olla esimerkiksi hallituksen pöytäkirjat, joista olisi

ilmennyt tehdyt tukipäätökset. Myöskään tilikauden varainhankinnan kuluista ei ole tositteita. Lisäksi tuloslaskelmaa ja tasetta ei ole sidottu tasekirjaksi eikä tilinpäätöstä ole päivätty ja allekirjoitettu.

Tilikausien 2008 ja 2009 osalta kirjanpidon ja tilinpäätöksien laatiminen on laiminlyöty kokonaan. Kuitenkin molemmilla tilikausilla on ollut tiliotteista ilmenevät syytteen teonkuvauksen mukaiset tilitapahtumat.

Näin ollen käräjäoikeus katsoo vastaajien menetelleen syytteen teonkuvauksessa selostetuin tavoin lukuun ottamatta c-kohdan mukaista kirjanpitoaineiston hävittämistä ja kätkemistä, josta ei ole esitetty mitään selvitystä ja syyllistyneen kirjanpitorikokseen.

Tuomiolauselman

Käräjäoikeus on ratkaissut asian tuomiolauselmasta ilmenevällä tavalla.

YHTEISET LAUSUMAT

Vahingonkorvaukset

Nova Group Oy:n konkurssipesä

Vaatus tutkimatta jättämisestä

Aija Merisalo on yllä selostetuin tavoin vaatinut konkurssipesän korvausvaatimusten jättämistä tutkimatta vireilläolovaikutuksen perusteella.

Käräjäoikeuden ratkaisu

Tutkimatta jättämistä koskeva vaatimus hylätään.

Perustelut

Hallituksen esityksessä 66/1988 esiin tuoduin tavoin tietyt velallisen varallisuusasemaa huonontavat oikeustoimet ovat määrätyin edellytyksin peräytettävissä takaisinsaantikanteella. Velallisen epärehellisyyttä koskevan säännöksen ja takaisinsaantisäännösten soveltamista on arvioitava toisistaan riippumatta. Velallisen tuomitseminen epärehelisyysrikoksen perusteella saattaa tosin käytännössä tehdä takaisinsaantikanteen tarpeettomaksi.

Koska rikosperusteinen vahingonkorvausvaatimus ja takaisinsaantikanne eivät ole sama asia, vaatimus hylätään perusteettomana.

Perustelut

Yleistä

Korvausvaatimusten määrät on osoitettu kirjallisella selvityksellä. Käräjäoikeus on hyväksynyt konkurssipesän korvausvaatimukset konkurssipesän laskemin ja perustelemis tavoin vaaditun määräisinä jäljempänä lausutu in lisäperusteluin ja muutoksin.

Rikosperusteiset korvausvaatimukset on hylättyjen rangaistusvaatimusten osalta hylättävä.

Arvonlisäveroa ei ole hyväksytty vähennettäväksi kohdissa 1.1.5./ poliittiset tukimaksut, 1.1.9./radio-ohjelmakulut ym., 1.1.10./matkat ja 1.1.11./kannatustukimaksut. Mainituissa kohdissa on kysymys liiketoimintaan liittymättömistä maksuista, jotka eivät ole arvonlisävähennyskelpoisia.

Liiketoimintaan liittymättömillä maksuilla ei ole syntynyt vastikkeita, joiden vähentäminen vahingonkorvausvaatimuksista olisi perusteltua.

Maksupalautuksilla ns. poliittisista tukimaksuista ei ole merkitystä vastaajien vahingonkorvausvelvollisuuteen konkurssipesän lausumin perustein.

Mahdollisen takaisinsaantikanteen nostamatta jättämisellä ei ole

myöskään merkitystä rikosperusteisen korvausvelvollisuuden kannalta.

Syytekohta 1.1.1.

Käräjäoikeus katsoo, että Gröhn ei voi kiistää korvausvelvollisuuttaan 6.11.2008 tapahtuneilla lähipiirilainojen kuittauksella, koska osakekauppaa ja sen perusteella tapahtuneita kuittauksia on pidettävä velallisen epärehellisyystekoina.

Syytekohta 1.1.4.

Vuodelta 2009 vaaditun laskennallisen vähennyksen osalta viitataan yllä syytekohtassa 1.1.4. rangaistusvaatimuksen osalta lausuttuun.

Syytekohta 1.1.6.

Arvonlisäveroa ei ole hyväksytty vähennettäväksi siltä osin kun kysymys on ollut perusteettomista kustannuksista.

Syytekohta 1.1.7.

Aija Merisalolle ei ole maksettu palkkaa ajalta 1.4.-15.6.2009 eikä tältä ajalta ole vaadittu korvausta liiallisen palkan osalta. Hyväksyttävän kuukausipalkan määrä 2000 euroa kuukaudelta ei tule siten otettavaksi huomioon vähennyksenä mainittujen kuukausien osalta.

Syytekohta 1.1.11.

Sanan Helmiä ry:n maksujen osalta korkosuoritukset on määrätty vastaamaan suoritettavan pääoman määrää.

Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesä

Yleistä

Korvausvaatimusten määrät on osoitettu kirjallisella selvityksellä. Käräjäoikeus on hyväksynyt konkurssipesän korvausvaatimukset konkurssipesän laskemin ja perustelemis tavoin vaaditun määräisinä jäljempänä lausutuun lisäperusteluihin ja muutoksiin.

Rikosperusteiset korvausvaatimukset on hylättyjen rangaistusvaatimusten osalta hylättävä.

Arvonlisäveroa ei ole hyväksytty vähennettäväksi vastaajien vaatimusten mukaisesti syytekohtissa 2.1.4. /pesukoneet ja 2.1.9. /tilausristeily. Mainituissa kohdissa on kysymys liiketoimintaan liittymättömistä maksuista, jotka eivät ole arvonlisävähennyskelpoisia.

Maksupalautuksilla ns. poliittisista tukimaksuista ja kohdan 2.1.4. lahjoitusten osalta ei ole merkitystä vastaajien vahingonkorvausvelvollisuuteen edellä NG:n osalta lausutuun perustein.

Syytekohta 2.1.1.

Käräjäoikeus on edellä rangaistusvaatimuksen osalta lausutuun tavoin vähentänyt Gröhnin osalta NG:lle annetun lainan määrästä 11 kuukauden laskennallista osuutta vastaavat 659.639,80 euroa. Mainittu määrä on vähennettävä korvausvaatimuksesta.

Käräjäoikeus on määrännyt koron laskettavaksi tilikauden 2008 päättymisestä lukien.

Syytekohta 2.1.3.

Vastaajat ovat vedonneet siihen, että seminaarilippuihin oli käytetty NKK:n varoja tosiasiallisesti vain 50.400 euroa, koska Oka Oy oli maksanut lipuista maaliskuussa 2007 NKK:lle 50.400 euroa. Asianomistaja oli saanut palautuksena 67.166,40 euroa, joten asianomistajalle ei ollut syntynyt vahinkoa.

Kirjallisen selvityksen mukaan NKK oli laskuttanut 14.3.2007 päivätyllä laskulla 50.000 euroa arvonlisäveroineen. Ottaen huomioon konkurssipesän saama tuloutuksen määrä asianomistajalle ei ole aiheutunut asiassa vahinkoa. Asianomistajan korvausvaatimus on siten tämän kohdan osalta hylättävä.

Syytekohta 2.1.4.

Yhtiön velvoitteita oli syyksi luetulla teolla lisätty perusteettomasti. Vastaajat ovat velvollisia korvaamaan konkurssipesälle menettelystä aiheutuneen velkojen lisääntymisestä johtuneen rikosperusteisen vahingon, vaikka hankintaan liittyviä laskuja ei olisi NKK:n toimesta kaikilta osin maksettu.

Käräjäoikeus on hyväksynyt konkurssipesän korkolaskelman vaaditun määrällisenä.

Syytekohta 2.1.10

Syytekohtaan tultua hylätyksi rikosperusteinen korvausvaatimus on hylättävä.

Syytekohta 2.1.12.

Yhtiön velvoitteita oli syyksi luetulla teolla lisätty perusteettomasti. Vastaajat ovat velvollisia korvaamaan konkurssipesälle menettelystä aiheutuneen velkojen lisääntymisestä johtuneen rikosperusteisen vahingon, vaikka velkaa ei olisi NKK:n toimesta kaikilta osin maksettu.

Syytekohta 2.1.14

Syytekohtaan tultua hylätyksi rikosperusteinen korvausvaatimus on hylättävä.

Vahingonkorvauksen sovittelu ja korvausmäärän jakaminen

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan vahingonkorvausta voidaan sovittella tietyin laissa säädetyin edellytyksin. Jos vahinko on aiheutettu tahallisesti, on kuitenkin täysi korvaus tuomittava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta.

Vastaajat ovat syyllistyneet NG:n ja NKK:n osalta vakaviin tahallisiin rikoksiin. Asiassa ei ole ilmennyt sellaisia erityisiä syitä, joiden nojalla korvausvelvollisuuden sovittelu olisi perusteltua.

Vahingonkorvauslain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan yhteisvastuullisuus on pääsääntö useamman henkilön aiheuttamasta vahingosta. Saman luvun 3 §:n mukaan korvausmäärä on jaettava

korvausvelvollisten kesken sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi ottaen huomioon kunkin korvausvelvollisen viaksi jäävä syyllisyyden määrä, vahinkotapahtumasta ehkä saatu etu ja muut seikat.

Käräjäoikeus katsoo, ettei myöskään korvausmäärän jakamiseen yhtiöiden vastuuhenkilöiden kesken ole perusteltua aihetta.

Vastaajien korvattavat määrät ovat tuomion lisälehdellä.

Menettämisseuraamus

Rikoslain 40 luvun 14 §:n nojalla saman luvun 1 §:ssä ja 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla vastaanotettu lahja tai etu taikka sen arvo on tuomittava valtiolle menetetyksi rikoksentehtyjältä tai siltä, jonka puolesta tai hyväksi rikoksentehtyjä on toiminut.

Kanerva, Kehittyvä Maakunta ry, Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry ja Ruotsalainen on yllä mainitun säännöksen nojalla velvoitettava suorittamaan valtiolle saatujen etujen arvo.

Vakuustakavarikko

Helsingin käräjäoikeus on 31.8.2010 turvaamistoimiasiassa antamallaan päätöksellä 2588 asiassa 09/10923 määrännyt Tapani Yli-Saunamäen omaisuutta vakuustakavarikkoon enintään määrä, joka arvoltaan vastaa 2.229.000 euroa.

Yli-Saunamäen maksettavaksi tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ylittävät määrältään vakuustakavarikkoon määrätyn enimmäismäärän. Näin ollen vakuustakavarikko määrätään pidettäväksi edelleen voimassa tuomiolauselmasta ilmenevin tavoin.

Liiketoimintakiellot

Liiketoimintakieltoon määrääminen

Arto Heikki Merisalo määrätään liiketoimintakieltoon, jonka alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2019.

Pauli Ilmari Hakala määrätään liiketoimintakieltoon, jonka alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2019.

Tapani Antero Yli-Saunamäki määrätään liiketoimintakieltoon, jonka alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2017.

Aija Eliisa Merisalo määrätään liiketoimintakieltoon, jonka alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2017.

Pasi Markus Hakala määrätään liiketoimintakieltoon, jonka alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2017.

Pentti Uolevi Lindén määrätään liiketoimintakieltoon, jonka alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2017.

Veikko Armas Gröhn määrätään liiketoimintakieltoon, jonka

alkamispäivä on 18.4.2012 ja päättymispäivä 18.4.2016.

Perustelut

Liiketoimintakiellosta annetun lain 3 §:n mukaan henkilö voidaan määrätä liiketoimintakieltoon, jos hän on liiketoiminnassa olennaisesti laiminlyönyt siihen liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia tai jos hän on liiketoiminnassa syyllistynyt rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä, ja jos hänen toimintaansa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojien, sopimuskumppaneiden, julkisen talouden taikka terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Gröhn on tuomittu rangaistukseen törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta kahden yhtiön osalta. Tekoaika Gröhnin osalta on noin kaksi vuotta. Veronsaajalle, työeläkevakuutusyhtiölle sekä yhtiöiden muille velkojille aiheutunut vahinko huomioon ottaen hänen menettelyään ei voida pitää vähäisenä. Gröhnin toimintaa on pidettävä kokonaisuutena arvioiden julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Lindén on tuomittu rangaistukseen törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta kahden yhtiön osalta. Tekoaika Lindénin osalta on kaksi vuotta. Veronsaajalle, työeläkevakuutusyhtiölle sekä yhtiöiden muille velkojille aiheutunut vahinko huomioon ottaen hänen menettelyään ei voida pitää vähäisenä. Lindén on toimitusjohtajana ollut vastuussa kirjanpidon oikeellisuudesta. Lindénin toimintaa on pidettävä kokonaisuutena arvioiden julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Arto Merisalo ja Pauli Hakala on tuomittu rangaistukseen törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta kahden yhtiön osalta. Merisalo ja Hakala ovat olleet yhtiöiden keskeiset toimijat. Heidän menettelyään ei voida pitää vähäisenä.

Arto Merisalon ja Pauli Hakalan menettelystä on aiheutunut veronsaajalle, työeläkevakuutusyhtiölle sekä yhtiöiden muille velkojille yhteensä 5 miljoonan euron määräinen vahinko, jota on pidettävä määrältään erityisen suurena. Merkittävin osa yhtiöiden varoista on ohjattu Merisalolle, Hakalalle ja yhtiöiden muulle lähipiirille lähipiirilainoina, perusteettomina palkkoina ja muina etuuksina. Rikokset on tehty erittäin suunnitelmallisesti merkitsemällä tilinpäätöksiin vääriä tietoja, mikä on mahdollistanut liiketoiminnan ja velkaantumisen jatkumisen tosiasiallisesta maksukyvyttömyydestä huolimatta. Merisalon ja Hakalan toimintaa on pidettävä kokonaisuutena arvioiden julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena. Lisäksi käräjäoikeus on liiketoimintakiellon pituutta harkitessaan ottanut huomioon, että sekä Merisalo että Hakala on aikaisemmin tuomittu vankeusrangaistuksiin talousrikoksista. Hakala on ollut tekoaikana määrättyä liiketoimintakieltoon ja osittain suorittanut vankeusrangaistusta.

Aija Merisalo ja Pasi Hakala on tuomittu rangaistukseen törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta kahden

yhtiön osalta. Heidän menettelyään ei voida pitää vähäisenä.

Aija Merisalonen ja Pasi Hakalan menettelystä on aiheutunut veronsaajalle, työeläkevakuutusyhtiölle sekä yhtiöiden muille velkojille yhteensä 5 miljoonan euron määräinen vahinko, jota on pidettävä määrältään erityisen suurena. Merkittävin osa yhtiöiden varoista on ohjattu Merisalolle, Hakalalle ja yhtiöiden muulle lähipiirille lähipiirilainoina, perusteettomina palkkoina ja muina etuuksina. Rikokset on tehty erittäin suunnitelmallisesti merkitsemällä tilinpäätöksiin vääriä tietoja, mikä on mahdollistanut liiketoiminnan ja velkaantumisen jatkumisen tosiasiallisesta maksukyvyttömyydestä huolimatta. Merisalonen ja Hakalan toimintaa on pidettävä kokonaisuutena arvioiden julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Yli-Saunamäki on tuomittu rangaistukseen törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta kahden yhtiön osalta. Veronsaajalle, työeläkevakuutusyhtiölle sekä yhtiöiden muille velkojille aiheutunut vahinko huomioon ottaen hänen menettelyään ei voida pitää vähäisenä. *Yli-Saunamäen* toimintaa on pidettävä kokonaisuutena arvioiden julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Kiellon sisältö

Liiketoimintakieltoon määrätty ei saa:

1. itse tai toista välikätenä käyttäen harjoittaa sellaista liiketoimintaa, josta kirjanpitolaissa on säädetty kirjanpitovelvollisuus,
2. olla avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä taikka eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän henkilöjäsenenä,
3. olla yhteisön tai säätiön hallituksen jäsenenä, varajäsenenä, toimitusjohtajana taikka muussa niihin rinnastettavassa asemassa yhteisössä tai säätiössä,
4. itse tai toista välikätenä käyttäen tosiasiallisesti johtaa yhteisön tai säätiön taikka ulkomaisen sivuliikkeen toimintaa tai hoitaa sen hallintoa,
5. itse tai toista välikätenä käyttäen tehdä osakeyhtiön perustamissopimusta tai olla osuuskunnan perustajana
6. hankkia itse taikka toista välikätenä käyttäen omistukseen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, taikka
7. harjoittaa Suomessa liiketoimintaa ulkomaille perustettua yhteisöä välikätenä käyttäen tai tosiasiallisesti johtaa sellaisen ulkomaille perustetun yhteisön toimintaa, joka harjoittaa liiketoimintaa Suomessa muuten kuin vähäisessä määrin eikä hankkia määräysvaltaa sellaisessa yhteisössä.

Kielto ei koske tehtäviä tai toimintaa sellaisessa julkisoikeudellisessa yhteisössä tai yhteisöön kuuluvassa säätiössä tai laitoksessa, jonka pääasiallisena tarkoituksena ei ole liiketoiminnan harjoittaminen. Kielto ei myöskään koske tehtäviä tai toimintaa sellaisessa aatteellisessa yhdistyksessä taikka säätiössä, joka ei lainkaan harjoita liiketoimintaa tai harjoittaa sitä vain vähäisessä määrin.

Kiellon rikkominen Jos liiketoimintakieltoon määrätty rikkoo tässä ratkaisussa yksilöityä kieltoa, hänet on tuomittava liiketoimintakiellon rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Liiketoimintakieltoa voidaan lisäksi pidentää yhteensä enintään viidellä vuodella, jos liiketoimintakiellon rikkomista ei voida pitää vähäisenä.

Kieltoon määrätyn velvollisuudet

Liiketoimintakieltoon määrätty on velvollinen antamaan kiellon noudattamista valvovalle poliisille selvitystä harjoittamastaan liiketoiminnasta ennen liiketoimintakieltoa sekä tarpeelliset tiedot siitä, mihin toimenpiteisiin hän on ryhtynyt kiellon johdosta. Hänen on kiellon voimassaoloaikana toimitettava poliisille tämän kehotuksesta selvitys toimeentulostaan ja tiedot työpaikastaan.

Kiellon noudattaminen Liiketoimintakiellon määräämistä koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei ylempi tuomioistuin toisin määrää.

Lainkohdat Laki liiketoimintakiellosta 2-5, 9 ja 10 §.

Vangitsemista koskeva vaatimus

Syyttäjä on vaatinut, että vastaajat Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Yli-Saunamäki määrätään vangittaviksi tuomion antamisesta.

Pasi Hakala on vastustanut vangitsemista. Edellytyksiä vangitsemiselle ei ole ja vaatimus on normaalikäytännön vastainen.

Pauli Hakala on vastustanut vangitsemista. Syyttäjän vaatimus on yleisen käytännön vastainen. Hakalan väitetystä syyllisyydestä on perusteltua erimielisyyttä. Tällaisessa tilanteessa vangitseminen käräjäoikeuden tuomion jälkeen olisi myös kohtuutonta, vaikka tuomio olisi yli 2 vuotta vankeutta.

Arto Merisalo on vastustanut vangitsemista. Paon vaaraa tai muuta erityistä syytä, joka vaikeuttaisi rangaistuksen täytäntöönpanoa ei ole.

Aija Merisalo on vastustanut vangitsemista. Edellytyksiä tuomion yhteydessä vangitsemiseen ei Aija Merisalon kohdalla ole. Vangitseminen olisi myös kohtuutonta estäen myös vastaajan opiskelun aloittamisen.

Yli-Saunamäki on vastustanut vangitsemisvaatimusta, koska edellytyksiä Yli-Saunamäen kohdalla ei vangitsemiselle ole.

Rangaistusseuraamukset

Rangaistus on rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään tekijän syyllisyyteen.

Käräjäoikeus on rangaistusten pituutta harkitessaan ottanut huomioon kunkin vastaajan aseman tekokokonaisuudessa ja heidän merkityksensä rikosten toteutumiselle. Tekijän syyllisyys ja menettelyn moitittavuus ovat aiheutetun taloudellisen vahingon ohella keskeisesti vaikuttaneet tuomitun rangaistuksen mittaamiseen.

Veikko Gröhnin syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Hän on toiminut sekä NG:n että NKK:n hallituksen jäsenenä. Hänen asemansa yhtiön toiminnassa ei ole ollut yhtä keskeinen kuin Arto Merisalonen ja Pauli Hakalan asema. Gröhn on kuitenkin ollut hyväksymässä päätöksiä, joiden seurauksena veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille on aiheutunut yhteensä lähes 3 miljoonan euron suuruinen vahinko. Yhtiöiden kirjanpitoon on jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Gröhn ei ole saanut yhtiöistä lähipiirilainoja. Hänen saamansa hyöty on kanavoitunut Arkkitehtitoimisto VG-Group Oy:n kautta.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 1 vuosi vankeutta. Koska Gröhnillä ei ole aikaisemmin rikoksesta rekisteröity vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdollisena.

Pasi Hakalan syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Hän on toiminut sekä NG:n että NKK:n hallituksen jäsenenä. Hänen asemansa yhtiön toiminnassa ei ole ollut yhtä keskeinen kuin Arto Merisalonen ja Pauli Hakalan asema. Pasi Hakala on kuitenkin ollut hyväksymässä päätöksiä, joiden seurauksena veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille on aiheutunut yhteensä 5 miljoonan euron suuruinen vahinko. Yhtiön varoja on käytetty usean vuoden ajan Hakalan ja muun lähipiirin hyväksi sekä yhtiön liiketoimintaan kuulumattomiin tarkoituksiin. Yhtiöiden kirjanpitoon on jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 2 vuotta 6 kuukautta vankeutta.

Pauli Hakalan syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Hakala on ollut Arto Merisalonen ohella keskeinen toimija sekä NG:ssä että NKK:ssa. Hakalan menettelystä on aiheutunut veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille yhteensä 5 miljoonan euron vahinko. Yhtiön varoja on käytetty usean vuoden ajan Hakalan ja muun lähipiirin hyväksi sekä yhtiön liiketoimintaan kuulumattomiin tarkoituksiin. Yhtiöiden kirjanpitoon on

jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Pauli Hakala on aikaisemmin tuomittu talousrikoksista vankeusrangaistukseen ja liiketoimintakieltoon.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 4 vuotta vankeutta. Tuomitun rangaistuksen pituus huomioon ottaen Pauli Hakala määrätään heti vangittavaksi.

Ilkka Kanervan syyksi on luettu törkeä lahjuksen ottaminen ja virkavelvollisuuden rikkominen. Kanervan julkisessa luottamustoimessa vastaanottamien etuuksien arvo on yhteensä lähes 50.000 euroa, mitä määrää on pidettävä huomattavan suurena.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 1 vuosi 3 kuukautta vankeutta. Koska Kanervaa ei ole aikaisemmin rikoksesta rekisteröity vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdollisena.

Lasse Kontiolan syyksi on luettu rekisterimerkintärikos ja kirjanpitorikos. Käräjäoikeus katsoo, että teot ovat sakolla sovitettavissa.

Pekka Lindin syyksi on luettu avunanto rekisterimerkintärikokseen. Käräjäoikeus katsoo, että teko on sakolla sovitettavissa.

Pentti Lindénin syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Hän on toiminut sekä NG:n että NKK:n toimitusjohtajana. Hän on ollut toimeenpanemassa hallituksen päätöksiä, joiden seurauksena veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille on aiheutunut yhteensä lähes 2 miljoonan euron suuruinen vahinko. Lisäksi hän on ollut vastuussa siitä, että yhtiöiden kirjanpitoon on jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 1 vuosi 6 kuukautta vankeutta. Koska Lindeniä ei ole aikaisemmin rikoksesta rekisteröity vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdollisena.

Aija Merisalon syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Hän on toiminut sekä NG:n että NKK:n hallituksen puheenjohtajana. Hänen asemansa yhtiön toiminnassa ei ole ollut yhtä keskeinen kuin Arto Merisalon ja Pauli Hakalan asema. Aija Merisalo on kuitenkin ollut hyväksymässä päätöksiä, joiden seurauksena veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille on aiheutunut yhteensä 5 miljoonan euron suuruinen vahinko. Yhtiön varoja on käytetty usean vuoden ajan Merisalon ja muun lähipiirin hyväksi sekä yhtiön liiketoimintaan kuulumattomiin tarkoituksiin. Yhtiöiden kirjanpitoon on jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 3 vuotta vankeutta. Tuomitun rangaistuksen pituus huomioon ottaen Aija Merisalo määrätään heti vangittavaksi.

Arto Merisalon syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Merisalo on ollut keskeinen toimija sekä NG:ssä että NKK:ssa ja hän on tosiasiallisesti päättänyt yhtiöiden asioista joko yksin tai Pauli Hakalan kanssa muiden vastuuhenkilöiden hyväksyessä päätökset. Merisalon menettelystä on aiheutunut veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille yhteensä 5 miljoonan euron suuruinen vahinko. Yhtiön varoja on käytetty usean vuoden ajan Merisalon ja muun lähipiirin hyväksi sekä yhtiön liiketoimintaan kuulumattomiin tarkoituksiin. Yhtiöiden kirjanpitoon on jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilipäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Lisäksi Merisalon syyksi on luettu muita rikoksia vakavimpana törkeä lahjuksen antaminen.

Merisalo on aikaisemmin tuomittu talousrikoksista ehdolliseen vankeusrangaistukseen.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 6 vuotta vankeutta. Tuomitun rangaistuksen pituus huomioon ottaen Arto Merisalo määrätään heti vangittavaksi.

Ari Ruotsalaisen syyksi on luettu lahjuksen ottaminen ja virkavelvollisuuden rikkominen. Ruotsalaisen vastaanottamien etuuksien arvo on yhteensä lähes 30.000 euroa, mitä määrää on pidettävä merkittävänä.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 10 kuukautta vankeutta. Koska Ruotsalaista ei ole aikaisemmin rikoksesta rekisteröity vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdollisena.

Toivo Sukarin syyksi on luettu törkeä lahjuksen antaminen. Sukarin antamien etuuksien arvo on ollut yhteensä noin 20.000 euroa.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 8 kuukautta vankeutta. Koska Sukaria ei ole aikaisemmin rikoksesta rekisteröity vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdollisena.

Tapani Yli-Saunamäen syyksi on luettu vakavia talousrikoksia. Hän on toiminut sekä NG:n että NKK:n hallituksen jäsenenä ja NG:n toimitusjohtajana. Hänen asemansa yhtiön toiminnassa ei ole ollut yhtä keskeinen kuin Arto Merisalon ja Pauli Hakalan asema. Yli-Saunamäki on kuitenkin ollut hyväksymässä päätöksiä, joiden seurauksena veronsaajalle ja muille yhtiöiden velkojille on aiheutunut yhteensä yli 4

miljoonan euron suuruinen vahinko. Yhtiöiden kirjanpitoon on jätetty kirjaamatta huomattavan suuria menoja, minkä vuoksi yhtiöiden tilinpäätökset eivät ole antaneet oikeaa kuvaa yhtiöiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Yli-Saunamäen yhtiöistä saamat etuudet ovat olleet vähäisempiä kuin Merisaloilla ja Hakaloilla eikä hän ole saanut lähipiirilainoja.

Yli-Saunamäen syyksi on lisäksi luettu muita rikoksia vakavimpana törkeä lahjuksen antaminen.

Käräjäoikeus harkitsee hänen menettelyään kokonaisuutena arvioiden oikeudenmukaiseksi seuraamukseksi 3 vuotta 6 kuukautta vankeutta. Tuomitun rangaistuksen pituus huomioon ottaen Yli-Saunamäki määrätään heti vangittavaksi.

Viraltapano

Syyttäjä on vaatinut Kanerva tuomittavaksi pantavaksi viralta niistä julkisista luottamustehtävistä, joita hänellä tuomitsemishetkellä on.

Rikoslain 40 luvun 2 §:n mukaan virkamies on tuomittaessa hänet törkeästä lahjuksen ottamisesta tuomittava vankeusrangaistuksen ohella viralta pantavaksi. Mainittu säännös koskee sen tehtävän viraltapanoa, jossa rikos tehtiin ja kysymyksessä on rikoksen ehdoton seuraamus.

Syyttäjä on lisäksi vaatinut Kanervan tuomittavaksi pantavaksi viralta myös rikoslain 2 luvun 10 §:n nojalla muista julkisista luottamustehtävistä. Sanotun säännöksen eli laajan viraltapanon käyttö on on kytketty rikoksen törkeyteen ja siitä seuraavan rangaistuksen ankaruuteen. Sanotun säännöksen tarkoittama seuraamus on harkinnanvarainen, jos julkista luottamustehtävää hoitava henkilö tuomitaan tahallisesta rikoksesta vankeuteen alle kahdeksi vuodeksi. Viraltapano tulee sovellettavaksi, jos rikos osoittaa tekijän ilmeisen sopimattomaksi hoitamaan julkista tehtävää.

Kanerva on siten tuomittava pantavaksi viralta Varsinais-Suomen liiton hallituksen puheenjohtajan tehtävästä rikoslain 40 luvun 2 §:n säännöksen nojalla.

Kanerva on tuomittu vankeusrangaistukseen lahjomarikoksen törkeästä tekemuodosta. Käräjäoikeus katsoo, että syyllistyminen tämän luonteiseen vakavaan rikokseen luottamustehtävän hoidossa, osoittaa hänet sopimattomaksi hoitamaan julkista tehtävää.

Rikoslain 2 luvun 10 §:n viraltapano ei koske sanotun säännöksen 3 momentin mukaan tehtävää, johon on julkisyhteisön edustajiston jäsen on valittu yleisillä vaaleilla.

Sotilasarvon menettäminen

Rikoslain 2 luvun 14 a §:n nojalla vastaaja, joka tuomitaan vankeuteen vähintään kahdeksi vuodeksi, on tuomittava menettämään sotilasarvonsa.

Oikeudenkäyntikulut

Nova Group Oy:n konkurssipesä on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista 131.635,90 eurolla.

Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesä on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista 56.206,08 eurolla.

Vastaajat ovat paljoksuneet Nova Group Oy:n konkurssipesän tuntiveloituksen määrää 160 euroa ylittäviltä osin. Vastaajat ovat niin ikään katsoneet, että kaupungin sisäiset matkakulut ja kopiokulut ovat yleiskuluja, joita ei korvata erikseen. Vastaajat ovat vastustaneet myös Auditsum Oy:n laskun osalta vaatimusta. Lisäksi vastaajat ovat vaatineet oikeudenkäyntikulujen jakamista syyksiluettavien määrien mukaisessa suhteessa.

Vastaajilla ei ole ollut Nova Group Oy:n konkurssipesän vaatimusten osalta ajankäytön osalta huomautettavaa. Käräjäoikeus on hyväksynyt konkurssipesän asianmukaisina pidettävät vaatimukset vaaditun määräisinä. Todistaja Suontausta on ollut syyttäjän nimeämänä myös NG:n konkurssipesän nimeämä todistaja. Käräjäoikeus on hyväksynyt Auditsum Oy:n laskun todistelukustannuksena korvattavaksi.

Puolustajien palkkiot

Snell

Gröhnin puolustajaksi määrätty oikeustieteen kandidaatti Petteri Snell on vaatinut, että hänelle suoritetaan 344,75 tunnin työmäärää vastaava palkkio ja että palkkio 217,25 tunnin osalta suoritetaan korotettuna.

Valtion varoista on käräjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Snellille valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550 euroa ja arvonlisäveroa 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa. Sanotussa ratkaisussa käräjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Palkkio valmistelusta

Snellin esittämän toimenpide-erittelyn mukaan hän on käyttänyt esitutkinnassa avustamiseen, kirjallisen vastauksen laatimiseen ja muihin valmistelutoimenpiteisiin sekä valmisteluistuntoon 127,5 tuntia aikavälillä 18.8.2009-31.10.2011.

Samassa juttukokonaisuudessa Aija Merisalon puolustajana toimineelle asianajaja Tuula Yliselle on hovioikeuden 29.9.2011 antaman päätöksen nojalla suoritettu välipalkkioksi avustamisesta esitutkinnassa, valmistelusta ja kirjallisen vastauksen laatimisesta 120 tunnin työmäärää vastaavat 12.000 euroa (toimenpiteet aikavälillä 11.9.2009-11.2.2011).

Edelleen samassa asiassa Yli-Saunamäen puolustajana toimineelle asianajaja Jarmo Eloselle on käräjäoikeuden 12.10.2011 antaman

päätöksen nojalla suoritettu välipalkkioksi avustamisesta esitutkinnassa, kirjallisten vastausten laatimisesta ja muusta valmistelusta 150 tunnin työmäärää vastaavat 15.000 euroa (toimenpiteet aikavälillä 22.10.2010-21.9.2011).

Välipalkkioratkaisuihin nähden Snellin palkkiovaatimusta on näiltä osin pidettävä oikeana.

Avustaminen pääkäsittelyssä

Yllä kerrotulla tavalla Snellille on jo 24.2.2012 tehdyllä päätöksellä maksettu palkkio varsinaisista pääkäsittelytunneista. Tämän lisäksi Snell on käyttänyt noin 80 tuntia istuntoihin valmistautumiseen ja erilaisiin selvitystoimenpiteisiin. Pääkäsittelyn aikana esille on noussut lukuisia kysymyksiä ja syytteesen on tehty muutoksia joihin syytettyjen puolelta on ollut aiheellista ottaa kantaa. Asiassa on käyty runsasta kirjelmien vaihtoa pääkäsittelyn aikana. Näihin seikkoihin nähden Snellin palkkiovaatimusta on pidettävä aiheellisena.

Palkkion korottaminen

Palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asteuksen 8 §:n mukaan avustajan palkkiota korotetaan enintään 20 prosenttia, jos:

- 1) tehtävä joudutaan avustajasta riippumattomista syistä suorittamaan vieraalla kielellä, poikkeuksellisissa olosuhteissa tai erityisen kiireellisenä;
- 2) tehtävä on poikkeuksellisen vaikea ja sen hoitaminen edellyttää erityistä asiantuntemusta, kokemusta ja ammattitaitoa; tai
- 3) avustajalla on tavallista tuntuvasti suurempi vastuu sen vuoksi, että kysymyksessä on huomattava taloudellinen etuus tai asialla muutoin on erityinen merkitys päämiehelle.

Käsillä oleva asia on ollut laaja. Aineistoa on ollut paljon ja kysymyksiä, joihin avustajana on tullut ottaa kantaa, on ollut paljon. Syyte ja siinä käsitellyt kysymykset ovat kuitenkin olleet tavanomaisia talousrikoksiin liittyviä kysymyksiä, jotka eivät ole edellyttäneet avustajalta erityistä asiantuntemusta, kokemusta ja ammattitaitoa. Tämän vuoksi asiaa ei ole pidettävä poikkeuksellisen vaikeana. Muutakaan perusteta palkkion korottamiselle ei ole.

Näin ollen palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan oikeustieteen kandidaatti Petteri Snellille palkkioksi Gröhnin avustamisesta 213 tunnin työmäärää vastaavat 21.300 euroa ja arvonnlisäveron osuutena 4.899 euroa eli yhteensä 26.199 euroa.

Rasmussen

Pasi Hakalan puolustajaksi määrätty asianajaja Peter Rasmussen on vaatinut, että hänelle suoritetaan palkkiota 49.350 euroa ja korvaukseksi kuluista 3.351,84 euroa ja että palkkio suoritetaan osittain korotettuna.

Valtion varoista on käräjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Rasmussenille valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn

käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550 euroa ja arvonlisäveroa 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa. Sanotussa ratkaisussa käräjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Palkkio valmistelusta

Rasmussenin esittämästä toimenpide-erittelystä ilmenee, että hän on vastaanottanut toimeksiannon 11.2.2011. Ennen sanottua ajankohtaa Pasi Hakalan avustajana oli toiminut asianajaja Tomi Vähätalo. Rasmussen on aikavälillä 11.2.-21.4.2011 käyttänyt 100 tuntia erilaisiin valmistelutoimenpiteisiin. Snellin palkkiota koskevista perusteluista ilmenevät seikat huomioon ottaen Rasmussenin vaatimaa palkkiota on pidettävä oikeana.

Avustaminen pääkäsittelyssä

Yllä kerrotulla tavalla Rasmussenille on jo 24.2.2012 tehdyllä päätöksellä maksettu palkkio varsinaisista pääkäsittelytunneista. Yllä Gröhnin puolustajan palkkiota koskevista perusteluissa todetulla tavalla Rasmussenille on suoritettava palkkioksi pääkäsittelyn aikana tehdyistä toimenpiteistä 80 tunnin työtä vastaava palkkio.

Palkkion korottaminen

Gröhnin puolustajan palkkiota koskevista perusteluissa todetulla tavalla palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Palkkio matka-ajalta

Pasi Hakalalla on ollut asiallinen syy käännyä kotikaupungissaan Tampereella toimivan avustajan puoleen. Tämän vuoksi Rasmussenille on suoritettava toimenpide-erittelyn mukaisesti 67,5 tunnin työmäärää vastaava palkkio matka-ajalta.

Kulut

Esitetty kulukorvaus perustuu matkoista ja majoituksesta aiheutuneisiin kuluihin ja kulut on korvattava esitetyn selvityksen mukaisesti.

Lisäksi Rasmussen on pyytänyt korvausta kopiokuluista hotellissa. Hotellissa suoritettua kopiointia ei ole pidettävä toimiston yleiskuluina, jonka vuoksi kulut on korvattava valtion varoista.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan asianajaja Peter Rasmussenille palkkioksi Pasi Hakalan avustamisesta 247,5 tunnin työmäärää vastaavat 24.750 euroa, korvaukseksi kuluista 3.351,84 euroa ja arvonlisäveron osuutena 6.463,42 euroa eli yhteensä 34.565,26 euroa.

Vähätalo

Pauli Hakalan puolustajaksi määrätty ja aikavälillä 20.1.-10.3.2010 myös Pasi Hakalan puolustajana toiminut asianajaja Tomi Vähätalo on vaatinut, että hänelle suoritetaan palkkiota Pasi Hakalan avustamisesta esitutkinnassa 4.000 euroa, Pauli Hakalan avustamisesta 54.170 euroa ja korvaukseksi kuluista 3.658,78 euroa ja että palkkio suoritetaan osittain korotettuna.

Valtion varoista on käräjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Vähätalolle valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550 euroa ja arvonlisäveroa 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa. Sanotussa ratkaisussa käräjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Palkkio Pasi Hakalan avustamisesta

Vähätalon toimenpiteitä Pasi Hakalan avustajana esitutkinnassa on pidettävä oikeana.

Palkkio valmistelusta

Vähätalon esittämästä toimenpide-erittelystä ilmenee, että hän on käyttänyt esitutkinnassa avustamiseen, kirjallisen vastauksen laatimiseen ja muihin valmistelutoimenpiteisiin 116,5 tuntia aikavälillä 18.8.2009-31.10.2011. Snellin palkkiota koskevista perusteluista ilmenevät seikat huomioon ottaen Vähätalon vaatimaa palkkiota on pidettävä oikeana.

Avustaminen pääkäsittelyssä

Yllä kerrotulla tavalla Vähätalolle on jo 24.2.2012 tehdyllä päätöksellä maksettu palkkio varsinaisista pääkäsittelytunneista. Yllä Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla Vähätalolle on suoritettava palkkio pääkäsittelyn aikana tehdyistä toimenpiteistä. Vähätalon työmäärää on ollut omiaan lisäämään se, että hän on asiaesittelyssä ja loppulausunnossa myös muiden vastaajien puolesta esittänyt syyteessä tarkoitettujen yhtiöiden maksukyvyyn kehittymistä koskevan argumentoinnin. Näillä perusteilla Vähätalolle on suoritettava pääkäsittelyn aikana tehdyistä toimenpiteistä 120 tunnin työtä vastaava palkkio.

Palkkion korottaminen

Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Palkkio matka-ajalta

Pauli Hakalalla on ollut asiallinen syy käänntyä kotikaupungissaan Tampereella toimivan avustajan puoleen. Tämän vuoksi Vähätalolle on suoritettava toimenpide-erittelyn mukaisesti 70 tunnin työmäärää vastaava palkkio matka-ajalta.

Kulut

Esitetty kulukorvaus perustuu matkoista ja majoituksesta aiheutuneisiin kuluihin ja kulut on korvattava esitetyn selvityksen mukaisesti.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan asianajaja Tomi Vähätalolle palkkioksi Pasi Hakalan avustamisesta 40 tunnin työmäärää vastaavat 4.000 euroa, Pauli Hakalan avustamisesta 306,5 tunnin työmäärää vastaavat 30.650 euroa ja korvaukseksi kuluista 3.658,78 euroa ja arvonlisäveron osuutena 8.811,02 euroa eli yhteensä 47.119,80 euroa.

Salonen

Pentti Lindénin puolustajaksi määrätty asianajaja Timo Salonen on vaatinut, että hänelle suoritetaan palkkiota Lindénin avustamisesta 36.064 euroa ja että palkkio suoritetaan osittain korotettuna.

Valtion varoista on käräjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Saloselle valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550 euroa ja arvonlisäveroa 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa. Sanotussa ratkaisussa käräjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Palkkio valmistelusta

Snellin palkkiota koskeviin perusteluihin nähden sekä ottaen huomioon, että Lindénin osuus syytteessä tarkoitetuista teoista on jossain määrin vähäisempi kuin Ylisen ja Ellosen päämiesten osuus, kohtuullisena palkkiona avustamisesta esitutkinnassa, kirjallisen vastauksen laatimisesta ja muusta valmistelusta on pidettävä 100 tunnin työtä vastaava palkkiota.

Avustaminen pääkäsittelyssä

Yllä kerrotulla tavalla Saloselle on jo 24.2.2012 tehdyllä päätöksellä maksettu palkkio varsinaisista pääkäsittelytunneista. Yllä Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla Saloselle on suoritettava palkkioksi pääkäsittelyn aikana tehdyistä toimenpiteistä 80 tunnin työtä vastaava palkkio.

Palkkion korottaminen

Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan asianajaja Timo Saloselle palkkioksi Pentti Lindénin avustamisesta 180 tunnin työmäärää vastaavat 18.000 euroa ja arvonlisäveron osuutena 4.140 euroa eli yhteensä 22.140 euroa.

Ylinen

Aija Merisal on puolustajaksi määrätty asianajaja Tuula Ylinen on vaatinut, että hänelle suoritetaan palkkiota Aija Merisal on avustamisesta 39.098,33 euroa ja korvaukseksi kuluista 382,99 euroa ja että palkkio suoritetaan osittain korotettuna.

Samassa asiassa Yliselle on hovioikeuden 29.9.2011 antaman päätöksen nojalla suoritettu välipalkkioksi avustamisesta esitutkinnassa, kirjallisen vastauksen laatimisesta ja muusta valmistelusta 120 tunnin työmäärää vastaavat 12.000 euroa (toimenpiteet aikavälillä 11.9.2009-11.2.2011).

Valtion varoista on käräjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Yliselle valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550

euroa ja 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa. Sanotussa ratkaisussa kärjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Ylisen esittämästä toimenpide-erittelystä ilmenee, että hän on suorittanut edelleen valmisteluun liittyviä toimenpiteitä. Ottaen huomioon, että samassa juttukokonaisuudessa Yli-Saunamäen puolustajana toimineelle asianajaja Jarmo Eloselle on kärjäoikeuden 12.10.2011 antaman päätöksen nojalla suoritettu välipalkkioksi avustamisesta esitutkinnassa, kirjallisten vastausten laatimisesta ja muusta valmistelusta 150 tunnin työmäärää vastaavat 15.000 euroa (toimenpiteet aikavälillä 22.10.2010-21.9.2011), Yliselle on hovioikeuden toimesta suoritettuna palkkion lisäksi suoritettava valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä 30 tunnin työmäärää vastaava palkkio.

Yllä kerrotulla tavalla Yliselle on jo 24.2.2012 tehdyllä päätöksellä maksettu palkkio varsinaisista pääkäsittelytunneista. Yllä Snellin palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla Yliselle on suoritettava palkkio ennen pääkäsittelyä ja sen aikana tehdyistä toimenpiteistä. Ylisen työmäärää on ollut omiaan lisäämään se, että hän on asiaesittelyssä ja loppulausunnossa esittänyt argumentointia myös muiden vastaajien puolesta. Näillä perusteilla Yliselle on suoritettava ennen pääkäsittelyä ja sen aikana tehdyistä toimenpiteistä 120 tunnin työtä vastaava palkkio.

Palkkion korottaminen

Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Kulut

Ylinen on vaatinut korvausta kopiokuluista ja postimaksuista. Kyseiset kulut kuuluvat toimiston yleiskuluihin siitä huolimatta, että kopioitavaa on ollut runsaasti. Kulukorvausta koskeva vaatimus on sen vuoksi hylättävä.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan asianajaja Tuula Yliselle palkkioksi Aija Merisalun avustamisesta 150 tunnin työmäärää vastaavat 15.000 euroa ja arvonlisäveron osuutena 3.450 euroa eli yhteensä 18.450 euroa.

Vento

10/10433 ja 10/10434

Arto Merisalun puolustajaksi määrätty asianajaja Harri Vento on vaatinut, että hänelle suoritetaan palkkiota Arto Merisalun avustamisesta 57.470 euroa ja että palkkio suoritetaan osittain korotettuna.

Valtion varoista on kärjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Ventolle valmistelustuntoon ja pääkäsittelyyn käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550 euroa ja arvonlisäveroa 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa.

Sanotussa ratkaisussa käräjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Palkkio valmistelusta

Samassa juttukokonaisuudessa Yli-Saunamäen puolustajana toimineelle asianajaja Jarmo Eloselle on käräjäoikeuden 12.10.2011 antaman päätöksen nojalla suoritettu välipalkkioksi avustamisesta esitutkinnassa, kirjallisten vastausten laatimisesta ja muusta valmistelusta 150 tunnin työmäärää vastaavat 15.000 euroa (toimenpiteet aikavälillä 22.10.2010-21.9.2011). Sanottua palkkion määrää on pidettävä oikeana myös Venton vastaavista toimenpiteistä. Kohtuullisena palkkiona avustamisesta esitutkinnassa, kirjallisen vastauksen laatimisesta ja muusta valmistelusta on siten pidettävä 150 tunnin työtä vastaava palkkiota.

Avustaminen pääkäsittelyssä

Yllä kerrotulla tavalla Ventolle on jo 24.2.2012 tehdyllä päätöksellä maksettu palkkio varsinaisista pääkäsittelytunneista. Yllä Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla Ventolle on suoritettava palkkio ennen pääkäsittelyä ja sen aikana tehdyistä toimenpiteistä. Venton työmäärää on ollut omiaan lisäämään se, että hänen päämiehensä on ollut pääsyytetyn asemassa. Näillä perusteilla Ventolle on suoritettava ennen pääkäsittelyä ja sen aikana tehdyistä toimenpiteistä 120 tunnin työtä vastaava palkkio.

Palkkion korottaminen

Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

11/813

Toimenpide-erittelyn mukaan Vento on aikavälillä 23.6.2010 - 13.11.2011 suorittanut erilaisia valmisteluun liittyviä toimenpiteitä 104 tuntia. Käsiteltävä asia on ollut laaja ja syytteessä on käsitelty tavanomaisesta poikkeavia kysymyksiä. Tähän nähden vaadittua palkkiota on pidettävä hyväksyttävänä.

Toimenpide-erittelyn mukaan Vento on 43,5 tuntia kestäneen pääkäsittelyn lisäksi suorittanut istuntoihin valmistautumista ja neuvotellut päämiehensä kanssa 30,5 tuntia. Palkkiovaatimusta on tältäkin osin pidettävä hyväksyttävänä.

11/5156

Toimenpide-erittelyn mukaan Vento on aikavälillä 21.2.2011 - 29.1.2012 suorittanut erilaisia valmisteluun liittyviä toimenpiteitä 30 tuntia. Vaadittua palkkiota on pidettävä hyväksyttävänä asian laatuun ja laajuuteen nähden.

Toimenpide-erittelyn mukaan Vento on 13,5 tuntia kestäneen pääkäsittelyn (lounastauot vähennetty) lisäksi suorittanut istuntoihin valmistautumiseen liittyviä toimenpiteitä 7,5 tuntia. Palkkiovaatimusta on tältäkin osin pidettävä hyväksyttävänä.

11/8575

Toimenpide-erittelyn mukaan Vento on suorittanut valmisteluun ja istuntoihin valmistautumiseen liittyviä toimenpiteitä 29,5 tuntia. Vaadittua palkkiota on pidettävä hyväksyttävänä asian laatuun ja laajuuteen nähden. Lisäksi Ventolle on suoritettava palkkio 9 tuntia kestäneen pääkäsitelyn (lounastauot vähennetty) perusteella. Esitettyä palkkiovaatimusta on siten pidettävä hyväksyttävänä.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan asianajaja Harri Ventolle palkkioksi Arto Merisaloon avustamisesta asioissa 10/10433 ja 10/10434 270 tunnin työmäärää vastaavat 27.000 euroa, asiassa 11/813 178 tunnin työmäärää vastaavat 17.800 euroa, asiassa 11/5156 51 tunnin työmäärää vastaavat 5.100 euroa, asiassa 11/8575 38,5, tunnin työmäärää vastaavat 3.850 euroa ja arvonlisäveron osuutena 12.362,50 euroa eli yhteensä 66.112,50 euroa.

Ellonen10/10433 ja 10/10434

Tapani Yli-Saunamäen puolustajaksi määrätty asianajaja Jarmo Ellonen on vaatinut, että hänelle suoritetaan palkkiota Yli-Saunamäen avustamisesta 35.717 euroa, korvaukseksi matkakuluista 59,80 euroa ja että palkkio suoritetaan osittain korotettuna.

Samassa asiassa Elloselle on käräjäoikeuden 12.10.2011 antaman päätöksen nojalla suoritettu välipalkkioksi avustamisesta esitutkinna, kirjallisten vastausten laatimisesta ja muusta valmistelusta 150 tunnin työmäärää vastaavat 15.000 euroa (toimenpiteet aikavälillä 22.10.2010-21.9.2011), arvonlisäveron osuutena 3.450 euroa eli yhteensä 18.450 euroa.

Edelleen Elloselle on hovioikeuden 17.6.2011 antaman tähän asiakokonaisuuteen liittyvän pakkokeinoratkaisun (nro 1913) nojalla maksettu palkkiona 1.075 euroa, arvonlisäveron osuutena 247,25 euroa eli yhteensä 1.322,50 euroa.

Valtion varoista on käräjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen mukaisesti maksettu Elloselle valmistelustuntoon ja pääkäsitelyyn käytettyjen 115,5 tunnin työmäärän perusteella välipalkkiona 11.550 euroa ja 2.656,50 euroa eli yhteensä 14.206,50 euroa. Sanotussa ratkaisussa käräjäoikeus on maksanut palkkiota 100 euroa tunnilta vaatimus korotetusta palkkion määrästä on jätetty ratkaistavaksi käsillä olevassa tuomiossa.

Ellosen esittämästä toimenpide-erittelystä ilmenee, että hän on varsinaisten istuntojen lisäksi suorittanut valmisteluun ja istuntoihin valmistautumiseen liittyviä toimenpiteitä. Yllä Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla Elloselle on suoritettava palkkioksi ennen pääkäsitelyä ja sen aikana tehdyistä toimenpiteistä 80 tunnin työtä vastaava palkkio.

Palkkion korottaminen

Gröhnin puolustajan palkkiota koskevissa perusteluissa todetulla tavalla palkkion korottamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Kulut

Ellonen on vaatinut korvausta matkakuluista Hyvinkäälle suuntautuneesta matkasta. Matkan aihe ei ole pääteltävissä toimenpide-erittelystä. Vaatimus on sen vuoksi hylättävä.

11/813

Toimenpide-erittelyn mukaan Ellonen on aikavälillä 13.4.2010 - 13.11.2011 suorittanut erilaisia valmisteluun liittyviä toimenpiteitä 123,40 tuntia. Sen lisäksi Elloselle on käräjäoikeuden 21.6.2011 antamalla päätöksellä maksettu esitutkinnassa suoritetuista toimenpiteistä 6,5 tunnin työmäärää vastaava palkkio 650 euroa, arvonlisäveron osuus 149,50 euroa eli yhteensä 799,50. Käsiteltävä asia on ollut laaja ja syytteessä on käsitelty tavanomaisesta poikkeavia kysymyksiä. Tähän nähden vaadittua palkkiota on pidettävä hyväksyttävänä.

Toimenpide-erittelyn mukaan Ellonen on 43,75 tuntia kestäneen pääkäsittelyn lisäksi suorittanut istuntoihin valmistautumista ja neuvotellut päämiehensä kanssa 26,5 tuntia. Palkkiovaatimusta on tältäkin osin pidettävä hyväksyttävänä.

11/5156

Toimenpide-erittelyn mukaan Ellonen on aikavälillä 21.2.2011 - 29.1.2012 suorittanut erilaisia valmisteluun liittyviä toimenpiteitä 33,25 tuntia. Vaadittua palkkiota on pidettävä hyväksyttävänä asian laatuun ja laajuuteen nähden.

Toimenpide-erittelyn mukaan Ellonen on 13,5 tuntia kestäneen pääkäsittelyn (lounastauot vähennetty) lisäksi suorittanut istuntoihin valmistautumiseen liittyviä toimenpiteitä 7,5 tuntia. Palkkiovaatimusta on tältäkin osin pidettävä hyväksyttävänä.

11/8575

Toimenpide-erittelyn mukaan Ellonen on suorittanut valmisteluun ja istuntoihin valmistautumiseen liittyviä toimenpiteitä 20,25 tuntia. Vaadittua palkkiota on pidettävä hyväksyttävänä asian laatuun ja laajuuteen nähden. Lisäksi Elloselle on suoritettava palkkio 9,5 tuntia kestäneen pääkäsittelyn (lounastauot vähennetty) perusteella. Esitettyä palkkiovaatimusta on siten pidettävä hyväksyttävänä.

Yhteenveto

Valtion varoista maksetaan asianajaja Jarmo Elloselle palkkioksi Yli-Saunamäen avustamisesta 80 tunnin työmäärää vastaavat 8.000 euroa, asiassa 11/813 193,5 tunnin työmäärää vastaavat 19.350 euroa, asiassa 11/5156 54,25 tunnin työmäärää vastaavat 5.425 euroa, asiassa 11/8575 29,75 tunnin työmäärää vastaavat 2.975 euroa ja arvonlisäveron osuutena 8.222,50 euroa eli yhteensä 43.972,50 euroa.

Takaisinmaksuvelvollisuus

Pasi Hakala ja Aija Merisalo ovat toimittaneet käräjäoikeuteen

taloudellisia olojaan koskevan selvityksen, jonka mukaan heillä olisi oikeus oikeusapuun ilman omavastuuta. Pasi Hakalan ja Aija Merisalon taloudellisiin oloihin nähden asianajaja Yliselle ja asianajaja Rasmussenille maksettavat määrät jäävät valtion vahingoksi.

Lindén on toimittanut kärjäoikeuteen taloudellisten olojen selvittämistä koskevan hakemuslomakkeen. Lomakkeeseen merkityistä Lindénin taloudellisia oloja koskevista tiedoista on pääteltävissä, ettei Lindénillä ole oikeutta oikeusapuun. Sen vuoksi Lindén on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 11 §:n mukaisesti velvoitettava korvaamaan valtiolle sen varoista tässä tuomiossa tarkoitetut ja kärjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen perusteella hänen puolustajalleen maksetut korvaukset, yhteensä 36.346,50 euroa.

Gröhn, Pauli Hakala ja Arto Merisalo eivät ole esittäneet taloudellisia oloja koskevaa selvitystä. Selvityksen puuttuessa heidät on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 11 §:n mukaisesti velvoitettava korvaamaan valtiolle sen varoista tässä tuomiossa tarkoitetut ja kärjäoikeuden 24.2.2012 antaman päätöksen perusteella heidän puolustajilleen maksetut korvaukset, Gröhn 40.405,50 euroa, Pauli Hakala 61.326,30 euroa ja Arto Merisalo 80.319 euroa.

Yli-Saunamäen esittämästä taloudellisia oloja koskevasta selvityksestä käy ilmi, että hänet on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 11 §:n mukaisesti velvoitettava korvaamaan valtiolle sen varoista tässä tuomiossa tarkoitetut sekä kärjäoikeuden 21.6.2011 ja 24.2.2012 antaman päätöksen ja hovioikeuden 17.6.2011 antaman päätöksen perusteella hänen puolustajalleen maksetut korvaukset yhteensä 77.951,15 euroa.

Kakkosen oikeudenkäyntikulut

Kakkonen on vaatinut, että hänelle suoritetaan valtion varoista oikeudenkäyntikuluista 236,60 tunnin työmäärää vastaava palkkio sekä korvausta kuluista 10.020,35 euroa.

Kakkosen osalta kysymys on ollut pienestä osasta haastehakemuksesta ilmenevää syytekokonaisuutta. Valtion varoista suoritettavana kohtuullisena korvauksena on pidettävä 200 tunnin työtä vastaavaa palkkiota. Vaaditusta määrästä on valmistelun osalta vähennetty 36 tunnin työmäärää vastaavat 9.000 euroa. Professori Tolvasen lausunnosta aiheutuvia kustannuksia ei ole perusteltua suorittaa valtion varoista.

Muutoksenhaku

Tähän ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hovioikeuteen. Muutoksenhakuohjeus on liitteenä.

kärjäjätuomari

Airi Jousila

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 1

VASTAAJA

Gröhn, Veikko Armas
301045-013E

Lanssikatu 3 as 11
15140 LAHTI

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
24.10.2006-21.11.2008
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 11.6.2007
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
24.10.2006-21.11.2008
- 2.2) Törkeä kirjanpitorikos 12.5.2008

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS

1 vuosi vankeutta
Vankeusrangaistus on ehdollinen.
Koeaika päättyy 18.4.2014.

LAINKOHDAT

Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
Rikoksiin 1.2 ja 2.2 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 30 luku 9a §

MUUT RIKOSOIKEUDELLISET SEURAAMUKSET

Veikko Gröhn määrätään liiketoimintakieltoon
4 vuodeksi. Liiketoimintakielto alkaa 18.4.2012
ja päättyy 18.4.2016.

Laki liiketoimintakiellosta 3 ja 5 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Gröhnin puolustajaksi
määrätylle OTK Petteri Snellille palkkioksi
21.300 euroa ja arvonnlisäveroa 4.899 euroa eli
yhteensä 26.199 euroa, mikä määrä sekä valtion
varoista aiemmin suoritettu palkkio 14.206,50 eu-

roa Gröhn velvoitetaan korvaamaan takaisin
valtiolle.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset
ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Ehdollinen rangaistus voidaan määrätä täytäntöön-
pantavaksi, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen,
josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen ja
josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan
päättymisestä.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 2

VASTAAJA

Hakala, Pasi Markus
040771-101T

Keskustie 7
38600 LAVIA

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
1.1.2005-15.6.2009
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 11.6.2007-9.6.2008
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
16.10.2006-15.6.2009
- 2.2) Törkeä kirjanpitorikos 12.5.2008

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS
2 vuotta 6 kuukautta vankeutta

LAINKOHDAT

Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
Rikoksiin 1.2 ja 2.2 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 30 luku 9a §

MUUT RIKOSOIKEUDELLISET SEURAAMUKSET

Pasi Hakala määrätään liiketoimintakieltoon 5 vuodeksi. Liiketoimintakielto alkaa 18.4.2012 ja päättyy 18.4.2017.

Laki liiketoimintakiellosta 3 ja 5 §

HYLÄTYT SYYTTEET

- 1.3) Liiketoimintakiellon rikkominen 30.9.2005-30.9.2008

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Hakalan puolustajaksi määrätylle asianajaja Tomi Vähätalolle palkkioksi

4.000 euroa ja arvonlisäveroa 920 euroa eli yhteensä 4.920 euroa sekä Hakalan puolustajaksi määrätylle asianajaja Peter Rasmussenille palkkioksi 24.750 euroa, korvaukseksi kuluista 3.351,84 euroa ja arvonlisäveroa 6.463,42 euroa eli yhteensä 34.565,26 euroa, mitkä määrät samoin kun valtion varoista aiemmin suoritettu palkkio 14.206,50 euroa jäävät valtion vahingoksi.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587

TL: 3

DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Hakala, Pauli Ilmari
101244-1134

Peltokatu 27 A 19
33100 TAMPERE

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
1.1.2005-15.6.2009
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 27.6.2006-9.6.2008
- 1.3) Liiketoimintakiellon rikkominen
30.9.2005-30.9.2008
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
16.10.2006-15.6.2009
- 2.2) Törkeä kirjanpitorikos 12.5.2008

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

VANKEUS

4 vuotta vankeutta

Sotilasarvo tuomitaan menetetyksi.

LAINKOHDAT

- Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
Rikoksiin 1.2 ja 2.2 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 30 luku 9a §
1.3) Rikoslaki 16 luku 11 §

MUUT RIKOSOIKEUDELLISET SEURAAMUKSET

Pauli Hakala määrätään liiketoimintakieltoon
7 vuodeksi. Liiketoimintakielto alkaa 18.4.2012
ja päättyy 18.4.2019.

Laki liiketoimintakiellosta 3 ja 5 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Pauli Hakalan puolusta-
jaksi määrätylle asianajaja Tomi Vähätalolle

palkkioksi 30.650 euroa, kuluista 3.658,78 euroa ja arvonlisäveroa 7.891,02 euroa eli yhteensä 42.199,80 euroa, mikä määrä sekä valtion varoista aiemmin suoritettu palkkio 14.206,50 euroa Hakala velvoitetaan korvaamaan takaisin valtiolle.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Pauli Hakala määrätään vangittavaksi. Hänet passitetaan Vantaan vankilaan toimitettavaksi rangaistusta suorittamaan, jos hän tyytyy ratkaisuun, tai muutoin siellä säilytettäväksi, kunnes rangaistuksen täytäntöönpano alkaa tai asiasta toisin määrätään.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587 TL: 4
DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Kakkonen, Kyösti Niilo Juhani
071256-1970

Mulonniementie 190
80330 REIJOLA

TUOMIOLAUSELMA

HYLÄTYT SYYTTEET

3.6) Törkeä lahjuksen antaminen 10.3.2008

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtio velvoitetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 1a §:n 1 momentin nojalla suorittamaan Kakkoselle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista 59.763,58 euroa. Vaatimus enemmälti hylätään.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 5

VASTAAJA

Kanerva, Ilkka Armas Mikael
280148-509N

Tuurintie 1 B 15 a
20100 TURKU

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 3.1) Törkeä lahjuksen ottaminen 21.11.2006-31.12.2008
- 3.3) Virkavelvollisuuden rikkominen
14.5.2009-26.10.2010

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS

1 vuosi 3 kuukautta vankeutta
Vankeusrangaistus on ehdollinen.
Koeaika päättyy 18.4.2014.

Viraltapano

Kanerva tuomitaan pantavaksi viralta niistä
julkisista luottamustehtävistä, joita hänellä
tuomitsemishetkellä on.

LAINKOHDAT

- 3.1) Rikoslaki 40 luku 2 § 2
- 3.3) Rikoslaki 40 luku 9 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset
sekä yhteisvastuullinen rikoshyödyn menettäminen
ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Ehdollinen rangaistus voidaan määrätä täytäntöön-
pantavaksi, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen,
josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen ja
josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan
päättymisestä.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587 TL: 6
DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Kehittyvä Maakunta ry

Ruukuntekijänkuja 8
20540 TURKU

TUOMIOLAUSELMA

KORVAUSVELVOLLISUUS

Yhteisvastuullinen rikoshyödyn menettäminen on yhteisellä tuomiolauselmalla.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587 TL: 7
DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Kontiola, Lasse Aatos
080680-0176

Hanhipolku 6
96910 ROVANIEMI

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 5.1) Rekisterimerkintärikos 21.12.2006-16.1.2007
- 5.3) Kirjanpitorikos 1.1.2007-30.6.2009

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN SAKKORANGAISTUS
60 päiväsakkoa a 14 euroa = 840 euroa

LAINKOHDAT

- 5.1) Rikoslaki 16 luku 7 § 1
Yhdistyslaki 62 § 2
- 5.3) Rikoslaki 30 luku 9 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset
ovat yhteisellä tuomiolauselmallalla.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587 TL: 8
DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Lind, Pekka Toivo Taavetti
070743-4891

Rantakatu 11a 2 A
65100 VAASA

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 5.2) Avunanto rekisterimerkintärikokseen
21.12.2006-16.1.2007

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

SAKKO
30 päiväsakkoa a 78 euroa = 2.340 euroa

LAINKOHDAT

- 5.2) Rikoslaki 16 luku 7 §
Rikoslaki 5 luku 6 §
Yhdistyslaki 62 § 6

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset
ovat yhteisellä tuomiolauselmallalla.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587

TL: 9

DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Linden, Pentti Uolevi
081244-167K

Uomakuja 2 E 81
01600 VANTAA

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
1.5.2006-30.4.2008
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 27.6.2006-9.6.2008
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
16.10.2006-31.8.2007
- 2.2) Kirjanpitorikos 14.3.2007

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS
1 vuosi 6 kuukautta vankeutta
Vankeusrangaistus on ehdollinen.
Koeaika päättyy 18.4.2014.

LAINKOHDAT

- Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
1.2) Rikoslaki 30 luku 9a §
2.2) Rikoslaki 30 luku 9 §

MUUT RIKOSOIKEUDELLISET SEURAAMUKSET

Pentti Linden määrätään liiketoimintakieltoon
5 vuodeksi. Liiketoimintakielto alkaa 18.4.2012
ja päättyy 18.4.2017.

Laki liiketoimintakiellosta 3 ja 5 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Pentti Lindénin
puolustajaksi määrätylle asianajaja Timo Saloselle
palkkioksi 18.000 euroa ja arvonlisäveroa
4.140 euroa eli yhteensä 22.140 euroa, mikä määrä
sekä valtion varoista aiemmin maksettu palkkio

14.206,50 euroa Linden velvoitetaan korvaamaan takaisin valtiolle.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Ehdollinen rangaistus voidaan määrätä täytäntöön-
pantavaksi, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen,
josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen ja
josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan
päättymisestä.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 10

VASTAAJA

Merisalo, Aija Eliisa
180862-232J

Kaislatie 32 A 19
01300 VANTAA

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
1.1.2005-15.6.2009
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 11.6.2007-9.6.2008
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
16.10.2006-15.6.2009
- 2.2) Törkeä kirjanpitorikos 12.5.2008

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

Rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys
3 päivää.
Vapaudenmenetysaika 17.-19.8.2009

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS

3 vuotta vankeutta
Rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys
3 päivää.
Vapaudenmenetysaika 17.-19.8.2009

LAINKOHDAT

Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
Rikoksiin 1.2 ja 2.2 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 30 luku 9a §

MUUT RIKOSOIKEUDELLISET SEURAAMUKSET

Aija Merisalo määrätään liiketoimintakieltoon
5 vuodeksi. Liiketoimintakielto alkaa 18.4.2012
ja päättyy 18.4.2017.

Laki liiketoimintakiellosta 3 ja 5 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Aija Merisalon puolustajaksi määrätylle asianajaja Tuula Yliselle palkkioksi 15.000 euroa ja arvonlisäveroa 3.450 euroa eli yhteensä 18.450 euroa, mikä määrä samoin kun valtion varoista aiemmin maksetut palkkiot 14.760 euroa ja 14.206,50 euroa jäävät valtion vahingoksi.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Aija Merisalo määrätään vangittavaksi. Hänet passitetaan Hämeenlinnan vankilaan toimitettavaksi rangaistusta suorittamaan, jos hän tyytyy ratkaisuun, tai muutoin siellä säilytettäväksi, kunnes rangaistuksen täytäntöönpano alkaa tai asiasta toisin määrätään.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 11

VASTAAJA

Merisalo, Arto Heikki
010765-0079

Töölönkatu 12 A 17
00100 HELSINKI

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
1.1.2005-15.6.2009
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 27.6.2006-9.6.2008
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
16.10.2006-15.6.2009
- 2.2) Törkeä kirjanpitorikos 14.3.2007-12.5.2008
- 3.5) Törkeä lahjuksen antaminen 23.11.2006-31.12.2008
- 4.1) Lahjuksen antaminen 29.11.2006-24.5.2007
- 5.1) Rekisterimerkintärikos 21.12.2006-16.1.2007
- 5.3) Kirjanpitorikos 1.1.2007-30.6.2009

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

Rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys
26 päivää.
Vapaudenmenetysaika 17.8.-11.9.2009

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS

6 vuotta vankeutta
Rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys
26 päivää.
Vapaudenmenetysaika 17.8.-11.9.2009

LAINKOHDAT

- Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
Rikoksiin 1.2 ja 2.2 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 30 luku 9a §
3.5) Rikoslaki 16 luku 14 §
4.1) Rikoslaki 16 luku 13 §
5.1) Rikoslaki 16 luku 7 § 1
Yhdistyslaki 62 § 2
5.3) Rikoslaki 30 luku 9 §

MUUT RIKOSOIKEUDELLISET SEURAAMUKSET

Arto Merisalo määrätään liiketoimintakieltoon 7 vuodeksi. Liiketoimintakielto alkaa 18.4.2012 ja päättyy 18.4.2019.

Laki liiketoimintakiellosta 3 ja 5 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Arto Merisalon puolustajaksi määrätylle asianajaja Harri Vennolle palkkioksi 53.750 euroa ja arvonlisäveroa 12.362,50 euroa eli yhteensä 66.112,50 euroa, mikä määrä sekä valtion varoista aiemmin maksettu palkkio 14.206,50 euroa Merisalo velvoitetaan korvaamaan takaisin valtiolle.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Arto Merisalo määrätään vangittavaksi. Hänet passitetaan Vantaan vankilaan toimitettavaksi rangaistusta suorittamaan, jos hän tyytyy ratkaisuun, tai muutoin siellä säilytettäväksi, kunnes rangaistuksen täytäntöönpano alkaa tai asiasta toisin määrätään.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 12

VASTAAJA

Ruotsalainen, Ari Ensio
040863-1858

00000 ***

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 4.2) Lahjuksen ottaminen 29.1.-24.5.2007
- 4.3) Virkavelvollisuuden rikkominen 4.6.2007-10.3.2008

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS
10 kuukautta vankeutta
Vankeusrangaistus on ehdollinen.
Koeaika päättyy 18.4.2014.

LAINKOHDAT

- 4.2) Rikoslaki 40 luku 1 § 1
- 4.3) Rikoslaki 40 luku 9 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Ruotsalainen tuomitaan menettämään valtiolle rikoksen hänelle tuottama taloudellinen hyöty 27.372,80 euroa.

Rikoslaki 10 luku 2 § 1

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmallalla.

MUUT LAUSUNNOT

Ehdollinen rangaistus voidaan määrätä täytäntöön-pantavaksi, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TL: 13

VASTAAJA

Sukari, Toivo Ilmo Kalevi
080454-0619

Asentajankatu 2 B 30
20320 TURKU

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

3.4) Törkeä lahjuksen antaminen 21.11.2006-29.2.2008

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

VANKEUS

8 kuukautta vankeutta
Vankeusrangaistus on ehdollinen.
Koeaika päättyy 18.4.2014.

LAINKOHDAT

3.4) Rikoslaki 16 luku 14 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset
ovat yhteisellä tuomiolauselmallalla.

MUUT LAUSUNNOT

Ehdollinen rangaistus voidaan määrätä täytäntöön-
pantavaksi, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen,
josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen ja
josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan
päättymisestä.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587

TL: 14

DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry

c/o Riitta Kanerva, Kingelininkatu 4 B 56
20700 TURKU

TUOMIOLAUSELMA

KORVAUSVELVOLLISUUS

Yhteisvastuullinen rikoshyödyn menettäminen on yhteisellä tuomiolauselmalla.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587 TL: 15
DNO: R 10/10433

VASTAAJA

Yli-Saunamäki, Tapani Antero
260948-015W

Parantolankatu 24
05800 HYVINKÄÄ

TUOMIOLAUSELMA

SYYSKI LUETUT RIKOKSET

- 1.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
24.10.2006-15.6.2009
- 1.2) Törkeä kirjanpitorikos 11.6.2007-9.6.2008
- 2.1) Törkeä velallisen epärehellisyys
24.10.2006-15.6.2009
- 2.2) Törkeä kirjanpitorikos 12.5.2008
- 3.5) Törkeä lahjuksen antaminen 23.11.2006-31.12.2008
- 4.1) Lahjuksen antaminen 29.11.2006-24.5.2007
- 5.1) Rekisterimerkintärikos 21.12.2006-16.1.2007
- 5.3) Kirjanpitorikos 1.1.2007-30.6.2009

RANGAISTUSSEURAAMUKSET

YHTEINEN VANKEUSRANGAISTUS
3 vuotta 6 kuukautta vankeutta

LAINKOHDAT

- Rikoksiin 1.1 ja 2.1 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 39 luku 1a §
- Rikoksiin 1.2 ja 2.2 sovelletut lainkohdat:
Rikoslaki 30 luku 9a §
- 3.5) Rikoslaki 16 luku 14 §
- 4.1) Rikoslaki 16 luku 13 §
- 5.1) Rikoslaki 16 luku 7 §
Yhdistyslaki 62 § 2
- 5.3) Rikoslaki 30 luku 9 §

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan Tapani Yli-Saunamäen puolustajaksi määrätylle asianajaja Jarmo Ello-selle palkkioksi 35.750 euroa ja arvonlisäveroa 8.222,50 euroa eli yhteensä 43.972,50 euroa, mikä määrä sekä valtion varoista aiemmin suoritetut palkkiot 1.322,50 euroa, 18.450 euroa ja

14.206,50 euroa Yli-Saunamäki velvoitetaan korvaamaan takaisin valtiolle.

Valtiolle tuomitut yhteisvastuulliset korvaukset ovat yhteisellä tuomiolauselmalla.

MUUT LAUSUNNOT

Helsingin käräjäoikeuden päätöksellä turvaamis-
toimiasiassa 31.8.2010 § 2588 (PK 09/10923)
määrätty hukkaamiskielto ja vakuustakavarikko
määrätään pidettäväksi edelleen voimassa, kunnes
maksettavaksi määrättyt korvaukset on maksettu tai
niiden perimiseksi on laillisessa järjestyksessä
toimitettu ulosmittaus taikka asiasta toisin
määrätään.

Tapani Yli-Saunamäki määrätään vangittavaksi.
Hänet passitetaan Vantaan vankilaan toimitet-
tavaksi rangaistusta suorittamaan, jos hän tyytyy
ratkaisuun, tai muutoin siellä säilytettäväksi
kunnes rangaistuksen täytäntöönpano alkaa tai
asiasta toisin määrätään.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
OSASTO 8/5

18.4.2012

NO : 2587
DNO: R 10/10433

TUOMIOLAUSELMA

YHTEISET LAUSUNNOT

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastullisesti korvaamaan valtiolle todistelukustannukset 1.101,60 euroa.

Ilkka Kanerva, Arto Merisalo, Toivo Sukari ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan valtiolle todistelukustannukset 77,32 euroa.

Arto Merisalo, Ari Ruotsalainen ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan valtiolle todistelukustannukset 2.299,79 euroa.

Lasse Kontiola, Pekka Lind, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan valtiolle todistelukustannukset 16 euroa.

Muilta osin valtion varoista maksetut todistelukustannukset jäävät valtion vahingoksi.

Ilkka Kanerva, Kehittyvä Maakunta ry ja Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry tuomitaan yhteisvastuullisesti menettämään valtiolle rikoksen tuottama taloudellinen hyöty 47.784,98 euroa kuitenkin siten, että menettämisseuraamus rajoittuu Kehittyvä Maakunta ry:n kohdalla 25.000 euroon ja Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry:n kohdalla 3.500 euroon.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
8/5 Os.

Erimielisyyslausunto 12/2587

18.4.2012

Asiano:
R 11/813

Syyttäjä Apulaisvaltakunnansyyttäjä Jorma Kalske

Vastaaja(t) KAKKONEN KYÖSTI NIILO JUHANI
KANERVA ILKKA ARMAS MIKAEL
KEHITTYVÄ MAAKUNTA RY
MERISALO ARTO HEIKKI
SUKARI TOIVO ILMO KALEVI
VARSINAIS-SUOMEN LINJANVETÄJÄT RY
YLI-SAUNAMÄKI TAPANI ANTERO

Asia TÖRKEÄ LAHJUksen ANTAMINEN

Vireille 27.1.2011

Eri mieltä olevan jäsenen lausunto

Käräjätuomari Petri Voima:

Lausuntoni koskee syytekohtia 3.1 - 3.6 eli niin sanottua Kanerva-juttua (asianro 11/813, syyttäjä vastaan Kakkonen, Kanerva, Arto Merisalo, Sukari ja Yli-Saunamäki). Erimielisyyteni koskee tahallisuusarviointia.

Syytekohdat 3.1, 3.4, 3.5 ja 3.6 (Törkeä lahjuksen ottaminen ja törkeä lahjuksen antaminen)

Syytteessä tarkoitettu rikos on rangaistava vain tahallisena. Korkein oikeus on lahjusrikkomusta koskeneessa ratkaisussaan KKO 2006:37 oikeuskäytäntöön viitaten todennut, että tahallisuuden vähimmäisedellytyksenä oli, että tekijä on pitänyt rikoksen tunnusmerkistöön kuuluvien seikkojen käsillä oloa varsin todennäköisenä. Ratkaistavaksi tuli, oliko syytetty pitänyt varsin todennäköisenä sitä, että etujen tarjoaminen oli johtunut hänen virkatehtävistään ja että hänen menettelynsä oli omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen.

Kirjallisuudessa on Rautio todennut, että "[k]un kysymyksessä on RL 40:1.1:n 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lahjuksen vastaanottaminen tai hyväksyminen, rikoksen tekijän on täytynyt ymmärtää, että menettelyllä pyritään vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa tai että etu on omiaan vaikuttamaan siihen." (Lappi-Seppälä ym; Rikosoikeus, 2009, s. 1114).

Viljanen on puolestaan pohtinut kysymystä tarkastelemalla edun yhteyttä toimintaan palvelussuhteessa. Viljanen toteaa, että yhteysvaatimuksen voi päätellä ulkoisista seikoista: "Asian selvittämiseksi asetetaan kysymys: (1) Onko etu esim. annettu saajalla palvelussuhteessa olevien toimintamahdollisuuksien vuoksi?". Epäselvässä tilanteessa asiaa voi olla syytä lähestyä toisesta suunnasta kysymällä: "(2) Olisiko etu annettu, jos saajalla ei olisi ollut sanottuja toimintamahdollisuuksia palvelussuhteessaan?" (Viljanen; Virkarikokset ja julkisyhteisön työntekijän rikokset, 1990, s. 150).

Ratkaistavaksi tulee, onko Kanerva pitänyt varsin todennäköisenä sitä, että etujen tarjoaminen on johtunut hänen virkatehtävistään Varsinais-Suomen maakunnan liitossa ja että edut ovat olleet omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Onko Kanerva toisaalta voinut mieltää, että edut on annettu hänelle jostakin muusta ja hyväksyttävästä syystä? Vastaavat kysymykset on ratkaistava myös lahjuksen antamisesta syytettyjen Kakkosen, Arto Merisalon, Sukarin ja Yli-Saunamäen osalta.

Yllä mainitussa korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 2006:37 on ollut kysymys eduista, jotka laitehankinnoista vastaava virkamies oli vastaanottanut laitteita myyneeltä yhtiöltä. Sanotussa asetelmassa voidaan helposti päätellä, että etujen tarjoamiseen liittyy lahjustarkoitus.

Käsillä olevassa asiassa asetelma on monimutkaisempi. Arvioitaessa Kanervan tietoisuutta etujen tarjoamisen syistä on otettava huomioon, että Kanerva on usean vuosikymmenen aikana vastaanottanut vaalitukea ja nauttinut hyväksyttävää vieraanvaraisuutta monelta eri taholta. Kakkonen, Sukari, Merisalo ja Yli-Saunamäki ovat puolestaan vuoden 2007 eduskuntavaaleissa Kanervan lisäksi tukeneet merkittäväillä rahamäärillä yli 40 kansanedustajaehdokasta eri puolilla Suomea ja muutoinkin tarjonneet erilaista runsasta vieraanvaraisuutta lukuisille eri tahoille. Kakkonen ja Sukari ovat tukeneet useita ehdokkaita monessa aiemmissakin vaaleissa. Kakkosen, Sukarin, Merisalon ja Yli-Saunamäen liiketoiminta on ollut maanlaajuista ja heillä on ollut yhtäläiset intressit kaikissa muissakin maakuntien liitoissa. Kanervan uran painopiste on selvästi ollut muussa ja selvästi näkyvämmässä valtakunnan politiikkaan liittyvässä toiminnassa kuin Varsinais-Suomen maakunnan liiton hallituksessa. Näiden seikkojen valossa Kanervalle tarjotuille eduille on ollut ajateltavissa muitakin mahdollisia motiiveja kuin hänen asemansa Varsinais-Suomen maakunnan liitossa.

Tahallisuutta on tätä taustaa vasten tarkasteltava arvioimalla, mitä Kanervan on katsottava ymmärtäneen hankkeiden, hänen toimintamahdollisuuksiensa ja hänelle annettujen etujen liittymisestä toisiinsa.

Naantalın ja Paimion hankkeet ja maakunnan liiton antamat lausunnot
Kanervan kertomuksesta on ilmennyt, ettei hän ole ollut tietoinen Kakkosen, Sukarin, Merisalon ja Yli-Saunamäen edustamien yhtiöiden hankkeista Raisiossa, Naantalissa, Paimiossa tai Loimaalla. Muut asiassa kuullut vastaajat ovat yhtäpitävästi kertoneet, etteivät he ole keskustelleet Kanervan kanssa hankkeistaan.

Syyttäjä on kirjallisina todisteina (todisteet 45-49, 51-54 ja 56-59) esittänyt lukuisia Varsinais-Suomen liiton hallituksen pöytäkirjoja. Siltä osin kuin pöytäkirjoissa on syytteessä tarkoitettuihin Naantalın ja Paimion hankkeisiin liittyviä mainintoja, pöytäkirjoista ilmenee, että hallitukselle on annettu tiedoksi jo ennen hallituksen kokousta annettuja lausuntovaliokunnan laatimia lausuntoja. Esimerkiksi 20.11.2006 pidetyn hallituksen kokouksen pöytäkirjassa on otsikon "tiedoksi annettavat asiat" alla maininta, että lausuntojaosto on 23.10.2006 muun ohella antanut lausunnon Naantalın kaupunginhallitukselle Luolalan asemakaavamuutosehdotuksesta. Paimion hankkeen osalta on ollut sama menettely.

Varsinais-Suomen liiton hallituksen työskentelytavoista saadun selvityksen perusteella asiassa on jäänyt epäselväksi, onko Kanerva edes lukenut näitä lausuntoja taikka muulla tavalla tullut tietoiseksi niiden yksityiskohtaisesta sisällöstä - Kanervanhan ei väitetä vaikuttaneen lausuntoihin. Siinäkin tapauksessa, että Kanerva olisi lukenut lausunnot, niistä olisi ilmennyt, minkä kunnan asiaan lausunto on liittynyt. Sitä vastoin lausunnosta ei olisi ilmennyt kanssavastajien edustamien yhtiöiden nimiä.

Paimion hankkeen osalta kenelläkään kanssavastajilla ei missään vaiheessa ole ollut suunnitelmien kohteena olevaa maa-aluetta hallinnassaan eikä hanke ole kanssavastajien osalta edennyt alustavaa ideaa pidemmälle. Hankkeen yhteys Kanervan toimintamahdollisuuksiin on siten ollut muodollinen ja perustunut siihen, että jos hanke olisi kanssavastajien osalta edennyt, sitä olisi jossakin vaiheessa käsitelty muun ohella maakunnan liitossa.

Raision hanke

Raision hanke on hautautunut ennenkuin sitä on käsitelty maakunnan liitossa. Kanerva ei kertomansa mukaan ollut tiennyt hankkeesta. Hankkeen yhteys Kanervan toimintamahdollisuuksiin on siten ollut muodollinen ja perustunut siihen, että jos hanke olisi edennyt, sitä olisi käsitelty muun ohella maakunnan liitossa.

Maskun hanke

Asiassa on selvitetty, että Sukari oli 9.1.2008 ilmoittanut suunnittelevansa Maskuun liikekeskusta ja että hän noin seitsemän viikkoa myöhemmin eli 1.3.2008 oli ilmoittanut luopuvansa hankkeesta. Kanervan mukaan hän oli tullut tietoiseksi julkisuudessa olleista tiedoista mutta hän ei ollut yhdistänyt tätä hanketta asemaansa maakunnan liiton hallituksen puheenjohtajana. Sukarin, Savon, Oleniuksen, Savelan, Arosuon ja Saarenon kertomuksista on pääteltävissä, ettei Sukarin julkisuuteen antamassa ilmoituksessa ollut ollut kysymys todellisista suunnitelmista vaan pikemminkin mainostempauksesta.

Siten hankkeen liittyminen Kanervan toimintamahdollisuuksiin on perustunut siihen, että jos hanke olisi edennyt, sitä olisi käsitelty muun ohella maakunnan liitossa. Hanke on kuitenkin ollut epärealistinen ja se on ollut esillä julkisuudessa lyhyenä pidettävän seitsemän viikon ajan ennenkuin Sukari on ilmoittanut hankkeen peruuttamisesta.

Sinänsä Maskun kunta on kaavaillut syytteessä tarkoitetulle alueelle liikekeskusta ja kunta on käynyt hankkeen toteuttamisesta neuvotteluja eri tahojen ja myös Sukarin edustaman yhtiön kanssa. Suunnitelman toteuttajaa ei Oleniuksen mukaan ollut vielä syksyllä 2011 valittu eivätkä näillä Maskun kunnan suunnitelmilla ole merkitystä arvioitaessa Kanervan tietoisuutta syytteessä tarkoitetusta hankkeesta.

Loimaan hanke

Loimaan suunnitelma on tavalla tai toisella ollut maakunnan liiton hallituksessa esillä vuoden 2009 aikana pidetyissä kokouksissa. Hallituksen kokouspöytäkirjoissa ei kuitenkaan ole mainintaa Loimaan kaupungin ja Nova-yhtiöiden yhteistyöstä. Kanervan mukaan hän ei ollut ollut tietoinen kaupungin ja Nova Group Oy:n välisestä sopimuksesta 3.1.2008.

Asiassa on selvitetty, että kysymys on ollut hankkeesta, jota ennen kaikkea Loimaan kaupunki on pyrkinyt edistämään. Merisalons ja Yli-Saunamäen edustamien yhtiöiden suunniteltu rooli on ollut toimia lähinnä kiinteistön- ja toimitilavälittäjänä. Nova-yhtiöiden roolia on pidettävä siinä määrin vähäisenä, ettei Kanervan kertomusta, jonka mukaan hän ei ole ollut yhtiöiden roolista tietoinen, voida katsoa osoitetuksi vääräksi.

Kanervan ei siten ole katsottava olleen tietoinen siitä, että hanke liittyy kanssavastajiin.

Johtopäätökset

Kanervalle annetut edut, kanssavastajien liiketoiminnan laatu ja Kanervan toimintamahdollisuudet sekä Kanervan kanssakäyminen joidenkin kanssavastajien kanssa viittaavat siihen, että kysymyksessä voisi olla tahallinen lahjusrikos.

Toisaalta hankkeiden ja Kanervan toimintamahdollisuuksien välinen yhteys on ollut muodollinen. Arvioitaessa, mitä Kanervan on täytynyt hankkeista tietää, on niiden yhteyttä hänen toimintamahdollisuuksiinsa pidettävä epämääräisenä ja osin hypoteettisena. Lisäksi on otettava huomioon, että Kanerva on saattanut perustellusti mieltää, että hänelle tarjotut edut ovat olleet hyväksyttävää vaalitukea, hyväksyttävää vieraanvaraisuutta tai hyväksyttäviä huomionosoituksia, joiden motiivina on ollut hänen uransa painopiste eli hänen toimintansa valtakunnan politiikassa.

Näihin tahallisuutta vastaan puhuviin seikkoihin nähden Kanervan ei voida katsoa pitäneen varsin todennäköisenä sitä, että etujen tarjoaminen on johtunut hänen syytteessä tarkoitettuihin hankkeisiin liittyviin toimintamahdollisuuksiin Varsinais-Suomen maakunnan liitossa ja että edut ovat olleet omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Kanervan tietoisuutta koskevat perustelut huomioon ottaen asiassa ei ole myöskään selvitetty, että Kakkonen, Arto Merisalo, Sukari ja Yli-Saunamäki olisivat pitäneet rikoksen tunnusmerkistöön kuuluvien

seikkojen käsillä oloa varsin todennäköisenä.

Näin ollen Kakkosen, Kanervan, Merisalon, Sukarin ja Yli-Saunamäen menettely ei ole ollut tahallista. Syytteet on sen vuoksi hylättävä.

Syytekohta 3.2

Kanervalle on vaihtoehtoisesti vaadittu rangaistusta lahjusrikkomuksesta. Sanottu rangaistusvaatimus on perustunut syytekohtassa 3.1 kerrotuihin seikkoihin, joista on lausuttu yllä.

Myös lahjusrikkomus on tahallisena rangaistava rikos. Yllä mainituin perustein myös tämä syyte on hylättävä.

Syytekohta 3.3

Asiassa on selvitetty, että Kanerva oli ollut tietoinen siitä, että hän oli vastaanottanut Sukarilta vaalitukea ja muita syytteessä mainittuja etuja. Tämä tietoisuus on aiheuttanut sen, että Kanerva on ollut esteellinen käsittelemään Sukaria koskevia Maskun hankkeeseen liittyviä kysymyksiä.

Asiassa on kuitenkin otettava huomioon, että Kanervan tietoisuus Sukarin Maskun hankkeesta on perustunut julkisuudessa olleisiin tietoihin. Näiden tietojen mukaan Sukari oli luopunut hankkeestaan ja siten näiden tietojen perusteella on jäänyt epämääräiseksi, millä tavalla hanke liittyy maakunnan liiton hallituksessa käsiteltäviin asioihin. Kun Sukarin edustamien tahojen liittyminen kaavahankkeeseen ei myöskään ole ilmennyt maakunnan liiton hallitukselle toimitetuista asiakirjoista, ei Kanervan ole katsottava toimineen tietoisesti esteellisenä. Kanervan menettely ei täytä myöskään tuottamuksellisen rikoksen tunnusmerkistöä.

Yhteenveto

Hylkään syytekohtissa 3.1 - 3.6 tarkoitetut syytteet.

Äänestyksen tuloksen johdosta velvollisena lausumaan enemmistön tuomitsemasta rangaistuksesta ja muista seuraamuksista ilmoitan niiden osalta yhtyvänä enemmistön kantaan.

Vakuudeksi:

käräjätuomari

Airi Jousila

YKSITYISOIKEUDELLISET KORVAUKSET

NOVA GROUP OY

Syytekohtat 1.1.1. ja 1.1.2.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 443.404,67 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkeineen konkurssin alkamisesta 15.6.2009 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastajien kanssa velvoitetaan osallistumaan

- Veikko Gröhn syytekohtan 1.1. osalta 362.039,75 eurolla edellä mainittuine korkeineen,

- Pentti Lindén 229.363,24 eurolla syytekohtan 1.1. osalta edellä mainittuine korkeineen,

- Tapani Yli-Saunamäki 386.330,38 eurolla edellä mainittuine korkeineen.

Vastajien maksettaviksi tuomittavista summista on vastaajilla oikeus vähentää ne määrät, jotka saadaan perittyä osakekaupan 6.11.2008 peräyttämistä konkurssitakaisensaannilla ja velkomusta koskevissa oikeudenkäynneissä Aija Merisalolta ja Arto Merisalolta (Helsingin kärjäoikeus, L 10/20076) sekä Pasi Hakalalta ja Pauli Hakalalta (Helsingin kärjäoikeus, L 10/20077).

Syytekohta 1.1.3.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 60.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkeineen 14.529,09 euron pääomalle 8.4.2006 alkaen ja 45.470,91 euron pääomalle 29.12.2006 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastajien kanssa velvoitetaan osallistumaan

- Veikko Gröhn, Pentti Lindén ja Tapani Yli-Saunamäki kukin pääomaltaan 45.470,91 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkeineen 29.12.2006 alkaen.

Syytekohta 1.1.4.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 552.955,69 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 1.6.2009 lukien sekä viivästyskorkoa pääomille 161.226,18 eurolle 1.1.-31.12.2007 väliseltä ajalta 18.041,87 euroa ja 478.221,89 eurolle 1.1.2008-30.4.2009 väliseltä ajalta 69.807,30 euroa.

Syytekohta 1.1.5.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona korkolain 4.1 §:n mukaiset viivästyskorot 30.500 eurolle väliltä 20.4.2006 - 20.9.2009,

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona

- korkolain 4.1 §:n mukaiset viivästyskorot 5.000 eurolle väliltä 27.11.2006 - 30.8.2009,

- 2.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 30.11.2006 alkaen,

- pääomaltaan 24.819,54 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 30.9.2009 alkaen sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 24.000 eurolle väliltä 28.4.2007 - 29.9.2009 ja 50.310 eurolle väliltä 30.11.2007 - 29.9.2009,

- pääomaltaan 3.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 6.6.2007 alkaen,

- korkolain 4.1 §:n mukaiset viivästyskorot 6.100 eurolle väliltä 28.2.2008 - 20.9.2009,

- lehti-ilmoituskuluista pääomaltaan 15.820,11 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 13.5.2010 alkaen sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 38.297,11 eurolle väliltä 30.4.2007 - 23.3.2009 ja 28.397,11 eurolle väliltä 24.3.2009 - 12.5.2010,

- kannatusjäsenmaksuista pääomaltaan 35.617 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 27.1.2010 alkaen sekä korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 141.000 eurolle väliltä 4.9.2007 - 8.2.2008, 145.000 eurolle väliltä 9.2.2008 - 9.9.2009 ja 39.617 eurolle väliltä 10.9.2009 - 26.1.2010.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle pääomaltaan 3.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisien viivästyskorkoineen 30.10.2006 alkaen sekä Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki yhteisvastuullisesti pääomaltaan 7.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 31.12.2007 alkaen.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle markkinointikulut pääomaltaan 8.469,23 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 30.8.2008

alkaen.

Syytekohta 1.1.6.

Pentti Lindén, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 115.275,45 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 31.3.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastaaajien kanssa velvoitetaan osallistumaan Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala ja Aija Merisalo 40.000 eurolla yllä mainittuine korkoineen.

Syytekohta 1.1.7.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 405.279,29 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen vuonna 2006 liikaa maksetulle 82.587 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen, vuonna 2008 liikaa maksetulle 143.401,11 eurolle 31.12.2008 alkaen ja vuonna 2009 liikaa maksetulle 46.931,78 eurolle 10.4.2009 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastaaajien kanssa velvoitetaan osallistumaan

- Veikko Gröhn pääomaltaan 286.079,93 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 11-12/2006 liikaa maksetulle 22.919,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-11/2008 liikaa maksetulle 130.801,33 eurolle 10.11.2008 alkaen,

- Pentti Lindén pääomaltaan 237.544 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisien viivästyskorkoineen 5-12/2006 liikaa maksetulle 67.811,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-4/2008 liikaa maksetulle 37.373,40 eurolle 9.4.2008 alkaen sekä

Tapani Yli-Saunamäki pääomaltaan 345.611,49 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 11-12/2006 liikaa maksetulle 22.919,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 liikaa maksetulle 132.359,40 eurolle 31.12.2007 alkaen, vuonna 2008 liikaa maksetulle 143.401,11 eurolle 31.12.2008 alkaen ja vuonna 2009 liikaa maksetulle 46.931,78 eurolle 10.4.2009 alkaen.

Vastaaajien maksettaviksi tuomittavista summista on vastaajilla oikeus vähentää ne määrät, jotka saadaan perittyä kohtuuttoman ison palkanmaksun peräyttämistä konkurssitakaisensaannilla koskevassa oikeudenkäynnissä Aija Merisalolta (Helsingin kärjäoikeus, L 10/344).

Syytekohta 1.1.8.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan

yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona BMW- henkilöautojen osalta pääomaltaan yhteensä 182.449,79 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen em. autojen mukaisessa järjestyksessä tilitys- tai sopimuksen siirtopäivistä lukien 60.476,82 eurolle 12.3.2009 alkaen, 70.301,26 eurolle 12.3.2009 alkaen, 5.567,58 eurolle 17.9.2009 alkaen, 36.772,34 eurolle 12.6.2009 alkaen ja 9.331,79 eurolle 3.12.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastaajien kanssa velvoitetaan osallistumaan

- Pentti Lindén BMW- henkilöautojen osalta pääomaltaan yhteensä 121.972,97 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen Lindéniä koskevien autojen mukaisessa järjestyksessä tilitys- tai sopimuksen siirtopäivistä lukien 70.301,26 eurolle 12.3.2009 alkaen, 5.567,58 eurolle 17.9.2009 alkaen, 36.772,34 eurolle 12.6.2009 alkaen ja 9.331,79 eurolle 3.12.2008 alkaen,

- Veikko Gröhn ja Tapani Yli-Saunamäki BMW-henkilöautojen osalta pääomaltaan yhteensä 46.104,13 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen heitä koskevien autojen mukaisessa järjestyksessä sopimuksen siirtopäivistä lukien 36.772,34 eurolle 12.6.2009 alkaen ja 9.331,79 eurolle 3.12.2008 alkaen.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo, Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan pääomaltaan 41.118 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 21.5.2008 alkaen.

Syytekohta 1.1.9.

Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona levyn lehti-ilmoituskulut pääomaltaan 4.800 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 17.12.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti yllä mainittujen vastaajien kanssa velvoitetaan osallistumaan

- Pentti Lindén 1.200 eurolla edellä mainittuine viivästyskorkoineen.

Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle levyn mainostuskustannukset 3.660 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 9.6.2008 alkaen sekä mainos/kansikuvauspalkkio 915 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 15.7.2008 alkaen.

Aija Merisalo ja Arto Merisalo velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle radio-ohjelmia koskevista kustannuksista pääomaltaan 59.306,32 euroa sekä vuosittain maksetuille summille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa vuonna

2006 maksetulle 6.697,80 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 maksetulle 16.257,26 eurolle 31.12.2007 alkaen ja vuonna 2008 maksetulle 36.351,26 eurolle 31.12.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti yllä mainittujen vastaajien kanssa veloitetaan osallistumaan

- Pentti Lindén pääomaltaan yhteensä 27.722,71 eurolla sekä vuosittain maksetuille summille korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoa 5-12/2006 maksetulle 4.465,20 eurolle 31.12.2006 alkaen, vuonna 2007 maksetulle 16.257,26 eurolle 31.12.2007 alkaen ja 1-4/2008 maksetulle 7.000,25 eurolle 31.12.2008 alkaen.

Aija Merisalo ja Arto Merisalo veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle levyjen hankkimiskustannukset pääomaltaan 14.102,26 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 29.5.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti yllä mainittujen vastaajien kanssa veloitetaan osallistumaan Pentti Lindén 11.233,41 eurolla edellä mainittuine korkoineen.

Aija Merisalo ja Arto Merisalo veloitetaan yhteisvastuullisesti Nova Group Oy:n konkurssipesälle harjoittelutilan kustannuksia pääomaltaan 4.785 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 2.2.2009 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti yllä mainittujen vastaajien kanssa veloitetaan osallistumaan

- Pentti Lindén yhteensä 1.285 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 2.4.2008 alkaen.

Syytekohta 1.1.10.

Pentti Lindén, Aija Merisalo ja Arto Merisalo veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan yhteensä 12.068,02 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 6.423,58 eurolle 31.12.2007 alkaen, 1.359,37 eurolle 14.12.2007 alkaen, 2.343,47 eurolle 13.1.2008 alkaen ja 1.941,60 eurolle 30.1.2007 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti edellä mainittujen vastaajien kanssa veloitetaan osallistumaan Tapani Yli-Saunamäki 10.126,24 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 6.423,58 eurolle 31.12.2007 alkaen, 1.359,37 eurolle 14.12.2007 alkaen, 2.343,47 eurolle 13.1.2008 alkaen.

Syytekohta 1.1.11.

Arto Merisalo veloitetaan korvaamaan Nova Group Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan yhteensä 22.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen kullekin tukimaksun maksupäivälle eli 3.000 eurolle (Apu Lähetty ry)

6.2.2007 alkaen, 2.000 eurolle (Uganda-yhdistys) 21.12.2007 alkaen, 3.000 eurolle (Sanan Helmiä ry:n 1. suoritus) 2.4.2008 alkaen, 1.000 eurolle (Sanan Helmiä ry, ei koske Lindéniä) 4.7.2008 alkaen, 1.000 eurolle (Sanan Helmiä ry, ei koske Lindéniä) 9.7.2008 alkaen, 10.000 eurolle 9.11.2007 alkaen ja 2.000 eurolle 30.11.2007 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastajien kanssa veloitetaan osallistumaan

- Pentti Lindén 20.000 eurolla edellä mainittuine korkoineen ja
- Aija Merisalo 3.000 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 2.4.2008 lukien, 1.000 eurolla 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 4.7.2008 lukien ja 1.000 eurolla 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 9.7.2008 lukien.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki veloitetaan suorittamaan yhteisvastuullisesti Nova Group Oy:n konkurssipesälle oikeudenkäyntikulut yhteensä 131.635,90 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua kärjäoikeuden tuomiosta lukien.

NOVA KIINTEISTÖKEHITYS OY

Syytekohta 2.1.1.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan yhteensä 1.379.156 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 31.12.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti muiden kanssavastajien kanssa veloitetaan osallistumaan

- Veikko Gröhn 1.275.138,20 eurolla edellä mainittuine korkoineen ja
- Pentti Lindén 280.521,63 eurolla edellä mainittuine korkoineen.

Syytekohta 2.1.2.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, ja Arto Merisalo veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 106.638 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 16.10.2006 alkaen.

Syytekohta 2.1.4.

Pauli Hakala, Aija Merisalo ja Arto Merisalo veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaa 10.513,28 euroa korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoineen 11.1.2008 lukien ja 10.351,94 euroa korkolain 4.1 §:n mukaista viivästyskorkoineen 30.5.2008 lukien sekä lisäksi viivästyskorkoa 10.500 eurolle 11.1.2008-7.8.2009 väliseltä ajalta 3.799,32 euroa ja 3.500 eurolle 30.5.2008-29.3.2010 väliseltä ajalta 2.761,92 euroa.

Syytekohta 2.1.5.

Arto Merisalo velvoitetaan korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona 10.000 euroa korkolain 4.1:n mukaisine viivästyskorkoineen 18.7.2007 alkaen sekä 5.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 1.7.2008 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti Arto Merisalon kanssa velvoitetaan Lindén osallistumaan 10.000 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine korkoineen 18.7.2007 alkaen.

Syytekohta 2.1.6.

Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 27.481,20 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 8.11.2007 alkaen.

Syytekohta 2.1.8.

Arto Merisalo velvoitetaan korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaa 28.502,42 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 7.8.2009 alkaen.

Syytekohta 2.1.9.

Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 4.575 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 28.8.2008 alkaen.

Syytekohta 2.1.11.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 732.000 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 2.7.2008 alkaen.

Syytekohta 2.1.12.

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 525.583 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 31.12.2008 alkaen.

Syytekohta 2.1.13

Pasi Hakala, Pauli Hakala, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Yli-Saunamäki velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona pääomaltaan 33.151,61 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 16.6.2009 alkaen.

Edellä sanottuun korvaukseen yhteisvastuullisesti yllä mainittujen

vastaajien kanssa veloitetaan osallistumaan Veikko Gröhn 27.937,10 eurolla edellä mainittuine korkoineen.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki veloitetaan suorittamaan yhteisvastuullisesti Nova Kiinteistökehitys Oy:n konkurssipesälle oikeudenkäyntikulut yhteensä 56.206,08 eurolla korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua kärjäoikeuden tuomiosta lukien.

Veikko Gröhn, Pasi Hakala, Pauli Hakala, Pentti Lindén, Aija Merisalo, Arto Merisalo ja Tapani Yli-Saunamäki veloitetaan suorittamaan yhteisvastuullisesti todistaja Asko Kinnuselle valtion varoista maksetun ansionmenetyskorvauksen ylimenevänä osuutena 141,13 euroa.

Vaatimukset enemmälti hylätään.

18.4.2012

Asiano:
R 10/10433**Asia**

TÖRKEÄ KIRJANPITORIKOS ynnä muuta

R 10/10433

Syyttäjä

1. Nova Group Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen pöytäkirja 23.10.2006 (liitepöytäkirja Nova Kiinteistökehitys Oy:n kaupparekisterin ote)
2. Erytistarkastuskertomus 21.9.2009 / Tuokko Tilintarkastus Oy sekä kommentit KHT Urpo Salon Nova Group Oy:tä koskevaan lausuntoon 5.1.2012
3. Pöytäkirjat hallituksen kokouksista (erytistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 137-239, esitutkintapöytäkirjan liite 18 s. 470-471)
 - 3 a. Johtoryhmän kokousmuistiot liite 4, sivut 12 - 46
4. Asko Kinnusen laatima toimintasuunnitelma 19.1.2005 (esitutkintapöytäkirjan liite 15 sivu 464)
5. Asko Kinnusen laatima tilannekatsaus 24.1.2005 (esitutkintapöytäkirjan liite 16 sivu 466-468)
 - 5 a. Asko Kinnusen eroilmoitus, liite 16 sivu 469

1.1. LÄHIPIIRILAINAT

6. Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2004 liite 2 sivu 25)
7. Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2005 liite 2 sivu 53)
8. Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2006 liite 2 sivu 83)
9. Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2007 ja siihen liittyvä muistio (erytistarkastuskertomuksen liite 2 sivu 129-132)
 - 9 a. KHT Aarne Koivikon irtisanoutuminen, liite 2 sivu 133
10. Taulukko Aija Merisalón lähipiirilainojen kehityksestä (erytistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 1-4)
11. Taulukko Arto Merisalón lähipiirilainojen kehityksestä (erytistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 7-15)
12. Taulukko Pasi Hakalan lähipiirilainojen kehityksestä (erytistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 21-23)
13. Taulukko Pauli Hakalan lähipiirilainojen kehityksestä (erytistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 25-27)
 - 13 a. Ohjeistus kirjanpitoa varten 25.5.2005
 - 13 b. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 20.10.2008, erytistarkastuksen liite, 4/205
 - 13 c. Suostumus saatavan kuittaukseen 6.11.2008, erytistarkastuksen liite, 25/111

13 d. Velkakirjat 29.12.2006 ja 31.7.2007

1.2. KIINTEISTÖ OY NUMMELAN KODINKESKUS

14. Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskuksen perustamissopimus (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 75)
15. Kauppakirja osakkeiden ostosta Pasi Hakalalta (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 87)
16. Kauppakirja osakkeiden ostosta Aija Merisalolta (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 88)
17. Hankelaskelma, jolla kauppahintoja on perusteltu (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 94)
18. Yhtiön hallituksen kokouspöytäkirja 10.3.2009 (erityistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 231)
19. Esisopimus kahden kiinteistön ostosta Vihdin kunnalta (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 81-86)
20. Ote Vihdin kunnanhallituksen pöytäkirjasta (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 98)
21. Kauppakirja Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskuksen osakkeiden myynnistä 30.4.2009 Oka Oy:lle, erityisesti sen kohta 6. Täytäntöönpanoehdot (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 101-105)
22. Taulukko Aija Merisalon lähipiirilainojen kehityksestä (erityistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 1-4)
23. Taulukko Pasi Hakalan lähipiirilainojen kehityksestä (erityistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 21-23)

1.3. NOVA-ASUNNOT OY LKV

24. Hallituksen kokouksen 15.7.2004 pöytäkirja (erityistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 120)
25. Hallituksen kokouksen 11.2.2005 pöytäkirja (erityistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 124)
26. Kauppakirja 26.1.2006 (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 1)
27. Ostojen tiliöintitosite (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 2)
28. Kirjaustosite (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 10)
29. Hallituksen kokouksen 5.3.2007 pöytäkirja (erityistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 152)
30. Nova-Asunnot Oy LKV:n velalliselvitys (esitutkintapöytäkirjan liite 5 sivu 417-422)
31. Nova-Asunnot Oy LKV:n tilinpäätös 31.12.2005 (esitutkintapöytäkirjan liite 6 sivu 423-432)
32. Nova-Asunnot Oy LKV:n tilinpäätös 31.12.2006 (erityistarkastuskertomuksen liite 25 sivu 12-20)
- 32 a. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen kiinteistörekisteri (ARAKIRE) ote
- 32 b. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen kiinteistörekisteri (ARAKIRE) asiaote

1.4. NOVA-KIINTEISTÖT OY LKV

33. Taulukko lainasaldon kehittymisestä (erityistarkastuskertomuksen liite 26 sivu 49-53)
34. Tilintarkastuskertomus (esitutkintapöytäkirjan liite 7 sivu 438)

1.5. POLIITTISET TUKIMAKSUT

35. Presidentinvaalikampanjaan liittyvä 27.1.2006 päivätty ilmoituslasku (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 40-43)
36. Tiliote (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 44)
37. Arto Merisalón sähköposti (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 18)
38. Tiliote (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 19)
39. Pankkitosite maksusta 1.11.2006 Keski-Espoon Keskusta ry:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 20)
40. Taulukko Arto Merisalón lähipiirilainojen kehityksestä (erityistarkastuskertomuksen liite 24 sivu 9)
41. Lasku 24.000 euron seminaarimaksusta Menestyvä Suomi r.y:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 223)
42. Kirjaustosite 24.000 euron maksusta Menestyvä Suomi r.y:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 222)
43. Lasku 50.310 euron seminaarimaksusta Menestyvä Suomi r.y:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 214)
44. Lasku 21.5.2007 maksusta Uusi Lappi ry:lle (esitutkintapöytäkirjan liite 11 sivu 445)
45. Lasku 28.9.2006 maksusta Ryhmäexpertit Oy:lle Keskusta-risteilystä (erityistarkastuskertomuksen 14 sivu 95)
46. Lasku 21.11.2007 maksusta Suomen Keskusta r.p:lle ja siihen liittyvä sähköposti 5.12.2007 (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 212-213)
47. Lasku 11.1.2008 maksusta Suomen Kansallismedia Oy:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 209)
48. Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n lasku 19.1.2007 130.000 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 21)
49. Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n lasku 1.11.2007 4.000 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 11)
50. Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n lasku 29.6.2007 11.000 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 27)
51. Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n puolesta vuonna maksetut ilmoituskulut vuodelta 2007 ja niihin liittyvä 13.6.2008 päivätty lasku 38.297,11 euroa Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 1-25)
52. Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n puolesta vuonna maksetut markkinointi ym. kulut ja niihin liittyvä 30.9.2008 päivätty lasku 8.469,23 euroa lasku Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 27-35)

1.6. T. KANSAN KIERTUE JA KONSERTIT

53. Yhteenveto kiertueeseen liittyvistä maksetuista laskuista (erityistarkastuskertomuksen liite 16 sivu 95-96)

1.7. AIJA MERISALON PALKKA

54. Taulukko Aija Merisalón palkoista (erityistarkastuskertomuksen sivu 46)
55. Aija Merisalón palkkakortti (esitutkintapöytäkirjan liite 12 sivu 446)

1.8. AUTOT

56. Taulukko osamaksulla ostetuista autoista ja niiden kauppahinnoista (erityistarkastuskertomuksen sivu 44)

57. Kauppa- ja tilaussopimuksia Audi-autoista (erityistarkastuskertomuksen liite 20 sivu 1-6)

58. Kauppasopimusten purkua koskevat asiakirjat Audi-autoista (erityistarkastuskertomuksen liite 20 sivu 7-8)

1.9. AIJA MERISALON RADIO-OHJELMA- JA MUSIIKKIKUSTANNUKSET

59. Neljä laskua levyn lehti-ilmoituksista 12.3.-3.12.2008 yhteensä 4.800 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 36-39)

60. Lasku 26.5.2008 levyn mainostuskustannuksista 3660 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 46, 204)

61. Lasku 1.7.2008 levyn mainos- ja kansikuvauskustannuksista 915 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 47)

62. Laskut 31.1.2006-15.12.2008 Aija Merisalon radio-ohjelmia koskevista kustannuksista yhteensä 59.306,32 euroa sekä niitä koskeva yhteenveto (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 49-88)

63. Laskut 4.12.2007- 15.5.2008 yhtiön hankkimista 1.850 kpl:sta Aija Merisalon CD-levyjä, yhteensä 14.452 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 15 sivu 139-147)

64. Sopimus Aija Merisalon harjoittelutilan vuokrauksesta (erityistarkastuskertomuksen liite 19 sivu 1)

65. Yhteenveto Aija Merisalon harjoittelutilan vuokrien maksuista yhteensä 4785 euroa ajalta 2.1.2008-2.2.2009 (erityistarkastuskertomuksen liite 19 sivu 2)

1.10. MATKAKUSTANNUKSET

66. Luottokorttilasku 5.12.2007, jossa Arto Merisalon Etelä-Afrikan matkaan liittyvistä kustannuksista 6.423,58 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 14 sivu 27-29)

67. Luottokorttilasku 19.11.2007, jossa Tapani Yli-Saunamäen Etelä-Afrikan matkaan liittyvistä kustannuksista 1.359,37 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 14 sivu 44-47)

68. Luottokorttilasku 19.12.2007, jossa Tapani Yli-Saunamäen Etelä-Afrikan matkaan liittyvistä kustannuksista 2.343,47 euroa (erityistarkastuskertomuksen liite 14 sivu 62-65)

69. Lasku Aija Merisalon majoituksesta Le Meridien -hotellissa (erityistarkastuskertomuksen liite 18 sivu 108-109)

1.11. TUKIMAKSUT YHTEISÖILLE

70. Lasku 12.12.2007 kannatusjäsenmaksusta Apu Lähetti ry:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 4)

71. Lasku 10.6.2008 kannatusjäsenmaksusta sanan Helmiä ry:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu)

72. Sähköposti 31.1.2007 kannatusjäsenmaksusta Apu Lähetti ry:lle (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 15)

73. Sähköposti 17.1.2007 kannatusjäsenmaksusta Apu Lähetti ry:lle/
Uganda -yhdistys (erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 16)
74. Tiliote edellisestä kahdesta maksusta (erityistarkastuskertomuksen
liite 17 sivu 17)
75. Lasku heinäkuu 2007 kannatusmaksusta Suomen Urheiluliitolle
(erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 29)
76. Lasku 1.1.2007 tukimaksusta Kotkan kaupungille
(erityistarkastuskertomuksen liite 17 sivu 31)
77. Tilinpäätös tilikaudelta 2005 (erityistarkastuskertomuksen liite 2 sivu
28-84)
78. Tilinpäätös tilikaudelta 2006 (erityistarkastuskertomuksen liite 2 sivu
57-85)
79. Tilinpäätös tilikaudelta 2007 (erityistarkastuskertomuksen liite 2 sivu
86-134)

2.1. KESKENERÄISET TYÖT

80. Hallituksen kokous 29.12.2006 (erityistarkastuskertomuksen liite 4
sivu 150)
81. Hallituksen kokous 31.12.2007 (erityistarkastuskertomuksen liite 4
sivu 176)

2.2. HUONEKALULIIKE VEPSÄLÄISEN TOIMITILAN VUOKRA-ASIA

82. Erkki Pursiainen sähköposti 21.6.2006 Huonekaluliike Vepsäläinen
Oy:n asiamiehelle (erityistarkastuskertomuksen liite 27 sivu 23)
83. Arto Merisalonen sähköposti Huonekaluliike Vepsäläinen Oy:n
asiamiehelle (erityistarkastuskertomuksen liite 27 sivu 26)
84. Pöytäkirja johtoryhmän kokouksesta 5.6.2007
(erityistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 74-75)
85. Pöytäkirja hallituksen kokouksesta 7.9.2007
86. Huonekaluliike Vepsäläinen Oy:n velkomiskirje 2.7.2007 vuokran
hyvityksestä (erityistarkastuskertomuksen liite 27 sivu 24-25)

Henkilötodistelu

1. Vastaaja Arto Merisalonen kuuleminen
2. Vastaaja Tapani Yli-Saunamäen kuuleminen
3. Vastaaja Pentti Lindénin kuuleminen
4. Vastaaja Pauli Hakalan kuuleminen
5. Vastaaja Veikko Gröhnin kuuleminen
6. Vastaaja Aija Merisalonen kuuleminen
7. Vastaaja Pasi Hakalan kuuleminen
8. Asianomistajan edustaja, pesähoitaja Pekka Kokko
9. Todistaja Seppo Suontausta (erityistarkastuksen tekijä)
10. Todistaja Arne Koivikko (Nova Groupin tilintarkastaja)
11. Todistaja Asko Kinnunen (Nova Groupin toimitusjohtaja alkuvuonna
2005)
12. Todistaja Kari Sulin (Nova-yhtiöiden kiinteistökehitysjohtaja,
varatoimitusjohtaja)
13. Todistaja Mari Kurenmaa (Nova-yhtiöiden markkinointiasistentti ja
-päällikkö)
14. Todistaja Johanna Vironmäki (Nova-yhtiöiden hallintojohtaja)
15. Todistaja Erkki Pursiainen (Nova Groupin aluejohtaja)

16. Todistaja Max Tuominen (asianajaja, Nova-Asunnot Oy:n pesänhoitaja)

Syytekohta 2/ syyttäjä

1. Vastaaja Arto Merisalon kuuleminen
2. Vastaaja Tapani Yli-Saunamäen kuuleminen
3. Vastaaja Pentti Lindénin kuuleminen
4. Vastaaja Pauli Hakalan kuuleminen
5. Vastaaja Veikko Gröhnin kuuleminen
6. Vastaaja Aija Merisalon kuuleminen
7. Vastaaja Pasi Hakalan kuuleminen
8. Todistaja Seppo Suontausta
9. Todistaja Johanna Vironmäki
10. Todistaja Erkki Pursiainen

Liiketoimintakiellon rikkominen

1-kohdassa kerrottu todistelu päätösvallan käytöstä ja vastuusuhteista.

NG:n konkurssipesä

Konkurssipesä nimeää syyttäjän haastehakemuksesta ilmenevän kirjallisen todistelun ja henkilötodistajat sekä seuraavat kirjalliset todisteet.

- 1) Ote tilinpäätöksen 31.12.2006 tase-erittelyistä
- 2) Ote tilinpäätöksen 31.12.2007 tase-erittelyistä
- 3) Konkurssipesän selvitys Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle tai sen hyväksi tehdyistä maksuista saaduista palautuksista
- 4) Ohjeistus kirjanpitoa varten - asiakirja
- 5) Hallituksen kokouksen 20.10.2008 pöytäkirja
- 6) Aija Merisalon suostumus saatavan kuittaukseen 6.11.2008
- 7) Aija Merisalon velkakirjat 29.12.2006 ja 31.12.2007 ja korkolasku
- 8) Hallituksen kokouksen 5.3.2007 pöytäkirja
- 9) Maksupäiväkirja Nova Group Oy:n kirjanpidosta (erit. liite 25, sivu 3)
- 10) Tiliote Uudenmaan verovirastolle Saara Roivaksen puolesta suoritetuista maksuista (erit.liite 25, sivu 4)
- 11) Pääkaupunkiseudun verotoimiston maksumuistukset (5 kpl) Saara Roivakselle (ert. liite 25, sivut 5-9)
- 12) Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n pesäluettelo, allekirjoitettu 16.9.2009 (ilman käyttöomaisuusliitteitä)
- 13) Helsingin käräjäoikeuden päätös 12.5.2010 jakoluettelon vahvistamisesta jakoluetteloliitteineen Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n konkurssissa
- 14) Selonteko Nova-Kiinteistöt Oy LKV:n konkurssipesän hallinnosta ajalta 21.7.2009-21.7.2011 (erityisesti sivut 3 ja 5)
- 15) Henkilöauton BMW 750i (rek.nro MTG-921) koskeva vapaaehtoinen tilityspöytäkirja 12.3.2009
- 16) Henkilöautoa BMW M6 Coupe (JGT-173) koskeva vapaaehtoinen tilityspöytäkirja 12.3.2009
- 17) Henkilöautoa BMW 535 DA (GGV-913) koskeva pöytäkirja

- 17.9.2009 osamaksukauppalaan mukaisesta virka-avusta ja tilityksestä
 18) Henkilöautoa BMW X5 4,81 (FIO-528) koskeva sopimus ostajan vaihdosta 12.6.2009
 19) Henkilöautoa BMW 530 DA (UNZ-397) koskeva sopimus ostajan vaihdosta 3.12.2008
 20) Nova Group Oy:n ostovelat, erityistarkastuksen liite 7 s. 1 ja s. 19

Vastaaajien korvausvaatimuksia koskeva todistelu

Lindén

- 1) Nova-Välitysryhmä Oy:n hallituksen kokouksen 15.7.2004 päivätty kokouspöytäkirja (s.3)
- 2) Nova Group Oy:n hallituksen kokouksen 11.2.2005 päivätty kokouspöytäkirja (s.4)
- 3) 26.1.2006 päivätty kauppakirja
- 4) 29.12.2006 päivätty kuittausilmoitus
- 5) 12.3.2007 päivätty Nova Group Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirja (s.2)
- 6) Arto Merisaloon 16.11.2006 lähettämä sähköpostiviesti Johanna Vironmäelle
- 7) 12.11.2006 päivätty Nordeapankki tilitapahtumakysely koskien Arto Merisaloon omistamaa tiliä.
- 8) Menestyvä Suomi ry:n 16.2.2007 päivätty lasku 24.000 euroa
- 9) Menestyvä Suomi ry:n 31.10.2007 päivätty lasku 50.310 euroa
- 10) Rex ryhmäExpertit 28.9.2006 päivätty 3.000 euron lasku
- 11) Suomen Keskusta ry:n 21.11.2007 päivätty 9.000 euron (7.000 €) lasku ja siihen liittyvä sähköpostiviesti
- 12) Suomen Kansallismedia Oy:n 11.1.2008 päivätty 6.100 euron lasku
- 13) Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:n kannatusjäsenmaksulasku vuodelta 2007 130.000 euroa ja ennakkolasku vuodelta 2008 11.000 euroa
- 14) Nova Group Oy:n 13.6.2008 ja 30.9.2008 päivätyt 38.297,11 euron ja 8.469,23 euron laskut Kehittyvien Maakuntien Suomi ry:lle
- 15) Tapani Kansan juhlaikiertueen kuluerittely

Aija Merisalo

Aija Merisalo nimeää samat todisteet kuin syytettä koskien.

Lisäksi esitetään kirjalliset vastaukset osoituksena vireilläolovaikutuksen perusteen käsillä olosta. Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olevissa asioissa L 10/20076 ja L 10/344 on kysymys samasta tai samaa tarkoittavasta asiasta kuin asianomistajan tässä asiassa esittämässä vaatimuksissa siten, että asianomistaja ei samanaikaisesti ole oikeutettu molempiin maksuvelvollisuuksiin/-suorituksiin.

Pasi Hakala

Pasi Hakala viittaa samaan näyttöön, jonka hän on nimennyt syytteisiin antamansa vastauksen tueksi.

Tapani Yli-Saunamäki

Vastaaaja vetoaa ja ilmoittaa lähtökohtaisesti saman todistelun kuin syytteessä annetussa vastauksessa.

Gröhn Veikko

Kirjalliset todisteet

1 "Lähipiirilainat"

Aija Merisalon laina

1. Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus 21.9.2009, liite 24 sivu 4.

Arto Merisalon laina

2. Etk liite 24 sivu 15.

Pasi Hakalan laina

3. Etk liite 24 sivu 23.

Pauli Hakalan laina

4. Etk liite 24 sivu 27.

1.2 Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkonekeskuksen osakekauppa

5. Nova Group Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 18.11.2008 nro 12/2008. Etk liite 4 sivut 211-213. Kohta 6 sivulla 212.

1.3 Nova-Asunnot LKV Oy osakekauppa 26.1.2006

6. Etk liite 4 sivu Yhtiökokouksen pöytäkirja 23.10.2006 nro 2/2006.

1.5 Poliittiset tukimaksut

7. Etk liite 4 sivut 146-147. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 31.10.2006 nro 3/2006. Kohta 10 :Muut asiat.

8. Etk liite 4 sivut 146- 212. Hallituksen pöytäkirjat 31.10.2006-18.11.2008 väliseltä ajalta. (ks. tod 19)

1.6 Tapani Kansan sponsorointikulut

Kohdan 1.5 todistelun lisäksi:

9. Etk liite 4 sivu 72. Nova Group Oy:n johtoryhmän kokous 4.6.2007.

Kohta 8. Asiakastilaisuudet.

10. Etk liite 4 sivu 83 Nova Group Oy:n johtoryhmän kokous 2.11.2007 kohta 7. Asiakastilaisuudet.

1.7 Aija Merisalon palkka

11. Etk liite 4 sivut 118-119. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 15.7.2004. Pöytäkirjan § 6.

12. Etk liite 4 sivut 121-126. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 11.2.2005. Pöytäkirjan § 7.

13. Etk liite 4 sivut 137-139. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 18.9.2006 nro 2/2006. Pöytäkirjan 5.kohta.

14. Etk liite 4 sivut 148-149. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 18.12.2006 nro 4/2006. Pöytäkirjan 4 kohta.

1.8 Autot

BMW-ajoneuvot

Edellä kohdassa 1.3 mainittu asiakirja.

15. Etk liite 4 sivut 137-139. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 18.9.2006 nro 2/2006. Pöytäkirjan 5.kohta: Avainhenkilöiden työsopimukset ja

palkat ja 6.kohta: Hankinnat.

16. Etk liite 4 sivut 151-153. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 12.3.2007 nro 1/2007. Pöytäkirjankohta: Muut asiat. Sekä sivut 58-57. Johtoryhmän kokouksen pöytäkirja 12.2.2007 nro 1/2007 kohta: Henkilökunta-asiat.

Audit

17. Etk liite 4 sivut 114-115. Johtoryhmän kokouksen pöytäkirja 20.10.2008 nro 10/2008. Pöytäkirjan kohta: Muut asiat.

18. Etk liite 20 sivu 7. Käyttöauto Oy:n 17.12.2008 päivätty kirje.

1.9 Aija Merisalon kulut

19. Etk liite 4 sivut 54 - 213. Hallituksen ja johtoryhmän pöytäkirjat 31.10.2006 - 18.11.2008 väliseltä ajalta.

1.10 Etelä-Afrikan ja Pariisin matkat

- edellä kohdassa 1.9 mainitut asiakirjat

1.11 Kannatustukimaksut

- edellä kohdassa 1.9. mainitut asiakirjat

Henkilötodistelu

- 1) Veikko Gröhn
- 2) Pasi Hakala
- 3) Pauli Hakala
- 4) Pentti Lindén
- 5) Aija Merisalo
- 6) Arto Merisalo
- 7) Tapani Yli-Saunamäki
- 8) Arne Koivikko
- 9) Johanna Vironmäki
- 10) Ulla Auranen

Pasi Hakala

Kirjalliset todisteet

1. Yhteenveto Nova Group Oy:n erääntyneistä ostovelosta (erityistarkastuskertomus, liite 7/001)
2. Nova Group Oy:n erääntyneet ostovelat 31.12.2005 (erityistarkastuskertomus, liite 7/002-003)
3. Nova Group Oy:n toimintakertomus tilikaudelta 1.1.2005-31.12.2005 (erityistarkastuskertomus, liite 2/029 -030)
4. Erittely tuloutetuista, tilinpäätöshetkellä 31.12.2005 laskuttamattomista töistä (erityistarkastuskertomus, liite 9/002 -003)
5. Tilintarkastuskertomus 27.6.2006 (erityistarkastuskertomus, liite 2/053)
6. Nova Group Oy:n erääntyneet ostovelat 31.12.2006 (erityistarkastuskertomus, liite 7/004)
7. Nova Group Oy:n toimintakertomus tilikaudelta 1.1.2006-31.12.2006 (erityistarkastuskertomus, liite 2/059 -060)
8. Erittely tuloutetuista, tilinpäätöshetkellä 31.12.2006 laskuttamattomista töistä (erityistarkastuskertomus, liite 9/004 -006)
9. Tilintarkastuskertomus 11.6.2007 (erityistarkastuskertomus, liite 2/083)
10. Nova Group Oy:n erääntyneet ostovelat 31.12.2007 (erityistarkastuskertomus, liite 7/005-018)
11. Erittely tuloutetuista, tilinpäätöshetkellä 31.12.2007 laskuttamattomista töistä (erityistarkastuskertomus, liite 9/007 -012)

12. todisteesta luovuttu
13. Tilintarkastuskertomus 23.6.2008 (erityistarkastuskertomus liite 2/129)
14. Nova Group Oy:n erääntyneet ostovelat 15.6.2009 (erityistarkastuskertomus liite 7/19-42)
15. Lähipiirilainat Pasi Hakala (erityistarkastuskertomus, liite 24/023)
16. Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskus -hanketta koskeva kustannusarvio ja tuottolaskelma sekä realisointi, laatinut Pauli Hakala 23.3.2008, päivitetty 29.10.2008 (erityistarkastuskertomus, liite 25/094)
17. Kauppakirjat Pasi Hakala/Nova Group Oy ja Aija Merisalo/Nova Group Oy 6.11.2008 (erityistarkastuskertomus, liite 25/087-088)
18. Kauppakirja 30.4.2009 (erityistarkastuskertomus, liite 25/101-105)
19. Pöytäkirja Nova Group Oy:n hallituksen kokouksesta 15.7.2004 (erityistarkastuskertomus, liite 4/118-120)
20. Pöytäkirja Nova Group Oy:n hallituksen kokouksesta 11.2.2005 (erityistarkastuskertomus, liite 4/121-126)
21. Nova Group Oy:n yhtiö rakenne (erityistarkastuskertomus, liite 4/130)
22. Nova-Asunnot Oy LKV, budjetti 2006 (erityistarkastuskertomus, liite 4/130 ja 4/133)
23. Nova-Asunnot Oy LKV:n tuloslaskelma 31.12.2006 päättyneellä tilikaudella (erityistarkastuskertomus, liite 25/023)
24. Hallituksen kokousten pöytäkirjat 15.7.2004 - 16.1.2006 ja johtoryhmän kokousten pöytäkirjat 14.6.2005 - 14.8.2006" (erityistarkastuskertomus liite 4 sivut 116-128 ja 012-049);

Henkilötodistelu

1. Pasi Hakala henkilökohtaisesti todistelutarkoituksessa.

Myös asiassa muiden todistelutarkoituksessa/todistajina kuultavien henkilöiden kuuleminen samoista teemoista, jotka ilmenevät muiden jutun asianosaisten käräjäoikeudelle ilmoittamista todistusteemoista.

Pauli Hakala

Kirjallinen todistelu

I Maksukyvyttömyyden alkamishetki:

- 1) NG tilinpäätös 31.12.2005
 - 2) NG tilinpäätös 31.12.2006, keskeneräisiä töitä kirjattu 735.489 euroa
 - 3) NG tilinpäätös 31.12.2007, erääntyneiden ostovelkojen määrä 748.019 euroa, keskeneräisiä saatavia 2.628.156 euroa
 - 4) Liite 7/001, erääntyneiden laskujen sisältö,
 - 5) Liite 7/002 osoittaa, että 31.12.2005 vain 22.889 euroa on ollut erääntyneenä yli 2 kuukautta
 - 6) Vuoden 2006 budjetoitu liikevaihto, ed liitteen 2 s. 29: osoittaa, että vuoden 2006 budjetoitu liikevaihto oli 4,2 miljoonaa euroa, riidatonta on, että toteutunut oli 3.627.000 euroa eli 86 %:a budjetoidusta liikevaihdosta
 - 7) luovuttu
 - 8) Hallituksen kokous 24.6.2008, vastauksen s. 5
 - 9) Cd liite 7/1, ostovelkojen määrä 31.12.2006 ollut 166.433 euroa
 - 10) cd-liitteet 7/020 - 7/042
- Pauli Hakala viittaa myös Pasi Hakalan kirjalliseen todisteeseen 10 (Tuokko Tilintarkastuksen liite 7/005-018), jossa on lueteltu tilinpäätöksessä 31.12.2007 olevat ostovelat.

Edelliseen todisteeseen liittyen Pauli Hakala nimeää kirjalliseksi todisteeksi Tuokko Tilintarkastuksen liitteen 02/112 – 02/114 (ensimmäinen ostovelkaluettelo) ja liitteen 02/115- 02/128 (varsinainen ostovelkaluettelo)

Ostovelkojen pääkirja vuodelta 2008.

Edellä mainittujen asiakirjojen perusteella kyetään selvittämään missä aikataulussa Nova Group Oy:n ostovelat on suoritettu ja mitkä ovat jääneet suorittamatta.

II Päätöksenteko:

- 11) Johtoryhmän kokous ptk 31.7.2006,
- 12) Johtoryhmän kokous 31.10.2006 kohta 9
- 13) Johtoryhmän kokous ptk 27.11.2006

III Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskuksen osakkeet:

- 14) Pauli Hakalan laatima kustannusarvio ja tuottolaskelma 23.3.2008
- 15) Johtoryhmän kokous 8.9.2008
- 16) Pauli Hakalan päivitetty laskelma 8.9.2008
- 17) Hallituksen ptk 18.11.2008
- 18) Hallituksen kokouksen ptk. 15.12.2008
- 19) Hallituksen kokouksen ptk 26.1.2009
- 20) Kauppakirja Oka Oy:n kanssa 23.4.2009

IV Nova-Asunnot Oy:

- 21) Johtoryhmän kokouksen ptk 14.3.2005
- 22) Johtoryhmän ptk. 16.1.2006
- 23) Esitutinnan liite 2 s. 65
- 24) Tuloslaskelma, esitutinnan liite s. 140

Henkilötodistelu

Nimetyt todistajat ja todistelutarkoituksessa kuultavat samoilla teemoilla kuin muut asianosaiset.

Pentti Lindén

Kirjallinen todistelu

1. Nova Group Oy:n hallituksen kokouspöytäkirja per 18.2.2008.
2. Nova Group Oy:n hallituksen kokouspöytäkirja per 22.5.2008
3. Nova Group Oy:n ostoreskontra 7.3.11
4. KHT Aarne Koivikon allekirjoittama Nova Group Oy:n tilintarkastuskertomus ja tilintarkastuspöytäkirja tilikaudelta 2006
- 5 a-e. Nova Group Oy:n hallituksen kokousmuistio per 18.9.2006, kokousmuistio per 18.12.2006, pöytäkirja per 12.3.2007, pöytäkirja 31.12.2007, pöytäkirja per 12.5.2008.
6. KHT Aarne Koivikon allekirjoittama tilintarkastuskertomus koskien tilikautta 2007.
7. KHT Aarne Koivikon allekirjoittama tilintarkastuspöytäkirja koskien tilikautta 2005.
8. Mainos- ja markkinointisopimus per 14.8.2007 Kansanviihde T. Kansa Oy:n kanssa.
9. Nova Group Oy:n hallituksen kokousmuistio per 18.9.2006.
- 10 a-d. Nova Group Oy:n hallituksen kokousmuistio per 18.9.2006,

pöytäkirja per 12.3.2007, pöytäkirja per 11.6.2007 ja pöytäkirja per 17.10.2007.

11. Nova Group Oy:n hallituksen kokousmuistio per 29.12.2006.
12. Nova Group Oy:n lasku 287/2007 per 31.12.2007.
13. Nova Group Oy:n hallituksen kokouspöytäkirja per 31.12.2007.
14. Nova Group Oy:n tilinpäätöksen 2007 allekirjoitussivu per 9.6.2008
15. Sopimus riita-asiassa nro L 08/567 Nova Group Oy ja Huonekaluliike Vepsäläinen Oy per 16.4.2008.
- 16 a-b. Toimitusjohtajasopimus per 3.5.2006 ja toimitusjohtajasopimus/työsopimus per 5.3.2007) mukaisesta suoriteperusteisesta provisiopalkka osuudesta.
17. KHT Urpo Salon laatima Nova Group Oy:tä ja Nova konsernia koskeva erityistarkastus.

Henkilötodistelu

- 1) KHT Urpo Salo
 - 2) KHT Arne Koivikko
- syyttäjän nimeämät todistajat erityisesti Johanna Vironmäki, Erkki Pursiainen ja Kari Sulin

Aija Merisalo

Kirjallinen todistelu

- 1) NG, tilinpäätös per 31.12.2005
- 2) NG, tilintarkastuskertomus 27.6.2006
- 3) NG, tilinpäätös per 31.12.2006
- 4) NG, tilintarkastuskertomus 11.6.2007
- 5) NG, tilinpäätös per 31.12.2007
- 6) NG, tilintarkastuskertomus 23.6.2008
- 7) NG:n johtoryhmän kokous 12.5.2008, pöytäkirja
- 8) NG:n johtoryhmän kokous 9.6.2008, pöytäkirja
- 9) NG:n hallituksen kokous 9.6.2008, pöytäkirja
- 10) Johtoryhmä kokous 29.9.2008, pöytäkirja
- 10 a) Kari Sulinin sähköposti 7.2.2008 Pauli Hakalalle (sama Arto Merisalo NKK 2)
- 11) Yhtiön hallituksen kokouksen pöytäkirja 31.12.2007 ja sen liitteenä olevat panttaussitoumukset /1.1
- 12) Yhtiön hallituksen kokouksen 12.5.2008 pöytäkirja sekä siihen liittyvät panttaussitoumukset / 1.1
- 13) Yhtiön kirjanpidon korkolaskelmat / 1.1
- 14) Kiinteistökaupan esisopimus 24.4.2008 (SJ 19)
- 15) Hankelaskelma 23.3.2008 / 29.10.2008 (SJ 17)
- 16) Erkki Pursiaisen sähköposti 4.11.2008
- 16 a) Rainer Souranderin sähköposti 17.9.2008 Tokmanni Oy:lle sekä vuokranantajan puolelta allekirjoitettu vuokrasopimus Kiinteistö Oy Nummelan Kodinkeskus Oy:n ja Tokmanni Oy:n välillä
- 17) Kauppakirja 30.4.2009
- 18) Ote kiinteistötietojärjestelmästä
- 19) NG:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 15.7.2004
- 20) NG:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 11.2.2005
- 21) Nova-Asunnot Oy:n tilinpäätös 31.12.2005
- 22) Nova-Asunnot Oy:n tilinpäätös 31.12.2006
- 23) NG:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 16.1.2006 ja Nova-Asunnot Oy:n budjetti 2006
- 24) NG:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 11.6.2007

- 25) Nova-Kiinteistöt Oy:n velallisselvitys
- 25 a) Nova Group Oy:n hallituksen kokouspäytäkirja 11.2.2005
- 26) NG:n hallituksen kokous 11.2.2005
- 26) Mainos- ja markkinointisopimus 14.8.2007 / 1.6
- 27) Asiakastilaisuuksien osallistujalistat /1.6
- 28) Novan mainostaminen ja markkinointi radio-ohjelmassa / 1.9
- 28.1) Ote Radio Dein uutislehdestä huhtikuu 2008
- 28.2) Seppo Juntusen artikkeli
- 29) Novan mainostaminen ja markkinointi levyjulkaisussa / 1.9
- 29.1. Levytekstit
- 29.2. Levymainos
- 30) Matkaraportti Etelä-Afrikan matkasta / 1.10
- 31) Kirjanpidossa oleva selvitys luottokorttiostoista / 1.10
- 32) Pastori Harri Krögerin todistus /1.11
- 33) Laulaja-pianisti Marjo Krögerin todistus /1.11
- 34) Ote erityistilintarkastuskertomuksesta

Henkilötodistelu

- 1) Merisalo Aija
- 2) Gröhn Veikko
- 3) Hakala Pauli
- 4) Lindén Pentti
- 5) Merisalo Arto
- 6) Yli-Saunamäki Tapani
- 7) Auranen Erkki
- 8) Auranen Ulla
- 9) Eloranta Esa
- 10) Koivikko Aarne
- 11) Kröger Harri
- 12) Kurenmaa Mari
- 13) Pursiainen Erkki
- 14) Roivas Marjo
- 15) Vaismaa Pekka
- 16) Salo Urpo
- 17) Sourander Rainer
- 18) Vironmäki Johanna

Arto Merisalo Henkilötodistelu

- 1) Hassinen Lauri Ilari
- 2) Kakkonen Kyösti
- 3) Sukari Toivo
- 4 Auranen Erkki Olavi
- 5) Salo Urpo, KHT
- 6) Autio Arto
- 7) Tamminen Jorma
- 8) Pöyry Tapani
- 9) Eloranta Esa
- 10) Haavisto Kai
- 11) Vironmäki Johanna
- 12) Koivikko Aarno
- 13) Kurenmaa Mari
- 14) Sourander Rainer
- 15) Pursiainen Erkki
- 16) Yli-Saunamäki Tapani

- 17) Hakala Pasi
- 18) Hakala Pauli
- 19) Lindén Pentti

Yli-Saunamäki Tapani

Kirjallinen todistelu

Vastaajan asemasta

1. Eriyistarkastuskertomus (myöhemmin ETK) 21.9.2009 liite 4/138
2. ETK liite 4/181; Hallituksen kokouksen pöytäkirja 28.1.2009
3. ETK liite 4 /186; Hallituksen pöytäkirja 31.3.2008

Väitetystä maksu kyvyttömyydestä

4. Yhtiön tilinpäätös 31.12.2006 (liite 2/57 - 82)
5. Yhtiön tilintarkastuskertomus 11.6.2007 (liite 2/83)
6. Yhtiön tilinpäätös 31.12.2007 (liite 2/86 - 128)
7. Yhtiön tilintarkastuskertomus 23.6.2008 (liite 2/129)
8. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 9.6.2008 (4/190)

Väitetyistä lähipiirilainoista

9. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 31.12.2007 (4/176 - 180)
10. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 12.5.2008 (4/188 - 189)
11. Hallituksen pöytäkirja 9.6.2008 (liite 4 / 190 - 191)
12. ETK liite 4/198; Hallituksen kokouksen pöytäkirja 8.9.2008
13. Kiinteistökaupan esisopimus 24.4.2008
14. Hankelaskelma 23.3.2008 / 29.10.2008
15. Kauppakirja 30.4.2009

Nova-Kiinteistöt Oy

16. Taulukko lainasaldon kehittymisestä ETK 26/53
17. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 27.11.2006
18. Yhtiön tilinpäätös 31.12.2005 (liite 2/28 — 52)
19. Yhtiön tilintarkastuskertomus 27.6.2006 (liite 2/53)
20. Yhtiön tilinpäätös 31.12.2006 (liite 2/57 — 82)
21. Yhtiön tilintarkastuskertomus 11.6.2007 (liite 2/83)
22. Yhtiön tilinpäätös 31.12.2007 (liite 2/86 — 128)
23. Yhtiön tilintarkastuskertomus 23.6.2008 (liite 2/129)
24. Hallituksen kokouksen 14.8.2007 pöytäkirja (ETK liite 4/161)
25. Huonekaluliike Vepsäläinen Oy:n kirje 2.4.2007 (ETK liite 27/24)
26. Hallituksen pöytäkirja 11.9.2006 (liite 4/137)
27. Tarkastuslausunto, KHT Urpo Salo
28. Velkakirja 27.9.2007
29. Velkakirja 10.4.2008
30. Velkakirja 5.9.2008
31. Lääkäriinlausunto
32. Ote jakoluettelosta, Yli-Saunamäen valvonta Nova Group Oy:n konkurssissa

Henkilötodistelu

- 1) Yli-Saunamäki Tapani Antero
- 2) Gröhn Veikko Armas
- 3) Hakala Pasi Markus
- 4) Hakala Pauli Ilmari,
- 5) Lindén Pentti Uolevi

- 6) Merisalo Aija Eliisa
- 7) Merisalo Arto Heikki
- 8) Auranen Ulla Kristiina
- 9) Koivikko Arne Kalevi
- 10) Kurenmaa Anu Mari
- 11) Vironmäki Johanna
- 12) Sourander Rainer
- 13) Pursiainen Erkki
- 14) Salo Urpo
- 16) Alo Jüriloo

R 10/10434

Syyttäjä

Kirjalliset todisteet

1. Nova Kiinteistökehitys Oy:n kaupparekisterin ote (liitepöytäkirja 1 sivu 371-376)
 - 1a. Kaksi sähköpostia 8.11.2011
2. Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokousmuistio 28.10.2005 (liitepöytäkirja 1 sivu 400)
3. Nova Kiinteistökehitys Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen pöytäkirja 23.10.2006 (liitepöytäkirja 1 sivu 442)
4. Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokousmuistio 12.3.2007 (liitepöytäkirja 1 sivu 403)
5. Nova Kiinteistökehitys Oy:n ja Arto Merisalon välinen työsopimus 12.5.2008 (liitepöytäkirja 1 sivu 504)

VASTUUASEMAT

- 5a. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 29.9.2008 (etptk:n sivut 421-422)
- 5b. Pääkirjojen otteita koskien tiliä 1741 "Saamiset Nova Group Oy:ltä"
6. Tarkastuskertomus 16.12.2007 / rikostarkastaja, KTM Jukka-Pekka Risu (liitepöytäkirja 2 sivu 570-588)

VASTUUASEMAT

7. Nova Kiinteistökehitys Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen pöytäkirja 23.10.2006 (liitepöytäkirja 1 sivu 442)
8. Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokousmuistio 31.10.2006 (liitepöytäkirja 1 sivu 401)
9. Tapani Yli-Saunamäen työsopimus (liitepöytäkirja 1 sivu 568)
10. Sähköpostiviesti 1.11.2007 (liitepöytäkirja 1 sivu 521)

ERITYISESTI TALOUDELLISTA TILAA JA TIETOISUUTTA SIITÄ
KOSKEVA TODISTELU:

11. Erityistilintarkastaja Jari Kemppaisen lausunto Nova Kiinteistökehitys Oy:n yrityssaneeraushakemuksesta (liitepöytäkirja 1 sivu 364-370)
12. Nova Group Oy:n hallituksen kokouksen kokousmuistiot 18.9.2006, 31.10.2006, 18.12.2006, 29.12.2006, 5.3.2007, 8.6.2007, 7.9.2007, 26.9.2007, 17.10.2007, 18.2.2008, 19.2.2008, 12.5.2008, 22.5.2008, 9.6.2008, 12.8.2008, 8.9.2008, 29.9.2008, 20.10.2008, 30.10.2008, 18.11.2008 ja 15.12.2008 (Nova Group Oy:stä laadittu

erityistarkastuskertomus, liite 4 sivut 137, 146, 148, 150, 152, 154, 161, 163-164, 165, 181, 183-184, 186, 188, 191, 195, 197-198, 203-204, 205-206, 209, 211, 216-217)

13. Tilintarkastuskertomus 16.5.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 594)

14. Maksujärjestely -asiakirja 22.5.2008 ja sen liitteenä oleva luettelo verovelvoista (liitepöytäkirja 1 sivu 452-454)

14a. Maksujärjestely -asiakirja 6.10.2008 ja sen liitteenä oleva luettelo verovelvoista (liitepöytäkirja 1 sivu 455-457)

-15. Luettelo Nova Kiinteistökehitys Oy:n varoista ja veloista konkurssiinasettamispäivänä 15.6.2009 (liitepöytäkirja 1 sivu 311-316)

ERITYISESTI TALOUDELLISTA TILAA JA TIETOISUUTTA SIITÄ KOSKEVA TODISTELU:

15a. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 26.9.2007 liitteineen (etptk:n sivut 611-616) ja Osuuskauppa Arinan konkurssivalvonta 7.10.2009

15b. Saneerausmenettelyn keskeytyspäätös 8.6.2009

1.1. LAINAT EMOYHTIÖLLE:

16. Nova Kiinteistökehitys Oy:n pääkirjan ote (liitepöytäkirja 1 sivu 331-330) - lainojen määrän kehitys

17. Nova Group Oy:tä koskeva erityistarkastuskertomus 21.9.2009, kohta Lähipiirilainat konserniyhtiöille ja konserniavustukset, sivu 5-6

18. Taulukko Nova Group Oy:n veloista Nova Kiinteistökehitys Oy:lle (Nova Group Oy:tä koskeva erityistarkastuskertomus liite 26 sivu 57-61)

1.2. AUTOT:

19. Osamaksusopimus 16.10.2006 / BMW 760 iL (liitepöytäkirja 2 sivu 589-590)

20. Vapaaehtoinen tilityspöytäkirja / BMW 760 iL (liitepöytäkirja 2 sivu 592-593)

21. Rahoitusleasing-vuokrasopimus 9.11.2007 / BMW X5 ja siihen liittyvät tilaus- ja kauppasopimus 13.4.2007 ja osamaksusopimus 17.7.2007 (liitepöytäkirja 2 sivu 622-625)

22. Rahoitusleasing-vuokrasopimus 12.11.2007 / Mercedes Benz 500 SEL (liitepöytäkirja 2 sivu 622-625)

1.3. ILLALLISSEMINAARILIPUT:

23. Menestyvä Suomi r.y:n lasku 13.3.2007, joka on liitetty Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpitoon (liitepöytäkirja 2 sivu 595-597)

24. Nova Kiinteistökehitys Oy:n lasku 14.3.2007 Oka Oy:lle ja siihen liittyvä sähköposti (liitepöytäkirja 1 sivu 546-547)

25. Muistio 9.10.2007 (liitepöytäkirja 1 sivu 548)

26. Laskutusta koskeva sähköpostikirjeenvaihto ja liitetiedostoina olleet laskuluonnokset (liitepöytäkirja 1 sivu 549-553)

1.4. LAITELAHJOITUKSET:

27. Lasku 16.3.2007 pesukoneesta Aholansaarisaatiölle (liitepöytäkirja 2 sivu 60i)

- 28. Lasku 11.1.2008 pesukoneesta ym. Anna Tapion koululle (liitepöytäkirja 2 sivu 628-629)
- 29. Lasku 31.1.2008 korokkeesta ym. Anna Tapion koululle (liitepöytäkirja 2 sivu 632)
- 30. Lasku 14.5.2008 pesukoneesta ym. Päivölän opistolle (liitepöytäkirja 2 sivu 630)
- 31. Lasku 30.5.2008 kuivausrummusta Päivölän opistolle (liitepöytäkirja 2 sivu 631)

1.5. TUKIMAKSUT:

- 32. Suomen Urheiluliitto ry:n lasku Nova Kiinteistökehitys Oy:lle (liitepöytäkirja 2 sivu 605)
- 33. Savonlinnan Balettijuhlien Kannatusyhdistys ry:n lasku 1.7.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 644)

1.6. ETELÄ-AFRIKAN MATKA- JA MAJOITUSKULUT:

- 34. Lasku matkalipuista ja majoituksista (liitepöytäkirja 2 sivu 619-621)

1.7. KANSANEDUSTAJAN 60-VUOTISJUHLAT:

- 35. Kehittyvä Maakunta Ry:n lasku 31.1.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 633)
- 36. Suvi Kansa Tuotanto Ky:n lasku 31.1.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 634)

1.8. HANKINNAT MERISALON TYÖSUHDEASUNTOON:

- 37. Iittalan lasku 5.8.2008 yht. 8.926,37 euroa astioista ym. (liitepöytäkirja 2 sivu 650-658)
- 38. Kristallkronan / Skandia Metz Ab:n lasku kalusteista yht. 58.590 SEK (liitepöytäkirja 2 sivu 665)
- 39. Södertälje Möbler Ab:n lasku kalusteista yht. 204.100 SEK (liitepöytäkirja 2 sivu 666)
- 40. Gigantin lasku laitteista ym. yht. 12.550 euroa (liitepöytäkirja 2 sivu 667-674)
- 41. Södertälje Möbler Ab:n lasku kalusteista 4.900 SEK (liitepöytäkirja 2 sivu 675)
- 42. Kristallkronan / Skandia Metz Ab:n sähköpostilasku kalusteista yht. 10.100 SEK (liitepöytäkirja 2 sivu 676)
- 43. Suomi-Soffa SSF Oy:n lasku kalusteista yht. 1.053 euroa (liitepöytäkirja 2 sivu 667-674)
- 44. Gigantin lasku laitteista yht. 1.752 euroa (liitepöytäkirja 2 sivu 678-679)
- 45. Yksityishenkilön sähköpostilasku kalusteista yht. 2.500 euroa (liitepöytäkirja 2 sivu 680-681)
- 46. Sisustajan Eurokankaan sähköpostilaskut verhoista yht. 6.950 euroa (liitepöytäkirja 2 sivu 682-683)
- 47. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 661-663) - Töölönkatu 12 A kaluston ym. hankinnat ja niiden kirjaus tileille 1231 Kalusto Töölönkatu 12 Aja 6723 Käyttötarvikkeet Töölönkatu 12 A

1.9. TILAUSRISTEILY:

48. Oy Runoilijan tien lasku 29.8.2008 tilausristeilystä tarjoiluineen 4.574,60 euroa (liitepöytäkirja 2 sivu 659-658)

1.10. KORUESINEIDEN HANKINTA

49. Kultakeskus Oy:n lasku 16.9.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 660)

50. Nova Group Oy:n hallituksen kokouspöytäkirja 8.9.2008 (Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus, liite 4 sivu 197)

1.11. ja 1.12. 732.000 EURON MAKSU ARTO MERISALOLLE JA ARTO MERISALON PALKKA

51. Arto Merisal on allekirjoittama vahvistus ja maksuohje Maskun Kalustetalo Oy ja Masku Kiinteistöt Oy -yhtiöille hänen ja Toivo Sukarin välisestä sopimuksesta (liitepöytäkirja 1 sivu 502)

52. Arto Merisal on tiliote (liitepöytäkirja 1 sivu 503)

53. Nova Kiinteistökehitys Oy:n 732.000 euron laskut 15.10.2008 nro 1011 Maskun Kalustetalo Oy / Masku Kiinteistöt Oy:lle (liitepöytäkirja 2 sivu 645, 648)

54. Suomen Liikepaikkakonsultointi SLP Oy:n lasku 15.10.2008 Nova Kiinteistökehitys Oy:lle (liitepöytäkirja 1 sivu 487)

55. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 646)

Maskun Kalustetalo Oy:n laskun 15.10.2008 kirjaaminen kirjanpitoon

56. Arto Merisal on laatima velkakirja 732.000 euron maksusta maininnoin oikeudesta kuitata se palkkasaatavista (liitepöytäkirja 2 sivu 695)

57. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 647)

58. Pöytäkirja hallituksen kokouksesta 12.5.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 638-639)

59. Tieto luottotiedoista (liitepöytäkirja 1 sivu 350)

60. Arto Merisal on laatima kuitti palkkaennakon maksusta liitepöytäkirja 1 sivu 492)

61. Arto Merisal on laatima erittely palkkasaatavistaan (liitepöytäkirja 1 sivu 352-354)

62. Palkkaerittely (liitepöytäkirja 2 sivu 692)

63. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 699-701)

64. Tiedot Arto Merisal on ansiotuloista 2005-2008 (liitepöytäkirja 1 sivu 462, 467, 472, 478, 479)

65. Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus, kohta 5.3.2. palkat muille läheisille ja Yhtiön johdolle, Arto Merisaloa koskeva osa, sivut 47-48

66. Nova Kiinteistökehitys Oy:n ja Arto Merisal on välinen työsopimus 12.5.2008 (liitepöytäkirja 1 sivu 504-506)

67. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjasta 12.5.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 687)

68. Nova Kiinteistökehitys Oy:n tilinpäätös tilikaudelta 1.12.2007-31.12.2007 (liitepöytäkirja 2 sivu 724-732)

69. Nova-Yhtiöiden taloudellinen tilanne 8.9.2008, Nova Group Oy:n hallituksen kokouspöytäkirjan 8.9.2008 liitteenä oleva yhteenveto

kokonaistilanteesta (Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus, liite 4 sivu 202)

70. Nova Group Oy:tä koskeva erityistarkastuskertomus 21.9.2009, kohta Lähipiirilainat konserniyhtiöille ja konserniavustukset, sivu 5-6

71. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen pöytäkirjasta 15.12.2008 (liitepöytäkirja 2 sivu 685)

72. Sitoumus 17.2.2009 takaisinmaksusta, jos menettely todetaan osakeyhtiölain vastaiseksi (liitepöytäkirja 1 sivu 355)

73. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 702-703)

1.13. PAULI HAKALAN LUOTTOKORTTIMAKSUT

74. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 702-703)

Syytekohta 1.14

74 a. Kauppakirja 9.6.2005, lisäptk3, sivut 134-137

74 b. Sitoumus 24.8.2007, sivu 407

74 c. Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 26.9.2007, sivu 406

74 d. Nova Group Oy:n hallituksen kokous 14.8.2007 pöytäkirja, NG erityistarkastuskertomuksen liite 4 sivu 161

74 e. NKK:n ja Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaan vastine ja vastakanne 16.5.2008, liite

74 f. Kiinteistön kauppakirja 5.11.2010, liite

2.1. KAUPPAHINTAVELKA:

75. Kauppakirja tontin ja rakennusten ostosta (liitepöytäkirja 2 sivu 606-610)

76. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 26.9.2007 (liitepöytäkirja 2 sivu 611-612)

77. Nova Kiinteistökehitys Oy:n tilinpäätös tilikaudelta 1.12.2007-31.12.2007 (liitepöytäkirja 2 sivu 724-732)

78. Nova Kiinteistökehitys Oy:n pesäluettelo (liitepöytäkirja 1 sivu 315)

2.2. VAALIMAINOKSET:

79. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta (liitepöytäkirja 2 sivu 598)

80. Laskut 31.3.2007 ja 22.3.2007 / Lapin Kansa (liitepöytäkirja 2 sivu 599-600, 602)

81. Lasku 23.3.2007 / Pohjolan Sanomat (liitepöytäkirja 2 sivu 601)

2.3. VAALITUKI:

82. Lasku 001/2007 14.3.2007 konsultoinnista (liitepöytäkirja 1 sivu 546)

83. Arto Merisalonen sähköpostiviesti 31.7.2008 Pauli Hakalalle (liitepöytäkirja 1 sivu 547)

84. Muistio 9.10.2007 (liitepöytäkirja 1 sivu 548)

Henkilötodistelu

1. Vastaaja Arto Merisal on kuuleminen
2. Vastaaja Tapani Yli-Saunamäen kuuleminen
3. Vastaaja Pentti Lindénin kuuleminen
4. Vastaaja Pauli Hakalan kuuleminen
5. Vastaaja Veikko Gröhnin kuuleminen
6. Vastaaja Aija Merisal on kuuleminen
7. Vastaaja Pasi Hakalan kuuleminen
8. Asianomistajan edustaja, pesänhoitaja Jukka-Pekka Kyläkoski
9. Todistaja Jari Kemppainen
10. Todistaja Jukka-Pekka Risu
11. Todistaja Johanna Vironmäki
12. Todistaja Kari Sulin
13. Todistaja Rainer Sourander
14. Todistaja Heikki Rapeli
15. Todistaja Risto Kojo
16. Todistaja Mari Kurenmaa
17. Todistaja, liikemies Toivo Sukari
18. Todistaja Ulla Auranen (Nova-yhtiöiden kirjanpitäjä)
19. Todistaja Seppo Suontausta (Nova Group Oy:n erityistarkastuksen tekijä)
20. Todistaja Reijo Sundström

NKK:n konkurssipesä

Syyttäjän esittämä todistelu sekä lisäksi seuraavat kirjalliset todisteet:

- 1) Hallituksen kokouksen pöytäkirja 10.9.2007 liitteineen (etptk:n sivut 611-616) ja Osuuskauppa Arinan konkurssivalvonta 7.10.2009
- 2) Saneerausmenettelyn keskeytyspäätös 8.6.2009
- 3) Hallituksen kokouksen pöytäkirja 29.9.2008 (etptk:n sivut 421-422)
- 4) Pääkirjojen otteita koskien tiliä 1741 "Saamiset Nova Group Oy:ltä"
- 5) NKK:n ja Kiinteistö Oy Retail Park Keminmaan vastine ja vastakanne 16.5.2008
- 6) Arto Merisal on työsopimus 12.5.2008 (etptk:n sivut 504-506)
- 7) Nova Group Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirja 14.8.2007
- 8) Osuuskauppa Arinan konkurssivalvonnan täsmennys 16.8.2011
- 9) Nova Kiinteistökehitys Oy:n 27.1.2010 vahvistettu jakoluettelo
- 10) Helsingin hovioikeuden tuomio 8.3.2007

Vastaajien korvausvaatimuksia koskeva todistelu

Veikko Gröhn

Veikko Gröhn viittaa samaan näyttöön, jonka hän on nimennyt syytteisiin antamansa vastauksen tueksi.

Pasi Hakala

Pasi Hakala viittaa samaan näyttöön, jonka hän on nimennyt syytteisiin antamansa vastauksen tueksi.

Aija Merisalo

Aija Merisalo nimeää samat todisteet kuin syytettä koskien.

1.1 Lainat Nova Group Oy:lle

1. Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus 21.9.2009, liite 26 sivu 57
2. Nova Kiinteistökehityksen pääkirjan ote (liitepöytäkirja 1 sivu 337)
- 2a. Nova Kiinteistökehityksen pääkirjan ote(liitepöytäkirja 1 sivu 330)

1.2 Henkilöautot

Todiste 3. luovuttu

4. Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus 21.9.2009, liite 4 sivut 137-138 ,Hallituksen kokouksen kokousmuistio 18.9.2006 nro 2/2006, kohta: Nimitykset, johtoryhmän kokoonpano.
5. Nova Group Oy:stä laadittu erityistarkastuskertomus 21.9.2009, liite 23 sivut 84-85 Tapani Yli-Saunamäen työsopimus 14.11.2006, kohta palkka, palkkiot ja edut.
6. Rahoitusleasing - vuokrasopimus 9.11.2007 ja siihen liittyvät tilaus – ja kauppasopimus 13.4.2007 ja osamaksusopimus 17.7.2007 (liitepöytäkirja 2 sivut 622-625)

1.3 Menestyvä Suomi illalliseminaariliput 27.3.2007

7. Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat 31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)
8. Arto Merisalonen emaili Johanna Vironmäelle 26.3.2007 ” Siirto Kehittyvien Maakuntien Suomi Ry:lle” (liitepöytäkirja 1 sivu 523)

1.4 Koneiden ja laitteiden lahjoitus

16.3.2007 Aholansaari säätiö : Pesukone

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat 31.10.2006 – 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

11-31.12008 Anna Tapio koulu: Pesukoneita

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat 31.10.2006 – 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

9. Arto Merisalonen emaili Johanna Vironmäelle 5.2.2008 ” Maksuista vielä ” (liitepöytäkirja 1 sivu 531)

14 - 30.5.2008 Päivölän opisto: Pesukoneita

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat 31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

1.5 Tukimaksuja

27.6.2007 Suomen Urheiluliitto

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat 31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401-426)

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat 31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

1.6 Etelä-Afrikan matka

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat
31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401-426)

1.7 Kansanedustajan 60-vuotisjuhlat

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat
31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

1.9 Tlausristeily

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat
31.10.2006 -26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

1.10 Kalvosinnapit, solmiopitimet, rintaneulat ja avaimenperät

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat
31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

1.11 Arto Merisalolle luovutetut 732.000 €

(7.) Nova kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirjat
31.10.2006 - 26.11.2008 (liitepöytäkirja 1 sivut 401 -426)

10. Johanna Vironmäen 24.11.2008 päiväämä kirje Nova Group Oy:n
Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen jäsenille (liitepöytäkirja sivu 485)

11. Ote Nova-Kiinteistökehitys Oy:n pääkirjantilistä 1794 "Saamiset Arto
Merisalolta "(liitepöytäkirja 2 sivu 700)

1.13 Laina Pauli Hakalalle

12. Nova Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen kokouksen pöytäkirja
12.5.2008 nro4/2008, kohta 6.Lähipiirilainat (liitepöytäkirja sivu 418)

13. Ote Nova Kiinteistökehitys Oy:n kirjanpidosta, tili 1795 "Saamiset
Pauli Hakalalta" (liitepöytäkirja 2 sivu 701)

14. Johtoryhmän kokouksen pöytäkirja 5.6.2007 (sjän kirjallinen todiste
84)

Henkilötodistelu

- 1) Veikko Gröhn
- 2) Arto Merisalo
- 3) Pauli Hakala
- 4) Pentti Lindén
- 5) Aija Merisalo
- 6) Tapani Ylisaunamäki
- 7) Pauli Hakala
- 8) Aarne Koivikko
- 9) Johanna Vironmäki
- 10) Urpo Salo
- 11) Ulla Auranen

Pasi Hakala

Kirjalliset todisteet

1. Nova Kiinteistökehitys Oy:n tilinpäätös 31.12.2007 (esitutkintaptk s.
724-732)
2. KHT Aarne Koivikon tilintarkastuskertomus 16.5.2008 yhtiön

- osakkeenomistajille (esitutkintaptk s. 594)
3. Velkakirja Suomen Liikekiinteistöt SLK Oy/Nova Kiinteistökehitys Oy 3.9.2007 (esitutkintaptk s. 616)
 4. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 28.1.2008 (esitutkintaptk s. 412)
 5. Johtoryhmän kokouksen pöytäkirja 31.3.2008 (Nova Group Oy:tä koskeva esitutkinta, liite 4/095-097)
 6. Osamaksusopimus BMW Financial Services Scandinavia AB/ Nova Kiinteistökehitys Oy 16.10.2006 (esitutkintaptk s. 589-590)
 7. Rahoitusleasing-vuokrasopimus Santander Consumer Finance Oy/Nova Kiinteistökehitys Oy 9.11.2007 (esitutkintaptk s. 622)
 8. Rahoitusleasing-vuokrasopimus Santander Consumer Finance Oy/Nova Kiinteistökehitys Oy 12.11.2007 (esitutkintaptk s. 626)
 9. Sähköpostikirjeenvaihtoa 13.3.2007 (esitutkitaptk s. 552) sekä Menestyvä Suomi ry:n lasku 13.3.2007 hyväksymismerkintöineen
 10. Hallituksen kokouksen pöytäkirjat 15.10.2007 ja 3.12.2007 (esitutkintaptk s. 409-411)
 11. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 24.6.2008 (Nova Group Oy:tä koskeva esitutkinta, liite 4/193-194)
 12. Nova Kiinteistökehitys Oy:n lasku Maskun Kalustetalo Oy:ile 15.10.2008 (esitutkintaptk s. 645)
 13. Nova Kiinteistökehitys Oy:n / Arto Merisalon telefax 2.7.2008 (esitutkintaptk s. 502)
 14. Kopio Arto Merisalon tiliotteesta 22.8.2009 (esitutkintaptk s. 503)
 15. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 12.5.2008 (esitutkintaptk s. 418-419)
 16. Hallituksen kokouksen pöytäkirja 26.11.2008 (esitutkintaptk s. 423)
 17. Hallituksen kokouksen pöytäkirjat 12.5.2008 jälkeiseltä ajalta (esitutkintaptk s. 420-432)
 18. Nova Kiinteistökehitys Oy:n tilinpäätökseen 31.12.2007 sisältyvät liitetiedot (esitutkintaptk s. 729-730)
 19. Kemi-Tornion käräjäoikeuden sovinnon vahvistamista koskeva päätös 28.10.2008
 20. Riita-asiaan L 10/16425 liittyvä Nova Kiinteistökehitys Oy:n haastehakemus 3.5.2010 ja Pasi Hakalan vastaus 17.6.2010
 21. Sähköpostikirjeenvaihtoa 13.3.2007

Henkilötodistelu

1. Pasi Hakala henkilökohtaisesti todistelutarkoituksessa.

Myös asiassa muiden todistelutarkoituksessa/todistajina kuultavien henkilöiden kuuleminen samoista teemoista, jotka ilmenevät muiden jutun asianosaisten käräjäoikeudelle ilmoittamista todistusteemoista.

Pauli Hakala

I Maksukyvyttömyys:

- 25) Tilinpäätös 31.12.2006, ostovelkoja vain 30.222 euroa ja tilikauden voitto 103.010 euroa, ei ollut maksamattomia erääntyneitä velkoja
- 26) Tilintarkastuskertomus 11.6.2007, puoltaa tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä
- 27) Tilinpäätös 31.12.2007, tilikauden voitto 247.402 euroa, ostovelat 74.694 euroa, lyhytaikaiset velat 767.506 euroa, josta SLK Oy:n saatava on 600.000 euroa ja loput loka-joulukuun arvonlisäveroja, joiden maksamisesta oli sovittu verottajan kanssa

- 28) Johtoryhmän kokous ptk 1/2008: myynnit 400.000 euroa
- 29) Johtoryhmän kokous ptk 2/2008: myynnit 300.000 euroa
- 30) Johtoryhmän ptk 18.2.2008: ostovelat 29.412 euroa
- 31) Johtoryhmän ptk 31.3.2008: ostovelat 47.768 euroa
- 32) Pöytäkirja 15.8.2007: Päätetty purkaa kauppa Osuuskauppa Arinan kanssa, kauppahintavelka ei ole tämän vuoksi eräännytynyt
- 33) Esitutkinnan s. 613 – 615: Osuuskauppa Arinan asiassa on tehty sovinto
- 34) Esitutkinnan s. 616: SLK:n 600.000 euron saatava erääntyi vasta lokakuussa 2009.
- 35) Esitutkinnan s. 452 – 457
- 36) Esitutkinnan s. 643
- 37) Johtoryhmän ptk 8.9.2008

II 732.000 euron luovutus Arto Merisalolle, syytekohta 1.11:

- 38) Nova Group Oy:n hallituksen ptk 24.6.2008
- 39) Arto Merisalon sähköposti 17.6.2008

Lindén Pentti
Henkilötodistelu

Henkilötodistelu on sama kuin Nova Group Oy:n osalta. Teemat samat kuin Nova Group Oy:ssä soveltuvien osin.

Kirjallinen todistelu

- 1. Ote verohallinnon erikoistilintarkastaja Jari Kemppaisen 28. tammikuuta 2009 päiväystä lausunnosta Nova Kiinteistökehitys Oy:n yrityssaneeraushakemukseen.
- 2. KHT Aarne Koivikon allekirjoittama Nova Kiinteistökehitys Oy:n tilintarkastuskertomus 2007 (toimitetaan myöhemmin)
- 3a-c. lasku per 31.12.2007 287/2007, lasku per 30.11.2007 260/2007 ja lasku per 30.11.2007 259/2007
- 4. Laskelma edellä mainittujen laskujen kustannusvaikutuksesta ajalle 1.1.2007 — 31.8.2007 (Lindenin toimitusjohtajuuden päättymisajankohta)
- 5. 3.8.2008 päivätty kiinteistökaupan esisopimus

Aija Merisalo
Kirjallinen todistelu

- 30) Matkaraportti Etelä-Afrikan matkasta (1.6.)
- 35) Kiinteistökehitys Oy, tilinpäätös 31.12.2007, tilikautta 1.1.2006-31.12.2006 koskevat tiedot
- 36) Kiinteistökehitys, tilintarkastuskertomus 11.6.2007
- 37) Kiinteistökehitys, tilintarkastuskertomus 16.5.2008 ja tilinpäätös 31.12.2007 (35)
- 38) Kiinteistökehitys, välitilinpäätös 30.9.2008
- 39) Maksujärjestely 22.5.2008 ja maksutositteet
- 40) ote kaupparekisteristä Kiinteistökehitys
- 41) ote kaupparekisteristä NG
- 42) velallisselvitys Nova Asunnot Oy
- 43) matkatoimiston lasku
- 44) Arto Merisalon työsopimus
- 45) pesäluettelo Kiinteistökehitys

- 46) Johanna Vironmäen kirje 24.11.2008 (1.11, 1.12)
- 47) Nova Kiinteistökehitys Oy hallituksen kokous 12.5.2008, pöytäkirja (s.418) (1.13)
- 48) Kiinteistökehityksen hallituksen kokous 15.10.2007
- 49) sähköposti 31.7.2007 Arto Merisalolta Johanna Vironmäelle
- 50.1) Veli-Matti Kilpimaa perustettavan yhtiön lukuun tekemän tarjouksen hyväksyminen 11.1.2008
- 50.2) Reino Sundströmin selvitys 28.3.2008 kauppaprosessin edistymisestä
- 51.1) Lapin Autokeskus Oy:n tarjous 24.8.2008
- 51.2) Sähköpostit tarjoukseen liittyen: tarjouksen tekeminen 24.8.2008 ja sen hyväksyminen 25.8.2008
- 51.3) Sähköposti 1.9.2008 esisopimusta koskien
- 51.4) Lapin Autokeskus Oy:n sähköposti 29.10.2008: pyyntö lisäajasta kiinteistökaupan tekemiseksi, aiheena: Kiinteistökaupan esisopimus 3.9.2008
- 52. Työ- ja elinkeinotoimiston ilmoitus koulutukseen hyväksymisestä 24.1.2012

Henkilötodistelu

- 1) Gröhn Veikko
- 2) Hakala Pauli
- 3) Lindén Pentti
- 4) Merisalo Aija
- 5) Merisalo Arto
- 6) Yli-Saunamäki Tapani
- 7) Auranen Erkki
- 8) Auranen Ulla
- 9) Koivikko Aarne
- 10) Salo Urpo
- 11) Sourander Rainer
- 12) Sulin Kari
- 13) Vironmäki Johanna

Lisäksi henkilötodistelu ja kirjalliset todisteet NG:n taloudellisesta tilasta kohdan 1.1. osalta kuten Kiinteistökehityksen osalta.

Arto Merisalo

Kirjallinen todistelu

- 1. Työsopimus Nova Group Oy/Nova-Kiinteistökehitys Oy sekä Arto Merisalo 28.2.2007; työsopimus Nova Group Oy/Nova-Kiinteistökehitys Oy sekä Arto Merisalo 12.5.2008; selvitys Arto Merisalon saatavista Nova-Kiinteistökehitys Oy:ltä 15.10.2008; palkkaerittely/Arto Merisalo 31.12.2008; saatavaerittely/Arto Merisalo 31.12.2008; velkakirja Arto Merisalo/Nova-Kiinteistökehitys Oy sekä kaksi saatavalaskelmaa Arto Merisalo/Nova-Kiinteistökehitys Oy 15.10.2008.
- 2. Kari Sulinin sähköpostiviesti Pauli Hakalalle 7.2.2008.
- 3. Kari Sulinin sähköpostiviesti Arto Merisalolle 26.5.2008.
- 4. Kari Sulinin tiedote keväällä 2008.
- 5. Johanna Vironmäen sähköpostiviesti 14.11.2008 usealle vastaanottajalle.

Yli-Saunamäki Tapani

Kirjallinen todistelu

1. Hallituksen kokousmuistio 31.10.2006 (Sjä 8)
2. Tilinpäätös 31.12.2006 (ETPK 724 - 732)
3. Tilintarkastuskertomus 11.6.2007
4. Tilinpäätös per 31.12.2007 (ETPK 724 - 732)
5. Tilintarkastuskertomus 16.5.2008 (ETPK 594)
6. Välitilinpäätös 30.9.2008
7. Ote Yhtiön ylimääräisen yhtiökokouksen pöytäkirjasta 15.12.2008 (Sjä 71)
8. Yhtiön kaupparekisteriote (s. 371 - 372)
9. Nova Group Oy:n kaupparekisteriote (s. 377 - 379)
10. Arto Merisalon työsopimus (ETPK s. 504-505, Sjä 66)
11. Tarkastuslausunto, KHT Urpo Salo

Henkilötodistelu

- 1) Yli-Saunamäki Tapani Antero
- 2) Gröhn Veikko Armas
- 3) Hakala Pasi Markus
- 4) Hakala Pauli Ilmari
- 5) Linden Pentti Uolevi
- 6) Merisalo Aija Eliisa
- 7) Merisalo Arto Heikki
- 8) Auranen Ulla Kristiina
- 9) Koivikko Aarne Kalevi
- 10) Kurenmaa Anu Mari
- 11) Vironmäki Johanna
- 12) Sourander Rainer
- 13) Pursiainen Erkki
- 14) Salo Urpo
- 15) Jüriloo Alo

R 11/813

Syyttäjä

Kirjalliset todisteet

- 1) Merisalon sähköpostiviesti 25.10.2006 (L 27, s. 672)
- 2) Pääsylippujen ostotositteet (L 21, s. 516 -517)
- 3) Maskun Kalustetalo Oy:n Kanervalle osoittamat lasku ja hyvityslasku vaalitoimiston kalusteista (L 21, s. 486 - 488)
- 4) Nova Group Oy:n maksutosite Linjanvetäjät ry:ltä ostetuista kirjoista (L 21 s. 491)
- 5) Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry:n yhdistysrekisteriote (haastehakemuksen liite)
- 6) Vastaus pankkitiedusteluun ja tiliä159035-152... koskevat tiliotteet ajalta 1.2.-31.5.2007 (haastehakemuksen liite)
- 7) Kaupunkilehti Turkulainen Oy:n laskut 3.3. ja 20.3.2007 (L 21, s. 497 - 498)
- 8) Kehittyvä Maakunta ry:n lasku markkinointiyhteistyöstä 23.2.2007 ja tiliote ajalta 1.-31.3.2007 (L 21, s. 499 - 500)
- 9) Painotalo Scanseri Oy:n lasku kutsukorteista 31.1.2008 (L 21 s. 506)
- 10) Kehittyvä Maakunta ry:n lasku seminaarimaksusta 31.1.2008 (L 21 s. 507)
- 11) Suvi kansa Tuotanto Oy:n lasku orkesterista 31.1.2008 (L21 s. 508)
- Kuitit Yli-Saunamäen ja Merisalon Kanervalle tarjoamista kestityksistä:
- 12) 8.-9.3.2007 Hamburger Börs / Yli-Saunamäki (L 21 s. 501)

- 502)

13) 28.3.2007 Kämp Cafe / Merisalo (L 21 s. 504)

14) 19.12.2007 Strindberg / Merisalo (L 21 s. 505)

15) 19.12.2007 Kämp Cafe / Merisalo (L 21 s. 505)

16) 3.4.2008 Elite / Merisalo (L 21 s. 511)

17) 18.6.2008 Kämp Cafe / Merisalo (L 21 s. 512)

18) 12.11.2008 Kämp Cafe / Merisalo (L 21 s. 512)

19) Maskun Kalustetalo Oy:n Kanervalle osoittamat lasku ja hyvityslasku vaalitoimiston kalusteista (Liite 21, s. 486 - 488)

20) Kehittyvä Maakunta ry:n pankkitilin tiliote ajalta 1.-31.3.2008 (L 23 s. 566 -567)

21) Turun kaupunkiseudun maakuntakaavan seloste (haastehakemuksen liite)

22) Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen kokonaismaakuntakaavan seloste (haastehakemuksen liite)

23) Ympäristöministeriön raportti 16/2008: Paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppa (haastehakemuksen liite)

24) 7 kpl paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan tulkintaa koskevan ympäristöministeriön suosituksen ajanmukaistamiseen liittyviä sähköpostiviestejä (L 7 s. 252 - 258)

25) Kakkosen muistio tilaa vievän erikoistavaran kaupan tulkinnasta (L 31, s. 700 - 702)

26) Yli-Saunamäen pääkirjoitus Uutisnova-lehdessä 1/2008 (sisältyy haastehakemuksen liitteenä olevaan kirjalliseen todisteeseen 44)

27) Sukarin lausumat A Plus -ohjelmassa 7.5.2008 (tallenne haastehakemuksen liitteenä)

28) Nova-yhtiöiden johtoryhmän kokousmuistio 21.8.2006 (Liite 28, s. 673)

29) Nova-yhtiöiden johtoryhmän kokousmuistio 25.1.2008 (Liite 28, s. 674 - 675)

30) Nova-yhtiöiden johtoryhmän kokousmuistio 04/2008 (Liite 28, s. 676 - 677)

31) Merisalon ja Sukarin allekirjoittamat sopimukset 8.10.2007 ja 6.1.2008 Nova-yhtiöihin, Masku-yhtiöihin ja Tokmanni Oy:öön liittyvistä rakennussuunnitelmista ja -hankkeista sekä Merisalon, Sukarin ja Yli-Saunamäen 16.1.2009 allekirjoittama sopimuksen selvitys (L 16 s. 441 - 448).

32) Sukarin Maskuun suunnittelemaa suurmyymälähanketta koskevat Iltalehden ja STT:n uutiset 9.1. ja 1.3.2008 (L 12, s. 338 - 339)

33) Maskun suurmyymälähanketta koskeva Varsinais-Suomen liiton lausuntopyyntö kunnille 22.1.2008 (L 13, s. 340)

34) Maskun yleiskaavaan liittyvä kaupallinen selvitys 5.2.2008 (L 15, s. 373 - 405)

35) Tokmanni Oy:n sekä Nova- ja Masku-yhtiöiden lehdistötiedote 15.4.2008 Naantaliin, Paimioon ja muille paikkakunnille suunnitelluista myymälähankkeista (L 9 s. 271 - 273)

36) Sukarin Raision ja Turun alueelle suunnitteleman Ideapark -hankkeeseen liittyviä luonnoskarttoja ja suunnitteluvaraussopimus 28.4.2008 (L 29 s. 678 - 687)

37) Naantalin myymälähanketta koskevat Naantalin kaupunginhallituksen kaupunkisuunnittelujaoston kokouspöytäkirja 11.5.2009, muistio Naantalin kaupungin ja Lounais-Suomen

- ympäristökeskuksen neuvottelusta 16.9.2009, muistio Naantalin kaupungin ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen neuvottelusta 18.1.2010 sekä kauppapaikkaselvitys 22.1.2010 (L 10 s. 274 - 288)
- 38) Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunto Maskun yleiskaavaluonnoksesta 12.5.2008 (L 15, s. 415 - 420)
- 39) Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunto Maskun yleiskaavaehdotuksesta 9.6.2009 (L 15, s. 421 - 424)
- 40) Varsinais-Suomen liiton lausunto Maskun yleiskaavaehdotuksesta 29.6.2009 (L 15, s. 425 - 426)
- 41) Nova Group Oy:n Loimaan hankkeeseen liittyvä hankinta- ja yhteistoimintasopimus 3.1.2008 sekä siihen liittyvä pöytäkirja Loimaan kaupunginhallituksen kokouksesta 19.11.2007 (L 30, s. 688 - 699)
- 42) Nova Group Oy:n Loimaan hankkeeseen liittyvä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunto 24.9.2009 (L 19, s. 458 - 459)
- 43) Kanervan internet-sivuilla julkaistu luettelo hänen luottamustehtävistään (L 24 s. 571 - 572)
- 44) Kooste eräistä Kanervan aseman Varsinais-Suomen liitossa osoittavista julkaisuista (haastehakemuksen liite)
- 45) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 11/2006 (L 25 s. 574 - 578)
- 46) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 12/2006 (L 25 s. 579 - 582)
- 47) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 13/2006 (L 25 s. 583 - 585)
- 48) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 3/2007 (L 25 s. 586 - 590)
- 49) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 10/2007 (L 25 s. 595 - 598)
- 50) Muistio Varsinais-Suomen liiton hallituksen iltakoulusta 14.5.2008 (L 25 s. 604)
- 51) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 5/2008 (L 25 s. 605 - 608)
- 52) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 6/2008 (L 25 s. 609 - 613)
- 53) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 8/2008 (L 25 s. 614 - 617)
- 54) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 10/2008 (L 25 s. 618 - 620)
- 55) Varsinais-Suomen liiton lausunto Paimion asemakaavan muutosehdotuksesta 15.9.2008 (L25 s. 621)
- 56) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 2/2009 (L 25 s. 623 - 628)
- 57) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 8/2009 (L 25 s. 634 - 641)
- 58) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 9/2008 (L 25 s. 642 - 649)
- 59) Varsinais-Suomen liiton hallituksen kokouspöytäkirja 11/2009 (L 25 s. 650 - 669)
- 60) Loimaan lehden artikkeli 26.1.2010 (L 33, s. 704)
- 61) Valtioneuvoston kanslia, tasavallan presidentille osoitettu arvonimiesitys Kyösti Kakkoselle

2. Toivo Sukari todistelutarkoituksessa
3. Arto Merisalo todistelutarkoituksessa
4. Todistaja Juho Savo
5. Todistaja Katri Tulkki
6. Todistaja Risto Rauhala

Kyösti Kakkonen

Kirjalliset todisteet

(SISÄLTÄVÄT SALASSA PIDETTÄVÄÄ MATERIAALIA)

1. Yhdistysrekisteriote Kehittyvä Maakunta ry
2. Nordea Pankin ilmoitus 19.8.2009
3. Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen pöytäkirja 20.8.2007
4. Paimion kaupunginhallituksen pöytäkirjanote 29.4.2009
5. FCK Planeko Oy:n vastine 30.3.2009
6. Vuokrasopimus 7.4.2009 (SALASSA PIDETTÄVÄ)
7. Outi Pekkalan sähköpostiviesti 25.2.2010
8. Paimion vuokrasopimus 30.4.2008 (SALASSA PIDETTÄVÄ)
9. Naantalin vuokrasopimus 30.4.2008 (SALASSA PIDETTÄVÄ)
10. Suomen Liikekiinteistöt SLK Oy:n tilinpäätös 31.12.2008
11. Savonlinnan Balettijuhlien kannatusyhdistyksen kirje 22.6.2011 liitteineen (SALASSA PIDETTÄVÄ)

Henkilötodistelu

1. Kyösti Kakkonen (todistelutarkoituksessa)
2. Esa Haavisto
3. Olli Manni
4. Heikki Saarento
5. Sixten Hjort
6. Rita Tainola

Ilkka Kanerva

Kirjalliset todisteet

1. Kanervan ansioluettelo
2. Rasion Valmiskasennus Oy:n ja Masku Kiinteistöt Oy:n kauppakirja Luolalan tontista 28.4.2008
3. Maskin Kiinteistöt Oy:n ja Tokmanni Oy:n vuokrasopimus Naantalin Luolalan tontista 30.4.2008
4. Naantalin kaupunginvaltuuston pöytäkirja, § 79, 13.12.2010.
5. FSG Planeko Oy:n selostus Paimion Miettulan asemakaavan muutoksesta 30.9.2008
6. Lounais-Suomen Ympäristökeskuksen lausunto Miettulan asemakaavan muutoksesta 16.9.2008
7. Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaoston (lausuntojaoston) lausunto Miettulan asemakaavan muutoksesta 15.9.2008
8. Maskun kunnanjohtaja Jaakko Oleniuksen kirje 16.2.2010
9. Rasion kaupungin ja Ideaportti Oy:n suunnitteluvuorussopimus 28.4.2008
10. Lounais-Suomen Ympäristökeskuksen lausunto Loimaan Niittukulman alueen asemakaavan muutosehdotuksesta 24.9.2009
11. Loimaan kaupungin ja Nova Group Oy:n yhteistoimintasopimus 3.1.2008
12. a ja 12. b Werner Söderström Osakeyhtiön lasku 23.10.2006 ja Varsinais-Suomen Linjanvetäjät ry:n Nordea Pankki Suomi Oy:n tiliote 30.11.2006

13. Kanervan Visa-kortin (Luottokunta) lasku 5.2.2009 sen vastauksen kohta 8.).
14. Lainhuutotodistus 14.10.2008
- 15a. Ilkka Kanervan allekirjoittama ja lähettämä kutsu Turun 60-vuotisjuhlaseminaariin
- 15b. Suomen suunta 2008 juhlaseminaarin ohjelma

Henkilötodistajat

1. Ilkka Kanerva, todistelutarkoituksessa
2. Olli Manni
3. Esa Haavisto
4. Heikki Saarento
5. Mikko Rönholm
6. Pauliina Haijanen
7. Seppo Koskinen
8. Teija Ek-Marjamaa
9. Ilkka Tiilikainen

Toivo Sukari

Kirjalliset todisteet

Jäljempänä viittaukset esitutkintapöytäkirjan liitteisiin on viitattu lyhentein L + liitenumero sekä sivunumero. Toivo Sukarin kirjallisten todisteiden lyhenne on KT ja syyttäjän SKT.

1. Maakuntakaavatilanne Varsinais-Suomessa (L4 s. 243)

Naantalin hanketta koskevat todisteet:

2. Naantalin kaupungin KH-Kaupunkisuunnittelujaoston pöytäkirja 11.5.2009 (L10 s. 274-275, SKT 37)
3. Muistio 16.9.2009 L-S ympäristökeskuksen Naantalin asemakaavoitusta koskevasta viranomaisneuvottelusta (L10 s. 277-278)
4. Muistio 25.1.2010 ELY-keskuksen viranomaisneuvottelusta (L10 s. 281-282)
5. Santasalo Ky:n kauppapaikkaselvitys 22.1.2010 (L10 s. 283-288)
6. Naantalin kaupungin pöytäkirjanotteita (Sukarin kirjallinen todiste KT6)
7. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto
8. Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaoston lausunto 24.5.2010
9. Rasion Valmiasennus Oy:n ja Masku Kiinteistöt Oy:n välinen kauppakirja 28.4.2008
10. Masku Kiinteistöt Oy:n ja Tokmanni Oy:n välinen vuokrasopimus 30.4.2008 Naantalin kohteesta (Esitutkintapöytäkirjan Li s. 22)
11. Karttaliite Naantalin asemakaavan muutoksesta

Paimion hanketta koskevat todisteet:

12. Lehdistöiedote 15.4.2008 (L9 s. 271-273, SKT 35)
13. Outi Pekkanen sähköpostiviesti 25.2.2010 (L11 s. 289)
14. FSG Planego Oy:n selostus (L11 s. 298)
15. Varsinais-Suomen liiton lausuntojaoston lausunto 15.9.2008 (LI 1 s. 329)
16. Esisopimus 4.5.2009, kauppakirja 13.1.2010, rakennuslupa 17.11.2009

17. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunto 16.9.2008 (L11 s. 330)

18. Paimion kaupunginhallituksen pöytäkirjanotteita (LI I s. 333-337)

Maskun Rivieran hanketta koskevat todisteet:

19. Iltalehden artikkelit 8.1.2008 ja 1.3.2008 (L12 s. 338-339, SKT 32)

20. Jaakko Olemuksen sähköpostiviesti 16.2/010 (L15 s. 346-347)

21. Maskun kunnanvaltuuston kokousmuistio 25.4.2005 (L15 s. 348-349)

22. Muistio viranomaisneuvotteluista 9.8.2006 (L15 s. 350-352)

23. Tuomas Santasalo Ky:n kaupallinen selvitys 5.2.2008 (L15 s. 373-414, SKT 34)

24. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunto Maskun yleiskaavaehdotuksesta 9.6.2009 (L15 s. 421-424, SKT 39)

25. Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaoston lausunto 29.6.2009 (L15 s. 425-426, SKT 40)

Raision Areena -hanketta koskevat todisteet:

26. Raision kaupunginhallituksen pöytäkirjanote 10.1.2011, pöytäkirjan liitteenä olevan suunnitteluvaraussopimuksen irtisanomisesta

27. Ideaportti Oy:n kaupparekisterinote.

Muut todisteet:

28. Maskun Kalustetalo Oy:n Kanervan vaalitoimiston huonekalulasku 20.11.2006 ja huonekaluja koskeva hyvityslasku 16.10.2007 (L21 s. 486 ja s. 488, SKT 3)

29. Ote Ilkka Kanervan juhlatili (L38 s. 719-740)

30. Muu aineisto Kaavamerkinnot, YM:n asetus 2000

31. Rakennuslupahakemus 23.12.2008

32. Turun Sanomien lehtileike

33. Rannikkoseudun 16.3.2009 artikkeli

34. Miettulan asemakaavan muutos 17.10.2007

35. Tontinkäyttösuunnitelma Maskun Rivierasta

Henkilötodistelu

1. Toivo Sukari todistelutarkoituksessa

2. Ari Savela, Maskun Kalustetalo Oy:n kiinteistöjohtaja

3. Timo Kvist, Naantalin kaupunginjohtaja

4. Jaakko Olenius, Maskun entinen kunnanjohtaja

5. Erkki Olavi Tuomi, Raision kaupungin tekninen johtaja

6. Vesa Arosuo, arkkitehti

Tapani Yli-Saunamäki

Kirjalliset todisteet

1. Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen pöytäkirja 20.8.2007 (Vastaaja Kyösti Kakkosen, myöhemmin KK, kirjallinen todiste numero 3)

2. Paimion kaupunginhallituksen pöytäkirjanote 29.4.2009 (KK 4)

3. Outi Pekkanen sähköpostiviesti 25.2.2010 (KK 7)

4. Raision Valmisasennus Oy:n ja Masku Kiinteistöt Oy:n kauppakirja Luolalan tontista 28.4.2008 (Vastaaja Ilkka Kanervan, myöhemmin IK, kirjallinen todiste numero 2)

5. Maskun Kiinteistöt Oy:n ja Tokmanni Oy:n vuokrasopimus Naantalin Luolalan tontista 30.4.2008 (IK 3)
6. Naantalin kaupunginvaltuuston pöytäkirja, §79, 13.12.2010 (IK 4)
7. FSG Planeko Oy:n selostus Paimion Miettulan asemakaavan muutoksesta 30.9.2008 (IK 5)
8. Lounais-Suomen Ympäristökeskuksen lausunto Miettulan asemakaavan muutoksesta 16.9.2008 (IK 6)
9. Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaoston (lausuntojaoston) lausunto Miettulan asemakaavan muutoksesta 15.9.2008 (IK 7)
10. Lounais-Suomen Ympäristökeskuksen lausunto Loimaan Niittukulman alueen asemakaavan muutosehdotuksesta 24.9.2009 (IK 10)
11. Loimaan kaupungin ja Nova Group Oy:n yhteistoimintasopimus 3.1.2008 (IK 11)
12. FCK Planeko oy:n vastine 30.3.2009

Henkilötodistelu

1. Yli-Saunamäki Tapani Antero todistelutarkoituksessa
2. Gröhn Veikko Armas,
3. Hakala Pasi Markus,
4. Hakala Pauli Ilmari,
5. Linden Pentti Uolevi,
6. Merisalo Aija Eliisa,
7. Auranen Ulla Kristiina, todistaja, Nova Group Oy:n kirjanpitäjä
8. Koivikko Arne Kalevi, todistaja, KHT-tilintarkastaja, Nova Group Oy:n tilintarkastaja
9. Kurenmaa Anu Mari, todistaja, Nova Group Oy:n palveluksessa aiemmin
10. Vironmäki Johanna, todistaja, Nova Group Oy:n hallintojohtaja
11. Jüriloo Alo

R 11/5156 Syyttäjä

- 1) Kokousmuistio 21.8.2006
- 2) Nova Groupin tiedote 29.5.2009
- 3) Tarkastuskertomus 9.11.2009
- 4) Yleisradion 28.7.2009 julkaisema Ari Ruotsalaisen haastattelu
- 5) Merisalon sähköpostiviesti 29.1.2007 Kontiolalle ja kopio Yli-Saunamäelle
- 6) LTT ry:n käyttötilin tiliotteet
- 7) LTT ry:n yritystilin tiliote
- 8) Kontiolan sähköpostiviesti 17.1.2007 Merisalolle
- 9) Merisalon sähköpostiviesti Kontiolalle 14.3.2007
- 10) Kontaktilista
- 11) Lapin Kansan lasku 22.3.2007
- 12) Lapin Kansan lasku 31.3.2007
- 13) Reskontra Nova-Kiinteistökehitys Oy
- 14) Ilmoitusmääräin 17.3.2007
- 15) Pohjolan Sanomien lasku 23.3.2007
- 16) Asiakkaan muutoshistoria
- 17) Reskontra Nova Kiinteistökehitys Oy
- 18) Tarkastuskertomus

- 19) Ruotsalaisen vaalirahoitus -asiakirja
- 20) Tilintarkastusraportin Nova-liite
- 21) Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n selvitys 24.9.2009
- 22) Esisopimus 29.5.2007 SALASSAPIDETTÄVÄ
- 23) Lasku Rovaniemen kaupungille 23.2.2007

Ks. tod. 3) Yleisradion 28.7.2009 julkaisema Ari Ruotsalaisen haastattelu (L 53, Ruotsalainen kertoo olleensa paikalla 20.2.2007, jolloin Nova Groupille kerrottiin kaupungin investointisuunnitelmista.)

- 24) Merisalonsähköpostiviesti 22.9.2010 aikajaksotuksesta tehdashankkeesta'
- Ks. tod. 22) Esisopimus 29.5.2007 SALASSAPIDETTÄVÄ

- 25) Nova Groupin tiedote 29.5.2009
- 26) Osallistujat
- 27) § 271 Asemakaavan muutos
- 28) § 272 Esisopimus kiinteistöjen ja irtaimistojen kaupasta
- 29) Osallistujat
- 30) § 399 Asemakaavan muutos
- 31) § 84 Kiinteistökaupan hyväksyminen
- 32) Kauppakirja
- 33) Kuntaliiton antama lausunto Ruotsalaisen esteellisyydestä

Henkilötodistelu

1. Arto Merisalo todistelutarkoituksessa
2. Tapani Yli-Saunamäki todistelutarkoituksessa
3. Ari Ruotsalainen todistelutarkoituksessa
4. Todistaja Kontiola Lasse
5. Todistaja Gardin Mauri
6. Todistaja Sundström Reino
7. Todistaja Måtar Stig
8. Todistaja Leskinen Teuvo
9. Todistaja Suhonen Riitta

Ari Ruotsalainen

Kirjalliset todisteet

1. Rovaniemen kaupunginvaltuuston päätös 13.11.2006 § 94 talousarviosta 2007 ja taloussuunnitelmasta 2008-2011, joka sisältää myös kaupunkistrategian.
2. Rovaniemen kaupunginhallituksen päätös 17.03.2008 § 106 koskien Valiorannan aluerakentamisen toteuttajan valintaa.
3. Merisalonsähköposti tiedoksi mm. Kontiolalle 19.03.2007 (Esitutk.ptl. Liite 12. s.75-76).
4. Kontiolan sähköposti Pohjolan Sanomat Himangalle 22.01.2007 (Esitutk.ptk. Liite 11, s.69).
5. Luettelo Ruotsalaisen itsensä maksamista eduskuntavaalikuluista.

Ruotsalainen vetoaa myös syyttäjän nimeämiin todisteisiin.

Henkilötodistajat

1. Alaluusua Heikki
2. Anttila Martti.
3. Salmi Heikki

4. Seppälä Juha

R 11/8575**Syyttäjä**

Kirjalliset todisteet

1. Ote yhdistysrekisteristä, sivu 72
2. Perusilmoitus yhdistysrekisteriin, sivut 73 - 75
3. Yhdistyksen perustamiskirja, sivu 76
4. Yhdistyksen pankkitiliä koskevat tiedot, pankkitiedustelut 29.7.2009,(sivu 224) ja 13.4.2011 (haastehakemuksen liite)
5. Hallituksen kokouksen pöytäkirjat, sivut 198 - 203
6. Sähköpostit, sivut 220 - 222, 268, 271 - 272, 274, 275, 276, 277, 278, 280-281, 282, 284, 287, 288, 292, 293, 300
7. Taulukko tuen saajista s. 261 - 264
8. Tarkastuskertomus liitteineen ja sen tarkennus, päivätty 9.11.2009 ja 16.6.2011, sivut 97 - 105

Henkilötodistelu

1. Vastaaja Lasse Kontiolan kuuleminen
2. Vastaaja Arto Merisal on kuuleminen
3. Vastaaja Tapani Yli-Saunamäen kuuleminen
4. Vastaaja Pekka Lindin kuuleminen
5. Kuultava Jorma Kosunen
6. Kuultava Timo Töykkä
7. Todistaja, rikostarkastaja Jukkapekka Risu

Lasse Kontiola

Kirjalliset todisteet

- 1) Perustamisilmoitus, allekirjoittaja Pekka Lind (Esitutkintapöytäkirjan sivut 87-89)
- 2) Perustamiskirja, allekirjoittajat Pekka Lind, Jorma Kosunen ja Timo Töykkä (s. 94)
- 3) Kiirehtimispyyntö, allekirjoittaja Pekka Lind (s. 95)
- 4) Sähköpostikirjeenvaihto mm. Kosunen ja Lind (s.139)
- 5) Maksu Nova Groupille (s. 144)
- 6) Kokouspöytäkirjoja, viimeisin 26.11.2007, allekirjoitukset Kosunen, Töykkä ja Lind (s. 198-202),
- 7) Yhdistyksen kirje verotoimistolle 29.8.2008 (s.21 1)
- 8) Yhdistyksen antama velkakirja, (s. 265)
- 9) Lindin kirje (s.299)
- 10) Perustamisilmoitus, allekirjoittaja Pekka Lind (s. 87-89)
- 11) Syyttämättä jättämisestä koskevat päätökset (Kosunen ja Töykkä), 24.10.2011 (2 kpl liitteenä)
- 11) Patentti- ja rekisterihallituksen lausunto 7.10.2009 (s.84-86)
- 12) Yhdistyksen hallituksen kokouksen pöytäkirja, 16.1.2007 (s. 201)
- 13) Tapani Yli-Saunamäen lyhyt muistio, 22.1.2007 (esitutkintapöytäkirjan osa "loppulausunnot" s. 28-29)
- 14) Lehtileike (s. 123-124)
- 15) Lista tuottavista (s. 263)
- 16) Helsingin poliisilaitoksen tarkastuskertomus 9.11.2009 (s. 97-105)

Henkilötodistajat

- 1) Lasse Kontiola todistelutarkoituksessa
- 2) Jarmo Korhonen

Lind Pekka

Kirjalliset todisteet

Sama kuin syyttäjällä.

Liite

ASIANOMISTAJAN VAATIMUKSET R10/10434

	Merisalot ja Hakalat	Gröhn	Lindén	Yli-Saunamäki
1. Laina Nova Group Oy:lle korkoineen 16.6.2009 lukien Korko 1.1.2007 - 15.6.2009	2 057 665,08 € 96 797,99 €	1 934 778,07 € 80 724,74 €	280 521,63 € 29 642,51 €	2 057 665,08 € 96 797,99 €
2. BMW 760 LI korkoineen 16.10.2006 lukien	106 638,00 €		106 638,00 €	
3. Menestyvä Suomi Ry korkoineen 20.2.2010 lukien Korko 100 800,00 eurolle 27.3.2007-30.9.2009 Korko 67 233,60 eurolle 30.9.2009-19.2.2010	33 633,60 € 27 930,00 € 2 552,08 €	33 633,60 € 27 930,00 € 2 552,08 €	33 633,60 € 27 930,00 € 2 552,08 €	33 633,60 € 27 930,00 € 2 552,08 €
4. Anna Tapio korkoineen 8.8.2009 lukien Korko 21 013,28 eurolle 11.1.2008-7.8.2009 Päivölä korkoineen 29.3.2010 lukien Korko 13 851,94 eurolle 30.5.2008-29.3.2010	10 513,28 € 3 799,32 € 10 351,94 € 2 761,92 €	10 513,28 € 3 799,32 € 10 351,94 € 2 761,92 €		10 513,28 € 3 799,32 € 10 351,94 € 2 761,92 €
5. Suomen Urheiluliitto korkoineen 18.7.2007 lukien Savonlinnan Baletti korkoineen 1.7.2008 lukien	10 000,00 € 5 000,00 €	10 000,00 € 5 000,00 €	10 000,00 €	10 000,00 € 5 000,00 €
6. Etelä-Afrikan matka korkoineen 8.11.2007 lukien	27 481,20 €	27 481,20 €		27 481,20 €
7. Huoneiston sisustus korkoineen 7.8.2009 lukien Korko 75 502,42 eurolle 31.12.2008-6.8.2009	53 502,42 € 5 209,67 €	53 502,42 € 5 209,67 €		53 502,42 € 5 209,67 €
8. Höyrylaivaristeily korkoineen 28.8.2008 lukien	4 575,00 €	4 575,00 €		4 575,00 €
9. Kalvosinnapit ym. Korkoineen 16.9.2008 lukien	7 419,00 €	7 419,00 €		7 419,00 €
10. Laina Arto Merisalolle korkoineen 2.7.2008 lukien	732 000,00 €	732 000,00 €		732 000,00 €
11. Verot ym. palkasta korkoineen 31.12.2008 lukien	525 583,00 €			525 583,00 €
12. Laina Pauli Hakalalle korkoineen 16.6.2009 lukien	33 151,61 €	27 937,10 €		33 151,61 €
13. Vastuu Arina korkoineen 24.8.2007 lukien Ylläpitokustannukset korkoineen 16.6.2009 lukien	500 000,00 € 515 083,55 €	500 000,00 € 515 083,55 €	500 000,00 € 515 083,55 €	500 000,00 € 515 083,55 €
YHTEENSÄ	4 771 648,66 €	3 995 252,89 €	1 506 001,37 €	4 665 010,66 €